

و کرد و فرزند در بهشت	حضرت سید ابوالفضل علیه السلام	حواص علی بن ابی طالب علیه السلام	نیل نهمین است رحمت خود را
برای حسین	علیه السلام	بسته	حسین
نیل نهمین است رحمت خود را	نور محمد بن علی علیه السلام	فضیل حسین بن ابی طالب علیه السلام	حدیث علی علیه السلام در رخص
نجات خود از حسین	۲۲	پنجم و علی	امام حسین
و که ای حسین و کونوا	نور محمد بن علی علیه السلام	روشن و روشن برق راه	حدیث در حسین بکفیه
عزیز اند	علیه السلام	حسین را در شب	بی انکار
تفسیر سبب عرو	در ای که حسین علیه السلام	سرور بار و کونوا زبنت	آوردن عنوان بجای خیاط
الوفی را	بسته	و شمع آنها	عالم حسین را
آدم حر و صورت و جیه	آوردن حر و عالم و قتل	صدیق علیه السلام	و تفسیر و این و الزنون
علی را و بی حسین	عام	علی و اولادش	۲۷
حدیث امام حسین	در شهادت حسین با هم	حدیث با و در کشتن	در تحریر سامی آل عباس
فاما و قدا	۲۷	فضایل علی و اولادش	باب حجت
و ای که عالم حسین علی	و عالم رسول کرم در	تفسیر آیه مبارکه و کونوا	سرور و دیدن اینان
در قبه مضاعفا دارند	حق ۲۸ حسین	۲۸	آن نوری
برای حسین از زینب	حسن حسین و زینب	در ترجیح علی حسین با یکدیگر	حسن حسین در ای و نوری
طعام و اولادش از بهشت	ای ایشانرا	۲۹	در و شمس و زینب
نبین کرد حسین برای هدیه	نقد بر و حسین آوردن	خوان حسین بن علی را و زینب	و کرد و شمس و زینب
و آرد و زینب و شمس را	آیه و خود را برای حسین	و و در این در حدیث و صلح	و آید که حسین نام دارد
آوردن حسین بکاه کار بر	استغاثی برای او حسین	خوانش مردی و زینب	کردن این عاقل کتاب
حدیث سید ابی طالب	۳۰	قرین را	حسین را
تفصیح حسین و عرو	و کرمات حسن بن علی علیه السلام	۳۱	حسن حسین و کرمات حسن
۳۱			ماری ایشانرا
سوار حسین علیه السلام	زینب ابهر بر و زینب حسن	او حسین حسن با سید	سوار شدن حسن بر و زینب
بر و زینب سید	علیه السلام	در نماز	همه کلام سجد
سوار کردن سید حسن را	کشتن سید حسن را و زینب	کوسیدن سید زینب	او حسین حسن با سید
بر کردن خود	خود	حسن را	جلای حقه
حارث از و با سید	بر و دادن ابهر بر و زینب	تختین سید در کشتن حسن و و بدن	
بوسیدن حسن	حسن را که در کاه بنی نود	۳۲	۱
۳۲	و کرمات امام حسن علیه السلام	۳۳	۳۳

خدیوہ شمس العزیزہ
 مولیٰ بہ
 مولیٰ بہ مصریہ العزیزہ
 بنیہ
 لکھنؤ میں عباس محمود
 ۲۳

یوسف: تم سن کی
 مہر
 مقبلہ: تم سن کی
 مرد: تم کی
 یوسف: تم سن کی
 یوسف: تم سن کی
 یوسف: تم سن کی

شکریان
کلمات امام حسن
میرزا
مفتی امام حسن در بیان

آیت سجاد
مدت سمان نام
حسن اود سجاد
بجای قسبه دین سجاد

و محمد بن یحییٰ
 حسین عمره - من فاند
 حسن
 حسن بن حسن بن حسن

مکتبہ اسلامیہ
مفتی محمد امجد علی
بن ابی حنیفہ
مفتی محمد امجد علی

خدیوہ ام حسن علی خٹ
 مراد پور
 مکتوب بن علی حسن علی خٹ
 علی حسن علی خٹ
 مکتوب ام حسن علی خٹ
 علی حسن علی خٹ

کتابت محمد بن عبد الله بن محمد
۳۸
در مذهب کلمه در میان
شکر امام حسن
مجتبای امام حسن بزرگوار
و به سبب
نام معین به وجه و مصالح

خجسته معویه در خنجر گرفته
در اسفند معویه

۷۷
احتجاج سفیان بن اہبل با
امام حسن
احتجاج حسن علیہ السلام باطلت

کتابت
تبریز
بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

عنوان میں عثمان
باب الحکم بن ابی عزیقہ
تفسیر
بسم اللہ الرحمن الرحیم

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

جواب نہ موبہ ار حسن
 عید
 ریش چہ نہ بد بی لباس
 غرور و مہر
 ذکر و خفا نہ نام حسن
 باجموعہ
 صہرت کن صاحب سادہ

حضرت امام حسن بن علی بن ابی طالب
علیه السلام

میتواند
اجتاج سلمان برج و
خزانه
اجتاج امام حسن بسویہ در

کوہ
احتجاج ولی بن نقیہ
ادم حسن
حضرت امام حسن باقر

عاصم
خطاب حسن علیہ السلام
روان بن کثیم
مذخرہ صحابہ بالغہ حسن

مکتوب نام مستقیم
نویسنده

مختار مصوبه سید بن
 ۳۱
 مختار مصوبه سید بن
 ۳۲
 خبیه امام حسن در مقام
 تحت الشکر
 مختار امام حسن علیه السلام

۴۴
 حبیب نام حسن بن ابراهیم
 حبیب نام حسن بن ابراهیم

علیہ السلام
 احتجاج مہربان بن سید
 ۷۲
 احتجاج عمر بن عثمان بن امیہ

حسن
امتیاز مغیرت و بن شعبہ اہم
حسن
خطاب اہم حسن باوید بن

عقیدہ
مؤمنان
مؤمنان
مؤمنان

فصل امام حسن نجاشی	مکالمات امام حسن	حروج خواجه برمویہ و توحش ہویہ	و کبر حروج امام حسن از
مجموعہ ۱۱۲	مجموعہ ۱۱۳	مجموعہ ۱۱۴	مجموعہ ۱۱۵
دکتر مریض سہوہ را کہ ذہن نام	کتاب و افدین ہویہ بعد از نام پانچ از مردان فرزان	حق ایشان	دکتر اخلاق اہل شام و صفت
مجموعہ ۱۱۶	مجموعہ ۱۱۷	مجموعہ ۱۱۸	مجموعہ ۱۱۹
دکتر و دروغن از بن صغریہ	و فذ غنیل بن ابی طالب بر	و دروغ عبد اللہ بن قتال ہرمویہ	و دروغ زید بن مسینہ
مجموعہ ۱۲۰	مجموعہ ۱۲۱	مجموعہ ۱۲۲	مجموعہ ۱۲۳
دکتر و عبد العزیز بن زرارہ	دکتر و محمد بن ابی خدیجہ بر	دکتر و جلیل بن خابرنی عالم مر	و فذ و جلیل بن کعب ہرمویہ
مجموعہ ۱۲۴	مجموعہ ۱۲۵	مجموعہ ۱۲۶	مجموعہ ۱۲۷
و فذ شاد بن اوس بر	دکتر و ابو لطفیل بر	دکتر و قیس بن سعد بر	و فذ جلیل بن کعب ہرمویہ
مجموعہ ۱۲۸	مجموعہ ۱۲۹	مجموعہ ۱۳۰	مجموعہ ۱۳۱
و فذ عدی بن حاتم	دکتر و دروغ عدی بن ابی وقاص	و فذ محمد خمیسری ہرمویہ	دکتر و خفیف و عارث بن قداد
مجموعہ ۱۳۲	مجموعہ ۱۳۳	مجموعہ ۱۳۴	مجموعہ ۱۳۵
و فذ مصعب بن حواری	صفت کردن مصعبہ	مخاطبہ ہرمویہ با مصعبہ	مکالمہ ابن عباس با مصعبہ
مجموعہ ۱۳۶	مجموعہ ۱۳۷	مجموعہ ۱۳۸	مجموعہ ۱۳۹
و فذ مصعبہ و خفیف بر	خیال عرب را برای ہویہ	و فذ ابن عباس بر	و فذ عبد اللہ بن جعفر
مجموعہ ۱۴۰	مجموعہ ۱۴۱	مجموعہ ۱۴۲	مجموعہ ۱۴۳
و فذ طراح بر	و فذ ابن عباس بر	مخاطبہ ہرمویہ با ابن عباس	سوالات ہرمویہ از ابن عباس
مجموعہ ۱۴۴	مجموعہ ۱۴۵	مجموعہ ۱۴۶	مجموعہ ۱۴۷
و فذ نگارہ ہلالیہ	و فذ زرقاد و شمر عدی بر	و فذ ام شنان ہرمویہ	و فذ سکرستہ بر
مجموعہ ۱۴۸	مجموعہ ۱۴۹	مجموعہ ۱۵۰	مجموعہ ۱۵۱
و فذ دار مسیہ بر	و فذ ام اکثیر بر	و فذ اردو	و فذ درانیہ ہرمویہ
مجموعہ ۱۵۲	مجموعہ ۱۵۳	مجموعہ ۱۵۴	مجموعہ ۱۵۵
و فذ سودہ ہرمویہ	و فذ میثم ہرمویہ	و فذ مسدی ہرمویہ	و فذ ام ہار ہرمویہ
۱۵۱	کتاب شہادت امام حسن و خواتین شہیدہ	۱۵۲	۱۵۳
ہاک ایش بن قیس	خروج ستورہ	فرمان گذاران مصر	ہاک عمرو بن العاص
مجموعہ ۱۵۴	مجموعہ ۱۵۵	مجموعہ ۱۵۶	مجموعہ ۱۵۷
مکالمہ امام حسن با عمرو بن عاص	کلمات عمرو بن العاص	وفات حبیب بن مسلمہ	رسید بن یزید بن ابیہرمویہ
۱۵۸	۱۵۹	۱۶۰	۱۶۱
و فذ حجاج بن	حروج ستورہ	حکومت عبد اللہ بن عاصم	دکتر فرمان گذاران
مجموعہ ۱۶۲	مجموعہ ۱۶۳	مجموعہ ۱۶۴	مجموعہ ۱۶۵
یوسف	عارجی	خزبان در سال اول سیم ہجری	مصر
۱۶۱	۱۶۲	۱۶۳	۱۶۴

[illegible]

هزار امام حسن از دوشتر	حدیث حسد او	در ترویج زمان و طلاق	و کرم حجت امام حسن
مشرقی مغرب	۲۵۰	ایشان	علیه السلام
ذکر امام حسن بکلمات وحی	و کرم حجت امام حسن	و کرم زهد و عبادت	و کرم بعضی از اشعار امام حسن
برای فاطمه علیها السلام	علیه السلام	امام حسن	۲۵۱
در وجود امام حسن	در وجود حسین علیهما السلام	در تبدیل دهر و دینار	عظای امام حسن و محمد
با عزالی	نوعوی	سبوح کاتب	۲۵۲
در ترویج امام حسن جبهه	در ترویج زنی بکا بن	آرا و کردن جاریه را	و کردن امام حسن عظامی
و حرشیت را	سپار	بطارقه ریحان	معه را
در نعل حسن علیه السلام	در علم امام حسن مرو شامی	حلم امام حسن در حق مردان	و کرم شجاعت امام حسن در
بجبهه مروان	که کین کرد	حکم	۲۵۳
روایت امام حسن در قزوینی	در معنی شاه پرمشهور	احتیاج امام حسن با	در وجود امام حسن ابهری
صنعت پرچم و رما و خود	۲۵۵	بجودی	۲۵۴
و کرم حسن علیه السلام در	و کرم کس دادن علی علیه السلام	و کرم مقام شکو و جنای قهر	و کرم مخالفت امام حسن
حق دوی بکیمت در غنیمت	و نهانی خطبه امام حسن را	مؤمن	۲۵۶
در طبعه دادن امام حسن	در علم امام حسن در ستم کردن	پان امام حسن در صل سکه	در آفریدن خداوند جبال
سک را	۲۵۷	در ساقیه کینر	را از آل عباس
در تفسیر سیر آیه مبارکه که را و	و کرم فضیلت حسین را برای	و کرم سیر سیر بهشت را	و کرم کردن سیر سیر بهشت
علق موجودات نورانه دهری	سلطان	راجی حسین	۲۵۸
و کرم شن علی نامه بهشت را	و کرم دردن حشر علی بهشت را	و کرم در دین بهشت که یکی	سیری روی حق و وقت وفات
برای فاطمه حسین	برای عید حسین	حسن یکی حسین نام دارد	و حدیث سیر در دو قصر حرم
در حدیث آن کس و حسین	و کرم دیوان های شیعیان	و کرم صف خانه علی علیه السلام	حواس مسائل حضرت امام
سید اشباح اهل بحبه	امام حسن	و کرم عرش است و فاطمه حسین بگزید	حسن ۲۵۹
و بدن مؤمن وقت در کمال	و کرم برای ابرام که از شیعیان	و کرم یاری مشک در کشتن	و کرم سلام هفت و تولای
عباد و ترک بخیر را	آل عباس باشد	چهارده معصوم	او با نعلنی عشره
و کرم کادری رسول خدا و	استغاثی حسن بکرم علی علیه السلام	و کرم سله اعرابی در حدیث	قصه سیر نبی امیه با امام
جبر سیر حسین را	۲۶۱	نعمان	۲۶۰
در تحقیق سیر دای زکوة	و کرم از کچتر سیر سبب قتل آن	و کرم صاحب حسن با عروین	مجلس امام حسن علیه السلام با نیرد
۲۶۱	حسین	عثمان بن عفان	علیه السلام در اکل طب
مناظره عربی با امام حسن	و کرم دکی گفت پنهانی تو و صفای خدا و صفای عثمان بن عفان	۲۶۲	مقالات حسن با صاحب سیر فزی
۲۶۱			۲۶۳

کتاب منجرات حسن بن علی علیه السلام

آوردن طب از برای بزرگ	چهار صیقل بخار به معویه	انبار به پسر آوردن جمال	در حل مسائل معویه و جواب
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
چهار سلامت سر امی او	دعای بدو رخی زیادین	سوکندادان امام حسن	زن شدن مرد بدعای امام
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
در سخن کردن امام حسن در	انبار حسن از وفات خویش	نمودن حسن علی علیه السلام را	پایان نمودن عدد خرمای
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
چهار کای از یمنیان	بجز در کتب	بردم بعد از شهادت او	نخل را به معویه
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
چهار مردی را از انبار	کلمات امام حسن با علی	در غلبه بخند	در آسراج عمل از
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
دعوت طهر	عروج امام حسن به سامان	خرق زین معجزه امام حسن شام	در استغفار و اخذ کواکب
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
خبر دادن امام حسن از قتله عثمان	دعوت امام حسن به اهلان را	افندای و نمودن دریا	صعود دادن بیت را
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
صعود دادن خانه را	جوشیدن آب از تنون بخند	دعوت ۲۷۹	ماخوذ داشتن امام حسن با دارا
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
خبر دادن امام حسن از حمل ایهو	افندای طعام از غصا	زنده کردن امام حسن مرد را	درفش کردن حضرت امام زین
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
نرم کردن امام حسن نیک برای	طاهر کردن بنبر بهر شهادت	در تن ارض و بر آمدن و دهن	خبر دادن امام حسن احوال
۲۷۳	۲۷۳	۲۷۴	۲۷۴
بشیش ظنم	دکواهی برای جابر	۲۸۱	اعرابی را در نزد رسول خدا
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
خبر دادن فرزند خود فاطمه	در ظاهر شدن دیوار میان	در ورود امام حسن به مدینه	مجلس امام حسن با هقرا در اکل
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
را در به شهادت کر بلا	حسین را بی قضای حاجت	و احتیاج با عایت	طعام
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
جواب امام حسن مسائل	کتاب ازواج و اولاد امام	حسن علیه السلام	نکوشش اهل کوفه حسن علیه السلام
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
مکمل بر دم را	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
عدد زوجات امام حسن	عدد اولاد امام حسن	شرح حال فرزند فرزند او کا کا	شرح حال زید بن حسن
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
شرح حال حسن بن امام حسن	شرح حال حسین بن حسن	شرح حال طلحه بن حسن	ذکر شب امام زین بن حسن
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
ذکر فاطمه بن حسن	ذکر عبد الرحمن بن حسن	ذکر عمر بن امام حسن	ذکر دختران امام حسن
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
ذکر امام حسن	ذکر حال امام عبا بنده	ذکر امام مسلم	ذکر حال فاطمه
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
کتاب فرزند زادگان امام حسن از جانب زید بن حسن که به بنی است			
ذکر فرزندان زید بن حسن	ذکر حسن بن زید بن حسن	ذکر فرزندان حسن بن زید	ذکر اولاد محمد بطحانه
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
اولاد عبد الرحمن بن محمد بطحانه	علیه السلام	اولاد علی بن محمد بطحانی	اولاد هرون بن محمد بطحانه
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
اولاد عیسی بن محمد بطحانه	اولاد موسی بن محمد بطحانه	اولاد ابراهیم بن محمد بطحانه	اولاد قاسم بن محمد بطحانه
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
ذکر سادات کشته شده همنان	ذکر اولاد عبد الرحمن بن ابی هری	اولاد محمد بن عبد الرحمن بن حجر	اولاد علی بن عبد الرحمن بن حجر
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱
اولاد حجر بن عبد الرحمن بن حجر	اولاد علی بن عبد	امید عبدالمعین بن عبد الرحمن بن حجر	فرزندان زید بن حسن
۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱	۲۸۱

[illegible]

ديباجة الكتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي علمنا الطائفة طرقاتها لساناً وأكمننا طرقاً خفية لنبتنا وأنعم علينا ببدائع روائع
 أو سداً نال شوارع بشرائه الذي جبر أنباء الأولين مفارغ مسامع الآخرين وأحادث أفاضلهم
 سوامع الغابرين وأثار الماضين أنبت لنا طير المستقيمين أخبار السائفين غير أنحوطير اللاحقين
 من علينا بأشياء الألفاظ والمعاني وفصلنا بعلوم الأولين والأوائل الثواب ودعانا إلى منتهج البراعة والبراعة وقد بنا
 إلى نهج البلاغة والفصاحة وأنجبتنا لنطق على الدواب والأنعام وأنجبتنا لالحان عن السوام والمواهم والذمائم
 على نبي الكتاب علمه الأتم وفصل الخطاب أصفاه بالعلم البائع والراج وأجناه بالعلم الصانع الناجح
 يأمن من ربنا في بعدك وظهرك فحنى وعن الخرج للأرض السماء برؤيته المشرق لكل الأكسباء بقدره
 فالأجنحة خالق السيرة راق البرية ماحي الخطيئة تعالى شأنه من أن صبغة الواصفون وسعة الشاعرون أو
 بئاع كنه دابة الرسولون وأحيط بحقيقة الواصلون ونسقت شئته الشاكرون وبحصى نعمائه العادون
 ذات السموات بعبوديته وخضعت الحواف لجودته وطاف الملوكون بكبريائه وبحبه وإن ريشه إلا
 يسبح بحمده على أسباع رعايته وشكرو على أبلغ مواهبه المحمود بكل الألسنة على قناريه ومنه والعبود
 كل الأمكنة على فؤاد كرمه وأحسانه بعبادة حركة الدين في جوار الهراء وديباجة القلادة السوداء على الصخرة
 الصماء في اللثة الظلماء محي الأموات والعظام البالية ومبج الأجناء بعد أن أنشأها أول مرة وأسند أئمة
 واحد حلفه صمد ليس كغيره لا يولد ولا يولد ولم ينجب صاحبه ولا ولد وأنه على كل شيء قدير وبالله
 يتوكل العبد الفقير العفو الرحيم والبيع العليم والعبر الحكيم والعلو العظيم والغنى الحليم السلام

وساجه ككتاب

والقدوس المنعم ابو صفير الجسيم والنعن كزفم ولا اسم ولا بصيف كنبه ولا كعبه ولا بعينه
 ولا جوفه ولا صوره ولا مكان ولا نده ولا زمان اركى اندي سمرق لا تبف حال البعد حال لا تحبف
 معصيه ولا بغيره زمان بعد زمان ولا جوفه مكان دون مكان وان تعالى تنق لا قاله لانتباء فقال اليانبا
 لا يذله ولا حيد ولا مثل له ولا كقول ولا وصف له ولا حد ولا شبهه كذا لا بطير ولا سربك كذا الملك الملك
 وهو الذي لا عوب ولا شق الا وحه ريك والحلال الا كرام وكل من علفا فان حتى الملكة والامناء
 الكرام بفعل ما به يد واقر البنا من حبل الوريد لا ندر كذا الانصاف وهو يدرك الانصاف ولا ندر كذا الاقفا
 وهو يدرك الاقفا لا ندر كذا الاقفا وهو لا ندر كذا الاقفا وهو لا ندر كذا الاقفا وهو لا ندر كذا الاقفا
 والامير ان الله رب العالمين وما اليك من الشكر ان اصلي واسلم على اصحابك الناس عودا واطمئنيهم
 مولودا وحسبهم عرفا واصلا وانجهم وليدا وكذا واطمئنيهم ومدة واطمئنيهم خرومده وانفاهم غيرة
 وميله وانفاهم نبطا وفصله الكتي الذي اضفعا الله بالدين الناصح وارضاها بالعلم والاربع واسل
 عليه المقاتل عاريا من الانحراف الا عوجاج وارسله على الاريس الجان ايرابا الابداف والاريد واج
 نصبا ليرابا الذي واخصه بالاهلام والوحى كفت نوا انما ريسا ليه وطفك رها انما ريسا ليه
 عز الحى القين من حبه ولا لك درو السبع المستبين من طليته فانتعت عباها ليرابا
 سيرة وانصدعت تراشا كير بكوب سيرة وامرله الضف والشحر الشهادتين انفق واتر القير
 ولفن من اكل من اريد روله السور افضل من اكل على العصا والارادة واشرف من اكل الضف الكانه واعر
 من جاء بالليف والخطا ليرابا الذي عرج بيرا الى الاقفا والاعلى فاندنى بيل الملكة والانباء ثم دنى مدله وكان
 فاب فوسر اذ دنى وقال لستحانه ومارك حلفك لا على خلفك لا تبنا لاختك العائل اما انصح العرب
 والعلم اوليت جوامع الكير انصح من نصح العباد وانصح من طعن الفضاد الذي فصله الله في النور والايخل
 وجعل علمه كانباء بواير ايرابا خاتم النبائه الذي افرصه على الرقاب في طاعة معصيه النور والعباد
 السيرة والوليه والارادة الا كانه العلة النامه لا يداع والسلاصلي لا يفرج السبي العربى الهاشمية
 لكن المدي في الهاشمية لا يفرج الا على الدليل العرفان الله والهادى الى السيرة محمد سيد انبيائه وسند رسله
 ما ان مدي محمد ايمفا لى لكن مدي محمد مفا لى محمد

وعلى ابن عمه وخليفه ومعدن عليه سكرية وعشيرة سيرة وعجوة وبغية امية وحسب عونه عند كبره
 وشقيه ووجيه وضو ومية الدار عن حرمية حرمية الدال السيلة وطيريه عصا صية العصى وحسبه
 حصان الشعون في وصية ثمره شجرة مؤنة وفيه تحلة خافية اولم استحل لى في امية درو حنة
 وكرهه الشاوي في بيعه والشاوي محبة رافع من امر يشركوا ضيع من نصح وخر الصادع لما هي امر فامع من عر
 وكفر فاض سيرة والعميد به ويحيه بعد وموفى عهده مصدا الراسا له وفور دفا وشا الولايد ومولدا الكبر
 مؤلات كلامه ونشا مايا حكمه بين ميمال حلال ليرابا حلال الابد سيرة راسا ليرابا في العهد والامان
 اقوى عن الواد والشان طعن اخذ الله باليد بالرحمن وصرح حفا ليرابا كير بالسيرة وانفع النعير

دیباچہ لکتاب

صَلَّى لَمَّا بَلَغَ أَزْلَمَ اللَّهُ مِنْ التَّوْبَةِ لَمْ يَشْرِكْ لَهُ إِلَّا اللَّهُ طَرَفَ عَيْنٍ عَبْدُ اللَّهِ فِي الْمَسْجِدِ الثَّلَاثَةِ وَمَا سَجَدَ قَطْرًا مِنَ السَّجْدِ
الْكَبِيرَةِ قَالَ الْكَلْبُ الْبَيْتُ عَمْرٍو لَمْ يَزِدْهُ مِنْ مَكْرَمَةٍ وَلَا خَفَا عَلَى مَوْلَاةِ اللَّهِ وَالْأَوَّلُ وَمِنْ أَدَاءِ مَقْرُونِهِ
اللَّهُ مِنْ خَلْقِهِ إِذَا خَالَصَ مِنْ مَرْيَدٍ بِاللَّهِ الْيَمِينِ حَقَّ فِيهِ مَالُكَ وَمَنْ هَلَّ عَنْهَا هَلَاكَ لِلَّهِ قَالَ تَزَوَّجُوا مِنْ الزَّوْجِ
وَقُولُوا مَا سَأَلْتُمْ مِنْهَا حَقَّ صَلَاحُ اللَّهِ وَالْحَقُّ صَلَاحُ لَنَا عَلَى كُلِّهِ الْمَلَأَ وَدَعَا لَدُنَّ الْعَشْرِ مَطْلَعُ صَفَا لِلَّهِ
وَمَطْلَعُ الْمَرْيَدِ قِيمَتُهُ تَزَوَّجُوا مِنْ جَنَابِ أَمِيرِ الْبَرَّةِ وَمِيْلَةُ الْفِرْقَةِ تَحْسَبُ الْبَرَّةِ فَاتَّخَذَ الْعَرُ الْمُحَلِّينَ حَلِيلَةَ اللَّهِ فِي الْمَعَالِمِ الْبُرْ
الْحَسَنَةِ الْبُرْ الْمُؤْمِنِينَ كَمَنْ فِي فَضْلِ وَلِيْنَا عَالِيٍّ وَفُوحَ الشَّكِّ فِيْنَا أَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ سَلَامُ اللَّهِ مَا سَجَعَتْ وَوَقَّ الْحَقَّ
عَلَى خَضْرَاءِ أَتَانِ وَعَلَى الْهَامِ الْبَطِينِ الْأَهْلَاءِ الظَّاهِرِينَ الْأَبْنَاءِ الْعَصُوبِينَ الْأَخْبَارِ الْمُتَجَبِّينَ الْأَخْوَارِ دَعَا عَالَمَ
الشَّرِيعَةِ الْعَرَاءِ دَعَا عَالَمَ الْمَلِكَةِ الْبَقَاءِ مَظَاهِرِ أَسْرَارِ الشَّرِّ مَصَادِرِ أَوَارِ النَّادِبِ مَعَارِجِ الْحَقِّ مَنَاجِلَ
الْصِدْقِ أَدْلَاءِ الْإِيمَانِ أَوْدَاءُ الرَّحْمَنِ شُمُوسُ اللَّهِ التَّيَّارَةِ بَدْوُ اللَّهِ الْبَارِ فِي الْبَارِ اللَّهُ الْفَائِزُ كَلِمَاتِ
اللَّهِ الْبَالِغَةُ الْأَمْنَاءُ عَلَى الْخَفَائِيٍّ وَالْخَلْفَاءُ عَلَى الْخَلَائِقِ الْحَزِينِ حُصْبَاتِ السَّوَابِ فَجَلَابِ الْأَسْقَا
وَالشَّافِيَيْنِ فِي حَوَامِلِ الْفَخَارِ عَلَى الْأَنْبَاءِ الْكِبَارِ الْمُسْتَحْجِبِينَ مِنْ صَبْغِي الْكَرَمِ لَدَّ الْمَجْدِ الْأَدِيمِ الْكَعْبِ
يُطِينُهُ الشَّرَفُ وَالشَّرَافُ وَالْعُتْبَى فِي حُجَّةِ الْكَرَمِ وَالْكَرَامَةِ بِرَحْمَةِ طَهْرَتِ بَابِ اللَّهِ الْغَارَةِ وَعَلَى أَشْأَلِ اللَّهِ
الْبَارِعَةِ الْبَرِّ نَمَّ لَمْ يَلَاوِي فِي طَاعِنِ جَهْدِ أَحْيَا نَالُوا فِي مَجْمَعِ بَحْرِ جَهْدِ وَأَقَالَ لَمْ يَمُتْ لَهْلَبِي كَتَلِ سَبْغَةِ
نُوحٍ مِنْ دَكِّ مَهَابَتِي وَفَرَحْتُ خَلْفَ عَنَاءِ عَرَقٍ ذَلَّ الْأَسَاكِرُ عَلَى أَعْرَ الْأَكْوَادَةِ فِي الْعَبْرِ أَيْتَانِي بِدَلِيلِهِ
عَنْكَ الرَّجْسُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَطَهْرُهُ كَهْ طَهْرُهُ بِيضُ الْوُجُوهِ كَبَرِيَّةُ أَحْسَابِهِمْ شُمُ الْأَنْوَابِ فِي الظَّرَازِ الْأَوَّلِ
اللَّهُمَّ إِنَّا هُوَ لَا أَعْبُدُ فِي سَادَتِي بِهِمْ أَنْتَ لَمْ يَزِدْ مِنْ أَعْدَائِهِمْ أَنْتَ وَصَلَّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِمْ وَاحْتَرَانِي
ذَمُّهُمْ هِمٌّ وَدَفْعُ اسْتِغْفَائِهِمْ أَنْتَ حُجْبٌ لِلْعَوَانِ لِأَنَّكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ تَنْزِي شُعَاعُ وَرَبِّهِ مَالِكُ الْبَدْرِ
مِنْ الظَّلَامِ وَطَلَعَ الزَّهْرُ مِنَ الْأَكْثَامِ مَا غَرَّقَتْ فَوْقَ أَعْصَانِ مَطْوُونَةٍ وَمَا سَدَّتْ نَسْمَكِينَ أَنْفُزِي سَيْلَ وَبَعْدُ
نَا زَنْدِ ابْنِ كَوهر اَكْبَرِ ابْنِ اَوَارِقِ وَطَرَزَنْدِ ابْنِ غَسْبِ طَبَاقِ كَيْمِنْ بَنْدِ أَفْرِسِنْدِ مَهْر و ماه كَمَرِنْ يَكْرِشْتِ كَسْر
مَشْكَاهُ كَمْخَانِ دَرْ كَاهِ اَبَانِ اَلْمَكِ سَتُوْفِي دِيَوَانِ عَلِي هَدَايَتِ اَللّٰهُ حَسْبِيْنَ يَكْرَدُ كَسْجَانِ نَسْرُورِ كَانَدِ وَ اَهْمَدُ اَللّٰهُ
عَلَى اِحْسَانِهِ كِه دَر اَوَانِ حُصُونِ اَنْطَارِقِ عَيْنِ اَلْكَامِلِ زَمَانِ مَأْمُونِ اَز بَوَانِي حُشْمِ نَخْمِ زَوَالِ رُوزِ كَارِ مَسْعُودِ مَوْصُولِ بَرْدِ
اِبْمِي دِيَوْمِ سَادِ دَوْدِرَانِ مَحْسُودِ مَوْصُولِ اَز عِدِ وَ تَسَاهِي اَبْعَادِ سَانَدَةِ خَرَجِ اَز مَالِكِ مُقْصِرِ وَ فَقُورِ كِه زَنْدِ تَانِجِ
بِرِ اَرَاكِ چِيَالِ وَ جَوهرِ قَنَادِ دَوْدِمَانِ جِيَانِ وَ مَرَا بَادِيَانِ حِلَا صِهْ خَانِدَانِ كَسْبَانِ وَ مَشِيْدِ اَدِيَانِ وَ ارْثِ
كِرْزِ كَرَانِ سَنَكِ فَرِيْدِ دَنِي وَ عِلْمِ كَا وِيَانِي حَارِسِ كِرْزِ وَ اَوْرْتِكِ جَمِيْدِي وَ خَاتَمِ سِيْلَانِي كَيْتَبِ اَعْمَلِ
دَوْدِ اَوْنَشِيْرِ اَبِي كَيْكَادُوسِ طَا قِدِيْسِ حُسْرُوَانِي كِيَوْمِ رُثِ مَرْزِ بَانِي سِيَاكِ اَرَاكِ جِهَانِي طَهْمُورِثِ
اَهْنَكِ بِهْرُ شَنَكِ بِهْنَكِ فَرِيْدِونِ فَرِطَاوْنِ فَرِهْنَكِ جَمِيْدِ سِيْلَانِ بَارَكَا هُ اَوْدَشِيْرِ اَرِ دَوَانِ سِيَاهِ نُوْرِ
سَرِستِ نَوَهرِ جَمِيْرِثِ پُوْرِ جَوْدِ فَرِيْزِ بَرِزْ كَرِشْتِ تَسَابِجِشِ لُحْرَابِ بِهْرُومِ طِيْلِشِ دَاوِرِ دَاوِرِ بَانِ سَكَنْدَرِ
كُسْرِيْ شَانِ فَرِيْجِ فَرِيْدِونِ فَرِيْزِ وَ بَحْتِ اَوْدِشِيْرِ جَمِيْدِ رِشْتِ خَوْنَخَوَارِ حَسْبِ لَمْ مَرِيْجِ فَسَالِ يَكُوْكَارِ بِهْرِزِ
جَرِيْسِ خُصَالِ اَسْفَنْدِيَارِ زَرْمِ فَلَكَ مِيْدَانِ فَرِ سِيَاكِ غَرْمِ اَلَالِ چُوْكَانِ زَرْمِ رَاقِبِدِ اَوْدِ دِهْرِشْتِ وَ بَهْرِ دَا

دیا تہ کتاب

آرم ہشت ہشت اسباب را برتر غف احباب را بیکو تر شرف فرام آقام مولت بطوت مصاص نام لغت
 و غلبت ننگ دار بجا جلاوت ننگ نگار شرف ربات عامی جمای ملک و مل باقی بنای دین و دول و دول
 احراق ووز و فلاح با شنی مذاق رستد و صلاح مدد و غر و خلافت شرف مارت و اصح سبب ان عدل
 و تصاف نافع میان حور و آفتاب و اسط عقد شہر یادی و اسط عقد جان داری و جبرج کامکاری کو ہمدوح
 اندازی سایہ رحمت سبحانی مایہ نعت جاودانی ایمان سماء صاحت آفتاب باد بخت عطار و ابواب حطا
 ہر ام سبب ان یعنی مشتری و سادہ سنا گویان بہر ازنا نہر و جس مروت نایہ بکین فزت عنوان صفاف
 اقبال ران عوارف افضال فائز الفضول اصول اصالت فائزہ کتاب اجاب بابت سرعتر سفان
 فراست طعری فرمان ریاست مقدمہ الباب کتاب کیاست سر لوح الواح سیاست سرانہ و بکین سنا
 رہا فراہم کبہاں خدائی فہرست و ما تر مفاخر و فضائل دیا چہ آثار و اغوا و اہل نظام طور و راست ختام
 ستر ربات ملک بجز ہر اکیل سالت و ہمد افلاوہ و شاح جلاوت انسان العین عیاں پیش بہتہ
 بعض ابدان آفرینش قلاوہ البحر صدر حود و افضال ذرہ البحر دریای بیل و ذوال مہبت الدائرہ بحر
 اور ملک نشیمان ہولی حروف سندر بیان مہت اقصیہ و داوین صوف تاجداران ام الباب حروف خارج
 ستارہاں قلاوہ العبد بیکو کریم جہاں الغلب عفر ہم قرہ بعین دیدہ علم و عطا ثمرہ الفوائد سببہ علم حبیب
 نصب بحر محمد و محمدت اسطہ و امیرہ محمد و محمدت قائمہ زوایای دین و دولت و عامہ سببانی ملک و ملت
 ملت عاقی و جود اقبال سبب اصلی بود و نمود و سرور و ہطلال نیچر نامی و مقدم قبیہ سلطنت ستر بط حسن المطلع
 سببہ حاکمت ستر ازہ خیرین ستر ازخیران سترہ بہمن سید روزگار ان سببہ لسلول و الراج بہ حصول طبر
 البتہ حیرانہ بدر الغایب شمس الوہاب قائل الزواصب قائمہ الکتاب راعی الامصار و السبلاد
 داعی العباد الی اسعاد و الرشاد معاذ الخواص و احوام ملاذ الاناس و الانام مفتاح القضاات
 مصباح القضاات محلی الحروب وزن الجذب منزل الاراغل علی الاما صسل ربيع الاربار
 بمنوع الاحرار شنبوب الندی سحاب المجدوی طار و المارد آخذ استارد مرجی الزکر والد لیم
 منجی العرب و یحیی ناصر الحق الذبح کاسہ الکھر الکاسخ فانی الضیاق سباق البواق حبلا الجافل
 ظلال الغواطل الیم بطیر و انجم استبر و اسح انجم البحر یضیی منیع الباع رجب الذراع المباد
 فی مناجع الدین المعاضد لاسلام و السکین فمران الماء و لطین ظل اللہ فی الارضین سلطان بن
 سلطان بن سلطان و الحاکمان بن الحاکمان سلطان صاحبقران و المظفر ناصر الدین شاہ قایم
 شاہیت و قام مالک محرابین لارالت مؤدقہ ذوالجج ارجائہا الفضوی و مؤدقہ عا شہ
 انوارہا العلما محصیہ الا بلیت و الاغصان یثمرہ الا فاحی الا قضاات ربنا الزبائن مکی الی
 حبیہ الا کاف مجوعہ الکفر ایہ و ما ذہا بمرہا و ما غیر لمرہا سلسلہ کین کاسر کان مرہا
 و بحسبہ لا و حصاها الولو و اور حاکمان و بیاہرہا و صہرہا و قصرہا صر حاکمہ او طبرہا حاکمانہ و
 نک ناصر الدین سہ ناخیش بل بحر و کف بروخ و خوش

د پاره کتاب

ز غنبت شويست خوږه پاتې زخه نيزه افرغېد تر ش غلب سر کي ناي نکلای ديش جهان شيران کلي ديش
 نه مهرو ده آچين شل فم زب سوو د خ برور ش مچ و نام نه ورو د محرو د اندر کناز جيت چين پاک دل تهرار
 ز دت دلس سيم دود و دد بمن خرت کت منصور باد سر جهان سيمه دود دود ملک بود د پانده دود

يَنْبَغِي مَلِكًا أَلَى الدِّفْعِ مِثْلَهُ
 وَكُنْ لَمْ تَكُنْ مِثْلَهُ مَا حَكَمْنَا
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ
 إِذَا مَا لَمْ يَكُنْ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهُ

که توارو د کوشن بارگاه خورشيد ش کياي کلاو بخش مقدسه بخش سپاه و پر علم ش تانده ماه اوار و کار تر خطاره
 ناهيد ش نجسا و باريد آفتابش زرينه جام بهر ش کينه غلام جويست منابر اخب کبوتر ش عمار کرار قف
 محداد و اوشن لطايق مجربان ش ران خلاق قوس تر ش چاچي کان و ساگر رخت خلی سنان باد بهر ش غزم
 کو بهل ش غزم و حيام بلد اساس سبيل و وام غضب محله و خرگاه ملک کرياش ميايرغا شوند و نو بد باد
 الی يوم سعد جبرج و حضرت سلام فضل کرد کار سعي کجست قوت جرم و عون و کار مستقل باشند نور و ملک پادشاه
 مقترن باشند پوسته برای شهر بار مهين قهرمان کيستي خديان لاف بهر ش اگر تفا کنند اگر خند خاقان چين و قهر و دم
 و کسري عجم و رای فوج و خان ترکستان و شازر خجستان و کشيد فرغان و کجاشي شبه و دهر ش شام و سپه پل بر تان باشند
 ديار بار به پايانه آب بيايند و جرج و در برابر آفتاب فروزند و آهن سردار ميث کوبند و باخ و کوي کنند و باد و بجنه بزند
 و آب در لادن سايند و نيزه بکمران آرد و ران رخ نيزه سلیمان برند بلکه عبار سم سمن ش لکل و چاهر و د افشار راند
 و صاحب قهر حيه که گويان خديوان برابر ش رانمتانمانيد هر چند پاورس ديوانيد و جسد جمشاسب و فریدون فرخ
 و نوچه فرزند و نوذر آراد و دشت پود جود و هر زفر زانه و بهرام کور شکار و نيزه زمر دانه و نوشير نژاد و هر زمر زک زاد
 باشند و اهاب تبی به بيايند و آب در غزال بند و زنده و قهر بمان بيزند و بعل بيزشان برند و در دعدن فرو شند
 و با قوت چمن مانيد و مشک بختن برند و بلاد بختان فشانند بلکه خاک خطو کين بر ش و تباي نيزه بمانند و نضاد دم
 بجان الملوك بيبايه و بکبري يوم السلام اذ دعاهم اذ اعزاهم اذ اقبلوا اليه فمؤجبا عنى اهلان ان يكونوا ائمه
 و تواناي و توره شود فرزند نو خاک زبش پيشين نشان بر و زنده چمن

عادت و عالم از دسج ملک منت الامم العرش تبارک تعالي منطبقه الا ليه و ديوينه تبارک و السلطنة و ديو
 لحيته فيجب على السليخ جذا الايم ان يلزم تدبير احكام الخلاق و فيما يجري على يده من امور الخلق
 از شاي استيعاب ثواب در نيك و ارتكاب عقاب مبر عن ذل النوايب جدد و انجاح نامول و نازرب
 و كفت فياض و معدر فضاخاض و خلق عظيم و غفوعيم و علم حفي و علم قسي و كرم هرمي و نعم باشمي و عسرم سديد
 و باس شديد و دت ثور و ضبط امور و اجراي احكام شريع ميق و علماي اعلام دين ميق و تشيد قواعد ممالك

و ساجد بکتاب

[illegible]

لحق از هر پشته و دمن نافه من بدین برند و از هر جوی و چمن و غنای هر جنبه زمین کنند و در فرق هر لایه پهنه و غیرت کنند
و بدین هر کل از از لایه شک اذ فرگشوند و هر شهری سلسیل و حوض ترانه رسانی است و از هر جوی چون نسیم
و کوثر نهاده جاری گشت چمنه سار و چمنه سیمان چون چمنه سیمان گرفت و آب از شکله و چون آب حیوان
در شنیدن بخار و بودای همه بخار و نوادی شد خاقل و غروب چند بارگاه مذهب سفید آمد هر و بران کلبه اشش طربان
سدر بخان است و هر خرابه آستانه اش ترزان و تصور غزلان و غرافات آفتاب پایو اشش همه کارستان
مانوی و مینو مائل و مشرفات آسمان سایه است هر شبستان منروی و جواز اخیل صفحات و دیوارش همه مقصوره
ازینکی و تنگ نوشای رومی و منقوش و صحنه و دیوار کل اجارتنش همه مجریه و تیشه و سرادی و منقرماندینه
ستاپوری و مغروش بدی پای و قلمونی هر خرابه است و آب و آیدم و ذایان ایامه اما نشینی الا فنی و صلا الا عین کانت
و هر سالیش فردوس بنیاد الهی و فی القیامه فی الیاده و الا فنی و صلا الا عین کانت و صحت زوال
معون باد با ستد سدید اسکندری و دعوی ابتازی کند و رفعت ایوانش که از آفت عین الکمال مامون بماناد
از بنای هرمان از لاف بهسری بی بنای جود قاطر و رباطات رحل پناش هر چون ذوالاکتاف اقلیدس
سنگ اسطانه اش بر دوش و گفت کشیده و محابده و ساجد کیوان ایوانش را از ارباب صوفیه سطا یا نش کخ
هر مقصوره اش خفته اوراق رنگینش اعضای سببش بخت و نه ذیور اتمه شریفه پیر بسته تر از زلف طرغیان
هفت در زینت مند و دگرهای بی همانند و قرینش اندام هفت کانه اش بجا هر سجده مغنیه رانده تر از روی خندان
در زینت و نه رفت و هر جرد و غرقه اش چون کعبه الحجاج بیه الحجاج آمد و هر گوی و بر زینش و ضارم و نای هر کمشت
و چون شعر الحرام مشر الکرام شد و هر سجده اش چون نای خیف دارالند و منیف کردید لطیف هو اشش
حسب تر از طبله عطار آمد و لطیف تر از اشش و لحن تر از ناله تانار و فرش زینش مبارق صفوه پراز دهر و
و شتری و خاک با شنیش بر زبانی مژده پراز قفس آرزوی است کسانیا فی الیاسک فیها و داخ
و انجازه فی الیاسک فیها ملامه و عهد و ست مانش که ما و ما داخ بل اعدت من الماء الی الیاسک
و صفوت هو اشش که فیها و داخ بل انجازه فی الیاسک فیها ملامه و عهد و ست مانش که ما و ما داخ بل اعدت من الماء الی الیاسک

[illegible]

[illegible]

[illegible]

دہلی کا کتاب

و شاخ خاد را بخت گزند و بخان میلدار ازین برآوردند و دست خفته را بستند و پای آنتوب را بستند و چون
هزار را برق تیغ بمانی در هم موهند و دیده دشمن با کار را بگو که تر خیزدانی در هم و خشد قطع طهو و المجدین در
اَوْعَمَ الْوُفُوجِ الْجَاحِدِينَ بهر جا فرستند که وی دید بیدر در خند ملک چید نوامی و نفسای حدود را
از تصرف طاعیان پرودخت و حوالی و ارجای بلاد را از ملک بلوچ و افغان تنی ساخت تا فتنه رفته آب رفته
بجوی باز آید و اندک اندک بخت خفته دیده فراز کرد و دیرانی و دبا آوالی گذشت و غنمه بیکر ایجای شادمانی نشست
فَلَمَّا أَصْبَحَ الشَّرَافُ مَعَهُ وَهُوَ عَرَبَانٌ كَلَّمَ بَنِي سَوَى الْعَدْنَانِ دَنَا هُمْ كَمَا دَنَا لَكَ جَدُّنَا بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ لِحَاجَةٍ
الْكُفُورِ بَلْكَ خَطُودَ مَحَبَّةٍ و ابرایران را منفرج ساخت و عرض سطح اجاش را مشع و مسافت آفاق جنوب و
شماس را برهن از نمایت و مساحت پهن شرق و مغرب را خالی از زیادت چون ذره زمین حتی اذ ابلغ
مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَبَلَغَ بَنِي السَّدِينِ و بسان سیمان که انبیا مملکا عظیمه از مشرق تا مغرب و از مغرب
تا مشرب و از غلب تا کاشغر و ازین تا کافجیر ساخت و محیطه قیض و بوسط و محیطه ضبط و ربط در آورد و فخت ایران را ازای
صد چندان و دست آن سامان را حوای هزار چون آن نمود و از آنجا که این الانبیا الطغیان اهل استغنی
چون خویش را بر مقام جهان و جانیان ستولی یافت و اقامت بعد از در زیر کین خود تحقیق سرخوت عفا می
رشد تر از شمشیر و ساخت و طغرل فرخت و در حواس جلالتش کعبه اند کرفت و قوی جویش بر ملکات نفسانی
چیر و کشت و از این با خطا و اربعه خط سو و اویش بر خطا و طایفه غالب شد و آثار را بنویسائی و مانیائی در وی بنهادر رسید
پس دست جو را از استین برآورد و بار عایا و برای اجتماع بداندیشید و با اقربا و مضعا قاطبه بدیکالید و با سران باه
از دور و نزدیک و میمان در کا و از ترک و تاجیک سوطن شمار مساحت و مفهوم این بعض الظن ایشم را
دنا و عبداتی را از بنده صادق مشرق گذاشت و آیار محسود را از غفلان متوکل باز نشاخت و برترن را
که در حضرتش حاضر باشند قصاص قبل از جنایت را بید و درش کرد و اَصْلَ سَلْبِكُمْ فِي جَدِّ وَعَمَلِ اَمْرُ نَمُوذ و هر کس را که
در پیشگاهش بیای داشتد کفر پیش از خبر برت را که لِحَبَابَاتٍ و مَا لَنْتَ عَلَيْنَا اَبْرَئِیْ بِرِیْ حَرْبٍ حکم داد تا اهل ملک
و پیشکادان و دولت باوی دل بدر کند و از او روی بگردیدند و انقضای بدش را از حد را ند و نماز مسکت
نمودند و اندام سلطنتش را از اینز جدا استغفات کردند و با کف بختیست دست بدعا فرشتند و روح الامین را
ایمن گذار خویش را خند و بخار از الله فی ثَلَوْبٍ لِّكَ بِرَهِ اَوْعَمَ اَسْبَاحِ لِّکُمْ بَخْتِیْسَ از اوج تخفیفش آورد
و تیرا قاسم را از برج شرف باط نمود و مفهوم نَزَلَ مِنْ شَاءِ الْمَلِكِ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ سَبَا بِکَلِمَ بروی تاجستند
و در فرارش که قیصر بجزا را از جو دشمنی ساخته چنین است رسم برای سیخ لوی تن رحمت کمی تن برنج
و از بس وی بر لول الشَّيْخَانِ جَاوَزَ وَحْدَةً يَكُنْ صِدْقُ جَاءَ الْحَقُّ وَ هُوَ الْبَاطِلُ اَنْ لِّبَا لِكُلِّ اَنْ رَوْنُ اَرَابَانِ
خزرفن جهان آرائی و آب و رنگ افزایان او رنگ کیمان پیرائی سئوس استناد و در سئما عنوت السند می
لبوت الوخنی مَصْحُوحٌ بَحْيَا مَجْعُوطَا مَسْلُوحٌ الدَّجِي مَفَاحِجٌ اَهْلِي مِهْنِ شَرَارِ اَنْ فَرَسَدَ نَزَادٌ و همین باد شایان
خجسته میلاد اَنَادَا و اَدَا کَانَ خَانِدَانِ کِیَانِ و پرونده فرزندان قبا رنویان فرمان فرمایان باداد و دبشش و درز
کار سلاطین ستوده روشش و شش قبا ر مشرک الله اَنَادَهُمْ وَ حَمَادَهُمْ وَ حَمِي اَذَادَهُمْ وَ اَجَل اَخْلَا لِكُمْ هَرَن

وہی خلیفہ کما ب

۲۱ در هم نذر تنش برین اند و هر زینش در بر جوشن مهر و در برم برادر بدوش داشتند و هر از چپید شش شاکستر
و در بدل برادر برادر و او شیر و است و او را دیوان و در بدل برادر عالم و قاتلش برادر و خوار خوان جهان و در علم هزار
جنت و پیش در مان و در جرم نذر جسدی و پیش چو سگ بیزان و نذر تیغی است فصاعداً بآلِ اَدَمَ
بَنَدَه عَبرَ اسرارِ رَیت بجای تَجان و ارا نگ شدند و جهان پر از دل مالک قانونی فریاده و در عرصه کیستی بر
معاذ و بسیاری نو ناز و در حوزۀ ایران را آوردند و کالای دَلِیْلَیْنِ و التَّنَوُّجِ لِبِالسَّاءِ جروح صده و منومۀ امانال
مکارم منیل و قروح قلوب شکر و اهر هم هم جرم غنم ساحت و تم زدن که از جو جانور در کفد کسب و تقصص می نمودند
به یکا کثرت از حق جنت و با کفار سیم تن از زور یک پیران چرخشند و مسرود و لان که از نظم عالم هر دم استلاص
فرصت میسر دهند و افاقان از اترق رست و با تنوع از من ابل رست در کردن شدند و از تنگی نور تسکین
صحیفه اضاف شدند و روح و هتاف راضی و دو طغیانت کفر و حجاب از مسجد می نمودند از سر و نام ماند
چو سیرخ و کیمیا نیکبند که از دُرّ عکّاد و فیضاً لَمَدَ عَامِلِ طَلَباً تا سچس و با نیروی ستم که جبرود و عود و شداد
پیدا و فرعون سخا و قادر و نکار بود یکجای نماید تا فی مو امان الغدایه بکل جانب بین که از فیض حق استبداد المظالم
و مجاهد و فور و ستمار سعی مشکور کرد و چون از تنگ گسترود و هر یکی بی زیرک بجا بودند و هر خند را به را با آدان و
بر درانه راست شان و هر چو کله می را کشتن بر بریزه طلنگد را در و ستن و هر طور در را مسموم و مسرطنه را مقصود
و هر خنده و استاد و هر سده و آرا داد صاحب خردن محظوظ از اهل الطلوع معقود و میراث از اهل الشیخ اخلا
و برای صاف و کفر نایب که برای دولت بی پای مردی آن نباید و معرفی سریع و خرمی میج که پاسای سلطنت
بی یاری و بجای نماید اوار محاسن خال در برق و غرب عالم چون شش مشتند و آثار محال حاصل و در بر و بر
سمن شک منصرف اند فلان الاعتراف الحق و اشرق وجه الدین و اضمحل دجی الساطل و السیطل الانام و بطال
العدل و الاحیاء و انوعوا فی ارض الامان و قد جمع فیها الخائس کلها و اخسها الايمان و الفی الا
و چون سیاهی زعفرانی بر بخور جهان از غوازی گشت و غای میرانی محروم که مان از حدت افتاد و بحرانی ستد
و عرصه این جهان را از جالبها تا جالبها منظام و قوام آوردند و قضای ابن عالم را از غیب تملانا محل جنوب چون
فرگاه و ذوال کمال رسانیدند ساحت عالم جسامین از جن تنگ بخورستند بر عرصه عوالم روحانی اورنگ نهادند
و از قول الب غنری و دیوانی که مرکب از دانات بود برادر کردند و با عقول بسطیه و اراج پنا که از انجود است
هر از شدند و در خطبه قدس قرین و دیکان و حقه النعیم و ساز شدند و در حدیقه فردوس و مقصود
فی الخیام لَنُظْفِرَنَّ اَنْفُسَ قَبْلَهُمْ وَ لَحَاقَاتِ ابدا رعدند لا ارا امانتین من فتنائهم الجنان و سیر فتن
فواهد النعمان و سیر فتن من و لای مبسرون اعطوا القود بالیضا و اول الذی یابها ظاهر الحق ثابت الا و کان
صالحهم طالع النبایا و یسناد و دودین زافى سلطان عدل و آفرین طالع گشت و جبرستید عالم آرای تاج و یک تن در وسط
ایمانه و نمکین لامع اند و شش شرق ترافت کالصیغ اذ استطع برده از جمال گرفت و بلال یک شـ
سادت کالبقر فی ادمع ماه و مبهته گشت چون بدر کمال رسید و عرواصیه سلطنت و دره و صدف
و ریزد و دولت مالک و قایم تم قوج زباده و او و کر م طلیعه اقبال ترعبه بدل و ذوال مہاج تویمه فراط مستقیم

و در این صورت که در این کتاب

۲۲ مبشر و قرح منشر خزن و ترج بعینه سخن منید کبری طراز جابه خسروانی آغاز بار نامه قهرمانی مادر است که سستی پادشاهی
و کتابه شنید شای طراح کجایه چار بار از هر شود سباج هفت در بای عوالم جود و وجود محسود و ملایک و افلاک
و سجود کین این آب و خاک مهر بهیم عرش اورنگ و سپهر اقیم عقل و فرزند ملک را بلند می و مدار
زمین را از جندی و وقار الملوک بالجدد الابن و المناجیح بالزاد ای الوثیق البدنی الجفلی و الشمس فی المحفل
الفعلیل الباربع بجمیع العلم الفارغ جیفه الفخار فی الانسلاوق سنام الفخر فی الاخلاق فی بایه الاصلطیع
مبدی البانک الباع الزاکی فی کون العزذ الثب الزانی فی مضایر المجد و المحمید یفون البقی حسن العکبر و
الطائر محمود المائر الله کان فی سماء الشرف کالصبا و فی ریح الخاء کالماء تنفی عکله العنایه و رسته
به النخایه منوچ کالمعالی فوق هلمه ساین یابون شهر یار خجسته اما که خداوندش یار و روزگارش یار دارد حسن
ملکش حسین و جبار جاهش حسین با جمین الف باشد ملت بقاش کزوی بر اهل ربیع سکون جهان
و پستان نهر یار امانه نجاش کست و لم یکن یصلح الا لک و لم یکن یصلح الا لها و بایه عرشه جلال ابر فردار
عرش گذاشت و سایه کرسی جلال را بر سرش نهاد خست با جمیع العباد و رفقه و دوابا فوا و التامیم
و عرصه عالم را چون احاطه افلاک بر که خاک حاوی کست و ربیع مسکون را چون دایره عدل را قطار جهان مخوی
و رواق هفت طبق شش سوی دولت را و عامه و طاق نرواق مشکوی سلطنت را قائم شد سایه خورشیدی که پنی
قشاب و سکه جهان این را در قایم بعد درخ کزوت بر نفل زود و صیت کیتی سائش را بر ارم فلک هفت نبی خرج به پنج نوبت
کوفشد انجم بانیکه هفت است خیم و دیده و درین است صاحبقرانی چون می در سرچ قرن ندیده و افلاک با یکباره ترش کوش و سیمی
رود و شناخت کونای چون او در سرچ عهد نشیده و هفتات مغنی از آبابی علوی چنین بر بوسند فرزند و در امان
نه پرورده و روزگار کمن با انکه عهد شباب و زمان کمل و سر توئی کمریسته چنین را چند و بلند در دل جهان
نه جنسایند و سیم رخ محکمت در هوای شمش شهر انداخته و مخصوص اینجا کشته و ههای روتیت در پر تو خورشید
هفتش بال و بر سوخته و تنه باز تر بر اندیشه در فضای جلیاتش شاد و بال افکنده و شاهین بلند پر واره تنخیه
در اوج قدرتش از طیلان باز مانده ای بر سر سرده شاد و راحت وی قبه عرش را کاهت ای طاق
نم و رواق بالا بکشته ز کوشه کلاهت هم عقل و دیده در رکابت هم شرع خزیده در نهامت
کاتک کف الملوک و کاکب اذا طالت لیلته فیه ککب و تر غلش در نصف النهار هر روز غاشیه طاعت بر
دوست مخند و ماد کردون حبشی منیده اش را حلقه عبودیت در کوش کشیده و یمنون و التبتاه الکلم صلیبا
با انکه سین عمر با کز بلع الله لکلاء العنبر با من عشر و خیرین و هوسوز نا دیده خواب و ادراک و ان علم
منفرود و کله عقل بالفعل را بالغ اربعین کشت و مجریه امور را مد که زبان سبعین و در فاخته شباب و ریعان
عیش لباب هفتنار آداب فرمود و از مراتب قدس اصناف حدضاب نمود و در غنچه ان عسمر و جوانی
و عنوان امر و کامرانی که نشا بر غلست و غرور و صد در هر فرشت و سر و است بر کز هوای حس فغانی و دسادس
شیطان را بر کشته و هوائی جویا را بر فوجی انسانی چیر و ساخته و هر چه کجا و دهن خستش اگر و نهایی نیستند

دسپاتیک کتاب

[illegible]

دباجه کتاب

۲۴

الْوَدَادَةِ وَالصَّبْرِ وَالْعَاقِبَةِ وَالْفَضْلِ الَّتِي تَسْمَعُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ قَوْلُكَ لَمْ أَجْعَلْ لَكَ مِنَ الْحَيَاةِ إِلَّا سَاعَةً وَفِيهَا
وَلَا تَجْعَلُ مِنْ قِبَلِكُمْ نَارًا الْفَضْلُ بِحُجْرَةِ وَصْفِهِ الْكَمَالُ الْوَصْفُ وَبِمَنْ كَادَ الْبَاشَاءُ أَنْ يَكُونَ نَسْرًا وَكَلَامُ
الْمَلِكِ الْمَوْلَى الْكَلَامُ وَطَلَقَ ذَلِكَ لِسَانُ وَثَاقٍ وَبَلَغَتْ يَدَايَ سِنَاعَتِ وَبَعَثَتْ أَسَارَتِ
وَسَعَارَتِ وَطَرَضَتْ وَكَانَتْ مَلَاحِظَ جَزَالَتِ وَتَرَسَّجَ جَوَاهِرُ كَلَامَاتِ الْفَلَاحِ وَتَقَنَّنَ لَمَالِي حَقِيقَتِ
وَمَجَازِ مَوَاعَاتِ طَلَبِ وَبِجَارِ كَرُوهِيَةِ فَضْلِ بَحْطَابِ كَسَدِ وَفَارِقِ عَادَاتِ رَاحُونَ عَجَازِ بَاتِ دَرِ صَمَاحِ
إِسْمَاعِ وَدَمَاحِ طَلَبِ وَنَشِ سِنْدِ كَانِ وَدُشِ وَاشْتَدَّ قَسَمِي كَلَامُ رَا بَارَانِ بَهَارِ اسْتِ مَرَاتِ حَبْرَانِ
مَلَاوَتِ وَبِدَارِ دَلَامِ مَرِاحِ صَبَاحِ مَسْبُوحِ هِستِ وَنَشَاوِ رَاحِ بَارُوحِ هِستِ أَجْأَشِ أَعْلَى فِي التَّغْوِيرِ مَرِاحِ وَالْخَفِ
مِنْ رِيحِ الْبَلِيمِ ذَاتِ وَتَنْدُ عَلَى الْإِكْبَادِ مِنْ فِطْرِ التَّيْشِ وَالَّذِي الْإِفْخَانِ مِنْ سِنْدِ الْكِرْجَالِ نَزْدِ عَلَى الرِّبْعِ الطَّيْلِ
وَتَقْنِي عَنْ نَائِلِ الْفَلَاحِ وَتَوَارَتْ وَمَعَانِي بَسُوفِ رَاسِ تَوْجَانِ هِستِ وَمَعَانِي مَوْرِ بَاغِ غَابِ رَاغْنِ هِستِ بَارِ
نَحْمِ نَحْنِ رَا كَرَمِ هِستِ بَرِ اَكْرَا كَهَا جِي رَا جِبِ پَانِ چُونِ مَوِیْ عَرْمَانِ بَدِ مِضَاغِيَانِ نَحْمِ مَوْدُ وَكَالِدِ نَحْنِ رَا
چُونِ دَمِ مِصْبِي مَرِ مَرِ وَنَاحِ مِیْ كَشُودِ وَبِالْمَاسِ كُزَّتِ دَرِ مَعَانِي مِیْ سَعَتِ وَدَسْكَ كَبَرِ الْفَلَاحِ وَخُفُو مِیْ سَاخَتِ
وَمُحُو كَا فَوْرِ عَذَارِ رَا بَنُوكِ نَامِ سَنَكَا رَا رِیْشِ مِیْ نَمُودِ زَبَانِ كَلَكَسِ صَمَحِ صَمَرَاتِ مِلَاغِبِ بُودِ وَصَرَفَانِ آسَشِ
مِیْنِ مِیْهَاتِ مَضَاحَتِ لَآبِهَا مِثْلُ لَآكَا بِالْعَضَا وَدَارِ بِنَامِ مَشَغَلَةِ الْبَلَاءِ وَفُوتِ الْفَلَكِ وَالْبَاءِ وَاللَّيْلِ
وَالزُّلْفِ مَعْنِ وَفِیْ حَسَنِ نَحْوِیْ هِستِ دَرِ لَفْظِ رَقِیْقِ قَالِبِ رَشِیْقِ كِهْ أَتَا مِیْنِ الْمَاءِ وَآدَرِ مِیْنِ الْهَوَا مِیْ مِیْلِ
الْفَلَاحِ مِیْ حَقِيقَةِ كَلِمَةِ كَرِشَا رَافِیْ وَحَبْرَانِ وَبِجِ رِیْشِ نَحْمِ مِیْنِ بَرِ رَا نِیْ كَشْدِ آسَادِ
صَدَقَا كَلِمَةً دَرِ لَفْظِ مِیْلِ وَكُلُّ مَقَالِ دَرِ لَفْظِ مِیْلِ هِستِ مِیْ مَرُودِ وَجِیْ هُوَ الْيَوْمُ أَفْضَحُ مِنْ فِیْرِ عِندِ مِیْلِ
وَأَوَّلِ فِیْرِ فِیْ مَقَامِ حِصَا فِیْرِ قَدْ خَلَفَ قِيَامِ الْكَلَامِ بِرُوحَانِ دَمِ وَكَمِ كَمِ مِیْنِ جَنَةِ قَرطَاسِ رَا مِثْلِ
فَلَامِ آرَا بَدِ وَعَذَارِ اِطْرَاسِ رَا كَلَكُونِ اِجْمَاعِ الْآبِ تَوَانِ اِذْ مَامِ مَعَتِ كَانِ عَرُوسِ كَامِ رَا بَدِیْنِ وَكَمِیْ بَرِ بَرَا بَدِ
وَحَضَا مِیْ سَبْعَةِ طَاوَسِ نَحْنِ رَا بَدِیْنِ خُوشِ مَعْلَى نَامِ بَرَا ذَاكَ اِلْحَاحِ جَمِیْعِ النَّاسِ مِثْلِ وَكَلِمِ كُلِّ ذَاوِ اِلْحَاحِ اِلْحَاحِ
وَشَرَا بَدِیْنِ اَوْعَادِ بِنِیَاتِ بِنِیْ مَعْنِیْ اَزْ تَوْفِیْعَاتِ رَفِیْعَةِ وَصِفَاتِ طَرِیْقَةِ اسْتِ كِهْ حَسْبُهُ اَمَّا لَوْلَا اَمْتَنُورَا
مُحَضَّرِ نَحْمِ مِیْنِ اَمْرِ رِجَالِ وَبِنِیَاتِ كَرَامَتِ وَهَجَازِ كِهْ بَسْتِ یَا زِ بَعْضِ اَزْ جَا كَرَانِ وَدِلْمَاحِ وَاسْ اَزْ اَزْمِیْ بَرِ خِ
اَزْ غَانِ نَادِیْنِ دَرِ كَا دِ بَقِیْمِ سَكِیْنِ رَقْمِ وَنَامِلِ مَخْرَجِ شَرِیْفِ صَدُورِ بَا شَدِ كِهْ اِنِیْ كِهْ چُونِ صِیْغَةِ سَمَانِیْ وَنَامِلِیْ سِیْ
هِستِ اِلِیْ حُفْصِ اِجْبَاحِ عَنَاقِ وَفَلَادَةِ اِجْرَسِیْنِ اِلِیْ قَاوِیْ اسْتِ كِهْ اَكْرَمِ مَرِ اِلِیْ اَنْ مَلَفِ وَنَخَارِ نَزْدِ كَانِ خَلْفِ
نِیَامَتِ مَتَقِنِ نَحْمِ شُودِ وَجَمِیْعِ اَمْرِ اَتَمِدِ اَوْ اَلْاَسْجَارِ اَخْلَا اَمَّا اَوْ اَلْاَوَاكِ اَوْ اَوَاكِ اَوْ اَوَاكِ وَنَحْمِ
بِخَرِفِ اَزْ حُرُوفِ وَبِخَرِفِ اَزْ حُرُوفِ نَحْمِ نَزْدِ كَوَا بِیْ دِهْمِ كِهْ مَعَاكِلِ اِلِیْ فِیْ نَبَاوَا لَافْلِ عِیْدِ عِیْدِ اَلْاَشْرَافِ وَاَكْرَمِ
عَبْدِ بَحْمِیْدِ وَابْنِ اَبِیْدِشِ مَلَاوَتِ كَرُودِ دَمَا تِرِ خُوشِ رَا اَسَا طِرِ وَفَاوِلِ اِلَاوِلِیْنِ رَا اَبَا طِلِ اِلِیْ اَبْنِیْنِ شَمِ رُودِ
وَبِیْ مَرِیْ لَآكَا كَعْدَاوَا لَآكَا كَعْدَا ۛ مِثْلِ جَمِیْعِ دُرُودِ وَفِیْ اِلِیْ رِوَايَةِ اَلْوَاقِیْتُ خُشْدِ تَرِیْنِ كِهْ اِنْدِ اَلْقَوْلِ اَلْقَوْلِ
وَمَا قَوْلُ اَلْخَرِیْ لَآبِ اَبِیْدِ اَلْبَلِیْلِ مِیْنِ بَنِیْ بَدِیْدِ وَلا مِیْنِ خَلِیْفَةِ كِبَرِیْ كَمِثْلِهِ شِیْ نَحْمِ شُودِ وَبِصَرَفِیْ

دیباچہ لکھنا

وَأَقْبَرُ مِنَ الرَّحْمَنِ عِنْدَ بَيْتِ شَيْخِ الصَّبَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَنَافِخِ خَلْتِ الْأَذْخِي وَبِأَخُو كُنْفِي
إِنْ كُنْتُ بِرَجَائِكَ لَا فَنَافِخُ عَصَا دَاوُدَ سِرْدِي كَمَا أَنَا الْأَنْطَرُ مِنْ سَحَابِهِ دَلْوَانِي صُنْفُكَ الْفُكَايِبِ
أَطْرَبِي بِبَيْتِ خَلْدِي وَفِي بَيْتِهِ وَأَعْنَابِي عَنِ الثَّالِثِي الْمَثَانِي وَوَقْتُ اللَّهِ كَانَتْ طَبِيبَةً فَاسْتَسَاءَ الْكَلِمَاذُ الْأَرَادُ الرَّحْمَنُ
فِي صُنْفِي دُرُجُودِ جَهَنَّمَ وَنَاغِرْمَايَ عَرَضُهُ مِنْ وَازِهِمْ خُرُونِ فِرْدَوْسُهُ وَنَقِطِ الْقَرِينِ وَصَدَقِ الْهَيْلِ
بِأَحْكَهِ وَهَيْلِ بِالْهَيْلِ نَسْتِ وَمِنْهَا وَنَحْطُفُ الْعِلْمِ الْهَيْلِ نَسْتِ وَنَحْطُفُ الْعِلْمِ الْهَيْلِ نَسْتِ وَنَحْطُفُ الْعِلْمِ الْهَيْلِ نَسْتِ
لَا كَاتِي هَيْبَتِ قَوْمِ بَطَارِ وَبَنَانِ وَنُوكِ شَرِي خَانَةِ مَتَكِ نَابِ أَرْزَلِ شَبِ بَرَكَا فَوْزِ عَارِضِ رِزْدِي لَوْدِ وَنَجْمِ قَارِ
غَالِيهِ بِرِيدَانِ عَاجِ بِيَا فَا نَدِ وَأَرْقُمِ قِرْعِ بِرِ صَحْرَايَ سِيمِ مَارِيهِ كَلِي مَارِيهِ صَحْرَايَ سِيمِ غَالِيهِ بَارِ كَلِي مَارِيهِ بَارِ
قِرْعِ غَالِيهِ خُورِ بَدِ مَعَالِي سَبَا بِتَجْمُودِ كَلِمَةِ بَدِ مَعَالِي فَرْبِي وَجِسْمِ الْأَنْزِلِ حَطِي جَانِكُ الْكَرْبِ مَقْلُودِ زَنْدِ وَشُودِ
نَزْهَةِ قَشِ الْأَقْبَلِ بَدَارِ دِيكَارِ لَوَانِ اللَّذِّهِ بِمَعَالِ الْفَرْخِ الْكَلِمَةِ كَرْنَانِ سَيْدَةِ وَجْهِ بِنِ بَوَابِ وَغِي بِنِ
وَمِيرِ بِسُلْطَانِ عَلِي هِرَوِي وَمِيرِ خِي تَبْرِزِي وَعَمَادِ الدِّينِ جَسَنِي وَشَيْعَايَ جِسَنِي حَاضِرِ بُونِدِ دَرِاقَاتِ كَجَانِ دُخْلَقِ
مَشْقُشِ وَبَصْفِ الْبَهَالِ تَعْلِيمِ سَادَةِ الْأَطْلِ جَلِيلِكَ وَتَعْلِيمِ خَوْدِ قَطْعِ الْبَلَاغِ نَفَرِ الْبَصِ سَبْعِ قَوْلِ كُوشِ مَخْشَدِ
وَدَرِ سَبْعِ دَرِ دَاوِدِ تَعْلِيمِشِ وَفَرْطِ بَيْنِ حَرْفِكَ وَفَرْجِ بَيْنِ سَطْوَتِكَ سَحَابَاتِ مَكُونَةِ وَحَرْطِ بَنْدِي سَهْوِ وَبَسِيَا
هَوَسِ مَعْنُودِ وَدَرِ نَاكِي وَنَاكِي وَنَظَافَتِ وَحَلَاوَتِ وَطَاحَتِ وَطَرَاوَتِ وَطَافَتِ الْكَرَادِ رِيسِ
كَدِ مَضْعُفِ نَقْطَةِ نَقْطَةِ الْأَرْحُوطِ وَحَرْفِ الْأَرْحُوطِ نَحْشِ كَرْسِي هَذَا خَطُّ قَابُوسِ أَمِنْ خُجَاجِ طَائِرِ كُنْفِي فِي خَطِّ مَوْجِ
قَلْبِ شَمُودِ حَقِّ كَانِ مِذَاذُهُ الْأَهْوَاءُ كَانِ بِنِ مَقْلُودِ بُوْدِي وَدِرْجَاتِ نَابِ الْبَسِي مَقْلُودِ بُولُغِ
بَصِيرَةِ إِيَّاكَ صَوْدُكَ فَخَسَّ صَوْدُكَ وَبَسْنَعْتَ نَقَاسِي وَحَرْفِ شَمِهِ كُنْفِي وَعِلْمِ مَنَظَرِ مَرَا بِا وَدُرْمَا سَارِي
جَنَانِ هَرْنَكِ مِذَاذِ وَآبِ وَرَنْكِ وَهَدِ كَرِطِ سُلْطَانِ بَرِخَارِ سَتَانِ دَاوِدِ رَنْكِ زَنْدِ وَبَدَانِ سَانِشِ پَرِ دَاوِدِ
دُرُوشِي وَسَابِ مَقْلُودِ كَرِشِشِ اَزْ رَنْكِ كُوشِشِ وَنَحْشِ وَآبِ وَرَنْكِ بَرِدِ وَبَا مِذَاذِ مَدِ وَبُرُوشِي مَقْلُودِ مِذَاذِ
وَمَوْشُوشِ سَاوِدِ كَرِشِشِ مَالِي صُورَتِ خَارِجِي وَجَمِشِشِ الْكَارِندِ

[illegible]

وہاں تک کہ کتاب

ثبت ثار و احرى و جسيمه معاش مفرود و مرمومت و دارد و بای کمرت بدل مانتش کس عین حرم و نام سوسید ۲۷
 و ارجان بهمت مفرود بهما منتش لغری و حنت عین شهیدی خیمت باب جیه الذی الذی جانیو هتسما الحیر و الاذل
 معصون ان لک من مالک ما اکلک فانیف اوانفنا اوقصد فانیف سحر من خمس شهید سماح و خمس صدق
 آفتاب مطاعش بخت کراکیمت و بعیش و استعصیف و ککرت و سول و امولش را ماصاف مایل شد
 لغیر لای من خالک و من حوک من ذوب بایک الحلفه واکرتی را چاکران بدرو و حمان گفت چند که
 پور می آتی و دخی نوار سماحی که داشت آن قول و سید و عال که و برابر و راه و شهر به مفرود و در حق وی مسلم دشت
 چو که دیکر اسیر باد دشت بچو راه محمود که بدی بخت که صد فانیف فانیف بایک و لکن عطاء الیوم
 ما بعد عدا علیه معصون غیر لغیر و ایداعه عتق کس صلح و مقدار و اندر اسم و دبار را و و حبان ساحت
 شان ان همان طویل دوست احرى حوران و حان جو دوش اگر و رتبه بودی گفت راوش شدی حرم برین یافت
 حرم و طعراى عراى تحکفوا احوال و الله و انک لعلی حلی عظیم در کام حلق و عا و صاف و حشکی چو کتای که و
 که چون عسرا را و بهر بوا و یک چس کل و صد حرم سسل و فار کمر اسرم اردی بهت و لطیف تر از مواجی حرم
 دشت است بسم کل چو حلقی نو بنی دارد و صد در ان بستاند برادر دناش با آنکه در شباخ اولاد هر نوع
 چون ارجان کمره اش صرف و در احسام اتمام هر صف چون ابعاد ثلثه اش نکل و چهار باش ششک و کبوان
 دشت و سه گاه شهر را ان و ارکان اربعه سزای بمان شمش چون ام لغری سجد گاه جابیان است با عا و می
 عارایه و دهغانی از مردم کو بایه و چاکری سزایه و سده است بایه جهان برمی و گرمی و عسیر که بین و عانی
 من حسن سزایه که سحما حواری من و سبایا اصحاب صفه و خاص از مومنین که مصداق و ما اولنا
 الا رجاء للعالمین باشد کوا و ماطل و شاهد صادق محمد و بر و جدید و دور و عید عید که با و کار
 اگر و مرمت و پستید است که چون او تا و ایداعه اسطرات مناحس بانوس ماند و حرمت ثلث و لطیفات همکار
 دین مامان و مقدار و روز و شب یک معیار است و اعدا و عرا و ملک و دشت اشراف محل فرامید حتی بزرگتر ازین سزا
 و عینی متبرک تر از عین من چند و مجلسی که سقف و هزاره اش بهر لود و لود و زجر و محلی که فرشت و سوده است همه
 بجا و دسد و روافی عرس فرست و دشت شان و دمانی کردن طلاق و پرور و علان پارید و اناش
 او ملک چشیدی با جی چون نمر در سرج و کمر در روح و روح درین و کل و حین انی من القین و امو من العین
 و افح من التو کالتیس لرای القی الذی حیح الذی شری و قد ابحر الا فال اماره و کوا که الحاریر ان الله صعدا
 لا انقل شری و لکن کثیران عرا الذی و یوم الحشر حان و بشمار و و هزارتن از منسب سلطنت و بکاران و است
 و صا و بد سباه و خاصان در گاه در آن همایون بار که ایمان هر گاه چون سها در برابر هر چون خیر بر یون
 ربای آیند و هر یک هر یک را در وقت معنی و من بدی الاعلی بخواند و آخر سزا اعطی کل فی حلفه و بیا
 و در هم مبارکباد را بدست مبارک و استلاف بخت و از حال هر یک چنان بر است و عطا و و لونی و لایست
 ملاحت پان بدل احسان پرست فرماید که نام کوشین روان حدیث هاتم و قان را و بای سبایان آورد
 کل صبر که چو نه جاب از خاک سیاه کرده خلق تو کند و صبار انفعلم چنانکه انیزی نیز در آن تا عا و دجری

دِپاچہ یکتاب

۲۸ آن سلام چون فغان در برابر تنهس و چون جبار و قبال سیفا و چون کس در آن سخن بر و بال میکود و بدو خورشید را می
میرود گوی کس عرصه سرخ نه جلاله کشت مالک الزمان و رب الاقرب استی خاک را بخداوند پاک چه رسا است و نه
بمقدار را با خورشید تا بناک چه رسا بهت و نسبت جلال حرم فاضل و بی شایسته آرزو شد ارم نائل و بر این مومنت عفا
و بدین عطف سرافراز بود

تا وقت نصرت معالیشان نترستند و در دولت عایش با دار
و بایه وافی هایر الله بایه العبدان الا حسن بیکدر بنجعد ان غنفت بنجعد ان نیر وافی کما حکم الله بایههم بالعیط
کردار و معارف متعارف جهان کشیده و بجهت حسنه واد و عدالت سایه چهره سیاهی که انا جعلناک خلیفه
الارض فاحکم فی الناس بالحق بر خارق اسن جهان کشوده و اظلمت نفس العبدین انوار العلیه و للعدل ان بعد
یحققا و ضو کجا نزان عمارت واد عدالت کازمه و خطا معصوم شرفن افراد عباد از عرب و عجم و رومی
و رنجی در ناحیه سالت و آرایش و نوش بی شیش و عیش شیطش و امت خیال و فرغت بال پاسودند و االی بلاد
از ترک و دیلم و چینی و افرنجی در سایه غضب لغت و در غم میشت کج سرخ و متهدی شرک و ترفیه حال و توجیه مال
از بند هیچ تن با هیچ تن اگر چند بکثری نمی و مشری ستری باشد با مفتی سکین و معیلی مسکین زیاده روی و
افزون طلبی و دست اندازی و بلند پروازی توانند و العدل مد علی الاکلام جناحه فعلی الحامه لا یصلوا الا حله
در نیابت ابرازاتش بنایم کینه جوی و دجرات با دار بر خاک سپرم مهربان و اجزای حدود و استیغای حقوق
و کفر کند و مکافات حقوق ولی را با موسوی و ملوک را با مالک و تابع را با متبع و طالع را با مطیع و دیک سگ منکر
و یک رسته محظوظ سازد و در خدیگر آید و در سطح یک نقطه اند و مر جابا بالستیفه فلا یخفی الا مینا و لا شفا
فی الخدی فرماید و در پادشاهش خدمت و جزای طاعت و دستمزد حرق و اجر هر گونه صنعت حافدا را با محمود و
حاسد را با محمود و خادوم را با خندوم و حاکم را با محکوم و بدو با دکل شی عینده یعدا دیک مقیاس سنجی و دیک
فطاس کند و دیک مر جابا بالستیفه فلا یخفی الا مینا و لا شفا و دیک مقیاس سنجی و دیک
عدالت و غیر لغت بی نمراید که اگر کسی از رعایا و خستی از بربانان نفیس و شخص شخص ما را بدو می طلبد
و داد خواهی جوید بر ابطال دعوی او و اگر قائم بنده نفرایم رقبه خویش را بین او می بدی با و می دانیم و خاص
استحصال تخاذلیم و مناصب بخویم و شرط اضاف را استکفاف بخیریم و استخفاف خویش شماریم اما خداوند
عادل از بنده می گوهر نژاد ما را معدن اسرار سلطنت ساخت و ختر نژاد ما را اصطاف ائمه و دولت کل مؤلود بود
علی فخر الاسلام و محیط محوطه جهان و ما بر دار عرصه امکان دشت و ملک را بر با ساست و در زکار
قدر ما را بداری کشید که اقاما یففع الناس فیکتفی فی الا فی مکرر دانی که آورده اند و بالعدل فامیت الله و
والا رقیب عدل نه پاسبان دولت است بذل و فرمان ملک است و این حکما که فظرت
پاک را بدین مجول دشت و از آن از دم که طینت بی لک را بدین مخطور ساخت اگر عیدی انیم و بنده رجم و خادمی
سته کار و جاکری بزه کردار و در پیکاه بلند اسامش در موضع باز پرس و موقع عقاب موقف حساب بر پا داشته بر
بردی نترسانگر است و نمراید و نظر نمکنند و در اقدام خطا و ترک اولی و ارتکاب محظور و مکرر و شجر برای العین و علم عین

دیباچہ لکتاب

بلکه نیست نغمه و نوای مکررین عتاب طاعت و عفا شکوه و طوطی قوی نغمه و بار کیم من فراموش دل و دهن کو تا همسم میان این نغمه
بوقت پویه و نواز و دی و غنیمت بجای صیاد و دوست و اختر بوقت جلوه و کرمی تند و خوشتر بجای سبزی چون کلاه خجلیست که
مخروش و بشنیدی زروم در کابل خیال عوی میبوی زنده و خوشتر و حاجی کاشان از کرم کلاه بدوش انداخته و صد کلاه را کشا را
ناید مرزین و وفار شده و حبیبش دیوار است و آن بجای و الله و آخر بر تخی ترش دیده و دخته و بخت حیرت گردیده خط عتبه
صفت بر پشت هر که در میان نقطه و خط موریه نیز زدی شد و هر جای بر خون چو زشتا و در کتبه طبر خون و صید اگر چند
کرک سیل فریب و لبش جز زنگ پلنگ بر بر و ننگ بر او نماند بود و دفت و دشت

سنون کر دجیب و ختم آور در است فغان از دل اسیر رخ چاچی بخواب

[illegible]

اَوَسْنَا حِلَّ
الرَّاسِ

دو پاجه لکتاب

۲۱

خروب زارست و خطره و اسودگی که در دهک الثامن ظاهر شد طلبت ما در دست . روم و ما ز می برگردانست لفظ و
 سالت احبش الرجل کرب برش کل لوی لوتنه منوار کشت . روزی در مقام حیات کوز اذع غیر بکلت
 واخلع منصب کنتشکل الاشکال المنصفه لفته هر خطه حله اسکار کرد و اوزد خند نمکت متد . ولت که بمرقون
 من البین کانه قننا الشان العنر جمی کثیر و جمی غیر از صفه و ازاله طفاة طعام و حامله که جوین است ارجع رماغ . حو طلب
 که نزدی ز بیم و خفا دی و نیم دشت و باد و آند به ارسان یکجا م شیر فوشیدند و با عبد الرحمن بن ثوم در در آن
 یک رام پرورش یافتند نفس میاق و پیمان نمودند و نکت اسلام و ایمان آوردند نه بوجو . و حبب فرار کشتند
 و نه مار سال رسول اترت جتند و نه بین طرقتی پیوند و نه شرع و تحقیق کردن نمادند کاه و جود را واحد شعری
 و کاه بکلول صانع مقصد کشتند و کاه مقدم است با . فاکل شدند و کاه بتصرف هر طبعیت اذعان نمودند و کاه اذ
 و سخ و سخ و سخ و سخن گفتند و کاه خوشتر از پیران عباد و عسیدیه و لا ادریه بنما کردند و کاه و
 ارمو جان بر اجمه و سپردان و محاب کبر . و هم و متابعان معظله العرب انکاشند و تقرب بعد اجمه و کشتند و نزد طری
 آند و آن ترات صحاح و خزافات نهانه را چون محاج و مسید کذاب درازای محف استسانی و کنت سادی در هم
 یامشد و طو ازش را خشد و چون صحیفه مشومد بجزان اسرار و فاد و سر سپردگان کوی صفاد و سرستان باده
 عقلت و مزور و جو و شیدگان حد بجزرت و سرور نا که در و ابره اساع مقام جمع الجمع داشتند و در حلقه اجتماع
 چون پروانه و شمع بودند و بیعت سپردند فاطمه الشاطرة و شک اصابعه و انخی مند لواء بیکجا و کبر
 لعادایه لایم و هتو اعمال و کسب الوانما بکاره حکام حلال حرام دین و ملت را از و جب و من و ب تنبر
 حواسند و زلال چشمه سار ملک ملک را کاشاک و خارق و آشوب کند را خشد و لوا ی شریعت دست را
 مکوس و بنای دولت سلطت را غیر موص طبله و نبات و اعمات و حالات و عنات و خویش را
 کحاج کردند و سفک و مار مسلمانان و نمک استیاد و کجرا از اعلی اعمات ماح الکاشند اگر د چهر و خفا و پوشید
 و سید انخی انا اهل تقوی و پیروی از شریعت غرا را کجک آوردند خویش را بعد از بکشد و از وجودش
 جهان را ببرد و خشد تابا لمره و لها از ایشان بر رسید و طباع روی از ایشان کجده اسینه و مر دود
 بر بند هب و مطرود هر ملت شدند و علمای اسلام و قهای دین جز الانام بر بر می و رجستان شوی داوند
 و رحرق و غرقان معنایانند و سافنا و کیتی بنا و دین برست خدا دوست لله در بلاد و دیوانه و سنا و لغا
 لا عادی کتس تبیه الدین و ان و کتب بطر و الکظیم هکذا العایه اوصیاع و انزلنا فی سواد انظام
 معناه و صرح الحق عن حصیه و مالک یا سبکی فله حصیه سوا ان لغصه و مرصی
 کجکم ضرورت بر حق سبیل تیغ فیانی خرم حشرات الارض نفی و عدوان را در هم سوخت و سونک شهاب سیر
 جزو الکی که کشد دیده دیو و شیطان را در هم و دخت و جزو مختصر طایعنا را اسلا بر تر فرسان بر پر کند
 و با نکاس مرآت تیر و وتوان با صر و سمند اسلا رجور و طایعنا را سبنا آورد و ظلمت و ضلالت عمیا را بکشد
 در رمی چون سینه سبنا ساخت و بیل باطل را ساحت و مرم را باطل بخر نشان عصا عاقل و معده م که است
 اذ لواء موسی و الکی العضا عفا بطل الشیخ و الشایخ و هتادین متع شده و نیزک با فون شمس منع دین

وہیاجہ لکتاب

[illegible]

دیباچہ کتاب

۳۴ ویکتر شمشیر زنجاری از شکر خون رنگ مل بر خن کوفت چون بچند روز نگارم در کشید و سخت لک
خضم و بر باز ماند و شمع قند هرات بپوک و بیک کدشت و تصرف همار بندش بچند هستنا و اگر فاد سردار پاد حضرت
از دود خاطر و عین و در لک مظهر شمع زد و خمکین شد که هانا شمانت هانا ملک ایرایند و روین تان معارک و میدان
از ماست اقبال بشا سپهکا و جزایب فتح و نصرت تلاوت بخشه و از استطاق مجیده آمال بشا جواب جزا ل غفرانس
قزانت بخزده اگر جوی خریل و دندی پهل خا بهید پیغمبر الحاح حد السیف قاحل لبوا فی ذلک الحشر قاحل لبوا الله
والظفر و اگر هشت ابدی و سده ای سردی طلبه العجبه تحت ظلال الشرف ابرخا بهید بس شکر را موسی بر تن
ز و من و جهان برایشان سجده این آند چون خوشید مشرق سر بچرب مغرب فرورداد که اللیل ذبا و بعد الفجر المکمل
و ما غذا بهید نمود و شب کیوی سیاه افشاند و نبات آتش در سینه کرد و چون حامل با دخت و حجاب ظلم بیان
کفر و اسلام حامل شد پیشو از چون اردو شیر و اردوان شدند و تقسیم غرم را چون پیل تن و هفت خان و هرن شج
پولاد و حام روی را از نیام بخند کشیدند که شرم سیوف بعد و آرم مصاحم بلکه از نور سیلمان بهتر از کار و مالک بن
هیدر الیکو تر و دستکار بود خاشا رالعبد و او دند حضرت بر دتاب رنگ آتش افشان که در نیک آب دارد و در غناش
ولیکن آتش افشاند بعد از انقراض الخیل الله و کشف جانی القضا و اضعف بینة الناس و نیم سج تو بر خوشیت کند و نه
هر آهی که کشید بد کمال تو مفر و از حدت ناب زهر سلاسل در نیاب و هشت از دقت عظام چون جلد مو هوم
از عرض انعام بخوف و اگر کثرت جوهر و فرندش کمش را کند رما و در مو راست از دقت صفحون سطح مغروض ارق
ممت نندیرفت و کلامای بیغیر من محول لعلنا اظهر الکمال کمالا سبیل الشادق و کماله کان الله اوله و الله اوله
پریان و اراست این را کند چون پریان کند نارنگ است و سر را بد و چون کند ناگهش پیدایان زده اند تاقاب
پیکرش تابنده چون آفتاب اندر سما و از عزت ایمان بیکر غضب شرفی پشت خرد بان و شس قرح کمان
کشت و از رشک بلارک آتش هندی دیده مرغ رشک ناب بر چهره آفتاب رخت بلارک جهان یافت از وی بیخ
که در تنب سنا و زنا یک منج چون بوت مجسم و قضای سبزم ناکمان بر مقدمه و ساقه عا که هرات بنشند
هر که را بر میان زدند چنان شد و پاره ساختند و از وی در کردند که خون در وی اغیرید و ساعی چند خوش را
زنده می نگارید و اما که در فرق و بخشید بد هانش و غیر نمودند که سر بچیک از دوشش را بر دیگری فسر و نی یافتند
و اگر تنی را از بریانان فوجی از ترکان و اقرن و مشیرین بخت در تخمین جمله شان چون با د خزان بزرگ سان بر
زمین بر بخت کاز الله الباقی با بانه اذ اختلفت و ما حده و منا حله هرگاه بر تقدیر محال و هشت را
محالی بدست میگرد و فرخ هنرمیت می نمایند و چو نصید دام گسته و مرغ از نقص جسته مانند سوار در مال و
پلنگ در جبال و عقاب در صفا و هنک در آب میشند فرزین و در بر اثر شان میبخت و پیل سان از اسب
اقدار شان پیدا می نمود و قلعه وجودش را از اشتهای میبخت و میبخت ان اصحی بان و ضیعا
لا یرضی الخیال الشیطانی حیا از میدان سکت تا ایوان سماک و از نیت مایه تاری می ماهشته برز بر کشته
و خون آغشته بر فراز خون آغشته نمادند و نیم قهر بر این موجود شان را چو نخل خاک زدند و موه جیانش را زانو نکوف بر خاک
رخشید و شبست لیمیان الکفلاء الخو قهضه و لست بلولا القضا و یجیلا

دیباچه کتاب

در هر دو اربع رابع رابع مشید و قلاع مسدود برادر و نه سراج مسرعه و سواد عظم بنامی بدین زبان و در سالی بدین دل
 آتانی هرگز کس نشان ندود و دیده بانانی باد و دین و جو سپیس عیونی و درین دروی سیم ساخت چنانکه اگر
 فزونی شطلا و انحراف عیضی در سیم نام العبا و بدره از زوشت افکار در سیم مظلوم با جوش حمل و هر که در ملک را
 امن و نجاتی محرم به جای و بکس را چند که اعدای من است و الشایسته است و شیطانی و من خبر چنان و فرصت را
 غنیمت شمرده و صرفت را در کین خفته یزدی انش نباشد که بروی باز و دوست دندی آغاز و زعد است که کرس
 بیره شب در دشت ستاده بر سر پوسته شت زر دارد و در زووم ری را که بنیک را در شتگاه کی است که دوش
 با و خزان بر ورق پوستات منجبت و زیدن نباشد و کرس و در زمان عیش پیش ابطیش خریف مکدر سازد
 با آنکه بسوز توالی شور و سنینش مجازی باد و است این نیتاد که اگر کاهی بر می حرفت پیشه فوی صنعت اندیشه را
 از دیگر مصار و روی طلبت میگردند و باز عجاج و قلاع مکفوف است و در آبکش فیاض نخت از دهرت سیمت
 هوا و دشت بلیت و با شش ایل و عشرت و داع من لایع و بخت و از آن پس بوی ری شتاب بگرفت با بود
 که لری الود و طار سبتا و بوی را از فضای نخریت چنانکه خافانی شیر وانی این معنی را اشارت کنند و بیم
 سحر کی ملک الموت را که پای کی کش میگریخت ز دست و بای ری چهل فرسنگ و چهل فرسنگ و شصت میل در
 شصت میل سطوحش را تمامت و شطاش از هر چه چون ابر و متادای الاصلع و دانه متوازی الارشاع
 سطح ساخت و در هر خط چنانکه نامی سپکران گنگشان مائل جاده های بی پایان عجمه جداول به سطح و چرخش
 امر خرد و از دو جانب با حدث آثار و خراخرا و جبرای میاه و غرس انجار حکم داد که از لطافت هوا
 و صفت فضا چون هوای بیطمانغ قرب و بعد و حاجب و اورد و مانع باری بنود و در هر نقطه ابدل خطا
 عین مظاهر و اجای حدیث فردوس طرائق سرمد که در هر جو پارش چون نوار ابرسج فی انواع ابدلیع بهجت
 ابطو اوس حسن یقیس است و در هر زوگناش طرازا غرض ضیق الله و من احسن من الله صیغه
 نقوش بقوم و صور بخیلان و صحن چش که احسن من الشفاء الاقصر لچوبت نیم زبانه فاک سبائش که
 اطیب من الخویف چون بهشت برین روح افزا صاحب جناب پوش بر سر عو صبا با سراید و بر سبائش
 عقد مرادید بار و دسیم غنیمت ز در سر شش انغموا الاضطبا حاکم وید و دامن گل و پیر این ربانیش در و
 هوا اکنون بند بر کین رنگار افسر صبا اکنون کند و باغ از کوفت چادر با
 صاحب اکنون بالا یکدست کلین بچانما نسیم اکنون پاراید رخ سبتان زیور با
 لانه رخاگاه چون معشوق رخ افروخته و گاه چون عاشق دل سوخته از چهره اشش افروز و در کس مبک در ظرف
 جو سبار محصور و ارجام درین چون احتیاج گرفت که شتاب من از مصاحبت یا سبمن مرکان بنود
 کا فور زلاده و عارض کل رنگ و بوی از عذرا دل برده و خفته خطیب سبز جا به در بر کرده و کلی عام بر سر نهاد
 و بنو فر چون غواص در آب غوطه در کشته و از عزان ببا س تقوفا بر تن راست کرده و حسنوبر در کنار باغ قد
 مردی کشیده و سوسن آرد با کفی گشاده چون زاهد بر یک پای استاده و درین چون پری سپکران سپید چادر
 بدوش انداخته و چار چون مختار من پاکباشه ورق از دست اندخته و شمشاد چون شاهان طنار کید از اطراف

و ساجه لکتاب

۳۹ فردیست و سرهسی چون بقیس در طرف چهارمین ساق نود و دو قامت با برشته و پند چون با نجر کشیده و سر در
 کرمان فردی زده و بر خوشی کرمان شده تسبیح السعیر و قیاساً من جویس اکوان و الاکوانستان ز خوشی چو وصل و لدا
 ز شاد و کل جردی و نگران بود و طبر بکس داده و دی و عمر باردی بر زار چهار صبح و شام و خوش و صهای
 بلور که ماز و فلان علی بن الحسن و اصفی بن برخه الخجل بر اطراف کلاه چو سنیر و کوه در جوش و در کوه شسته و کنار چکله
 چمنان ناماری و سی سده ان شمیری بر دس با پس و کل غلیظه و هر کله غزن شمیرن بسل پوشیده و کاه بجای
 و ساجین از پند آمل و جیغ مغلک اصفی بن الملقین در کشیده و کاه ناکسته غمزه وین و نامشود و سبب آن
 و فن پسیدند وارشش کوه سخت و کشیده و کاه کوه بره نهاد بدواز و مقام رخت در ارغون طرب
 نوحهت و پره و زو و بزم و کی موسیقا رفته و سرور و از حجاز بجای و از شیراز بابل رساند کشتی چنگ طالسان
 در دلمان منشیان زالی است و در سر بریشان کرده و چکلی طیب و با پس بگفته زالی را پس اصل سر کی پس
 موئی است در بار کشته و کما چنچون عاشقان در ساق مشوقان با و دغان بر خاسته و نای و لکنا هر دم
 از دل صد نوا برداشته و وف کشته چرخ زنده و سر زبای ششخته و بچند آواز و دماز گشت و الا در کشت و نیک
 یکل یلیقه و سبب کله خضر و قانظیر الازهار و حجه الله کفحی که نص بعد منوها الیها جند خلیفه
 فی الارض و قد استدلوا بها علی حب الیقاء و بعض الایاء بدل علی بعض فجعل الله انامیه للحارین و زده
 علی الشیام مفضوه و صبرها موفقه الشاعرات علی صنوف الطغایب مخوفه الشاحات یوفو الیها
 موصوفه الحركات و الشکایات یوفو الیها کرات و الحسنا و هذا دعاء الاله و فانه دعا الاکف الیه و
 الکما مبلور و ان دس اربع لایفهم من العالم الا فی طریق من کسار سوق العقیل و کوهها و اصفیران الا مود و کوهها
 یحو اینها بنایس و اسس علی و ترخیص مجالس صنایع که کشی در هر حجره اش صد یونان خنده و در سر
 زنده اش نیز کسید هر ان هفته و از است تر از حجره شان و در دودل و پراسته تر از طره و نای کل بود و پراخت
 فکاکان من جیغ و ناکهها یفتقارها علی الاکف الیه پسند از شاکش حال فقر و شیر و ان سسی کبرند
 از ارکانش مثال سدا سکندر و معین و مدرسین هر علم از علوم شرعی و اسلامی و عقلیه و نقلیه و الهیات
 و ریاضیات و هندسه و حساب و تشریح و طب و هیات و نجوم و جغرافی و طبیبی و حکما سسی نقاشی است مختلفه
 و لغات غیر متعارف و علم طین و ضرب و سنج و نقب و علوم غریبه و فنون عجیب و از سیمایی و شیمیائی و تجزیه
 و تقصیه و دیگر صنایع از صنعت بلور و ساعت سازی و تفنگ و توب و چاشنی و بارود و ریزنی و در سیمان
 و جلوری بانی و زلفیت و زمار نایی و دیگر حرف از حرف جاری و کجاری و جادوی و روانی و صواب و شغ
 و صنایعی که هر یک در تدریس یادگار نعمان و ادریسین در تعلیم آموزگار معلم ثانی و ارسطو طالسین و صنعت
 موسی بن نجرش طفل و دیشنه و دیروز و در حرفت بصل بن ادریس مرغ دست آموز بودی و وی با غنی
 داد و محصلین از انبای عیان و ارکان و متعین از طفال شک و ستان و ستند ان هر روز و در
 کسب علوم و صنعت و جذب هر کونه دانش و حرفت کوشیدند و در همراه از غزن مملکت که
 بر تویشگری و دقت و بیوضی و بیغفیه و موسی سلم شدند و در هر جا است کاه از خوان دولست

و پانجه کتاب

۶۰ کولایضا عطاؤده برونه معنی مستقیم گشته و هر یک که از میزان امتحان و سایر جهتیا رخسار و تمام احیاء بر آیدند
 مدح از او و امتیاز و تکرار از خود بخاستند و مراتب انعام و اکرامشان و چندین ریاضت
 و قاصد فی الزفاف لکالاید فی الاطوائی و الناس الحما

چنانکه هر یک بی روزگار را گذار سال افزون از چهار بر نگذرد که از در اس عیبه و مجالس سنا عیبه شمارده هزار
 : بشاکر و مجاز و فارغ تحصیل ممتاز و ایستادی هر صنایع امیدی تا هر یک احد و شده و هر دو با عجب و خصم
 در بدو زمان و گردیده کجسان است پروند آید و نیز با صناعه جریح کار و بر قیله حکم را ند که در مقام شوارح و طوق
 و سالک و بل نصب منار بکنند و هر شب چراغها چون ستاره بارافروزند چنانکه اگر خواهند یک قوه در
 زمان واحد بشمار که اکاب متاعل از خود شده کافها اکاب کربن یو قدین بجمیع و مبارک و یونیه و لا شرف و لا عینیه
 و در هر خطه از مملکت و در هر نقطه از دولت امر فرمود تا خط سیم اخبار گردیدند چنانکه اگر خواهند
 در آن واحد از مشرق به مغرب و از شمال به جنوب سخن آغاز کردند و جواب باز شنیدند و اثبات قضیه طی الارض را
 که طوی در اخبار و روایات بود بان شای این پنج باهرات چون موازات و دوریارات را حستند
 طی مکان پیر و زمان در سلوک شعر کابین طغی بکیشبه ره یحاله میرود

بر این شین و نظام کو بر تریب و نظام شکر سر دخت و سپاهیان از یکان یکان از راکب و راجل و راجح و راجل
 باز دیده و و سپای رزمین که بچگون فیهما مرابطان و کرب و کسای کوهر اکین که لؤلؤ و اویکبا ستم
 فیهما حیرت بر بن در پوشید و هر یک را در هر روز و شب از تحاب لاد و متا و لیه برکت را رطل و می که
 و لک فیهما ما یثبتهون بایزدن گرفت و در هیچ و شام از بخار غدا متابعه در جو پاره مید و رجا که و لک و ما
 بدعون جوسیدن و هر تن را از آلات حربه و ادوات نرهمه و سیف و سنان و درع و رماح

کامل النور که و شکلی اصلاح ساخت

فَوَمَّا إِذِ الْيَسُو الدُّعُ حَبَبُهَا نَحْنًا مَرَّةً عَلَى أَفْخَامٍ
 وَتَرَى هَوًّا لِلزَّادِ عَيْنَ كَانَهَا حَلَجْ مَدْبُهَا أَكْفَ بِنَا

بین صفت سپه دیوبند و قلعنای مبارزین دشمن نگار و شیر یکن حبش و جندی هزار و چون شوش
 و عسکر و لشکری خوشنوار و گردون کوشش با صولتی چون آتش و سرعتی بادورس که نواب عجل را از نقش و عیال
 نواب عبود و خاک حمول را از حمل افتاتان احتمال خطره که کس در جهان پشت ایشان ندیده
 یک انکت ایشان ندید بهار است که در شمار افزون از دوات لمعات خشنده مهر و در قعدا پروان از
 اعداد نوابت هشتمین سپهر چون ذره اندک مضر رسد که هر تن کین قوه بر اربابان چون رماح کمربارت بسته
 و دیده دوزیر بر تن چون اقداح بر مساحت بر آورده

همه کارشان کو شش و ناضقن همه ایشان را ست افرا حستن

و هر یک بر سر نشان این خود از نار که یوان ربوده و بنوک بچان رزمین مرد می بده و انور رشید رخشان دوحه
 امود و لکن ما نحر و ب عینها شمس و لکن الصوف و المالح

دست‌آورد کتاب

۴۱

بمان در بایسکین که صاعقه غفل که یاد سر کرد بای صاعقه کردار
شهاب مطوت و در بایسکین که صاعقه غفل که یاد سر کرد بای صاعقه کردار

و دفع اعدای دین پس و خطا شود و حد و ملک متین را با چنین لشکری و یونبد شیر شکار و اژدر و زنگبار و بار سدی
آهنگین و سوری و روئین کشید و ضار و اللیلک حصا حصنا و معقلا و صبا و سد اسب و اژدر و اژدر
نابد ایجا که از میان رخ سکون این بایک اقلیم بیون انجیت فائده و عوائد و جامعیت هر گونه صنایع و بهران
و بهشت ملاد و بخل و اعتماد و سلامت است به هوا و فزونی مسر کرده و سردار و انوهی سپاده و سوار محمود
دول فرنگ و چین و محمود و تمام ممالک روی زمین آمد ملک قالم سعید و وی ستم و خنات ثنائیه را بهر افروزج
کست و نیک الحقه البی ادریش و هابا کتیم لعلون لکوفها فاکه کتیم و منها لکون فشتد الله انکما
و معقه دینا آنها و مظلله و اذبطوا لهما و نصر را با آنها و فخر عدا آنها و امر جبار آنها و اظهر را با آنها و
حرشها عی الخادنا و صانها من الثانیات و حقهها للثانیات و لکها با الخاسر و لکها با الخاسر
ولا زلت فیکله لکفرهم و الاقبال و لکبه لکما و الاقبال و لکبه لکما و الاقبال و لکبه لکما و الاقبال و لکبه لکما
فیکله الا حیا لا یحی الا انوار فاکه الا زلفان لایسه الا انوار و اسیح الا طواد مفروم و منه الخاسر
مفقوده و سواهی التائید

باید تا

چون امر دولت را در خطبه تنظیم و کار
ملکت را در خطبه تنظیم نمود و فتنه بلاد را با صلح و عاهد عباد را در جناح جناح انداخته و در عاهد عاهد
و افرهم فی الحاد العشر و چند یار با بر بار با بدست قدس اسعاف مطالب اتحاد را با بر بار با بدست
ایجاد فرمود تا بهایه مقامات صغری و کبری نامارت را قول شایع و نتیجه قیاسات قضایای سلطنت را
حقیقی واضح بآست و عهدی چون آفتاب عالم تاب از هر در که بخواهد و بهشت افشاند و او امر و نواهی همه ترشده را
بدست و زبان و زاری سفود و راند از اینجا که الوالید لا یصلح عنه الا الواحد مشیت کما در چنان اقتضا کرد
و اراده علیته بدان مضاد که تا نیکین از بر کزید کان بارگاه و بر کشید کان میگاه که بهشت است جاده و بناهت حاجگاه
و مناسبت ماهیت و رزانت رزیت و علو همت و تمورقت و مخالفت نیت و طهارت طینت و سلامت
ظفر و حسن عقیدت و ستودگی حقیقت و جنبشگی طریقت ملک علم و کیاست و ماده فهم و فراست و سماحت
طبع و سجاوت خلق و کف کریم و قلب جیم و وسعت صدر و رفعت قدر و کثرت سخا و خصلت جبار و شدت باکر
و کمال حیل و حصاف عقل و سمیت عدل و فطانت خاطر و حدت ناظر و نظام امر و نفاذ حکم و دکان و دست
دوق و جودت دهن و مناعت محل عظمت شان و خفامت خرم و مرعت غرم و محاسن محض و مایمن منظر
در واقع نعم و بدائع کرم و رازی ثاقب و نظرم صائب مقام منبع و محل رفیع و خلق مؤدب و خلق متدب
و شائل انسانی و فضائل قضائی و کتای دست دل و پاکی است و کل سرشت پاک و کمر تابناک و قدمست
ایجاب و بهشت احسان و هالت ذات و محامد صفات و صفوت اراده و کرامت جرئومه و فزوت
عصامی و غمت نظامی و بهمت حاکمی و عودت باطنی و دست یز جهری و پیش تیشاری و علم حسنقی
و دای بیسی مصر و سبائل جانیان و اشارت الیه بالبنان کائمنی را بقیه اینها را نام آورده نام بردار باشد

وہاچہ بکتاب

[illegible]

۴ دهشات بچنان و ذلات اقدام و خطیبات دایم خویش نرسند وقت تفرغ فکر نماند تو چه فرسود و در گذشتیم
پیش پای و تار و نمکند کوه بر جنسین را بی تقییم و اگر چه بمنون لا یجناح الصبا لا یجناح هموار و روی صدرات
طرز و دجاء امارت را آغاز بود و مقتضای حال روز کاری کالتیف فی الظرب الکثیر فی الزراب و خوش شرف
در حباب و منہ محجبه و حجاب چنانکه خداوند باری گاه باشد که بمصالح عباد و رسولان سپهران در یک زبان نرسند
و گاه شود که باقتضای وقت امر نبوت را مختصر بفرود ختم در یک تن فرماید علیخبر تا نیز که سایه خدا و مایه بقاییم
نظر بامتداد روز کار کا و پیشکاران بر کریم و گاه بمنون اکامور ترهونه با و فانیها ز نام مکتب در کف کافی
و جسد دانی بچین و نیم و امر و زارت را بنام وی خاتم حتام بر زمین که مظهر سبزه زلفه و منقسم و یک هنر دشان بهتر
از صد جتر تابان است و این کلمات ظاهر الدلالات را که چه حکم و معنی کلیم لغائی و تفسیر لسانی و کثیره لسانی بود
ضمیمه محیف صدرات و خانه لغوه و زارت فرمود که همانا بعد امارت محرمیت بیکان و در بایست پایان و
عز و خلاف صراطی است بر باریک و فلاحت تیره و ناریک البین و الثیمال من لئان الجاده الطریفه الوسطه
که کس بفرست اندک جنبش بکاه بالمره از راه بکانه شود و بیکاره و در وی چپاره و یاده ماندرین بیکاه و معاودت ۲
الهامات غنی و مظهرت افانصا لاری باصلاح این دیه و سیاح این صحرانیا باشد و یوسف اعرض عن هذا
طلی این بادیه بی همسری خضر کن طلمات است خضر کن و خضر گرازی

دستگاه کتاب

۴۸ و غل رانی چون ثواب تابان که بخشد و مقدره السماء چنان مرتب است که که در از غیرت علم و دانش آن علم
 مِنْ اخْتِیَابِ فَبَیْنَ سَبْکِ چُون کاد و زین رخت ساد و ثبات آن ثبات از جلیل الیه قیاس خفت چون باد
 و سحاب از رشک دست راوش که انجمن خاییم و جزو شمع در باز غبطه صدر جواد مشک آجود من هر چه
 در جوبست و ملک طلس نرود خرد خورد و بیش که غفلت عین الله عینا سر کردن و خوشی و کردن از بهر خندان
 و شنیدن که آظرف نریت نالی و نوار و هر دیش کوشش و منیعون ان کان الکلام من فضله فالصنف من هب و نوار
 سر در کرمان همت و سکوت و دست و چرب مبر و کون دشت و اسچکا بهر ضرورت و صلاح فساد سخن نراند
 و هرگز نرود با سخ سنت و انجاء مراد جواب نفرمود خیر لقلال ما ذاتی الحال غرنی نامل کفایت و دم
 ملو که کرد بر کوئی چه غم و از واد اید الفاظ و غریب چه ضحیح و از خوش کلام چه مسجع چه ملج که خیر الکلام ما قل و دل
 اجتناب گرفت که کوی و کردید کوی چون در که گفته و به جان شود و بر و اگر کای چه لب لزم کلتی هر دوی
 با فایده مطلوب معاد و طلب نمودی و از هر طرف بانگ خیر و حنائیک و دود و لیک بر خاستی
 تفکر و علم و مصلحت علم و باطنی و ظاهره لب از کلام کاشل نوار دیش تعدد زن رات چون هر علم از نینه
 ابل نین و در خیرش شرح حاضر تا توان آن بود که غای را که و لا یقین یقینکم بعضا بر شکی بکن و هیچ
 سکتی و در خوان میکان ندید که مخاطبی را که و لا یقین ابالا لقلب بستی نام برد و خاطر خیرش از جابلوسی
 و خاکبوسی که اخوا الذی ابخ و جوه الملتحیه بر شیز گرفت و طبع و لید برش از بنایش و ستایش که اذ اقیقت
 الرجل یقول انی من الخیر ما لکن فک فلا تأمن ان یقول انی من الخیر و هرگز از بهر رنجبت و بجا و اساسش و ارش با
 بر خویش حرام و بر غنی و در ویش با رعام داد و هر روز از سپید و صبح تا نیمه رواج و از حرمت خلق تا ظلمت
 عشق بهای مطالب پر و جوان و اجزای مارب قوی و نانو از آنکه کین فی رقبته و من لفسان بی منع
 بواب و من حجاب مجلی مسجد ملک کرم چون شب قدر و محلی حدود ملک مبارک چون سینه طور با است
 و با جینی چون روی زاهدان بر نود و نیمی چونی لانا کان بر سرور و در غنی چون جمال شیخ الاسنیا بر شرم و بهمان
 چون ظلمت یوسف با آرم کالشیخ فوج جید و منهل و الاضیاح الاشیاء بهر سپنی هر زبانا با سخا و فراب
 در لغا چون یوسف آید و در غنی از فرسیاب خونی چون خلد برین جان بختا و خلقی چون فصل فرود وین روم خندا
 بخی مردم نیکو و وثی است خوی کوما یه سیکوئی است و با چنین چاه و چشم شام و بان جان جایگاه و مقام اگر
 پیری کوشش و فقیری بخی شست و در حضرت صدارش عرض مطلب میبند و دواوری بخت هات سئوالا ک
 سئل فابدا لک میشنود و انجاء سئل و معاف نامول را بی اصرار در سئوال و تکرار در مقال سپردن از
 دخالت خیر بلا و مطهر و صل و نامل میکش و چند که اصحاب حاجت و ارباب نیت بروی اتمام و از و جامتند
 هرگز از بهر تن بهر خط و دهن نزد و از خویشش نوید بخرد و از پیشش نراند و بر هر یک بس شقی و الواف
 و رفیق و عطف بود انگاه دست سخا و استین عطا که مبع سخایش سینه صدف و افغان و در شای عطاایش
 و بان در با تریزان است بدر آورد و هر زن از مردم ایران از چنان و ارکان و ارباب عقل و نفی و دحباب
 ذکر و عمار و روزانه و شهریه معلوم و وظیفه و سالیانه و مردم از طلق املاک محض اموال خویش مقرر دشت

دریاچه الکتاب

آب را بار بار می‌روشنیاید بر سر زار خاک را با غمزمی‌روبا و بسبک آید کران
اِذَا مَعْزِرُ سَبَاحِ حَیَاتِمِ فِی خِلْمِ احْفَافِی ذِکَاۤءِ اَیَّاسِ

و بی آنکه پیشی خونی برزد و بیخانی روئی خراشد و تنی را از دستری شهری از علاج کند و احدی را از بلدی ببلدی اخراج فرماید
مبغون انك لحولك لبك استین افشاندن و سرگردان شدن و سرگردان شدن و سرگردان شدن و سرگردان شدن و سرگردان شدن که
که عقد و کشای صد کار بسته و مردم دلهای خسته است آتشهای فروخته را خاموش کرد و آتشهای بی درهم آشفته را
از جوش انداخت و مردم محکمت را از زحمت فتنه و آتوب بفرغت بال در آغوش آسایش را با نذاهد اهل دولت را
از دست جور و استیاب بر فاقیت حال در دوش آرمش نشاند و رعایت او و شور و فتنه را بکنین کند سیاست
شیر شزده را آرام و بار یاست صوری و امارت ظاهری و کثرت مال و دست حال مبغون انك لحولك لحولك صورت
همت را بصغای باطن پیار است و هیولای هویت را برضاد و ادب باغبان پر است با حبس لغت رغبت رعیت که
لا انك ولا تخف و جود تبصیر و عیش غیر منتقص که لا تخف ولا تنقص که اجمع قوام اشبع قوام مسوره در و
اندام و حلال و بیکری عاری از لباس کبر و جلال و همت و چون خواند استغفار طیس با سپاس بیان ما نند
هفت تنان این و با کبود پوشان خوبی خلق کان و دنیا و دین را زیور است با فیزی خوش بود با یادشای خوشتر است
و کج غزل را بر کج غزل و شنج ربانیت را بر شکل و شنج ربانیت بر کج غزل و شنج ربانیت بر کج غزل و شنج ربانیت
سج را در ترک ماسوا شناخت کجا ملک یلمان و خاش نخزم مرا که ملک فقر و کین باشد و با سا ککان
سا که طریقت و مالکان مالک حقیقت که هر یک از جهال العیب قطاب و دهر تن از ابدال و ذواب همه چون
بازید صافی دم همه شبلی همه غریز قدم درگاه و بیکاه و یکاشف و محاضره و منافعه و مناظره و مجاهد و مشاهد
و مراقبه و محاطه هم نفس بدم و دهم و مقدم بود سخن معرفت از حلقه در پیشانی پرس سعید شایدا از این حلقه
هر کوشش کنی تا در همت وادی سلوک سیر و ذکر و فکر و همت متزلزل گشت و شهود و کمال الفتن و وجود خطا باشت
که اخلی من القلوب اطرا با وج تجرد همت و عتابا نش که الدمن المثنی و عتاب برج نفرد همت هزار چون
ذو انون مصری و ابو یاسم صوفی و ابو علی رازی و محمد قرشی و ابو عبد الله سجده و ابو زید سلطانی و ابو یاسم
نانی و قاسم جربی مقتب حیدرات انوار و غنم فاضلات اسرارش شدند و مجذوب حیدر شوق و حیدر
باده ذوقش شدند و در مقام وصول معرفت و دله و حیرت طامتها دیدند و در شمار نامحرمان را از آمدند و می
فلا اله الا الله انك لا تشيرون آن خیالاتی که دام او یاست عکس سر و یان استان خداست
تا چون انسان کامل و اصل معراج عین الحق و عارف ربانی نامل عباد ارج علم الحق مصداق اوله و اوله الصلوة
السلامة و شاهد الحق لیکن عن نفسه اجابة لا مع حقه قرآن را خداوند بختا خواهند و بدرگاه کبریا بش سناهنده ایم
که تا شیع اربع تا شیر و ابیدر سگاه نبخش و آبادی علوی را اثر در اجات سفلی باشد و حکما عقل و فضل و جوهر و طبع
میزله و همد دهند و همد عقل و اجماع و کتاب و سنت را حجت شمارند و اهل حرف و صنعت از سر و دهن و دهن
و کین و جوهر و مقابل و آفاق سقیمه و مامل و ارتفاع و درجه و مساوی الاصلع و مغرجه و تسبیل و ادغام و دردم دانه
و حذف و وصل و قصر و عکس و تقیض و تحذیر و تخصیض و ملل و مفهوم و منشور و مستطوم و عام و خاص و غیر

۱۰۰

[illegible]

[illegible]

در ساجہ الکتاب

[illegible]

دیباچہ لکتاب

و تاج غموم عنان چنبارم از دست رفت و پای صبارم هم قرار ماند و تنم چون پدلزلان و استخوانم چون شمع
 که از آن گشت و فزونی جانی از این دریت منجم و مصیبت منقش شد ترا صد رستم و نهضای کیهانم ازین منصفه
 عیاء و دهریه و هیاه و تصادف سباب محن و توافاق اجتناب اَصْبَحُ مِنْ بِنَائِضِ الْمَسِیمِ اندر و سبیلندم چون
 دیک جوستان و مانند طبل خروشان گشت و بالکدبان بوسن باده زبان گویا بدم صامت چون صفحه خرسا
 ماندم و اگر حریف غزل سب اسان برانوام بود چون زاغ منو گشتم و بهی گفتم بَوْمُ الْحَلِیْلِ مَا بَوْمُ الْحَبِیْلِ لَقَدْ عَظُمَ
 الرَّوْضُ وَجَدَّ لِلْجَبْنَةِ اَنْتَ لِلْدَّهْرِ مَا اَخْبَرَ الْجَبْدُ وَكَدَّرَ صَاحِبُهُ وَاعْلَامُهُ كِبَالُ الْبُخْتِ اَعْرَضَ رُفْعُ عَيْنَائِیَ اِلَى دُجُوعِ
 و تنگ خوین و سرشک این آخِرِ مِنْ جَمْعِ الْمَقْلَاتِ بر صفحه عارض و وجبات طبقات منجما چشم خند که باض
 عبود سواد دیده را بپوشانید هر خط فرو بر خیمم و هر دم نَفَقْتُ الصُّعْدِ لَعْنُ الْاَكْبَرِ الْبَغْدَا و شش حب و شش راس
 و تنم الف و قسم ظهر و طعم غم همی نمودم و هر رقیقه با خویش همی گفتم وَكَانَ لِصَبْرِ كَضِیْرِ اَوْفٍ طَافَتْ ظِلْفُهُ بِقُبُوبِ
 و حلقه کمر ای هم و اَلْخِیَالُ كَالْحِمَالِ الشَّجَبِ این و قد کبری را بر تنایم و این مصیبت عطی را بصوری توانم و این
 و رطبه چونک را جان بدر بزم و این روز غم مذور را بپایان نرسانم نگاه و یاران خبر اندیش و دوستان صدقت
 کش در اطرافم چون و خزان غمش بر پران جدی پرده زدند و زبان بپند و بخت ماندند و غم و عظم بر کشیدند
 و هر دم همی گفتند اَلْخُشْنُ صَدَقَ الْبَصِيرُ عَنِ الْاَلَامِ اِنْ لَمْ اَنْفَعِ مَا اَلَا الْعَصْرِ عِنْدَ الْبُكْرِ عِنْدَ اَفْرَاقِی
 و هر وصلی را فصلی و هر الفی را کلفی و هر حیوانی را ماتی است مِنْ جَمْعٍ يَفْقَعُ عَذْرُ و بحکاه ماه در یک برج بنایا ید
 و تاب در بجای بناید بدی نیست که سترم محافی نشود و وصلی نیست که متغش فراقی بناید غیر نسیم
 و در صا کو چاره هاما کار از دست رفت و تیر از پشت بخت کمو شیم و از کوشش ماه سود
 که آقا ز بود آنچه بایست بود فَلَکَ اَنْ مَوْضِعَ الصَّيْرِ مِنَ الْفَلَاحِ الصَّبْرُ يَصْبِرُ عَلَى مَرَارِدِ الْاَسْوَةِ وَالسَّلَوةُ نَدْوُ
 مِنْ جَرْدِ السَّلَوةِ عَنِ الدَّاءِ الْعُشَاوِ لَعْنَةُ الْوَعْدِ عَلَى التَّجَبُّعِ الْبُكَاءُ اَلْعَلَى حَبِيبِ الْفَضْلِ فِي حُجْرٍ وَصَدَّ الْكَمَالُ وَتَجَرَّ بَارِدُ ام
 دلبان بو عطا و ایفا ظر بکشد که اگر خبر بیل خواهی صبر جمعی است ساز و اگر سهم و فی طلبی سهام آلام را حبه را دنی بش
 مَرَّةَ الْبُكَاءِ فِي الْخُشْيَانِ لَمْ يَنْتَهِ الْاَلَمُ الْفَرْغُ الْبَدَلُ و باس که ازین زیر و غیر دو توجیه و سنجب و نیاج و ضیاح
 و قلق و اضطراب تاسف و داحسرتاه و ملغمف و دالغناه و ناده و دوحسبته و تنج و دوارز تاه و ازین ناده و غم
 و حسرت و دالم کوش فلک جبر هم گشت و گنبد یکنون در لباس تم رفت و ناهید جاده رزل پوشید و دیده خویشید
 احوال نده و داحسرتاه و زلف در کف رفت و سبیل را و چشم از گریست نباشد فَلَکَ لِهَذَا الرَّوْضِ لَكَبِيرُ شَيْخًا
 دَكْوَى لَلْبَسِجِ فَلَوْ لَ التَّاسِیَ سَقَتْ نَلَاكَ الْحِجَّةُ جُوبُهُمْ لَكِنْ رَوَى خَرَّشِدَنْ و موسی بر کسند
 و از دیده خون پاسبیدن و جاده در زل کشیدن هرگز روح رفته را عود در تن ندید و خون سرد شده را گرم در بدن نگذ
 و عَالِ الْخَوَارِیْ لَعْنَةُ الْغَاثِ الْبَیْزَالِ الْبُخَا اَتَا و چون نبشتم سیاه اویم و مانند نیلوفر سیه و کلیم خشد
 و عنان عباسیان سیاه پوش و چون راهبان کجی جاده بدوش آکندند و مجلس سوگواری و محفل عزاداری
 یک عشر کامل بر دوزخ اول صبح صادق نمایند لیل غاسق جان گزیدم و شدن و آمدن فاسحت خوانان
 و نسلت گویا ز کای بی برپای ستادم و اعتراف مغفرت و افتقار رحمت را بشکلا و تسبیح المثنائی

دسپاچه الکتاب

۵۵ فصل کتاب فرستادم از قرآن و فائده کتاب پر از ختم و مبارک علی الولایه و ادا و تلاوت سینه جازه چون مسند و
پنهان است از مشاهد غریبی یعنی بارش بخت شرف علی ما کنها آلاف الخیر و السلام بالوازم اصلاح خیر حق و مشایخ ادام

و این جهت را هر دو مستخرج بودم

باز روی بناف چو که بر روی نهاد میرفت و دل اندر عقبش می افتاد

و پناه دهند آن زمین بهشت آمین و خاکستر ایشان آن خاک عزیزان شست اللهم انفع دوما و صاعقه حسنا و لا تخشع
الاخرة و لا تخشع في غيرك في محله الصلح و المعفیه و در پس از رحمت استیج جازه و غایت مجلس نوح با خاطری پنهان
دلی بزمان و سینه سوزان و دیده گریان و پستی چون نقشه حیده و روحی مانند کل بر مرید و بجزا حانه خود عین و بر آن
بنا بر نیش اند و بکین نشسته و از سرش فراوان چون چنگوت بر کرد و خود بر بنید و از آن نیشاق چون نای همواره و بی نایید
که ناکا و روشن صباح اربابم از مطلع سعادت خندیدن و کلن نسیم نسیم از در دهن دهن گرفت و تابان با شرف
و شرفم از دهن محاق بر حمت نشسته و دشمنان خرم سعد و سعادتم از خوشتر از آن نفاقت حبت و میان ابر بر و سخا
بریزش آمد و عثمان بجز بزل عطا بختیش و فرو زنده شمس شرف بتابش و چشم شده کان گرم بختش و پیش سلطان چون
سیر سبحانی و پروانه خسروانی مانند فراوان بزدانی در خسته قرانی چون فرشته آسمانی از این ظلمت سرافشانند
حضرت آب حیات و قیام خواند و از این غرقاب فنا چون نوح با صلح نبات در نایم شد و از این راه سپید و بیان سبحا
بدار اقامت رساند و از این بهشت لاخران چون روح الامین بصر یا نعم را ند و قتل پل سید بسینه را بشارت داد و تلمیث
عبد علیه را اشارت فرمود از ابلاغ خبر رسالت عظمی و کسباغ این طبیعت کبری و این فرج عباد شدت و فسخ
پس از رحمت و این پسر مستحب عمر و این فرج معاف حشر مخفی هر حرکت و در حبت حیرت فرد بودم و دنیا بی پندرم
بر زانوئی از دم همی بودم و عاقبت لایم تنگ نشد بر دهن بر جس زدم و دست تو سل سبب تو کجای خندم
دین از ساعتی پسندسان بر حتم و کبریت اساز هم باز تدم و چون بیابان بیدار از رقصا عد کشتم و مانند
ملک در آب بخشش کردم و اذین و اذین الله کویان منطقه صداقت چون جوار بر بیان طاعت بسته و آید و ادا و ت
باز بر دین بازگوش عبودیت آنچه تنجی اعلی الودیه لا تشبعا علی القیم کبر اکل را که طرح شمال جلال و جلالت
حرم شدم و قدا اقبال را که مرجع متاع خود کمال است عازم بخت بدرب برانی پس میون بوسه دادم
و باب کبرانی همیون ناصید بودم که مالی جانیان استعاج انجام است و لیالی دیاجی سیه روزان را
مصلح روح که بنای دین بر خست را بعد از انوار نرسید که طلاق شود و فضا می بویوش را فلک افاقه است
که تا قندیل روانی بید سبحان الله مالک الملک کویان اخن عبرت بدندان حیرت گزین بر پای استنادم
و از این ندیدم که بهار شکفته و غنیمت متعش و انوار سبب جلالت مجلی و متعش آمد و از اسکن میچکا
دنی فتنی و بارگاه قاب تو سین و ادا فی سر و شرف الخلوها و لا یلم الیبر متال و خول آورد و از قاطنین
لا ملکوت و قدام حیرت چادرس طالع تکلفا لک الیاد الملقین و لا جازه نزول فرمود و این کین سید
از کین بخت چون قالب بچان و کالید پروان و بیوی بی صورت و عرض بچو هر ذاهبت فی هیت از خویش
بکار مستم و دست یا علیه بروی ادا قائم پس از دنی در بار که افاق حتم و باجو و بارگشت نمودم هر نفس

وہابیہ لکھتا ہے

[illegible]

و پاجه کتاپ

۵۷

نیز که بنهند چندی که نژاد و اژده عمارت کوشان در نعل نژادش نهانش کعبین و در شش اندیشه سر بخام هر پیر
 واد بست خون شد در باخته و هر قدر بلبل هفت سبب نمکزه در سفره با طقدش لب تنیده آخره وقت شادانیه
 پیل نگذین و فرزند سبب دانی سلای عرا جمله ساحت همه شد سرگردان چو پرکار آنگاه همین شیرازی که
 از یک خضر و پاسبان تراز نو شیروان بود و وساده کسر و پانمایان تراز مهر خشان که بگلیم منقح الاثر حیات
 و بر یک پشته عاقبت پیدایش ساد خوار و کورادش سپاس گذار شدم که بر او یک خسروی چنان فرمان داد
 که اگر قیصر روم و مغربین در خضرش مثل اُمول را غره مصل باید از شدت مهاجش دست بر میان طاعت
 بند و در صف بندگان برای ابتعد لطفت را بیه وجود شود حسب راصورت روان باشد نه است
 بانک بر زمانه زند کرک را برست نشان باشد و از فطرافت و بنده نوازی و کمال عطف و مهربانی هرگز
 میان مالک و ملوک و خادم و مخدوم فرق و جدائی نیخند و با وجود سبب بکنت و قدرت آنا بخت جهاندار
 چنین مبارک چو بداند از دلش که بخت و قدر و کشتن کمال الحاصل شد و بگوید و خود و خود
 و قلع ابنه جور و جورت کالجیر الظالمی العیبه المایح صلاح الله البی و المصی من الضیام و الغنیمه البی
 لما القرانیم و التظویه البی راعی فی الجلیه الامسا و حصص فلون الاغدا و من الزرع و موات کما یهاب
 شامخ و بنالت انساب بازنده و شرافت محنت و کرامت مولد و باکی طنت بکلی نیت و عمری کرم و صلی مثل و منی
 ظاهر و جسی با هر کشته و لاد و فون نظامه و لا کرم الا و هو ملا که و فو امده و لا سود و الا و هو ذر و و نه و سنامه
 که سنده تا جباریش تا بادم مترابط و ملقه دولت و شهر یاریش تا بخرمضا طرقت و شایع کار و کلین کار و فخر
 ابونا علی السوءی بحالی متاعم الاجزای متناسب الاعضاء که ورق آفتاب بجزت منجم حشر لب نیکم النورس
 بمراد و غیر الواطیر ایشیاده طالعیه و فخر انوار خسروی و صفی ما منس ساطع و آمار بادشاهی از و جند او اش طالع
 و از پستان طغش که اکاب ممالی متدالی و شمار لالی از درج لفظش متوالی مع عزایه اخیله و در حلقه عقیله و غراده
 فضله ملاحه شکلیه که اگر این کشادگی چهره و وضاعت اسره و صباحت عجمه و طاحت روان و این رخ و مو و طر کرد
 کاتما خطایکم او سود ایحیم و این و عجم و علاوت عین و شم و جمال الف که کمال افتد و مانند سفید مسدست
 و این نظافت سان و ملاحه و لیل و لیاقت ثمال و رشافت قد و حسن مخال و وسع صدر و طول طر و سر
 ساقی که جلال النبیل الشمس که نور لب الشمس را فیه و یغلیب و مس و آرزو در جوان عکس را در مرآت
 خیال بکشند دست و دست حیرت بودند و کشت رودان عبرت بگردید و استجابت عار با شوش
 حمل دادند و جابین نزدش نشاند و او ثامن سجده در هم میخشد و بگوید یا کمال الله العالیه و انما آخیر
 الحسی کلها فین بتر الشامیه و المایه و من بتر کل عین لایه یعنی سر و زنده و هر سر بر سری و نیست و مانند بدر
 ندو بر می و نیست همین شهر با یقضا قدرت همین کا کمار قدر قوت خجسته بختیار ابد مدت ستوده نامدار از دل خدمت
 پناه و بر کمر عدل بسیار ناز که و زمین و قار و نور محوس لطف مخصوص بر سخا نهر بر خضر کا لید کرم منصر نعم
 سیف معلول غزن بطول لبث حروب عینت حدود موی الاعدا و سخی الا و ا و منبر ما نفرمای و جبال
 و عانیان است مبناء تمام ممالک محروسه ایران لا اله الا الله و لا اله الا الله و لا اله الا الله و لا اله الا الله

دسپاچه نکتات

۵۸

بَاسِيَةً وَشَاطِبِ جُودِيٍّ وَنَضِيَّةٍ الْقَدْرِ نَاجِيَةً دَبَّوْرُ قَحْوَةٍ لَا عَذَاءَ الْبَدَنِ رَاحِيَةً الْكَلْبَاءِ وَحَرْمَةِ رَحْمَتِ وَدَبَّوْرُ
 عَفْوَتِ مَبُولِيٍّ بِنِجْمَتِ كَيْدِهِ وَجَانِبِ اِيْنِ بَصِيْبِ رَسِيْدِهِ بَاذِكُرِهِ وَعِيَايِ مِلَاطَتِ اِيْمَايِ مِلَاحَتِ بَابَتِ اِيْنِ اَلْمَلِكِ نَدْوِ
 وَجَانِبِ اِيْنِ سَمِيْدِهِ فَرَازُورِ دَوْبَاغِ مَخِ بَانِ وَافِخِ لَسَانِ كِيْ بَانِ سِفِ مَوْنِدِ وَدَرِ عَارِثِ اَبِ زَلَالِ
 وَدَرِ بَرِ عَتِ حَرِّ حَمَلِ اَحْلِيْنِ عِيَا الْقَرِيْبِ كَالَّذِيْنَ عِيَا غَايِبَاتِ اَزْوَاجِ اِيْنِ اَلْعَدَمِ وَبَرِ خُذِ عَتَابِ وَفَرْخِ خِطَابِ
 اَزْمِيَانِ بِيْخَنَانِ وَبِهَرِ اَنْ مَتَا زَمِ خِيْشْتِ بِيْنِ اَلْاَكْفَا وَالاَقْلَامِ سِرْ اَزْوَاجِ مِ سَاخْتِ فَرَمُوْ دُفْبَرِ كِسْبِ بَرِ اَدِيْمِ عَاقِلِ اَبَلِ
 مَابِلِ وَفَاصلِ طِيْ سَهْ ظَلَمْتَ فَاغَاذِرْ اَمَامِ نَمُوْدِ نَحْمِ وَبِيْدِشْ خِيْشْتِ كَا شَا زِ مِخَاثِرُهُ اَلْاَلَامِ قَدَمِ كَنْدِ اَشْتِدِ وَتَنِ رَا بَا كِيُوْنِ
 حِيُوْدِ نِيَا رِهَسْتِ خِيْشْتِ اَنَكْ مَرُوْزِ اَزْوَاجِ مَرَاوَنْدِ جَا نِيْ اَشِيْشِ اِيْنِ اِيْنِ دَوَادِ كِيْ خِيْشْتِ رَا كَسِشْ زَا مَرُوْزِ اَوَاغَا مَرُوْزِ
 وَجَوهرِ اَتُوْ مَوْرَتِ هِيُوْلِيْ نَا فَوِيْهْ خِيْشْتِ وَدَرِ بِيْنِ دِيْنِيْ خِيْشْتِ اَزْوَاجِ اَتُوْ دَوَامِ وَثَبَاتِ پَسِ
 تَنَادَنْدِ وَبِلَاسِ قَبِيْنِ وَخِيْشْتِ قَامَتِ خُوْشْتِ اَنِيْ پَرِهَسْتِ مَكُوْ فَايِ جِيْمِ تَغْيِيْرِ اِيْجَا بِيْنِ عِلْتِ بُوْدَنْدِ اَلْمَلِكِ اَزْوَاجِ خِيْشْتِ
 اَوَلِيْنِ جِيْمِ بِيْنِ عِلْتِ سَفَا دِيْشْتِ رَا بُوْدِ وَجَا اَكْبَرِ اَنْ كَامِلِ اَنْفُسِ مَرُوْدِ كِيْ اِلْهَابِ وَعِنْدِ اَلْوَاثِ رَا يِ مَسْجُوْبِ
 وَهَطْبَارِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 كَرُوْدِ مَلِكِ اِيْنِ جِيْمِ اَلْعَفْوُ فَاقِيْهَ اَلْاِيْمَانِ اِيْنِ اَلْاَصْبَرُ كِيْ خُوْشْتِ مَرُوْدِ يَادِ رَحْمَتِ مَوَالِيْ جِيْمِ اَشِيْشِ نَا فَايِ
 بَا اِيْنِ مَبَارَكِ اِيْتِ رَا مَلُوْ دِشْتِ مَرُوْدِ اِيْجَا كِيْ فَرَا يَدِ اَلْاَلِيْمَانِ اِيْنِ اَلْاَصْبَرُ كِيْ خُوْشْتِ مَرُوْدِ يَادِ رَحْمَتِ مَوَالِيْ جِيْمِ اَشِيْشِ نَا فَايِ
 وَنَحْمِ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 خُوْشْتِ اَزْوَاجِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 فَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 وَنَحْمِ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 مَبَاشِشْ وَدَرُوِيْ خِيْشْتِ وَفَرْخِ وَبِيْجِ مَحْمُوشِشْ وَازْوَاجِ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا
 اَقْبَايِشْ وَهَرِشْتِ رَا سَحَابِ هَرِشْتِ رَا ضَايِشْ وَهَرِشْتِ رَا رَجَا هَرِشْتِ رَا جِيْمِ هَرِشْتِ رَا كِيْ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ
 وَدَوَانِيْمِ وَهَرِشْتِ رَا اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 بَرِهَسْتِ اَمَامِ اَسْتِ وَبَرُوْ اَقْبَايِشْ بَذَلِ وَتَرْمِشْ مَا كُوْ اَزْوَاجِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا
 هَا رُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 بِيْتُوْلِ اِيْدِيْ وَبِيْتُوْلِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 وَبَايِشْ اَسْتِ كُوِيْ مَبَارَاتِ وَدَرِ بِيْنِ اَنْ مَرَاةِ مِهِيْنِ چَا كُوْ دَرِ بِيْنِ اَنْ تَا كِيْ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا
 اَكُوْ بَا كَسِشْ مِيْنُوْرِ وَاَنْ شَا دُوْ اَزْوَاجِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 اِيْنِ مَرُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 وَاِيْنِ رُوْدِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 اَوَا كِيْشْتِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا
 سَاخْتِ اَشْوَاجِ رِيَاخْتِ وَكَسَايِ مَقْرُوِيْ وَنَحَارِ مَرُوْدِ اَزْوَاجِ اَنْ اَلْاَشْيَا عَرَضَ اَلْعَفْوُ وَالاَلِيْمُ وَفَقْدَ اَلْعَفْوُ وَالاَشْيَا

وہا جہ نکستاپ

[illegible]

الایم یدل علی الشی والافتاب فی الزمان السماکم راحت کتوش صحاح و بطش مفتاح الفلاح و صغیر معانی
و یانی بیع المانی و جامع الحکم و متداریه که در تخت را استبره و او بوم خواص را در ذره البغی انیس و جلاله
و در فیه شبهات بر نه و هجوم الام را زینت اقبال و کف الخیر و حصول المهد است و هر کس
در دیده در باب دانش عیون اخبار و هر جزیش در نظر اصحاب پیش صحیفه مشرقه و نوار نجاش
عمل الشرائع شریعت سازش شفا بعد و ابل طریقت
کار خدای است و تصور نبش عن کتابنا الخوان

و الخ مرآت عکس و قانع کنیز حسان است و تائید شوش سوانح پیشینان که مکتون بفضاحت و مکتون بیباخت
در جهان چهارم کتاب و تالی فیصل الخطاب و تیمجر مارنب و تیمجر مطالب است و از سوانح اعیان و سوانح

و پاجه بکتاب

امام حسن و مرتب و لطیف جمع و توب و مستقری صادقات حالات میانان و مستحقا و اراکات حکایات
 برکت حکمان و تشبیل خبر و وایت و تریل سیر حکایت تا کون بدین سیاق و و نایف کتابی حکایت اند
 که بحث و فت بر این الفیق جامع جواب رسیده تان . مریح اندیب مسودی و تارنج خوشنده هند و ستاره
 استرامادی و در بات الا و دار مسلح الین محمد لاری و هشت هشت ادریس بدلیسی سده صا نظرم این مکدرین معجم
 صلانه و ضاف و صاف عدله سیر ساری و تارنج المی طاعنه الفتوی و مقامات یعنی و ابو الفصح عینی و
 و نقاش المون محمود لایق که ارد و خط جابره و ترفین برزیت المجلس محمد الدین و حبیب السیر عیاش الدین
 و مواهب النخی من الدین و در مکتب امیر خواجه صبی و دمه اصف و معتف صبری یعنی محمد بن جریر که و سلم سج
 بحدین رنگارستان قاصح احمد حماری و تحفه العالم بر عبد اللطیف خان خوشتری و مطلع المیدین محمد الزراف
 سمرقندی و عالم آرای بزرگساز کشی و زینب بقوب حمدانه مستولی زنده و اکثریت تحریر و نظیر و احاطت
 تمامت موضوع و محمول اخبار و حکایت که چون جمع معرفت اندک جمع ابرج قصیده و پنجه اسنس ثوان گفت و افزونی
 استغاب جمله سمری کبری قصص و روایت که مانند جنس عالی یافته بکوار و مسج حاصل و محصل و مفهوم
 و در نویس ثوان خواند و در خط صحت حکایات و صسط و دقت و در نقل روایات خبر واحد را اگر
 چند نفر به مخوف بود و ناقل جعلی و موصوف بجای . هر طرح رود و بکلی مسج فرموده و در تصحیح سند و سلسله رواة
 جز جابر متواترات و عدول از نقایات و اشاده و سند و ناحت و در تنقیح مناط خبر از حدیث خارج اناط صرف
 مقرر کرد تا به اینجا که چون روایتی بدو مرفوع شود چون در پیش و هند و حدیثی که بوی متصل گردانده مسج و
 مفروض العلم اسنس خوانند و در مداد عدل اناط نامی و سلیم بخت و سالم بطریق اسنس بکارند و در استمار
 انجمنه لیساعالی تصحیح و تصحیح اسنس آرد و مفهوم حدیث الحاکم علیه السلام و قصاصه المیزان و بحر البیان
 و رسک فصاحت و بلاست و طرز بخت و ذلافت و فنون بر است بر است و ثن و ثنات و استخار
 و علوم مشکک و فراغت و رسوم اشارت و صراحت حسن طباق و استخدام و تلفح حاسن نام و غیر نام
 و دعایت متقنی احوال فی جمیع الاحوال که کذا البیان ان یکون سحر سحر ساز عجایب بکار کرد و در قیادت
 و کرامت آغا نمود و فی السیر النبیه الروض عن تفسیر الطحطاوی که ان لیرا و در از الفاظ مکتبس که چون خشنده
 مشکربان شورانگیر و معانی نیست نیست که مانند طره سیر بختان و لایز و حروفش چون زلف بستان بکلی
 هر جای جان است ناماخیل معانیش در زیر حرف سیاه و خشنده چون مهر در سینه چرخه
 و سناط کلک سحرش بکوار الفاظ که چون مواجر الحاط بود و بد فائق و نکات معانی که حلاوت آب
 نذکاتی و هشت عروس مغنوق و مفهوم و است مانند اسنس و هفت و نه زبور بیان چون روی نویان اسنس داد
 و هفت و هشت نمود و چون سپیدی طبع کو بهارش به لای اصابی و الفاظ که زبان نسیم صبا سار و چون
 فرغ ذکا مود بود و اتقی شور و مظلوم را از اسنس حقه جا را کانش را بیان زلف غریبان میر اسنس و او
 و رنگ مثبت بهشت ساخت که از بزرگ نکات و در بارش هر طره زهره زهر عقد شوره و در بارش هم ریکه و درین
 و سمری طرف که از جزو دار و هم کجسته و از برای سخنان که بر ابرس هر ده صحاب میان لای اسنس انداد

وساچہ لکتاب

بیرون یکجمله و مدد فغانی و قهر نامی و بدیع بهرانی که از بهر این رسته باز رسانیده سبقتی خوان و دبستان نوزاد
ایجاد خواش شدند و جبرری و زهری و جمیدی که قهر فغان و در بهار رسیده اند همچنین بستان و مردود و کوه
کشید که ای در حوز و جهان مانند این کتاب در شاخ کوزن و در حصه عدم و جهده و محال و بر
غزاسات الفلک بیدل علی الکبیر و الحجة نکل علی العذیر و الحجة علی الیکیل الکین ای کز لیس فی اکثره فقل
انون ذمت بهت این بزرگ خدمت را پاینده ان یکام است بجه طاعت تمام قیمت را که و کان ختام تمام
همه این دن از این استان کیوان پاسبان بجان و سب و صاحب شتاب بخارش کتاب را بختیر شتاب تمام
سطرا بطور و حرفا جرح و طابق بغل بغل و هتده باقده و رتق غبار سن ای ناز و نباد پوی انا رتس را
ار پس پشت چند از چه امر و زخمناش در اواح اذمان کا انقش فی النجر ثبت شد و کماش در مفرع و ملع
چون نقش کار بغض گشته و چون مثل سائر و مانند سخن و اثر علی بهار است در مثل و بیت تبر و چو قول قیمت
نکوش و از بی هیچ لفظ مغر و مباحش و در ذکر کجایت صبح افادیل نباید بود و محقق باطل نباید بکده و فضا
قشر از کتاب و غش از زمین کار برای همین و علم همین باید کرد انجا این شاکست صدف حجت و کجایت
مناقص طویر روی نیاز بر خاک غبر و قمار نهاد و پس از سماعی دراز سر فر و انکار برداشت در طلب انسان
باعذب پان بفرعش آن استان ملایک پاسبان رسانید که اگر چند خستام این بزرگ خدمت چون نام
این قبل البضاعة اشارت رفت و تمام این مبارک آیت تا نایمت با ستم این عده هم الاستطاعة حالت شد
جمعه فر و مباحات بر سینه سموات سود و کوس دولت بر دزد و مجده و جات جی کوفت و اجزای او امر و نواهی
حضرت شایسته و بقیه مدته و طالت منبته را که احوه هم السلطان اشکرکم مانند نوافل و کده و فراموش
پنجگانه بر خویش لازم و ششم میدانم و هر چند این برای زمین تربیت و حسن تقویت شایسته ایران
صالحا الله عن حوادث الاوقات هموار و از منته ایش را صرف تحصیل خایق دانش و تحصیل و تاق بنشین بود
و از اجزای سگانه و روس نماینده و از مبادی مسائل و مقدمه الابواب و ادوات و توانی هر علم نامخته کتاب
جبه و جان من هجیده هوئی نکاشت و وضوی پرداخت صاحب حکم دستوی و المضروب بالمثل
پن الاکفاش و مبدع هر حرف و مخترع هر صنعت از زیادت شاید طر و پرنک با نهایت پرداز و آب
در یک آید و او ستادی توانا و دهنمندی و دانگشت و از میان اصحاب و جی از وجود ثقات و رهبری از روشن
مات شد و در هر یک بر کتابش نکاشته از تحت کل سیاه و نوا و ج نعل کردم همه شکات گسستی محل
کریختن اقبال این از نظیر و اشتغال با مثال این کار که بس غیر است از این بختی دست مغر بکین خالی انکاس
با سفیعت فرجاة و ثمرات خرافات و مستورات و قه و روات جامی رنجناح کر کس و شین در
بال اعتقاد و لا یبشیر الله الاکس و لا یبشیر الله الاکس و لا یبشیر الله الاکس و لا یبشیر الله الاکس
هوا صنبای سهارا و جدای مضایع نور است و طین و ذباب را در ازای زمین را به جعفر حجت سرور و ان
پناه در میدان که پیش تا زان جاده وجود و دکا شرک خل گسسته و یک
سواران خود غفلت و داکمیت سیر را

دسپاچه کتب

مجموع درسم سختند بهر دود و لاف مصری جستن و طریق سادات بهر دود و طلب سبق و مراتب بودن بکنش ۳۶
که امکان در بیان نداشتند و زاد و صدق از بار و خرف نشاند و میرزا نصیر میرزا کرد و قطار با قطیر فرق تواند
عنان بهم پیود و ستمان بقدم سسرودن و چراغ در برابر آفتاب و روشن و بگرد مجرب کتاب موصفت است
در باغ لاله روید و در شور و زار خس لکله قهر و جلال و لکله قیام معال و لکله قوه و لکله قوه و لکله قوه و لکله قوه
شخصه از قدرت انبری این ره می بهر دست و تمام این نای نهند از طاعت بدن مصری این برنجی افزون
لن یجلاک من عرش خدایه و در عهده خود و کل امر اعرف یوسیم و قلیه علی المرام لکم شایسته تحقیق این سخن که بهی که با این رمی
و اند غزای بکلیه شناسد خدا بیکان و بیکر بار و خطاب ستطاب و فرمان هر فردی از امانان از قناب قناب
قدرت و سخنان سمار سلطنت فرمود و در غر و غر و بخشید که بجز انند قتالی که سرخه معدلت و سر نکشت عدل
و منصب تا که در ایای قابلیت استعد و هر فردی از افرادی نوع بشر را بصیقل تربیت از رنگ جهالت
برود و در جهان قامت هر صنعتی از صنایع و هر را علی حسب اوسع و اطاقه بکمال در جت رسانید
و بیکان بیکان چاکران و خانه زاد و آن که از پیشگاه آسمان بارگاه بخدمتی گرا سبند و آن را بخت است رسانید
با صنایع کرم و هفتای نفی نایل شدند و از ابر بخا و بر عظمای با صصیه عظمی و بهر او فی و اصل کتب و دانکه
سکه کی دارد و از ضرب بندی نقش چین ساختند و قناده و عودیت و طوق طاعت را از گردن بکنند و در آن بخشید
از دیوان عظمت تا که چون لوح محفوظ هر نام را بقلم نوشت آورده و فرافشد و از خوان بخت تا که از استادیام
جایگاه تا استهای با بقا هر جا گسترده بهر بر گزشت و کائنات من و کل صلیح علیه و آله و سلم و فی سوره الفاتحه
ایدن ترا که صنیع دولت و وضع نعمت و مشون سوار و مکنون عوطف و در صوب عاطفت و فیض
عارفت و نامور بدین خدمت و در نور هر که نه موهبت با منی چاشما و که از چنین امر بهلوتی سازی و نظیر چنین
اندازی و مینه غلبت در کوشش کنادی و از صفای این حکم خود را طر و شایستگی من و لکم شایسته تحقیق این سخن که بهی که با این رمی
مرو باید بفر علم بلند مرو باید بفر عقل و فیض بنود بفر عقل و شریف نو و صبه بجهل مرو و وضع
چون بخانی بعلم دارد و مرو خواه که بمر باست و خواه وضع همانا در سفر چنین و زلف در با و سیر این بخوف صحرایان
چندار که عیان براحت را بکردن اندازیم و امر براحت را با خویشیت گذاریم اگر چه خانه شتر دارد بخت
و ماه است در مشت باشد و طبع و متین قصد و دقیق و تحقیق قضیه از زیرش خاطر نقاد و خوش طبع و قناده
چاکر خانه زاد است لیکن ملاس در شوان بخت و بی خضر باب نقاد و شوان یافت علی المبتدای الصبائح
و علی الله الصبائح امداد غنی با هر جانروی بازوست باشد و تقاس قدسی با هر دم روح بخش قاست کرد
و الخبل یوم الزوالان یا فانی انما بقاء فیض و ابرار از بارش مود فعلک لا یلذام و لو علی القصر عا
در حال این حضرت صحبت که و یوم یوم الشبانی و اگر بفتن چند که توانی بعلین من و یوم یوم
و سببای دولت و انبال و با مردمی توین قناده و متعال بدقت نظر و دقت بصیرت که جسر امیر لک
در مقام لغت سعی جمیل و در انجام این خدمت خدی سزای و از آن طریق تا توانی بکستاره مجوی و آن
روش و سیر این العین و الاثر از و انبال سعی سبوی و در نایس حکایت به تقیض روایت بهر دود و جهلان

و ساجہ لکتاب

[illegible]

وزیر

وہاں تک کہ اب

۴۴
و منزل برزی و دوش و بحر اعجاز را حشده فاحش و الف با لای و دلف مرعش و د و لا حادیه النعل علی
زاید و شکر لله الموفق و شکر الخ لای و فرح و لبث و با و دوشی سر و دم و کن شاکر الله فی کل نعمه
بیدار علی الشاخر بل الو انا و انیم حق حمد و کفین با هر که و سپان عالم بالا از دست زبان که بر آید
کر عهد و فکرش بدر آید پس باولی بر خرم و شاد و قاطری از رنج و غم آزاد مقضی المرام سالما غانا زبیر
مراج جهانی و از تفریح آن بهشت جاودانی رحمت بر منزل و معاودت بمقام و محل منی خویش نمودم و صدق
منت و خلوص طوبی و استقامتی منت و همضای محبت با عدم ضماحت و قد ان استطاعت حکم المأمور
معذور و غیر معذور که ما لا یدرک کله لا یزک کله شکر عن سالی الجید و یدک غایبه الجهد الکلی و استمر
الناظر و لعب الحار و اهلک الشکر و احقر التواضع و التفتا و مفهوم اذ انک فی شئ نعم فایله فان نعم من
علی المرح و اجب فتح باب درکارش آن کتاب محمود و به پیشیح دلالات و نهم و توبیح مقالات لاجمه حد و الجید
و القاطنا بالفاظ و تحادی و النعل حد و النعل پیر و تم چند که کنت و توان قدرت و انکام بود و واضح کتب
و تواریخ و نسخ و تفاسیر و مستغفات و موثقات ثقات و روایات محدثین و از تصانیف و تالیف شایسته و عارفین
و مورخین بدست آوردم و در ذکر قصص و اخبار و نقل سیر و آثار پس از تفتیح سناط و محل و دیت و تفتیح مرجع و ال کتاب
بارعایت هر عهد و سال و وقت و تحت اسامی روایه و رجال پیر و شتم و تحت عن و اب و ابن العم و العرب و تحت
عن کمال العیله و الادب و شریعت فی شرح احوال الشاعیر العالی المکتبی بانی قرائین الفرد
و کنت مباد و هر ساعده علی بعبی و با عترت کن بعضا اسبابها

از رحمت شاه حضرت رب الارباب هر چه می‌خواست که از عباد او داد و داد و رزق و ثواب فرماید و فراغت بال
و سلامت حال فی جمیع الاحوال بخشد بدارد و بیعتی که این امر فرماید و شد و اجل مؤتلفه که این است از قدرت
کامله سبب الاسباب است که او را می‌دود که او را در طریق و متوجه توفیق فرماید و حصول مطلوب که بهتر رفیق است بنماید
سَمِعْتُ اللَّهَ الْبَصِيرَ وَالْهَادِيَ وَتَوْفِيقَ الْعَقْلِ وَالْغَوَايِدَ فَنُصِصَ عَامُ قَادِرٍ عَلَى الْإِطْلَاقِ خَاضِعٌ لِمَنْ شَاءَ
که شرح صدر و سرآمد و طلاق رسان و ذلالت پناه احسان نماید و هر کسی خواندم و بت این شرح را می‌صد
و تفسیر آن را از احل عقد من لیس بقیه و احوال به طیف تمام ملک بالاستحقاق بنماید و کتم که خطا و انحراف
و بیضا و زغلت و ضلال و صیانت از نفس طاعت و محافظت از لوم لائم که عند الامتحان بکرم الرجل از همان
فرماید و در هر سر و دم اللهم احفظنا من شر اللیس فی قبول الهدی و من ابصار لاحیة و التین و الاطیفة و رجو
من بعد تالی که دقیقه شناسان بدیع خیال و کلمه مسجنان سرخ الاشغال و عارفین و در فضل و ادب و سخا و ان
قد علم کتب چون در این کتاب کاهی نظر انداخته و در حق موصوف قضا مشهود و من انصف قضا استظرف را
سخا طر آردند عرض نمایی است که ما باز ماند و بیدیه هضاف و سر سراز و عین الوضاعن کل عیب کلمه
در وی می‌نویسد و بهیچوقت بطر عیب جوئی و نکته پستی و لکن عین السوء شبیه حسا و با او در شکرند و بر عزرات
قد مخرز و اراش و منوات خاطر سبز خلاق که الا انسان محمل الیسان و من عفو و سجا و زبر و سبند

وہابیہ بھتاپ

[illegible]

مکتبہ اسلامیہ

محمد بن موسیٰ و موسیٰ بن عرب و عجم در ولادت امام حسن علیه السلام خلاف یکدیگر محسوس کرده اند حاجی سال وفات
فاطمه علیها السلام را با امیر المؤمنین علی در سال اول هجرت میلاد حسن در سال دوم دانسته اند و در بی فاطمه را
در سال دوم میلاد حسن در سال ششم گفته اند و سرودن بی هجرت که در چهارم هجری متولد است تا پیش بنده از این حادثه که نا
کول جنبه اگرد و امام در جست یابیده ایم اینست که رسول خدا صلی الله علیه و آله در روز دوشنبه دوازدهم شهر ربیع الاول در مدینه
طایفه مندر و وفات فاطمه با امیر المؤمنین علیها السلام در ششم شهر رجب در سال اول هجرت بود و میلاد امام حسن در روز سه شنبه
مضان آن سال دوم هجری بود و اعلم خداوند و فاطمه آنحضرت علی بن ابی طالب در سپاری از گشت فاطمه آنحضرت را
به او بخت عین شده اند نزد یک من استوار بنفید زیرا که انما بنت عین من بعد از فتح حیدر و خدمت شوهر حسن جعفر طیار اند
حشده عیدینه آمد و من سبده شرح و رد و ایسان را بجهت در کتاب رسول خدا در مومخ خنجر بختام و من انما بنت عین
دعا هر حسن علی بن عیترت ایقان را در شهر هر یک از چهار سال را با اولاد او چهار مرقوم داشتیم تا معلوم باشد که در وفات فاطمه
علیها السلام انما بنت عین حاضر بود بلکه ظاهر حسن علی حاضر شد با آنکه سلی امام حسن در فاطمه اند و فاطمه غمگین شد
و فاطمه روی طایلی آورد و عرض کرد ای من مودود نام بگذر فرمود و دست بیدار و بر ول خدا پستی بخرم پس او آنحضرت سوال آوردند
بسرگردان و من طایفه در زدن بی درود نام پس او در فاطمه سفید عید ندانوفت بنابر امام حسن را و اگر گفت و در گوشه است

جلد پنجم کتاب دوم نامخ التواضع

الْعَلَامُ لَا يَنْفَكُ فَإِنَّ النَّفْسَ جَلِيلَةٌ بِمَنْزِلَةِ الْحَيِّ وَالْحَيُّ عَنِ الْمَوْتِ لِأَنَّهُ لَا يَنْفَكُ بِهَذَا سَلَّمَ سَلَّمَ سَلَّمَ
 خلاصه معنی چنانست که میفرمایند چنان را باز دارد و مگذارد بسوی جنگ که این شود و تا غیر یک سید ملاحظه فرمایند و در این ملاحظه
 بهنگام که حسن و حسین شسته شوند و نسل رسول خدا صلی الله علیه و آله منقطع گردد و این بی آنکه بدوید که اگر کسی بدین حسن و حسین سیران نمیزد و بهنگام
 چه خداوند که در آیه سابقه فرمایند اَلَمْ نَشَأْكُمْ مِنْ حَمِيمٍ رَاحِمٍ وَخَوَّضَكُمْ فِي الْمَوْتِ وَخَوَّضَكُمْ فِي الْمَوْتِ وَخَوَّضَكُمْ فِي الْمَوْتِ وَخَوَّضَكُمْ فِي الْمَوْتِ
 که فرزندان و فرزندان را در دوزخ قرار داد که اگر کسی که خداوند فرماید مَا كَانَ مُحَمَّدٌ ابْنًا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ مَعْنَى
 محمد پدر هیچکس از مردان شما و جواب گویم که محمد پدر بزرگوار من است و این را بدانی بهر چه پاسخ دهد جواب من در حق حسن
 و حسین همانست این آیه مبارک در حق زید بن حارثه وارد شد چرا و از این جهت جاهلیت فرزندان رسول خدا صلی الله علیه و آله میسر دهند و خداوند
 در بیان اُقتدای ایشان این آیه مبارک را فرستاد که محمد پدر هیچکس از مردان شما نیست لکن نه آنست که پدر فرزندان خود من
 و حسن و حسین را پدر است و پدر و مادر من محمد و حارثه است و در این میان عباس میرساند و در این میان میفرماید و ما رَجُلٌ خَلِيبٌ لِبَنِي جَابِرٍ
 مَدِينٌ بَيْنَهُمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ ذُرِّيَّةَ كُلِّ بَنِيٍّ مِنْ صُلْبِهِ
 حَاصَّةً وَجَعَلَ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبِي فَصُلْبِي عَلَى ابْنِ أَبِي طَالِبٍ إِنَّ كُلَّ بَنِيٍّ مِنْهُ يَنْسَبُونَ إِلَيَّ
 ابْنَهُمْ لَا أَوْلَادَ فَاظْلَمُوا

محمد پدر هیچکس از مردان شما نیست

یعنی رسول خدا فرمود خداوند تبارک و تعالی فرزندان هر پسر من را از صلب او آورد و فرزندان مرا از صلب من را از صلب من
 بر این صلب آفرید تا فرزندان هر مردی را نسبت بسوی پدر و پسر کند و از این فاطمه را زید را که من پدر ایشانم و اینک خداوند فرماید
 مَا كَانَ مُحَمَّدٌ ابْنًا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ در حق زید بن حارثه است چنانکه هر قوم شده و نیز فرماید محمد پدر هر مردی شما
 نیست همانا رجال مردان را گویند که ببال طبع رسیده باشند و حسن و حسین الا شاق باقی نبوده و از حاکم رجال شمرده و نمیدهند
 و بعد بکسی مسود می رسد این عباس میرساند که گفت از پدر خود عباس بن عبد المطلب شنیدم که فرمود و زید و زینب را بودم که
 نگاه علی علیه السلام را دیدم چون پدر رسول خدا صلی الله علیه و آله است و رنگ رضای بکارش بکار گشت فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُكَ اللَّهُ
 إِنَّكَ لَتَضَعُنِي وَجْهَهُ هَذَا الْعَلَامُ فَقَالَ بَاعُكُمْ وَاللَّهِ أَشَدُّ حَالًا مَعْنَى لَمْ يَكُنْ بَنِيَّ إِلَّا وَ
 ذُرِّيَّتُهُ الْبَائِسَةُ بَعْدَهُ مِنْ صُلْبِهِ وَإِنْ ذُرِّيَّتِي مِنْ صُلْبٍ هَذَا لَأَنْتَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ
 دُعِيَ النَّاسُ بِأَسْمَائِهِمْ لَا بِأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ سَتَرْنَا مِنْ اللَّهِ عَلَيْهِمْ إِلَّا هَذَا وَشَبَّهَتْهُ
 فَأَتَاهُمْ بِدَعْوَانِمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءُ آبَائِهِمْ لَصَحَّةٌ وَلَا دَنِيَّةٌ

عباس میگوید که رسول الله صلی الله علیه و آله یک کلام و دیدار بخلام چهره ابی که گویان شد فرمود ای عم خداوند منم که در سواد او را نیست خبر
 مگر آنکه فرزندان او را از صلب او باقی ماند و فرزندان من را از صلب علی خواهند بجا می ماند تا آنکه کسی است مرد ما را بنام دعوت
 خواهند کرد و نام پدر ایشان را بگویند خواهند و نیست چه خداوند نسبت به خویش نازد و کارش ناشایسته مردم نخواهد خواست مگر علی
 و شعیبان علیه السلام بنام ایشان و نام پدر ایشان طلب میکند زیرا که در شعیبان علی زنا نازده و باعث شود

و اگر شدت محبت رسول خدا نسبت بحسین علیه السلام مشتمل بر بی بی و خجسته علی بن ابی طالب

از علی بن ابی طالب و حسن و حسین را با جد و بر سرین این بقیه را با جد و ابوسعید در شرف النبی و معانی در فضائل صحابه و پیغمبران
 ابو عبیدیه در سند خود حدیث کرده اند که رسول خدا فرمود مَنْ أَحَبَّ الْحَسْنَ وَالْحُسَيْنَ فَقَدْ أَحَبَّنِي

محمد پدر هیچکس از مردان شما نیست

جلد پنجم از کتاب دوم ناسخ التواریخ

۱۸

که رسول خدای درین برای داشت و خدیجه را دست میفرمود تا که حسن و حسین را نزد پدرش آورد و عرض کرد که رسول خدا و اهل بیت خود را از این فرمود و هر دو تن را بر کوفت و دوزخ خود جای داد و فرمود و اَعْلَمُوا أَنَّمَا
 أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ و ابو طالب بخاری و کتاب
 قوة العادیه این حدیث را مضمون با هم حسن علیه السلام دانسته و دیگر از خدمت من حدیثی که کرده اند که گفت ثمال
 البیاضی حسن یعنی و حسن بن علی و قال لهما و بعد یعنی یعنی حسن بن علی و حسن بن علی این هر دو امانت من
 و نزد دست من و دیگر اگر بنی و را با این سند بیا برین عهد نامه میرساند که گفت رسول خدای در آدم حسن و حسین بر دوش
 اکثرت سوار بودند و پیچید از مهر رانان بران نوشته بود و فرمود و نِعِمَّ الْحِجْلُ لَكُمْ و نِعِمَّ الْفِئْلَانُ لَكُمْ یعنی سببین شتر
 شتر ثامت و بهترین و دو عدل که حمل کنند تا امید و هم و خبر است که حسن و حسین بر پشت رسول خدا سوار بودند و چون
 قُلْ مَن يَكْفِشُهُمْ غَلْ لَّ و این که ایت که عرب وقت را ندان شتر میگوید اکثرت میفرمود و نِعِمَّ الْحِجْلُ و دیگر معانی
 بهرین انتخاب میرساند که گفت حسن و حسین را بر دوش رسول خدا دیدم فَقُلْتُ نِعِمَّ الْقَرْسُ لَكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 وَ نِعِمَّ الْفَارِسَانِ هُمَا یعنی کفتم بهترین اسبها از خبر ثامت رسول خدا فرمود و بهترین سواران را نشانند و دیگر در شرف
 اینی سوار است که رسول خدا نوشته بود تا که حسن و حسین در آمدند پیچید بر ثامت از هر که زد و تزلزلان را با خود وارد کردند
 و هر دو تن را بر کوفت و بر دوش خود سوار کرد و قال نِعِمَّ الْمِخْلُ مِطْلُكُمْ و نِعِمَّ الْوَلِجَانِ أَنْتُمَا و اَوَّلَاكُمْ
 فرمود و بهترین شتر را شتر ثامت و بهترین سواران شما شد و پدر شما علی علیه السلام تبار ثامت و دیگر از این عهد و ایت که رسول خدا
 مَحْبُوت و حسین را بر پشت مبارک سوار نمود و فرمود و نِعِمَّ الْحِجْلُ و دیگر در تغییر لای و یوسف سند بان سوار و بر سر میگوید رسول خدا حسن
 و حسین را بر پشت مبارک سوار کرد و حسن را بر اضلاع راست و حسین را بر اضلاع چپ یعنی شتر میفرمود که نِعِمَّ الْمِخْلُ مِطْلُكُمْ
 وَ نِعِمَّ الْوَلِجَانِ أَنْتُمَا و اَوَّلَاكُمْ جَمْعُكُمْ و روایت کرده اند که رسول خدای را دو کسوی با فیه بر وسط سوار بود از ایت حسین را بر
 روایت کرده که رسول خدا با هر دو دست گفت حسن و حسین را گرفته و دهامای بنان بر قدم رسول خدا بود پس اکثرت فرمود و نِعَمَ
 عین بقیه یعنی بالا سپاهی چشم پیش پای او بر پشت بنی انسان تا هر دو پای بر سینه پیچید گذاشت و رسول خدای فرمود و ان باز
 من چون دامن بخود دوان و او بر سر او و نِعَمَ قَالَ اللَّهُمَّ احْبِبْهُ فَإِنَّ احْبِبْتُمَا فرمود و آبی من دوست نیدارم او را
 تو نیز او را دوست دار جماعتی رفتم که در کوفت فرمود و حَرَفَةٌ حَرَفَةٌ كُنْ عَيْنَ بَقِيَّةٍ اللَّهُمَّ احْبِبْهُ فَإِنَّ احْبِبْتُمَا
 فَأَحْبِبْهُ وَ احْبِبْ مَنْ مَحَبَّتُهُ یعنی ای کسی که چنانکه خطه ای کوچک چون چشم بسته بالا یا انکاه میفرماید آتی مرا را را
 دوست نیدارم تو دوست دار او را دوست دار که اگر کسی که دوست میدار او را و گفته اند که از نفع فاطمه علیها السلام را اراده
 فرموده است خطاب کرده است با حسن علیه السلام یا فَاثِمَةُ عَيْنَ بَقِيَّةٍ نَرَى و دیگر است که فاطمه زهرا
 میفرمود و احببوا ابناک یا حسن و اَخْلَعُ عَنْ اِحْبِي الرِّسْنَ و اَعْبُدْ لَهَا ذَامِتِينَ
 و لا تَوَالِ ذَا الْاِجْحِ و از برای حسن میفرمود آتش مینه بانی لَسْتُ سَيِّئَهَا بَعْلِي و سندی رسول
 فرمود است که ابوبکر با حسن علیه السلام خطاب میکرد و اَنْتَ سَيِّئٌ لِّسَيِّئَةٍ لَسْتُ سَيِّئَهَا بَعْلِي و این سخن
 هماغه منور و ستم میفرمود و ام سدا حسن میگفت یا اَبُو بَكْرٍ اَنْتَ بَايِعْتَنِي مَلِي كُنْ كَأَسْنَانِ حُلِي
 کن گشای حلی و ام افضل و جبهه با حسن بن عبدالمطلب با حسن خطاب میکرد و یا اَبْنُ رَسُولِ اللَّهِ یا اَبْنُ كَبِيرِ الْاَبْ
 قَدْ بَلَاسْتُمْ اَعَادَةَ اِلَهِي مِنْ اُمِّ الدَّوَالِ و دیگر علی علیه السلام

حسن بن علی

حسین بن علی

علیه السلام

حسن بن علی

حسین بن علی

علیه السلام

حسن بن علی

حسن بن علی

حسن بن علی

جلد پنجم از کتاب دویم نسخ اتوارخ

عبارت عرض کرد و هُوَ الَّذِي يَرْسُولُ اللَّهُ قَالَ هُمْ يَا وَلَدُكَ يَا عَمُّ فَقَالَ اجْتَنِبُوا
 اجْتَنِبُوا اللَّهُ كَمَا جَنَّبْتُمَا ابْنَانِ فَرَزْدَانِ نَوَازِدِ يَارَسُولَ مَهْ فَرَمُودَسْتَنْدَانِ نَوَازِدِ ای عَمُّ عرض کرد و
 دارم ابنا را فرمود و دوست دارد و ترا خداوند چنانکه ایشان را دوست داری و دیگران را نه بلکه و میباید و علی علیه
 اسلام مردیست که فرمود بدیم رسول خدا را که پای مبارک در کجاف یا در جاده داشت ناگاه حسن علیه اسلام
 آید طلبید رسول خدا را برعت جریب و از آنجا که دعا و آب بود مقداری در قیج و بجبهه بدست حسن بنفاد
 و حسین علیه اسلام جنبش میکرد تا آن آب را فرار کرد و رسول خدای را میخواست بود فاطمه عرض کرد یا رسول الله چنان نماید که
 حسن در نزد تو محبوب تر است قَالَ مَا هُوَ يَا حَبِيبِي إِلَيَّ وَلَكِنَّهُ اسْتَنْفَى إِلَيَّ وَلَمْ يَمِرَّ وَإِنَّا لَكَا وَ
 هَذَا بَيْنَ الْجَدَيْنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرَمُودَسْتَنْدَانِ فَرَزْدَانِ دُورَمُودَسْتَنْدَانِ آب خوش به نامن تو و این
 و صاحب بخند در روز قیامت در یکجا نخواهد بود

قرآن در بیان این
 جنبش است که
 میگوید و لایح

ذکر احادیثی که آتش دوزخ بر او لا فاطمه علیها السلام حرام است

در کتاب معانی الاحباب با سناد محکم فرمود است که علی بن موسی الرضا علیهما السلام کاهیکه در خراسان سکونت
 میکرد و از بزرگان اصحاب در مجلس او حاضر بودند و دیدن موسی بن جعفر بن محمد بن اهل مجلس از منافع خویش سخن میگوید
 و ما من یکلمت علی بن موسی که جناب اهل مجلس حدیث میفرمود بخوان بنیدار میفرمود پس روی باز میکرد فَقَالَ يَا
 دُبَّاعُ لَعْنَةُ قَوْلِ ثِيَابِي الْكُوفِيَانِ فَاطِمَةُ أَحْصَيْتِ قَرَحَهَا فَحَرَّ اللَّهُ دَرَمَهَا عَلَى النَّارِ وَاللَّهُ مَا
 ذَلِكَ إِلَّا الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَوَلَدَيْهِمَا خَاصَّةً فَأَمَّا إِنْ بَكَى مُوسَى ابْنُ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا
 طَبَعُ اللَّهِ وَبَصُومُ نَهَانٍ وَبَقُومُ كَبَلَةٍ وَتَغْصِبُهُ أَنْتَ ثُمَّ يَجْتَنِبَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَوَاءٌ
 فَاتَّاعُوا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ إِنْ عَلَيَّ بِنَا الْحَسَنُ كَانَ يَهْوِلُ الْحَسَنُ كَيْفَ لَانِ مِنَ الْأَجْرِ
 لِمُسْتَبْنَاهُ غُفَّانِ مِنَ الْعَذَابِ فَرَمُودَسْتَنْدَانِ بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا بِنَا
 به نام فاطمه معصوم است از همه محرمات خداوند حرام کرده است آتش جنیم را بر فرزندان او سوگند ببا خدای که ابن
 حدیث وارد شد و است مکر در حق حسن و حسین و نسبت ام کلثوم که از نظر فاطمه علیها السلام اندامی زید چون
 موسی بن جعفر اطاعت خدای کند و روز را روز دوازده بار دو دست بهانه بر عبادت بر پای آید و تو حسیان خداوند کنی چون
 هر دو ان حاضر محشر شوید تو با او در نزد خداوند یک درجه خواهی داشت مگر بد است که علی بن حسین علیهما السلام
 میفرماید که خوبان ما را در ازای یک کتاب و دوا میدهند و بدان ما را بجای یک نفرمانی و عذاب کند و چنانچه
 آورده روی با حسن الوشا کرد و فرمود ای حسن این آیت مبارک را از قرآن کریم بگو نه فرات میبکشی قَالَ يَا نُوْحُ إِنَّهُ
 لَيْسَ مِنْ أَمَلِكَ أَنْ تَعْلَ عَجْرُ صَالِحٍ حَسَنُ عَرَضُ كُرْدِ بَابِ بُولِ اللَّهِ جَاعِي عَمَلٍ غَيْرِ صَالِحٍ خَوَافِ دُرُوهِ ثَوْبِ عَمَلٍ خَسِدِ عَمَلٍ
 غیر صالح و اندکسان را بر سر نوح بخوانند فرمود ما شما را با او سپردم بود لکن چون در حضرت حق گناهکار شد خداوند
 او را از سر نوح نجات داد و کلام امن کان مینا که طبع الله فَلَمْ يَسْأَلْهُ وَانْتِ إِذَا اطعْتَ اللَّهَ فَانْتَ
 مِثْلُ الْهَلِكِ الْبَيْدِ یعنی چنین است که یکدو دست ترا و از ما باشد و اطاعت خدا را بکنند از ما نیست تو
 ای حسن با اینکه از خوشا و ندان مانی چون خدا را فرمان بردار باشی در شمار اطاعت خواهی بود و دیگر در میان
 اخبار رسیده محمد بن مروان میگوید که گوشت در خدمت ابی عبد الله عرض کرد که ای رسول خدا فرمود این فاطمه را

فصلی از این کتاب

فصلی از این کتاب

شرح احادیث امام حسن مجتبی علیه السلام

فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ
 و دیگر نیز معانی الاسباب است سبب این تاهن ثمان مثنی شود که مانند تاجید است از بی عبادتند و است میکند
 و چنان در عین احسان از رضا و در صبح الانوار از بی عبادتند سبب این عبادت روی شده و دیگر
 در عین احسان سبب این مثنی شود که درین موسی برادر حضرت رضا در مدینه خسر و بگرد و جاعی را تقوی
 ساخت و کردی را در آتش اداحت چنانکه در بابی خود داشت اندر قوم خواستند از این روی او را زید
 الشار را میدادند مگر فرستاد و او را اسیر کرده حاضر کردند بعد مود و از خبر حضرت رضا بر دستان
 حضرت روی باز کرد و در سرود باز بیا عرک قول السفلی اهل الکود و ان فاطمة اخذت
 فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ
 لَقَمِي اللَّهُ وَدَخَلَ الْحَيَّةَ وَمُوسَى ابْنُ جَعْفَرٍ أَطَاعَ اللَّهَ وَدَخَلَ الْحَيَّةَ فَانْتِذَاكَ الْكَرْمِ
 عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ مُوسَى ابْنِ جَعْفَرٍ وَاللَّهُ مَا بَيْنَا لِحَدِيثٍ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِلَّا
 بِطَاعَتِهِ وَدَعَمْتَ أَمَّا تَنَافُلُهُ بِمَعْصِيَتِهِ فَمَنْ مَارَ عَمَّتْ

کلمات
حضرت شاهر
باز بیا عرک

مطالع این کلمات عبارتی چنین میاید فرمودای زید کلمات سخنان کوفته را فرمود کرده است از تاجید
 که آتش محرم بر فرزندان نامحرم است تاجید مخصوص حسن و حسین است چنان میدانی که تو خدا را
 کنی و در اهل بیت شوی و موسی بن جعفر با اطاعت خدای در اهل بیت نمود پس خود نزد خدای که عزرا موسی بن
 صفری میگوید خدای بخیر از مادر حضرت خن فرقی نداشت الا اطاعت او و اینکه کان کرد که با محبت
 و حضرت خن را توانی کرد گمانی ناست و است زید عرض کرد من برادر تو شوم هر پدر تو شوم فقال له
 أَبُو الْحَسَنِ أَنْتَ أَحَبُّ مَا أَطْعَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ و فرمودای زید تو برادر منی مادر تو مادر منی
 کسی خدا را بگردانند که هر یک کسان هر نوع از زوج و بی سبطه فان یکشد و در خوش بیا که در مادر و زید چنانکه
 خدای سر باید قال رَتَانِ ابْنِي مِنْ أَهْلِ قَانِ وَغَدَاكَ الْحَيَّةَ وَأَنْتَ أَحَقُّ الْحَاكِمِينَ
 پروردگار انیک هرست و از اهل منت تو و عده فرمودی که اهل مرا این در هر سه نجات بخشی فقال له
 عَزَّ وَجَلَّ بِالْوَحْدِ أَنْتَ لَكَ مِنَ أَهْلِكَ أَنْتَ عَمَلٌ عَمِلَ صَارَ لِي فَرَجَحْنَا عَنْكَ اللَّهُ دَرَبَهَا عَلَى الشَّارِدِ
 کسان از اهل تو نیست زیرا که او عمل غیر صحت انجام فرمود و آخر جده الله عز و جل من ان يكون من
 أَهْلِي بِمَعْصِيَتِي مَنِي حَسَنَانِ مَرْجَبِ عَصِيَانِ شَدَّ خَدَاؤُهُ دَاوَالِ هَمِي نُوْحٍ بِرُوْنِ

کلمات
حضرت شاهر
باز بیا عرک

و کوفته اهل امام حسن و امام حسین علیهما السلام

در کتاب مالی صدوق علیه السلام بعد از این سخن خطاب میرساند قال رَسُولُ اللَّهِ إِذَا كَانَ يَوْمُ
 الصِّفَةِ وَبَيْنَ عَرَشِ رَبِّ الْعَالَمِينَ بِكُلِّ زَيْبٍ أَنْتُمْ بَوْنِي عَيْنِي مِنْ نُورِ طَوْلِهِمَا مَا مِيلَ بَوْنِي
 أَحَدُهُمَا عَنْ عَيْنِ الْعَرْشِ وَالْآخَرُ عَرَشِ الْغَرِشِ نَمُ بَوْنِي بِالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ مَقُومُ الْحَقِّ
 عَلَى أَحَدِهِمَا وَاحْتَبَسَ عَلَى الْآخَرِ بَرَبُّنِ الرَّبِّ بَارَكَ وَتَعَالَى عَمَّا عَرِشَهُ كَانَتْ مِنَ الْمِرَّةِ فَرَطَا هَا
 می رسول خدا فرمود در روز قیامت عرش خدا و در عرش من زیت من بر هر یک در داری هر یک صدیق است
 بر جانب راست چپ عرش نصب میکنند و چنین هر یک بر منبری قرار گیرند و خداوند عرش خود را بر منبری بیاورد

کلمات
حضرت شاهر
باز بیا عرک

جلد پنجم از کتاب دویم پاسخ تنویر

این جن که نزار زنت میکنند که شوارهای و دیگر در کتاب مالی سنجیده برین عبد الله می شود که کشت
 سَفَعْتُ سَوَّلَ اللَّهُ بَعُولَ الْعَالِيَةِ أَنْ يَكُنَّ الْفَيْلُ مَوْثِقَ ثَلَاثِ سَلَامٍ اللَّهُ عَلَيْكَ يَا الْحَاجَّ
 اَوْجِبُكَ بِرَحْمَتِي مِنَ الدُّنْيَا صَنْ قَلِيلَ بَيْعٍ كَذَاكَ وَاللَّهُ خَلِيقَتِي عَلَيْكَ
 یعنی شنیدم رسول خدا سه روز از آن پیش که جهان را و داغ گوید علی علیه السلام را فرمود سلام خدای بر تو باد ای پدر
 و در گمانه نیست بگویم ترا بدو گمانه خود از دنیا زود باشد که در کن از تو نمهند شود و خداوند خلق کند من باشد بر تو
 لاجرم چون رسول خدا از جهان رفت علی علیه السلام فرمود این یکی از آن است که من بعد از من
 چون فاطمه و داغ جهان کجاست فرمود این رکن دیگر بود که رسول خدا را خبر داده و دیگر در مالی سطور است
 که این ابی نعیم میگوید در نزد عبد الله عمر حاضر بودم مردی درآمد و از فضل بنی سوال کرد عبد الله گفت
 از عراق عرب پس روی با اهل مجلس کرد و گفت نگران باشید اینم که رسول خدا را میگفتند و از
 من از خون بنی بر سرش میکنند و حال آنکه شنیدم از رسول خدا که فرمود ای تمام دنیا جان من از دنیا
 بقی الحسن و الحسن بن علی و دیگر در کتاب قرب اسنادم فرمود است که رسول خدا فرمود الحسن و الحسن بن علی
 سیدان شایان الفیل الجنة و ابوهما خیر منهما اما الحسن فاحسنهما الجنة و الحکمه میفرماید حسن و حسین
 دو سید جوانان بهشت را و من عطا کردم همت علم خود را با حسن و عطا کردم همت وجود خود را با حسین
 و دیگر در کتاب خصال مسطور است که انگاه که رسول خدا ای مرض بود فاطمه علیها سلام حرم حسین را حاضر
 حضرت نمود و عرض کرد یا رسول الله هذان ابناک فودعهما شیئا فقال اما الحسن فان له
 هدی و سواد و اما الحسن فان له شجاعتی و وجود عرض کرد حسن و حسین هر برای تو انداخته ام میراث
 چیزی عطا فرما فرمود هبیت و سادات خود را حسن که ششم و شجاعت وجود خود را با حسین عطا کردم و نیز در کتاب
 ارشاد حدیث در بیکونه رفته و دیگر در خصال سید عیبه الله بن عمر بن الخطاب میرسد قال کان علی الحسن
 و الحسن بن علی و ابان من غیبی حسن و حسین هر یک توبه است که کند از برای تو و رسته که چاک چیرل
 در عین اجازت حضرت رضا علیه السلام فرمودت قال النبی صلی الله علیه و آله الحسن
 و الحسن بن خیر من اهل الارض بعد و بعد ابیهما و انهما افضل نسائ اهل الارض
 یعنی رسول خدا فرمود حسن و حسین بهترین مردم زمینند بعد از من و بعد از منی علیه السلام و مادر ایشان بهترین زنان
 روی زنت و دیگر در کتاب کفایه سند بطارقی بن شهاب میگوید که گفت قال امیر المؤمنین الحسن
 الحسن بن علی اما ان یعقوب فیهما شایان الجنة و العصاة حطوا کما الله و لعنه الله علی من
 یعنی امیر المؤمنین حسن و حسین فرمود شما بعد از من دو امام با شهادت را و دو سید را و اهل بیت را و دو موصی را و نیز از باب
 خداوند حفظ کند شما را و لعنت خدای بر کسی که دشمن دارد شما را و دیگر در کتاب مالی شیخ از رسول خدا حدیث میکند
 قال الحسن و الحسن بن علی یوم یوم الشیخه عن حسن بن علی عن ابي الحسن بن علی عن ابي الحسن بن علی عن ابي الحسن بن علی
 من الوجه یعنی رسول خدا فرمود حسن و حسین هر روز قیامت بر دو جانب عرش خود جای دارند مانند دو کوه شاد
 در کنار خیمه و دیگر در کتاب معالم العترة اظهار میکند بام ولد مادرشان که از زواج ابی المبرک است می شود
 حدیث میکند که رسول خدا را اظہیر بود که خالص برای خودش حیرت کشنده میدادست و چون شریل هرج میگرد از برای کج
 میباید

شرح احوال امام حسن مجتبی علیه السلام

او چیزی بران فطریه می باشد و رسول خدا آن پد را فراموش آورد و در منبر و توحیدین می گنجد و در کوه و در میان حضرت
 رصاص و دست که منی حنین و حسن و حضرت رسول خدا می نشیند و بعد از آنکه از دست ایشان رخصت
 انفرط و او تا نزد مادر خود چون طریق هر جهت که می شد برقی بدید پیش روی بنابر از دست منی حنین که از آنکه بزرگ
 سند نه چهره رسول خدا بنی عید قال الحمد لله الذی اکرمتنا اهل البیت یعنی که خداوند را که ما اهل
 بیت را کرم داشت و دیگر در آنالی همدوق با خود خبر صادق علیه السلام مراد است که رسول خدا می عرض او و شایگان
 فاطمه علیها السلام دست حسن و حسین را گرفته از مهر عبادت پدر روان شد و حسین علیه السلام از
 جانبین هم شمال روان بودند تا مسیری عایینه درآمدند رسول خدا می خواست فاطمه را دست حسن بر طرف راست
 می گرفت و حسین را چپ دست و بدین گفت حضرت را فاطمه را بدید چون رسول خدا می از خواب بیدار
 قال فاطمه للحسن و الحسين خبیان جدکما قد عفا فافترقا ساعدا عنکما هذیه و دعاه
 حتی یبقی و فوجعا ان الیه فقالا لالسنا بیا و حنین فبقینا ههنا فاطمه با فرزندان
 و فرمود ای دو محبوبان من تا ما نجات پیدا نکریم در این ساعت هر جهت که کنید و او را بحال خود باز
 گذارید تا سید را نشود و انکار بودی و او باز شود که گشتند و از آنجا پسران انبوم حسن بر باروی راست و حسین
 بر باروی چپ انحراف گشتند و در خواب بلند می نمودند فاطمه بر فراست لببری خویش حسن را می گفتند
 شد رسول خدا بر او در خواب دیدند با عایینه گشتند و او را بکجا که گشت لببری خویش شد پس بر فراست گذار
 آن تاریکی شب نیز دیگر او نشود و چو نراه می رفتند رعدی می خروکید و برقی بدید و آن روشنی در پیش
 ایشان سپا بدید پس حسن راست دست و حسین را گرفت و در دهن یکدیگر سخن می گفتند و علی طریق
 می نمودند تا بحدیقه بنی امیه درآمدند و می گفتند حسن حسین گفت با حیرت نه و بجای می دیدم حواس آنست که محمد بن
 بجهنم تاصح و بدید و شود پس هر دو تن دست کردند یکدیگر و در گفتند از آن سوی چو رسول خدا می از در طلب حسین
 لببری فاطمه آمد و همراهم را بیاف پس بر برای بنیاد و هو یقول اللهم یسبب لی قولا لا یفقدان و یسبب لی
 خراجا من الخنضیه و الجاعیه اللهم انت و کما علیه الخرض کرد ای پروردگار من بسند و مولای حسن و حسین
 فرزندان من اند که گرسنه هر دو تن بدیدند ای خداوند من تو کیل منی بر ایشان بنوشت نور می ساطع شد و سپس روی
 رسول خدا و حضرت دظلم آن نور بحدیقه بنی امیه آمد و بنوشت صحاب مژگم بود و شدت باریدن داشت رسول خدا می
 گران شد من حسین را دست در کردن خسته دید و او را بنظر او کرد که از فرزند ایشان را نماند بطریق منع می شد و چنانکه قطره
 از باران بر ایشان می گریه نداشت ماری عظیم که تنش از او بجای درشت خست باقی می نمود و او را دو بال بود که بر فراز
 سر حسن و آن دیگر را بر فراز سر حسین کشیده داشت رسول خدا می چون این بدید تنگ می شد و روان بر رخت
 و یک سوی شد و می یقول اللهم انی اشهدک و اشهد ملائکتک ان قد بین شیدا بینک
 قد حفظهما علیک و قد نعمنا الله بهما و جعلناهم من ان ما بر زبان آمد و عرض کرد ای خدا
 من تا ما را شایسته گیرم و در دستبندگان ترا بشهادت بخوانم که شریکشان پیغمبر ترا حفظ و مراست نمودم
 و این ترا صحیح و سالم را پیغمبر شوم رسول خدا فرمود و ایام و کسیتی و از کجائی عرض کرد و از جانب جن بودی نو
 بر حالت آمد و ام فرمود و اندک دم پیش از عرض کرد از جن غضب پس تا ما جماعتی از بنی تلج ابائی از ایات قرآن

بسم الله الرحمن الرحیم

حسن و حسین

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الرحمن الرحیم

جلد پنجم از کتاب دویم ناسخ التواریخ

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

بین بیکار و بیکار

شرح حالات امام حسن عسبی

در بیان فضیلت امام حسن عسبی

عسبی و کتاب شرف انبیا و خدمت و اعلام از انس ابن مالک ابو جعفر حدیث میکند که حسین علیه السلام از سینه تافرق سر بار رسول خدای پیشه بود و حسن علیه السلام از سینه نای با پیغمبر پیشه بود و دیگرند باقی ابن سلیمان منتهی شد که از پدرش روایت میکند که با جماعتی در مجلس هرون الرشید بودیم سخن از پیغمبر ابو علی علیه السلام میان آمد هرون گفت جماعتی از عوام گمان میکنند که من علی و فرزندان دارم پس من لا اله الا الله چنین نیست بلکه اولاد ایشان ما را میکارند بخوانی حسین علیه السلام در سهل و صعب زمین ایستاده با ما در میانند و خند و جوی میکنند و حدیث میزنند ما را پدر محمدی از ابی جعفر منصور از محمد بن علی بن عبد الله بن عباس مراد حدیث کرد که ابن عباس گفت که در خدمت رسول خدای بودیم نگاه فاطمه علیها السلام در آمد و میگفت پیغمبر فرمودی فاطمه این کربستان از هر بیت عرض کرد یا رسول الله حسن و حسین از خانه بیرون شدند و منم که با آنها رفتم نه فقال لیس فی ذلک ابوک فای الله عز وجل حلفهم ما ذوقوا هم بها الا ان کانا اخذنا فی بن فاحفظوا پیغمبر فرمود که یکم بدست خدای تو شود و همانا خداوند از فریده استایش ترا و برادر ترا از آنجا عرض کردی پروردگار من اگر فرزندان من طریق بابان من داشتند حفظ فرمای ایشان ترا و اگر در مایه و نوبار خدا ما سالم بدارایش از حفظ خیر من فقال لا اخمد ولا انقم ولا احزن فاما فیصلان فی الدنیا و الاخره و ابوهما خیر منهما و هما فی حظیرة نبي النجار بائین و قد وکل الله بهما انکما عظمهما لحفظهما یعنی جبرئیل فرود شد و کفشای حسین و حسن بر ایشان در دنیا و عقبی فاضل اند و پدر ایشان علی علیه السلام بهترین از ایشان است هم اکنون در خیره بنی نجار رختها اند و خداوند علمم حفظ و مراستایشان گماشته است ابن عباس گوید این وقت رسول خدای بر خاست و با گروهی نشست او بخیره بنی نجار آمدیم حسن و حسین دست در کردن بخته بودند و فرشته خداوند با کیمیا خوشی را بر او پیشه میداشت این وقت رسول خدا حسن را بر گرفت و حسین را آن فرشته حمل داد و همگنان چنان میگریستند که هر دو تن را پیغمبر حمل میداد و بگوید بگوید ابوب الصاری عرض کردند یا رسول الله کی را ایشان را با ما مبارک فقال اذ کلما فایهما فاضلان فی الدنیا و فاضلان فی الاخره فرمود و بکنار ایشان را که ایشان در دنیا و آخرت فاضلند و پدر ایشان منگوتر از ایشان است آنجا فرمود و مکنند یا خدای شریف میدهم امر و زانشان را خانه خداوند تشریف داد و او را خیره فرمود فقال ایها الناس الا انکم تمیز الناس سدا و جدده قالوا بلی یا رسول الله قال الحسن و الحسین جدان رسول الله و جدانما احببهم لیس فرمود و ایرودم خود شمارا خبرید هم از بهترین مردم از جهت جد و جد عرض کردند آری یا رسول الله فرمود آن حسن و حسین است که خدا ایشان رسول خدا و جد ایشان خداوند گریست و دیگر باره فرمود الا انکم تمیز الناس تا و ایشان قالوا آمل یا رسول الله قال الحسن و الحسین ابوهما علی ابن ابی طالب و انهما فاطمه بنت خلیل میخوانید که گاهی دهم شمارا از بهترین خلق از جهت پدر و مادر عرض کردند آری فرمود و آنک حسن و حسین است که پدر ایشان علی بن ابی طالب و مادر ایشان فاطمه و شرف شمارا است آنجا فرمود الا انکم تمیز الناس تا و ایشان فایها الناس غما و عظمه قالوا بلی یا رسول الله قال الحسن و الحسین هم ما احببهم لیس و انما لیس عظمه و انما لیس عظمه

و ان کانا احدا فی عجم و سیمما

و ابوهما احببهم لیس

شرح حالات امام حسن مجتبی

۲۱

برون سلمان و حسن

نیز درین مقام در آن

سلمان

حسن

حسن

حسن

حسن

حسن

حسن

حسن

حسن

حسن

که گفت بجزرت رسول خدی رقم و سلام دادم و از آنجا حاضر خدمت فاطمه علیها السلام گشتم فرمود ای سلمان
 حسن و حسین که سینه اند و مکر سید ایشان را با خود برداشته حاضر خدمت رسول خدی شوالا حرم ایشان را
 بر کمرم و بنزد پیغمبر آوردم قال ما لک یا حسن قال لا شئ فی طعمایا رسول الله فقال لی الی اللہ طعمایا
 رسول خدا فرمود میت شمار ای فرزندان من حسن و حسین عرض کردند که سینه اندیم و طعام سوار پیغمبر
 فرمود اللهم اطعمهما ای خداوند من ایشان را طعام بده سلمان گوید بخوان شد من بی در دست پیغمبر دیدم بعد از
 سبوی سفید که از برف و شیرین تر از عسل و نرم تر از کف شیرین پیغمبر باهام مبارک زد مالش داد و دو نیمه
 منی را بحسن و منی را بحسین عطا فرمود من بدست ایشان بخوان بودم و دوست داشتم که از آن بخورم قال یا
 سلمان انک انک لکنک یقینا قلت نعم و رسول الله قال یا سلمان هذا طعام من الحسن و لا یأکلک الا الحسن و لا یأکلک الا الحسن
 فرمود سلمان دوست میداری که از این طعام بخوری عرض کردم آری یا رسول خدا فرمود و ای سلمان این طعام
 بهشت است پیسج کل آن کوزه تا در قیامت تا در قیامت حساب خویش را بنزد او داد و دیگر طبعانی سید سلمان
 میرساند که گفت در نزد پیغمبر بودیم تا که اقامتین داد و عرض کرد یا رسول خدا حسن و حسین یاوه گشادند و اکنون روز پیغمبر
 رسید ایشان را پدیدند رسول خدا فرمود بر بنیزند و فرزندان مرا بخیند و او نشاند اصحاب قضای و روشند تا بفرزاده
 آمدند و حسن و حسین را که میبندید که بر یکدیگر چسبیده اند و از پیهر حراست ایشان یک نفری بر دم ایستاده و از دوازش
 پیگیری مانند آتش زبانه میزند رسول خدا بجانب منی روان شد و ابوی پیغمبر فاطمه را که کنست بر پشت رسول
 خویش در دست نگاه رسول خدا حسن و حسین را از یکدیگر جدا کرد و چهره مبارکشان را مسح نمود و قال یا حسن و یا حسین
 انکم کما علی الله فرمود پدرم یا رسول خدا شما با عظمی زکر کردید و در نزد خداوند و کی را بر دوش راست و دیگر را بر
 دوش چپ سوار کرد قال سلمان طوبی لکم ایها المسلمین علیکم السلام رسول الله و نعم الزمان لهما و اولهما حسن و حسین
 سلمان گفت خوش حال شما بهترین شتر با شتر است رسول خدا فرمود بهترین سواران ایشانند و در ایشان بهترین
 ایشانست و دیگر از مراد اسیل بخیریت مروم که حسن و حسین خطی نگاشته و هر یک بمنافرت خط خویش را یکدیگر
 این داد و رسول بجزرت فاطمه علیها السلام آوردند و آنحضرت مکروه میبشت که یکی را بر بخاند و خط یکمین را از آن
 یک بتر خواند فرمود بنزد پیغمبر و پرسش گشته بنزد یک امیر المؤمنین آمدند و نیز بحکایت راننده بخیریت ایشان
 بجزرت رسول دلالت فرمود پیغمبر و من حکم کنم تا که یکی که جبرئیل فرود شود چون جبرئیل حاضر شد عرض کرد
 ان حکم را سخا چه که دیگر اسرافیل بدین حکومت اقدام فرماید اسرافیل گفت من در میان ایشان حکم کنم تا که از آن
 سوال کنم چون سوال کرد خطاب بسید که من حکم نفرمایم این حکومت با فاطمه است فاطمه فرمود من حکم کنم
 حضرت را فلاحه بود با فرزندان فرمود من بواهران فلاحه را در میان شما را کنده بسکیم پس از آن بواهران شتر خود را نمود
 میداد و خشن نبود است بواهران فلاحه را بر سر گذاشت و خداوند چهره سید را از فاطمه عرش فرود فرستاد و نا خط نظم و
 مکریم ایشان را آن بواهران را بدو و نیم کرد و هر یک منی بردند و دیگر رکن الامم علیه السلام بن میکانیل سید عباس
 میرساند که گفت و دزدی رسول خدا کشت که سینه بود و از ناگوالات بر جزئی دست نداشت مرا
 فرمود ردای مرا حاضر کن تا بر ای فاطمه دوم و حسن و حسین را در دایر کم و در مشکلی خود را منی بشکیم چون بخانه

جلد پنجم از کتاب دویم ناسخ الثواریخ

فاطمه آمد فرمود فرزندان من در کجا باشند عرض کردند که بایان از خانه بیرون شدند پس
در طلب ایشان بیرون شد و در عوض راه داد بود در ایدار کرد فرمود یا عیسی پر ای مرا دیده باشی عرض کرد
در سایه دیوار بنی جرحان خفته اند پس پیغمبر تر دایشان آمد و هر دو تن را بر سینه خود میخساند و انگشت زینهار
ایشان بستردا بود در عرض کرد در اجازت فرمای تا ایشان را بردارم فقال يا ابا الدرداء دعني
استمع الدعوى عنهما قالوا الذي لعنني نبي الله صلى الله عليه وآله في الرض لعنت المجاعنة فقلت يا عيسى
فرمود ای ابوذر در کجاست دیدید ایشان را بستم سوگند با منس که مرا به پیغمبری فرستاد اگر قطره آب
ایشان بر زمین افتد قیامت برای کسی از امت من بیرون نشود پس هر دو تن را برداشت و ایشان
میگریستند و نیز رسول خدا میگفت نبوت جبرئیل در رسید فقال السلام عليك يا اخي رجل العشرة
جل جلاله يقرئك السلام ويقول ما عرض کرد یا رسول الله خداوند تو را سلام میرساند و میفرماید من
جمع هست رسول خدا فرمود ای جبرئیل من از در جنبه منکرم بلکه از ذلت دنیا میگریم فقال جبرئيل
الله تعالى يقول ان احول اذ هذا ولا ينقص لك انما عندى فقال لا قال له قال لان
الله لم يحبسك الا بالاول والآخر الما جعل لك الكافر كمالها جبرئيل گفت خداوند تبارک و تعالی میفرماید یا شامو یوسفی
که گویا احد از او بهر تو زغال ص کنم و از مقام تو چیزی در نزد من کاسته نشود فرمود و نخواهم جبرئیل عرض کرد از بهر چه
فرمود از بهر آنکه خداوند دوست میدارد دنیا را اگر دوست داشتی از برای کار فران بهر نفرمودی نگاه بجبرئیل
عرض کرد ای محمد آن کاسه بزرگ را که در میان خانه است طلب فرمای چون حاضر کردند سرشار از شیریدار کننده از
گوشت فراوان بود جبرئیل عرض کرد بخور و فرزندان و اهل بیت خود را بخوران بود در اکوبه بخوردند و پسر شدند
و بسوی من فرستادند ما بخوردم و پسر شدیم و آن کاسه همچنان از شیریدار کننده بود فقال ما را انك تحبنا اعظم
برگزینی گفت هر کس کاسه را بکشد ترا از آن ندیده ام پس آن کاسه از نزد ایشان مرفوع شد فقال النبي والدي
لعنني يا يحيى اوسكت لندا ولما افترأ بيغمر فرمود قسم بدانم که مرا این معبود فرمود اگر سخن نگویی نایافته است این
کاسه در میان قدرای است من بودی و بدان رفیع حاجت گردندی و دیگر سنجحانی از صحابه منع میشد گویند رسول
خدا بخانه فاطمه درآمد فقال يا فاطمة ان ابائك اليوم ضعیفون فرمود ای فرزندانم روید و توجهان است چنین
کرد ای پدر حسن حسین از من طعام نخورند و دست نیافتم بر چیزی که ایشان فوت کنند پس رسول خدا نشست
و علی و حسن و حسین و فاطمه نشستند و فاطمه در حثت بود که از کجا طعامی بدست کند نبوت رسول خدا بجانب
آسمان نمود و جبرئیل فرود آمد فقال يا اخي السلام ويخصك بالخيرات والاكرام
ويقول لك قل لياني وفاطمة والحسن والحسين اثنتي عشرة سنة فوالله ليجده جبرئيل گفت ای محمد خداوند ترا
سلام میرساند و میفرماید علی و فاطمه و حسن و حسین را یکپاره از میوه های بهشت چه میخواهند پیغمبر ایشان فرمود خداوند
از کرنگی شما آگاه است از میوه های بهشت با کدام رغبت دارید ایشان را رسول خدا ای شرمناک شدند و سخن نجوید
حسین گفت ای پدر ای امیر المؤمنین ای مادر ای سینه ما ، العالمین ای برادر ای حسن نکبر را
اذن میدهد تا از برای شما یکی از میوه های بهشت را اختیار کنم گفتند ما رضادادیم بهره خواهی از بهر ما اختیار

جلد پنجم از کتاب دو نیم نایخ التوابع

۳۲

و فی الجمله
در این باب

منبر آورد و از زمان ابو مخنف آمد و عرض کرد یا رسول الله قد كانت لحشفتان احدهما صادما الصبا
فاني بها التلک و فیما فی هذه الاخری و انی كنت الان ارضعها فاصمت بقول فانی
اسرع يا غرا الذی یخففک الی الی الی محمد و اوصیله ببریة لان الحسن و اذیت یان بک جلد
و قد فتم ان یسکی و الملائکة باجمعهم قد دعوا و دعتهم من صوامع العباد و لو ان الحسن لکنک
الملائکة المشریون لکنک و سمعت انما یقول اسرع يا غرا الی مثل حریان الذی موع علی خلد الحنجر
فان لم یغلب سلط علیک هذه الذیبة فاکلک مع خشفک فالتی یخفف فی التی یار رسول الله
و قطع مسافة بعيدة و لکن طویبت الی الارض حتی ایتک ببریة و انا احمد الله ربی علی ان خلیت
یعنی ان ابو عرض کرد از برای من دو بچه بود یکی را حیا و صد کرد و بخت تو آورد و دل بان و دیگر یکی
را شتم و این وقت او را شیر میدادم ناگاه شنیدم که گویند که بفرست این بچه خود را بنزد رسول خدا
زیرا که حسین در پیش روی او صد کریمین دارد و فرشته کان از معابد خود و سرا فرزند کرد و دیگر حسین که بر پدر
کان بجایه کریمان شوند و دیگر باره شنیدم که گویند که بفرست بانی ماده ابو سرعت کن از آن پس که از شک چو
حسین جاری شود و اگر توانی جوئی این کرک را بر تو مسلط میکنم که تو را و بچه تو را ماکول سازد و اگر بچه
خود را برداشت بخت تو ادم و راهی دراز در تو شتم لکن زمین از بر من بچیده می شد اکنون منکر میکنم خدا را که
قبل از رحلت اشک حسین بدین حضرت رسیدم چون سخن بدیخاورد و بانگ شمع و شمع از صاحب لا گرفت و
پنیر آن اهورا و حای خیر گفت و حسین اهوره را گرفت و شاد خاطر نزد کت فاطمه آمد و دیگر از سلمان فانی
مروست که وقتی در نزد رسول خدای و غیر وقت انکور خوشه انکور دیدم فقال لے یا سلمان انکفی بولک
الحسین الحسن لکلا معنی هذا البیعتی رسول خدا فرمود یا سلمان فرزندان من حسن حسین را حاضر
کن تا با من از این انکور بخورند من بشا پنجم برای فاطمه رفتم ایشانرا ندیدم بخانه اتم کلثوم شافتم هر ایشانرا
شناختم لاجرم حضرت رسول ادم و خبر باز دادم پنیر مضطرب شد و رجاست و گفت و اولاده و اقرع عیناء
من یثقی علیکم اقل علی پس پنیر در بغ خود بر فرزندان خود فرمود کسی که مراد داشت کند را ایشان بر
خداست که او را جای درشت دهد این وقت جبرئیل رسید و عرض کرد ای محمد این اضطراب چیست فرمود و فرزند
خود را بیدار نمودم که جبرئیل عرض کرد از کید منافقین چنانک باش که کید ایشان شد از کید یهود است نیز عرض
کرد که خشن و حسین در مدینه بود و صلاح بخت اندکس پنیر سلمان را برداشت بکویقه بود و صلاح آمد و حسین را
دست در گردن خفته دید و از دایره انکرست که بشه از ریحان در دمان دارد و بجای باد پرن با ریحان ایشانرا
باد میزند چون آمد پنیر را بدید ریحانرا از دمان بیگفتد و رسول خدا را سلام داد و عرض کرد یا رسول الله
من ارد ما نیتم بلکه فرشته مستم یک چشم ز دازد که خدا خافل شدم خدا و من را مضطرب و دشت و منجر کرد و از
آسمان بر زمین افتد سالها میکند و که در از روی کرمی هستم که مرا شفاعت کند با شما که خداوند بر من رحم کند
و مرا بصورت نخستین باز برد رسول خدا بنزد حسین آمد و ایشانرا بوسه داد و پادار شد و بر زانوئی پیشر
نشستند حضرت فرمود با ایشان ای فرزندان من این ارد ما فرشته است از فرشتگان که دینی از

و فی الجمله
در این باب
حسین
در این باب
الجنة
و فی الجمله
در این باب

جلد پنجم از کتاب دویم ناسخ التواریخ

کرفت از رحمت رسول خدا و از صفت کردن رسول خدا حسن و حسین را و دیگر این شهر آشوب در کتاب
 خویش حدیث میکند که مردی در زمان رسول خدا کتایه کرد و از جمعی نهان شد تا گاهی که حسن و حسین را
 در کوی شایسته ایشان از بزرگرفت و بدوش خود سوار کرد و بجهت رسول آورد و فقال یا رسول الله این
 جنین که دست بدین مبارک گذاشت و در او فرمود اذْهَبْ فَأَنْتَ طَلَبُی یعنی برو که از دمی و حسین را فرمود
 شَفَاعَتِ کُنْتُ دَرِیَسِی بَرِکَتِ مَبَارِکِ خُودِشْد و کَوَانْتُمْ اَذْهَبْتُمْ اَلْاَشْهَبُ جَاوَزْکَ فَانْتَفَعُوا
 اَللّهُ فَانْتَفَعُوا لَمْ يَشْهَدُوا وَجَدُوا لَهِ تَوَابًا وَجَمَاعًا یعنی اگر این منافقان گاهی که قسم کردند بر خویش در
 حضرت تو حاضر شدند و از خدای طلب گریز کردند و خواستار شدی اگر پیش ایشان برآید خدا بر این پند
 توبت و نجات و مهربان یافتند و دیگر در بحار الانوار و مناقب ابن شهر آشوب مسطور است که مردی از
 از عبد الله بن زبیر و عرو بن عثمان از سلسله پیش کرد ایشان چون بدیدند باخ و در اسکندریه حوالهت میفرمود
 اعرابی از رده خواطر گفت فقال ایضا اَللّهُ فَاَتَى الْاَلْبَنَاءُ مَنَیْشَدَا اَمَّا کَانَ کُنْتُ اَزْخَدِی تَبْرَسِدِیْنِ بَرَدِی
 شما آدم نام امر او را شنید و شما جواب مسئله را با یکدیگر حوالهت مینمایید گفتند از حسن و حسین شکر کن
 پس بنزد حسین علیهما السلام آمد و شفای خوشتر از ناسخ گرفت و این شعر در شای ایشان ثبت
 حَقَّكَ اَللّهُ حَقَّ وَجْهَکَ تَعْلَانِ سَبَّحًا بِطَاهَا اَلْحَمْدُ لَهَا

و دیگر در خبر است که مردی بر ذمت نهاد که هر دو پای مردی را که افضل قریش باشد نهین کند فقه در و فضل
 قریش مخدات پس فارور و چون را برداشت و بنزد حضرت آمد و مسلت خویش را باز نمود و حضرت هر دو
 پای خویش را بکشد تا بار و عن طلی کند و بر سر حضرت حاضر بود گفت ای مرد خرافت بنحوت پدرم را
 یافته است او را در جاهت سری و سروری بود امرو و از آن روز کار سری شد و در این بزرگیک حسن و حسین
 و قَالَ اَدْفِنِیْمَا اَرَجَلَا مَافَا اَفْضَلُ النَّاسِ اَکْثَرُ النَّاسِ الْیَوْمَ گفت امروز افضل ناس حسن و حسین
 بنزد ایشان رود و هر دو پای ایشان را نهین کن و دیگر در خبر است که ابن عباس قتی بن حکام سوار شد
 رکاب حسین را گرفت مدح بنی زبیر گفت یابن عباس تو ببال از ایشان فرونی و جواب میکند
 رکاب ایشان گری فقال یا اَلْکَمَّ و مَا تَدْعِیْ هَذِیْنِ هَذِیْنِ هَذَا اِنَّا بَارِسُوْلُ اَللّهِ اَوَّلَکُمْ مَآ اَتَمَّ اَللّهُ
 عَلَیْکُمْ اَنْ اَمْسِکَ لَهَا و فرمود ای مرد و مایه میانی ایشان چیستند ایشان پسران رسول خدایند و بایست
 بر من درازی نمی که خداوند مرا داده رکاب ایشان را بگیرم و ایشان را نکوبم و بپوشانم و دیگر در خبر است
 الحاسن مسطور است که حسن و حسین بر شجر عبور دادند که وضو میخواست نگران شدند که وضوی او نباشد و است زوا
 ندیدند که او را در تعلیم این مأمور و شایسته و نجابتی دارند و گاه وضو بخن دارند و فقه و عارفان وقت و زمان
 ساخت پس بنزد یک شیخ آمدند و گفتند یا شیخ ما هر دو تن بنزد تو بیجا وضو میزدیم تو نگران باش که خود
 که کم یک بخت مقرون است هر یک جدا گانه وضو میزدند و گفتند یا شیخ اکنون بگوی وضوی کدام یک نیکوتر
 شیخ گفت وضوی شما هر دو تن قرین جواب و صحت است لکن وضوی این پیر جا بماند است اکنون

جلد پنجم کتاب دوم نسخ التواریخ

۳۶
 مبارک خود بخشایند و دیگر در مسند احمد سند بابو هر بره منقح میشود که گفت حسن علیه السلام بخت رسول الله
 و در کردن قلاوه از خرد داشت پندار او را در آغوش کشید و سه کثرت فرمود **اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَاجْعَلْهُ وَاجِبًا**
مِنْ خَلْقِكَ و دیگر این تقدیر و ادایت کثیره از عبدالرحمن بن ابی لیلی حدیث میکند که در نزد رسول خدای بودیم
 حسن علیه السلام در آمد و در جلد استراحت دست در کردن پندیر کرد و آنحضرت را رساند تا بر خاست و چنان
 باز داشت تا دیگر باره بر کوع رفت و دیگر در فضایل عبدالملک سند بابو هر بره میرساند که گفت رسول خدا
 حسن را بوسه میداد و قریب بن جاس عرض کرد و یا رسول الله من ده سپردارم و هر که از محکم او بوسه دهد **أَمْ فَقَالَ إِنَّ**
لَا يَزِيدُكُمْ إِلَّا جَنَّةً یکبار که رحمت کند رحم کرده میشود و دیگر در مسند العشرة و ابان العکبری و شرف البیاض فی فضایل ابی
 بردیات کونا کون مسطور است که ابو هریره در عرض راه حدیث حسن کرد که مرا بنای آن موضع را که رسول
 خدای بوسه میداد حسن جا به از ناف مبارک بپسوی گردنا ابو هریره بوسه داد و دیگر در کتاب شایر
 الحنفی سند بعلی بن مره میرساند که گفت یا رسول خدای بضایقی حاضر میشدیم در عرض راه حسن و بدارش
 که در طریق مشغول لب بود رسول خدا از پیش روی قوم آنکشت او گردنا دورا ما خود دارد حسن علیه السلام
 از بنوی بدان سوی میشد و پندار از دناش **تَلَبَّثَ يَكْرًا** دورا بگرفت و یکدست بر ذوق او دست دیگر
 بر خازش میگذشت و بگردن کشید و بپسوی نگاه فرمود **حَسَنٌ مِّنِّي وَأَنَا مِنْهُ أَحَبُّ إِلَهِ مِّنْ أَحِبَّةٍ**
الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ سَيِّدَانِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ یعنی حسن از منست من از حسنم دست میداد خدا کبریا که
 دست دارد دورا هاما حاضر و جسد فرزند زادگان نمند

و ذکر خلافت حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام و الصلوات در سال چهل و چوبی
در صدر رتبه خلافت حسن بن علی علیه السلام از کتاب اسرار الانوار فی مناقب ائمه الانوارین چند شعرا
که در مکتب حسن بن علی علیه السلام گفته ام مرقوم میبدم

ای برخسار لب چو عدل و عدل
هر چه زاد از جن حین باشد
آینه روی آفتاب مه است
تابش روی شاهد ازلی
مرکب افزودش مصطفی کرده
همد جنبان کجای جبریش
علم او نقش عقل کل بندد
نقل کبیر خلاصه علمش
عش را گوش و گوشواره از اوست
خردش خرد بر فلک گیرد
به رت یکای خور و قلاج

کتابخانه عمومی
مکتبہ اسلامیہ
لاہور

جمله خیمه ار کتاب دویم ناسخ التواریخ

وَقَالَ تَعَالَى قُلْ لَا اسْمَ لَكُمْ عَلَيْهِ اَجْرُ الْاَلَةِ الْوَدَّ فِي الْقُبْرِ وَمَنْ يَقْبِرْ حَسَنَةً نَزَلَ كَرَمًا حَسَنًا
 در جمله می نماید که در این شب مردی برای جاودانه تخیل داد که نه پیشیان در طاعت بزدن زوی می گذارد
 آید کان در آن مقام او تواند با نجا و کرد با تفاق رسول خدا و خویش را برخی راه او داشت و بنمیر در جهنم
 با کفار است خویش را بدو می سپرد و جبریل از طرف راست و میکائیل از جانب چپ حافط دنا صر بود و هرگز
 از تنگ روی بر تافت تا خداوندش بر او نصرت نداد همانا در شبی وفات کرد که عیسی بن مریم را با همان صورت
 و پیش من نون و ضی موسی را مقبوض داشتند و از رویم جبرئیل مخلف نمک داشت لایم قصد در هم که در خطایابی داشت
 آمد و می خواست که بدان مبلغ خادمی از برای اهل خویش اعیان کند بر و ادبی از برای اتم کل شوم خواست چون سخن
 بد چنان آورد که بر کلوی مبارکش را بینداشت پس سخت بگریست و مردمان بگریستند آنگاه فرمودم سپیدار
 دهنده رحمت خدا منم بر سر رسانده بخت خداوند منم سپرد دعوت کند به سوی خداوند باذن خداوند منم بر سر
 تا بانگ منم از اهل پیستی که خداوند ایشان را پاک و مظهر ساخت منم از اهل بی بی که خداوند در قرآن کریم محبت ایشان را
 واجب ساخت آنجا که میفرماید منم از شما که دوستی اهل بیت را در کس که گسب کند آن حسنه را از منم بکنم
 از برای او و منم که چون سخن چنان آورد فرمودمان بیدارم آن حسنه دوستی ما اهل بیت است این بخت و شسته
 انوقت عبد الله بن عباس بر غایت و در پیش روی آنحضرت بایستاد و بانگ برداشت فقال لعن الله
 الناس هذا ان یذیکم ووصی ایامکم فبا یغوه گفت ای مردم این است بر سر پیغمبر شما این است وصی بر پیغمبر
 امام شما با او پیست کنید فقالوا اما احببه التنا و اوجب حقه علیکم و دم گفتند ما حق او را بر خویش
 واجب شماریم و دور از آن دوست داریم و برخاستند و در پیست آنحضرت بر یکدیگر میگریستند و با آنحضرت
 پیست کردند علی حریف خایه و سلیم من سالک برانیکه با هر کس خجاست که خجاست کند و با هر کس طرفین صحت
 سار دارد در مسالمت باشد و انوقت روز جمعه بیست یکم شهر رمضان بود و در سال جمله حیرت با آنحضرت
 آنکه با امام حسن پیست کردند و درین خطبه را فرمود فقال یحیی بن خزیله الفالبون و عذره رسول الله اکبر
 و اهل بینه الطیبون الظاهرین و اهل الثعلب الذین خلفه فاما رسول الله فی ائمه و اهل بینه و اهل کلمه الله
 فیه یفضل کل شیء لا یابیه الباطل من بین بدیهه و لا من خلفه فالمقول علینا فی نفسیه لا نستطیع
 تا و یله بل نستعین حقایقه فاطمونها فان طاعتنا مفرقة اذ كانت بطاعة الله عزوجل و رسول
 مقررند قال الله عزوجل یا ایها الذین اطعوا الله و اطعوا الرسول واولی الامر منکم فان
 فان ننا نعم فی شیء فخره الی الله و الرسول و اولی الامر منکم لعلکم الذین
 یستطونه منکم و احدثکم الاضواء و طایف الشیطان فانه لکم عدو بین ینکونوا کما و لایابیه
 الذین قال لکم لا غالب لکم الیوم من الناس و انی جاز لکم فلما تراءت الفتنان کص علی عقیبه
 قال ای بری منکم ای اری ما لا یخوف من فلقون الی الرجح و زلزل الی الشی و جزا و الله و کما
 فرمود ما من شکرهای طرفه خدا ما منم نزد یکترن عزت خدا ما منم اهل بیت طیب و طاهر پیغمبر خدا ما منم که
 تعلین که رسول خدا در میان است بود و بیست کند است ما منم نامی قرآن کریم که حادی تفصیل همه را نشان

فاحسنه موتنا
 اهل النبیت
 جلس

خطبه جبرئیل
 بعد از بیست
 روز

نسخه

شرح حالات امام حسن مجتبی

۳۹

و از هیچ سدی باطل در راه نماند که در ماست و شیر پشیمان بین و در دنیا و اهل کار و غیره کنیم بلکه بر مری
 یقین باشیم پس اطاعت کنند ما را زیرا که طاعت ما طاعتی است که خداوند آن را بپسندد و اطاعت
 کنند خدا و رسول و اولی الامر را و اگر در امری منازعت کردند یکدیگر آن حکم خدا و رسول و اولی الامر باشد
 تا حقیقت آن امر را باز دانند و پس میهم شما را که سخن شیطانی را که دشمن شما است اصفافه نماید و نباید
 از دوستان و منافقین شما را چنانکه فریشت را فریفت شما را که گفت امروز کسیر از شما دست نیست امن بنا
 شما باشم و چون لشکر فریشتگان را دید و پس گفت گفت من از شما پیروم و می بینم چیزی را که شما نمی بینید
 و این آید با کلماتی که بقصد بد است چنانکه در کتاب رسول خدا صریح است که خود و خود را خوش را
 در مدد و نیزه و شمشیر شما سید و در روز جنگ دشمن را در هر شکستید و تیرهای خدنگ را به فکر
 همانا سود کند نفسی را ایمان او اگر از پیش ایمان نیامده باشد و در ایمان خود کسب خبر نرفته باشد و چون
 جریه جری گوید اول کس تیس بن سعد بن عباد و با حق بیت کرد و گفت با تو بیت میکنم بچشم خدا دست
 پند خدا و بهما دبا و دشمنان خدا حق گفت بیت کن بچشم خدا و سنت رسول این کلمات چهار جا
 و حاوی است از آن روز مردمان بدستند که حضرتش را عزم رزم دزد و قتال از این بیت این سخن
 جریه است و نزدیک من دست نیست بعد نباشد که قیس بن سعد و تقیم بیت اول کس باشد که چون
 او را از ذکر چهار دفعه میفرماید چنانکه از این پس هر قوم خواهد شد و ذیل خطب حضرت که لشکر را شست میفرماید
 که شما بحرب دشمنان با من بیت کردید و نیز زمان آغاز مخالفت نمودید با آنچه مردم را امام حسن کرد و کردند
 و گفتند بهر چه فرمان کنی مطیع و منقاد باشیم و امر و نهی تو را بر خویش واجب شایم و گفت از بن فرود آمد
 و بنظم ملکیت پرداخت غالی خویش را در بین حجاز و مدو و عراق عرب بر سر علان داشت و بن عباس را بگو
 بصره فرستاد و فرما کند از آن و بنحکم ایران را در آرد و با بجان عراق و خراسان گران کنی فرستاد و در کار خویش
 استوار داشت و زیاده بن ابی را که بفرمان علی آمد در بعضی از محال فارسی فرمان را بود و همچنان مشغول
 فرمود و پادشاه غور شنب را که از شیعیان امیر المؤمنین علی آمد بود چنانکه شرح مالش در مجلدات سابقه
 افتاد بر سر عمل انداخت و دو ماه تمام در کوفه اقامت فرمود از انبوی چون خبر معویه بداند که علی
 بر اسی جاد وانی تحویل داد و مردمان با امام حسن بیت کردند و اختلال امر را بخند از تفهیم غم داد و چون
 از جانب زیاده بن ابی بمانک بود و او را در معمر خیر و شریک است و ما من او را در تحلی سبغ و علی بن
 می بدست نخستین و در بدینگونه مکتوب کرد در امیر المؤمنین معویه بن ابی سفیان بن ابی ادان عسید ما بعد
 فَأَيُّكَ عَبْدٌ قَدْ كَرِهْتَ الْبَيْعَ وَاسْتَعْبَدْتَ الْفَقْرَ وَكُنْتَ كَانُ الْكُفْرِ أَوْلَىٰ لَكَ مِنَ الْكُفْرِ فَإِنَّ الشُّعْرَةَ
 لَتُفَرِّقُ بَيْنَهُمَا وَتُفَرِّقُ مِنْ أَصْلِهِمَا إِنَّكَ لَا أَمَّ لَكَ بَلْ لَا بَ لَكَ قَدْ هَلَكْتَ وَاهْلَكَتْ وَطُنْتُ
 إِنَّكَ تَخْرُجُ مِنْ فَضْلِي لَا يَبْنِي لَكَ سُلْطَانُهُمَا كُلُّ دِيْنٍ لِي بِصُحْبَةِ أَبِيهِ وَلَا لَكَ دِيْنٌ إِلَّا بِصُحْبَةِ أَبِيهِ
 أَمْرٌ عَبْدٌ الْيَوْمَ أَمِيرٌ غَضَبُهُ مَا أَرْزَقْنَا فَمَا يَمْلِكُ إِلَّا سَمْعُهُ وَآوَاكَ إِلَيْنَا فِي هَذَا جَدِّ النَّاسِ الْطَائِعِ
 وَالْبَيْعَةِ وَانْبِيعِ الْأَحْبَانَةِ فَإِنَّكَ إِنْ فَعَلْتَ فَمَعَكَ حَضَنَةٌ وَنَفْسُكَ نَدَاكَ وَآلَا احْتَفَلُكَ أَيْصَفُ بَيْتٍ لِيْلَكَ

در این بیت
 می بیند نخستین
 می بدست نخستین

جله پنجم از کتاب دوم ناسخ التواریخ

الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْعَالَمِينَ وَمِنَ الْوَحْيِ
 قَوْلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بِرَأْسِ الْوَحْيِ وَحَقَّقَ فِي شَهَادَتِهِ فَقَالَ لَهُ وَأَنْتَ
 لَذِكْرِكَ لِيُؤْمِرَكَ فَلَمَّا نَوَى أَنْ يَدْعُو سُلْطَانًا الْعَرَبِ فَقَالَ فَرِيضٌ مَخْشِيكَ وَاتْمُرُ وَأُولِيَانَا وَلَا
 يَحِلُّ لَكَ أَنْ تَدْعُو سُلْطَانًا مُجَلِّ وَحَقَّهُ فَرَأَى الْعَرَبُ أَنَّ الْقَوْلَ مَا قَالَتْ فَرِيضٌ وَأَنَّ الْحَجَّ فِي ذَلِكَ لَكُمْ
 عَلَى مَنْ نَادَعْتُمْ أَسْرَجَ فَأَعْنَتْ لَهُمْ وَسَأَلَتْ الْبَلَمُ شَمَّ حَاجِبُنَا حَمْدُ فَرِيضَ بِمِثْلِ مَا حَاجَبَ بِهِ الْعَرَبُ فَلَمْ يَضْمُنَا
 فَرِيضٌ أَيْضًا الْعَرَبِ لِمَا لَكُمْ أَخَذُوا هَذَا الْأَمْرَ مِنَ الْعَرَبِ بِالْإِضْطِافِ وَالْإِجْتِاجِ فَلَمَّا صَارَ أَهْلُ الدِّيَارِ
 مُجَلِّ وَأُولِيَانَا إِلَى حَاجِبِهِمْ وَطَلَبَ لِصَفِيهِمْ بِأَعْدُوْنَا وَاسْتَوْا بِالْإِجْتِاجِ عَلَى فُلَانَا وَمُرَاعِيْنَا وَالْعَنِيَّةِ عَلَيْهِمْ
 لَنَا قَالُوا عَدُوُّ اللَّهِ وَهُوَ الْوَلِيُّ النَّصِيرُ وَلَقَدْ كُنَّا نَحْبِبُ الْوَلِيَّ الْتَوَكُّلُ بَيْنَ عَلَيْنَا فِي حَيْثَا سُلْطَانُ يَنْبَغِي وَأَنْ يَكُونَ
 دَوَى خَضْبٍ لَكُمْ وَسَائِبَةٍ فِي الْإِسْلَامِ وَأَمْسَكَ عَنْ مُنَازَعَتِهِمْ خَافَ عَلَى الدِّينِ أَنْ يَحْدُثَ الْمُنَازَعَةُ
 وَالْأَخْرَابُ فِي ذَلِكَ مَقَرَّرَاتُ يَكُونُ دَرِيَّةً أَوْ يَكُونُ لَكُمْ يَذَلُّكَ سَبَبًا إِلَى مَا أَرَادُوا مِنْ أَيْدِيهِمْ وَتَكُونُ
 فَلْيَحْبِبِ الْمُجْتَبِ مِنْ تَوَكُّبِكَ يَا مُعَاوِيَةُ عَلَى أَمْرِ لَسْتُ مِنْ أَمْرِهِ لَا يَفْضِلُ فِي الدِّينِ مَعْرُوفٌ وَلَا أَنْفَرُ
 فِي الْإِسْلَامِ مُجَوِّدٌ وَأَنْتَ بَيْنَ حَرْبٍ مِنَ الْأَخْرَابِ وَأَنْتَ أَعْلَى فَرِيضٍ لِرَسُولِ اللَّهِ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَسْبُكَ
 فَتَسَرُّدُ فَقُلْ لِمَنْ عَقْبِي الثَّارُ وَبِاللَّهِ لِلْعَفْصِ عَنْ قَلِيلٍ دَنَابُكُمْ لِحَرْبَتِكَ بِمَا قَدَّمْتَ بِذَلِكَ وَمَا لِلَّهِ
 بِنَبِيِّهِ الْعَبِيدَانِ عَلَيْكَ أَلَا مَضُولٌ بِسَيْلِهِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ فُتْرٍ وَيَوْمَ مَرَّ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْإِسْلَامِ وَيَوْمَ
 يُعْبَقُ حَبَاؤُ الْوَلِيِّ الْمُسْلِمُونَ الْأَمْرُ بَعْدَهُ فَاسْتَشَلَّ اللَّهُ أَنْ لَا يَكُونَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا اللَّهُ سَيِّئًا يَفْضُلُ فِيهِ
 الْأَخْرَابُ بِمَا عِنْدَهُ مِنْ كَرَامَتِهِ وَأَيْمَانِ حَبَلِي عَلَى الْكِبَارِ لَيْتَ الْأَعْدَاءُ ذُنُوبِي فِي بَيْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَمْرِكَ
 وَلَكِنْ ذَلِكَ إِنْ فَكَّرْنَا لِحَقِّ الْحَبِيبِ وَالصَّلَاحِ لِلْسَّالِمِينَ قَدِيعُ الْغَادِي فِي الْبَاطِلِ وَإِنْ خَلَّ فَمَا دَخَلَ فِيهِ لَيْسَ
 مِنْ بَعْثِي فَإِنَّكَ لَعَلَّمْتَ أَيْ أَحَقَّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْكَ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدِي وَأَبِ حَبِيطُ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ بِهَذَا أَيْقَى
 اللَّهُ وَدَعِيَ الْبَقَى وَاحْضَنَ دِمَاءَ الْمُسْلِمِينَ قَوْلَهُ مَا لَكَ مِنْ خَيْرٍ مِنْ أَنْ أَقْبَلَ اللَّهُ مِنْ دِمَائِهِمْ بِأَكْثَرِ مَا أَنْتَ
 لَا يُبِيرُ بِهِ وَأَدْخَلَ فِي السِّلْمِ وَالطَّاعَةِ وَلَا شَرَّعَ الْأَمْرَ أَهْلَهُ وَمَنْ هُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْكَ لِيُحْيِيَ اللَّهُ الشَّاهِدَ بِذَلِكَ وَتَجْمَعُ
 وَتَصِلُ ذَاتُ الْبَنِي إِنْ أَنْتَ بَلَيْتَ إِلَّا الْكَلَامُ بِعَيْنِكَ سِرُّ لَيْتَكَ بِالْمُسْلِمِينَ فَكُنْ لَكَ فِي حُكْمِ اللَّهِ تَبْنَانَا وَفِي الْحُكْمِ
 خلاصه این کلمات بنابر این چنین می آید بیفزایم باین که تو هست از حسن بن علی بن موسی بن ابی سفیان همانا خداوند
 محمد را که جمعی بزرگ و فاضل عظیم بود موسی مردمان هر ستاد و او را بی آنکه در امر رسالت نتوانی کرد و با در ستان
 برداری توانی حسبه باشی بر حق و من است این که در امر رسالت و ظاهر ساخت و سرگشت را از رخ برانداخت و
 فریض بن ابی جود و خواص و او از پس و عرب خواست تا نام ملک بدست کبر و فریض با ایشان از در احتیاج
 پروشند و به سیر روی خویشاوندی پیغمبر بر ایشان علیه حسنه لاجرم عرب این طمع و طلب دست باز
 داشتند و نگاه با قریش طریق احتیاج سپردیم و همان خویشاوندی که قریش بر عرب غلبه جت حجت کردیم چه
 قریب و قریب با رسول خدا از هر آفریده افزون بود لکن فریض اضااف تا ندانند چنانکه عرب اضااف ایشان را
 داد و در ظلم و ستم اهل بیت بودست و همستان شدند و ما را شکستی خود گرفت که چنانکه ارباب بر بند و سلطنت

پیشین

شرح حالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

[illegible]

أَفْرَهَا وَأَتَكَلَّمُ

فرستاد و بدست او ظاهر ساختن داد و نگرانی را بخیابان برد و عرب را بیکدیگر فرمود و فرستاد تا شریف احسان
و ادو قرآن کریم را بدو فرستاد و فرمود این تذکره را بدست برای تو و از برای قوم تو و کاهیک خداوند را
مقبوض داشت و عرب در امر خلافت مخالفت انداختند و فرستاد تا شریف احسان را به حجت کرد و بدین حجت
و عرب حضرت یافث لکن چنانکه عرب در حق ایشان انصاف کرد ایشان داد و انداد و قرب و فرستاد تا
با رسول خدا از پس پشت انداختند و حق را بر دهنده و تویر با ماطرین منافقت میروی بی انکه حق ایشان
ماشی و انوری شنید و اسلام که داشته باشی و این داوری در حضرت حق بهای میرد و از خدا بی بخوارم که
در کتب امری انویم که در گنجین امر و جیب انصاف و زبان کرد و کاهیک علی علیه اسلام و داع جاکنت لایب
امر مسلمانان را با من که داشت و انویم که با خدا می برترس و خون انست محمد را به او در بخوارم آن مکتوب را

[illegible]

فوالله ما رعى بالحق ولا ضمير لا يتر الله فكيف فاعجزه الى امر ايما اضل من ايبيك وقد خرج فانظر لنفسك ولديناك والسلم
يكويد بستم بچرا ففصلت رسول عذابي ككاشتي بچكس از او دين واخرين را جلالت خدا و ميت بعد
از او زمانه است و امر جلالت او كرهى همانا ابو بكر و عمر و ابو سبه و دوزكان مهاجر و خصم
ساحي و تنبيخى را از تو پسنديده نى دارم بمان چون در میان عرب منارست افشا و فرئيس و از سزاوار
تر هستند فرئيس و احبار متفق انكلمه اعلم و اتفاقا ابو بكر را ستنا خند و اگر كسير او كاهداشته عزم اسلام جعليج

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

بانی اموی به تاج حق بنشین میداد که بر ایشان ختم و تاجی داشت و بزرگوار بودم اگر سخن کذب کنم چون این کتب مکتوب
 موی بر سید داشت که امر حضرت خبر میخواست و مداخلت بفرمود و چون مخالفت و مبادت داشت و اگر نه
 مسامحت پیوسته کرد و در جمیع دل بر حرب نهاد و نخست از برای سران لشکر و فرمان کز آن کور بنشین و نیکوایات
 مشواری میخواست و بهنگام از آمدن به شهر و حصار سپاه کرد و دو حاصر بر کاه ساخت و من بنده صورت آن هنوز را
 که سوره واحد بود و بکار مردم من عبد الله موعود امیر المؤمنین ابی طالب بن ولید و من قبله من السبلین
 سلامه لیکر فانی احمد انکر الله الذی لا اله الا هو اما بعد فان محمد الله الذی کما کلمه مؤمنه علیه کلامه
 قلنا جلیتمک ان الله یلطیف وحسن صنعیه انا حق علی انک علی طایفه جلاله عبادیه فاغنا لک عن کلک
 انک انما بیده من و قد جازا کما استر افیه و فادیه بایم یلقیون الاکمان لا یفسد فیهم و قضا فیهم فایقنوا
 ان حق بایم کلامه هذا یجید کلامه و حدیثه و حسن عید کلامه هذا یجید کلامه الله الشار و لعلم الاصل و الاصل
 میگوید این فرمانت از بنده خدا موی بسوی فلان عامل من این جماعت از نسلین که فرمان بر او نهاده که من خدا را
 که کجاست کرد و من شما را که کجاست کرد و کشف کمان خلیفه شما عثمان ایها ما خدا و ذکر من خیر من مرد را بر این کجاست که
 از در خدمت یکدست علی بن اسحاق ابی رجب است و احباب و را بر کند و مختلف الکلامه کذا است سران سپاه
 و فرمان در کاه و او را برای خود و عشرت خود کتاب ما من هر ستاد و هم اکنون چون مکتوب مرد را از آن کجاست
 بی توانی با عدت و عدت تمام موی من که ایندست حدیث که خون خلیفه خود را کجاست و بر کردن آرزو سوار
 شدید و خداوند دشمنان شما را بنده ساخت و اسلام چون من است و او را عامل او بدیدار کرد و بدید بخیر نکرد و
 بدر کاه و او را بکن شد و بدید من خاک بن تیس فخری را در شام به بنایب خویش باز نگذاشت و در ظاهر هر نام لشکر
 کاه کرد و عرض سپاه داد و نصرت هزارش مرد لشکری بنهار روشت چون اینچنین علیه اسلام آورد و در دفع او را
 تقسیم کردم داود و فرمان داد و نام و ما را در سبب جامع بکن شد و هر جری مدی بر حسب فرمان از طرف قوم را
 منیا ساخت منادی نذر داد و صلوة جامع مردم کرد و کرد و حاضر مسجد شد و اینوقت سید بن قیس مدنی
 صحبت حسن علیه اسلام آمد و عرض کرد که مردمان و وضع و شریف در مسجد ایستاده اند و نظر از شرف مقدم
 مبارک میروند لاجرم حضرت از برای هر وقت و مسجد آمد و میفرمود و او را خدایت و انکی علیه السلام قال انما بعد و ان
 الله کتب الحیة اذ علی جلیه و منما کفرنا ثم قال لا هیل الا یجهد من المؤمنین امیر و الا الله مع الصابرین فلیسیم
 انما الناس ما یلین ما یلین الا بالضریر علی ما تکرهون بلعین ان معادیه و یلعنوا کما ان معادیه علی المصیر ان یلین
 لایات الحیة و حرمه الله انی معکم کما فی الحقیقه حتی یسطروا و سطرین و سطرین

پس خدا را نشا و ستایش گفت ای کاه فرمود بایند که خداوند عباد را بر مردم واجب
 ساخت اگر چند کاری سخت و صعب است لاجرم مؤمنین را مجادین را فرمود که صبرتید بر جبار زیرا که خداوند یکتا
 که کثرت ندانست آن ایروان هر کس که دست یابد با عباد حاجات کرد و صبر کرد و ات ایها من رسید که
 موی را که بر دند که با یک جنگ و او را بر و بجایب کوچ و او را بر و بجایب کوچ و او را بر و بجایب کوچ
 و کجا بر سر بیخ لشکر کاه کرده و نمایانر از شهر بر دوشوید و در سجده که لشکر کاه نمایانر است و بکن کردید و اینک حضرت

امام حسن مجتبی علیه السلام

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

الله اهل البیت
 العذر و ان الشکر
 علیکم و رحمة الله
 و بركاته

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

لحم

جلد پنجم کتاب دوم مائمه نسخ و توارخ

کسب و شتاب نکران بشاید اینجکلمات کثوف میافاد که حضرت زینا قل و نکاهل مردم میبک بود چه که بعد از
معاینه فرمود که امیرالمومنین ایشان را بجاودامی دعوت نمود و اجابت نمیکردند بآنکه چون کلمات حضرت بپای
روش انجامت که چشم و گوش بر آنجا میافاد شد که گوش نشنید و سخن باسخ نخی برض زبانی چون بعد بن
عاقبت این که رسید که در قوم انحراف از جای چیست و راستی و نادر و ادعای آنجا اینم سبحان الله
ما اصبح هذا المقام لا یجوز انما کم و انزلت بکلام من خطباء معص الدین السیما کما لحد این فی الدرع
فاذا اجلجد فخرنا عون کانت الیایا ما تهاون مع الله ولا یغیبوا ولا غایا فایا فایا و بر داشت که منم بر حاتم طائی
سبحان الله این چه زشت کرد است که آورد و باید چرا امام خود و سپهر خود را اجابت نمیکند بکجا خطبای
مفکر که زبان بر نهد و طبع کو سینه و دهشت چون کجاری بشد و در غضب فراموشیایا مانند و با جلیت با آقا حضرت
میکردند و ازین روی بدینوی روان نموندند آیا از حسی خدای نبی پیریزید و از انباشت عاز نیکو نیز چون کلمات بپای
بر روی حضرت حسن علیه السلام آورد و عرض کرد اصاب الله بکلمه لا تشید و جنبک المکاره و وفقت لما یجحد و
ورده و صیده و قد تمعنا مقلک و انتجهنا الی امرک و سفعنا لک و اطعناک فیا فاکت و ما را انت و لهذا
و حق الی معشرک فی حق احبنا و افاضی فلو ان فی بعضی کایز با و از خداوند با واقع رشاد و سداد و در دارد و تورا از اوقات
و مکروهات و موفی بدار که کرد است از بدایت تا خاتمت ستوده آید تا بمانحنان تورا صفا نمودیم و
در امر تو خوری بسزا کردیم و پذیرا شدیم فرمان تورا و اطاعت کردیم ترا در آنچه فرمودی و در آنچه صواب شمردی
اینک حاضریم و بسوی لشکر کایز مردم نمیکند که بخوانیم با من کوچ خویش و او این کجاست روی برافش و از مسجد
پروند و بر اسب خویش برتست و در خند حاضر لشکرگاه شد و غلام خویش را فرمود تا بسج سفره را ساخته کند
و بدو برساند و او دل گس بود که حاضر لشکرگاه گشت همکنان چون کردار عید را بدیدند فیس بن سعد بن عباده
الاضاری و سفل بن فیس الرواحی و زیاد بن صهید و سیمی و ابوی از غامت برخاستند و در اطاعت و شپا و
حضرت حسن علیه السلام مانند عدی سخن کردند فقال لهم الحسن صدقتم و حجتکم الله ما را انت که یقین
البیضاء و الوفاء و البیضاء و الوفاء فخرنا که الله خیرا فرمود سخن راستی کردید خداوند رحمت کند
شما را همواره بر صدق نیت حسن و فاء فرمان برداری و محبت شما شرف و مطلع بودم خداوند شما را جزای نسیب
و با دین کجاست و از غیر فرود آمد و آهنگ لشکرگاه کرد و در میان از قاضی او کرد و با کرده بر سیه مد و در کجاست
و حضرت مغیره بن نوفل بن الحارث بن عبدالمطلب را در کوفه زیارت خویش باز داشت و فرمان کرد که مغیره
مردم را بکینرس دهد و از کوفه پروندند پس باید تا لشکر بایان پیوسته شوند و مردم را انداز کار کرده و فوج از
بس فوج روان ستند و حسن علیه السلام اینجک کج داد و تا در عبد الرحمن برانند و در بجا سر و زاناست
تا سپاه بکشد بکین گشت اینوقت عرض لشکر و اهل سبزه ازین مردم از نامی سواره و پیاده و شمارش بس
عبدالله بن عباس بن عبدالمطلب را پیش خواست و گفت یابن عم ترا بد و ازده سبزه ازین از فرمان
عرب و ابطال رجال مقبره خواهم فرستاد که هر مرد بالشکری هم آورد و تو بد و با ایشان کوچ میدهند و جانب
ایشان را نگاه میدارم مردم کردن و فروتن باشم چایشان از جای ایشان شقاوت میرانوشین ایند با ایشان

شمعی لایحیه

مترج احوالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

طری طریق مغربی را بنظر فرات و فرات و غیره کن و از ارضی میکن گذارد که در جیس سویه را قلمی میفرمای و بچنگا
 که سویه را دیدار کردی از پیش روی او سده استین باش گذارد قدی این سوی را دید و بامویدن مهنن بپاش
 نامن سر را نیم چه بر اثر نور سپار خواهم بود و روزگار و فضا خویشتن را در غم کن و بن فرست و قیس بن سعد
 بن عباد و سعید بن قیس با تو کوچ سعیدت را داخل عقد امور سپردن ثورت ایشان کا کانی اگر سویه در جنگ سادت
 چه بد معانیت از انتقی فرمای و اگر در جنگ کشته شوی امارت لشکر با قیس بن سعد خواهد بود و اگر قیس بن سعد از پای
 و یا سعید بن قیس بپای شود و علم بدست گیر چون و صبا ای حسن بخت و سعید سعید پادشاه بن عباس حسن چون
 رز و بان سپاه کران را و شام پیش و پشت و از ارضی شینو طری طریق کرده زمین شایه از پشت و فرات
 و قزوچه را در گذشت و در ارض مسکن فرسوده و بر راه سویه نشست و سر پرورد راست کرد و طایفه از پشت و از بان
 و در خلف مردم از اطاعت امام حسن و اختلاف کلان اندر حق آنحضرت

همین گویشت که نام حسن از نخست روز دل مردم که در دست داشت و این را بنام فای محمود و رحمت
میلانی از دست نمی چنداشت و میدانست که لشکر ما و غنی باید و این کار بر موی فرود میابد و از آن روز که مردم تقییم
سپت او کرد و قیس بن سعد بن عباد پیش دستی نمود چنانکه شرح رفت مخالف حضرت پس اندال بود که از ای
مردم آن مخالف با خود مخالف میدانند برین روی دو ما در کوکشت و اینها و بر نام نیز در عجب ایداد
کرد و ماکاهی که مردم بسج آمدند و این عباس از نصر و کتب کرد و با جاز از برای انعام محبت بخیر نکرد و بسج سفر
فرمودی از بزرگان سپید کند و را که حکم نام دهشت با جاز از هر کس بیجا بنابر روان دهشت او را کشت
در اسبابها شش ماکاهی که حکم سن با تو میاید و برف بر حسب حکم در اسباب فرو و انداز آن روی چون می بر حال
و قوت یافت چند کس از مردم خود را بسوی کسب داشت او را کتب کرد و انکافان ابله کانیان اذ لک بعضی کتب
السلام و الخیر و غیره قیس قلبک ایمن اگر نیز یکس آنی تراد یعنی از بلاد شام و جزیره ی منعی و مناسی
حاکمیت میدنم و با قصد ستر از در هم سیم سکو کل حل داد و بسوی و فرستاد مردم کند می چنانی ابله که متوجس
دهشت بود و بیست تن از خاصان خویش و غیرت خود بر پشت طریق شام کوش چون غیر حضرت حسن
معرض باشد در میان جماعت بر پای خاست و قال هذا الکذبی توجه الی غوین و عدد و ی و کذب و کذب
آخبر که خیر نقدیة اندل و فاء کذا انتم عیبد الذین و انا موحده رجالا و امر کانه و لای اعلم انتم مبعلا
و کذب لا مائل صلیحه حکم و لا یبرئ للذین و لا یجزم و فرمود و مردم مردم کند می بسوی عیور ش و با
من و با شما از در حدیث کار کرد و همانا سبار وقت کار از خبر او دم که وفادار شایت زیرا که زندگان بنایند
کنون مردم و یک سجای و نامور میداد و میداد هم کار چنان خواهد کرد که مردم در حق و شایخ از ابرو کنان خواهد
ستادگاه مردم را از منسپله بنی مراد پیش طلبید و فرمود طریق اسبابش و او را با جاز از هر کس دران جمله و با شش در
مخبر جماعت بیان سخت از او کوش و انجبر و اندر سبقت و کذا و الکذبی مخالفت که ما لا یؤمن الی الله و کذا
یجانب الله لا یجعل فقال الحسن ان الله یجعل من علیه السلام خیر و او را که بگو و ارگست می غده خواهد کرد مردم
مرادی سو کند و یابد که گو و حمله آن تواند کرد که چنین بخند با و بجهت حسن فرمود و زو با ستم که عذر کند

[illegible]

پیشانی علی بن ابی طالب
علی بن ابی طالب

جلد پنجم کتاب دوم تاریخ اوارنج

و چنان بود که او فرمود چون وارد ابلار شد و معویه را آنکسی رسید در زمان او را مکتوب کرد و پانصد هزار درهم
 بفرستاد و بعد کرد که در بلاد شام و حجاز و یزد و اوزبکستان و هر مدای نیز از ابلار بفرستاد و شتاب نزد پدرش
 شام گرفت اما از آن سوی چنانکه یاد کردیم چون عیسی پادشاه بن عباس با دوازده هزار تن مرد سپاهی در مکه فرود
 آمد و معویه این بدانت با لشکرهای خود طی ساف کرده در اراضی سکن در قریه که از حوضه مناسبت نذر
 آمد و لشکرگاه کرد و عیسی پادشاه بن عباس نیز لشکر خود را جنبش داده در برابر او نزول فرمود روز دیگر چون شتاب
 از ارضی روی بنمود و معویه از ابلار باز رفت فرمود از دسوی لشکر را بر نشاند و صف راست کردند و جنگست به
 پیوستند جمعی از جانبین هجرو کرد و دوی مطروح افتاد و لشکر معویه را برانزدند چنانکه عیسی خود باز گشتند
 عیسی پادشاه نیز با مردم خود در لشکرگاه خویش پناهنده گشت در آمد و تاریکی جهان را فروگرفت معویه یکس نزد یک
 عیسی پادشاه بن عباس فرستاد و بدو مکتوب کرد و آن الحسن قد زاسکتی فی الطلیع و هو مسلم الا فی ارضه
 فان دخلت فی طاعة الان کنت متبوعا و الا دخلت و انت تابع و لک ان احببت ان ان اعطیک الکفالة
 و کیم اعجل لک فی هذا الوقت یضیقها و اذا دخلت الکوفة الضیق الا فی خیمي همانا حسن علیه اسلام از برای
 صلح مرا مکتوب کرد و امر خلافت را تسلیم من فرمود و اگر الان نیز دیک من شتاب گیری و طاعت مرا بعت
 مرا هشدار کنی متبوع و مطاع خواهی بود و اگر نه تا گریز فرستاده مرا در کردن خواهی گذاشت و انگاه تابع خواهی بود
 هم اکنون اگر فرمان مرا اجابت فرمائی هزار درهم ترا عطا کنم یک نیم از این ساعت بدهم و نیم
 دیگر آنرا بعد از دخول کوفه تسلیم نمایم عیسی پادشاه چون بر آنچه وقوف یافت هم در ان شب بی مکه که از ابلار بیرون
 نیز یک معویه شتاب و انمال را که میعاد بود و ما خود دهشت و بضح روشتن شد مردم عراق بر جان شدند
 و در انتظار همی بودند که عیسی پادشاه بیرون شود و با ایشان نماز گذارد که نفس کردند و اربابا میفرستادند چاقوس
 این معین عباد و و با ایشان نماز گذار داشت انگاه خطبه قرائت کرد و کرد و عیسی پادشاه را بنک و هید و لشکر را
 بصبر در جاد و جنگ بادشمن و صیت فرمود مردمان او را بپیش و تر و جمعی اجابت کردند و قالوا لک الفرض نینالا
 عذرونا علی انیم الله گفتند روان شو بنام خدا و ما را بجنگ و دشمن کوچ میدهد که مطیع و فرمان برداریم پس
 قیس از منبر فرود آمد و ساحت جنگ شد و لشکر صف راست کرد این وقت از جانب معویه برین رطاه پیش روی صف
 آمد و فریاد برداشت که ای لشکر عراق این چه پیروده کار است که بدست گرفته پادشاه عیسی پادشاه بن عباس که
 امیر شما بود در پیش ما حاضر است و امام شما حسن بن علی با ما طریقی مصاحبت مسالمت سپرده شما با چه اندیشه غفلت
 ما را میجوید و خود را دستخوش ستمان و بیشتر سازید قیس بن سعد روی لشکر کرد و گفت از دو کجا بجای شما
 کنید اگر خواهید بعت اهل ضلال را دست فراده و دین خود را بدینا بفروشید و اگر نه که هستیم که برین رطاه این
 سخرا صدق میگوید شما بی انکه امامی داشته باشید با دشمنان دین بکشید لشکر را بکشید و ما را بعت بچاعت
 نخواهیم کرد و ما جان دین داریم نرم خواهیم داد و جز شیر نشسته و پلنگ زخم خورد و ساحت جنگ شدند
 و از دو سوت جنگش کردند و شیخ ستمان در هم نهاد و ندری صعب در میان رفت و لشکر شام و پس شده
 معبر خویش شتابند کرد و از قیس بر معویه قبیل افتاد و کس بقیس فرستاد و با شد که او را ببال درست بفرستد کار

قیس بن سعد
 بن عبدالمطلب

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

در خاطر اندام و اندر برای کار دارد و عاقل و دانا و نیکو است و این مردم را به سبب این چنین که داعی جماعت و موجب اجتماع است
 اگر چه در مکره و داریدین که تر از آنست که سبب تفرق و تشتت گردد اگر چه محبوب بشمارید و دانسته
 باشند که نظر من از برای شهادت و غیر شهادت است از آنچه تا می رسد و دانسته باشند که در اسلام مخالفان
 بخت بد را بجای من باز کرده اند و این را می دانند و از آنرا آفرینش را در دشتاوارا و شهادت را و کند مرا و شما را بجزی که ستوده
 او و رضای منی و دست اندازنده چون بخت بد را بجای من آورده و از من فرو دست مردمان را بکلیه گیرانند و گفتند
 از من بخوان چه بخت بد که در دارید و حسن علیه السلام را از من بخت بد که بخت بد را بجای من گفتند و ما را بر آنست
 که با معبود طریق مصاحبت و مسالمت بسیار دوام خلافت را با ما گذارد و کردی که در باطن از هر چه خواست
 داشت گفتند که فرموده از جبریل بود که با خدای این سر کار فرستد پروا می داری و این وقت با کاه مردی نداده و او
 که از مردم بدینست که لشکر عراق گشته شد و قس بن سعد بن عاصه بدست سپاه شام گشته گشت یعنی نیز
 طینان خلق را تقویت کرد و از نایب حسن علیه السلام بر معویه یکبار و مایوس گشتند و بر حضرت بشور بدینند کرد
 بسیار کرده و در دشت و هر چه یافتند بر گرفتند و عسکری حضرت را از برای بجای مبارکش بخت بد یافتند و بخت
 عبدالرحمن بن عبداللّه بن جبال از دزدی پیش ناحث و در وای بختر از دزدان و دشمن مبارکش بخت بد و بر حسن علیه السلام
 متفقد است و بخت بد و در ای بر دوش و شتر نداشتند و بخت بد جماعتی از انصافان سید حاضر شدند و در کرد و آورده
 زدند و از زنیان و دشمنان حاضر و مانع شدند و بخت بد حضرت بهر مودت اسب حاضر کردند و از فیل و سینه و همان که در شام
 دوستان بودند حکم حضرت کردی ملازم رکاب کشید پس بر پشت و طریق بدین پیش داشت چون بخت
 از نایبهای ما باطع و مردی فرستید پس از جلیله بنی نصر بن قس که جراح بن سنان نام داشت از این
 گاه پروان ناحث و هنگامی که حضرت را گرفت و گفت لا اله الا الله انک انت الله انت که است که
 آنست ای حسن بدست علی شکر شد و تبر از پس او شکر کشی داد و از منوی در دست بود بخت بد و حسن
 فرود آمد و چنانکه گشت از جاک زدند و اسب و اسب از حسن علیه السلام جلای کرد و شیخ بخت بد و دشمنی بر او فرود آورد
 و هر دو دست در گریبان زمین افتادند و عبداللّه بن اخطل طائی بدید و آن خول را از دست جراح بن سنان
 بخت بد و غلبه بن بن حار و بر روی و در دشت او پس او را برید و آجری چند از زمین باط دست
 کرد و دوسه و هزار و یکوشتند و ناجان از تن او پروان شایسته وقت امام حسن علیه السلام را بر سر بر نهانند
 بجای بدین جل دادند و بجای سبب بن سعید و تقی فرود آوردند و این سعید برادر ابو سعید و تقی است که
 بدینجا است و ابو سعید و در جنگ عجم فریاد می کشیدند چنانکه در کتاب عمر بن خطاب بترج رجم کردیم
 اما سعید را ابو سعید بن علی علیه السلام حکومت بدین داد و بعد از امیر المؤمنین امام حسن نیز او را بکومت بدین باز
 گذاشت و مختار را بر سر نواری بر عارض ندید و بود و در نواری خود و سعید بدینست چون امام حسن را
 بدینکه و در کربلا تقی الله العزیز و اهل حق تا خدا است و بدینکه و تقی الله العزیز و اهل حق تا خدا است
 علم ما حسن علیه السلام را ما خود را بریم و معویه یکباریم حکومت مملکت عراق را ما و کردار و سعید بدینست
 منبج را می ست میزنی و پنجه زشت کار است که سحلی مرا کوئی که هر دو شیرین را که پرش را این حکومت

اینکه در دشت
 از نایبهای ما
 باطع و مردی
 فرستید پس
 از جلیله بنی
 نصر بن قس
 که جراح بن
 سنان نام
 داشت از این
 گاه پروان
 ناحث و هنگامی
 که حضرت را
 گرفت و گفت
 لا اله الا الله
 انک انت الله
 انت که است
 که آنست ای
 حسن بدست
 علی شکر شد
 و تبر از پس
 او شکر کشی
 داد و از منوی
 در دست بود
 بخت بد و حسن
 فرود آمد و
 چنانکه گشت
 از جاک زدند
 و اسب و اسب
 از حسن علیه
 السلام جلای
 کرد و شیخ
 بخت بد و
 دشمنی بر او
 فرود آورد
 و هر دو دست
 در گریبان
 زمین افتادند
 و عبداللّه
 بن اخطل طائی
 بدید و آن
 خول را از دست
 جراح بن سنان
 بخت بد و
 غلبه بن بن
 حار و بر روی
 و در دشت او
 پس او را برید
 و آجری چند
 از زمین باط
 دست کرد و
 دوسه و هزار
 و یکوشتند
 و ناجان از تن
 او پروان
 شایسته وقت
 امام حسن
 علیه السلام
 را بر سر بر
 نهانند بجای
 بدین جل دادند
 و بجای سبب
 بن سعید و تقی
 فرود آوردند
 و این سعید
 برادر ابو سعید
 و تقی است که
 بدینجا است
 و ابو سعید
 و در جنگ
 عجم فریاد
 می کشیدند
 چنانکه در کتاب
 عمر بن خطاب
 بترج رجم
 کردیم اما
 سعید را ابو
 سعید بن علی
 علیه السلام
 حکومت بدین
 داد و بعد از
 امیر المؤمنین
 امام حسن
 نیز او را
 بکومت بدین
 باز گذاشت
 و مختار را
 بر سر نواری
 بر عارض
 ندید و بود
 و در نواری
 خود و سعید
 بدینست
 چون امام
 حسن را بدینکه
 و در کربلا
 تقی الله
 العزیز و اهل
 حق تا خدا
 است و بدینکه
 و تقی الله
 العزیز و اهل
 حق تا خدا
 است علم ما
 حسن علیه
 السلام را ما
 خود را بریم
 و معویه یکباریم
 حکومت مملکت
 عراق را ما و
 کردار و سعید
 بدینست منبج
 را می ست میزنی
 و پنجه زشت
 کار است که
 سحلی مرا کوئی
 که هر دو شیرین
 را که پرش را
 این حکومت

جلد پنجم از کتاب دویم ماسخ التواریخ

کما شته و خود اسناد داشته معویه فاسق بنابر فرستادن شیعیان حسن علیه السلام چون بر کلمات مختار و اف
شدند تقسیم غم دادند که او را با شیخ در گذارند سعید از در ضروع و ضراحت و استعانت کرد تا دست از
قتلش باز داشتند لکن شیعیان اندوهناک و حیرت زده بودند که از بیانات حدیثان پیش آید و کار با معویه
چگونه انجام رسد حسن علیه السلام جای در ستر دشت و کار برد و امسیر و مسجای زید بن وهب
انجمنی بر کفشت در آمد و جنابش را در و مندیافت عرض کرد باین رسول الله مردم گرفته و غیره بجهت پیروی و
می ندیشی فقال اری والله ان معویه خیر من هؤلاء یزیدون انهم لی شیعة ینبغوا اقلی انتموا اقلی و احد
مالی والله لان اخذ من معویه عهدا احضرنه دینی و امن به فی اهلی خیر من ان یقلون فیضی اهل بیتی اهل
و الله لو فالت معویه لآخذ و انبغی حتی ید صوبی البدر سکا و الله لان اسلمه و انما غیر خیر من ان
جانبی و انما اسیره اوین علی فکونت علی بنی هاشم الی اخر الدفر و معویه لا یزال یمن بیا و عقبه علی
الحیث یثا و الله ید فرود سکن با خدای معویه از برای من بهتر است از انجماعت که گمان میکنند از شیعیان
منند و میان نقل من بستند و افعال مرا غارت کردند و اموال مرا خود دشتند سوگند با خدای که ای که
از معویه عهد بستام و او را فظ خون من و کتاهیان اهل من باشد بهتر از آنست که مرا بکشند و اهل بیت مرا
خاک بگردانند و شیعیان مرا عرصه و مار دارند سوگند با خدای هرگاه با معویه طریق قتال جدال سپارم
مرا خود میدارند و دست بگردن بسته معویه می خرنند چند که با معویه بر طریق مصاحبت و سامت
روم و از محل و مکان خود ساقط شوم بهتر از آنست که مرا بکشند یا اسیر گرد و منت حیات بر من بخندد
ابن عمار بداند سر در خاندان بنی هاشم بماند و سواره معویه و فرزند ان و بر زنده و مرده و مفاخر
جویند و منت گذارند و جویند بدخا آورد و زید بن وهب عرض کرد باین رسول الله شیعیان خود را دست باز
میداری چنان کهوسف ندان که ایشانرا شبان بناسد قال و ما اضعف با انا جهمی بنی و الله اعلم با ید
ادی بری ان عن فیدان ان امیر المؤمنین قال لے ذات یوم و قد دلی فی حجابا حسن انفع کف بک اذا را بک
ابا ک فیکذا ام کف بک اذا و لهدا الاثر نبوا امی و امیرها الترحب للبعوم الواسع الاعجاج باکل ولا یسج
یموت و لکبر که ناصی التماء و لا فی الارض عاید و تم تسولی علی غیر بها و شرفها بذر که العباد و بطول لک
بسن یسین البیع و الضلال و عیب الحی و سنده رسول الله یقیم المال فی اهل و لا ید و یمنع من هو
به و بدیل فی مملکت المؤمن و یقوی فی سلطانیه الفاسق و یجعل المال بین انصاره و لا یجید عباد الله
حوله و بد و بر فی سلطانیه الحی و یظهر الباطل و یعلن الضالین و یبطل من ناه و علی الحی و بدین
من و الا علی الباطل فکذا لک حنی عیب الله رجلا فی اخر الزمان و کتبین الله و جعل من الناس یوبی
الله بکلامه و یعم انصاره و یمنع با با ید و یظهر علی الارض حنی بدین و اطوعا و کرها جماعه الانصره
و شطا و نور و ادبرها تا بدین که عرض الیلاد و طوقها حنی لا یبقی کافر الا امن و طاع الا صلیح و صلح فی
مملکت السباع و یخرج الارض و یقها و یمنل السماء بکرها و یظهر الکفر و یجلی در جمله سبغاید زید بن وهب توان کرد
سوگند با خدای من و انما برم با مکر از نجات من رسیده است تا انما امیر المؤمنین علیه السلام بگردن

حجاج حسن
بازید بن
ب

و انما یسیر علی الارض و یمنل السماء بکرها و یظهر الکفر و یجلی در جمله سبغاید زید بن وهب توان کرد

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

ن و فرخان و دیگر مردای حسن مجتبی شادمانی با یکدیگر مانند کای که پدر را کشته چینی و چگونه با هستی
 نیایمیه ام خلافت کبیر و امیر ایشان را کلوئی فرخنده و همای گشاده است چندی که بخود و کبیر
 شود و مرشس فرامیرسد و در آسمان او را پست ای و در زمین غدر خواهی است بیکدیگر حجاب از او بگیرد و در فرا
 یل میکند و سلطنتش بدو نمیکند بدعتنای ناستوده بگذار و دسپلند حق را و سست رسول خدا را
 قت کند و است افعال را بر اهل خود دفع دهد و مرشس را دلیل میثود و سلطنت او و من قوی میشود و فاسق با ل
 لمان را در میان دوستان خود دوست بدست میاندازد و بندگان خدا را بر است و خود میبرد
 و دونا خیر میشود و در مدت ملک او حق ظاهر میشود باطل و دو میافشد بنگان کشته میشود آنکه در راه
 با او بجای میکنند و غریب را کبیر که بر باطل بکار و کار بر است بکوه میرود تا بیکه خداوند بر اینخورد و بر
 خزانان برود و کاری که در هر چهاره ای است را نداشت مردمان همه جا را نداشت پس
 و اندازد و میرد و در هر شهرت بنگان خود و بنگان دارد و دوستان او را و نصرت دهد و او را با یات و معجزات خود
 رود و در دوزخ زمین نامردم همه دلیل و طبع او شود و طاعا او که با پس حجاب را بعد خود و بر مان خود و
 بسیار خود کند و است بقامت بلاد و بهار و رحمت قدرت او قرار گیرد و کافری از خیر بیکدیگر و کار کرد
 ند و کان در سلطنت او طریق سلامت بسیار اندیش را آید و باز با تبهو با هم خشنند و بن چند که نبات دارد
 یاند و بهمان چند که برکت دارد و بار و کجای حجاب خوشتر را بر عرض او و هر سه و او جان را کوشش
 و مرشس را کبیر و خوشا انگش که او را که زمان او کند و همفای کلام او فراید و مدت سلطنت او چهل سال خواهد بود

و از مصاحبه امام حسن علیه السلام با معاویه

سپار دیده ام و دغانده ام که فخر حلف حکیم فطرت پاک و غیرت دین در ماله و دوا امام حسن علیه السلام
 معاویه میخفت و تیر میشد و سبب امیر از نداشت باید داشت که کثارت کرد و رسول خدا و طهرت او را حال
 ای قنات مقامات ظاهر و باطل است لکن عقول را بر ساهی بعضی از حکم ظاهر و را دراک تواند کرد
 بیکدیگر حجابی حجابی و بر سر رهنمایی هرگز راه نخواهند یافت سپاد دارم که در کتاب و دیده ام که سلطنت
 می در حضرت امیر المومنین و بهجرت خویش را باز میگوید که بان شجاعت و سلامت که تراست این معاملت
 توانی چیست که حق ترا دیکران را برود و ند و تو اسوده خشنود و امیر المومنین فرمودن ای سلمان قوی
 را بیکه بر سر راه است مشرف و مشعل با شکی که سلمان بان خرب که در حضرت پیغمبر و امیر المومنین است
 ملل را طهرت خواهد کرد و عقول را قصه را از چگونگی کالات ایشان صعود تواند بود و آنچه در
 از نزلت سلمان بیکجا و ند و بر فضیلت امیر المومنین میافزاید بیکجا که چه داریم که چرا امام حسن سلامت معاویه را
 تراست سعادت داشت و چرا امام حسین فرود فلاح است و قبول شهادت یافت ایشان کار بیکجا خداوند است
 ند و کشته بر کس از امر را با فی و کشتهای میزد فی آقا و ثواب بود و اگر نه قادر و متعال که قاهر و خالست
 بر میزد و کافران را بود و کشته و شتر کافر بر مومنان غلبه ند و بیکجا که دین بر مظلوم گشتی افکنند و در این
 با بان بی با بان قدم رزن فایده می بدست نشود و صواب است که بر سر سخن باز شویم و اما آنچه از صفای شکر

جلد پنجم از کتاب دوم نسخ قرآن

۵۸

و اندیشه منافقین مرقوم داشتیم و نزد فرمودن آن کثوف میافند که حضرت حسن علیه السلام را بیرون مصاحف
 هیچ راقی بصواب مقرون خود زیادت از این رسول خدای از این صلح خبر میداد و حسن را بدین مصاحف
 تائیس میفریاد چنانکه علی علیه السلام را بکنج ناکتین و قاسطین و مارقین جزو دو سانس فرمود و عبدالله بن ابی
 سندی بن عباس میرساند که فرمود باهنک سرای فاطمه علیها السلام در خدمت رسول خدای فرستیم سبب
 بر باب سرای بایستاد و سرگرت نداد ادا کرد و او را اجابت نکرد و اجرم داخل خانه شد و در میان حایط
 نشست و من نزد داخل سرای شدم و در کنار آنحضرت جای کردم اینوقت حسن علیه السلام دیدارش
 حجره مبارک را نشد بود و سبب در کردن خلافت داشت چون رسول خدا را از کنز آغوش بگرفت و آنحضرت
 را در آغوش کشید و بوسید و فرمود انی هذا سید و لعل الله عزوجل یصلح به بین فقیهین من
 المسلمین یعنی این پسر من سید و مولایمست که خداوند تبارک و تعالی بدست او در میان دو لشکر
 مسلمانان مخاصمت را بمالمت و مناظرت و مصاحبت بیاورد و بکتابین طلحه و سببه بانی بگرد میرساند چنانکه
 در کشف القمسطور است میگوید رسول خدا را دیدم حسن بن علی علیهما السلام در بلبوش بود کای نظر بجانب دم
 میافکند و کای او را نظاره میفرمود میگفت انی هذا سید و لعل الله ان یصلح به بین فقیهین من
 المسلمین و دیگر در صحیح بخاری و مسلم سنده بر این غایب نمعی میشود و دیگر حافظ ابو نعیم در کتاب جلیه سنده
 بانی بگرد میرساند که گفت رسول خدا با نماز میکند داشت کای سیده بود حسن علیه السلام درآمد و بردوش کردن
 آنحضرت سوار شد پیغمبر برفش و در ابرافاست چون نمازی پای رفت مردم گفتند یا رسول الله این طفت
 و رافت که باین کودک داری با بچکس ندیدیم فقال ان هذا ریحانی و انی هذا سید و عسی
 ان یصلح الله به بین فقیهین من المسلمین از این حادث کثوف میافند که آنچنان که پیغمبر خبر میداد
 که امیر المؤمنین با قاسطین که موبه و لشکر اوست مخالفت خواهد کرد و او را می ستود و همچنان خبر میداد که حسن با موبه
 و لشکر او صلح خواهد کرد و او را می ستود پس با فضائی وقت و حکمت خداوند چنانکه امیر المؤمنین واجب بود که
 جنگ کند بر حسن فرض بود که صلح فرماید اکنون قصه صلح آنحضرت را رقم میزنم همانا چون حسن علیه السلام کردار
 لشکر را معاینه کرد و اندیشه ایشان را بدست از برای تمام حجت این غلبه را بر ایشان فرات کرد و تعالی الله و
 انی غلبه ثم قال ما والله ما شئنا ناعن قیال اهل الشام ذله و لا فله و لکن کما نقضنا لهم بالسلاسل و القتر
 فشب السلاسل بالعداوة و انصبوا بالحرج و کتمت ووجهون معناه و بکن امام و بنا کرد و قد اصبحتم الان
 و دنباکم امام و بکنکم و کما کتم و کتم لنا و قد صرتم اليوم خاشعنا ثم اصبحتم تصدون فقیهین قیال اصبر
 تنکون علیهم و قیال بالانحران فقلوبن یارهم و اما الباک فحاذل و اما الطالب فنام و ان معونه فذا
 الی لکن منه عز ولاصفه فان رکن الحیوة و یلناه منه و اعطینا علی العدا و ان رکن الموت بلاناه
 ذل الله و حاکمنا الی الله فنادی القوم باجمعهم بعد از حمد و سپاس خداوند فرمود ای مردم بدین که ما را
 از قاتل شما و کشتن و کشتن لشکر برات سلامت طبع و شکیبایی داد و کرد و در هر سبب دادیم آن سلامت
 عبادت آلوده گشت و آن صبر بخرج و فرغ الاشیس دید و شما که ایما آهنگ جنگ می داشتید دین خود را

اصطلاح
 حجت

بلای القیة
 کالجیوة

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

از دنیا کردند و امر دزدان را بر دین استیاد کردند و وی را از برای شایان بودیم و ششما از برای ما فرود کردند و نشدند
 و بر دو طایفه قسطنطنیه و این آمدید کشتگان صفین گریان گشتید و کشتگان خروان و خنجره شدند و اما که گریانند
 خوار میاید و محمد دل زده و خنجره امان طلب باز مشول بان ای مردم موعیه بشمار بهمت خویش عوت میکنند که عوت و
 و صفی دران مناشد و ایل آن نیست اگر زنده کانی خویش را بخواهد با قبول کنیم بجز او بخوار و ملک خیم بر خا
 فرد خواستیم حمل رفت دولت کنیم و اگر مرک را بر جیات استیاد میکنند در راه خدا بذل جان میکنند ایم
 و این داوری از خدای بخوابیم چون علیه السلام سخن بدینجای آورد و لشکر بان با اتفاق نثار و دادند که کار
 بتیغ میکنند و جان خود را از ملک میسر باقیم انبوت امام حسن در مصاحبه موعیه بجهت نجات کشتگان و ایلش حاضر
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنْقَضَ عَلَيْنَا سِيرَاضُنَا

و هم این اشعار را تذکره میفرمود

لَنْ نَسْتَنْفِذَ هُمْ عَنْكَ نَصْرًا وَكُلَّ نَفْسٍ لَا يَلْدُمُ لَيْسَ
 وَانْهَسْتُمْ لَوْ اَنْتُمْ لَيْسَ فَرِيه وَكُلَّ نَفْسٍ لَا يَلْدُمُ حَبِيرًا

و از آن روی چون موعیه شورید بن لشکر را بر امام حسن بدست حکایت محرم خبر نثار کرد و بکلمات نیز از دست
 باین شعر لا تَقْطَعُ الرَّحْمَ الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنِي فَإِنَّ الثَّانِيَ قَدْ غَدَرُوا بِكَ وَبِأَهْلِكَ وَتَرَى أَيْ سِرِّ عَم
 قطع رحم کن در میان من و خود پس نامردم با تو طریق نذر و خدمت هر دو چنانکه ازین پس باید تو حلی چنین کردند
 و حکایت میسازد سپاه عز و از حسن فرستاد که همه کان موعیه نکاشته بودند که بجای کوهج میسب و چون
 راه با ما نزدیک کسی حسن علیه السلام را دست بکوه بسته نبرد تو فرستیم و اگر نه باقتیاس در گذر ایم و خواستار
 مصاحبت گشت و بدست خدا که بچشم امام حسن فرمان دهد با جاست مقرون دارد و اگر چه حسن علیه السلام بدست
 سخنان او در کذب و غرور دست لکن پیچاره بود زیرا که ازین لشکر عظیم خبر میداد و وی را صاحب علی علیه السلام و مجاب
 حوزی و یاری میداشت و اگر کار بجنگ میرفت در اول حمله خون ایشان را بحد بر میداد دست بجان علی علیه السلام

حکایت حسن
 و علی علیه السلام

کتابت بسیار است نمی خست پس حضرت روی بامردم کرد و فرمود بکم وَاللَّهِ اِنْ مَعُوذَ لَافِي لَحْدَتِكُمْ بِنَا
 وَفِي ذِي اَطْنِ اِنْ وَصَفَتْ بِيَدِهِ فَاَسْأَلُهُ لَنْفَرَّ كُنْ اَدْبُ لِدِينِ حَيْدٍ وَلَا اَفْزِلْ اَنْ اَعْتَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَكُمْ
 وَلَكِنَّ كَانِي اَطْلُقُ لِي اَنَا لَكُمْ وَاضْهِ عَلَى اَنْوَالِ اَسْمَائِهِمْ بِنَسَقِ قَوْمٍ وَبِطَعْنِهِمْ فَمَا لَجَلَّ اللَّهُ لَكُمْ فَمَا لَجَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
 وَلَا لَطَعُونَ فَعَلُوا وَنَحْنُ اَلَا نَكُنْ اَلَيْتُمْ فَتَبَّكُمْ اَتَيْتُمْ مَعَكُمْ اَيُّ شَرِّ مَا يَزِيدُكُمْ وَايُّ شَرِّ مَا يَزِيدُكُمْ اَكْرَمَ اَسْمَاءُ لَكُمْ
 با دست بسته موعیه سپاه یاز برای شما مالی و سدی نمی خواهد بود سوگند با خدای که با بخت از شما و فاجعه
 نخواهد کرد من ز چنان میمانم که اگر دست بدست موعیه دهم و پان کار بر صاحت تخم ترک محاصرت نکند
 و مجال بگذارد که درین مصطفی کار کنم و حال آنکه نیروی من فرو دست که میست در عبادت خدا و نذر و نبرم
 لکن کویا میسبم که فرزندان شما بر دسر اسی اولاد ایشان ایستاده اند و طلب میکنند آنچه را خداوند از
 بحر ایشان مقرر و است از آب و ما و سپیکس ایشان را بر و سیر لب میکنند و در و بار وید و لاک با وید این
 و هر عظیم که خود از مبر خود خستید و زود بایست که بجکافات کرد و اگر قار شود و ما زبان با عذر کار شوند

جلد پنجم از کتاب دویم نسخہ تہوارنج

[illegible][illegible]

جلد پنجم از کتاب دوم نسخ التواریخ

۲ متواریخ مصنفین و محل که در کتاب امیرالمومنین تشدید شده بدو و از برای شهادت در محضر موبد حاضر نشود و من محبت
 و این سوره که سوره ایلر المومنین بخواند و قیامت درج ساخت یعنی او سیر مومنان تواند بود و من با او
 کرده ام بلکه مصاحف و محاسن نموده ام اگر موعوبه امارت یافته امارت فاجران است چنانکه منسب بکفر نماید
 وَ قَدْ قَالَ فَرِيشُ اَيُّمَةُ النَّاسِ اِنَّ اَظْهَرَ اَلْاَبْرَارِ هَؤُلَاءِ اَلْبُحَارَاءُ وَ اَنَّهُ اَشْرَ اَبْرَارِ مَعْرِفَتِمْ كَمَا فِي مَحْضَرِ مَوْعِيهِ
 از برای شهادت حاضر نشود و گفت و داشت که موعوبه مومنان نیست و حکومت و حکومت جو راست و در
 نزد چنین کس در حق مومنان قایم شهادت ثواب کرده و دیگر از شرط مصاحف آن بود که هر سال بخانه هزار در سیم
 موعوبه بخیرت حسن فرستد و از بیت المال که در چهار هزار درم که موجود است خاص حسن علیه السلام باشد و هیچ
 شیئی از بیت المال را موعوبه یا خود ندارد و در حوض سراج و از کجور و انجلیه با حسن علیه السلام گذارد تا با و لا و مقبولین مجلس
 و مصنفین هر یک را هزار هزار درم رساند و هم اکنون صد هزار و بیار و در سرچ تعلیم دارد و انجلیه عبداللہ بخارث
 با کتاب مصاحف از نزد حسن علیه السلام بیرون شد و طی صاف کرده و نیز یک معاویه آید و مکتوب را بنام
 و او در سوره را بر شمرده موعوبه است و با مقدم قول ثقی نموده و عبداللہ بن بخارث و عمرو بن ابی سلمه و عبداللہ
 بن عامر بن کرب و عبدالرحمن بن ابی سلمه را بخیرت حسن روان داشت که آنچه فرمان کردی بپذیریم
 امیرالمومنین علیه السلام چنانچه خبر بخیزد بخواند هر که در دست بخیرت را کس بخواند از نزد او ان شرط را بپذیرد
 گرفت و مسالت را بن جاسنین استوار گردانید و حسن علیه السلام صاحب را مخاطب داشت
 وَقَالَ اَيُّهَا النَّاسُ اِنِّكُمْ لَوَ طَلَبْتُمْ مَائِيْنَ جَانِبًا وَ جَانِبًا لَبَسْنَا جِلْدَةً وَ سَوَّلَ اللهُ مَا وَجَدْتُمُوهُ غَيْرِي
 غَيْرَ اَحْيَ اَحْسَنَ مِنْ قَدْ عَلِمْتُمْ اَنَّا كُنَّا لِهَذَا كَرِهِيْجِيْ سَوَّلَ اللهُ مَا وَجَدْتُمُوهُ غَيْرِي
 بِعَنِ الْجَنَّةِ اَلْوَاغِرَ لَيْهَ بَعْدَ الدَّلَّةِ وَ كَرِهِيْ بَعْدَ الْفِكْرِ اِنَّ مَعَاوِيَةَ نَارَ عَجَى حَقًّا هُوَ لَيْهَ قَوْلُهُ اَلْوَاغِرَ
 الْاَمْرُ وَ دَخِرَ دِيَارُهُ وَ قَدْ اَلْفَعُوْهُ عَلٰى اَنْ يُّسَالُوْا مِنْ سَالِفٍ وَ قَدْ اَنْشَأْنَا اَسْمَاءَهُ اَنْ يُّكُوْنَ مَعَهُ
 حَقٌّ عَلٰى مَنْ كَانَ يَهْتَكِرُ هَذَا الْاَمْرَ اِنْ اَقْدَرِيْ فَرُوْا و مَرَدُّ اَلرَّطَبِ كَسْبٍ رَايَ مَشْرِقٍ رَا مَغْرِبٍ مَرَدُّ اَلْكَفِّ
 او رسول خدا باشد حسن بن و برادر حسن را بنامید و دانستند که خداوند ما را است کرد شما را و فضیلت
 و جلال کجاست و او بدست خدین رسول الله و عیسی زکرا و ارس آنکه دلیل بودید و سبها کرد و ارس آنکه اندک
 بودید ما را موعوبه یا نعمت انکند و خبری که ان حق من بود و من ترک کنم از آن صلاح حال و حفظ جان و مال
 است را در ان دیدم و شما بمن بیعت کردید که صلح کنید با هر که صلح کنم و نیک بگویم انیکه طریق صلح سپارم
 و اکس را که در صلح است جزی فراست و هم نیکو تر است تا شما را در هنگام بکار آید و نیز میفرماید یا اَهْلَ الْاِیْرَانِ
 اِنَّا نَحْنُ عَدُوُّكُمْ فَيَسِّرْهُ لَكُمْ فَتَكْلِفُوْهُ وَ طَعْنُكُمْ اَبَايَ وَ اَنْتُمْ تَكْلِفُوْهُ مَتَاعِيْ میفرماید سپهر مرا از
 شما برانید و ترک کشم شما را کشتن شما بد فرزندم زون شما را و غارت کردن شما اموال اطفال مرا انوقت
 حسن علیه السلام کرمان نزد یک برادر آید و حسن بن بیرون شد گفتند ما بن رسول الله آنچه حال بود قال
 الْحَبِيبُ مِنْ خَوْفٍ عَلٰى اَلْعِلْمِ اِنْ يُّدَانَ اَعْلِيَّهَ فَتَكْلِفُوْهُ مَا ذَا اَدْعَاكَ اِلٰى اَسْلِمِ الْاَلَاءِ لِيْهِ تَقَالِ الدِّفْنِ دَ طَا
 اَبَاكَ فَيُفْلَحُ فَرَمُوْهُ كَشْفِيْ مِنْ اَزَانَتِكَ دَخِلْ شَدَمَ رَايَا مَ زَمَانِ و اراوه کردم که او را موعوبه کار می کنم و عرض

گزاره کث و از ان جای
 سید حسن عامر علیه الرحمن
 عثمانی سوره را
 خطاب با ام
 حسن صاحب

ما یجا و در این حق
 و با سب و در این حق
 سید صاحب

لَعَلَّه فَيَسِّرْهُ لَكُمْ وَ
 مَتَاعُ الْاِحْيَانِ ع

سید صاحب

عثمانی ام
 حسین

شرح حالات امام محبتی علیه السلام

که برود کار علی علیه السلام را نزد بحال او کاهی که او را مقبول داشت بماند و او را محض فرمود مغفبتی که
ماند این ندیده و چه بسیار وقت امور او را دیگرگون ساخته اند اما کسیکه خداوند را در شناختن او را و اگر چند
صاحب نام بود لکن بکلمه خداوند ختم است در غرض بدو دیگر غزوات مورد ثواب را که در ساخت و شمار بخون
دل مضایق کرد و در خدای شایسته بخواند و کلا کاهشمار از ثواب او را بجزم کرد و از بس غرض دارد به طومر ننشاند و کند با
با خدای هرگز است محمد است پیش نخواهد دید مادام که بی همتا فرمان گذار ایشان باشد تا خداوند بکافات آنکه
پرستش را تمام خود کرد و در بر حق است باطن خود گرفتند فضا از برای شایسته بخت که از آن سر نتوانند یافت اما کسیکه
که عرض ملک و دمار شدیم هم اکنون با دامنش بخوابیم از خداوند از آنچه گذشت منظر میباشم که بفرستاد از
آنچه از عظمیستم بر او آتشید ان ایمل که کوفه تیری از تیرهای حسد از دست شما پودن شد که بر دشمنان جدا کار
کرد و در فاجران فرست جان شریکای خود هر سه را و کلا کاهشمار از ثواب او را بجزم کرد و از بس غرض دارد به طومر ننشاند و کند با
انگشت و از عظمی را منسل میگردانست و مال خدای را ضایع میخواست در کار حساد و عجز به جدا کردنیکه در دنیا
بنود خداوند خاتم و در ایمان سران کریم را با او عطا کرد و او را دعوت فرمود و از تیر اجابت فرمود و لا بجزم مورد و ملا
اسم آفریده نخواهد شد و درود و خداوند و رحمت خداوند بر او و چون این خطبه بیای وقت موعید از کرد و ایشان
شد **عَلَّامُ الْغُيُوبِ أَقْبَرُ مَا قَاتَلْتَ مِنْكَ أَقْبَرُ مَا قَاتَلْتَ أَقْبَرُ مَا قَاتَلْتَ أَقْبَرُ مَا قَاتَلْتَ أَقْبَرُ مَا قَاتَلْتَ** یعنی
خدا که در مورد عموال و ثواب کسند و اگر که خطاکاری نزدیک است مرد ثابت با عزم اصایه میکند در امور و
اگر نزدیک است اصایه ندانستم چه اراده کردم از اینکه از حق خواستار شدیم که خطبه فرات گذشت کوفه
خاطر گشت و در خبر صدور او و قاتل آن **أَتَحْسَبُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُفْلِكِينَ** یعنی **أَتَحْسَبُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُفْلِكِينَ** یعنی
حسن بن علی مرا شایسته و سزاوار خلافت نامست و دست خود را لایق آن محل مقام ندیده است و بمرام خلافت
دامن گذاشت و بعد از این کلمات شطرنجی زنی و ستره ز رخس علیها السلام کو میدید و می کرد و زنت کاش می نمود
و این همساکان حسن و حسین علیها السلام در پای میرجای دهشده حسین در چشم شد و بر خاست و از پاسخ کسید
ام حسن دست او را گرفت و بمانند و خود برخواست و قال **أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمْ بِالْحَقِّ وَبِالْبَيِّنَاتِ** یعنی
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمْ بِالْحَقِّ وَبِالْبَيِّنَاتِ یعنی **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمْ بِالْحَقِّ وَبِالْبَيِّنَاتِ** یعنی
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمْ بِالْحَقِّ وَبِالْبَيِّنَاتِ یعنی **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءَكُمْ بِالْحَقِّ وَبِالْبَيِّنَاتِ** یعنی
و می با موعید کرد و فرمود ای کس که علیرزشتی باو کردی من پسر علی بن ابیطالبم و تو میر پسر بیانی
ما در من فاطمه دختر رسول خداست ما در تو هند حبر خواره هستی جد من رسول الله است جد تو عتبه بن
به که در بدر با چمبر قتال داد و جد من جدی که گری است جد تو قتیله است برست است لعنت کند خداوند
یا من که کس که فاطمه زنت تراست و کس که لعنت تراست حسن و خلافتش و شکر کینه تراست از قدیم
قدیم و پیشین است که شمشیر نقاشی چون سخن بد چنان آورد و اهل مسجد نداده و او ندانند که این ابن ابی محمد کوبد این
مدیث افضل بن حسن صریحی از کجی بن معین روایت میکند و میگوید چون سخن بد چنان آورد و کشت این جن که
منل هستم میگوید این و علی بن محسن اصفهانی که از روایات این حدیث است میگوید این و این و من که این ابی

جلد چہم اختتامیہ ایم ایس ایس ایس

عمره
ابن الحنفیه قم سیکویم امین ومن منبه که عمر تقی سان الملک بر نیکویم امین بخیر ابرین کلمات غناضیه مبارکه نمودند
الله تعالی بپناهاش که شتم ذکر الباقیه فقال رسول الله من لا یؤمن بالله من الاشیاء وین یأجی وزیر الدین
یأجی وکذا فله وحق الله وقومنا وحق من لا یؤمن بالله من الاشیاء وین یأجی وزیر الدین
قال اللهم هؤلاء اهل بیی غیره فاذ هی غنمهم الریح فظفرهم ظفر اهل حد فی الکساء وعبی وبنی
ولیه واین ولید کنز احد صلیبه جنابه فی السید وولد فیہ الا البی ولید نکره من الله کنا وفضیلا
منه کنا وقد رانهم مکان منیر لثامن رسول الله وامر سید الانبیا فستد لها ومرتکبنا بائنا فقیل لکن
ذلك فقال اما انی لاسد ما وکثر الله عز وجل امره ان اسد ما واثق بابه وان معونه نعم لکن
انی رانته اقله ولرا ورضی لها الهلا فکتب معونه عن اولی الناس بالناس فی کما الله عز وجل وعلى لیس
بیته ولینزل اهل البیت مکلومین منه ففی الله بینه فله بینه وین من ظلمنا حقنا وکون علی
وفا بنا وحمل الناس ولینا ومنتقامه من انی ومع امتنا ما جعل لهما رسول الله وایم بالله لکن
الناس بائنا بالی حین فادهم رسول الله لایظنهم السماء فظها وایض برکها واطیع فیها یا معونه فای
خرجت عن معیننا انار غنما فکبر بینه فظمن فیها الظلفاء وانباء الظلفاء وانت وامنک وقد قال رسول
الله ما وکثرنا من امرنا ما وکثرنا من امرهم بدھب سنا لا حق برجوا الی ما
ترکهم فاندکرت بوا السرا بیل هرزن وکم یعلون الله خلیفه موسی فیهم واسبوا الشامری وکثرک هذی
الامه ابی وابعوا غیره وقد سمعوا دیر الله یقول انت معی غیره هرزن من موسی الا النبوه وقد ار
رسول الله نسیب یوم عبیریم طهرهم ان یبلغ الشاهد منهم الغایب وقد هرب رسول الله من فیه
وهو یخوفهم الی الله تعالی حتی ادخل النار ولوا ووجدوا ناسا هربا وقد کف ابی بدھ وین ناسهم
وانشاک فاکت فجعل الله هرزن فی معه حین استضعفوه وکادوا یقتلونه وجعل الله البی فی مع
حین دخل النار ولایجدوا ناسا وکذا لای وانا قد سعد من الله حین حد لنا هذی الامه وابعوا
یا معونه وایما فی السن والامثال یبع بعضنا بعضا البی الناس انکم لوالکم من فیما بین المشرقی والمغرب
یحید وارجل وکذا بنی عبیریه اخی کفر یحید واولی قد بایت هذی وادری لکن فیه لکم ویشاع الی العین
یعنی جن علیه السلام خداوند راجانکه سزای دست سپاس بکذاشت کجا وید القصد سابط فرمود که خداوند دران
کریم سیرید فن حاجک فیہ من بعد ما جاک من العلم کل قالوا ندع شتا وانا وانباءکم وینا وانا
وانشاک واکفتم ثم یفعل ففعل لکن الله علی کل شیء عدیل یام سیر ما یدار فی نفس رسول خدا پدر ما خواست
دارا بنما را و پدر حسین را خواست وازنا ما درم فاطمه را خواست واما ایل بودیم واما الی ویم وادوا واما واما ویم
وچون ایزد نصیر نازل گشت رسول خدا ما در زیر کساء ام سلمه کجین ساخت ودر زیر کساء حسن وبرا درم و پدر ما درم
بسجاس خود سزاوارست کسی را که با جنابت بمجد رو یا بمجدتس محفل ولادت شود مگر سنجبر و پدرم علی واین
کرامتی وفضیلتی هست خاص ما تا کنان شد ید منزلت ما را کما هر که رسول خدا ابواب مسجد مدینه را سد و در
باب ما را باز کرد داشت وچون سبب این امر برش کردند فرمود من سبتم ویکشودم بلکه خداوند چنین فرمود

ان بمرور موعوبه نماند بیکند که من اورا پس از اولاد و حلقه و دستم و خود انباشتمه بمقام ندیدم هر سال
 سخن بکذب بیکند چه بگویم خدا و رسول اولی تبصره فیم در مردم و از ان روز که رسول خدا و احبها بکشت هم را در
 بیت او مظلوم بودند و خداوند حاکم است در میان ما و اما که با ما مستم کردند و حق را بر بود و بدو برگردان ما بود
 شدند و مردمان بر او تابانستند و ستم ما را از قبیله مسکین در پیج دهان شدند و از ما آنچه رسول خدا پیش داده بود
 باز گرفتند و غضب فدا کردند و سوگند باخدا می کردند که هیچیز از خجستان برقت مردم باید من سبب کردند
 باست پیش غضب نعمت میر نیستند و تو امر و زامو به طمع در خلافت خواستی کرد و چنگاقت از حد حق بیرون
 شد و قریب طمع بستند حتی طلقا و فرزند ان طلقا و طلب شدند و حال اینکه رسول خدا فرمود هرگز نزد او را نگذارند
 و نامزایه از مهر ولایت جشیا کردند و از انکه ناچار بارگشت نمودند و بجز ترک نگشتند و با دیگری چه کند کردند
 با اینکه از رسول خدا شنیدند که باید بر من فرموده و از برای من جیبا بیک هر دو از برای منی بود و بجز اینکه
 بعد از من نبوت معطی است و همچنان این است که گفتند که رسول خدا پدر مرا و غدر خرم بصبابت و خلافت
 غضب کرد و فرمان کرد که حاضران بنایان برسانند و بفرمانی نمودند که هر یک رسول خدا از منم تو قسم کردند
 و بفار و آید اگر ما بر من اوست فرامی نمود و همچنان پدر من که بیک مناسه کرده و استعاضا فرمود اگر
 فرما و منی اوست حق خود را با دیگر بیک داشت چنانکه بر سر من بودید و قتل قصدا و کردند و بر سر کار سخت
 کردند و او را بفار شمر دادند و همچنان بر من پدر من آن دهیه پیش آمدت ما را که اشد و با موعوبه سبب
 کردند این قانون و سنت است و اوست که بعضی از منی بعضی از منی و میاید ان بمرور اگر مرور در میان موقوف
 مغرب جتو کشید و فرمن در بار من فرزند پیغمبری میا سپرد و من با موعوبه مصاحبه کردم و او را از برای ثانی معصیتی
 و دستم نماند ان بیکه خوشامد رسد و خیال اموال تباخت و موصون باشد

سلطنت
 موعوبه

در سلطنت موعوبه من باقی سببان در سال حبس و حکیم حسدی

در عصر و ریح الثانی در سال حبس و حکیم حسدی سلطنت موعوبه استوار یافت و بر سر حکمرانی قرار گرفت و روزی
 چند که در کوچه فامت داشت و وضع و تشریف دانی و قاصی با او سبب کردند و او را با مات مسکین سلام دادند
 چه در مدت خلافت علی علیه السلام او را از خطاب میکردند و بعد از حکیم من نیز او را سبب میخواندند و از اسعد و منی
 مردم او را امیر و پیشین گشتند بعد از مصاحبه با امام حسن مردمان او را امیر و پیشین خطاب کردند و انی حسن علیه السلام
 که او را بنام ندانم فرمود ما بیکه چون این وقت سبب او تا مل جماعت گشت این سال تا خام بکشد که من پیشین
 سعد بن عباد سبب سبب موعوبه در منی آورد و متابعت او را کردند و بی عسا و او مردی بخجاعت و جسم و دواز
 بالا بود چنانکه چون با سبب منشی با امامی خویش زمین را غرض شیدن و مردی طلسم بود چند که بزرگ
 بکتاب موی گذاشت این روی او را صی الاضواء سبب آمدند بعد از صلح امام حسن با چهار هزار مرد و شمشیر زن که او
 گرفت بود و سبب موعوبه را رضامند و عمر و بن اخصا گشت و سبب بیکند که با منیس قتال کنیم و او را
 عرصه هلاک و دمار و دریم موعوبه گشت و او را که بمرین شک نشود با ایشان در زم زم نرم زیرا که با ایشان را چنانعت
 از اهل شام گشته نشود و با ایشان دست نشان یافت اما که سبب منشی محشوم بی انکه حطی کار گشت و غام خویش را نیز در

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

موی بصره سید که مراد از ابوبکر ازاله بصره است که در این دست و پستان که او دست خفته عظیم بر بخت ز پس
 بی توانی فرمان کرد که بصر بن ارطاة بالشکری ساخته آهنگ بصره کند و حکومت بصره را باشد لاجرم بصره
 بالشکری خود بجانب بصره روانه شدند و همراهان بن بیان که از بزرگان بصره بود و حکومت آن بلد و پستان
 محل از گردن فرو گذاشت چار و این روی مخالفت و مبارزت با بصر بن ارطاة و سید بکرکان و لشکریان
 معویه بود و این وقت زیاد بن ابیه چنانکه بشرح رفت از جانب امیر المومنین و از پس او و بصر بن امام حسن
 بعضی از محال فارس حکومت داشت و بر قایل آن از انشی غلبه نمود و حتی از بصر خود سبب آن فرمود که
 از آن قلعه زیاد بن ابیه نزد امیر المومنین در آن قلعه جای کرد و آن معنی متین و حصنی حصین بود و در مسیح
 آن قلعه سهل و آسان نمی نمود ازین روی معویه بصر بن ارطاة را فرمان کرد که بعد از ورود بصر و پسرای
 زیاد بن ابیه را مأخوذ و او را با شیخ بکبزدان چه پسرای زیاد و عبد الرحمن و عبد الله و عباد و در بصره جای دهند
 لاجرم چون بصر بن ارطاة بصره درآمد بسیار از ماخوذ داشت و خواست تا هر سه تن را عرضه شمشیر و مار و
 ابو بکر که مولای رسول خدا بود باز یاد دست بود و نزدیک بصر بن ارطاة آمد و کشت از قتل پسرای زیاد
 دست باز دار و هر اهنه صفت ده بکبزدان اگر روزی معتمد از معویه خطا مان داد و دم سیکو باشد و اگر نه هر سه تن را
 سر بر دارد و تن بر دارد کن بصر بن ارطاة و منجن را پذیر فشار شد و ابو بکر از بصره بر پشت و پشتاب صبا و
 صاحب علی طریق کرده و او را کوفت و بر معویه در آمد معویه گفت آن ای ابو بکر و زیاد بن ابیه من آمدی باز
 حاجت علی مسافرت نمودی گفت حاجتی نیست این مسافرت کشیده ام معویه گفت آنچه میخواهی بگوئی که بکشت
 آنجا بصر میفرماهم و تو راست ایسته همچنین مقام میداغم ابو بکر و عرض کرد که دوست من زیاد را حفظ اعطال
 و بوی بصر بن ارطاة متور فرمای که فرزند آن او را سبب نرساند و از بنیدر کند معویه گفت پسرای زیاد
 را مان دادم کن زیاد را شوخ و غم دست باز دهنست چه خراج ملکست در دست او دست و مهاد بعد از شمار
 اداره و بکار آن تسلیم دار و ابو بکر گفت اگر نالی در نزد زیاد باشد از تو دریغ نخواهد داشت پس معز می بوی
 بصر بن ارطاة از معویه بگرفت که پسرای زیاد را استپی نرساند و در بکند هم بنوخت ابو بکر و بر مگوئی در هوای
 بر پشت و چون برق و باد دهنست و بلند زمین را در نوشت روزی هم که مردم بصره چشم بر او داشتند و ای
 گفتند که ابو بکر و بصر میاید و پسرای زیاد و دستخوش شمشیر میکرد و ناگاه از گردن او دیدار شد و خود را از
 مرکوب نیز را بکند و او را دران نزدیک بر آمد و معز معویه را بداد لاجرم بصر بن ابیه را عید الله و عباد
 را با ساخت و این عید الله کن است که اعدا و قتل حسین بن علی را نمود چنانکه انشاء الله در جای خود
 بصر خود در دست اما بصر بن ارطاة شمشیر حکومت بصره دهنست لکن معویه او را از قتل باز کرد و حکومت
 بصره را با عید الله بن عامر گذاشت و ملک خراسان و سیستان را نیز در تحت فرمان او کرد و او بصر بن
 از هم را بکومت خراسان فرستاد و خود در بصره بنشست و در این سال چون موسم حج برسد معویه را
 خود عیبت بن ابی سعیدان را با امور ساخت تا با از آن زمان است حج بکشد است هم در اوایل این سال عید
 بن عباس بن عبد المطلب منو که کشت و این کشت است که امیر المومنین فرمود و حاجای بانی بگویند خرد و سلطنت

در این کتاب
 سند جامع فیه
 مناقب و احوال

جلد پنجم کتاب دوم نسخ النوا رنج

۲۰ و در سند موسیٰ سلیمان است که خنجر تیزی چند دید که بر شمشیر صعودیه نهند. فاسم بن قنصل سحرانی تهر بدت نکات
بنی امیه را سزاوار ماه حدیث کرده است

احتجاج امام حسن علیه السلام بامعویه و بهجاب معویه در کوفه

استیج
حسن علیه السلام
معوویه

اگرست معتبر و وثقات روایت مرزا استوار شهادت که حسن علیه السلام بامعویه در شام این احتجاج کرده باشد
تا آنکه ابوالفرج بن بکوزی در کتاب خواص الامه فی معرفه الامه میگوید بعد از آنکه حسن علیه السلام بامعویه
کما مرصاحت و سلامت را استوار فرمود خواست بجات مدینه کوچ دهد این احتجاج تقریر یافت و بدو ابی
ابن و افعه در شام بود و از خبر واحد و احادیث ضعیفه قوی بدست نشود لاجرم بر سر سخن روی چون امام علیه السلام
ناچار از خلاف را از کردن فرو گذاشت از تنگ مدینه فرمود و ساختگی سفر ای نمود و بن عثمان بن عفان و
عمرو بن العاص عتبه بن ابی سفیان و دیگر و سید بن عتبه بن ابی سفیان و بنی مغیط و بنی شیبه با یکدیگر میروند
خفاوند و نیز یک معویه آمدند از شبانه عمرو بن العاص روی بامعویه کرد و گفت هو ابی انت که چرا علی علیه السلام
را اینجا حاضر کنی تا او را از عقیام که از بصره خودت بر داده ساقط سازیم و ختم او را بشکنیم زیرا که او جوئی و
علی سیرود و مردمان را دهائی میسر دهند و اطاعت او را فرض مینمایند و از حاضر سازیم
و قد اودقه پدر او علیه السلام کسبیم تا بر علو منزلت تو کردن فرو گذار و معویه گفت از آن بخرسم که چنانچه عتبه کرد
تا می توانم از قبل از تنگ عایشان استوار غلغل کند که تا کای که تنه و انجاث کورستان سپارند از کردن
شوا مید باز کرد و چون همواره از اطلاعات و مقالات او در جلال هریم و دانسته باشید که اگر من و اطلب کنم
در حق و اضعاف خواهم کرد و بقوت سلطنت شما را نصرت ننمایم فرمود عمرو عاص گفت تا چند خوفناکی ایامیم
واری که باطل او بر حق با غنم او بر سخت با غالب شود فرمان کن تا او را حاضر کنند با یکدیگر معویه کس طلب حسن عتبی
فرستاد که حضرت با رسول فرمود در نزد معویه چه کس است اهل مجلس را بنام می برشمرد فقال الحسن ما کلامکم قال کلام
الله نحن جلاله التفت من فوقهم و انا فاهم العذاب من حیث لا یستعرقون فرمود خدا بکشد ایشان را و عراب
شود برسد ایشان را عذاب و برسد ایشان را عذاب از جانی که ندانند انجا که کثیر که خود را فرمود تا جاره مبار و دو
بهوشید فقال الله تعالی اذ و اناب فی حقهم و اذ عوذتک من شرهم و انت عینک علیهم فاکفینهم
بما شئت و کفیت من حوائک و قوتک یا ارحم الراحمین انجا فرمود بکشد و نذر و دکار من پسر روی تو بروی
انسان در می آیم و ایشان را دفع میدهم و از شر ایشان پناه از تو میجویم و استعانت از تو میجویم و از تو میجویم
مرا از ایشان بوجهی که خود نمیدانی چه من پناه ندهم و قدرت تو انجا بار سوبی فرمود بکشد از تنگ فرج است
از آن پس راه برگرفت و نیز معویه آمد چون معویه اختفیت را و بدیدار کرد و در جست از بزی حسن علیه السلام طای
خویش بر دشت و با حضرت مصافحه کرد و ترجیب و ترجیب گفت فقال معویه اجل ان هو لا یبعث الا
و عتبه یقر و ان عثمان قتل ظلوما و ان ایاک قتله فاستمع منکم ثم اجهتم من اهل کلمتک و لا
یمتلك من کلمه من جوابه معویه گفت پنجاهت می کند من خواسته باشم تو را بخواهند تا
اقرار کنی بر اینکه عثمان مظلوم کشته شد و بدست او اگشت بشنو تا چو شنید و پاسخ باز در احتجاج ایشان

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

بکران رحمت من مباش فقال الحسن سبحان الله المکب بکتابک والا فذل وجه التک والله یفر
 احسنهم الی ما اذا ذل علیه لاسیج کل من الحسین ولکن كانوا عکولک علی ما یهدونک لاسیج کل من الصید
 فیما یهدونک من ایتها الخید زما لای فی لک عین یحکایم ولا حیاء لای یحیی یعد لایم غنیته هایشم ومع
 وحده لایم او حسن یمن یجیحهم وان الله عز وجل لولیع امام حسن فرمود سبحان الله خازنه زنت شاکم
 ایشان توفی سو کند با خدای از کلماتی که با جماعت با من گویند از دو حال بیرون نیست با اینچنان میسند
 خاطرست با خلاف رای است اگر رضای تو که بدم می دوست با منی و اگر برضای منست مردی صنفی ای
 بود که مردم توفی جواز تو مرکب امری شوند و من چه میگویم از خبر تو این هر دو صفت را بمن بوی ناکه ام بک رابر
 خویش میسند و اگر من دهنم جماعت میبای این امر شد و اندازنی دهنم درازی هر مردی مردی حاضر میگویم
 هم اکنون ایشان را بچینی که دارند از دست من هر کسان که خداوند تبارک و تعالی مستوان منست امروزه و بعد از
 اکنون گویند ناسنوم این وقت تخمین عمرو بن عثمان بن عفان بنی آمد و گفت هرگز نشیدم روزی اندامه که روزی
 عبدالمطلب بعد از قتل عثمان در وی زمین زنده بماند و حال آنکه عثمان تو را زاده ایشان بود و حاضر مردی اسلام
 بود و در نزد رسول خدا رفتی پس از دشت سر زفران خدای تابانشد و خون دار از دهنش ریخت و نشسته ایگری
 حدیث بخشد و طلب امر خلافت که اهل آن بودند و نزلت عثمان زود زود خدا و رسول حق او داد اسلام
 بکون شد بدین ایام مردم این گوید و او این بدین سزا داشت که حسن بن علی و جز او از فرزندان عبدالمطلب
 که گشتند کان عثمان نازد و بر وی رضی روان باشند و عثمان در خون خویش سلطان باشد و بر زیادت از
 خون عثمان نوزد تن از بنی امیه را در جنگ بدر غنیمت تر و شیر تر باشد چون پسر عثمان بن عفان را و در عمرو بن
 ابی اسب که در حسن علیه السلام را مخاطب داشت و گفت ای پسر ابی تراب از ما حاضر کردیم تا این که کنی
 که بدست علی ابوبکر صدیق را بچسبید و شمشیر خود را بر او کشیدی و قتل عمر الفاروق بچسبید و او بود
 و عثمان زود از بنی امیه را مظلوم عرضه دارد و دشت و سپهر و طلب خلافتی که حق او نبود و بی کرد و انجامه و گفت ای
 پسران عبدالمطلب خداوند شما را با و شاه میسند بد نام بخت امری که دید که او را نر میسند بان بچسبید
 خاطر تو میگذرد که در تو امیر المومنین است همانا تو خداوند را می صافی نشینی و این چگونه تواند بود و حال
 آنکه تو امان و مطرود و مژدک در پیش اینی که هرگز از ناستوده بدست و ما تو را حاضر ساخته ایم تا تو را
 و پدر ترا بسبب کینیم و شتم گویم و ترا آن استطلاعت نیست که بر ما یعنی دار و آوری یا ما را کند پستی که
 دروغی بر تو بسبب و سخنی ساطل آوردیم و بیرون حق حدیثی که دریم و بگوی تا بداییم و اگر نه بدان که تو بدتر و بدتر
 علی خداوند خداوند کاهیت کرد ما را بقتل او انما تو بچسبید در دست اگر خدای سو کند با خدای اگر ترا با بشیر در
 که زایم در نزد خدا که کار نباشیم در نزد خلق عیب و عاری بر او و دنیا بدین وقت حرم و عاصم غموش
 شد و عقیق بن ابی سفیان از کاه سخن کرد و او را که گس بود که حسن علیه السلام را مخاطب داشت و گفت ای حسن
 پدر تو شسته قریش بود از برای قریش خلق و هم کرد و خون قریش بر کت و تو تر از کشند کان عثمانی و چون ما تو را
 بیکم میگویم که با شیم و حکم قران کریم اقتصاص خون عثمان بر تو فرود میاید تا که بر تو علیه احسان داد و دفع کرد

التبعیم و فیما بعد التبعی
 تمامه و فیما بعد تمامه
 حق و لا یحق الیه
 ما فیها العی
 الی

احتجاج
 عمرو بن عثمان
 با حسن

احتجاج
 عمرو بن عثمان
 با حسن

احتجاج
 عبد بن ابی
 با حسن

جلد چہم کتاب دوم نسخ ہوا ریح

۷۰ و قتل دارالکتاب فرمود و نامہید تراز بہر خلافت کچھید۔ کار بست زیرا کہ در قرآن نستی آتش توان فروز
 شد و ترازوی توان بستنک۔ نیز زدا بنوقت۔ ولید بن عقبہ بن ابی معیط سخن آمد و لحنی سیاق صحابہ خود چنین
 را مذاکجا کہت۔ بمعترتی ہاشم اول کس نماید کہ شروع معیاب سالب عثمان کردید و مردمان در قتل
 عثمان حدست و ہندستان ساختہ تاکا ہیکہ اورا غرضہ دار و ہلاک ساختہ دفعہ چم کردید و ہست
 را ہلاکت آفندہ۔ و خونخامی مردم را با حق بچینید و ہندہ در حرص ناپوشانی و طلب دنیا و دنی بود و حال
 اینکہ عثمان خال تھا بود و سیکو خالی بود و داماشا بود و سیکو دامادی بود و شما اول کس بودید کہ اورا
 بردید و متہدی قتل او شدید اکنون صنع خدا برادر کفر و نیش چگونہ دیدید انجا ہمسیر و بن شعبہ آواز
 سخن کرد و سختی در علی علیہ السلام کلمات ناہنجار کہت گاہ روی ہاشم آورد و کہت ہانا عثمان یکنا و منظور
 مقتول گشت و پدر تو را ہمسو جوہر قتل عثمان برانت دمت و عذری بدست نشود ہانای حسن اگر بدید و مقتول
 عثمان رضی بنو کشندگان اورا در حضرت خود را و میداد و بحفظ حمایت اہلانی بی پردخت و حال آنکہ سونہ
 با خدا می پرد تو صاحب شیشہ و صاحب زبان بودند کا زراقتل سیارہ و مردگان را عجیب نسبت میکرد ہانا
 بنی امیہ ہتیر بود ناز برای بنی ہاشم ہاشم بنی امیہ و مسو بہترست از برای تو ای حسن تا تو از
 برای مسو یہ و پدر تو دشمن رسول خدا بود و ہمسو خواست تا اورا مقتول سازد و رسول خدا از قصد و اکا
 شد و بعد از رسول خدا از بہت ابوبکر اکراہ داشت تا اورا بے غف بکشند و از این روی ابوبکر را پوشیدہ سم خورد
 و بخت و از پس ابوبکر با عمر ماعت آغازید و در قتل و شراکت دہشت و از پس و قتل عثمان پردخت لاجرم
 ترکیب خون ہکان بود و ابیہمدی حسن اورا چہ منہی در نزد خدا و خداوند و در سنان کریم سلطان
 دلی مقتول فرمودہ ایک مسو یہ دلی مقتول است و اگر با ترا و برادر حسین را بچشم سوکت با خدا می نیست
 خون علیہ رضیہ خون عثمان دانی پسران عبد المطلب خداوند بنوت و سلطنت را در میان شما جمع فرماید
 جو یمن بدینجا آورد و خاموش شد و نہت با نام حسن علیہ السلام افتاد فقال الحمد لله الذي هدا اولكم بالهدى
 واخركم بالهدى صلى الله على سيدنا محمد النبي واله وسلم ثم قال انفعوا مني مقالتي وعايري
 فتمتكم وليك ابد يا معاوية ثم قال لمعوية اية لعن الله يا ازرقي ما شئني عجزك وما هو لاء شئمو لي
 لا شئني عجزك وما هو لاء شئمو ولا كثر شئني و سببني فحشاميك وموعراي فبغوا وعدانا
 حسدا علينا وعداؤهم لي فليها واحد يتا و اية والله لو كتب انا و هو لاء يا ازرقي مثا و بين في
 رسول الله و حولنا المهاجرون والانصار ما قدروا ان يتكلموا بعيل ما تكلموا بعير ولا استقبلوا
 بما استقبلوا به فامنعوا مني ايها اللئيمون المحمرون اللعانون على ولا تكموا احكاما علي
 ولا تصيدوا باي اهل ان نطق به و ساند ايل يا معاوية فلا اقول فيك الا دون ما فيك الشد
 كنه بالله هل تعلمون ان الرجل الذي شتموه صلى الله عليه وسلم كذبتم و انت را اجمعوا ضدا
 لعبد الله و العري و بايع البعير كذبتم بايعوا الرضوان و تبعوا الضلح و انت يا معاوية بالذلة
 كافرو يا اخرى ناكث ثم قال استذكروا يا هؤلاء هل تعلمون انما اقول حقا انه لعينكم مع رسول الله

انجلیج
 ولید بن عقبہ
 ہاشم

انجلیج
 میز فزن شعبہ
 ہاشم

خطا
 الام حسن
 ہاشم

ت در ہاشم

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

یوم نذیر ومعه راية النبي و المومنين ومعلات يامعوية و راية المشركين لعند ذلك والفرق قد جرى
رسول الله والمومنين فرضا واجبا ليعلمكم يوم اخذ ومعه راية النبي ومعلات و راية المشركين ولعلمكم
يوم الاخر انك معه راية النبي ومعلات يامعوية و راية المشركين كل ذلك بفتح الله محمد و يحيى
و صلي الله عليه وسلم و بصر راية و كل ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم في الجاهل كلفا ثم انشد
ما لله هل تعلمون ان رسول الله حاضر فرصدته بنى البصر ثم لعن عمر الخطايا معه راية النبي
وسعد بن معاذ ومعه راية الاضواء فاستعلن معا فخرج وحمل حرا و اما عمر فخرج لمارا وهو
يخس الخنادية و تحبب اصحابه فقال رسول الله لا عطين الرابعد ارحل حجاب الله ورسوله
و تحبب الله ورسوله و اراهم فملا لا يجمع حتى يفتح الله على يديه فعرس لنا ابو بكر وعمر و جبر
من المهاجرين و الانصار و على يومئذ اومد مشهدا الرقيل مداعا و رسول الله فعل في غيبه فراه
علاء حسنى نجارى چنانست که بعد از پاس خدا و در دو بر صطی فرمود کوش فراوان را بدو و هم خود را بر بار
تا بایستد چگونگی آن ابو بکر بنی باو سخن خواهم کرد سو کند با خدا ای ایزد حق انجمت مرا شتم کرد و سب نمودند
بلکه نوبت کردی و شتم نمودی از در حق و صد و بی و طایان ثان جنومت عدالتی که از قدیم با کون بود و بر علیه
داری سو کند با خدا ای اگر انجمت در مسجد رسول خدا حاضر شدند و معا حسین و انصار بچین بود و هر که قدرت
نداشتند حکم کنند به دیگر کردند و بر روی من روانند چنانکه دادند بشوید با کاشمی که بچین شایده و اعانت سببید که بر
در است من اگر سخن بگویم گمان نکنید و اگر باطل گویم تصدیق بنمایند بان یامعوی بنده میکنم شرح حال خود و آنچه
گویم خود و انت که سزا داری سو کند میدهم شما را با خدا ای عزیز اگر شتم کردید یعنی علی علیه السلام را بدو
فتبانه نماز گذاشت و نای مطایع بخزان بودی و از در منال عبادت لات مغری سب کردی و بار رسول خدا
را سب کردی که جهت رضوان آن دیگر جهت فتح و تو یامعوی در جهت اولی کا سر بودی و در جهت آخر نکشت
سو کند میدهم شما را با خدا ای بایستد سخن من از در حق است با ما علی کا سب که رسول خدا بود و ملاقات نکرد
در روز بدر و رایت رسول خدا با او بود و موثمن ان باو بودند و تو یامعوی رایت مشرکین و دشمنی و سب و قات
وغری میکه استی محرب پیغمبر را واجب شمردی همچنان در روز حمله ملاقات کرد و رایت سببید
بود و تو یامعوی عامل رایت مشرکین بودی و دیگر گویم با خدا ای باو رایت پیغمبر را تو نیز رایت مشرکین و
خداوند بدین اثر را بدست علی تحب خود را ظاهر ساخت و دعوت خود را راست آورد و دین خود را
نوی ساخت و رایت خود را غیر زد و رایت رسول خدا در جمیع این و تابع از علی شاد و خوش بود و گویند
میدهم شما را با خدا ای بایستد وقتی پیغمبر خود ان قریظ و بنی النضیر را حصار داد و رایت بهما برین
بختاب سپرد و رایت انصار را بعدین مفاد داد و ایشان را بیک جودان خستند و بعدین معا و هم کران بر داشت
پس ادا حاکم کرد و شب که آوودند و عمر بنی خطاب بکر بخت در حالتی که لشکر را پیامداد و لشکر او را پیامداد
رسول خدا را فرمود فرما رایت را بدست مروی میدهم که دست داد و دست داد و رسول را و خدا و رسول
او را دست دار بدست بگوشت که هر که از هر عیت نشود و باز نکرد و با خداوند بدست و فتح نفرماید ابو بکر عسیر

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام
در روز بدر و رایت رسول خدا با او بود و موثمن ان باو بودند و تو یامعوی رایت مشرکین و دشمنی و سب و قات
وغری میکه استی محرب پیغمبر را واجب شمردی همچنان در روز حمله ملاقات کرد و رایت سببید
بود و تو یامعوی عامل رایت مشرکین بودی و دیگر گویم با خدا ای باو رایت پیغمبر را تو نیز رایت مشرکین و
خداوند بدین اثر را بدست علی تحب خود را ظاهر ساخت و دعوت خود را راست آورد و دین خود را
نوی ساخت و رایت خود را غیر زد و رایت رسول خدا در جمیع این و تابع از علی شاد و خوش بود و گویند
میدهم شما را با خدا ای بایستد وقتی پیغمبر خود ان قریظ و بنی النضیر را حصار داد و رایت بهما برین
بختاب سپرد و رایت انصار را بعدین مفاد داد و ایشان را بیک جودان خستند و بعدین معا و هم کران بر داشت
پس ادا حاکم کرد و شب که آوودند و عمر بنی خطاب بکر بخت در حالتی که لشکر را پیامداد و لشکر او را پیامداد
رسول خدا را فرمود فرما رایت را بدست مروی میدهم که دست داد و دست داد و رسول را و خدا و رسول
او را دست دار بدست بگوشت که هر که از هر عیت نشود و باز نکرد و با خداوند بدست و فتح نفرماید ابو بکر عسیر

شرح احوات امام حسن مجتبی علیہ السلام

[illegible]

مختصر
مختصر
مختصر

وعلامت سلام دادند چو این کلمات را با همی برود و یکبار و اما سخن کرد و قال انشدکم بالله انقول ان عليا اولى
من حرم الشورى كلها على قسب من اصحاب رسول الله قال ان الله عز وجل قال يا ايها الذين امنوا لا تحزوا واطيعان لما
احل الله لكم ولا تغضبوا وراى الله لا يحب المتغضبين وكنوا عواما انكم الله حلالا لطيفا واثقوا بالله الذي اتم
به المؤمنين وكان عندنا علم النبا وعلیم الفصل الحادي عشر في روض العلم وميزان الصواب وكان في روضه
علمهم بموت عمر بن الخطاب رضي الله عنه مؤمنون واثقوا في روضه فبهين عذر والى ذلك لقوا على لسان رسول الله
فاشهدواكم واستمدت عليكم انكم لعند الله على لسان بيته كتموا وانشدكم بالله هل تعلمون ان رسول
الله بعث اليك ليكنك ليه خرافة فحين صلاهم خال الذين الوليد فاصبح اليه الرسول فقال قوما كل ما
الرسول اليك ملك خراف كل ذلك ينفوخ من الرسول اليه يقول قوما كل فقال رسول الله اللهم لا
تضع بكفة فاشق والله في نعمتك واكملت الى يوم القيمة ثم قال انشدكم بالله هل تعلمون ان ما اقول
حتى انك يا مومنين كنتم تسوقون بابك على حمل الحجر وبعودكم لتوكل هذا الفاعل وهذا يوم الاحزاب
فامر رسول الله الفاعل والراكب السابق وكان اولك الراكب وانت يا ذوق الشافق واخوك هذا
الفاعل انما ندبتم قال انشدكم بالله هل تعلمون ان رسول الله لعن ابا سفيان في سبعة مواضع اذ
حين خرج من مكة الى المدينة واذ ابو سفيان جاء من الشام فوقع بينه وبينه فاستب واعد
وهم ان يبطروا به ثم صرعه الله عز وجل عنده التابي يوم البيحيت طرعا ابو سفيان ليجريها من
رسول الله والتايب يوم احد يوم قال رسول الله الله ولسا الاموال لكم ذوقوا الموت فلعنوا لما انزلوا

مکتبہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند

جایزہ انتخاب ایم سنسچ تواریخ

لَمْ تَلْعَنَهُ اللَّهُ وَمَلَأْنَاهُ رُسُلَهُ وَالْمُؤْمِنُونَ اجْتَمَعُوا وَالْأَمْرُ يَوْمَ حَبَشٍ يَوْمَ جَاءَ أَبُو سَهْلٍ بِمَجِيءِ فَرِيشٍ
وَمُتَوَازِينَ وَجَاءَ عُبَيْدَةُ بِعُطْفَانَ وَالْهَوْدُ قَرَّبَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِعُطْفَانَ ثَوْبًا وَآخِرُ الْمَدَائِلِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
فِي سُورَتَيْنِ فِي كِتَابِنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَأَحْبَابَهُ قَالُوا أَنْتَ يَا مُعَوِيَّةُ وَمَنْ مَعَكَ مَشْرُكٌ عَلَى رَأْيِي بِأَنْ تَبْكَدُوا
عَلَى تَوْحِيدِ مَنْ رَوَّلَ اللَّهُ عَلَى رَأْيِهِ وَدِينِهِ وَالْخَامِسُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالْهَدَى مَعَكُمْ إِنْ أَنْ يَبْلُغَ حِلَّةُ وَصَدَدُ
اسْتِدْبَاؤِكَ وَمَشْرِكَو فَرِيشٍ سَوَّلَ اللَّهُ لَعْنَةَ اللَّهِ لَعْنَتُهُ وَدَرَبَهُ إِلَى يَوْمِ الْبُنَامَةِ وَاتَّكَى يَوْمَ
الْأَعْرَابِ يَوْمَ جَاءَ أَبُو سَهْلٍ بِمَجِيءِ فَرِيشٍ جَاءَ عُبَيْدَةُ بْنُ حَبَشٍ ابْنُ بَدْرٍ بِعُطْفَانَ فَلَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
وَالْأَبْيَاعَ وَالسَّائِلَةَ فِي يَوْمِ الْفَيْشِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا فِي الْأَبْيَاعِ مُؤْمِنٌ قَالَ لَا أَصِيبُ الْقَسَّةَ
مُؤْمِنًا مِنَ الْأَبْيَاعِ وَأَمَّا السَّائِلَةُ فَلَقَبُ فِيهِمْ مُؤْمِنٌ وَلَا حَيْبٌ وَلَا نَاجٍ وَالسَّابِعُ يَوْمَ الْقَيْبِ يَوْمَ سَدَّ عَلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا سَبَعَهُ مِنْهُمْ مَرْيَمُ ابْنَةُ إِدْرِيسَ وَنَحْنُ مِنْ سَاهِرٍ فَرِيشٍ فَلَعَنَ اللَّهُ تَارَةً
وَعَلَى وَرُسُولَهُ مِنْ حَلِّ الثَّيِّبَةِ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ وَنَاسِئَةً وَنَاسِئَةً

فرمود ایچنانکس آید ایندیشا از صحاح رسول خدا علی علیه السلام اول گن است که خواه منهای نفس را بر خود
حرام کرد و آیات مبارکه فرود شد که طلب است از که خداوند بر شما حلال کرده در شمار حرام میگردید و علی کنس است که
بر زبان هر کس مردمان داناست و حقیقت الحکام و تقضایا چنانست که او است غایب و حق و باطل و عالم منزل را تا بیل قرآن از
جامع حق است که که پیش بدین رسیده باشند بکنند که خداوند ایشان را رستمان فرموده و شایع سوید آنا سید که
رسول خدا ایشان لعن کرده و من که ای میهم که شما ملعونان پیغمبرید و سوگند میدهم شما را بکجایا لعن داند که رسول
خدا کنس طلب سوید و غرض است و تا از برای جماعت بنی خرمیه که تو بیچاره و غرض است و باز آمد و عرض کرد که سوید منقول
با کل و شربت سحر است و رفت و باز آمد و پسوز سوید بخورد و طعام شغال داشت رسول خدا بر این شام آمد و نزد
ایمی شکم او را بر کن سوید بخورد ای سوید اجابت این دعا تا قیامت با تو همراست است انگاه فرمود ایها الناس
شمارا با خداوند سوگند میدهم ایامی ایند که من خبر بصدق سخن بخم نان میخورید و آن بود که پدرت ابو سفیان
پرستری مرغی سوزی سوید و در دست عصبه که اینک حاضر است همان شتر را میکشد و تو راست نژاد آن
شتر بودی پس رسول خدا بر او شتر و را خنده شتر و کشنده شتر لعن کرد و دیگر بار فرمود و اگر پدر شما را لعن
سوگند میدهم ایامی ایند که رسول خدا ابو سفیان را در دست جامی لعن فرمود و خنجر کاهی که از کعبه بدین هجرت
میفرموده ابو سفیان در حاجت از شام با پیغمبر نزد یک خاد و پیغمبر خدا را سب نمود و قصد زحمت از بان
کرد و خنده شتر او را بگردانید و هم که حاجت که چون در جنگ بدین از غنیمت پیغمبر گشتی یافت کاروان فرشت
از راه بگردانید و سلامت بگردانید سوید گفت که در روز احد با رسول خدا ای سخن از دناخت پیغمبر فرمود
خداوند مولای منست مولای شما ابو سفیان گفت غری مولای منست مولای شما را چندان و ندو فرستگان پیغمبران
و رستمان او را لعن کردند چهارم در روز حنین ابو سفیان جمع فرشت جماعت هوا را زن برداشت و غنیمت پیغمبر و غنایان
و جماعت جهودان را بر روی بخنجه خداوند ایشانرا از دفع داد پس در سوره مبارکه ابو سفیان و هم صحابن را
کافران نامید و تو ای سوید این روز مشرک بودی و بر طریق پدرت میرفتی و علی علیه السلام با سوگند از کیش

جلد پنجم کتاب دیم نسخ تواریخ

و امکن باشی که گشتی نشستی و با جماعتی گمن تو رسیده جسته پیش دستی نمانجستی از برقتش : ان اسطالب دیگر
 مسلمانان از کشتی نجات می کردند و موجب مرز و زبان تو گشت اربابان تو موثرش هر مان شد و خداوند است
 کفر را برانداخت و ولایت توحید را برافراشت تا سخن تو ای عمر و در قتل همان که دیگر از آتوره خون او میخواست
 تحت بی آزارم و بی دین بود و زیرا که تو این فتنه بر آن کشتی و سلطانین بگریختی و با شفا و مرگ و بختی چون
 خبر قتل او برسد بموینه پیوستی و دین خود را ای چند بد نیای او فروختی تو را ملاست میکنند و عتاب میفرمایم
 بروی که شکی ندارد تو را زشت روز چه و چا بخت و چه در اسلام دشمن بنی هاشم بودی و چنانچه راهبها دشمنه شما
 کشتی رسول خدا فرمود اهل سزاوار نیست که من شریک بگویم تو عمر بن العاص را بر منی لعنت فرست ابن ابی احد بدست بگوید
 که حسن علیه السلام با عمر بن العاص فرمود تو آن کشتی که بسنجام برون شدن از کجای میجای بنی اشعار
 در حق بنی هاشم گفتی عبدالرحمن بن مجوزی

وَمَا التَّوْبَةُ مِنِّي غَيْرُ نِيَكٍ	لَسْتُ بِأَنَّ هَذَا الرَّحْبِيلُ
أَرَبُّهَا التَّجَاشِي فِي جَعْفَرٍ	قُلْتُ ذَرِينِي فَإِنَّهُ
أَفْتَمِ بِمَا حَوَّهَ الْأَصْغَرُ	لَا كَوْنُ بَعْدَهُ كَبَّةٌ
وَأَقُولُ مِنْهُ بِالْمُتَكَبِّرِ	وَسَلَّيْتُ أَلْحَدَ مِنْ بَلْبَعِي
وَلَوْ كَانَ كَالذَّقِ الْأَخْمَرِ	وَلَجَرِي إِلَى عَجَبِ جَاهِلِ
يَمَا انْطَفَتْ فِي الْعَبَسِ الْفُتُورُ	وَلَا أَتَيْتُ عَنْ بَنِي هَاشِمٍ
وَلَوْ لَا رِضَى الْأَوَّلِ لَمْ يَطْلُرْ	وَعَنْ عَائِشَةَ لَلْأَيُّ لَأَتَيْتُ
وَالْأَوَّلُ لَمْ يَشْفُرِي	فَارْتَبِلَ النَّبِيُّ لِي

دوم بر سر سخن زویم الحما فرمود تو ای عمر و که دنیا می دیگر بر ابرو دین خود گزیدی و از سفر خشنین سپ گمر فنی و اعداد
 محتف مهدی کردی و بجانب نجاشی کوچ دادی تا جعفر بن اسطالب اصحاب و راعضه هلاک و دار و ارجان
 بارزوی خود دوست نیافتی بقصد عماره بن لب و شامی و اقصه خدمت عمر و بن العاص را با عماره بن و لید
 و بر سر جسته در جلد دوم از کتاب اول در ذیل فتنه سفر کردن رسول خدا بشام کتابت دیم باجماع علی السلام
 چون با عمر و بن العاص سخن بنیای آورد و لید بن شبیه را مخاطب داشته فرمود و اما انت یا ولید بن عقیله
 قَالَهُ مَا أَلْوَمْتُكَ أَنْ تَنْفِضَ عَلَيَّ وَأَنْ تَجْلِدَكَ فِي الْحَجْرِ عَمَّا بَيْنَ جِلْدَةٍ لَمَّا صَلَّيْتُ بِالسَّيِّدِينَ الْفَرَسِيِّينَ
 وَفَلَّكَ أَرَأَيْتَ لَمْ يَكُنْ فِيكَ يَقُولُ الْحَطَّاءُ سَهْدًا حَطَّاءُ حِينَ بَلَّغْتُ رَبِّي أَنَّ الْوَلِيدَ أَخِي بِالْعَدْرِ نَادَى
 وَفَلَّغْتُ صَلَاتَهُمْ أَنْ يَزِيدَكُمْ سُكْرًا وَمَا لِي بِهِمْ أَنْ يَزِيدَهُمْ الْخَيْرَ وَلَوْ مَبْلُو الْأَنْتَ صَلُّوا لَهُمْ عَلَى الْعَشْرِ
 فَأَوْفُوا أَوْ هَبْ لَوْ مَبْلُو لَقُرْتُ بَيْنَ الشَّيْعِ وَالْوَلِيدِ حَبَسُوا عَنَّا فَكَانَ إِذْ جَرَيْتُ وَلَوْ مَرَّ كَوْنًا عَنَّا فَكَانَ
 لَمْ تَزَلْ تَجْرِي وَفَلَّكَ أَبَاكَ صَبْرًا سَبَدَ يَوْمَ بَدْرٍ أَمْ كَيْفَ نَسَبْتَهُ وَفَلَّكَ سَمَاءُ اللَّهِ مَوْفِقًا لِي عَرَّ ابْنِ الْقُرَّانِ
 وَفَلَّكَ فَاسِقًا وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كُنْ كَانَ فَاسِقًا الْأَسْوَدُ وَفَلَّكَ إِنْ جَاءَكُمْ فَارٌّ
 يَبْأَاءُ فَنَبِّئُوهُ أَوْ مَاجِيهِ إِلَيْهِ فَصَيِّرْهُ أَعْلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِيَهُمْ فِيكَ يَقُولُ الْحَسْبُ إِنَّكَ فِي أَنْفِ الْخَبَرِ

حساب
حسن یا لید

شرح الحوادث امام حسن مجتبی علیه السلام

اَنَالَ اللهُ دُرّاً خَالِداً حَلَبَا
لَبْسٌ مَرَّكَانٌ مَوْشَا عَزَلَا اللهُ
مَوَفَّ بَدْعِي الْوَلِيدُ نَقْدُ بِلِ
مَنْوَرُ الْوَلِيدِ مِيرَلْ كَفَرِ
فَعَلَى جَرِي فَسَالِ حَلَبَا
وَوَلِيدُ جَرِي فَسَالِ حَلَبَا

وَمَا اسْتَ وَكَرْمُ بَدْعِي دُرّاً خَالِداً حَلَبَا
لَبْسٌ مَرَّكَانٌ مَوْشَا عَزَلَا اللهُ
مَوَفَّ بَدْعِي الْوَلِيدُ نَقْدُ بِلِ
مَنْوَرُ الْوَلِيدِ مِيرَلْ كَفَرِ
فَعَلَى جَرِي فَسَالِ حَلَبَا
وَوَلِيدُ جَرِي فَسَالِ حَلَبَا

اَنَالَ اللهُ دُرّاً خَالِداً حَلَبَا
لَبْسٌ مَرَّكَانٌ مَوْشَا عَزَلَا اللهُ
مَوَفَّ بَدْعِي الْوَلِيدُ نَقْدُ بِلِ
مَنْوَرُ الْوَلِيدِ مِيرَلْ كَفَرِ
فَعَلَى جَرِي فَسَالِ حَلَبَا
وَوَلِيدُ جَرِي فَسَالِ حَلَبَا

سید بن طاووس
در بیان حقایق
و احوال ائمه
عجل الله فرجه

تصحیح
ابن ابی عمیر

خطاب
حسن بن علی
سیدان

جلد پنجم کتاب دهم نسخ توارنج

بِئْسَ عَسَیْهِمْ عَزَمَهُ لِيُذِلُّوا الْخَلْقَ مِنْ الْأَعْيَانِ الْقَامَةِ مَعَهُ فِي الْفِرَاشِ وَلَمْ يَكُنْ فِتْلًا وَأَسَدًا
 خَشِيَ النَّسْوَانَ لَا يَتَّقِينَ بِأَعْيُنٍ نَفْسَكَ جَهَنَّمَ إِنَّ النِّسَاءَ حَبَائِلَ الشَّيْطَانِ وَقِيلَ لَكَ لَوْ سَلَطَ
 نَفْسَكَ بِطَلَبِ نَارِكَ مِنْهُ كُنْتَ جَاهِدًا وَلِذَلِكَ حَرَّمْنَا اسْتَوْفَى الْفَتْلَ وَتَوَعَّدْنَا بِهِ لَوْلَا أَنْ
 نَسَبَ عَلَيْنَا قَدْفُكُلَ آخَاكَ بَارِدًا وَاشْرَكَهُ هُوَ وَخَيْرُ النَّاسِ عِبَادُ الْمَلِكِ فِي قَتْلِ جَدِّكَ حَتَّى
 أَصْلَحْنَا اللَّهُ عَلَى أَيْدِيهِمَا أَنْ جَعَلْتُمْ قَادًا فِي مَاءِ الْعَذَابِ لَا يَمُوتُ نَفْسُكَ يَا نَبِيَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا كُنَّا
 الْخَلَائِفَةَ فَلَعَنَ اللَّهُ إِنْ رَجَعْنَا فَإِنَّا لِي فِيهَا مِنَ الْمَلَكِ وَأَمَّا أَنْتَ بِيَدِ رَأْسِكَ وَلَا خَافِيَةَ لِي عَلَيْكَ لِأَنَّ
 آخَاكَ أَكْثَرُ مَرَّةً عَلَى اللَّهِ وَلَسْتُ طَلِبًا لِأَمْرِ الْفِرَاشِ وَمَاءِ الْمَنَاسِينِ وَطَلِبَ الْمَلِكِ لِيَا قَتْلَ النَّاسِ فِي
 فِرْعَوْنَ أَمَا تَوَدَّى عَسَیْهِمْ بِلِسَانِ سُوْدَانِ بَاخْدِي حَتَّى يَزْدُرَ أَنْ تَوَالِي كُرْدًا بِسَاحِلِ بَرْدَاوَزْمِ وَخَرْدَسَنْدِ
 نَبِيَّ نَابَا نَوْعَا بَ تَارِ مَصْدَرِ خِرَى خَوَانِي بُوْدَا مَسْطَرَّزْدُو بَاشِي تَبِ تَفَرِي شَوَانِي كُنْتَ نَابَا وَجِبْ خَنِيتَ
 آتِي كَرِجَنْدِ عَلِي عَلِيهِ سَلَامُ رَاسِبِ كُنِي بَرُو بَرِيَا شُوْمِ بَاخْ نَخْوَجْمِ چُو تَابَنْدَزَنْدِ كَانِ عَلِي ابَا زَنْوَانِي شَدِ لَكِنْ خَدَاوَنْدِ
 اَزْ بَرِي كَيْفَر تَوَدَّ دِهْرَتِ دِهْرَتِ وَبَرَدَتِ بَرَدَتِ وَتَوَفَرْدَنْدِ بَرَدَانِي كُ خَدَاوَنْدِ اِيْتَانِ رَا دَرِ سَلْدَنْ يَادِ
 فِرْعَوْدِ دِيَا تَنْ خَنْجَمِ سَمِ دَاوَهْ سِيَكِ مَرَاتِقِلِ بِمِ مَدِي يَكُو تَرَانَتِ كُ اَنْ مَرْدِ مَقُولِ سَارِي كُ دَرِ مَرَسِ
 خُو بَا مَضِجِ خَوِشِ يَابِي وَبَانُو سَارِ شَاكِ مَسَالِبَتِ اِي نَوَاحِ نَابُضِجِ نَوْسَرِ زَنْدِي اَوَرْدِ كُ اَزْ تَوَنُوْدِ دَاوَرَا
 بَرُو تَبِ دَايِ بَرُو بَاهَا سَمَزْ دَارِ تَرَسْتِ كُ دَرِ كِيْنِ اَوَكُ رَسَنْدِي وَدَرِ قَتْلِ اَوَكُ شَشِ كُنِي وَدَرِ اَقْتِ بِلِ بِمِ
 مَذِي دَرِ مَسْجَانِ مَاسْتِ مِي كُنْ تَرَا دَرِ سَبِ غِي عَلِيهِ سَلَامُ بَرُو كُ عَلِي بَرَدَتِ رُ كِي كُنْتَ دَرِ قَتْلِ جَدِّكَ خَبَرِ
 شَاكِ دِهْتِ دِي كُچَرِ كُ رَا رَشْتِ اِي شَا رُ كِي كُنْجَمِ دَرَا دَخْتِ وَعَذَبِ بَرَدَتِ دَعْمِ تَرَا مَرِ رَسُولِ خَدِي نَفْسِي
 بِلِ فِرْعَوْدِ وَبَا كُشِي وَطَلَبِ خَلَافِ بُوْدِ مَنِ خَوِشْتَا رَخَلَافِ سَتِيْمِ اَلَا اَكْمَا جَابِ تَبِ مَنِيْنِ فِرْعَوْدِ مِ دَا
 اَنِيْمِ تَوَنُفَرِ بَرَا دَرِ حَسِبِ بَرِ مَنِيْنِي چُو بَرَا دَرِ تَوَدَّ مَحَبَّتِ فِي خَدَاوَنْدِ اَزْ مَقِي رَا حِ مَسِيْنِ طَلَبِ خَلَافِ كُ اَلَا اَنْ
 مَنِيْتِ بِجَالِ دِلْوَعِ وَعَرِ سَلْتِ وَخَدُو بَا مَرْدِ مَكُ رَا خَدَا بَرَا دَاوَا مِي دَرِ دُكَا فَاتِ دَا خَدَاوَنْدِ اَسْتِ وَبَا سِيَكِ
 كُشِي عَلِي شَرِ قَرِشِ اَزْ بَرِي قَرِشِ اَسْتِ سُو كُنْدِ بَا خَدِي مَرِ سَرِ كُ خَيْرِ كُ رَا كُشِ اَكُ مَرْدِ مِ بَابِ مَقُولِ نَاخْتِ
 كُشِ اَكُ مَطْلُوْمِ دِهْتِ اَكَاوَهْ اَرْشِبِ رُوِي كُچُو اَنْبَدِ مِي مَرُوْنِ شَبَرِ رَا مَخْطَبِ دِهْتِ سَپَرِ فِرْعَوْدِ اَنَا اَسْتِ يَا
 مَعْبُودِ بَرِ شَيْفَةِ قَا تَلْتَ لِلّٰهِ عَدُوًّا وَكِيْلًا يَا اَيُّدِ وَبَلِيَّةٍ مَكْدِيَّةٍ وَاَسْتِ اَلْزَلِيْلُ وَتَوَدَّ وَحَبَّ طَائِلُكَ اَلْزَيْمُ وَ
 سَيِّدُكَ عَلِيكَ الْعَدْلُ اَلْبَرُّ الْاَقْبَابُ فَتَوَدَّ حَيَاتِ دِيْعِ الْحَيِّ اِلَى الْبَاطِلِ وَالْعَيْدِي يَا اَيُّدِ اَلْزَلِيْلُ وَذَلِكَ اَلَا
 اَعَدَّ اللَّهُ لَكَ مِنَ الْعَذَابِ اَلْاَلِيمَ وَالتَّعَذُّبَ الْاَخْرَجِي وَاسْتِ صَرْبِ دِيْعِ نَبِيْكَ وَرَسُوْلِ اللَّهِ
 حَتَّى اَوْفَيْتَهَا وَالتَّعَذُّبَ مَا يَجْزِيهَا سَيِّدُكَ لَا اِيْنَاكَ لِرَسُوْلِ اللَّهِ فَخَالَفْتَهُ مِنْكَ لَا تَزِيْرُ وَابْنَا اَكَا مَرِ مَنِيْنِ وَتَدَّ اَلَا لَهَا
 رَسُوْلُ اللَّهِ اَنْتَ سَيِّدُهُ وَاسَاءَ اَهْلُ الْحَجَّةِ وَاللَّهُ مَحْبِبُّكَ اِلَى النَّارِ وَجَاعِلُ وَايَالِ مَا نَسَبْتَ بِهِ عَلَيْكَ نَبِيًّا
 التَّلَايَةِ سَيِّدَ عَلَيْنَا اَنْفُسًا مَرِ حَسِبْتُمْ بِمَنْ اَسْمَا مِنْ رَسُوْلِ اللَّهِ اَمْ مَوْعِلًا لِي فِي الْاَسْلَامِ اَمْ جَزَاءِي فِي كَيْفِ اَمْ رَعِيْتَهُ
 فِي الدُّنْيَا اَنْ تَلْتَ بِهَا خَلْدَكَ كُنْتَ كَذَلِكَ النَّاسُ اَنْزَعُوا اَنْ عَلَيْنَا اَقْلُ عُمَانِ مَخْلُوْمًا قَلِيلًا وَاللَّهُ اَفْزَى اَفْزَى
 مِنْ اَلَا يَزِيْرُ ذَلِكَ وَابْعَثْنَا اَنْ كَانَ عَلِيًّا قَتْلَ عُمَانَ مَطْلُوْمًا وَاللَّهُ اَنْتَ فِي ذَلِكَ فَرِشِيْنِي فَاَنْصُرْنِي حَبَائِلَ اَلْعَبِيْنِ

وَقَدْ كُنْتُ مَعَهُ فِي الْفِرَاشِ
 وَاللَّهُ خَشِيَ النَّسْوَانَ
 وَالْعَذَابُ عَلَيْهِمْ اَلْاَلِيمُ
 فَالْعَذَابُ عَلَيْهِمْ اَلْاَلِيمُ
 فَالْعَذَابُ عَلَيْهِمْ اَلْاَلِيمُ
 فَالْعَذَابُ عَلَيْهِمْ اَلْاَلِيمُ

خط
 سب
 شبه

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ انوار

۸

بچند کسب از آن فرمودید و لیکن بن غصبه کشت سو کند با خدای ما بختیدیم مگر بخت تو چندی داد غلبه بر بخت
 بلکه از غلبه تو بخت تو را که فانه خود و مجلس مجلس تو بود و او این جبارت بر روی تو آورد و این جبارت
 در بخت تو افتاد و بخت تو را که فانه خود و مجلس مجلس تو بود و او این جبارت بر روی تو آورد و این جبارت
 بتجربید و در بدو طاعت حق کام زدید و انتم هم از حضرت کرد و شما را از آنجا که ابواب احتیاج فرمود
 و شما را دستخوش شغفت داشت تا که ای که بر خاست خانه را بر من تار یک کرده روز را بر من شب آورد
 و من بر آن بودم که در استی خواهم زد و به ناچار بی در شامیت و شوان بدست شما بروی بدست کرد
 نه امروز و نه از پس امروز و سخت غم زبخت این وقت مروان بن حکم را که رسید که حسن علیه السلام
 مجلس موعیه حاضر شد و موعیه و محاب او را بدست شاعت فرمایند شاحت داد و شاد خاطر انرا می
 او پروان شد و طریق مر حبت گرفت مروان بی توانی نزد یک موعیه آمد و ان بختن آرزوم زده را بداد کرد
 کشت این حبیت که انجا طبابت حسن با شما بمن میرسد کشتن جزان نیست که بشنید با شما را حاضر حاشیم
 و من در این حاشیم و فحش شدیم کشت یا تو امانتید که دیگر باره او را حاضر مجلس فرمایند تا مکافات سخن را
 بجا راز قبه و بند را می درسم او را و پدر او را و طبیعت او را سب کتم حبت که در نزد کسب کان و علما مان
 او را امکانی و مندرقی نماید موعیه و جماعتی که حاضر بودند گفتند ای مروان و لنگ باش کار از دست بر من
 نشد و وقت مکافات منتفی گشته و مروان را از اهناک و فحاشی شتا خند پس مروان رومی موعیه کرد
 کشت کسی کسب کن حسن را حاضر کند موعیه دیگر باره آنحضرت را طلب نمود چون رسول موعیه نزد یک حسن
 علیه السلام آمد فقال له ما يريد هذا الاطعني حبيتي والله لان عاد الكلام لا وفية مناسعة ما تفي علي غاد
 و ستاد الله يوم القيمة فرمود موعیه طاعی از من چه میخواهد سو کند با خدا می گرازا که موعیه سخن عادت کند که کوش او را
 کوان می کنم مقابلتی که تنگ عار ان با قیامت بجای نماند این بخت و مروان شو بر موعیه در آمد و همسکان را
 همکان بجای و دید خبر اینکه مروان را برادر در شت ایشان بختیت با بجه موعیه بر خاست حسن علیه السلام را
 بر سر بر خوش جای داد از میان عمر و بر الحاص نیز بر سر بر بود حسن علیه السلام رومی موعیه کرد و فرمود
 از خبر چه کن من فرستادی موعیه کشت این جو خستاری مروان کرد و من بجو خستاری مروان رسول فرستادم
 فقال لمرزبان يا حسن الشابي جال فزيتك كفت بحسن قوسب ميكني و شتم ميكني مروان فرستاد حسن علیه السلام
 فرمود از من چي میخواهی کشت سو کند با خدای من تو را و پدر تو را و طبیعت تو را چنان سب میکنم که کسب کان و
 خدا مان بآن کلمات نمی کنند فقال الحسن اذنت يا مرزبان قلنت انك سببتك ولا سببت اباك ولكن
 الله لك ولكن اباك و اهل بيتك و ذريتك و ما خرج من طلبك اليك الى يوم القيمة على لسان نبي محمد
 و الله يا مرزبان لا تنكر انك ولا احد من حصر هذه اللعنات و رسول الله لك و لا ليك من قبلك و لا
 زادك الله يا مرزبان بما خوفك الاطعنا ان اكبر و صدق الله و صدق رسول الله يقول الله تعالى الشجرة
 للمؤمنين في القرآن و تحوهم فاجابهم الاطعنا ان اكبر و انت يا مرزبان و ذريتك الشجرة للمؤمنين يا مرزبان
 مروان من ترا سب میکنم و پدر ترا شتم میکنم لکن خدا و من کوه تو را و من کرد پدر تو را و من کرد

خطاب
 حسن مروان
 حکم

جلد چہم کتاب دوم نسخہ التواریخ

۱۳ چنان فهم کردم که امام حسن علیه السلام در کلاخانین فلان و انبیین فلان بسط داد و داد و روات هر یک از آن مفاخرت و نکاستند تا لاجرم من بنده بدینچه رقم زدم کافی دانستم و در تکرار باطل غایبی ندیدم در جزاست که یکروز مروان بن الحکم در محضر سعید روی با حسن علیه السلام آورد و قال قَدْ اسْرَجَ الشَّيْبُ إِلَيَّ شَادِيلِيْ بِأَسْتَحْسِنُ یعنی ای حسن حوی سفیدی که علامت پیرست در شارب تو بادیده و منین من است کُنْثَابُ از آنکه من سنجوخت رسیدی و دامنشدندی چنانکه فارسی زبانان گویند ریش سفید شد و فرمودندندی
فَقَالَ الْحَسَنُ لَيْسَ كَالْفَلَكَ وَلَكِنَّا مَعَشَرٌ مِنْهُمَا شَيْبٌ طَبِيعَةٌ أَفَوَاعُنَا عَذْبَةٌ شِفَاهُنَا عَيْنَانَا أَهْلِيْ عَيْنَانَا
بِأَقْلَامِهِمْ وَأَنْتُمْ مَعَشَرٌ مِنْهُمْ فَكَيْفَ تَصِيرُ شَادِيلِيْ أَنْتُمْ تَصِيرُونَ أَفَوَاعُنَا أَنْتُمْ تَصِيرُونَ وَأَنَا مَعَشَرٌ إِلَى صَدَاقِكُمْ فَأَنَا شَيْبٌ مِنْكُمْ
مَعَ الْعِلْمِ وَالْعِلْمُ لِيْ بِأَعْدَادٍ الْحَسَنُ علیه السلام فرمود چنان مینت که تو دانسته جماعت نبی با شرم را و اینها می طیب لبهای
پاک و پاکباز است لاجرم زبان ما با نقاس خود روی در روی می آید و غذایین روی بخشیتن سعیدی و شارب

وَمَا دُرْتُ هَذَا الذَّهْرَ حَسْبَ حِجَّةٍ
فَأَنَا فِي الدُّنْيَا بِلَعْنٍ حَسْبَهَا
فَقَدْ أَسْرَعَنِي فِي الدُّنْيَا أَكْعَفَا
وَحَسْبُ الزَّجْرِ فَإِلَّا بَعْدَ ثَابِلٍ
وَلَا فِي الدُّنْيَا قُوَى كَذِبٍ يُطَاوِلُ
وَأَبْسَنُ أَنْ دَهْرٌ يَمُوتُ مُعَاوِلُ

در عالم جماعه بگردن علیه السلام بر مویه درآمد و او در مکانی شک نشین دست آنحضرت در طرف پای نوشت
مویه از هر در حدیثی می کرد تا سخن بپایه رسید ثم قال عجا العایبه ثم غم ای فی ما آتاه الله وآن الذی
اصحبت فیه کثیر فی السحر ما لها ولید البقر الله لها انما کان یبنا رعی فی هذا الامر ابو هذا الجالیس
نما سنا الله فی فقال الحسن وعبید ذلک یا مویبه قال ای الله قال انما اجبرک بما هو اعجب من ذلک
قال ما هو قال اجلاؤک فی حصن الجلیس وانا عند رجلیک فتخلت مویبه و قال یا ابن اخی ان علیک دنیا
قال کما هو قال یا ایه الف فقال فذا نزلت بالک بذا نزلت فی مویبه کما مر عجیب میاید از غایب کان یکند که من جزو غایب
نیمم و برخلاف حق مقصدی این امر شد م عایبه را با چنینسان بکار است خدایش مویبه را در هم نامد را این مرد
در مجلس نشسته در امر خلافت با من بمخالفت نمود و خدا و دشمن مقبوض داشت حسن گفت مویبه ایام تو را
عجب میاید از عایبه گفت ای وایند فرمود خواهی ترا عجب تر از این که می و هم گفت ان صیبت و نمود نشست تو
رصد در مجلس نشستن من در نزد پائی مویبه بنجدید و گفت ای برادر زاد و من رسید که تو و ام داری بر خود ان

مکالمہ حسن
بامروان
وصویہ
۴۰

در باره

[illegible]

جلد پنجم کتاب دوم نسخ التواریخ

۹۶

پراگنده و دروغ عالمی را بر سریده بودند مانند آن فاجعه که از سرهای دلی خنجره باشد و انکار ازنا سبب ثواب
 نمودن و بی جنتی بدست گشتند اینک خبر خروج نمودند خاصه قتی که دستند حسن علیه اسلام خویشین را
 از خلافت بیرون آورد و این امر بر معاویه با پسند و خنجره حوثرة الاسدی در خنجره زد که نزدیک بکشت بیرون
 آمد و کم پیش پاشند مردان خارج و در کردار و سخن شدند گفت ای مردم خلافت علی بواسطه کاهی در خاطر
 خلیان میگرد که تواند بود بر حق باشد اما در بطلان خلافت معاویه شکی و شبهتی نیست لاجرم وجب میکند که چنانکه
 تو ایتم در دفع او کوشش فرمایم و مکتوبی بکایس طائی نگاشت که مردم خارج را کنی دهد و بکشان را بکشد و با
 جماعت خود بخنجره پیوندد تا به پشتوانی بکشد که معاویه رزم رزمندگانش سلبت او را بقدیم قبول نموده و با
 مردم خود بخنجره پیوسته شدند چون خنجره معاویه بودند کس بحسن علیه اسلام فرستاد و خواستار شد که منصفی
 خارج کرد و فقال و الله لقد كنت تحت الحفیر فی ماء السلیلین و ما احببت لك تسبیحی ان قال عتدا
 هو ما انتك و الله اقل طیبالی منهم و قبل لك ذبک عطفه قال لا بل فی غیره قال الله تعالی و لله العزوة
 لو سولیه و لو یخبر فرمود سوگند با خدای می مساوی من دست از قاتل تو باز دهم تا ششم تا خون همان ریخته شود و هرگز
 روا نباشد که من از اجابت تو با قومی مقاتلت آغازم سوگند با خدای مقاتلت با تو مرا اولی است فقال ای ایثان
 گفتند این غرمت از بجز تو عظیمی نیست فرمود چنین است بلکه مرا غرمت چنانکه عدا فرماید غرمت از برای خنجره اول
 خدا و من است و قال معاویه و اذ الذکر الهاشمی جواد الله یثبته فومه و اذ الذکر الی بنی امیة
 یثبته فومه و اذ الذکر الاموی جلیله الله یثبته فومه و اذ الذکر الحنفی بنی هاشم یثبته فومه فبلغ ذلك
 الحسن فقال ما احسن ما نظرت لعموم اعدائهم یهود بنی هاشم یثبته فومه و اذ الذکر بنی امیة یثبته فومه فبلغ ذلك
 و نشنا و طاربت بنو الرقیة ففانوا و حکم بنو امیة ففانوا معاویه گفت اگر هاشمی بدل و دو کند شب بوم
 خود بکشد باشد و اگر زهری شمع باشد شب بوم خود بخنجره بود و اگر اموی مسلم نور زد مانند قوم خویشین است
 و اگر خرد می گسیه نبرد شد این قوم خود بخنجره چون خنجره بحسن علیه اسلام آوردند فرمود از هر قوم خنجره کاشی
 کرده همی خواهد بنی هاشم بکشد تا بفرشته و بنی امیة رزم رزمندگانش که رند و بنی مخروم بخت و تنگرازند
 تا مبنوض مردمان کردند بنی امیة تسلیم شوند تا محروب مردم باشند و بر دینی چون خنجره خارج معاویه رسید حسن
 علیه اسلام را طلب نمود فقال له اخرج الیهیم و قال له فکشت ای حسن بیرون شو بسوی خارج و
 با ایثان فقال کن فقال بائی الله لی بذلک قال فلم الیهم اعدائک و اعدائک قال نعم یا معاویه و
 لیکن لیس من طلب الحق فاحطأ کن طلب الباطل فوجد فاستکف معاویه بحسن علیه اسلام فرمودند خداوند
 ابادار که من از بیانست تو با ایثان فقال هم معاویه گفت از بجز با ایثان خوارج و دشمن تو دشمن من نیستند
 فرمود بپشتن لکن ای معاویه کسی که طاعت حق باشد و نداشت بر خطا رود مانند آنکس نیست که در طلب باطل برآید
 و بر مراد خویش فایز گردد و گناست از آنکه خوارج چنان میدانند که در طلب حق کام میزنند و تو سیدانی که با حق غضب
 حق را کردی لاجرم روایت که مادر او تو با ایثان جنگ گسیم چون معاویه این بشنید ساکت شده و است که
 حسن علیه اسلام اقدام در این امر نگذاهد و پس صنادید کوفه را حاضر ساخت و گفت ای مردم کوفه من بپشت شما

شرح احادیات امام حسن مجتبی علیہ السلام

استوار دادیم و با شادان بای محشم ناکاهی که دفع این ابن خواجه را کنسید مردم کوته نازار را شاد جنگ شدند
و بجزیر کنگر و ذخایر حوت میوه پدر حوثره را پست خواست و کشت مجلی کن و پسر خویش را خصمی کنی باشد که از
اس کردار با محسن خاگر را نکیر و پدر حوثره شتاب زده و نیزه فرزند آید و کشت ازین کار نامستود و کپسوی
بایست که عانت آن خرد و عانت نخواهد بود حوثره کلمات پدر را وقتی نگذاشت خواست تا او را محبت اهل خود
ترغیب کند و قلب او را بدین زن و فرزند ترقی دهد باشد که در این محضر ناکه اقدام کند کشت ای پسر کنگر خدای
پسر ترا که فرزند زاده منت حاضر سازم تا او را دیدار کنی حوثره کشت سوگند باختی که من در این کار ترخمای
کاری سنان نیزه را و ستر دارم تا دیدار زن و فرزند را لا جرم پدر حوثره و پسر میوه را محبت کرد و قصه باز
کشت میوه کشت اکنون دفع اختیار میوه بجزیر کس مردم از نای باز کوته چون شد و طی صاف کرد
نزدیک بخواجه لشکر گاه کردند و روز دیگر آغاز مبارزت نمودند و صف مقابلت راست کردند از انوسی نیز
حوثره مردم خویش را بر صفت کرد و هب بر آنخت و در میان هر دو صف بجای کوفان گرفته قتال
لَقَدْ نَالُوا اللَّهَ أَنَّهُمْ بِالْأَمْسِ غَالِبُونَ فَيَوْمَئِذٍ هُمْ وَأَسْلَاطُهُمْ وَأَنَّهُم الْيَوْمَ غَالِبُونَ مَعَهُ لَيْسَتْ وَأَسْلَاطُهُمْ
کشت ای و حسن آن خدا شادی با میوه قتال میدادند تا سلطنت او را خراب گشتید و مردم روز را و پدر
میدیدند تا سلطنت او را استوار سازید این بجکت حمله را کنند این هنگام پدر حوثره پدید آمد فرزند
را با مبارزت طلب کرد حوثره کشت ای پدر منم و اوست که تو با دیگری رزم زنی و من با دیگری قتال میکنم
بجکت حمله کرد این کشت

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ التواریخ

کار کند و عودت باز نماند و چون حسن و اندو که ما راست از غیر تمام است که مباد امکانست تا کاسی کرد
 و دست خوش جو و رسم کرد و بدقت قال الحسن یا مَسْبُوبٌ یَحْنُ نَعْلَمُ أَنَّا لَنَجْعَلَنَّ قَالِ الْحَسَنِ سَعَةً بَلَى یَقُولُ
 مَتَّعْتُ رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَحَبِّ قَوْمًا كَانَ عِزُّ حُسَيْنٍ عَلَیْهِ السَّلَامُ فَرَمُوای سَبِّ یا اکاهم که تو دوستدار ما می نامی حسن
 فرمود که شنیدم از پدرم امیرالمومنین که از رسول خدا روایت کرد که فرمود هر که دوستدار تو میرا با دشمنان
 محسوب خواهد شد این وقت سبب طلبیان عرض کردند یا بن رسول الله صواب است که دیگر باره نامم در دست
 کبری و با صوبه آغاز قنالت فرمائی فرمود نامم و این امر بخوانم که در باجکله روز دیگر حسن علیه السلام با اهل و عیالت
 از کوه چغندر پرون زد و چون پیر برد
 وَ لَعَنَ قُلُوبُ فَارُغَتْ دَرَاهُ عَلَیْهِ

وَلَهُمُ الْمَلَاِیْقُونَ حُودُودُ مَا رَی

و از آنجا که بر کوه طی ماسف کرده و از مدینه شتر و از انبوی صوبه بعد از پرون شدن حسن علیه السلام روی
 با و لب بدین عقبه بنی مبطر کرد و کشت پایا و هبیل دُبَّتْ قَالِ نَعَمْ وَ مَعُوذُ کُنَاتِ اَزْكَوَادُ وَ طَلَبُ
 خون ثمان بیرون شد م و کار نجابت بروم و لید کشت چچ دقیقه فرو کند شش و از پنهان خواستیم افزون
 کردی و از این کله صوبه و لید را با شغاری که در کسیر صیخون خواص عثمان نوشته بودند شنبی میداد چنان که کتاب
 علی علیه السلام رفتم که در عید و ان تعارضت که ولید نام بر بوی بردند

از کتاب
 زینب

قَالَکَ مِنْ أَحَبِّ قَوْمٍ مُلَیْمٍ
 مَهْدُ رَجُلٍ دِمَشْقٍ وَلَا تَرْیَمُ
 لَمْ تَرَ لَا أَلْفَ وَلَا تَسْوَمُ
 کَذَا یَغْفِرُ وَ فَلَاحِیَ لَا تَرْیَمُ

أَلَا أَلَمَ مَعُوذَةُ أَنْ حُوتِ
 فَطَعْنَا لَدُنْهُمْ كَالشَّيْءِ
 فَتَوَلَّوْا الْفِئْلَ وَ كَانَتْ
 قَالَتْ الْكِتَابُ إِلَى عَلِيٍّ

هم در این سال حمله جبری فلانست که در این اشرار بارود و خنبار و کوه و ازین پیش و جلد دوم کتاب ال
 در قصه و با چه دم که دریم که اهن مصنوعی بشکریا و فیض میا کند چنانست عا دینود که بیستاری بارود و بیستاری
 خنجر بنی التي چند پان لشکر کا و فیض میا کند تا در اینجا بارود و فروخته میشت و آن آلات را در هم می شکست و هر دروا
 با این بارود و دیگر ششیا استیب میزد از این قصه میگوید که بارود در زمان ذوالاکتاف دو با سیه بخود است
 بعدینست که مردم مصر در سال حمله جبری تحمیل صفت کرده باشند و منفعت بارود را بقوت خنبار و بزیادت برد
 ذکر کثرت صوبه بنی انبیا ان کو و بیجا بنام و شرح تمام کتابت از و در پیش کت

چونند بر اراضی عراق غرب استیلا یافت و از صنادید قابل و بر رکان اقوام صفت گرفت و حسن علیه السلام
 با اهل بیت روانه مدینه شد یکبار بطین خاطر کتت مردان بن حکم را مشور حکومت مدینه داد و خالد بن العاص بن شام
 را بکابلانی که کت است و غیره بن شعبه را حکومت کو ذواد و مشرک را چنانکه بود و تقبضا و کوفت بر داشت
 و عسبانه بن عامر را در فرما کند از می بصرون و رومند کرد و امارت خراسان و یغزو و سیستان نیز بعد
 به تمام داد و عبد الله بن عامر بن بن البیثم را از قبل خویش بگومت خراسان فرستاد و بگو صوبه سفر شام را
 عظیم بن شام داد و از کوه و چغندر پرون زد و قطع منازل نموده و در شام کشت و این وقت از برای تشدید

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۲

وَقَدْ رَفَعَ إِلَيْنَا عَيْنَهُ قَوْلَهُ
وَأَمَّا الْمَرْءُ لَوْ دُرٌّ وَسُجُودُهُ
تَعْلِيَهُ الرُّحْمَانُ ثُمَّ لَمْ يَمِرْ
فَتَعْلَمُ الْتَّائِبِينَ مِنْ عَجَلَانِ
وَصَفَى أَوْ الْمَصَابِيحُ مِنْ تَعْلَانِ
لَهُ عَيْنًا حَفَاطًا إِذَا تَعْلَى عَيْنَهُ

مویه روز دیگر اسب برای خود بردن شد و بر کسی خوش نشست و عقل را طلب کرد و قاله که
لَمْ يَأْتِ بَابِي كَيْفَ تَكُنْتُ حَيْثُ قَالَ لَمْ يَكُنْ خَيْرًا لِي مِنْكَ وَكُنْتُ خَيْرًا مِنْكَ كَمْ ثَنَانِ ابْنِ ابُو بَرْدٍ طَبْرَ حَسْبُكَ رَازِ
که هستی گفت باز که داشتم او را در حالتی که از برای خود بین که تر از تو بود و تو بین که تری از برای من از او یعنی علی بن
خود را بدینا نعره زشت مال سلیمان از بخت مال من عطا کرد و تو دین خود را بدینا من فروختی و مال سلیمان با من
عطا کردی و لا حرجم علی از برای خود خوب بود و تو از برای من نکلت و بر رویه نقل افتاد چه تو فرو بود که این که عقل اخذ
عطا یا بود او را بر علی حجاب نهد چون فرمود می گام داشت بر او کشت گفت عقل خدایا که شاعر گوید

وَإِذَا عَدَدْتُ خَطَايَا أَلْ حُشْرِي قَاتِلَةً يَتَمَمُّ فِي بَيْتِ عَشَابِ

چون که محال حرفی موطوب بی ماست خرنی اسلم موطوب سخن است و عرفت ترا کردش روز دوش مگر کن میکند بینی
صلواته و جزا تو را کنی و سخن زبان من کنی فقال عَقِيلٌ أَصْبَحْتُ بِكَ يَتَمَمُّ جَانِبًا لَا لَبَّكَ نَصْلِي جَانِبًا بِمَا عَقِيلُ كَشَايِ
مویه صبر کن شکست با من اتنی هرگز که خود را فروخته و بود حرارت آن تنش که خود کرده و گویند ما خدای می می بر او شبستان
تو صبا کنی که شاعر گفته است

وَإِذَا هَوَايَا أُنْجِلَتْ بِقَارِهَا بَوْمًا خَضْرَاءَ نَمَّ نَالِ بَجَابِشِ

بَايَ اِصْلَاحِينَ عَنِ الْمَوْلَى خَرَّ مَتَمِّمٌ وَالصَّائِبِينَ مِنَ الْمَلَامِ قَوْمُ الْمَنَابِيعِ

آن ایویه تو را که خوابی با منی تبه خسته کنی گوی با جبهه خنوعی کرده مویه گفت ای او برید مرا خدای سوگند میسم که
ارایکه سخن دست باز دارد و مرا باکی ازین کلمات نیست همه چی خواهم که محاب طبر بدارم و صمات بشا نزنند
تو بر شمس کنم چه تو بر احوال ایشان دانای عقیل گفت از هر که خوابی پرس گفت سخن است با او همان کن چون
جامعت مرا می گفتم فقال أَتَا صَحْفَةً فَعَلِمَ الشَّانَ عَصَبًا لِلَّيْنِ فَاتَّقِ قُرْشَانَ فَالِ الْفَرَانِ بِرَبِّهِمَا
فَلَوْ وَتَقْنُو مَا تَقْنُو فَلَئِنْ لَمْ تَنْظُرْ حَكَمَ الْكَلْبُ مَا صَحَفَ مَرْدِي سَتَ بِحُفَّتِ مَنِيغَ وَخَمَانِ مَرِيغَ كَسَنَدَ وَكُفَرَا كَسَنَدَ
همراه با و بر تو هم کشا و در و کشا به کار گاهی در هم بسته را نظرد که و ندید او حکم است و اما و ندید و عذله
فَاتَّقِ الْفَرَانِ جَارِيَانِ نَصَبَتْ بَيْنَهُمَا الْحُكْمَانِ وَتَعَاثَرَتْ بَيْنَهُمَا الْبُلْدَانِ رَجَعَا لِحَقِّهِمَا لَا لِعَبْدِهِمَا زَبَدَ عَبْدُهُ
خنوعی آن که و حسیج بحر در ایشان میرزد و سحر با ایشان سیراب میشود و مردان جند نه مردم هرل بکر با و کشت
می صوحان چنانند که شاعر گوید

إِذَا نَزَلَ الْعِدَاءُ فَإِنْ عَيْنِي اسْوَدَّ أَظْلَسُ الْأَسَدُ الْقُتُوبَا

چون کلمات عقیل صحبت من رسید او را بدینگونه که بگویم فرستاد و لیم الله الرحمن الرحيم ذکر الله ذکر الله
وَلَيْدٌ يَنْفُخُ الْمُسْتَفْضُونَ وَأَنْتُمْ مَقَابِجُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَتَابَعْتُكُمْ مَلَفَ مَوْلَاكُمْ كَلَامُكَ لَكَ عِدَّةُ اللَّهِ وَعَدُّهُ
عَدَدُ اللَّهِ عَلَى ذَلِكَ وَسَأَلْتُ أَنْ يَبْدِيَ لِي أَلَى الدُّرِّ جَبَرُ الْعُلَا وَالْقَبْضُ الْإِخْرُ وَالْعَوْدُ الْأَسْوَدُ فَإِنْ عَيْنِي

جلید پنجم از کتاب و عجم اسنخ لئو اسنخ

بودند چنانکه با توپرون شدند فرزندان منافقین و مطلقاً تو درین ایشان خدعه نگذری چنانکه ایشان در دینمای نو
 ۱۱۱ خدایت نگذردند مگر با خدای می صوبه پوشیده و نیت بر تو بگذردی و پوشیده نیت بر ایشان بگذرد
 کا هر یک بر تو نشین فرد شوند و بزرگ بشینند که چکر دهنده ها خدای بزرگوار تو خدای است و سونکند با خدای سوار
 و دست غنی چنانکه تا خدا و رسول را حشمت و بدارم و ترا دشمن میدارم در در قسامی خدا و رسول چند که زنده باشم
 چون من بدینجا آوردم و بگویم که با این بزرگوار است خواست خویش باقی باشی و بفرموده ما دیگر باز دهنس بزرگوار
 بود تا وفات کرد مکتوف با که این قصه را فاضل مجلسی در جلد فتنه را است کرده و نیز در کتاب رساله اوسط
 بدین گونه سطور است لکن بزرگوار من درست نیاید چنانکه که مردم صبر بر خفا را بنوریدند عبد القدوس بن محمد بن ابی اسحاق
 که حکومت مصر است عبد بن عقیق بن عامر که بنی را بر نیابت خویش بگذاشت خود طریق درین کشت محمد بن ابی اسحاق بن عقیق
 ابن ربه بن عبد شمس ابن عبد مناف مصر را تحت فرمان آورد و عقیق بن عامر را صلح نمود چنانکه در تاریخ مصر و در کتاب
 سطور است و من بنده در کتاب حمل در ذیل احوال فتنه کنان در مصر شرح نگاشته ام با آنکه آنوقت در آن زمان
 علی علیه السلام در مدینه جای داشت و آغاز مخالفت طلحه و زبیر بود از آن هوی صوبه چون خبر مصر شنیدند
 بنده بیکاست مصر استافت و با محمد بن ابی حذیفه کار مبصا که کرد بشرط که خود در مصر نماند محمد بن ابی الصلت را از
 جانب خود بگذاشت مصر باز داشت و خود با چند تن از فتنه عثمان پیرون آمد صوبه در عرض را پیش از آنکه
 و محبوس نمود ایشان را بر خیس فرا کردند صوبه فرمان کردند مالک بن نبیرا بکنند که حاکم فلسطین بود از اهل شام
 متباعد و همکار را مآخذ و اشتباهات و در گذارند پس محمد بن ابی حذیفه بجا بود که بعد از نهادهای علی علیه السلام
 صوبه در آید الا که گویند پنجانیات در میان صوبه و محمد بن ابی حذیفه است که بود که خود را مصر فرستاد و با موی کایب
 کرد و محبوس صوبه چون محبوس شد بدست مالک بن نبیرا مقتول گشت و دیگر از فتنه صوبه پیری را سزاوار
 که چنین نام داشت فاضل مجلسی از کمال الزبارة حدیث میکند که جابر بن عبد الله انصاری گفت که چنان اهل
 کوفه من حضرت ام کردم و دیگر در ظاهر و در شش با صوبه و دو پسر او خالد و زبیر و دیگر عربی انصاری حاضر بود که
 ما بخود دیدار نمودند که از راه عراق بشام میرسد صوبه گفت نیکی است که بر جای باشم تا این شیخ را از
 پس از او پرسش کنیم که از کجا میاید و بجا میسیر و دلاجرم بودیم تا شیخ برسد فقال له معاویه
 عن ابنی اقولک یا شیخ و قال ابنی یزید صوبه گفت این شیخ از کجا میائی و بجا میسیر وی شیخ را از
 سنج نداده و درین انصاری گفت ای شیخ چرا میری تو منین را اجابت بخردی گفت خداوند را هر دو جانب
 سنجت میفرموده است و آن جزانیت فقال معاویه فصلت و لخطانا و احسن و اتانا اننا الکلام
 صلیک یا شیخ صوبه گفت تو سخن برستی کردی ما خطا کردیم و تو سبکی می کردی و ما بد کردیم و بتان
 اسلام او را سلا داد و جواب باز نداد چنانکه گفت نام تو پست است جمل داین شیخ پیری فروت بود
 و دیگر می زلف فرمایان و فطی زلف در پامی داشت و کسائی سخت مندر رس پوشیده بود و کشت هزار
 کاشیش کاسته و استخوانهای کوفه بر خرگسته و ابرو با بر فراز چشم خفته در روز کاری در از را بد و در کشته
 بود صوبه که بکشت از کجا از تنگ سفر کردی و بجا خواهی رفت گفت از عراق میسایم و قصه مبتدا شد

و فیصل بن

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

کشت عراق را بکوه زاب پشت انداختی کشت بخور کشت موی که کشت تا از کوه و درص غری میری کشت مری کلام است
 موی کشت حامی و زاب شیخ کشت ابو زاب کشت علی بن ابیطالب قال له الشَّيْخُ اَوْعَمَ اللهُ اَنْفَاكَ
 وَفَضَّ اللهُ قَاكَ وَلَعَنَ اللهُ اَنْفَكَ وَامَاكَ وَكَيْفَ اَنْقُولُ الْاِيْمَامَ الْعَالِيَةَ وَالْعَبْتَ الْهَالِكَةَ يَعْصُونَ
 الدِّينَ وَفَالِ السُّنَّةِ كَيْفَ كَالْفَايِضِ وَالْمَاوِيَةِ سَفَا هَذَا السُّؤَالُ اِنْ عَمِيَ الرَّسُولُ وَدَفَعَ السُّؤَالُ
 نَاحِيَةَ الْعَقَاةِ وَكَرَّ الْفَقْرَاءُ وَخَامِسُ اَهْلِ الْعِبَادَةِ وَاللَّيْلِ الْعَالِيَةُ اَوْ الْحَسَنُ عَلَى اَنْفِكَ طَالِبُ
 شیخ امیر مومنین علیه السلام را بدین مسائل و محافل صفت کرده موی کشت شیخ چنان بسم که خون کشت
 با کشت خون علی نتیجه است اگر چه هر دو فاعل امری ناشی کشت خداوند را بجز این دوست ندارد و عرض را بعد از او
 مرک دارد و گن دانسته باش که خداوند صد تو را نیز اندازد و فرزند او را و بجز برای می کند و حجت چنانسان نفرماید موی
 کشت شیخ هیچ چیز از بجز خویش نمی کشد موی که بعد از تو کده خاخرت تو باشد قال ترکنت الفرس
 الْاَشْقَرُ فَاحْمَرَّتْ الْمَدَنُ وَدَلَّهَا فَاحْمَرَّتْ سَبْ سِرْحَمُکَ رَاوَسْکَ حَاکِی کَمَا یُکْدِ اَشْتَمُ و راه معراج را اند
 برای آنکه که خداوند مودم و درین اعصاب موی کشت تواند بود که ای شیخ ترا ندانند و حسین نامسوده و سخن را ند
 موی کشت ای شیخ مرا مباحی کشت نشاء سم کشت من موی بهر دو معبان شیخ و کردی شایعی علیه سیدی می پستی
 قَالَ لَهُ الشَّيْخُ مَا اَنَا لَلْعَيْنِ عَلَى السَّيْرِ عَلَيْهِ وَفِي كِتَابِهِ الْمُبِينِ اِنَّ اللَّهَ قَالَ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ
 وَالشَّجَرَةَ الْجَنَّةِ وَالْعُرْوَةَ الْوَحْشَةَ الْحَبَّةَ الَّتِي ظَلَمْتُ رَوْحَهُ وَقَالَ فَيَدْبِقُهُ الْحَالَةُ فَخَرَّجَتْهُ
 عَلَى اَنْفِ سَفْعَا الرَّيْحِ اِنْ اَبْتَمَّ اِلَيْهِ لَئِنْ اَلَا كِبَادُ الْعَاثِقِ لِحُلْمِهِ فِي الْعَصَا د شیخ کشت موی
 علیه تونی آنکه که در میان رسول کتاب خدا را بدین مامید و شده و شجره ملعونه در قرآن تونی و شجره حنینه تونی و عروق
 حسیه تونی تونی که ظلم کردی نفس خود را و پروردگار خود را تونی آنکه که رسول خدا فرمود خلافت حرام است بر
 بهر دو معبان آن که گناه که بر سر کلاه کار و بهر چند حکم خواران کردن کش طاعی می که ظلم بهتس مندگان خدا را
 در کشت موی از کلمات و در خشم شد و در کهای کردنش سطر کشت دست بقبضه بشیر مود و بهر یک و کرد و دیگر بار و
 حتم خویش فرود و درم قال لَوْلَا اَنْ الْعُقُوقُ لَاحْذَنُ وَاَنْتَ تَمَّ قَالَ رَأَيْتَ لَوْ كَانَ فَاَعْلَا ذَلِكَ
 قَالَ الشَّيْخُ اِذَا دَلَّ اللهُ اَوْ بِالْاَعْدَادِ وَتَقَوَّرَا نَتِ الشَّيْخَانِ وَقَدْ قَتَلَ عَنْ هُوَ تَرْتِكَ عَنْ هُوَ تَجَرَّ مِنْ
 وَتَحْتَانِ شَرْهِيَةً موی کشت کرد این بود که موی کاری ستوده است سرت را بر یکو خرم ان شیخ حکم کردی منی
 اگر چنین کنم این حکم من کمال سعادت فایز دوم و تو عایت نقاد را دادا که گنی تا نا کیک از من صبر
 بود کشت کبر اگر از تو بدتر بود موی بخور کشت که در مثل میری فروت که امر و ز و اگر نه فرمود و وجهان چهار کرد
 فایز بی منت روی بخور و بکشد کشت و در بوم و اگر که علی غنا را بخت حاضر بودی فقال الشَّيْخُ مَا لَكَ مَا قَلَّ
 وَلَوْ قُلَّ ذَلِكَ لَعَلَّاهُ بَايَسَافِ حِيَادٍ وَسَوَاحِدَتِ لَمَادٍ وَكَانَ تَكُونُ ذَلِكَ لِحَبْلِ الْعَالِيَةِ وَكَيْفَ كَيْفَ
 سوگن با خدی علی غنا را بخت اگر او کشته بود دیگر و خدایت کما و دیگر و بکشد با شمشیری نیزند و ساعدای میرند
 او را تبا و میا خست و علی انیوت حکم خدا و وصیت رسول خاموس بود موی کشت شیخ ایاد معین حاضر
 بودی کشت حاضر بودم جواس یا که کد کال را که ازب پاهایان تو میتم کرم بهر سپانان را که مود نمودم

جلد پنجم از کتاب دیم ماسخ التواریخ

۱۶۱۲ و مانند غیر غنبنک کاچی با تیر و کاجی با سنان رزم رزم و همشاد و سیر بر روی او کشاد و دوم دوست بر بزرگوار
 و دوست بر بزرگوار و دوست بر بزرگوار و دوست بر بزرگوار و دوست بر بزرگوار و دوست بر بزرگوار و دوست بر بزرگوار
 بودی که همیشه عایشه با علی قتال میداد حتی با کدم بود کشت با علی بود معویه کشت مکره خدای فرمود و آن را احکام
 یعنی زمان غیر با دمی بن است اند و سنجبر و ارام بود همین کشت شیخ کشت خدای فرمود و قرن آنچیز و کشت
 و همان کمر رسول خدا فرمود است با علی خلیفه علی بن ابی طالب و آله و اهل بیت علی بن ابی طالب و اهل بیت علی بن ابی طالب
 و کشت سید کشت با المسلمین و اهل بیت علی بن ابی طالب و اهل بیت علی بن ابی طالب و اهل بیت علی بن ابی طالب
 و کشت سید کشت با المسلمین و اهل بیت علی بن ابی طالب و اهل بیت علی بن ابی طالب و اهل بیت علی بن ابی طالب
 و با خیال عایشه را حتی بود که چندین فرقه کجاست تا خون مسلمان را بر سر کرد و اموال ایشان را به باد و لعنت خدای
 ستمکاران همانا عایشه مانند زن فوج است که در نقش جامی دارد و ناخوب جامیت جامی کا فران معویه کشت
 ابی شیخ از دمی دارد است حاج خود جامی سخن باقی نگذاشت پس چه وقت تار یک شد روز کار است فرود نشست
 انوار رحمت قال لما صرنا قهراً و عمر بن العاص و عمر بن العاص و عمر بن العاص و عمر بن العاص و عمر بن العاص
 است معویه بر پشت اسب بقا و قاه بخند و فقال يا شيخ هل فيك من قطع يدينا قال و ما ذلک معویه
 کشت بان ابی شیخ بر زبان گوید ای برادر من کشت با شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ
 و کندم که انبار باند و ده هزار در هم از هر عیال تو عطا کنم شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ کشت با شیخ
 شنیدم بقول در هم حلال الله و در هم حلال الله و در هم حلال الله و در هم حلال الله و در هم حلال الله و در هم حلال الله
 بیوفت معویه کشت کرد در دشمنان فاحش جوی سر رفت بر کیم کشت هرگز و جامی که تو باشی اقامت بخور و
 خداوند فرمایند و لا تکرهوا الی الذین ظلموا فاستکم التار و ما لکم حید و لا لله عاف لیا و لا لله عاف لیا و لا لله عاف لیا
 خلاصه معنی است که بنامند ستمکاران اثر بد از انشاد و رخ زبان نه بیند و جز رحمت خدا و مظهر منتهی
 معویه در بایست و ستم است نام و ستمکاری این کجاست و طریق بیت است ستمش و داشت و دیگر او و اندین
 بر معویه بر و است ابن ابی محمد و ولید بن جابر بن غلام طامیست همانا ولید و معویه رسول خدای اسلام آورد
 و حاضر خدمت آنحضرت کشت و بعد از رسول خدای در تمام اصحاب علی علیه السلام بود و معین در خدمت امیر
 المؤمنین رزم میداد و بهبادت و شجاعت نام بر دار بود چون امیر المؤمنین شهید شد و امر خلافت بر معاویه و یزید
 یافت با چار و عراقی که جنگ دشمن کرد و با چار و عراقی بر معویه در آمد معویه اگر چند نام او را شنیده بود و صفات
 او را دانسته بود لیکن او را به یاد داشت شناخت لایچم از نام و نسب او پرسش کرد چون گفتوف است
 روی با ولید آورد و کشت تو در لید از هر جاحض بودی کشت بودم کشت سوگند با خدای پیروز
 سامع من از بانگ تو و اصنامی از جوده تو مصلحت گشته است که اگر کج با علی صوت ندا میکرد و این را جوده و قنات میگوید
 فَاَيُّهَا الْأَمْرُ عَلَّامِينَ عَلَبَ
 تَسْتَدُوا فَاَيُّهَا لَكُمُ الْحَيَّ وَابَ
 هَذَا بَنِي عَمِ الْمُصْطَفَى وَالْمُنَجَّبِ
 تَمِيْنُهُ لِلْعُلَمَاءِ سَادَاتِ الْعَرَبِ

و قد ولي يابا بر
 بر معویه

جلد پنجم انکسار و سیم مانع تواریخ

۱۰۱۴

زبون و ذلیلی که نماید خداوند قطع کند پسندای شما قطع کردی بحسب و هر آنکس که بر شما رسکاشی بود و بزرگوار از
 شامت ای غیر سید انگاه روی با من کرد و گفت ای قائله با معونه ما اول تو بی لهذا احسانا اهل
 العراق و لا جوعا الهم و لکن الحفظه نذهب الغضب لقد رأتک بالاسیر طابت انا
 نیت یصعصع بنو سحر و هو اعظم ما عندک من هذا و انک لفلان ففتح فی صفاتک
 و اخذ فی عداوتک و استاذن انصارا فی حرمک ثم انبت و سرخته و انت الان یجمع علی قتل هذا
 زعمت ان یصفنا و انما عینا فاننا لا یمنر ولا یحلی و لعمری لو و کلک انک انما یفطان الیه قویات
 لکان جده لک العار و ذکرک الدائر و حذک القول و عرشک المنلول فانج علی طاعتک و اطو انا طاعت
 بلا لیس الیس لک عرشا و بطایر لک شارد فاننا لا نریم و الاضیم و لا نلظی جرح الخیفه لا یغیر بخا و الفین
 عفر بن سیف بن نبی بن کث اری سکنه باغدی میوه بنجمن در حب مردم عز و کرم در سار و سار طار ایشان کن در حب
 میکند که کجا جهان ملک مردم ملک ختم خوش را فرود و دهانادی کران بودم که چگونه با صحت بن صومان کار بر تو دار
 کردی حال آنکه عصبان و از ولید پیشتر و خاطر تو از ختم او فرود شد و تراوشد پدر و شاعت تو و سخت نزد عداوت تو
 و در حبس تر و در محاربت تو بود و در امور و عظمت و دشتی و حضرت مر حبت را می و اکنون مقتضی بر قتل و بیایان تو هم معصرا
 عظیم ترمی و مردم را رایت فرومایه دشتی و چنان نذر کردی که در راحت ماسود و زبانی تصور نیست تنم کجای خودم
 اگر قبله عطا نیست از تو باز میدیشند و تر از سپیده تو باز یکد استبد هر سینه تو پاک میت می نام تو محرومی نیست
 و مندی تو کنده می میگرفت و ملک تو عزاب میشد ان میوه بر تو نشی و در ایش سیر و دارا بهر معاصی مطالب به پذیر
 تا خسته سبای بر تو همان بود و پرگنده ای بر تو کرد و ایندها نامد ستوش ظلم و ستم نشوم و با بیال استی دولت نکردیم
 و بگرداب بلا غوطه نریم و بدور باش غنیمت ترک و مطر و نکریم فقال معویه العصبه سلطان فادع علی انفسه
 انفسا الا لئلا و روی از انجمن با خویش و پشت کشت غضب سلطان است با حق انسانی کار بر تو دارا میکن
 انگاه با عفر کشت من لید را خشتی نکردم و هدف غضب و خشم ناختم و پرده حرمت در اچاک نزد من یک دزد نیست
 حلم من بر دی شال دی شکی گفت دیس عفر دست لید را بگرفت میرای خود بخانه حکم شد که از مردم این کس در روش
 جایدار و هر تن و دو دنیا را زنا و خوش برون کند خنده چهل هزار دنیا را بر آمد مقام منسیغ را نیز و لیب بخدا
 و او را حضرت مر حبت بطرف داد و دیگر از و از بن معویه شد و بن اول است و او بعد از وفات امیر المؤمنین علی علیه
 اسلام غرویش کرد و حاضر مجلس معویه بن معویه و در عظیم نکرد و یک ترسب کشت و از ایام سیری شده بخشی از کوز
 و آثار عثمانی بنحو پس کرد که مجلس از مردم بخشی بزرگ بود و کشتای شد و بر بنجی چند در شال علی ابن طالب که خود
 بدین کار آگاهی بوسی فقال له شدا ان اضعفی فی ذلک فان علیا قد یخفی بیه و یجود فی بعلیه و کفنت ما
 کان یخفی عنه و انقادت لک الامور علی اشیاءک قال فانیس من النامین قال لا یلیس یحلیک
 شد و کشت ای معویه مرا از این سران معویه دارا همانا علی با پروردگار خود پیوسته باشد خود با دشمنی داشت و تو چنانکه
 میخواستی کام باشی و امر خلافت بر تو راست بایستاد و لاجرم از مردم چیزی طلب کن که با حلم تو درست بناید معویه
 کشت میشد و لابد باید بر بخری و سخنی کجائی و اگر نه در خدمت ما عالی از شک و رسپ کنایمی بود شد و ناچار باید

و شد و بنادوس
 معویه

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۰. ابی بن عقیل استی فقال لاخف يا ابر المومنين من ذاك ما اعرف ومنه انما المومنين
 عمن فانهم معشر فرس حصونهم باليد والذار مشاة عدة نازحة وقد حصصه المهاجرون و
 الاصل انهم بين خايل وقايل واما عائشة فليد خذلها في طول باع ورجع يرب
 وذلك اني لم اجعل كتاب الله الا ان تفر في بيتها واما فودد يصفين فاني وددت حتى ادرك ان قطع فانا عاقبت
 خف كشت ابو عيسى را كه را نشان كشي ندارم لكن برنده اس عاب مكر شيم با و قتل عثمان شما بجماعت فرست اورا
 در مدینه محاصره داشتيد و با اظهار قربت فرست دست باز داشتيد و مهاجرو مهاجرات را حصار دادند
 لاهرم در میان قتل و خذلان كار می دست كرد و با خذلان عايشه را از بخبران خواستم كه از خد خوش برون
 شافت و از آنكه محكوم بود سر بر تافت و از كتاب خدای يا نعم چرايكه او در سراسر ايام خوش اقامت گذرانور
 من بصيرت چنان بود كه فني دار و ندیدم كه بران اندیشه بودی كه ما را عطفان كودن برنی در فرست كه موبدین
 كلمات حكيمة فقال ايها الناس ان الله تعالى قال وان من شيء الا عندنا خزائنه وما ننزله
 الا بقدر معلوم فعداكم تكونون بني اذ اقضت عنكم في عظام باكم
 امشب بودمان خدو ندیدم چنانچه از این همه اشیاء در روز است كس فرو نمی فرستیم الا ما نذره كه خود مید استیم
 بمیان است حال عطایای شما هر كس را با نذره كه مید انتم بدل میفرمایم و جب میکند كه رفتن مر اقامت كسد
 فقال لاخف بن قيس اما والله ما علموك ههنا في حرا غير الله ولكن وضعت بذلك على ما
 انزل الله من حرا اريد بقتله في حرا منك وخلق بئشا وقلته
 خف كشت كوئند با خدای انور اقامت من بكم و آنچه در فرغانه خد است كس آنچه را خدای از خد خود در سنان
 نور خزان خود فراهم آورده و دست خضر فرز بران نهاد و مسلمانان حاضر و حایل نده و فوخته مساویه
 از خستاج دست بار كشید و خف را بجاه هزار درهم داد و عايشه را كه عظمی فرمود و كشت ديكر چه
 حاجت داری خف كشت حاجت من است كه احسان خویش را از مردم باز بگیری عطایای ایشان را بسخنم
 برسانی و كاهی كه از نادمه و كجای مردم فرستد بر كافی بسوی تو كسیل سازیم انكه جواب راسی هزار درهم عطا كرد
 پس جاب نزد يك موبه آمد كه كشت داشته كه خف جاب علقه را فرو گذارد و در انبر شناخته كه از امويه دست از
 ندارم چو است كه خف را بجاه هزار درهم عطا كنی و مرا سی هزار درهم موبه كشت من من اخف را ندیدم را هم خریدم
 جاب كشت تيز زين مرا خريد موبه نيز با جاب است هزار درهم را فرو و تا قرن اخف باشد كج جاب قرون انچه نرست

و چون دواغ جاب كشت انما را بسوی موبه را كه رو نهند فرزند تو تيز در نماند كه

أَكَلُ مِيرَاثِ الْحَبَابِ خِلَافَةً	وَمِيرَاثِ حَرْبٍ جَانِدَةً
أَوَّلُهُ وَعِجْ مَا مَعُوذِي أَذْرَا	ثَرَا وَجَنَارُ الْكِرْبَةِ فَاذْبِرْ
فَلَوْ كَانَ هَذَا الْبَيْتُ فِي جَاهِلِيَّةٍ	عَرَفْتُ مِنَ الْمَوَالِي لَقَالُوا
لَوْ كَانَ هَذَا الْأَخْبَرُ عِزًّا	لَأَدَّتْهُ أَوْ عَصَى الْمَاءِ عِزًّا
فَلَمْ يَزَلْ يَأْمَعُوذِي لَمْ يَكُنْ	أَوَّلُ الْبَيْتِ مِنْ عِيَالِي يَمَانِي

بعضی از این
 احوالات
 بطریق كلامی
 بعد از این

جلد پنجم کتاب عم و نسخ و تواتر

۱۲۴

ایشان را در میان جماعت میگذرانند و این خوی صاحبان بیت قناعت است موی که مثل اهل حجاز را که زیاده نداشتند
 اَمْرُجُ الثَّانِي إِلَى فَيْتَةٍ وَأَجْعَلُهُمْ عَتَمًا فِيهَا عَجَلَانِ لَمْ يَبْنَا فِي الدِّينِ وَتَشْكَا بِقَوْلِ الْبَقِيرِ
 وَيَتَّبِعُونَ الْأَمْرَ إِلَّا بَرَاءً لِقَاءِ الْفَقْرِ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ الْفَقْرُ
 آن عاجز باشند و مردی شکست و محنت زده اند الا انکه استوارند و دین و شمس اند بعلم بعضین متابعت میکنند
 اندر امرار و مخالفت نماند فاما آن خیار را که موی که در امانند و فاسقان خیار که در امانند قال یا اَبْنُ آدَمَ سُبْحَانَ
 ذَاكَ الْخِذْلَاعِ مَزَكَّشَ الْفِتَاحِ عَلَى ذَا أَصْحَابِهِ مِنْ الْأَمَّةِ الْأَبْرَارِ وَأَنْتَ وَأَصْحَابُكَ مِنْ الْأُمَمِ
 کشت ای پسر آدم سببان من چیزی پوشیده و کد آشتی علی و اصحاب و ابرارند و تو و اصحاب تو خیار دهان تو که الخِذْلَاعِ
 مَزَكَّشَ الْفِتَاحِ از مندر عرب است اینجاست که سر را پوشیده اند آشتی باشند و ما شرح بخش را در کتاب باشد
 عرب در ذیل شریک و ذالک یا اعصام مرقوم داشتیم با تجلیه خود را بنحی صصعه در خشم شد لکن چون دست میداشت
 که کلمات او را تمامت بهمانجا چشم خویش را فرو خور و گفت مرا از قبر بخرازد که در دنیا بر ضررت قال اُسْدُ
 مُضَرٍّ مُصْطَرِّفَاتٍ بَنِي عَجَلَانٍ إِذَا أَوَّلَيْتَ الْفَرْسَ وَإِذَا أَوَّلَيْتَ الْفَرْسَ كَيْفَ سَتَ كَشْتِ بَشِيرِ
 متسبه خرمایین عجل و عجل میاید و راتق و فائق اند بجز کاری که نکند غالب قاهر آیند و اگر باز داشته شوند
 بجز است خویش میرود از موی که ایستاده جبال را بر جای در حرم بجا و ایا در قوم خویش از ایشان توانی نشان داد
 صصعه کشت ایشان را بجز خویشند و تو را سودی نباشد موی که اکنون از بار رسیده حدیثی بگوید اما در تعریف ایشان
 طلق جمل بسیار و حجت قوم خویش را بکران مباحث قال وَاللَّهِ مَا أَعْنَاهُمْ بِوَالِدٍ وَلَكِنْ أَقُولُ فَيَا هُمْ وَعَلَيْهِمْ هُمْ
 وَاللَّهِ أَغْلَامُ الْحَبْلِ وَأَبَابُ فِي الدِّينِ وَالْمَلِكِ لَيْلِي لَيْلِي الْبَابُ إِذَا تَخَنَّتْ جَوَارِحُ الدِّينِ مَدَارِجُ
 الدِّينِ مَنْ تَصَرَّوهَ فَكَيْفَ وَمَنْ خَذَلُوهُ فَكَيْفَ كَشْتِ سَوَكُنْ بَاخْدَى مِنْ أَزْوَاجِ حَشْوِ دَسْتِمْ لَكِنْ بَدِيدِ
 ایشان را در صدق صفت میکنم سوكند با خدای ایشان علمهای لشکر و مقداری دین و باز گونه رودین اندر آن
 جامعی را که از برای غلبه مضرب است خویش کنند و نیز ایشان اند جوارح دین و مدارج بعضین کیسکه نصرت کرد
 ایشان را در استکار شد و آنجن که مخدول داشت ایشان را لغیر و مسا فکشت موی که اکنون از مندر چیزی بگوید قال
 كَانَتْ الْعَرَبُ وَمَعْدِنُ الْحَبْرِ وَالْحَبْرِ بِهَذَا الْحَبْرِ إِذْ بَدَأَ الْبَرُّ بِكَلَمَاتِ أَزْوَاجِ كَنَانِ سَهَامِ عَرَبٍ وَصَدْرٍ
 محاربت و مبارزت اند و برای حرب بدیشان موج زند و صحرای بزرگ و محروم بجا و چون سخن بد جبار موی خاموش شد
 صصعه کشت چنان برش میکن از دیگران که برش بخشی من از بجز صفت خواهم کرد از آنجا از سوال آن روی بر
 نامی موی که آن کرد ام است کشت از حصلت اهل شام است کشت بگوید قال أَطَوَّعُ الثَّانِي لِلْخَلْقِ وَ
 اعْصَاهُمْ لِلْأَوْعَصَاءِ الْجَبَّارِ وَحَبْلُهُ الْأَشْرَارُ يُغْلِبُهُمُ الْإِنَّمَا دَعَوْهُمْ سُوءُ التَّكَاوُثِ فَرَأَوْهُ تَرَارُزُ
 از برای مخلوقند و عصبانکار تر مخلوق برای خالق اند خداوند جبار را سپهر تنید و جماعت شر را بر ایشان عهد و پیمان را
 در هم شکستند و از اتش و دوزخ کفر کنند موی که ای پسر صوحان بجز دوستی بر زبان من سخن کردی همانا
 حلم ال ابرسببان کنه و تو را معفو داشت فقال صَعَصَعْتُ بِلِ أَسْرَ اللَّهِ وَقَدَرُهُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
 معفو و دأ صصعه کشت چنین است بلکه تقدیر خداوند محفوظ داشت و تقدیر خداوند دیگرگون نشود در خبر است

ای پسر صوحان

جلد پنجم کتاب دوم نسخ التواریخ

۱۲۴ نذیرت و از دست سوال خوشین داری کند و با صبر و کبر روف و رحیم باشد و مردمان در حضرت او راه جویند و بجز
سپاه نه من و خدا من عباس کشت بخون تیر و زار از بصر من صفت کن قال اخوان اجتمعوا و ان لعاب مفرحان بکلیهما
فلکلا و صایحهما جلا قال یخجلنا جارا الى صباهنا مع تراکمه و دانه کشت این هر دو برابر دهند و توانا مانند
چه کسی که قرع لباب طلب کند زود باشد که هر دو را در باد و صاحب این هر دو جلیل و بزرگ است لیکن این هر دو صفت را
باید محفوظ داشت و از زود بماند بکار است این عباس کشت در زمینش شری با داری کشت آری نه بنیال بر این گوید

ان المروة والسبادة علیکما
و اذا انقلب حجران لیا به
و اذا انقلب حجران لیا به
و انما الصریح مع العیانی متوا
فقد المروة من علو جملها
حبش لشمک من السبا الکحل
عتر الحیج و انکله لا یحل
طریح الفلاح فعاد منها الاله
قربا یحیاد و لم یجته کفلا
نقل المهر من طلعته الارجل

سینه چوبین
نویسم بدو در
فایسی بچکر من
از این کشت خاکی
چون زنده بود
دخوت

این عباس کشت ای بر سر جوان بدین از خیم را غرب محمودی شد است تو عالم و دانا ای کون جلا از بصر من صفت کن
قال قمر ملک عصبه کشت کیه عصب خوش را فر خود و در انجام مقصبات غضب عجت بخند و چه نذر ز داو صدف
از کشت با کعب بن جنی سبابت کنند و نذر و اگر بر قاتل سپرد و برادرش حضرت جود محفوظ دارد و مقول ساز دای بر عباس حسن
کس علم است این عباس کشت در میان چین کس سپار با کشت و نذر اندک هم بدست نشود و این صفت کن
کشم در جاعتی است که حضرت خداوند فاضل و قاضی اندکان مردم که علم ایشان مغلوب جل ایشان است و اگر یک تن از ایشان
بر گردون آرزو سوار شود و سگ تمام خونجای را قتل بد و بر دیند بنده این عباس کشت کنون کوی فارس کشت حد
خود نیست و مکتوف و از بزرگ هر خیز ایا که است صفت میکنی قال الفارسی من قصه آجله فی نفسه و
ضخم علی امیکه یضربیه و کاشا انحراب هوز علیه من آیه ذلک الفارسی ذ او فادنا الحرب
و استند بالانفس لکرب نداعو الزلزال و ترا حقا الفیثال فخالو الملیح و انما هو الایسو اللیج
کشت فارس کشت که بر جان خویش نرسد و از وصول آرزو نرسد و میدان مبارزت را هر روز از می
سحل بر شمار و انگاه که مورد حرب باشد شود و دای بر نفوس ناضن کند و مردان جنگ هم آورده و طلبند و اعدا و زل
و نبر کنند با نغض ازین کشته شود و خونها بجا که ریخته گردد این عباس کشت همت ای بر جوان تو فرزند بزرگان خطبا
و اثرات صفای پیغمبری برنت فارس قال نعم الفارسی کثیر الحدید و النیر بلقیث یقلیه و لا یجرب
خودای صلیبه کشت بهترین فارس کشت که از غایت شمشیر بر عهد باشد و از دفرم کمران روزگار که در دست
و یمناک نشود و از میر جان بکلی که بر فرزندش عمر رفته کشت این عمر فرات و فرمود

آتش بدین
سینه زایب
بدرست

سینه صبح
نفس کابین
را بدست
نارنج کرد و
و سینه کابین
و سینه کابین
و سینه کابین

فاد من کلاد الصبا بزمینه
لا تراه یبذل الوع فی مجال
من یراه یجمله فی الحرب یوما
محیط امیر من الحن بنی
بقبل القرب لا ولا فی مضو
ایه اخو مضیل الطری فی

بنو قاتل عباس کشت ای بر سر جوان کون برادر ای خود زید و عبدالله را از برای من صفت کن چه از من خوشی

شرح حالات حسن معنی علیه السلام

دفاع و حق و منافق و کفر و دود و پادشاه و آدم ابو البشر است موعیه خاموش و آواز کمین است در خبر است ۱۲۱

خطبه موعیه و جواب
صعصعه و را

تقدیر و تالیفات

تقریر و تالیفات
و در این باب
و در این باب

که یکروز در مسجد جامع دمشق در سه کما یک از دانش موعیه علمای قریش و خلفای ربه در زمان بنی امیه
بودند و از مردم عراق خف بن قیس و صحنه بن سحران بنیه حاضر بودند موعیه بر منبر صعود داد و تعار حطه نمود
فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَلَمْ يَخْلُقْنَا فَآجِبْ لَهُمُ الْجَنَّةُ وَأَفَلَمْ تَقْدِرُوا أَنْ تُنَادُوا بِهِمْ فَجَعَلْنَاهُمْ فِيكُمْ
أَنْصَارًا فَبُذِلَ الشَّامُ النَّابِثَ عَنْ حُومِ اللَّهِ الْمُؤَيَّدِينَ يُظْفِرُ اللَّهُ الْمَضُودَ بِرِجَالِهِ أَعْدَاءُ اللَّهِ
یعنی خداوند عالم خلفای خود را بزرگوار داشت و واجب گردانید برای ایشان هستی را و بجات داد ایشان را
از انشای دوزخ و از پس ایشان مرا نکشتی بر کشید و انصار مرا از اهل شام مقرر داشت ایشان را دفع اندر حرمانت
خداوند بیدار بصره خدا منصور نذر دشمنان خدا چون بنی مدینا آورد و خف بن قیس با صعصعه گفت ایام را در
با سخا و کفایت جنونی کرد با خود بر خیزم صعصعه گفت بجای باش که من کفایت بگیرم این بحث و برخواست
فَقَالَ يَا بَنِي إِسْرَافِيلَ تَكَلَّمُوا فَأَبْلَقُوا وَلَوْ فَطَرْتُمْ دُونَ مَا أَدْرَدْتُ وَكَيْفَ تَكُونُ مَا تَقُولُ
وَقَدْ عَلِمْنَا أَفْسَرًا وَتَكَلَّمْنَا أَفْسَرًا وَدَنَّا بَعْضُ بَعْضٍ وَاسْتَوْلَيْتُ بِأَسْبَابِ الْفَضْلِ عَلَيْنَا
فَأَمَّا أَطْرَافُكَ لَا هَيْلَ الشَّامُ فَمَا دَانِيَا أَنْطَوَعَ لِحُلُوقِي وَأَعْصَى لِحُلُوقِي مِنْهُمْ قَوْمٌ أَيْقَعْتُمْ مِنْهُمْ
دِيْنَهُمْ وَأَبْدَانَهُمْ بِالْمَالِ فَإِنْ أَعْطَيْتَهُمْ حَامُوا عَلَيْكَ وَصَرَوْكَ وَإِنْ مَنَعْتَهُمْ فَعَدُوٌّ لَكَ وَلَعَنَكَ رَضُوْكَ
صعصعه گفت ای پسر از عصبان چنانکه خواستی سخن کردی و بجات یزدی کنن نه چنانست که تو سب کنی آنها و بصره
غلبه را دست باغی و از در جباریت سلطنت را کوفتی و بفرق بر دستوی شدی اما این ستایش مهابت مرا اهل شام را
چه باید بر آکمن هر کس را مطیع تر از برای مخلوق و عصبان کار تر از برای خالق از انجاعت مدیده ام تا اهل شام
تو می هستی که تو در این ایشان حق و جان را با مال خریدی بسم کنونی اگر تا تر از برای مال عطا کنی در کرد تو تر از رزق
و تو را ضررت گشتند اگر عطا کنی از تو باز نشینند و ترا دست باز دارند موعیه گفت ای پسر صحران ساکت باش اگر
ندایس بود که من چشم خویش را فرو نمجویم و غضبه غیظ را در کلو می شکم و حالت عظم و کرم را در منب گذارم از امثال تو و
صحاب تو خجال این کردات میگردم و تو هر که با عادات ای کلمات و انعامی این مقالات دست باغی
پس صعصعه نشست موعیه اختیار فرات کرد

فَبُذِلَ جَاهِلُهُمْ جِلْدًا وَمَكْرَمَةً وَاجْتِاحًا عَنْ قَدْ رَدَّ فَضْلُكَ مِنَ الْكُوفِ

و در این باب
بر موعیه

و دیگر از دانش موعیه عبد الله بن عباس بن عبد المطلب است و انجید است ابن ابی بکره در باب است مدعی بخوار و
و حق و سبیری و سخن پر دانی و کمال فصاحت و بلاغت ابن عباس را این حدیث روایت میگرد
ما انکله بکرم موعیه پسرش بزیار و مرادش متبیه بن ابی سفیان را و دیگر زیار و بن اسیر را و دیگر مرادش بن الحکم را
و دیگر عمر بن العاص را و دیگر مغیره بن شعبه را و دیگر سعید بن العاص را و دیگر حیدر بن الحسن بن ام الحکم را حاضر راجع
و گفت روزگاری در از است که در میان ما و ابن عباس پسر عثمان علی بن ابیطالب علیه السلام مجاوره و مشاعره
سخن رفته است این سخن است که علی او را در یوم صعبین از برای حکیم نصب کرد و موقوف شد اکنون که سفر شام
کرده است باید او را حاضر ساخت و سخن آورد و تا مقدار فهم و دانش او را میزان از انشای پریم و مکتوب ما ریم

جلد پنجم کتاب دوم نسخہ تہوار

۱۳۲. برجہ خوار بودند، اگر تو حاضر بودی، دست خوش فلان و منظر آب میزدی بجای جوئیس باستان خود را در کار می بینگی

که در خزان شبی چنان نوشتی ز امانی که در میان خمین آید بماند و نه بدستاری بای تواند نمود

شد و زین پای هر وی دست تواند نمود و او این وقت زیاده و بن ایامه بخند و سخن کرد و گفت با بن عباس من دهنسته ام

که هر احسن حسین با اتفاق تو کج نداد و اند و بنسرو امیرالمؤمنین بنیاد نداین منبت الا انکه تو اب نرا بغیر نقی تم مغرور

ساختی گیت جزایر المومنین که سلم و سلامت ایشان بچید سو کند با خدای ازین تمهید و تسویل که با ایشان

از هستی از مقدار و محل ایستادن بجایستی خالق اربعین در ذوالقعدة بفرستد بهما با عک و بیض و بهما

ذِرَاعَكَ وَلَوْ مِثْلَ لَوْ جَاءَتْ مِنْ دُونِهَا فَتَهْ صِدْقًا صَبْرًا عَلَى الْبَلَاءِ لَا يَحْجُبُونَ عَنِ الْفِطْرِ

فَلَعَزَّكَ بِكَافِكَاهُمْ وَوَطَّنُوكَ بِمَنَابِعِهِمْ وَأَوْجَرُوكَ مَشْقُورَاحِهِمْ وَشَفَّارِيسُوفِهِمْ وَوَجَّرُوكَ

سَيُخْلِقُ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَلَهُ كُنُوزٌ غَيْرُ الْمُنْدَرِجِ فِي هَٰذَا ۚ وَهُوَ عَزِيزٌ ذُو جَلَالٍ ۚ

شَكَافَا بِرِدِ الْأَمِيبِ وَلَيْتُنَا بِسَبَابِ الْقِسَادِ هَذَيْنِ حَبَابَيْنِ بَعْدَ صَدْحٍ مِمَّا دَوَسَا عِبَادِي أَجْنَادًا لِيَهُمَا

بعد از این که این سیاست را به بعضی علمای اهل بیت ابی جاسم بن سونیه با حدیثی
از حضرت زین العابدین علیه السلام نقل کرد که اگر کسی از شما بگوید که من از ایشان

بگویم که اینها را در این کتاب می بینید و در این کتاب می بینید و در این کتاب می بینید

سند و سند تو را اینجا نیز دگستند و در دوشسته ای کار بر می زنم سنا خفا من از دار ندانم که ای دل پر مستی

در درختان دور کجی براه غایت رفی و طر تو حیات گرفت ای کج در کج در از سو و مخاطرات تو بغمیر نادل بدو تو هر کز

بمعمول آرزو و نیت کجای یافت چه ہی خواهی و میمان این دو متضاد اکثرش فساد کنی از این کج کار متضاد حقها

فروزش نگران اختلاف افکاهی از بس انکه حکم با سنیان رشت نه تقسیمه و متوید توانیا نرا زیان رساند و نه خود پنی

خویشین داری نورالایمان مستغنی دار و فقال عبد الرحمن بن ابراهیم الحاکم لله در ان علیکم فقد سلم

لَجَلَّ دَائِمِنَ الْوَجَلِّ وَأَخَذَ الشُّفْرَةَ وَالْآنَ الْمُنْهَرُ وَأَدْرَكَ الشَّارِقُ وَفِي الْعَادُو فَازَ بِالْمَنْزِلَةِ الْعُلْيَا

رَدِّ الدَّرَجَةِ الْفُضُولِ ابْنُ قُتَيْبَةَ عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أُمٍّ حَكِيمٍ فَطَرَتْ نَزَاوَشَ طَلَبْتُ بَنِي آدَمَ وَكُلْتَ خَذَأَحْتِ

نزد این مجرم را؛ از آن برسد خوف بر خاست و او شیخ معروف و کار سخت را سهل شمارد خون عثمان را چیت بر خاست

در از غار رشت و منزلتی بلند و در جوی احمد یافت فقال ابن عباس اما والله لقد كرم كاس حقه بید و عیال

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

بابا و سفا و اخوه بالوليد و عبه و حظه فكلهم كان اسد مینه شيكمه و امضى عمره فقري بابا

قُلْ لِمَ يَدْعُونَ بِبِلَادِهِمْ وَقُرْفِ بِلَادِهِمْ وَمِنْ حَيْثُ نَزَّلْنَا

الحسين يوم من احدى ولتبع علمه ولا عروا حبل ولا وضمنه ان قيل فاما لكما قال دُرَيْدُ بْنُ الصَّمَاءِ

فَالْأَمْرُ لِلَّهِ وَالْشَّفَعَةُ لِلَّذِينَ كَرِهُوا
وَلِلْحَمَّةِ ظُورٌ أُولَئِكَ يَكُونُ

بَعْدَ تَلْبِيسِهِ   بِمَا أَنْ أَصْبَحْتُ أَوْ بَعْدَ عَلَيٍّ دِيرٍ

[illegible]

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۳۳

این عباس کث سوختن بعد از این محرم بیدارین بانه مرک خود را سوار کرد و خداوند تبارک و تعالی جان او را بموی خشم روا داشت و اگر او خوشتر را بر امیرالمومنین ظاهر میبایست نمی داد و میگرد که ساحت ضراب است و تیغ را سینه میخورد که کجی قطع و ضرب است و چنانکه او را مرگت مرک فجاء و ساقیت میکرد بر سینه جان فرساده و غن میبایست او را بولید و عصبیه و حمله که مراد و حال و جد موی بود و ایاتان در شهادت و شجاعت را این محرم از آن بود و در یوم بدر بدست علی گشته شد و نیز از این تاریخ را شرف و در خون خود غوطه داد و پس بدست با کمان دهنده اعضای ایشان را متفرق ساخت و در میان ایشان دوستان ایشان جدا می نمود و جماعت حبان اند که خدای فرمود و افاضه کان و در آمد کان جنم اند که کس این را و بدار میکند نه با کث ایشان را اصحاب سباید و کشتی نیست اگر علی خویش را و شوش خدعبت سازد و واری نماید اگر منافقانه مقول کرده و باشد بر زمین صدر قتل بود چنانکه کارش یافت این وقت نیز توبین شبیه اقتدا یعنی کرد و کث سوختن با خدای مصلی از در صدق مصلی کردم و او بر غلوی خویش سباید واری خود را بر نصیحت من برگزید و در پایان کار این زبان بروی آمد نه بر من و از این سخن بد و خلافت امیرالمومنین را اندک میگرد که در دین سرور و داشت که حال عثمان را بدست کمال از عمل باز کن و موی را حکومت تمام بگرداناکا بی که امر خلافت بر تو محکم شود و کما و آنچه بخوانی میکن امیرالمومنین را و با سخنی سباز کث و من بند و شرح بعضی را در کتاب جمل مرقوم داشتیم و آنچه کتب عباس مفرودا با سخ باز و در حال کان و الله امیرالمومنین اعلم بوجوه الزانی و معانی الحیرم و نصیب علی الا مؤمنین انفسک ستودنک فبما هی الله عنه و عنف علیه قال سبحانه لا تجد قوما یؤمنون بالله و بالیوم الآخر یؤادون من حاد الله و دسوه الا به و لقد ففقت علی کربین و اینه من الله و فی الله تعالی و ما کث من الا المؤمنین عضد او هل کان یسوع که ان حکم فی مایه المسلیین و ففی المؤمنین من کث یما یؤمن عنده و لا یؤمنون فی نفسیه هیهات هیهات هو اعلم بضرر الله و سته دسوله ان یطی خلا و ما یظهر الا للیقین و لان جهن فی یقه مع وضوح الحق و سون الجنان و کثرة الاضطرار یصی کما السبیا المصلی فی آخر الله مؤثر الطاعه و لله و الفوی علی اداء اهل الدینا

این عباس در جواب مجروح کث سوختن با خدای امیرالمومنین از سرس و انما راست رست کث و غن و ترش و دش خرد و حل عقد امور هرگز از تو نمی پذیرد و کار مشورت تو میکند در احکام خداوند زیرا که مؤمنان دوست میگیرند و دشمنان خدا و رسول را گرد کتاب خدای بخواند که میفرماید اهل ضلالت غوایت پست توانی و در ستیاری غوا و سبکوز که را با مایه بر امیرالمومنین که حاکم کث در خون و مال مسلمانان کسی را که این نداند جهات مکر منبذانی که او را انما راست با حکام خدا و رسول و مخفی نمیدارد و جبر را که استکار باید ساخت مگر همکام تقیه و سبکوز تقیه میکند با ظهور حق و دل قوی و کثرت انصار این وقت چون بشیر کث بد و احکام خدا را با مضار رساند کجایم قوی در علم اهل دنیا این وقت نیز بدین موی سازد سخن کرد و گفت ای پسر عباس با طلاق لسان و ذلالت جان بران کید و کینستی که در کاش خاطر اید و حش و حسد میباری سخن کوته کن که لغات حق باطلات باطل شمار نیست و ما بود ساخت فقال ابن عباس مهاد یهدی و الله ماصعب الفلوب

سندج حالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

دفع میدهد و از نیتد این نیت باز نهد و لکن عطف خوشاود می و او امرش راود می و حجب میکند که صحبت
خود را از تو در بیخ مدارم چون بدچار رسید مویه کشت یاس عباس خداوند تو را جبروداد که تو در ای
سنود کبف زدود و سو که باخامی اگر باستم جز تو فرود نداشت زبانی مکررت عددی باشم نیز سبداگر
این دودمان را خزن کس بنود خداوند ایشان را سپار کرد و بود این بخت رخاست این عباس بره خود
رفت و دیگر از او حدین مویه عبداللہ بن جعفر بن ابی طالب است و کنیت او ابو جعفر است بعد از آنکه اختلاف در
مویه عباسی اند چون جعفر سفر شام کرد و چون خواست حاضر مجلس مویه شود و صاحب او را انگی داد و محروس العاص در
نزد مویه بود که گفت امروز بر منعت شناختی بچاره عبداللہ محصور را بچاره ساخت مویه کشت ای عسر
کرد این را بدید کرد زیرا که ظاهر خدای ساحت از امری را که پوشیده است و حجب کرده است که بیغای
انجلیات کشیم بنود این چنین در دمان دانست که خداوند در آمد مویه چون او را دیدار کرد بقدیم محروم جواد تقی نزد
او را بر سر بر خود و گنار خلق جای او چون عبداللہ منبت عمرو بن العاص بر از زمین علی اسلام از نیت ترغاب
سب بشتم نمود چون عبداللہ همین بستید و یک چارش دیگر کوز گشت چنانکه گفتی این را جبره کاشتن را نه میزد
و از غلبان بشتم او را و عدلی گرفت و گوشت پخت و نه او را مانند سیاه بلززش و طشفتا مانند علی عظیم
مسیر بر نیز آمد عمرو بن العاص را که کرد او را و هوئی و ضمیر افشا و گفت ای ابو جعفر بن حشم و طش را و کردار عبداللہ
کشت لب فرومند ما در غلظت

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّحْمَ دَلَّ عَلَى قَوْمِي وَفَذَّ بِمِثْلِ الرَّحْلِ الْحُلُمِ

انكوا انهم دوست استنها بالازد وقال بالمعاوية خاتم تخرج عبطك والى كضرير على مكر وفولك
 وتبقى ادراك ودمهم اخلافك هلكك الهول اما بن خرك دمام الحار الساعى الفالج يحاسبك اذ
 لم تكن له حومة من نيك سهاك عما لا يجوز لك ما والله لو عطسك واوجر الارحام او خاضك اعلى
 سهاك من الاسلام ما اذ غبت عي الايماء والعبيد اعراض قومك وما يجهل موضع الصفوة اهل الجور
 واياك يعرف في سائط فريش صفوة غير الزفافا اعقونك تصوب ما رطم خطايك في سقاء ديا
 المسلمين ومخادبة امير المؤمنين الى الهام فمافقد دمع لك الصوات حلاف فافسد لمع الخوف قد
 طالعك عرسيل الرشيد خطف في مجور طلبة النجى فاربب الانسا بئاني فبح اخبارك لعبدك
 فاعف عن سوء الصالحه فبنا اذا اصمتنا واناك الندى وسناك وما نباد اطلوف والله حسبك نوا

الْمَوْتُ سَائِلٌ مَا
مَسَّرَكَ مِنْ جُلُوفِ

میں ان شخصیتوں کو درمک نامہ میں ہمارے ائمہ شیعین علیہم السلام خدای تبارک و تعالیٰ سے خطاب فرماتے ہیں کہ ہم نے اپنے خاندان
 امیر المومنین اور صاحب شہر دیوانیہ کو بیکار و بیکار دیکھا۔ لیکن وہ ہر جہت سے پارسا و زاریں نہ تھے۔ اور نہ ہی وہ دروغ گو تھے۔
 درشاہ و ہر دو تو درخت بنی و فساد کو ہون اگر تاملت مارا و ان کو درخت کہ بدست کرد و خواہی کہ تر از آن تیر
 کہ مارا درخت کشتا کہ وہ بہرہ و محفوظ داری نہ کہ مارا و تو را عطای تو با ہم آورد و جب میگفت کہ کی کی بربدیشا
 و اندیشہ خود کو گمان باشی چہ خداوند تو را بتا کہ سیر رسو کند با حق دای کی کہ ناسین بود کہ بدل عطای مال از دست
 امانال با صواب تو میرود۔ ہرگز نیز بیک تو حاضر نہ ہم الحاکم کشتا کہ وہ بہرہ اگر مرا تخلف کنی و بدست ہندازی بد کہ
 ہر دو ملایقت میں است کہ وہ و خدا و خدا و ترا از آئینہ سرور باشی از غلبت من معویہ کشتا بابا جعفر سو گند
 میدہم تو را کہ ازین چشم با تانی و بشینی است بر کس کہ آتش خشم تو را در کانون خاطر از درخت ساخت حق است
 بچہ کوئی و بدست است بچہ کوئی از بیاد از محل منصب تو و خلق تو و بدست تو و بدست تو و بدست تو و بدست تو و بدست تو
 ما تو فی پس و زنجار میں و سید بنی ہاشم عبداللہ کشتا حاشا و کلام سید بنی ہاشم منیم کہ حسن و حسین اند
 و سہجس را با ایشان سخن نیست معویہ کشتا بابا جعفر سو گند میدہم تو را کہ حاجت تو را ازین بچہ کوئی اگر ہمہ بچہ در
 دست من و درخت تلک من از تو دروغ تو ہمہ دست عبداللہ کشتا ہرگز نہ بچہ کشتا حاجت تو را ہمہ کر
 این بچہ طریقی مر جبت کرمت معاویہ بر خدای او کثرت و قال واللہ لکانت رسول اللہ مشہد
 و خلفہ و خلفہ و آیتہ ان متکوئید و لود دنا آتہ انی یقیس ما امثالہ
 معویہ کشتا منم بخدای رفتار او و دست و خدا و خلق و خوی او و ما نذر رسول خداست و از ششہ و جواد است
 و دست دارم کہ او برادر من باشد و مرا انقیس ال ایچہ بدست است بذل کم کا بکام عروہ بن العاص بخوان شد
 و کشت جج میدانی کہ ہر عبداللہ با تو سخن بخورد و ترا مخاطب نہ داشت کشتا یعنی نزدیک شاپوشید و دست معویہ
 کشتا کچان میکنی او ہمہ دست کہ تو جواب باز کوئی سخن در دہان او بکنی نہ و اندہ بلکہ تو را لایق پاسخ نہ است
 و سزاوار خوش ندید کہ با تو سخن کند عس و کشتا اگر بچہ کوئی بچہ از برای او اعداد کردہ بود ہمہ کہ ہمہ ہاشمی
 معویہ کشتا حاجت منیت روز دای و بیکر تو از خودہ ایم میں جبت و بر خاست مجلسیان راہ خویش کر فشد
 و در کتاب عمدۃ الطالب فی نسب آل ابیطالب مسطور است کہ عبداللہ جعفر کزو بر معویہ درآمد و در کشتا معویہ
 بدست اینوقت بزید بن معویہ حاضر مجلس بود و روی با عبداللہ کرد و از نژاد و نسب خویش سخنی از درضا حضرت
 را نہ بر عبداللہ ناگوار فاد کشتا تو را آن محل و کانت منبت کہ از من اصغای پاسخ کنی اگر صاحب این سیر
 سخنی کنی پاسخ شنیدی معویہ کشتا ہاں ای عبداللہ تو کچان میکنی کہ ہشت روز از زید باشی کشتا ای و اندہ
 از زید و از تو و از پدر تو و از خست تو معویہ کشتا کچان میکنم کہ در زمان عرب بن امیہ ہشکر را از زیدی کانت قدر
 و شایستہ حسب او بودی عبداللہ کشتا اشرف از عرب کشتا بود کہ ہر بار در زمان خود خورشید خداد و برای
 خود جبار و معویہ از دشمنی تو است طریقی الحاکم سیر کشتا ای ابو جعفر سخن بصدق کردی و این نصہ حسان
 بود کہ عرب بن امیہ را در اہار عبادت بود کہ چون نعل و شمشیر پیش آمدی سخنی کردی و این علامت بود کہ
 دیکری قبل از دی بر آن نعل بالا نہ دیکر و ز حسان افشا کہ چون شمشیر پیش آمدی سخن کردی و این نصہ حسان

جلد پنجم کتاب دوم مانتخ توارخ

۱۳۸

یک روز موبه با جانتی از نجاب خود در ظاهر خوشی بجای دهشت ناکا و کرمیت که از جانب دشت دو کاروان رسیدند
 شش نفر موبه شتاب و نفس کن که ایشان چیکسانند و از کجا می آیند بچن گرفت و پرسش کرد و باز شتاب
 و کشت کاروانی از قریش و آن دیگر از اهل بیت فرمود و قریش را نیز دین آید و مردم نیز بگذارد و بنایه و تیران
 بار خا بهد چون مردم قریش را دور آوردند و کشت مان ایچا خست هیچ سید نید جز شما را حاضر داشتیم و چنان اهل
 دین را بدیکر وقت که ششم کشتند و نهم کشت مردم من جاعتی متبکر و متفرند و حضالی که در ایشان یافت نشود بفرستند
 و خوش را میبایند و فراوان فارخوش را غرضه میدهند و چنان مقام ایشان را بست کم و در مجلس آرم زد و
 سر کن باز مفر و کجا چون ایچا خست را رخصت باردادم شما نیز حاضر شوید و سالی چند از ایشان پرسش خواهم کرد که نند
 و در کرباب جمل نشد و مانند از آنوی طریح بن کجک ابا علی که زعم آن قوم بود با مردم من کشت هیچ میدانند
 که چه میسرند قریش را طلب کرد و ما را بار نداد و کشتد و کجی نداریم گفت کسی خواهد که ما را حاضر کند
 و سالی چند پرسش نماید و از این روی هول و هراسی در ما نندزد و ما را از محل خود ساطع سازد و لا جرم چون فرا
 بنزد او سر از نیم و او سخن پا غار و جواب یکند که شما حاضر شوید و پاسخ او را من گذارید کشتند
 و طاعتا پس روز دیگر چون حاضر مجلس موبه شدند هر کس در جای خود جلوس نمود موبه بر سر زانو نشست
 و کشت مان ایچا خست اول کس زبان عربی سخن کرد و عربت بر یکس فرود آمد و طراح از جای برخاست و کشت
 ما و موبه و او را امیر المومنین خطاب کرد موبه کشت از کجا کوئی فقال لا اله الا الله انزل لنا العرب پیابیل
 و کاننا العرب ایتة لسان التامس کاهمه کاهه ارسل الله نغالی العربیة علی لسان العرب
 بن قطان الیهلی و هو جدنا فقرأ العربیة و نادوا لها قومه من بعد الی یومینا
 فحنننا معاً به عرب بالحنین و انتم عرب بالعلم کشت و قتی عرب شجر بابل و آمدند که امکان
 زبان عربی سخن میکردند خداوند عربت را زبان عرب بن قطان با بی جار یا خت و او قدامت پس گفتون قوم
 او و سر زبان او و عربت سخن گفتند لا جرم ما و موبه بچن شاعر سید تسلیم موبه زانی خاوش نشست پس سر آورد
 کشت که ام قوم از عرب سبقت در میان دارند کشت ما و موبه کشت از کجا کوئی قال لا اله الا الله بعث محمد
 صلی الله علیه و اله و کذب به و وسفهم و جعلهم و حجتنا فا و نباه و نصرناه فانزل الله و الیه
 اود و نصره و اولئك هم المومنون حقا و کان الی نبی صلی الله علیه و اله حسنا انما متجاوزا عن
 سببنا انما فله لم نفعل انت کذلک کانت خالف رسول الله ص کشت از برای اینکه خداوند محمد را
 بر سالت سبوت کرد شما او را تخریب کردید و سفینه نمودید و بوانه خواندید و ما را از جای دادیم و نصرت کردیم و خدای
 میفرماید آنان که بجای دادند و نصرت کردند و مومنانند برستی و رسول خدا را با نیکوئی میگرد و کشت مان را مسعود
 سید است تو چرا چنان شیخی هانا با رسول خدای از در مخالفت باشی موبه یعنی سر کربان بر و پس ناز من کشت کرد و کشت
 منج ز کس در زبان عربت کشت طراح کشت ما و موبه کشت از کجا کوئی کشت امر لغش بن حجر کند بی ناست و در بعضی از
 قصاید خود میگوید

موبه کشت از کجا کوئی کشت امر لغش بن حجر کند بی ناست و در بعضی از قصاید خود میگوید

يُطِيعُونَ النَّاسَ عِندَ آلِ السِّبْطِ الْحَلَا فِي حِجَابٍ كَالْحِجَابِ يُنْذِرُ السَّيْئَاتِ

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۳۹ هانا کلمات قرآن بخش کرد از آن پیش که قرآن نازل شود و رسول خدا بدان سخاوت داد و مکرر به موعوبه یعنی
 خاموش نشست پس هر بر داشت و گفت تو تیر مرد و در سرب کبیت طراح گفت ای منم موی کشت ای که کشت عمرو بن
 معکرب زبیدی فارس شجاع است در جاهلیت و در اسلام چنانکه رسول خدا فرمود موی کشت ای طراح تو کجا بودی که
 او را دست بگردان سبزه آوردی گفت که نام من را معلول و مشهور کردی گفت ای برادر مطالب علیه السلام قال الطیر طراح
 والله لو عرفت مقداره لسلت البیة الحلافة ولا طمعت فیها ابداً گفت که تو نزلت
 و حکایت علی علیه السلام اینها فی خلافت را با و تسلیم نمودی و هر که طمع در آن میان کند می موی کشت ای
 عیون بن یاسر است حاج کنی قال نعم انجأت یاعیون مصر لان عیون ابن یافیس امن بالله و نزلت
 علیه السلام ان ابی داود علیه السلام و عیون مقرر حدك البیة قال الله فی حقها و انزلنا انما کلمت
 فی حیدها فاجل من طراح گفت آری با تو است حاج میکنم امروز سبزه بخر تا عیون بن یافیس است با عیون ایمان آورد
 و با سیمان سپهر عقد از دواغ سب کهن عیون مقرر حدت که خدا و در دخی او قرآن فرستاد و با تو دواغ تند در فرمود
 ایوقت موعوبه زبانی حدید را نگاه روی طراح کرد و گفت خداوند تو را برای حیر داد که مردی خردمند می آید و نگاش خود را نشان دادی
 و او بطلانی را این شاد خاطر ساخت و حضرت انصرفت داد و در کتاب حصال سند بعد ملک بن مروان میرساند که گفت
 نزد معاویه بود و دواغی از قرآن می شنید از بنی هاشم حاضر بودند موعوبه سی هاشم را می طلب داشت فقال یا بنی هاشم
 بسم تحفرون علينا کبر الالب والام و احدا و الذا و المولد و احیدا گفت ای
 بنی هاشم شمار را ما به فرموده ایم ایست و حال که در وادری ایست و مولود و نشان ما یکی از سبزه ابن عباس
 از قاضی من کرد فقال تحفرون علیما اصبح تحفرون به علی سائر الفیض و تحفرون فی قیاس علی الانصاف و تحفرون
 به الانصاف علی سائر العیون تحفرون العرب علی العجم هر رسول الله و یما لا نستطیع له انکارا و لا
 منه فیرا و اگر گفت آخر میکنم بر شما بجز می که در نفس میکنی بر سایر قرآن قریش نمیکند بر هزار و هزار نفر میکند
 بر سایر سرب و عرب نفر میکند بر عجم و آن قریش و قرابت را رسول خداست و آن چهرت که تو است طاعت انکار آن را
 نداری و از اقرار آن خواهی که رحمت موعوبه گفت ای عباس خداوند تو را زبانی عطا کرده است که بدست نداشت بدست
 علیه سید بی باطل خود را بر حق ابن عباس است باطل بر حق غلبه نتواند کرد و تو همو این شاعر را از خود صلی که رست
 زمین حصلت و کوه حمید و صنعت حدیث فقال موعوبه صدقت اما والله انی لاحبتک لخصال الله
 مع معقره انک خصلا اربعاً فاما ما احبتک فلفظ انک من رسول الله و اما السانیه فانک و جعل
 من البیة و اهل البیة و من مضا صیر عبد مناف و اما السانیه فانک لانی کان خیلا لابیابک و اما الرابعة
 فانک لسان قریش و عیونها و فیها و اما الاربعة الی عقرک لک تعد و لک علی یصغیر فبین علی
 و اسانک فی حد لای عثمان بن اسیاء و سبعت علی عائشه فبین محی فبک عینی و ایا ایتیه
 و صیرت لک هذا الامر و عیون حتی استخرجت عذراک من کابل الله عزوجل و قول النعمان اما و اقی
 کلاب الله عزوجل فلیؤلفه لعلوا اعلما و اخریها و اما ما قال فی الشعر ان رسول بنی اخی دبیر
 و انک استنوا احوالنا علی نعتی فی الرجال المحدث

عبد الله عباس موعوبه

قال ابن عباس
 ای صاحب مع
 نه چون نشست
 چه کرد که کار

ام المؤمنین

فَاعْلَمْ أَنِّي قَدْ مَلَكَ فِيكَ الْأَرْبَعُ الْأَوَّلَى وَعَقَرْتُ لَكَ الْأَرْبَعُ الْآخِرَى وَكَنتُ فِي ذَلِكَ كَمَا قَالَ الْأَوَّلُ
سَأَبْلُغُ بِقِيٍّ قَدْ أَحْبَبْتُ حَبِيبَهُ وَأَعْقَرْتُ مَا كُنْتُ مِنْ غَيْرِهِ لِيَكُنَا

در جنگ سیکوید با بن عباس بن صحن بصدق کردی سوگند با خدا می من دوست میدارم و مرا از برای چهار خصلت
بمغفود بستم نام تو را در جوار خصلت اما آن چهار که موجب حبست نخستین فرات است تا بول خدا دوم تو مردی از
خوینا و ندان من است و فرزندان عبدمناف می سکیم است که پدر برادر تو از قتل نجات داد این اشاره بر تو است
نامه است که عباس ابو سفیان را ردیف خود ساخت و حضرت رسول را در چنانکه در کتاب رسول خدا شرح فرمود اما چهارم
است که تو زبان قریش و عجم قریش و عجم قریشی اما آن چهار که تر با بدان بمغفود است نخستین جفمنی است با من در بعضی
دوم خندان و داری است مرعنان را ستم می سعایت است در کار غایبه چهارم غایب است با دوست از برای من
من است در دلی بکار را نیک نکردیم و عذر ترا از کتاب خدا و شعر ترا بر آوردم که شرف است بر خطا و عمل نیک
کنون دانسته باش که چنانچه نخستین را پذیرفتم و چهار دیگر را مغفود است و سخن بد بجا آورد و خاموش شد و بن عباس
اشاره را با شرح فرمود فقال لعبد محمد لله والثناء علیه انا ما ذكرتك انت تحب لغيري من رسول الله فله
الواجب عليك وعلى كل مسلم ان ياتي الله ورسوله لانه الاخر الذي سأل الله رسول الله صلى
الله عليه وسلم والبراءة من الميثاق فقال عرفه رجل قال لا اسئلكم عليه اجور الا المودة في لفي من
لم يحب رسول الله الى ما سألته حاب وخرى وذكاني جهنم واما ما ذكرتك ان رجل من اسرتك واهله
بينك فذلك كذلك واما اردت به صلته انهم ولعنه انك اليوم وصول بها فذلك كان منك بما لا
تدبر عليك هذه اليوم واما قولك اني كان خلا لانيك فذلك كان ذلك وقد سبق فيه قول الاول
سأحيط من اخي الى في جوده وأحفظه من بعد وفي الاقارب
ولست لاني لا احفظ العهد واما

و اما ما ذكرتك اني لسان فيكش وزعمها وقبيلها فاني لما عظم من ذلك شيئا الا وقد اوتيت به
غير انك قد ابدت يشرتك وكرمك الا ان تفضلني وقد سبق في ذلك قول الاول
وكل كرمي للكرام مفصل
براه له اهلا وان كان فاضلا
و اما ما ذكرتك من عدي عليك يصعبن فوالله لو لم اقل ذلك لكنت من الامم العالمين كانت
نفسك تحب انك يا معاوية اني اخذت من عبي امير المؤمنين وسيد المسلمين فله حشد له المهاجرين و
الانصار والمصطفون الاخبار واما معاوية اشك في ذنبه ام حبر في عبي امي ينفقني واما
ذكرتك من خذلان عثمان فله خذل من كان آمن حياه يقي واني في الاقارب بن والاعبد بن سودة
اني لم اعد عليك من عذاب كف عنه كاف اهل المرواث والحي واما ما ذكرتك من سعي على عائشة
فان الله بناك وتعالى امرها ان يفر في بيتها ويحبب يسرها فلما كتف جلاب الحياء وخالف
بيتها وسعها ما كان منها البها واما ما ذكرتك من نفي زادي فاني لما نفيه بل نشاء رسول الله ص

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۴۱

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِذْ قَالَ أَلَا كَذِبٌ لِّفَرَاخٍ ذَلَّلَ عَلَيْهِمُ الْحَجَّ ذَاتِي مِنْ بَعْدِ هَذَا الْأَحْتِ مَا مَسْرُكٌ فِي
 جَمِيعِ الْمَوَازِيهِ صَلَاحُهَا بِحِكْمَاتٍ بَارِي جَانَتْ مِغْرَابًا يَكْتَسِي مَرَادُ دُوسْتِ دَارِي بِلْغَمِ خُوبِ دَمِي مَسْ بِا
 رَسُولِ خُذْهَا نَابِرُ نَوَسْرِ سَلِي وَاجِبِ اسْتِ كَرَادُ دُوسْتِ دَارُ وَازْجِهْ لَكَ رِوَالِ خُذْ لَكَ قُرْآنِ مَحْبُودِ سَوَالِ مَكِينِ اَز
 ثَمَامُوتِ قُرْبِي رَاوِ كُنْ كِهْ اَجَابَتْ بَخْدِ سَوَالِ رَسُولِ خُذْ بَرَا زِيَانِ كَارُ شُودِ دُرُودِ دُرُوشْتِ دُورِخِ شُدِ دِهْ كِهْ كَعْتِي مِنْ اَز
 اَهْلِ مِتِ تُو دُخُونِ اَهْلِ اَنَامِ عَنِ بَصِيقِ كُرْدِي بَانَا بَدِينِ خُشَا اَزَادِ كُرْدِي كِهْ مَرْدِ جَانَتْ دِهْ كِهْ كِهْ صِلَا رَحْمِ مَعُودِي
 سَجَا خُشِيمِ سُو كِهْ كِهْ اَز اَرْسِ كِهْ رَا مِشْتِ اَز تُو بَخْدِ دُوسْتِ دَارِ مَرُوزِ تُو رَا زِيَانِي مَسِيتِ اَطْلَحْ اَرْصَلَا
 رَحْمِ سَبَالِي دِهْ كِهْ كَعْتِي بِدُوسْتِ پَرِ نَرَا جَانَتْ دَا اَهْمِ اِنْ جِهْرِ اَكْسِي اَوْرُودِي عَبَّاسِ دُرُخِ بَعْبَانِ
 شَرْطِ رَا مِتِ سَبَايِ بَرُودِ اِي كِهْ مَرُ حَلِيبِ قُرْبِشْتِ وَبَقِيَهْ قُرْبِشْتِ خَوَا ذِي اِنْ صِفَاتِ دُرُودِ مَوْجُودِ دِهْ نَوَا زُودِ
 مَعْنَلِ كَرَامِتِ مَرُودِ اَوْرُودِي دِهْ كِهْ اَرْضِي مِنْ بَاخُودِ مَعْنَلِ بَا كُرْدِي سُو كِهْ بَا حَسَدِي كِهْ مَرْدِ جَبْرِينِ كَرُودِ مَنَّا كَسِ
 قُرْبِ مَرُودِ اَيَايِ مَوْجُوبِ جَانَتْ بَا دِهْ اِي شِي كِهْ مَنِ لِهْرِ عَرْمِ خُودِ كِهْ اَمِيرِ نُونَانِ وَبَسِيَهْ سَلَامَانِي اسْتِ دِهْ نَوَا زُودِ
 وَجَابَتْ رَا دُرُودِ كَرُودِ مَرُودِ اَلَا كِهْ كَفَامِتِ هَمَا جِهْرِ دِهْ نَارِ اَوْرُودِ اَنْفَرِشْتِ كُنْدَا بَا مَرُودِ دِينِ خُودِ شُكِ وَبَسِيَهْ اِسْتِ
 اِيَادِ مَعْنَلِ مَنِ ضَعْفِي اسْتِ وَبِهْ كِهْ مَرُودِ اَلَا نِشَانِ اَسْتِ كُرْدِي بِهْ خُشِينِ بُو كِهْ اَلَا كِهْ كِهْ دُرُوفَاتِ رَحْمِ بَا عُمَانِ اَز مَنِ اَكْبَرِ
 بُو دِ اَوْرُودِ اَمَحْدِ دِلِ كِهْ اَسْتِ دُرُودِي بِنِ اَسْمُو بِهْ دِهْ تِ چِهْ عُمَانِ اَز وِي اَسْتِ اَكْرُودِ دَا وَاقِفَا عُدُورِ زَبُودِ
 اِي كِهْ كَعْتِي مَنِ دُرُودِ مَنِ عَالِيَهْ سَمِي كُرُودِ مَنِ اَلَا خُذْ اَوْرُودِ اَمَا مَرُودِ اسْتِ كِهْ دُرُودِ خُودِ جَايِ كُنْدَا رَا حَبَابِ خُوشِ
 مَرُودِ اَسْتِ اَوْرُودِ اَسْمُو دُرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا زُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 زِيَادِ رَا زُودِ اَوْرُودِي نُونِي كُرُودِ مَنِ اِسْ كُرُودِ مَنِ اَسْمُو دُرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا زُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 هَمَا رَا زِيَانِ پَسِ دُوسْتِ دَارِ مَنِ كِهْ تَرَا اَسْمُو دُرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 شُدِ وَبَا سَمِي كَعْتِ هَمَا رَا زُودِ اَسْمُو دُرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 مَسْمِ اسْمِ عَمَّاسِ كَعْتِ مَرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 مَكِينِ كِهْ كُوشِ اَزَادِ مَسْمِ اَسْمِ عَمَّاسِ كَعْتِ مَرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 مَكِينِ اِي كِهْ كَعْتِ خُطْبَا اَقْلَ اَسْمِ عَمَّاسِ كَعْتِ مَرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 وَالدُّنْيَا وَانْتِ سَتَانِي مُحَمَّدِي فِي الْاَهْلِيَّةِ وَالْاِيْلَامِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا قُوْمًا يُوْمِنُونَ بِاللَّهِ
 وَآلِهِ الْاَخِرُونَ دُونَ مَرَحَاتِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَقَدْ حَدَّثَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَدْ مَّا وَحَدَّثَنَا وَلَقَدْ
 جَهَدْتُ عَلَى سُوْلِ اللَّهِ جَهْدَكَ وَاجَلَّتْ عَلَيْهِ جَهْلَكَ وَرَجَلَتْ حَتَّى اِذَا عَلِمْتُكَ اللَّهُ عَلَى اَمْرِكَ
 وَدَدْتُ كَيْفَ فِي حُرِّكَ وَاهْنُ تَوَلَّكَ وَالدُّنْيَا حُدُوتِكَ تَرَعْتُ وَانْتَ حَبْرُ نَمِ كَيْفَ مَجْهَدِكَ الْعِلْمُ
 اَهْلُ بَلَدِكَ مِنْ بَعْدِي لَيْسَ بِكَ فِي ذَلِكَ مُرُودُ سُو كِهْ بَا حَسَدِي اَمِيرِ مَنِ نَوَا دُوشِ مَسْمِ اَسْمِ عَمَّاسِ كَعْتِ
 مَسْمِ اَسْمِ عَمَّاسِ كَعْتِ مَرُودِ اَحْمَدِ اِي كُرُودِ مَغْيِيرِشْتِ كُرُودِ دَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 اِنْ شَاءَ رَبُّكَ اَلَا اَنْتَ اَبْرَاجُ مَرُودِ دِينِ دُورِ اَمَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي
 اَمَانِ دَارِ دِهْ كِهْ كِهْ اَبْرَاجُ مَرُودِ دِينِ دُورِ اَمَا مَعْنَلِ مَبْدَلِ مَغَالِفِ مَرَا Zُودِ كَسْتِ اِي كِهْ كَعْتِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۴۰
درست از کتب معتبره
در حدیث

حدیثی است بدکان خدای نامروز قیامت برسد که او را در من دار و محبوب کشت با بن عباس بن عثمان پسرم خود
فرمود حتی و فرادان کنی اکنون زبده خود عباس کوی قال حج الله ابا الفضل کل صبیو البیت و فرق غیر صفی
الله سبیل الاتمام که اخلاق انا به الانوار داخله اجداده الانجاد و تاعذک الانساب عینک
فقیهک صلیک البیت و السیف الیه و المتعاریف النیلا و و لم لا یکنزک کذلک و قد
تتابه اکثر من دبت کمت رحمت کند خدا و ندای فضل که بار رسول خدا از یک مطلع مردم
و از یک منت پرچیده و روستی چشم منی خدا و سید اعمام محمد مصطفی است محاسن خلق و از بدین کرام و احادیث
عظام میراث و هشت فضایل او را بتقریر و تحریر بر شوان حصار کرد صاحب بیت حد و غایت حاج و شاعر خج و تلاوت
مصاحف است و بگونه چمن باشد و حال آنکه تربت بافته سترگی است که بر روی زمین رفته و سبیه کشت با بن عباس
من مبادیم که تو گویند و رایل من خود کمت چگونه بناستم و حال آنکه رسول خدا هر دو الله فقیه فی الدنیا و
علیه الدنیا و الدنیا ای پروردگار من او را در دین و دیند من علم و دایم قرآن سپاسم و بوقت این عباس کمت
همویه خدا و بد محمد صلی الله علیه و آله را مخصوص و هشت با صحنی که او را در جهان و مال خود بر گردند و در راه او مذلتان
کرد و خدا و ندایان را در کتاب خوب بود و بجا که فرمود محمد رسول الله و الذین معه استاء علی
الکفار و حماء الذین هم به کفرا یجحدون فذلک من الله و در صواب ما بنماهم
فی وجوههم من آیت السجود ایحامت در قوام دین رخ برود و اعلام دین را و دین و حسن ما خشد
و شرک را بخت کردند و اما کفر را محو نمودند صلوات خدا و رحمت خدا بر این مؤمنان را که در دایح مظهر ما
که در جیسات و بیای خدا و در مات و دستان خدا ایند سفر آخرت کردند از ان بن که دایح جهان کفشد و از
دنیای پر و شدند و حال آنکه هم در دنیا از دنیا پرور و بود و سبیه کشت با بن عباس از این مظهر را که کنونی بگردان کن
د کرد و روزمان بر محبوب بعد از عام بجا آمد

و در کتب
در حدیث

آنکه که از کرد و نمود جماعت مروان بر محبوب میرد چشم و خود جماعت زمان را شرح میکاریم نخستین بخار و بلا است
و او پیری فروت بود و از مردم و سبیل و بخارشی فرمود و چندی ضعیف بلکه ناپسند داشت بعد از فقر و مر خلافت
محبوبه مدد را با و آمد و ازین با طلب که محبوبه اجازه فرمود بخار و اکثریت ضعف مرقت بود و غلام از همین و
شمال او را بریز کس را آمد و همین مثنی او بود و بدین که او را بچلیس محبوبه در آورد و بدین سلام داد و بدینت محبوبه
سلام داد و با حق کمت و قال کیف انت یا خاله فقال کنت بخیر یا امیر المؤمنین قال غیرک الذم
قال کذالك هو ذو عینین من عاش کبر و من مات فیکد سبیه کمت بخار
بگونه است حال تو کمت بیکو است یا امیر المؤمنین کمت روزگار حال تو را دیگر کن کرد است بخار کمت روزگار
بیکار است کس که فرادان تربت فروت شده و چون دایح جهان کشت و جان بد و معوق کمت عمر دین العاص حاضر

در حدیث

و در کشت ایوب این بخار است که این شعر با کشت

یا زید و ما کان خفیضاً داراً
سبها حساماً فی الزمان
قد کنت احرى یوم مملکاً
فالیوم انزله الزمان صواباً

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ التواریخ

ع ۱۴

مردان بن حکم گفت این تان بکاره است که نهنگ گفت
 اَنْزَلْنِي مِنْ هَذَا الْعِلَاقَةِ مَا لَكَ
 هُنَاكَ ذَاكَ وَاَنْ اُرَادَ اَعْبَدَ
 مَنَّاكَ فَشَكَتَ فِي الْحَالِ خَلَا
 اَعْوَاكَ عَمْرُوَ لَشَقَا وَسَعِيدُ

سید بن ابی اسحق گفت هم بیشتر از بکاره است
 فَذَلِكَ اَطْنَعُ اَنْ اَمُوتَ وَلَا اَرَى
 قَوْلَ النَّاسِ مِنْ اُمَّتِي خَاطِبًا
 اَللّهُ اَخْرَجَنِي فَقَطَا وَلَكِنِ
 حَتَّى اَنْتَبِ مِنْ الرِّثْمَانِ عَجَاجًا
 بَيْنَ الْجَمْعِ لِاَلِ اَحْمَدِ عَالِبًا

چون این اشعار که همه در وجود موعوب بود فرات کرد و بکاره و محلی خاموش نشست پس سر بر پشت خالت ناممنا
 شَنَخْتُ كُلَّ اَبْنِ غَنِيٍّ صَبْرِي وَصُفْرَتُ خُجْنِي اَنَا وَاللّهُ قَاتِلُهُ مَا فَا لَوْ اَوْ مَا خُنِي عَنْكَ كَثُرُ

گفت ای موعوب یکمای خود را بر من حمله و در مکنی تا بمانک نیز ننداز برای آنکه چشم من ناباشد و بران من نارسا گشته و بماند
 با خدای که من بیشتر با کشته ام که ایتان از برای تو رویت میکنند و آن را که شنید و افزون از آنست که شنیده باشی

موعوب بچندید و گفت بخوان من گوئی مرا با تو و بدل مرا با تو و دفع نمید و اکنون حاجت خود را بگوئی گفت اکنون عرض
 حاجت بخواهم و او در بطریق خویش پیش دشت و بر رفت و دیگر از دهن موعوب رزق می خوردی من پیش اهل بیت است

و این از آن زمان بود که در صفین لشکر امیرالمومنین خاصه قتل شد و از آنرا بیکجک تحریر میس و دیگر موعوب با عجب
 گفت ای بیکس از شما کلمات زرقا را در بوم صفین پیدا و در بعضی گفتند ما از بر کرد و ما بستم گفت گویند ما را می چیت

چو میاید شب در خی و گفتند و از آب آتش بیشتر آید و کیفر ما کرد فقال معا و فیه یبشیر لَنْ اَمِي اَنْجَسُ عِيشًا
 اَنْ تَقْتُلَ الْفِرَّاءَ موعوب گفت بدرای زد و میاید بیکسو است از شل من کس سینه که زیر بیکجک نگاه بعل کو ذکر از جانب

وی حکومت دشت مشور کرد که از برای زرقا محلی بر باره و چهار سو تو کن و دشمنی نرم و دلین بب زد و از آب بکین از
 محارم خود و ساری حب زرقا موعوب درگاه کبیل دار و مخارج او و در عرض راه از اکل و شرب و خزان پس بیکو تر

و جمعی متعبد و محنت فرمای لاجرم بر حسب فرمان او را بجا بداشت و دشمن خود را غلظت سافت را در نوشت
 و از دشمن گفت و مجلس موعوب با ریافت و شرط تحت بیای بر موعوب و از ترجیب و ترجیب کرد و حال پرسید و از

رخت مفرسوال کرد و زرقا گفت چنان بودم که ربه را از جانبی بجائی نقل و تحویل دهند با طفلی را در قنطاری و مهدی کوچ
 فرمایند موعوب گفت من این فرمودم هیچ میدانی تو را از خبر چه طلب کردم زرقا گفت چه دادم و ما تعلم الغیب لا

اللّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ اَلَسْنَا لِرَاكِنَةِ الْحِجْلِ الْاُخْرَى وَالْوَاقِفَةِ بَيْنَ الصَّفَيْنِ يَصِفَيْنِ لِحَضَبَيْنِ النَّاسِ عَلَيَّ
 الْفِتَالِ وَتَوْفِيْنِ الْحَرْبِ فَاحْلَاكَ عَلَيَّ ذَلِكَ موعوب گفت ای زرقا آیا توان هستی که بر شتر مرغی سوار بودی

و در بوم صفین در میان دو صف لشکر احضانت میکردی و در قنطاری و شتر مرغی سوار بودی و از آنجا بر می آمدی
 فَالْتِ يَا اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا لَكَ اَلَا اَسْرَفْتَ بِالذَّنْبِ لَوْ بَعُدَ مَا ذَهَبَ الدُّهْرُ وَغَيْرُ مَنْ تَفَكَّرُوا
 وَاَلَمْ يَكُنْ لَكَ بَعْدَهُ الْاَمْسُ گفت ای امیرالمومنین کار نیست از دست شده و کار از دست شده و دیگر باره بدست
 ننمود و هر کس بدیده بصیرت نگراند و داند که روزگار متغیر است و هر روز حادثه نارسا میاید براند موعوب گفت

از مشایخ

و در
 رزق می خورد
 بنوعیه

سب و بار نمود و چون موی را در استناخت بیک بزاخت و کشت ای و در ششمه جا داشت و تو را که بز یک ماهی
و حال آنکه چنان دهنده ایم که تو را ای ستم کنی و دشمنان ما بختی می بری کنی قائلت یا ایبر المؤمنین ان
لینعی عیداً خلافاً ظاهره و اخراً ما ظاهره لا یجھلون بعد علم ولا ینفھون بعد علم ولا ینھون
بعد عفو و ان اولی الناس بائناج ما نسأ بالله انک کتب با بر المؤمنین سرزدان عبد
مناف را حلاق ستود و عفو کار آورد، است بعد از علم طرق حجاب بگیرند و بعد از علم آغاز مقامت نفرمایند
و بعد از عفو و ستود و عفو کار آورد، است بعد از علم طرق حجاب بگیرند و بعد از علم آغاز مقامت نفرمایند
و بعد از عفو و ستود و عفو کار آورد، است بعد از علم طرق حجاب بگیرند و بعد از علم آغاز مقامت نفرمایند

سخن مصدق کردی چنانکه تو گفتی پس

وَاللَّيْلُ بَصْدٌ رَمَلُهُمْ وَوُودُ	عَرَبٌ لَوْ قَدْ قُتِلَتْ مَا تَرَفُّدُ
إِذَا الْعَدُوُّ لَالِ أَسْمَاءُ بَقِصْدُ	بِأَلِ مَلِجٍ لَمْ قَامُ فَمَتَرُوا
وَسَطَ السَّمَاءِ مِنَ الْكَوَاكِبِ أُنْعَدُ	أَهْدَا عَلَى كَالْمَدَالِ خَفْتُه
إِنْ يَهْدِكُمَا بِالنُّورِ مِنْهُ فَهَدُوا	خَبَرُ اللَّهِ أَنْ بَرَّعْتُمْ حَمِيدُ
وَالنَّصْرُ فَوْقَ لَوَاكِبِهِ مَا نَفَقْدُ	مَا زَالَ مَدْمَعُهُ لَحْرٌ بَطْفَرَا

ام سنان گفت چنین است یا امیر المؤمنین من پیشین گفتم و میدیدم که بعد از علی علیه السلام مانند او مردی
بر پایه سید بن دینار از حاضران مجلس گفت یا امیر المؤمنین این غلط است که ام سنان را سید گویند و ایشان را
بالحق یغیروند هاد یا مهد یا
قُو وَالْعُصُونِ حَمَامَةُ فَتَنِيَا
أَوْصُوا النَّيَّاتِ بِنَا وَكَيْتُ وَفِيَا
فَبَهَاتِ تَائِيلُ بَعْدَ إِيَّيَا
أَمَّا هَلَكْنَا بِالْحَسَنِ فَلَمْ نَزَلْ
فَأَذْهَبَ عَلَيْكَ صَلَوةٌ يَا هَادُ
فَذَكَتْ بَعْدَ فَجَعَلْنَا لَنَا
فَالنَّوْمُ لَا خَلْفًا تَوَيْلُ بَعْدُ

قَالَتِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لِسَانُ رَضُو قَوْلَ صَدِّقٍ وَلَيْسَ مَخْوَ فَبِكَ مَا أَهْتَاهُ فَيُطَالُ الْأَوْفَرُ وَاللَّهُ
مَا أَوْزَنَكَ الشَّيْءَانِ فِي قُلُوبِ السَّيِّدِينَ الْأَهْوَلَاءِ قَدْ حِضَّ مَقَالَهُمْ وَابْعَادَ شَرِّ لَمْ تَقَالِ أَنْ
فَعَلَكِ لَكَ نَدِيمُ اللَّهِ قَرِيبًا وَمِنْ السَّلَامِ جَنَّتْ كَلِمَتِ بَا بِرِ الْمُؤْمِنِينَ نَحْيَ كَلِمَتِ دَوْلَهُ صَدَقَ بَرِ بَرِ بَرِ
خِذَا وَدَرْشِ وَمَوَارِئِ دَرْجِهَا دَوَكِ شَرِّهَ كَمَا هَرِ كَرِ كَانِ نَدَا شَعْبِ تَوَارِئِ زَاهِ عَجْرُ بَرِ بَرِ بَرِ
بَا خَدَايِ كِي حَضَمِي تَوَرِ قُلُوبِ سَلَامَانِ طَابِي كِي سَرِ شَوِ مَكْرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ
اَنِ بَانِ وَوَرِ دَارِ مَرِ لَتِ بَانِ رَا كَرِ حَرِ بَرِ كِنِ قَرِ بَرِ نَوِ حَضَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ
بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ
مَدِجِ بِيَا طِيلِ وَلَا أَغْنِيكَ وَاللَّهِ يَكُونُ أَنْكَ لَكَلَمِ ذَلِكَ مِنْ رَاغَا وَصَبِيرِ فَلَوْ بَا كَانَ عَلِيٌّ وَاللَّهُ
أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْكَ وَأَنْتَ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ غَيْرِكَ كَلِمَتِ سَوَكُنْ بَا خَدَايِ نَدُو كَسِ بَا طِلِ سَوَدِ نَحْيِ تَوَدِ وَبَرِ وَرِ
بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ بَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ Bَرِ
دَارِ بَرِ تَوَرِ دَارِ بَرِ بَرِ بَرِ Bَرِ

وَقَدْ قُتِلَتْ مَا تَرَفُّدُ
بِأَلِ مَلِجٍ لَمْ قَامُ فَمَتَرُوا
أَهْدَا عَلَى كَالْمَدَالِ خَفْتُه
خَبَرُ اللَّهِ أَنْ بَرَّعْتُمْ حَمِيدُ
مَا زَالَ مَدْمَعُهُ لَحْرٌ بَطْفَرَا

جلد پنجم کتاب دوم نسخ توارخ

۱۵۰ جوید هرگز پیرمزد و او کس که دخل بهشت شود هرگز پیرمزد و بس خبر بهشت به ایجابی خانه که نفس پانیده و اندویش منقطع
 مکرر و از جماعتی با مشید که در دین خود پست و در طلب حق خود توانا هستند آن مردم بدین صیغه آیه انما
 ستانند و با جماعتی از او با شش غرب که در دلهای ایشان محبوب و تار یک است نه ایمان دهند و نه حکمت نشانند ایشان
 را بسوی باطل دعوت کرده و اجابت نمودند و در طمع و طلب دنیا انداخته بر سر راهی گشتند تا اندک ایام بگذران
 خذارد و درین فدا نیت باشند و کار دین را بیکدیگر باز نگذارید که آنجست سلامت اسلام را نفس کند و نوح را فرو نشاند
 مان ای مهاجر و انصار این احد و ثانیست مانند بد صغری و عقبه خنجر صغری کار بر بصیرت و صبر بر غربت فرمایند کوبا
 می سپنم که فردا بمقام اهل شام حاضر خواهند شد و ایشان با ملک در خواهند داد مانند حمار را از پیش و ده هزار زدود
 و دم آگند خواهند ساخت چون شتران را از توارخ منحوی خطبه عکرمه را تا بدینجا قرار است که در وی بالا آورد و کشت کوبا
 میسپنم که بر این عساکر در دست واری یک زده و پنج نزار می کوی بشکران در کرد و تو سپنم آید و اندویش گویند
 بنیک عکرمه و خراطش است که در فضا بر این رفته بود شکر شام از هر صفت میگوید لکن نفی در خواهند کرد که کون
 نشود ای عکرمه چه بر این داشت تو را که از این سکه سخن کنی قالک یا ایها المؤمنین ھٰؤُلَاءِ ھٰؤُلَاءِ سَارِکٌ
 وَلَھٰؤُلَاءِ بِالْأَنْفَالِ مِمَّا فَوْقَ النَّاسِ لَئِنْ أَتٰکُمْ مِنْهُمُ عَشْرَ أَلْفِ سَلَاطِینَ لَیْسَ بِکُمْ مِنْ شَیْءٍ وَ لَئِنْ أَتٰکُمْ مِنْهُمُ عَشْرَ أَلْفِ سَلَاطِینَ لَیْسَ بِکُمْ مِنْ شَیْءٍ
 اَمْرًا لَّیْ جَبَّ اَعَادَ لَکُمْ کِتَابَ الْوَسْطٰی خذوا من ذلک و قال فی صغیر باید ای جماعتی که ایمان
 آورد و اید بر شش کشتید و خبر آنکه اگر اشکار شود بدینا را شما را حاکم عادل چیزی را که کرده و طبع او است
 اعدا شد از او دست نمیدارد و تذکره او را کرده و شمار و صوبه کشت سخن بصدری کردی اکنون حاجت خویش را از اینا کشت
 صدقات از او خدایا در غنای اینا بخش بکشید و خبری را از او و کار بزرگان عدل نمیشود بهر احوال و غنای
 منبت از اینا کسری میشود و خبری را از او منبتی حاصل نمیکرد و اگر بیکار ساخته را میشت مثل تو کس باید خلعت را
 پشت پای زنده و این توبت بدست گیرد و اگر هر دین را میشت و رویت مانند تو کس حاجت بخت کند و ظلم و غم
 را معمول دارد و صوبه فرمان کرد صدقات ایشان را هم بایشان بخش کنند و از طریق عدل و انصاف آنخلاف بخیزد
 دیگران و از دین بخون و دمه بچوبه نشت و در میان بود که صوبه از برای زیارت میند سفر کند و صوبه از او رود
 بکد پر شش نمون که زنی از فستبانه که او را و اید و بگوید در چون بامی دارد و زنی مسیاد و فریاد است زنده است
 یاد که نشت است گفت شد بام است پس کس خرستاد و او را حاضر ساخت کشت حال تو چگونه است اید خضر
 عام کاتب از اینا که تو بدین سیاهی جز اولاد حاکم را نشانی را دمی گفت من از اولاد حاکم شستم بگذردی از اینا که نام صوبه کشت
 راست گفتی هیچ میدانی که تو را از غنیمت طلب کردم کشت ندانم و خبر خدای غیب ندانم صوبه کشت از خبر آنکه از تو
 سواد کنم که از برای چه علی را دست میداری و مرا دشمن میداری و با علی طریق دوستی بسیاری با من را به خصوصت
 میروی قالک و یقین یا ایها المؤمنین کشت که سخن کنم مرا دشمن میداری کشتین با من قالک یا ایها المؤمنین
 عَلٰی اَعْلٰی عَدْلٍ فَاِذَا رَجَعْتَ مِنْهُ وَفَقَدَ بِالسَّوْبَةِ وَ اَعْبَضْتَ عَلٰی فَاِذَا لَکَ مِنْ قَوْلِ اَوَّلٰی الْاَمْرِ مِنْکَ
 وَ طَلَبْتَ مَا لَیْسَ لَکَ مِنْ حَقٍّ وَ اَلْبَسْتَ عَلٰی مَا عَقِلَ لَیْسَ لَکَ مِنْ اِلٰهٍ وَ عَلٰی حَیْهِ لَیْسَ لَکَ مِنْ
 وَ اَنْطَمٰی لَیْسَ لَکَ مِنْ اِلٰهٍ وَ اَعَادَ بَیْنَکَ عَلٰی سَفَا لَکَ الدِّمَاءُ وَ جَوْرَکَ فَاِذَا لَکَ مِنْ اِلٰهٍ

و قد واریه
 محسن
 نسخ توارخ
 جلد پنجم کتاب دوم
 نسخ توارخ

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

دار یک کت دوست میدارم علیه انقبس که کار بعد و قضا کند و بت افعال را سادات قضا نموده
 دشمن دارم نور از هر که قتال دادی با منی در امری که او از تو ادبی بود و طلب کردی چیز را که در آن خوشی
 دوست دارم علیه انقبس که رسول خدا را از برای او عقد و ولایت بست و دوستدار خوار و ساکن بود و
 اهل دین را بزرگ میداشت و دشمن دارم نور از هر که خون مردم را با حق ریختی و قضا بجز خود و ستم کردی
 و حکومت جز از در به او و جوس نراندی موی که است که شکم تو پر باد و سادات و پستانهای تو
 عظیم شده است و سرین تو بزرگ و مرغی است و در یک کت این میروید این سخت میکنی و حال آنکه بدین جنال
 بیگونی مثل سبزه نرند قال معاویه ابی قاتل الرسول الا خیر الا انما اذ الله بطن المرأة ثم خلقت و
 ولدها و اذ اعظم نذایاها سرودی و ضعیفها و اذ اعطت عیونها اذین محاسن و معاویه گفت برش
 مارا با بس من سخن را بجز مردم چشم کم زن بزرگ باشد و فرزند را بنام غلت پرورش میدهد و چون پستانهای او
 عظیم باشد کودک را از شیر سیراب میدارد و چون سرین او مرغی باشد مرغی را با فرازید و مرغی خاموش شد معاویه
 گفت علی علیه السلام را دیدار کرده گفت و دیدم که گفت چگونه دیدی قال رأیت له فی المنام الملائکة
 فتک و لعل الله العلی شعلتک گفت او را دیدم که پادشاهی او را متغون ناحت چاکه
 تو را بخت داشت و نعمت او را از خدای غافل کرد چاکه تو را مشول بود گفت کلام او را شنیدی قال نعم
 والله کان یحاور القلب من العی کا یحاور القلب الطشت من الصدا و در یک کت آری کلام
 او را شنیدم موی که با خدای روشن میکند و دعا را از کوری چاکه صافی میکند و عن زیت طشت را از زنگ و
 و چرک موی که سخن بر آستی آوردی اکنون بجوی چه حاجت داری گفت اگر کرمی شست بر اجابت مغفون میداری
 گفت مغفون میدارم گفت هر اصد شتر سرخ موی که ناته باشد عطا کن بفرمای آن و دعا می موی که است صند و چرک
 گفت با شتر آن صفا را غذا میدهم و کب را را بر میرسانم و اصلاح کار عیشت خویش بفرمایم قال فان اعطیتک
 ذلک فهل احل عینک محال علیه معاویه گفت اگر صد ناته را با فضل و داعی او عطا کنم محل و کلمات من در طلب
 تو ماسد علی علیه السلام ظاهر بود قال ما ولا کصدا و مخرجی لا کالسعدان و فی ولا کمالا
 یا سبحان الله اود و نه عی ایت لیکن ما صد نیست و هر کای است لیکن ما صد نیست و جوانه و نیست
 اما ساز ناک نیست انما و از این شش نیز ششمان کت کت سبحان الله از این و سپس تراست که من قسم داین
 هر سه مثل غریب استین را و خردانی که زن لفظ بود در حق شوهر نالی گفت و دوم را حنا می بنت
 معاویه گفت و سیم را ختم بن زبیر و در حق برادرش گفت ما قصه این میشد و در حلد دوم از کتاب دوم در ذیل
 کتاب استند حزب بترج کما شستیم و شرح احوال خدا را در کتاب عمر بن خطاب یاد کرده ایم دیگر بکراچی بردیم
 اکنون بر سر سخن رویم و معاویه بچلمات را
 اذ الله العلی بایستی علیه
 حله بها هینا و انشکری فی انما
 من ذالک لعل الله بایستی علیه
 حله علی حزب العدا و علیه
 معاویه فرام کرد تا آن سخن را و موی شستیم کرد و گفت بکرم و ساکن با الله و الله و لا یحی ما اعطاه

خداوند بایستی علیه السلام
 سرشت و کلمات
 مکه و مدینه و کربلا
 مکه و مدینه و کربلا
 مکه و مدینه و کربلا
 مکه و مدینه و کربلا
 مکه و مدینه و کربلا

جلد ہفتم کتاب دوم نسخہ ابواب

خیزی از غلّه با تو عطا میکنم کرد و دارم بیکیفت قسم بخدا که بگوئی از این ستران که با مل مسلمانان است با من بدل نمیشود

دیگر آنکه او فادین مغویه نام بخیر ما رقیه است این چنان بود که مغویه بیوی حاکم کوفه منشور کرد که ام البنین و دختر عیسی بن قه

ہمارے قید راہب اور جلی کہ اور است نیز دیک مہن فرست و بختن اور در حق خود استوار بدان اگر از تو شرمی گفت

بشری کبیر متوی و اگر حسیری گفت بخیر باد اشش تابی چه خاکم گوذ برکتوب سمو به شرف و مطلع تند نبر دام پذیر رفت

و کتاب محبوبه را بروی فراغت کردم آنچیز گفت منی از فرمان بر شامم دازد در کذب تعطیل و تسلیف پردازم

دوست دارم که امیرالمومنین را دیدار کنم تا امری چند را که در خاطر من حشجان میکند دفع دهم پس حاکم کوفه حاج

سفر اور باخنت و اور ایجاب شام رواند است و لکھی مشایعت و برہمت و چونخواست مفارقت کند گفت

امی ام بخیر منسوبہ مرا مکتوب کروہ است کہ باتو بنکو خدمتی کنم اگر تو از من سیکو کوئی بیسکو کوئی مکافات و اگر نہ کوئی

بدختر ادهد که چون بگوئی در نزد تو چیست ام بخیر گفت طبع در من مبیند که تو را بسیار باطل و گدازب مسرور دارم و دایم بوس

من مباش که باشناس من بحقیقت حال تو در حق تو سخنی غیر حق گویم این بخت و راه شام پیش است چون علی حصار

کرده وارد دمشق شد سعویه بفرموده او را بمحلی بنیکو فرو آوردند و بنوا حشید و بعد از چهار روز او را حاضر مجلس ساختند

بر کسان درگاه او نیز حاضر بودند فقال السلام عليك يا امير المؤمنين فقال وعليك السلام يا

ام الخشبي چگونه است حال تو امی خاله چگونه بودی نیزه دراز را فالت که ازل به عافیه و سلامتی

حضرت البک خان فی مجلس ابو عند علیہ دفع گفت همواره در سلامت عافیت طی مراحل کردم تا بسبب

که حاضر مجلس بشود و ستوده و ملازم خدمت بآید شاهی بار حق و داد باشد موعوبه گفت حسن میت بر شما مظهر

یا قسم ام بخیر گفت یا امیر المومنین سپاه پیرم از تو بجا و نواز این که سخن من باطل شود و عذر من باخیز کرد و وعایت

هر من به تنبایی کشد معوبه گفت از چنگله ملون خاطر من پسیری بخود مرا سپرده که بعد از فصل عمارت بر حسیله نه

سخن کردی گفت من هرگز از غمار رویت نترسام چه در حیات او و چه در ممات او و اگر هرگز سخن گفته باشم

که نه بر حسب مراد تو بوده است اکنون از برای او چنان گویم که تو خواهی اینوقت محو می روی با اهل جسد بود و
از تن بیگانه میشوی و از این که از تو بگذرد و از این که از تو بماند و از این که از تو بگذرد و از این که از تو بماند

گفت چپیس از سما پاد و دار و کلمانی که اسم خیر در لوبم شنیدن با شکر این خراوت میگرد و مردی گفت من پاره جگر

دارم لست بلمی فال کانی بهادری بن بردین زبیدی بن لبی الحواشی و هی علی بن اربد و

بیدها سوط مثلث الصغیر و فی کاف الخ یهذیر شیفت کث و یا یبسم ام غیر

که در میان دو بدروز پدید می آید که خواهی آن برزبر هم افتاده و بدستری سپیده موسی سوار است و در دست

او باز این است که ساح است و مانند سر کل است و آن چگونگی بود اینها الناس

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْبُيُوتُ الْمُنِيرَاتُ

ورفع العلم ولم يد علمه في حياء مبهمة ولا طلاء مله في قالي ابن يزيد ون وراعي أمير المؤمنين
أوقافاً من النصف دونه الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة الأربعة

أَمْ يَرِثُهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَعْنَةُ اللَّهِ الْإِسْلَامِ أَمْ يَوَدُّونَ أَنْ يُحْيُوا مَا سَمِعُوا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ نَبَأَ رَسُولِ اللَّهِ

لَعَالِي يَقُولُ رَسُولُهُ لِنَبِيٍّ وَنَحْنُ نَعْلَمُ الْجَاهِلِينَ مِنْهُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُو الْخَبِيرِينَ

11/1/19

جلد پنجم کتاب دوم نسخ تہوار

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

وَالسَّيِّدُ أَذَى اللَّهِ عَنْهُمْ خَلَوْا مِنْ لِحْيَتِهِ وَفَرَّغَ مِنْ صَبْعِهِ وَخَصَّ بَيْتَهُ وَجَعَلَهُ بَابَ بَيْتِهِ
وَأَبَانَ بِهِ الْمُتَافِينَ قَالَتْ كَذَلِكَ حَتَّى أَتَى اللَّهُ بِمُؤَيَّدٍ مَعْصِي عَلَى سِتْرِ اسْتِغَامَةٍ وَلَا يُعْرَجُ
لِرَأْسِهِ وَهَذَا مَقْلُوبُ الْمَلَامِ وَمَكَرَ لِهَذَا صَاحِبُ صَلَاحٍ وَالثَّاسُ مُشْرِكُونَ وَأَطَاعُوا وَالثَّاسُ كَارِهُو
قَلَمٌ فِي بَيْتِهِ فِي ذَلِكَ حَتَّى قَتَلَ مُنَادِيَهُ وَأَفْتَى أَهْلَ أَحَدٍ وَهَزَمَ الْأَخْرَابَ فَكَلَّمَ اللَّهُ نَبِيَّهُ أَهْلَ
خَبْرٍ مَذْمُومٍ بِهِ جَمْعُ هَوَازِنَ قِبَالِهِمْ وَفَاعِلٌ رَدَّعَتْ فِي قُلُوبِهِمْ نِفَا فَاوَدَّ دَرَسْنَا
وَرَأَيْنَا الْمُسْلِمِينَ إِيْمَانًا فَدَاجِمَةً كَثُفَ فِي الْقَوْلِ بِالْغَفْلِ فِي النَّبِيِّ وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ
وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ام بخبر خداورد که ما مرک را بر تن آسائی در است
برگزید ایمان را بر مردم گجای شتا میدردی برینا سید را بر سر غم محمد صلی الله علیه و آله و امام داد و پدر
فرزندان او و جزو طیف او و فرج صغیت او و مخصوص سر از باب دین او که مطرود هستی ساخت منافقان را
و کار بر این گونه ای کرد خدا و نواز او را مویده ساخت پاری خود را بر او راست رفت و در طلب راحت
از پای نشست و او را کافیه سر او نگنسنده تیان نماز کند پشت کا ای که مردم مشرک بودند و طاعت
کرد و قبی که مردم کراهت داشتند بهواره بر خجلیت بزیست تا دشمنان را بجبت و لشکر احد را در هم شکست
و سباه و اخراج را بنا نمود و جودان جنبید و مقول ساخت و جمعیت موازن را متفرق نمود ان ای مردم حاضرین
و نکران باشند و قایم که دلخای مشرکین را بنفاق و سفاق نباشند که در قلوب سلیمان را با ایمان و یقین
اند و حقه آورد و با سخن طریق اجتهاد سپردم و در بخت نارسائی نکردم تا توفیق خداوند که ارشاد شود چون
سخن بدجای فراموش میوه کشت ای ام بخبر از فرات و خطبه جبهه قتل من را ده نکردی اگر امر و من را مقول
سازم تا خود عصیان نشوم قَالَتْ وَاللَّهِ مَا لَيْسَ بِيْهِ أَنْ يَجْعَلَ قَبْلِي عَلَى بَدَنِي مِنْ لَيْسَ بِيْهِ أَنْ
لَيْسَ بِيْهِ أَنْ يَجْعَلَ قَبْلِي سَوْنَهُ بَاخْدَايَ كَمَا بَدَنِي آيِدُ كَمَا نَسَلُ مِنْ بَدَنِي مَرُوضِي جَارِي شُود تا خداوند
مرا بر این تحاد و قرین عبادت دارد و مویده کشت بهیات فراوان فصول گشتی اکنون در حق عثمان بن عفان
چه میگوئی قَالَتْ وَمَا عَسَيْتُ أَنْ أَهْلَكُ فِي عُمَانَ أَنْ تَخْلَفَهُ الثَّاسُ قُلْتُ بِيْرَاضُونَ وَفُكَاوَةٌ
فُكْرًا كَرِيْهُو ام بخبر گفت من در حق عثمان بن عفان میگویم که چون عثمان که جامع می اورا بگفتی برده شد و از او شنود
بود و کردی او را مقول ساختند او را کرده میداشتند مویده کشت ای ام بخبر شای تو در حق عثمان بن عفان
نوح و دجاست قَالَتْ لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا مَا أَرَدْتُ بَعَثَانِ نَفْسًا وَأَيَّدَهُ كَانِ سَائِلًا
إِلَى الْخَبْرِ وَآيِدُ لَوْ بَعِثَ الدَّرَجَةَ عَدَا ام بخبر گفت چنین است خداوند سبحان و ت حاضر است او
کافی است بهما و از دشمن دشمنان را بخوانم چه او طالب خبر بود و در قیامت صاحب مقام نبی است
مویده کشت در حق طایفه چه گوئی گفت و جنگ جل منافقه مقول گشت تا او بوعده هشت مخصوص شد کشت چه گوئی
در حق زبیر بن ابوعوام کشت چه گویم در حق بر سر محمد صلی الله علیه و آله که رسول خدا را کواهی داده است که او را
پس هشت است چون سخن بدجای رسید قَالَتْ أَنَا أَسْأَلُكَ يَا مَعْزُومَةٌ فَإِنْ فَرَسْتُ لِحْيَتَكَ أَكُنْتُ
أَحْلَمُهَا أَنْ تَقْبَلَنِي مِنْ لَدُنْكَ السَّائِلُ وَتَسْتَلِمَنِي عَمَّا شِئْتُمْ غَيْرَ هَذَا ام بخبر گفت ای مویده از تو سوال میکنم

شرح حوالا نام حسن مجتبی علیه السلام

که فرزند حبیب میکشد که علم تو را بجان اجدوست مژمعه میداری ارا این مسائل دارد دیگر چه را که کما عاوداری گفت
 مسعود استم و در آن کرد تا او را بخانه بزرگ شاد حاضر ساختند و جاس که هر جبت داد و دیگر را در بیع به
 اروی و خرمارت بن عبد المطلب است و او میری قنوت بود چون میو به در آمد گفت جاس که با حال
 حال تو جاس که است ثالثی بحسب الامر المومنین لقد كُفِّرَتْ الْبَغْيَةُ وَأَسَانَتْ لَاحِنُ غِيَاكِ الْبَصِيحَةُ وَكُفِّرَتْ
 بَعِيرُ الْبَيْتِ وَأَخَذَتْ عَنِّي حَيَاتُ مَنْ عَرَفَ بَنِي كَانَتْ مِنْكَ وَلَا مِنْ أَمَانِكَ وَلَا سَابِغَةٍ فِي الْإِسْلَامِ لَعَنَ
 أَنْ كُفِّرْتُمْ بِالرَّسُولِ فَانْقَسَ اللَّهُ مِنْكُمْ الْجُدُودَ وَأَصْرَعَ مِنْكُمْ الْحُدُودَ وَدَرَدَ الْحَوَالِي أَهْلَهُ وَلَوْ كَرِهَ
 الْمُشْرِكُونَ وَكَانَتْ جَلَسَاتِي الْعُلَلَا وَكَانَ أَهْلُ الْبَيْتِ أَكْظَمُ النَّاسِ فِي هَذَا الْبَيْتِ مَلَأُوا وَعَنِ أَهْلِ
 عِيَانَهُ حَتَّى قُبِرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مَشْكُورًا سَعَةً مَرْغُوعًا مِيزَةً نَبِيًّا مَعْرُوفًا
 فَوَلَّيْتُمْ عَلَيْنَا عَدَاةً فَأَصْحَمَ مَخْجُونٌ عَلَى سَائِرِ الْعَرَبِ بِغَيْرِ انْكَارٍ مِنْهُ وَتَحَنَّنَ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَأَوَّلَى غَدَا
 الْأَمْرِ فَكَانَ بَيْنَكُمْ مِيزَةٌ لِيُنْصَحَ إِسْرَائِيلُ إِلَى الْفِرْعَوْنَ وَكَارَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدٌ مِيزَةً لِيُفْرَدَ مِنْ مُوسَى عَالِيَا
 الْجَنَّةِ وَفَالَيْكُمْ الْآثَارُ رَوَى كُتُبُ بَابِ امير المؤمنين حال من چه راست گن تو که فرزند نعمت خدا داد کردی و
 و با سپر غم خود بداند بنی و خود را با امیر المومنین نام بردار کردی و حال آنکه نام تو نمود و ترک دین کشتی و حق
 دیگر را بخدایستی حتی را که راز تو بود و به از پدران تو نداشتند در اسلام و استیاد زبیر آنکه کافر شدند به
 ما رسول خدا پس خداوند هلاک کند بختی شما را و رست و زبون کند روای شما را و باز حد حق را بمن
 را حتی اگر چند مشرکین مکرده و از دین میو به با طمعت کلمه علیا شیم و بر گسترش مردم منتیم درس دین بخارم
 همچنان و بی نیازی تا کاهی که خداوند محمد صلی الله علیه و آله را مقبوض داشت در حالتی که سنی و مشکور و مشرک
 بلند و شریف و مری بود از پس و شما بر بیرون شد و با عرب بخوناندی رسول خدا احتجاج کرد بدو
 بدین جهت خلافت را بدست گرفتند و حال آنکه بی علیه اسلام چه بر راجع است که هر کس میو به لایع را بدیم بیک در میان خانم که
 آل اسرا را در میان آل فرعون و حال آنکه بی علیه اسلام چه بر راجع است که هر کس میو به لایع را بدیم بیک در میان خانم که
 و بنسب شما در خون چون اروی همچنان جان کزای را بدین آورد و فقال لها عمر بن العاص کفی اینها الجور
 الصلوات و اخبر عن قولك مع ذهاب عطفك فلا يجوز عمر بن العاص كمت بس كن الجوز كم را
 شده و قطع کن سخن خود را نهاده و بگویند راجع نیست با من چون عرض فقال له وانت يا ابن الباغية فكلم
 و انتك كانت انتهم في الجاهلية و از خصمها الجزاء و ادعاك حنة فاعلم انهم سيعلمون انك انتهم فاستاذ
 امك عن ذلك فقال كلامك انان فانظروا انتهم به فاحفوه به فغلب عليك شبه العاص
 و انزل فالحسنة كمت امی سپر زانیه تو سخن میکنی و حال آنکه ما درست در که مشهور ترین زبانی زانیه بود و از همه
 زاناکاراں از زان جبرها گرفت هانا بعد از ولادت تو سخن حاضر شد و هر یک ترا سپر خویش داشتند و در میان
 امیر حکیمت را با قدرت ناصبه تعویض کردند گفت آن پنج تن در طهر واحد من در آمدند اکنون نگران شوی تا با کدام
 یک بشیر زانست تا سپر او باشد گفتند عباس بن و ابل بن نور اسپر ماص خوانند گفتوف باو که مادر کباب امیر
 امیر بن علیه السلام شرح نسب و ثرا و عمر بن العاص را کجا ستیم و موافق آن روایات شد بدین بر سر عرض خود

۱۵۰ و هشتم باجمه چون اردوی از باخ غمزدین العاص بر دشت مردان بن کنگام سخن آمد و گفت ای غمزدین فرد بند و چند بن
جزره ملای و زار غمزدی فقال ای غمزدین انزل و فاعلم انك لو اذنت لانت بدشیر عبد الحارث
ابن كلاله اشبه من الحکر بن ابی العاص و انك لاشبههما فی ذوقه بصیره و حرمه شعره مع صبر فامینه
و طاهر دما مینه و صغر فامینه و لقد رأت الحکم سبط ظاهرا لا ذمیرا بعدا لئامیه و ما یبذلک بائنه
الا کفر لئامه لئیر الحضر من الانان المیزین فاسئل امک کس روی رویی با مروان کرد و گفت ای سپهر زانو
نیز سخن میگوئی سوگند با خدا می نویسم ستمری بایشربند و عمارت بن ککده و با کس بن ابی العاص نهانند نیستی چه
چشم تو از زرق است و موی تو سرخ است و قامت تو پست است و روی تو زشت است و دندان تو سفید است و من تو کو چک
است و من حکم را دیده ام موی تو دودست است و چهره تو مانند کدو است و قامت تو بلند است و نزدیکی میان این دو
کس مانند قرابت اسب و نه است با حمار بدتر از او دارد و پرسش کن تا تو را انگی و دهان گناه روی با منویه کرد
و گفت سوگند با خدا می جرات و جبارت اینجا است جز از تو نیست و تو انگی که ما درت دهند روز جنگ
با احد در حق خمره این شمشیر از انا کرد

وَالْحَرْبُ بَعْدَ الْحَرْبِ أَنْ سَعَى
وَلَا أَيْ وَغَيْرِ وَبَكْرٍ
سَكَنَ وَخِشْيَ عَلَيْهِلٍ صَدْرُ
حَقِّ نَزْءٍ أَعْطَى فِي وَبَرِي

و در خرم من بدین ارجوزہ اور پاسخ داد

خُتِبَ فِي بَدْرٍ وَعَبْرَ بَدْرٍ
صَحَّاحُ اللَّهِ قَبْلَ الْخَبْرِ
حَرَّةٌ لَيْتِي وَعَلَى صَفَرِي
فَخَضَّابُ امْنَةٍ ضَوَائِحُ الْخَيْرِ
فَهَكَذَا وَخَوِي حُجَابُ الْبَسْرِ
يَا أَيُّهَا جَبَّارُ عَظِيمِ الْكَفْرِ
يَا هَامِثِي بَيْنَ الطُّوَالِ الْعِزِّ
إِذَا رَامَ شَيْءٌ وَأَبُوكَ تَهْمِي
أَعْطَيْتُ وَحَيْثُ ضَامَ الصَّدِّ
مَا لَيْفَا يَأْبَعْدُهَا مِنْ خَيْرِ

همان بنده این دوازده و دو کتاب رسول خدا در ذیل قصه اُحد رسم کردم چون اردوی در حجاج
خود با مویه یاد کرده بود از گمار کارش این مصالحت نمودم تا مویه را ندانند با آنکه بعد ازین کبر و دار
مویه گفت عَفَى اللَّهُ عَمَّا سَافَ اِنْجَالِهَ مِنْ مَعْنُوْدِ اَشْتَمَ زَيْجِهْ كَذِبَتْ اَكْنُونِ حَاجَتِ خَوْشِ رَاجُوْی كُفْتُ مَرَا بَا تَو
حَاجَتِ مِیْتُ وَ اَهْنَكِ مَرَحَبْتُ مَوْ مَوْیَه بَاغَرِ دِنْ لَعَا صِ مَرَوَانِ بِنِ الْحَكَمِ اَزْدَرْدِ كَرَاهِتِ كِزَانِ شَدُو كُفْتُ
سُو كُنْدَ خَدَی اَوْرَا نَبَزِ دِنْ مَعُوْتُ نَحْرُو دَا مِتْ جَزْ شَا وَ اِیْنِ كَلِمَاتِ رَا نَشِیْدُمُ كَمَرُ نَتْمَا وَ بَرْدَا بِنِی دِ كِرْ بَا رَه
مَوْیَه بَا رَدُوی كُفْتُ حَاجَتِ خُوْدِ رَا بِنُجَا وَ اِیْنِ مَوْقْتُ سَكْرَتِ هَر كَرْتِی دُو هِزَار دِنَا رُو حَاسِتِ كُفْتُ چِه مِی كُنِی بَا دُو
هِزَار دِنَا رُو خَشْتِنِ كُفْتُ چَشْمِه دَا رِضْ خُوَا رَه اِمْتِیَاعِ مِی كُنِی بَرای فَرَا یِ بِنِی اَحَارِثِ بِنِ عَبْدِ الْمُطَّلَبِ كُفْتُ بَا دُو هِزَار
تَا نِی چِه مِی كُنِی كُفْتُ اَز بَرای فَرَا یِ بِنِی حَارِثِ زَنْ مِی كُیْرَمُ كُفْتُ دُو هِزَار دِنَا رُو سِیْمِ رَا چُو خَوَابِی كِرُو كُفْتُ تَقْدِیْمِ

(۱) سنن بزرگ من سید
سکندر کون علی بابہ
جس کی کوئٹہ کا زمین
موجود ہے
والتا بہا بن حسین
والا خدا کے پیغمبر
مسلم الفخری نے کہا کہ
ای مصرعہ اور اعلان
الافترق فی غیر ہذا
منہ کلام

فہرست کلامیہ
جنا ابکر کے ہاں
فرمانیہ
ابو ابکر کے ہاں
سورۃ النور

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

و بارت پستانه و به سلاح شدت زان خواهم نمود کشت فرمان کرم تا بیکم کنند سو که احدی گزین بدیدم
بود بکبد یار از چنگل با تو محاسب کرد و روی چون امیر تنیده های مای کربت و کشت غذا و مدد است به شکند

امام علی علیه السلام در کشتی با دو میکی و این تعداد از نوات کرد

أَلَا بُعِثَ عَنْ وَجْهِ الْعَبْدِ	أَلَا فَايَكُنْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
عَلَيْكَ خَيْرٌ مِنْ رُكْبِ الْمَطَانَا	وَأَرِسْهَا وَمَنْ رَكِبَ الْبَيْضَا
وَمَنْ لَسَ النِّعَالُ وَمَنْ خَدَا	وَمَنْ قَرَّ الْمَشَايِ وَالْمَيْنَا
إِذَا السُّقْبَلُ وَحَدَّ إِلَى حَبِيرٍ	رَأَيْتَ لِنَدِّ دُاعِ الثَّائِبِينَ
أَلَا أُنْفِغُ مَعَاوِيَةَ بْنَ حَرْبٍ	فَلَا تَرْتَبِعُونِ السَّامِيَيْنَا
أَبَى بَنِي الصَّنَامِ فَجَنَّتْ مَوْنَا	يَحْمِلُ الثَّائِبِينَ طَرَا الْجَعْبَيْنَا
لَقَدْ عَلِمْتُ فَرَّتْ مِنْ حَيْثُ كَانَتْ	بِأَيْتِكَ خَيْرٌ هَا حَسْبَا وَدِينَا

مویه گفت علی علیه السلام چنان است که تو نمی بگذاری این فاضل است و فرمود ما آن را که خوشتر بود تسلیم دادند
و روی در محبت نمود و دیگر از دانه بن مویه و دوانید است و آن جناب است که بگوید که مویه ما را عام در داده

بود و مردمان کرده کرده باوان مظلوم او حاضر شد بدنا که زنی با دوش را که بر کتان خود را بدو استام از جهره
سکوی کشید که نمودار شد که کشتی آب مروارید با ناب با خوت جهره خورد دست و مویه ز قحط و است

لَمْ تَكُنْ بِمَعَاوِيَةَ الْخَدِيِّ الَّذِي حَلَّ الْأَنْشَانَ وَحَلَّ فِيهِ الشَّيْطَانُ وَدَلَّ بِهِ عَلَى الْبَغِّ وَأَخْرَجَهُ الْقَلَمُ
فَمَا أَرَمَ وَحَمَّ وَدَرَّ وَرَأَوْا حَرَمَهُ وَصَوَّرُوا لِكَلَامِ بِاللَّغَاةِ الْخَلْفَاءِ عَلَى الْمَعَانِ الْمُنْفَرَّةِ وَكَلَّمَهَا الْمَقْدُ

وَالْكَأْخِرُ وَالْأَسْنَاءُ وَالْزُّلْمُ الْبُذُورُ الْفَقْدَانُ وَالْظُّلْمُ الْبُذُورُ الْفَقْدَانُ الْفُلُوبُ إِلَى الْفُلُوبِ أَذْنُ الْأَلْسِنَةِ إِلَى الْأَذْنِ أَذْنُ
الْأَذْنِ إِلَى الْفُلُوبِ فَكَلَّمَتْهُ الْفُلُوبُ بِالْأَقْلَامِ وَأَسْنَدَتْ لَهُ عَلَى الْعِلْمِ وَعَبْدُ بِيَرَتِ تَبَارَكَ

وَكَلَّ إِلَى قِيَرَتِ بِيَرَةِ الْأَقْدَادِ وَنَفَتْ بِهِ الْيَقْمُ كَمَثَبِ سِرِّهِ وَدَرَّ كَانَسَ رَايَا فَرِيدٍ وَبِزْمَرِي
بَان دَادَ وَتَزَلَّ بِلِ سَكْرَتِ نَفَمِ دَهْشَتِ بِيَسْتِيَارِي آن دست قلم در آنچه استوار فرمود و حکم کرد و فصل از کجاست

و به است کلام را بهجات مختلفه و معانی متفرقه و تالیف کرد در میان کلمات مصنعت تقدیم و تاخیر و شباه
و نظیر پس در احادیثه و خویش را بسوی زبان مخلص روان داشتند و زمانه با کجاست پس بیوشا القامه و در قلوب نفوت

به نام نفی فرمودند و جمعی ساخت را برای استندارک علم در پرتش خدا و نعل حلاله و پدید آمدن معتدله و
بكال بسیمینا الحاکم و کانت دکان یرفضاء الله و قد ربه ان قُرْتَبُ يَادَادَ وَجَعَلَتْ لَهُ فِي الْإِلَهِ سَفِينَا

نَسَاوُ وَكُنْتُ أَحْكَامَ الْمُسْلِمِينَ فَصَلَّاتُ اللَّهِ مَا تَعْبَرُ جِلْهَا وَهَذَا كَمَثَبِ نَعْرِجِي وَلا تَرَايَا لِلَّهِ عَزَّ
وَحَلَّ حَوْلَ طُلُومِ كَأَفْرِ عَشُومِ يَحْتَجُّ مِرَّ الْمَعَاصِي أَعْطَاهَا دَمِنْ الْجَرَائِمِ أَنْهَافُ الْإِمْرِ لِلَّهِ عَزَّ وَحَلَّ قَادَا

وَلَا يَنْبَغُ أَنْ لَدَّ إِلَهِيَّةٍ مَعَادَا وَلَا يُخَذَّرُ لَهُ نَارُ وَلَا يَهْرُجُوا وَعَدَا وَلَا يَخَافُ وَعَبِيدًا وَعَدَا نَعْرِجِي عَمَلُهُ فِي
وَنُفِصَ عَلَى مَا أَخْبَرَتْ مَرَّيْنِ بَدْرِيكَ كَلَّتْ بِجَلَّتْ أَسْوَهُ وَبَلَّتْ وَبَكَّتْ كَمَثَبِ مَعْوِيَةَ فَضَا وَدَقْدَرَانِ رَشْمُ بُو

لَرَنُزِيَادِ بِنِ بَاهِرِ رَاوَرِشْمَا رَالِ ابُو سَفِيَانِ آسَرِي وَبَرَادِ جُولِشِ خَوَانِي كَا كَاهِنِ بَرِ سَلْمَانِ حَكُومَتِ دِهِي نَا خُونِ

و قد دلوی به
بر مویه

سجده
در سجده

جلد پنجم کتاب دوم نسخ و تواتر

۱۰۸ مردم را بنیاد بریزد و هر دو خرمت سلبان را چنانک زند و خزان خداوند نمود مردی فاضل و عالم را که فرود ستمکار است
 جنبه را بکنند از خاصه بزرگ ترش را و از جنبه بزم کرده و ترا عظمت خدا را بنگران بنشیند و بزرگش خود را بسوی خدا
 بمان میکند از آتش و دوزخ فیرسد و از بیم و امید بی پرسد و فرامی قیامت اعمال او را در محیفه تو بنگارند و نور او در
 موقت پرش باز دارند آن ایوبیه بپوش باز آورد و قضا بر سول خدا می بکنند آخر در میان نواد و نسبت مصاهره
 و نژاد مصاهره است هم چسبیده خواهر میوه را میسود که در حاله کجای رسول خدا می بود چنانکه در کتاب
 رسول خدای یاد کردیم چون سخن بدینجا آورد و دیگر باره و آغاز سخن کرد و گفت **فَلَا الْمَاضِيْنَ مِنْ اَمْنٍ اِنَّ الْمَدِيَّ اَشَدُّ**
وَلَا ظَرْفُهُمْ سَلَكْتَ حَتَّى كُنْتَ عَبْدٌ لِّعَبْدٍ عَلَيْهِ عَلِيٌّ فَايَا مَعْزِلَةَ الْاِسْلَامِ يَدِيْرُ مَوَدِّهَا وَتَسْفِكُ دِمَائَهَا
فَاَذَانُ الْقَوْلِ لِيَرْكَبَ يَامَعَاوِدُ وَتَذَلُّ صَوْنِ مِنْ غَيْرِ اَكْثَرِهِ وَبِقِيَّةٍ ذُوْدُهُ وَدَهْجَتُهُ وَبِقِيَّةٍ شَرِّهَا لِيْ اِنَّهُ
مِنْ نَبِيٍّ ذِكْوَانٌ رَبِّ زَبَادُ الْمَدِيْنَةِ اِلَى اَيُّ شَيْءٍ اَعْلَى صَبِيْحَتِي وَشَرِّهَا عَنْ اَبَائِيْ وَاَجْدَادِيْ فَخَالُ
بَنِي وَبَنَاتِهَا وَغَصْبُهَا وَفُتْلُ مِنْ رِجَالٍ مِنْ نَبِيٍّ ذِكْوَانٌ مِنْ نَارِ عَهْدٍ فَيُفَاوِنُ اَنْصَفَ وَعَدْلَكَ
وَالَا وَكُنْتُكَ وَزَبَادُ اِلَى اَللّٰهُ فَهُوَ حَكْمٌ عَدْلٌ وَلَنْ نَبْتَطُلَ ظِلَامِيْهِ عَيْنُهُ وَمُحُو
النَّصْفِ اِلَى نَبِيٍّ
 کشت ایوبیه مستأبت است نه دی بخردی و بر طریق

ایشان فرستی لب بند و تعقی را بر گردن مسلمانان سوار کردی تا امور ایشان را برشان ماحت و خون ایشان را
 بریکش فردا خدا را باسخ چسولی بمان از عمر تو خداوان رفت و اندک بجای ماند و چرخش منصفی کشت و شورش
 باوید آمد اینک من بگری از قسیده بنی ذکوانم زیاد که خود را سپرد به حیان شمره بر من فاضل کرد میرانی که از
 آباء و اجداد او هشتم بر گرفت هر کس از بنی ذکوان را که خواست شتر او را از من بگرداند یا شش بگرداند یا نه دوا
 من به و کار بعد از من و الا کار تو را و زیاد را بخت داد و ندید که از دست عالم عادل و منصف بخی این
 ظلم دستنی که بر من آمد و کافات میفرماید ایوبیه از دیر را و بهوت کشت و از کشت را و در عجب رفت و کشت چه
 افتاد است زیاد را و در قدهم چنین کار را خداوند نکرست زیاد را که جز از شال و معایب و نخی کوشش از من
 نمید و سرمان کرد که بگوید این کار را بضاف کند و اموال و افعال او را باز دهد و الا او را از عمل بکنند و باو خواهند
 و دلو این را ببطا شاد ساخت و باز کوفه فرستاد و دیگر از و افدین میوه ام البراء و دختر صفوان است و او حاضر
 در کار میوه شد و خشت بار حاصل کرده و آید و سلام داد و شربت میوه بکشت اید دختر صفوان حال تو چگونه است
 فَاِنَّكَ كَيْفَ بَعْدَ لَيْتَا طَوَّعْتُكَ بَعْدَ جَلَدٍ كُنْتُ قَرِيْنَ بِمَا تَكُنْتُ شَدْمٌ بَعْدَ زِيَارَتِ شَدْمٍ وَاَيُّ دَسْتِ
 دکنی که شدم بعد از تو و مندی میوه بکشت ای دختر صفوان چه سپارد و راست حال امروز با تو بوم صفین که این
 هزار را انشا هر سی کردی

عَصَابُ الْمَهْرَةِ لَيْسَ بِالْجَوَارِ
 لِيْ عِنْدَ عَمْرِو بْنِ لَيْسَ اَبِي
 وَالْاَعْدَاءُ بَصِيْرٌ يَنْتَابِرُ
 فَادْبَتْ عَنْهُ عَاكِرُ الْعَجَارِ

نَارُ بَدْدُونَكَ صَارَ مَا دَارُوْنِي
 اَمْسِجُ جَوَادِكَ مَرِيْعًا وَمُنِيْعًا
 اَحْمِلُ لِيْ اَمَامَ وَدَبَّ حَتَّى لَوَا اَللّٰهُ
 يَالْبَنِيْ اَصْبَحْتَ تَصْبِيْهُ

نور
 چرخ

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ التواریخ

۱۴۲ تحبیت آورد و گفت از حال تو

مروان بن الحکم و این شعر را گفت کرد

مَعَاذَ اللَّهِ بِأَذِ الْجُودِ وَالْحِلْمِ وَالْإِلَهِ

وَبِأَذِ اللَّهِ الْعِلْمِ وَالرِّشْدِ وَالنَّصْرِ

لِنُفَاةِ الْخِصَامِ وَالْإِنْفِصَالِ

فَبَاغَوْثُ لَا تُفْنَعُ رَجَائِي الْعِلْدِ

وَجَلْدُ الْبُضَائِفِ فِي الْجَائِرِ الَّذِي

أَبْنَى نَفْسِي كَانَ أَبْسَرُ قَسْلِي

يَسْتَأْصِقُ وَأَنْتَ بِرُحْمِي خَصْوِي

وَعَاذُكَ نَعْدُ وَخَصْبُكَ أَهْلِي

وَهُمْ بَيْنِي وَخَيْرَانِ مَسْبِي

نَأْتَتْ وَكُنْتُ أَسْخِلُ الرِّزْنَ مَالِي

سخن او در سامع مویه چنان آمد که گوی زبانش از کانون زبانه میزد و گفت هملایا ایخ العرب فصد خویش را بگوئی و مرا مکشوف دار تا چه قسم دیده گشت یا امیر المؤمنین مرا در سرای زنی بود که او سخت دوست میدارم استم چشم من بیدار او روشن و خاطر من بچال او گلشن بود و مرا دو مشتری عزد بود که کار معاشر بدان راست میکردم ناکا. روزگار سختی آورد و کار حفظ و عسلا بالا گرفت صاحب جفت عا فرما بخر گشت و از چهار پیمان زنا فی ماندن من که از تخت قبل المبناه و قدیم الاستطاعه بودم این بهنگام چون تو قسم کردی دوست و دشمن شد موافق و مخالف گشت پرده از کار من بر افشاد و پدید آمدن ایام ناکا میرای من در رفت و در خرویش را با خود داشته با خود میرود و مرا طرد کرد و منع فرمود و ما به سوار گشت صبر من در فراق او اندک گشت و حسب من از قرون امتداید چار بنزد و عامل تو مروان بن الحکم رخم و قصه خویش بگویم باشد که مرا مضرت گشت مروان فرمان کرد تا پدر زن مرا حاضر گشت پرده او را و گفت چرا و خرد خود را که در حبس نگاه داین اعزای است بخلاف منت و شریعت باز کردنی گشت من هرگز این اعزای را ندیده ام و نمی شناسم و در خرمن هرگز در سرای او نبوده و همسیر میر نشد و گفتم به حبس الامیر و خراجی از سعدی روزه و صبیح منت بفرمای تا او را حاضر گشتند و از وی پرسش کن آنچه گوید مروان کس در طلب سعدی فرستاد و در زمان بر پشت شد و او را در آوردند و گفتم مروان بر سعدی افشاد و آن لمعان دیدار و طراوت رخسار را بیدید خاطر بشت و دلش بسوی او رفت در زمان کضمی من بسیار بست و از در ختم بسوی من بگریست و بی برکش فرمان کرد تا مرا بنزد آستانه بردند و بنزدند و باز داشتند نگاه روی باید در زن گز و گشت اگر این دختر است بر طر زنا فی شوئی بمن سپاری تو را بجا بمن او هزار دینار دود هزار در هم عطا کنم و شتر این اعزای را بگردانم گفتم فرمان تراست پس مرا حاضر ساخت و چون غنیمت را نزد بجا من بگریست فقال لا یستعد هکذا لا گفتم سعدی بر طلاق بگوئی گفتم کجای این وقت جسمانی از عوامان خویش را بر زمین کاست تا بگریزد عوامان مرا عتاب کردند و بگویند که برنج و مشک گنج عذاب نمودند ما کجایی که طاقت برفت سعدی را طلاق گفتم همچنان مرا در زندان آستانه بداشت تا مدت عدت سپاری نشد بنوقت سعدی را بجا که کالج خویش را آورد و مرا را با سختی من بجا متحسنا سحر این نزد آمد و بنگلیا فزادت کرد

فِي الثَّلْبِ مِثْقَالُ

لِلشَّارِبِ فِيهِ اسْتِعَا

وَالْجِسْمُ مِنْ بَسْمِهِ

فِيهِ الطَّيِّبُ بَحَا

وَفِي نَوَادِي حَبْمِ

وَالْحَبْمُ فِيهِ شَرَا

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

و جب میفرمود که فاضل میآید جنبه در میناد و در چهاردهم تفرغ محمد بن ابی بکر را شنید ماحش شد و در شهر ربيع الاول که عمر بن العاص در فرمان کناری مصر استقلال یافت و سپرد و عبد الله بن عباس خود مکینه رفت ۱۷۷ و در مدینه آمد بدین گونه که ای و در مصر و کاهای بامویه بود و بعد از شهادت امیر المومنین علی علیه السلام از مصر شام شتافت و بامویه سفر کرد و در پس اینضا الحام حسن علیه السلام در محبت مویه بن یثام و دیگران و عمر و ابن ابی حمزه معبر رفت و در سال چهارم لوای انجیر شریک بن سبی است و او را بجنگ جاعلی از اهل بربر و ان دشت شریک رفت و در زمی بداد و لغزشی در انجاعت انداخت تا کار مصباح و سلامت پاشی رفت بعد از آن شریک و دیگران به انجاعت سرطخیان و عسکریان برآوردند و در سال چهل و یکم عقبت بن عامر را با لشکری ماحنه مدینان مرستاد تا با انجاعت قتال داد و در سه سال و در آخرت کرد و باز شد و یکبار و عقبت را لغزش پهل جواد ماحور ماحات و شریک بن سبی را انجنگ جماعت لبد و کاشت و او در سال چهل و سیم قتال داد با انجنگ در این سال چهل و دوم بحری عمرو بن العاص و دایع حبیب ان کشت اکنون و جب میکنند کنی حبیب بن جریک بن سیم هو عمرو بن العاص بن اهل بن کاشم بن سعید بن محم بن عمرو بن حصین بن کعب بن لوی بن غالب بن فخر بن مالک بن انضر کنیت و ابو عبد الله و بر و ابی ابو محمد است بداد و کنیت ان سمن بن رسول خداست و این است خداوند در حق او فرستاد و انما کنت انا المبعوث و همچنان عاص در اسلام از عقب کرد و در نهر که قال لیس فی شیء من هذا الا که قد اصاب قطع ذکر لغت رود ماست که بن ابرو جبهان پرورن شود و کس نام و بنزد انحضرت را تر خواند که از آنکه سپردند و ابن ابی مبارک که بن ابرو ان ستایه کت هو الا کت و ابن انجاعت است که انکا که و خضر بن رسول خدا را خورشید از که بدین آرد و در مروج زب حمه نمکند و هوج را با کعب نیز برود ازان خوف و دشت آن کود که زمین از ابی العاص بن العاص بن ابرو جبهان در شکم داشت ماحظ ساخت و این فاطمه بر رسول خدای سخت نشیل افتاد و عاص بن العاص فرستاد و ان ایام که رسول خدای در که جای داشت چو فاطمه است بود که انحضرت همیشه ان طواف بیت الله حاضر میبود بر سر راه پیغمبر سک میرفت باشد که پای مبارک لغز و در افتد بر سر عمر و در نقل احبار عانت بد و دیگر دو همچنان عمرو بن العاص پیغمبر را احباب کشت و کوکان که را مایا موحش تا چون رسول خدا را دیدار کنند با و از بلند ان اشار جبار بر روی انحضرت فرود خوانند و پیغمبر بعد از نماز عرض کرد اللهم تعال عن عمر و ان العاص بن العاص تعالی و انک یساعی فالتعنه تعدیه ما تعالی ای پروردگار من عمرو بن العاص مرا احیا کنه است من بنا تر سیم تو او را انشار می که مرا جو کنه معن من سیمای و همچنان انحضرت عارت و عقبت بن ابی حبط و عمرو بن العاص در که موهنند کردند و در مسجد الحرام کاهی که پیغمبر در جبه بود و سلمای شتر بر کشتن ان کخندند و انحضرت سر از جبهه بر نداشت تا که ای که فاطمه بستند و کران مسجد آمد و ان سلمای بر کشت و ابن بعد از وفات ابوطالب علیه السلام بود و ماحاد و او را با پیغمبر اهل او در جلد دوم از کتاب اول جلد اول از کتاب دوم و جلد دوم از کتاب دوم و جلد سیم از کتاب دوم و شرح کاشته ایم نام و در عمرو بن العاص نایب است و بر و است بر و در کتاب کامل ابی نام دشت پس نایب لغت است و است ابو عمرو بن عبد الله بر و استیاب میگوید نام و سلمی و لغت نایب است و است حرمله من بنی حلال بن غزو بن اسد بن ربه بن نزار

وفات عمر بن
العاص

جلد پنجم از کتاب دوم ماسخ التواریخ

۱۷۰. مجتهد گفت با اباسید آمدن ترا هیچ کلمه نخواستیم گفت آنچه میخواهی بگوین که من آتی از کتاب خدای بر
قلب نوشتن فرست کرده ام و اقدی که بد چون موی بر کمری خلاف نشت بگردن با عمر بن العاص گفت با اباسید
حیدر کاهی که تو را بدیدار میگفتم من را در میر باید خنده بر من غلبه میکند عمر گفت از چه روی گفت فریاد
میآید مرا یوم صفین از نگاه که ابو تراب بر تو حمل کند و تو از بیم جان عورت خود را مکتوف داشتی و عمار
این عمل پیچ و لا برای سلامت خویش تا قیامت بردمت بخدای عمر گفت کشتی من خند من بر تو افزونست
چه هرگز فراموشش نمیشم از روزی که ابو تراب ترا میبارد زت طلب کرد خوف و خشیت ترا فرود گرفت جگر تو پربار
شد و زبان در دهانت و دم کرد و سپاسید و آب دانت بخوشید و گوشت کشت بپزشت بر ترس و در مدامت
و از آنجا کاری پیچ تراز تو ظاهر گشت موی به گفت بدین شرح که کوفی بود و این چگونه تواند مدد و حال آنکه قابل
عک و دشمن در کنار من بودند عمر گفت تو خود میدانی که من اندکی از بسیار گفتم و حال تو بر این منوال بود
با آنکه جماعت عک و اشعرون با تو بودند نیک مندی که حال تو چگونه باشد اگر با علی علیه السلام در شنگای حرب
و جابا بنی موی میگفت با اباسید آمدن سهر را بگذارد و سخن از درج بدوی ایت الحین و آل الحین و آل الحین و آل الحین
علی الحین و آل الحین گفت بر سبیدن و کرختن از جنگ علی بن ابیطالب علیه السلام بر مجلس عار و شکنی نباشد اکنون
بعضی وفات عمرو بن العاص با کردیم در مصر بعضی گشت و مواش تا ریج مصر که سلاطین مصر را بر یک از یوم جلوس نمودند
وفات تباریج وقت گذشته وفات عمرو بن العاص در سال چهل و سیم هجری در شب عبدظفر بود و این
نیز منبده درست تر است از اختلاف روایاتی که در کتب دیگر دیدام با آنکه سهر و عبد الله با عدوان بد پدر را
عقل داد و مصیبتی آرد و در برابر و غارت گشت جماعتی که برای نماز عهد مصیبتی آمدند و عمر و غارت گشت شد از پس آن عبد الله
با مردم نماز عهد کرد و او را منظم در آنچه بختناک سپردند چنانکه در کتاب مهجاب رسول خدا نیز با کردیم و مواش
و صیت پدر بامارت مصر بر چنت لکن موی با زخم وفات عمرو بن العاص سخت شاد و شاد و سجد و شکر میگذاشت
و دست بر آرد کس را بگوشت مصر را مور ساخت چنانکه در جای خود مذکور بود و منبده سال وفات عمرو و مواش تا ریج
زبد و انگاره که حاصه در حال بنی امیه رقم شده در سال چهل و دوم هجری رقم کردم و حال آنکه تا ریج مصر در بنی
محکم تر است و سال وفات او را جز این نیز گفته اند و از تحت عبد است در تا ریج مصر مطرو است که عمرو بن العاص با
هشاد و بخار و دینار بود یعنی معیت دوست کا و کنده از نزد سرخ و خرد و است و هر بخاری سبید طلعت و اطلال
عراقی و کی مدتی است و ظل بنی امیه که اطلاق در فروع میشود و نود و ثمانی است و بر وایتی بجهار میزان سبید
ظل با چهار صد ظل یا شصت و ظل نیز گفته اند سهر از ظل است و بر این شارعه نیز مضاف و بار عمرو بن العاص را توان
و هشت با آنکه چون زمان وفات عمرو نزدیک رسید این گنج انداخته را حاضر ساخت و فرزند خود عبد الله را پیش طلبید
و گفت کیست که ایستاد با آن و بانی که در او است تا خود و او را عبد الله گفت من پذیرم و چه میکند که بر هر بختی خن
اذا استرو داری گفت من و کس را از بخت خوام نمیشناخت چون بخت مجبور بر بد فعال بخن ناخذ میآید
گفت من آن را را خود سپیدارم با آن و بانی که در او است و آن خزان را بد مشق عمل داد و در تا ریج بنی امیه مطرو است
چون وفات عمرو بن العاص نزدیک شد فقال کان علی عقیب حیک رخصو و کان فی جوف الشوک و کان

پیچیده است
پیچیده است

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

مَقْبِي طَحْجٌ مَرْتَبًا نَزِيدًا وَعَلَى كُلِّ مَمْلُوكٍ كَانَتْ لَهُ كَفَتْ جَنَانِ سِتْ كَرِهِي رَصُوعِي رَاكِبُونَ ۱۷۲
 من قبل داده اند و در وی غار ستانیت و مرا از سوراخ سوزن بد بر سیرند و هر ملوکی که دشت اراد ساخت
 و ارباب الله بن عباس حدیث میکند که گفت هنگام خضار عبادت عمر بن العاص حاضرند و گوشت با بعد الله
 نوعی کف می بخورند همگام هر یک بر وی می خوردند و آیم و بر سرش گنم چگونه خویش را به بیابانی یک مرکب فروز رسید
 و مردی مسرودندی که می ناخونده قال اَحَدُ النَّاسِ كَانَهُ مُطْفَأَةً عَلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنَّهُ مَأْوَانُ كَأَمَّا
 النَّفْسُ مِنْ خَرِيْفَةٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ حُدِّثْنِي بِحَقِّ رَضِي عَنْهُ رَفَعَهُ قَالَ اللَّهُمَّ أَعَزِّهِمْ فَغَضَبْنَا وَهَبْنَا فَنَكَا
 فَارْتَضَى فَاعْتَدُوا لِقَائِي فَاسْتَقَرُّوا وَلَكِنَّ اللَّهَ الْأَكْثَرُ تَسْمَانِ رَأْسِي كَرَمُكَ بَطْنِ رَأْسِ بَرَسْرَمِ مِنْ بَرَسْرَمِ
 این سرور و چشم که در چشمه سوزم نگاه گفت ای خدای من مرا بخود و اید و رازد و شنود و باشی پس دست
 برداشت و گفت پروردگار از هر فرودی و پیشانی کردم و می فرود می و در تحت شدم ندی و اتم که سارا اعتدال
 کم و قوی ستانسم که کار خضار فرمایم پس کفر شده و از سر و ساخت تا معای برودت و همچنان من ابی الحدید
 از ابو عمر است میکند که ابن عباس در مرض موت عبادت عمر بن العاص حاضرند هَالَا كَيْفَ كُنْتُمْ يَا أَبَا الْعَاصِ
 قَالَ أَصْبَحْتُ فَمَا أَصْبَحْتُ مِنْ دُنْيَا قَبْلَهُ وَأَفْضَلُ مِنْ دُنْيَا كَيْفَ أَتَى الْوَكِيلَ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ
 وَالْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ الْوَكِيلُ
 كَالْحَيِّ بْنِ الْقَاءِ وَالْأَرْضِ لَا أَوْفِي بَيْدِهِ وَلَا أَفْطِي بِرَحْلِهِ فَيُطِئُ بِأَبْرَاحَةَ اس عباس است
 ما اعب الله سبحانه و صبح کردی و صبح کردی صبح کردم و حال که اندکی از امور دنیای خود با صلاح آوردم و بسیار
 ار کار بای دیس خود را عباد آوردم و اگر صلاح کردم آنرا عباد آوردم و اگر صلاح نکردم آنرا عباد آوردم و هر ایست بختی قوم و اگر
 سودی بود مرا در طلب میکردم و اگر بختی بودی را در طلب میکردم و اگر بختی بودی را در طلب میکردم و اگر بختی بودی را در طلب میکردم
 نه دوست نبود تو اتم و دانه بامای تو اتم فرود دست را کنون ای سپر برادر من مرا مو غلظی کن که سود من باشد
 قَالَ بَعْثُوا بِهِنَّ يَا أَبَا الْعَاصِ اللَّهُ صَادِقٌ لِحَبْلِكَ أَهْلَكَ اس عباس گفت ای برادر زاده برادر تو است
 کسایت از آنکه مرا بخیر میکند و برادر زاده بخیرانی نگاه گفت ای عمر و تو آنک کوس جیل کوفته دمس رحل قامت
 انداخته ام چه توان گفت که تو را بخیر کند و علی خیر فایم و جین ابن صبح منهن و عتاب بن قحطیه من
 وَحَمِيدٌ بِهِنَّ اللَّهُمَّ أَوْفِي بَيْدِهِ وَلَا أَفْطِي بِرَحْلِهِ فَيُطِئُ بِأَبْرَاحَةَ اس عباس است
 هستند و چند سال روز کار برده ام مرا از رحمت خداوند مایوس میداری نگاه گفت ای برادر زاده
 اس عباس مرا از رحمت تو مایوس میدارد و تو ما خود و از من بکنه و میخوایدی احشند و کردی ابن عباس گفت
 بهیبات ای عمر و خیر از دست ندهد و بیطیلی و ارجیه کنه دالی شینی نازد و میخوایدی عمر و گفت جد رسید بهت مرا
 امر و ذکر بر سر من که بگویم تو بر شخص من نشان کنی و این شرف است که

ذَكَرْتُكَ يَا أَبَا الْعَاصِ اللَّهُ صَادِقٌ لِحَبْلِكَ أَهْلَكَ اس عباس گفت ای برادر زاده برادر تو است

مکتوب با ذکر ملک عمر بن عباس بافاق علمای چهار و تواریخ در مصر بود و اگر اختلافی افتاده در سال وفات او
 بود و بیشتر در سال چهل و سیم هجری رقم کرده اند چنانکه در تاریخ مصر و در تاریخ یا صفی حسی بن سطر است

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

چون آلوده بر این سبیل را که در دم عمرگشت میبود این پسر عثمان است پسرین یوسف است چون آن را بر سبیل
 گذاری و مردمان همه روز و رات کران باشند از سبب قتل و بر نفس خواهند کرد و خواهند داشت که
 حاشی بر کس تواند بست بگذارد تا که ای کران شود و هم از کلمات دست ثلاث لا ائمه من بعدی ما ائمه
 و ذی فانی ما حکمت و حسی میگوید سیر است که دست توان از دست هم بین کرم
 سخن کند و جان را که در سوزاند و باید که عمل نکند و هم از کلمات دست که در یوم صعبان عید غدیر است باس کث
 ان هذا الامر الذي يحق لكم يقول الله انكم كنتم فاعل جملتي يعني ما مضى فانك وان هذا الامر
 بعد مني و انما قولهم مطاع و ما مور مطيع و مبار و تما مؤ و انت فهو كمثل من امری که ما
 و شما میگویم کاس نبود واقع شد و شما کجاست کشت اکنون با کشته کار باید داشت بین ما بین پس حجاب
 کرد و بعد از علی کاس است و او خلق را فرمان کرداری مطاع و خدا بر اسبده مطیع و جبک را
 ساز دست شجاع و تودر اصلاح امور بجای آید و هم کلمات است قال ما وصفتي من قبلي خيلا
 فاقطاع فلكم لا احق بالامر منه اذ كنت اصبوا بيصد و اينه كشت هرگز خود را با کس حکم که او از پرده
 هر دو را کند و من و او ملاست کتم زیرا که در چنین حال ملاست بر من و هم از دست و بشن از وی تنگ تر است
 که اجماع سر خود را حفظ توانستم کرد و هم از دست قال لئن العاقل الذي يعجز الحجة من التبر لكان العاقل
 من يعجز خبر الشرب كمثل عاقل خواند را که خبر از سرش اسد عاقل گشت که چون در پیش آید
 خبرش را بداند و بگوید که عاقل كمثل ما اخبر الانبياء من خبر خبر اجماع هر کس سخنی گفت
 با عمر گفت نوچه کوئی فقال العرو انهم كمثل ما اخبرنا من خبر خبر اجماع است و در مانند و دیگر کارهای مرزک که از
 پس آن روشنی و نظرمندی است شود و از کلمات است قال للبيد يا بني اطلوا العاقل وان ائمتهم
 كان جبالا داین اذ فخرتم شان ما لا كمثل نيزندان من و در طلب علم خوشتر داری نيزدگر با مال و
 ثروت شدیم جبال است و اگر نيز شدیم بجای ال ثمان است و از کلمات است اما عرواد الخبر من قطر و ابل
 و كذا خطوم خبر نيز سلطان غلام و سلطان غلام خبر من فنته اندوم و زلة الرجل اعظم من خبر فنته و انما لا تندر
 میگوید پادشاه عادل از بر بازده و تبر است و نيز نيزند از سلطان غلام میگوید نو و ظالم از نيزه مستدام فافسر
 امرش را بر اجبر کس توان کرد اما خواهات زبان از دست نشود و انما رس از خاطر با محو کرد و از کلمات
 است که عثمان بن عفان را بگوید که بر من از غیر خطبه میگوید خطاب کرد و يا عثمان انك قد ركب هذه الا
 رها من الاخير و ركب قرا عوا و اغتدل و اغتسل كمثل عثمان نو بر کردن این است سوار شدی بر انخاب
 قدرت بدست کردی نگاه بر مردم سخت گرفتی تا بر تو سخت گرفتند و انما كذا با اعتدال کن از انهم غدا
 جوی و از کلمات است انما توحش من البريم الجائع و نيز الشعان فان البريم يقول اذا جاء
 و البريم يقول اذا شبع منك ببرس از مردم کرم چون کرسنه شود و انهم چون سیر شود زیرا که مردم کرم چون
 غیر شود زود خشم و مند خوی کرد و برسم بر انصاحب ال و خمت شود مردم آزار و ستمکار کرد و در هم
 از کلمات است قال جميع النواحي فجمعها السمان و جميع الجبال الى الكسل فجمعها النواحي

جلد پنجم کتاب دوم کاتب نسخ تواریخ

۱۷۶

و اصلاح امر و راست بای ترغیب ان ای ابو خیره دانسته باش که اگر در اطاعت بنی هاشم بدریا فرو نشوی
و قهر و یار با بیشتر قطع کنی بسر کربا ایشان پیوسته نخواهی شد زیرا که تو زاده از عبد شمس داری بنی عبد شمس
در نزد بنی هاشم بنحس تراست از کار داری که از برای دینج بر کوی کا دسبته بگذارد خداوند تو را زینت کند و باز
شوی بوی اصل خود و متصل به بقوم خود و برادران کن ببال دیگران و نسب خود را بدسبته مدار و این کار را هر که
بر تو فرود نیاورد و در کن این بجلج راها نامن امر تو را روشن ساختم و حجت بر تو تمام کردم اگر بجانب
مرا دوست داری و بر سخن من و اثنی بایستی در ازای این سینه کو خد می پادشش بنکادی و اگر مرا نخواهی گفتن
مرا پذیر می سینه که انت که میگوی توی نه سود مرا طلب کنی نه زبان مرا بخواهی چون مکتوب بنهابست شده
خاتم بر زد و ط را کرد و خیره آن مکتوب را بگرفت و راه فارس می داشت و طی مسافت کرده و وارد فارس
شد و بر زیاد بن اسد در آمد زیاد او را بخت گشت و قدش را مبارک شمرد و آغاز مهر و خدات فرمود پس بنیره
مکتوب معویه را بدو داد و زیاد و خاتم نام بر گرفت و نجی بجنید و چون از شرطه ان فرغت حجت در زیر پای
مخاض انگاه با معیره گشت بن برین ماه شرف و مطاع شد و ماندیش تو را باز دایم اسمک از برای در از رسیده
و مسافت بعید و پیرو منی بیای و سپاسی میز گشت بگو میگوئی یا ابا المعیرة انتم معا و به الشفاعة الجبل
حتى يعقبني اليك و لكنك لم اجد احد ابيدك الالف هذا الا نزع عني الحسن اوت علي و قد باعته
فخذ لنفسك قبل التوليدين فبنتني عنك معيره گفت ای اب المعیره یا معویه را بفروشی تو
هم داد مرا معویه کو سبب داشت و سپاس بود که در از روی خلافت خدیم زندگ کن بن علی علیه السلام او نیز
با معویه بیعت کرد و تو در فکر خوشین باست و طریق خدمت دیگران پیش که کار بر معویه استغفار باید و امر او استوار
شود و از تو منتی کرده و زیاد و گشت ای معیره من مردی عجول و نا مجرب نیستم و بیرون خرم و دوست کار نکشم
عجلت کن و در امری بر من سبقت جوی باش نامن پشت در وی ای کار را رانیک براندیشم پس معیره در بجا خود
بر آمد و زیاد از پس دور و در گذر نه روز بجمع آمد و بر منبر صعود داد و خدا را سپاس ستایش بکشد پشت
ثم قال ايها الناس اذفوا السلامه اذفغ عنكم و اذفغوا الى الله في و ام العائدين انتم فظنظرت في
امور الناس من دخل عثمان و فكرت فيما هم فوجدتهم كالاصاحب في كل عيب ينجون و لقد افضي هذا
اليوم اني ارجو ان اصفين ما يفي على ما في الف كتابهم ثم اطلب اليهم و تابع امام و على نصير من
من امير فان كان الامر هكذا فالقول في الجدة كذا ليس كذلك و لكن اشكل الامر للناس
على القول و اني خائف ان يرجع الامر كما بدأ فكيف لا مري لاسلامه دينه و قد ظنظرت في امير الناس فوجدت
احدا العائدين و ساعلم الامور و ما الحمد و عافيت و معتبه فقد حدث طاعتكم ان شاء الله
گفت ای مردم بپارا از خود بگردانید و آدم که تراست و حجت که گفت اسامی دارد بخدا را ستایش بگذارد و برادر
حق برود به انگاه که عثمان را نبشتن من نگران بودم و غایت این امر را رانیک براندیشیدم مردمان را چنان
کو صفت دان یا شتم که در عید انجی دینج گشت به نام در جنگ صفین دینج صد هشتاد کس عرصه دار و هلاک گشت
و چنان چنان میدانستند که صاحب نام خویش گشتند و از دور بصیرت بر طریق حق روند اگر کار بر سینه که است

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

نهاده و مواضع بسیار داد که در خمره تهر تنبان بر تو فروخ گشتند و منبر و کفتم هر کدام داد و کردی از
 ۱۷۴ لنگرمان را در دهشته که در سزای میان بن مجباران سر کبر و جماعتی که در اینجا حای دارند دست بگردن بسته برد
 من حاضر سازند و منتهی چوب دران نال پیش که حور شد سر رکند سزای میان را در حصار گرفت مسا و پنج من
 با بستن از خارج در آنجا که بود و منج حیان چون این بدانت را حای بجای گشت و بیشتر ای انان را گرفت
 و در زیر فراست نهفت از پس آن سپاهیان در آمدند و انعامت را ما خود دهشتند و نیز و منبر و آوردند ایشان را
 متعاب کرد که این چنانچه ناصواب بود که را استید و من عصای سلین خود بهینده گشتند هرگز این آمد و دستنایم
 و زمان سلین بسته ایم بلکه در سزای حیان بن طلیان از برای تنجی قرارت قرآن حاضر شدیم و آیات قرآنرا
 بروی قرارت کردم منبر و کفتم سپاده و رخ نیز نیکه که ام شمامس رسید است مرا استوار افتاده است و
 زمان کردند انان را بزرگ انچه بر و ند و باز دهشتند و انعامت کمال حق و کم در زمان عا ند از انوی چون
 خواجه بشیدند خویشتن را نیک و پایا میدند و از نو اور و خوف و خشیت کنار جسته اند و وقت مسود و در عرض جبر و
 فرد شد و از خبر جوین سزای نین گرفت و اصحاب و با وادی آمدن کردن گشتند چون خلاف شهادت انان فرادان
 شد مسود و انعامت را کفتم باید از این سزای بدیکر جای بخوبل و او را از این پس از کید دشمن بر شامین خستیم و
 از ان مکان چنین نکرده بودند که چهار بن بحر بر کردار است ان مشرف و مطلع گشت و از دور و د سوار را دیدار کرد
 که شاکلی اسلام سزای ستور و رفته دیری کشید که دیگری در آمد و د حاصل شد و همچنان سوار و سپاه و از نال
 یکدیگر دیر رسیدند و بدان سزای دیر رفتند چار بن بحر که مخوژی بود کفتم این لشکرمان گشتند که سزای
 خود دیر و کفتم عید انم الله اکرمه منکم جماعتی سواره و پیاده بدین سزای مختلف اند چار بن بحر را بستن
 پرشت و اعلام خود را برداشت و رفتند چون سائب التمرای رسید مردی را نال را کفتم استیاد و
 باشم بجوی گیتی و از گنجائی نامن بدرون شوم و از بهر تو اجازت بار بجو اجم چار کفتم رد و ا باشد چون آمد
 بدرون سزای شد چار را و امجال نگذاشت و از د نال او د نال شد و در میان مصرعین باب استیاد
 را و دیدار و رمای او دوی و بیشتر ای عادی فقال الله الله اجتمعوا علی خیر من انکم عا فاک الله و کفتم
 کفتم خداوند شما را بخیر بار و شما چه کسانید از میان علی بن ابی سمره بن الحسین را برتید شیم و از نال و این کی از ان
 همت تراست که در جنگ هنروان نجات یافت و فرار کرد و جلا دنی عظیم و دانی بکمال داشت کفتم انچار
 اگر طلب خیر تو را بد نجا آورد اندی و دانستی و اگر از بهر هر دیکر آمدی یا و بنشین و ما را کنی و ما نمکون خاطر تو را
 بدایم کفتم هر ابد خول انچاس حاجت منیت طریق رحمت گرفت جمعی گفتند بکسبید و او را ما خود و اید و
 محبوس فرمایند چند تن را بر ترا و بر منشد و خوف و انشاب شرف بر مغرب بود و چار بر اسب خود سوار بود
 و لحنی در درازنایان میرفت با یک در دادند که یا چار زمانانی بابت و ما ما نزدیک شو تا ما تو سخن کنیم کفتم نه
 من نیز یک تنم ایام و نه رضا میهم که بنزدیک من آیند علی بن ابی سمره کفتم ای چار را با ما تو حق خراسانی است
 اما هشتب از تو اینم با سیم چار کفتم ایشب همه شبهای روز کار از جانب من اینم با سید اینم بکفتم
 و رفت و با اهل خود د نال کوفته شد از انوی خواجه صحنی بعضی گفتند از این مرد اینم تو اینم و بدیم در این

بصاحب هت

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ التواریخ

۱۸۰

شب باید که بجای شوم پس نماز غریب را بکند باشد و بار بر بند و از جر و سپرون شد بخت
 کشت و آب است که با تاق بن شتاب گیرد تا بگری سلیم بن محمد بن عدی تویم پس از جر و سپان
 عبد بنس را آمد و بجای گرفتند و کوشیدند که از جوارچ را بکشند و در فتنه انجیر و مکشوف افتاد که حبار
 از باقران گذارند و خبر داد و یک کس از این فتنه خبری باز نداده است اما از آنکس خبری غیره بن بنعبد برودند که خوارج از
 بجای جنبش نمودند و با کین عیت نمودند و زود باشد که در باب حرب و ضرب نمایند پس مرد را در مسجد جامع کین
 کرد و بر زمین و در قتل الله و انوار علیکم السلام قال اما بعد فقد علمتم انما الناس امة واحدة لا تعبد الا الله لا اله الا الله
 العاقله واکف عظمه الادبی ان الله لقد حبسنا ان يكون ذلك ادب ووه لسمعها انكم واما
 الحكماء الاقبياء فالاول انهم الله لقد حبسنا ان لا تجد بدا من ان تضرب الحاکم الی الله یذنب
 السیفه الجاهل واکفوا انما الناس سقمها انکم قبل ان تسموا بالبلایه عواما کما قد ذکرکم ان لا یجاء
 منکم یرون ان یظهر فی الصبر بالشفای وایحلاف وایم الله لا یخرجون فی حجه من ارجاء
 العرب فی هذا المصیر الا انتم هم وجماعتهم نکل لا یزلفتم فلیتظروا القوم
 لا یفسدکم قبل التذیم فقد فطنت هذا المذام اراکم السجده و لا اعتذار
 بعد از سپاس و شای خداوند که ای مردم شما دوست دارید که همواره دوست داشته باشید که بافت شما بافت
 منی کرده و چندانکه تو استم از آثار و اندامی شما خوشتر و داری کردم اکنون بر شما کنم که کردار و اندام بر من دیوانه گان
 شما را با ناسیب و دیگر کرده باشد اگر چند خردمندان بر بزرگوار سپردن کردار و ناسب بخار ندیکن سو کند با
 خدای که سخت بر سر ندهد و اندک بدی و چاره بدست نکنند خدای که عاقل من را بخت و جاهل سفیه را خدو دارم
 من ای مردم و دیوانه گان خود را از کردار بخوبی میداد و از بد زان پیش که دستخوش بیخ و عشا شود بهما من رسید که
 جاعلی از شما در این شجر اتفاق کرده اند که از بد خلاف و شقاق پیرون شوند سو کند با خدای که بزرگوار است باطل
 عرب است این چنین و اینها را با انواع عدا و عذاب فرستایشیم تا عبرت آیند گان باشند پس واجب میکند مردم
 خوشتر را و باید و از کردار ناستوده بار آید تا آن پیش که از کرده پشیمان شوند بهما من در این مقام
 در است تا ورم و با ناسب حجت تمام کردم چون خبر و سخن بد بخا آورد و معقل بن قیس را بجای برخواست و گفت ایها الایمر
 ایماح یک را از نجات را میثا سلی کر بنام و نسب گیر امیدانی ما را انکشی و جبهه این نیست که باز قبایل است و
 کرمانا قوام بکاز است پس اگر از ما است هم ما و خود او هم خوست و اگر از غیر ما است نیز فرزان کن تا فرزان پذیران
 دفع پیغمبران را که بر بندند و از هر سبیل دفع دیوانگان خود را بر زمست گذارند و غیره که پیشکشان بنام و نسب شناخته
 نذارم الا آنکه من رسید است که جاعلی در شهر آنکس خروج دارند معقل گفت شکاک اند من در سبیل خود امارت و
 حکومت دارم و مردم خویش را اگر کردار بخوبی رسید که غایت میکنم و چپ میکند که هر یک از بزرگان اقوام خود را
 که غایت کند بوقت پیغمبر از هر سبیل و دود شد و کس فرستاد تا بزرگان اقوام و صدایه قبایل را حاضر کرد و دیوانان را
 مخالف و پشت و گفت بهما را بر وقوع ایجاد و انکشی یا هستند و آنچه گفتیم کردید اکنون بر زمست هر یک از بزرگان اقوام
 است که قوم خود را از ناسب باز دارد و اگر نه سو کند بدان خدای که بر سر او خدائی نیست شما را از این معروض

۱۸۲ ایشانرا دشمندارد سوگند با خدای امر الکهی داد و اندک روی از ایشان در نوامی این شهر جامی دارند و من فخص حال ایشانم اگر بمنجن جسد قبایض خون ایشان را در راه رفت و انجا اهم ریخت چون ایشان حلال باشد چون سخن بد سخن آورد و جماعت عبد العیسای مخاطب داشتند چندانست بود که خارج در میان چشمه عبد العیسای کوه اندک گفت ای مردم عبد العیسای را قبایل که حاضرند همگان شناسار از من بگو ترش ناسند نباید خوار جراب برای خوشی جامی مید زیرا که ایشان بومی ستاد و همثال شما ستاب گیرند اینجا بخت و شست مردمان همدست و هم زبان خوار چنانکه فرستادند و از ایشان برات جسته گفتند ما هرگز نتوانیم راجای اندیسیم و اگر جای ایشان را بد اندیسیم کمین از اجتماعت را زدند و گفتند ایما زبانه سلیمان بن محمد حج اسبج سخن کرد چه ستور در سرای او بود لاجرم گفتند و اندوه زده مر حبت نمود و از پیش و کم با ستور دخیری گفتند ما صاحب ستور که حاضر شد بودند هر یک را بشارتند و به کانه کلمات میفرمود پادشاهان کردند و اتفاق رؤسای قبایل را در دفع خوار چکش گفتند ما را ازین منزل کوچ که از این پس در اینجا تمام این توانیم بود ستور و گفت رئیس قوم عبد العیسای چه گفت گفتند ما ستور قبایل با ستاد و سخن جنان گفت که رؤسای قبایل گفتند ستور و گفت صاحب دارا با سحر چه امر الکهی نداد و است گفتند سوگند با خدای از تو شرم میدارم که آنچه شنیده امی پرده کشوف سازد اینوقت ستور و سلیمان بن محمد حج را طلب نمود و چون حاضر شد گفت من رسیده است که رؤسای حصار در وقت پله خود استاده اند و من صاحب من سخن کرده اند از میان شما کسی بر پای شده است و سخنی را بد است سلیمان گفت آری صصه من صحنان بر پای شد و گفت نباید از خوار چکش کبر در جوار خود جای داد و از اینگونه سخن فراوان کرد و من کرد و در شتم که بکلمات در نزد تو نکر و گتم نامباد امکان گشید که امر شما بر من گران افتاده ستور و گفت تو با ما بی شکوی کار کردی که هست فرمودی و اکنون از نزد تو کوچ خواهم داد و سلیمان گفت سوگند با خدای اگر قصد نکند تو در سرای من باشی هرگز از تو دست نیابند و صاحب تو را و شکیر کنرند تا که همیشه در نزد شما جان بدرسم ستور و دارا بدعای خیر را کردند از اینجانبه محبوبین میفرمود بن شعبه پرسیدند که رؤسای قبایل پیمان ننهادند که خوار چکش را در قوم خوش را بکشند

معنا و من جوین

معنا وین جوین

شَرَوْفَهُ لِلَّهِ أَنْ يَرْحَلَهُ
وَكُلُّ أَمْرٍ مِنْكُمْ بَصَادُ لَيْفُلَا
إِنَّمَا تَكُونُ لِلزَّيْجِ وَابَا مُضَلَّلَا
إِذَا دُرِيتْ كَانَتْ أَبْرَ وَأَعْدَلَا
شَدِيدُ الْقَضْبِ إِذَا عَاغَا غَرَلَا
فَنَفِي بِي كَأْسِ الْمَيْتَةِ أَوْ لَا
وَكَا الْجُرْدُ فِي الْحَلِيزِ مُصَدَلَا
إِذَا فُلْتُ فَذَلِكُمْ وَأَذْبَرُ أَمْنَلَا
رَحَى الصَّبِيِّ بَعْضُ الْوَالِدِ أَمْنَلَا

الْأَيْهَا السَّارِقُ فَلَمَّا لَامَهُ
أَقْبَمَ نِدَارَ الْخَاطِئِينَ جَهْلًا
فَشَدَّ عَلَى الْقَوْمِ الْعَذَابَ مِمَّا
الْأَقْبَصُ دُخَانُومَ الْغَالِيَةِ إِلَى
فِي النَّبِيِّ فِيهِ عَلَى ظَهْرِ سَائِحٍ
وَبِالْبَيْتِ فِيكَ أَعَادِي عَدُوِّكَ
بِعِزِّكَ أَنْ تَخَافُوا وَتُطْرَدُوا
وَلَا تَقْرَبُ جَهَنَّمَ كُلَّ مَا حُدِّدَ
فِيهَا بِيَضْلِ الشَّيْطَانِ عَنِ الْوَعْدِ

ساجد خاں و ساجد
 در قیاس بقال ساج
 انکار است که تو را می
 تمام دارد و از تو
 بکشت ندارد و
 منکر است که تو را
 منکر است که تو را
 تو را تو را تو را
 بکشت از تو را تو را
 تو را تو را تو را

شرح حالات حسن محبتی علیه السلام

۱۸۳

وَأَصْبَحَ أَتَى أَبَا رَمَكَةَ بَلَاءً
أَتَتْهُ دَائِمَةُ الْفَسَادِ طَلْفُطُلًا
شَدِيدًا وَفَرِحَ فَتَدَارَكَهُ خَدْلَا

وَعَرَّ عَلَى أَرْضَانَا وَنَقَضَا
وَلَوْنِي جِكْرًا وَفَدَّ قَصْدَا
فَبَارَتْ حُجُجَ فَلَمْ تَكَلِّ وَغَارَتْ

با آنکه بنوقت مسعود و محاب خویش را نگهی در ستاد که هم شب ازین مسجد کوچ باید و لاجرم تجاریان پیش
نبی پس سپردن بندند تا ارض حوله بر اندند و شب را در اینجا بختند از آنوی مجزوه را از خر و شبان گهی رسید بر کان
قبایل اطلب فرمود و گفت بنزد من شقی را مسود ری بوی مرکبید و اندکجا معقل من تبس را بخوابست و سه هزار مرد
در زم آرنای ملازم رکاسا و ساخت و فرمان کردند از تر خارج شتاب ببر و هر جا ایشان را دیدار کند عرصه
و ما دارد و لاجرم معقل من را مندر ل نشان ایشان را ای جبت و بر اثر ایشان هم عرفت تا که امیکه بدران رسید
رو در در اینجا و تراق بنوا که بخوابست و گفت این گروه صناد و جماعت ما را قد چون شدند و
طریق خویش منی داشتند صواب است که تخمیل و تقرب بر اینم و ایشان را دستگیر کنم و دست خویش شمشیر سازیم
این بخت و از ماین مجزیه چون زد و او را دروغ شاکری را با سید من مرد مبارز بر منضای لشکر فرمان داد تا بر
از ایشان کوچ دهد و خود با لشکر و قهای او را دروغ روان شد تا او را دروغ چون صبا و صاحب شتاب
گرفت تا که امیکه با ایشان راه نزدیک کرد پس سران سپاه را بخوابست و گفت رای جبت اگر پسندیدید
ایان پیش که معقل در رسد با ایشان صفای و بیم مانند که لغت هر دو کرد و گفتند بگوشت که نزدیک ایشان
فرود آئیم و از دور و نزدیک مکران اینجا عت با شتم تا که امیکه معقل سر از اید عبد الله بن حرب روایت میکند
که اینک را با او را دروغ بر روز آوردم و دهم تب بخت و حراست اشتغال داشتیم چون سعیده دیدم در و زمر آمد
خارج آنکس را کردند و ما با سید مرد جنگ ایشان را بپذیره شدیم و جنگ بر پیوستیم زانی ویر بر بنام که لشکر ما را
دریم شکستید چنانکه بکجه نهر میت شدند و کین بجای ماند و او را دروغ از دنبال نهر میان ای جبت باحت و فرود برداشت
که ای جاسان چه برت چنگی که ای جبت خداوند شما را بدین گرداندرشت کیفر گشت و باز شود و حمله و کشید
بر نهر میان بر او را دروغ کرد و باطنی از حمله در کشیدند از آنوی خارج نیز غلبش کردند و دیگر بار در صبح
باز و دهم دین کرت را اضعف کردند و سچس از بجای بود و الا اگر جراحتی داشت او را دروغ نسر او بر آورد که
ما در نهر ایشان نشینان باز شود و بنزد من بیامید و مکران خارج باشند نیا و نه شود و حال ایشان بر اجمول
کرد و تا که امیکه لشکر معقل بن متیس با دیارید هیچ نمی اندیشید که چند گنوهیده و درشت است که ای کز اینبار کس
گشت باشند و ما بر غلغلهای جنگ صبر کرده با شتم شکست خورده و نهر میت شده بوی مرخو باز کردیم پس ایشان
دیگر بار و اعداد کار کردند و او را دروغ با اینجا عت را تر خارج طی مسافت ای کرد و کای از نهر میان حرب و منری
میرفت تا روزی بنم رسید بنوقت مسعود و از نهر نماز نسبه و شد و او را دروغ نیز یک میل و در مسعود و با داشت
و هر یک با لشکر نماز بکشد داشتند و به بودند تا نماز عصر را هم در آن ارضی را اگر و تا آنکه آنوی معقل من متیس داشت
تا تخمیل خویش را بخواند و نماز عیدین شتاب تبی را من خواند و گفت تو بجای سپاه با سن و صفای سپاه را
نرم نرم کوچ مید و تا بن ملخی سازی و از میان لشکر منصد مرد توانا و نرم آرنای برگزید و باندیم علی شتاب

بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان
بجای نهر میان

جلد پنجم کتاب دوم ناسخ التواریخ

۱۸۲
بگرفت و همگامیکه ابو الفدا را وای مبارز عصر در برابر ستور وصف راست کرده بود مفضل رسید و
از دور لشکریان را دیدار کرد و لاجرم سپاه خود را در جنگ خدا تحریص داد و این وقت آفتاب روی در مغرب
هفت پس از آنکه فرو آمد و با سپاه خویش نماز مغرب را بگذشت مستور و مردم خوارج نیز پیاده شدند و نماز
بگذشتند و از پس نماز سپهر یک آهنگ مفضل کردند و حمله کردند و جماعتی از لشکر او را برانگیزند مفضل بای
صطبار استوار داشت و از اسب پیاده شد ^{و کانی} **الْأَوْحَى الْأَوْحَى يَا أَهْلَ الْإِيمَانِ** و او را غ شاکر می شنید
پیاده شد و بشمار دویست تن از فرسان لشکر فراهم آمدند و پیاده شدند و بوقت کلمات فرموده ایشان را شمع کرد
و قوی دل ساخت و با شمشیر و کمان بر خوارج حمله کردند و کجاست را بشکرگاه خود باز پس برد و ناریک شمشیر
و حاصل گشت پس هر دو لشکر با هم خویشتن شتافتند و سپاه مفضل در خاطر داشت که با مدوان کار خوارج
را بجز خواهد کرد و صبح بیدار و آفتاب سر بر کشید که شرفا که سواران نیز شمشیر بار بر بسته و بر نشسته و
طریق خویش پیش داشته و تصمیم غرم داد که بر اثر او باید رفت در بوقت شریک بن لا عو با لشکر می ساخته از غبر
بید مفضل بر سر صورت حال را با شریک باز نمود و گفت اکنون از فضای او میخوابم شتافت و او در دریافت
از وجود سپاه شریک بگفتن خالد بن معدان لطائف بود و دیگر بنس برن موجب لغو می بشان گفتند آن کجاست
ایا در خاطر دارید که با برادران ما که اهل کوفه اندازد و بنال این خوارج که دشمنان ما و شما هستند ناخوش کنید
لا والله ما نقدیم این امر نخواهیم کرد مردم کوفه نیز دفع این کلاب را نمیکند آنرا اندر و جب نمیکند که از بنال
ایشان قطع تلال و حیاال کسبیم و است و بلند زمین را در نور دیم شریک گفت وای بر شما این چیست که میگویند این
خوارج مردی بد دین و با بدیشند سخن مرا گوش دارید و با ایشان رزم دهید که از برای شما در آن مسرای رحمت بخوان
و در این حجبان عطای سلطانیت بنس گفت ما چنانیم که مشاعر بنی کنا نه گوید و این شعر فزادت کرد
كَمْ ضَلَّ فِي الْأَوْلَادِ أَحْوَى وَصَفَتْ **يَلَيْفَا فَاكَمْ نَدَّ فَع بَلَى لَكَ مَعْدَعَا**

گفت این بدانند که ما دی از سر زند شیر خواره خود کناره کشیده و کوک و دیگر براب بر ستاری بردار و
هانا توانا گاهی که در حیاال فارس جماعتی از آنرا که ادکا فرستند و آهنگ را ضعیف دارند و پذیرد جنگ ایشان را
مانا گیریم و تو اکنون فرمان میکنی که با تو کوچ و بیم و در حفظ و حمایت اهل کوفه با خوارج قتال کسبیم و بلاد خود را
دست باز داریم شریک گفت اگر او را در یوم حرب و قتی و محلی نیست بیک طایفه از مردم شما ایشان را دفع دهند
گفتند همچنان یک طایفه از مردم کوفه خوارج را دفع توانستند و او دهم بنس گفت سوگند بجان خود کم امروز
مردم کوفه را بنصرت ما حاجت نیست و اگر حاجت بود در نصرت ایشان خوشتر داری مگر دهم امروز از برای
ایشان جماعتی بختیست بر خاسته اند و مانند آن را نیز ضعیف بادیده اند و جب میکند که ایشان شهنشیر را دفع دهند
و ما دشمن خود را دفع و همسیم که ما فرمان ترا سپیدیم و تو بگو ستاری مفضل را بر اثر خوارج کوچ دهی پنهانی
امیر خود کرد و با شتی چه تو باید بچنان فرمان نداده است شریک چون حال بد بینوال دید گفت اکنون که سراز
را می برافتنید با بر بنیدید و بر راه خویش کوچ و مذهب پس مردم بصرا آهنگ مر جیت کردند شریک چون

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

چون با عقل مودتی بحال دشت چون را دیدار کرد گفت سوگند با خدای چند که تو مرا است تو دعوت کردم ۱۸۵
 مرا از حالت من برافشید عقل او را بدعای خیر یا کرد و گفت تا را حلیت نصرت ایشان نیست سوگند با خدای استبد
 میرود که کین از خوارج بیرون نشود با آنکه خداوند بن حرب که در لشکر ابوالرواع بود سیکوید که در لشکر فدا که مستور
 با لشکر خود طریق رحمت گرفته ساد خاطر ندیم گوئیم اگر بجای من بدین مدد موم بدین بدین ایشان بود بخوانند و اگر
 بجای من که کوچ بهر روز در طریق الهاک خواهد پیروز بنوقت عقل ابوالرواع را طلب داشت و گفت لشکر خویش
 بایست از خدای مستور دشاب کرد و مرا آنگهی داد تا با تو مخی شوم گفت سمعاً و طاعتاً کن بگو مرا و چندان کن تا از ایشان
 تو اعم نسبت لاهرم سید من از شمعان لشکر بر سپاه او پیروز دس با ششصد تن مرد جنگ از دشتال مستور و تبرک بخل
 میرفت تا گاهی که راه با خوارج نزدیک کرد چون بجایعت ابوالرواع و لشکر او را دیدار کرد و مانند تبرک عنقا که ارجای
 بر جسته و بر ششند و پذیرد حاکم شد و حلازنی حله متواتر کرد و در لشکر ابوالرواع را پیروی در یک برکت و پشت
 با جنگ داده روی پیرویت نهادند ابوالرواع از خدای ایشان نداده و ادکای کاه چنام و سنگ کاه بی سنگ
 و همک چه در مردم که شایسته باز آیند و نرم از آیند و از کلمات ششت آینه و صد تن اسب سپاهیان از آینه بدین ابوالرواع
 عطف همان کرد

إِنَّا لَنَعْلَمُ كُلَّ الشَّيْءِ مِمَّنْ أَمَّلَ
 إِذَا الْحَمَانُ هَالَعَيْنِ قَطِيعُ الْأَ
 قَدَحُكَتْ إِنِّي إِذَا الْبَنَاتُ نَزَلُ
 أَرْوَعُ يَوْمَ الْمَجِيعِ مَقْلَامُ بَطْلُ

این بخت و بر خوارج حله افکند چند کجوشید که به نامت را نفوذ شد کاه خود مرا حجت داد مستور و چون بس بدید و یک
 خود را در آن نزد کاه و صواب نشود لاجرم بنو انی اسب بر اند ولی توانی حبله را عبرت کرد و چون با از اسب و کله شد
 ابوالرواع همچنان بر ترازو بگناز میرفت وی نیز از و حله بدینوی شد و عقل من چستین همه جاز عقابن ابوالرواع علی سافت
 میکرد و گران او بدو مستور و بنوقت از اراضی بدین خواست عبور دهد سماک بن عبید را غور و آنگهی ایست بر روی ارض
 او کاه از اسب سپاه او را بدین بگن ساخت نامناخته بر مستور و حله افکند کن مستور ولی اسب علی سافت کرده با اساط
 آمد و ابوالرواع و طلب و بجز این رسید و در آنجا سماک بن عبید را دیدار کرد و از حال مستور پرسش کرد و معلوم دشت
 که اسباط مزول کرده پس ابوالرواع نیز بر یک طریق سا با طایمش دشت نزدیک لشکر کاه مستور و فرود شد و بنده مرا حجت
 عبد الله بن عقیقه انصوی که کین از مردم مستور دشت حدیث میکند که چون مستور دعایه کرد که ابوالرواع در رسید
 و در برابر او سر برده بر کشید صواب خود را پیش طلبید و گفت معقل بن قیس شهبان فرسان سپاه خود را طایم رکاب
 ابوالرواع ساخته و خود با جاعنی بدلی و جبان کوچ مید و صواب آست که ما بر عقل نیازیم و او را عرصه الهاک و دار سازیم
 و از انصوی چون سپاه ابوالرواع ادریس دلیری و دلاوری آنگاه متوجه دل و هر بی تمام در دل ایشان راه کند چندا که
 دیگر از خدای ما سازند و آهنگ ما سازند که چون مرا آنگهی و بهر یک که معقل بن قیس بخار رسید و بجای آسید و از میان
 راوی بن قیسه عبد الله بن قیسه برخاست و از برای حص اینی پیرون شد چون کجی راه به پیو و جاعنی از اهل عجم پس
 کاه از اهل ذمه بودند و دیدار کرد که از بدین میر رسیدند از ایشان پرسش کرد که در عقل چه خبر دارد گفتند در دلمان جانی دارد
 گفت از آنجا تا نزد ما سافت چیست گفتند سر خشتک پس عبد الله باز شد و خبر از او چون مستور بدین بر آست بر زبان

جایزه کتاب دوم با نسخ توارخ

۱۸۰

برشت و با چاه خود تا جبر باط که معروف بکبر خورک است بناخت و ابو الر داغ بنیوت و کنار مدین جای داشت
پس ستور و غیره نمود تا چاهش پیاده شدند و از جبر مدینوی شدند و بکاه سواران و پس از سب باط برداشته
اب را عجز کردند و شتاب گرفتند و بر ساقی پیش و کم برنگرگاه مفضل تا سخن بردند چون این بدید بک برشگرز و نا
بر نشد و جنگ پیوستند و خارج غلبه کردند و لشکر مفضل را کشته ساختند و مقدمه سپاهش را در هم شکستند مفضل را بت
خویش را نصب کرد و از اسب پیاده شدند و فریاد برداشت یا عباد الله الا ارض الارض بشمار دوست
تن از لشکر با و پیاده شدند و بر سواران ستور و حمله کردند ستور و با مردم خویش گفت هم اکنون ایشان را بگذارد و بر
اسبهای ایشان بازید پس خارج تاباختند و حسیل بجماعت را متفرق ساختند و در میان حسیل و سوار حایل شدند
و چنان می پنداشتند که مفضل و لشکرش را در اول حمله اسیر خواهد گرفتند و شش شش هزار ساختند هم در بنیوت مفضل
ابو الر داغ با سپاهش در رسید و از کرده حمله کردند و چند خنجر و خنجر چون این بدیدند از اسب پیاده شدند و جنگ
پیوستند و از دو جانب شمشیر و کمان در می نمودند و در آنکه بکوشیدند چنانکه از دو لشکر کمر کشیدند و بکشتند هم در غلج
جنگ مفضل بن قیس ستور و بن علقمه روی در رو شدند و هم تنگ یکدیگر کردند و چون میدان جنگ تنگ شد ستور و
نیز که در دست داشت بر سینه مفضل زد و چنانکه از شش سر برید کرد و مفضل مان زخم کمرش خور و بر سر ستور و فرود
آورد و چنانکه زخم شمشیر و داغ او را بر سر و پس هم در وقت در افتادند و جان بدادند با چنگال از خارج از ان جنگ
جان سپاشت نبرد و الا عبدالله بن عقبه و از میدان جنگ دو سبه براند و شتاب زد و بچاه کوفه ای بناخت
و نخستین نزد یک شریک بن عتبه الحارثی افتاد و بنر جنگ را باز داد و خواستار شد که معین قریب شهید را بدادند و از بصره
خدا امان بچهره شریک گفت ان شاء الله و بعزت تمام بنزد غیره افتاد که ان شاء الله بنی شریک و له حاجه
فاخض حاجتک ان شاء الله گفت در ثباتیت و حاجتی اظهار ثبات من بنی بوقوف با مساف حاجت
منت مغیر گفت قضای حاجت ترا بر دمت نهادم ثبات چیست گفت عبدالله بن عقبه غمی این کن گفت ما را
نزدیک گفت اینک عبدالله بن عقبه بر سید و خبر باز داد که از خارج سچسکن جزایجات نیافت بجهت شده
گفت از مفضل بن قیس چه خبر آورد و شریک گفت از سباه ما خبری ندارد در این سخن بودند که ابو الر داغ و مسکین بن عامر
و نفی بر سیدند و ثبات فتح برسانند و جنگ مفضل را با ستور و بشرح کردند و باز نمودند که مفضل کاهی کبیارت
منصور و هر دو گفت اگر من کشته شوم این لشکر عمر و بن حمز العبدی خواهد بود و عسر و کنت اگر من مقتول کردم
امارت ابو الر داغ راست و اگر او شمر نماند کار ما مسکین بن عامر است پس از مسکین با این انصاف

و از حکومت عبدالله بن حاتم حکام عبدالله بن عامر در خراسان سال اول هجری

معدنی ابی صفیان چنانکه ازین پیش شارت شد حکومت بصره و بلاد خراسان را عبدالله بن عامر تقبل نمود و چون
بن عامر بصره آمد قیس بن الهمیم را از قبل خوش بایالت خراسان کسب داشت کمال کم و پیش خراسان کار
حکومت می کرد لکن در افتاد و خارج دیوان نزد عبدالله بن عامر با محمد و ساه روز یکبار داشت بمغنی عبدالله بن عامر
تغییل افتاد و لاجرم در غلج قیس بن الهمیم با مردم خویش سخن بشودی گفتند از میان عبدالله حاتم سر برداشت

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۸۷ و گفت ای ابا عبد الله که دست خراسان و ارض خراسان آن سامان را با من گذرد و شمار ما خود است قیس بن البکم یا نیز از من
بخواه عبد الله بن عامر بن نفیس را با جانب مغرب و دولت و حکومت خراسان را با من و او مشور
کرده چون آن خبر بنفیس بن مہتمم رسید سخت شرمید که با او عبد الله بن عامر در سرد و از وی بشمار خراج بپردازد لاجرم
پنهانی رفت و تا در عبیره و دو اسب برانداختن بر عبد الله بن عامر در آمد بروی چشم گرفت و گفت شوم و مملکت را
فاسد کردی و خراج و دیان را مهمل گذاشتی و او را بعد از ضرب و شتم فرمان کرد تا بزندانخانه نازد و هشتاد
و مردی را بجانب بنی لشکر را از پیش بجانب خراسان روان داشت و هم در این سال محبوبه سرین را طلاقه را با
لشکری لایق بجانب روم روان فرمود و فسطح بن مسهر اقبوس ثانی که سلطنت روم داشت کرد ای نظافه
را ما لشکرهای خود را در آن فرمان کرد تا جنگ عرب را بدیده شد سر را طلاقه نیک گویید و لشکر روم را
نزدیت کرده و ما در فسطح برانداختیم در این سال مردان بن الحکم که حکومت مدینه داشت نگران محبوبه مسلمانان
رجع گذاشت و در که خالد بن حاص بن هشام حکومت داشت هم در این سال عبد الله بن سلام اسیر اخی و داغ جهان
گشت شرح احوال و اسلام او را در او یک سال هجرت در کتاب رسول خدا رقم کردیم اسماء و حصین بود رسول خدا
او را عبد الله نام کرد و گفت او ابو یوسف است و نسب او یوسف بن یعقوب علیها اسلام منعی میشود و از
احباب رسول خدا جز او

و کشته شدن کذا در آن مصر

تا بیج بن نفیس مصوری که عاصه از برای دولت بنی امیه نگذاشته مسطور است که محبوبه بعد از وفات عمرو بن العاص
دست مصر را با پسرش عبد الله بن عمرو تفویض نمود و در سال چهل و هشتم هجری او را از عمل باز کرد و کن در تاریخ مصر که
نفیس از برای کذا در مصر است و مدت هر یک سال ماه و روز باز نموده اند و مردم است که محبوبه از
فات عمرو بن العاص حکومت مصر را با برادرش عبثه بن ابی سعیدان تقریر داده است و در عشق مصر آن را و در
نیکمک را باز پسری سبزه فرمود و بر جزئی و کلی مشرف و مطلع گشت و در او و مصر و شمر و نغیده و سال چهل و هشتم
ری بود مای چند در مصر فاسد داشت نگاه عبد الله بن نفیس بن جارت را میاست خود در مصر که است! اینک
بت برادر کرد و بجانب دمشق روان گشت از پس عبد الله بن نفیس بغلغت خودی شرات طمع در در اینج و حاضر
خت با حجاب و سپید و پر دشت اما بی مصر بروی بشوریدند و قلاوه حکمرانی او را از گردن فرو نهادند چون سبزه
بن ابی سعیدان از بن قصه آگهی یافت حیوانی میخواست مصر شرافت بعد از او و در بلاد ما و مردم را در سجد جامع کنن
ساخت و خود بر منبر صعود داد و گفت ای مردم مصر شما در سفرهای عبد الله بن نفیس معذرت بپذیرد و می گسترده بود و کن
شمار بیست و هفت مایل از برای است بر شما اطلاع داد برای شناسست بر ما عدالت چون سخن بدخبت آورد و مردم مصر
با یک بر داشتند که سمعاً سمعاً عبثه از فرمانبرداری دارد و او که عدلاً عدلاً پس از منبر نوبت آمد و با خد صلوات و خراج
دست و علقه بن بزی را با دوازده هزار تن لشکر ملازم رکاب ساخته بجانب اسکندریه روان شد تا آن ولایت را
بنظام کند و او شش ماه در اسکندریه فرمان گذار بود و در شهری آنکه سال چهل و چهارم هجری چنان زیاده بود که در این
او غنیمت بن عامر بنی حکم محبوبه حکومت مصر یافت چنانکه در جای خود مذکور شد و مشوف با و که تاریخ مصر را شوال استوار

جلد پنجم کتابت دوم نسخ تواریخ

۱۸۸ داشت و کتاب بنده افکند و عیسی بن خضری را توان کزادش در این اختلاف کله ایشان را در حکومت عیسی بن ابی سفیان و عبداللہ بن عمرو بن العاص بدینگونه اصلاح گشت که گوئیم توان شد که مویہ بارش عشرتیه را حکومت مضر مشور کرد لکن عبداللہ بن عمرو بن العاص را بنسیر بی بدو نگذاشت یعنی از خیال آن ملک را بعبودت او کرد

استخوانی باد

و کرد قایم سال چهل و شصت و شصت استانی زیاد بن ابی عقیل

زیاد بن ابی عقیل که رقم کردیم بعد از شمر کردن از فارسیس بنام از مویہ اجازت خواست و در کوفه اقامت نمود و این از مبر آن بود که با مینور بن جبہ که حکومت کوفه داشت یک دوست بود و چارزان روزی که در خدمت عمر بن الخطاب بن برز نامی مینور کو اہی دادند که او چهارم که زیاد و کوفت داشت کرد و مینور را از قتل برآیند و این قصه را در کتاب عمر بن الخطاب بشرح گشتیم با کمال آرا آن روز در میان زیاد و مینور محصور بود و دست استوار گشت این بود تا آنکه مینور یکم مویہ بن سہیل را کرد و زیاد بن ابی عقیل آمد و بعد از زیاد مویہ دست با او بمقتضای هودت مینور از مویہ دستور خواست و بگوید آمد در دست نوف و کوفه مردم خراج بجان و در دکان مینور می آمدند و یکدیگر را بدیدار میکردند و مویہ شمر معین و مینور زیاد بن ابی عقیل چون مردی آخرین و دور از نیست بود مینور را گفت این خراج را ما خود را و بکسی نماند فرست روز باشد که از دست ایشان شد حدیث شد و مینور سخن را و وقتی بخواد و کار بخواند و بی گذشت زیاد و دست که از این خراج عظیم خواهد شد و خطیبی بزرگ اشکارا خواند گشت پس جوانی مینور را بدیدار کرد و او آهنگ خدمت مویہ نمود چون وارد دمشق گشت مویہ او را نیک بخت و خدمش را مبارک داشت و در امور مملکت با او کار بشورت می کرد و گفت چه پیش آمد که مینور تو را دست باز داشت و حال آنکه برای در دست تو تحت محبت ج بود زیاد و گفت مینور را کبر حبس لای بزرگ در دماغ راه کرده است پند و اندرز کن و بچیزی شمر در دود باشد که از این خوبی ناستوده و در دشمن مکره پند آماج و دایمی کرد و او غرض را قیامت بآبناهی و مینور را که آن خراج که در حضور او را بنسیر علی ابوطالب بچرخید و برکنده شد و نایک بتفاریق بگوید و می آیند و اکنون می شود پند است که از اشاق ایشان در عرق چه خواهد شد و مینور که مینور را گفت من ایشان را از دستگیر کن و در زندان بماند باز و بلکه با رخ بکشد و از آن مکره از زمین پذیرفت و با حرم من ترک کوفه گفتم که در فتنه ایشان حاضر نباشم مویہ چون این بشنید متواتر بنوی مینور مشور کرد که پارسا مردی که متبوءه چو اسکن زیاد را پذیرفتی و این خراج را از رخ و بن نزدی چون این مشور را بر خوانی پند رنگ آهنگ ایشان کن و بر هر که دست بانی کردن بر زن چه بچاعت کا فرستد و خون و مال ایشان بر مسلمانان حلال است چون این نام را مینور آورد و گفت این بدست کالیدن در حق بن حسیب از زیاد بن ابی عقیل من و از فارسیس بنام آورد و چند که توانستم حمایت کردم امر و در ازای حمایت محاسب و رزق و بجای بکوفی آغاز و و بچگونگی در قلع و قمع خراج بپرداخت و اعداد کار ایشان ساخت تا کماهی که بچرخا کس فراهم شدند و با مسود دست کرد و دیکس الفتنه ایشان بدرار کشید تا مسود و مقول گشت و بخری که مرقوم و ششم است و وقت مینور بدانت که زیاد بشمره ط صلیحت پایی برداد و پذیرفت ارشد و مویہ بدانت که مینور در مبر ملک دار می باشد زیاد و متواذ بود با کماله روز تا بود و فرست زیاد و در نزد مویہ بزیادت بود و مویہ او را برادر خویش می نامید تا کماهی که خواست بختی را کثوف نمازد و مرد ما را با کما آنکه او مبر ابو سفیان است و ابو سفیان مینور زمان عمر بن الخطاب چنانکه بدان

بدکونی

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

اشارت شد که ای که عمر بن خطاب زیاد را برای صلح امری روانه نمیداشت برفت و کار چسب مرد بساخت ۱۸۹
و از آنکه در نزد حنفیه قرار گرفت که بدان عصاحت کمتر متبذر است علی علیه السلام و عمر بن خطاب و عثمان حاضر
بودند عمر بن خطاب گفت اگر این سیرا نسب از قریش بود سر برانگیخت و راندی او سفیان گفت و ترا از قریش دارد
و من مبتدئ اسم گیر که مطعه آورد و رحم مادرش وضع موده علی علیه السلام فرمود که کسیت گفت کس هم بدو پیوسته
میدارم از منم کسی که در قزوین بجای دارد یعنی عمر بن خطاب شاعر است که

أَمَّا وَاللَّهِ لَوْلَا خَوْفُ شَيْخٍ	بِرَأْيِ مَا عَلَى مِنَ الْأَعَادِ
أَبْنِ أَمْرِ خَيْرٍ حَرْبٍ	فَلَمَّا أَحْبَبْنَا لِمَا لَمْ يَفِي رِيَادِ
وَلَكِنَّ أَحَافَ صُرُوفٍ كَفَتْ	لَهَا ظَنَمٌ وَتَقَى عَنْ بِلَادِ
فَقَدْ طَالَتْ لِحَاوِلُ شَيْفٍ	وَنَزَّكَ هِمَّتُ سِرَالِ قُوَادِ

بهمانکه میفرمود تا مادی نداشت و او مردم را در مسجد جامع بجمع ساخت و خود بر فراز منبر نشست و زیاد را در رسته فرود بخای
داد و خدا را شاکست ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي مَدْعُوفٌ لِنَبَاتِ الْبَلْبِ فِي بِلَادٍ قَمَلٌ كَانَ عِمْدًا مَشْهُوًّا
فَلَمْ يَمُتْ بِهِمَا گفت ای مردمان من شناسید اسم من است نسبت زیاد را در خانه خود و جب یکس که هر کس زیاد را مراد
شماردنی است بر پای شود و اقامه شهادت کند پس بنی ابراهیم از بنی و مالک بن ربهه اسلمونی و بعد از بن زبیر بن العوام بر
پای منند و گفتند او سفیان را از خود که زیاد فرزند من است همانا در کتاب عمر بن خطاب بدین معنی اشارت رفت که مادر
زنا و سید سخت در سرای حارث بن کلده بن عمرو بن طلح الثقفی طبع عرب بود که در کتاب رسول خدا شرح حاشی
رقم کردیم چون مکتوف شد که زنی را که راست حارث او را طلاق گفت و با یکدیگر حارث او را زنی دست باز
داشت و عیبه چندان بر کارهای عرضی بود که صاحب راست گشت آنگاه سفر طایف کرد و در محله که آنرا حاره نامیدند
میکشند و در نزد آنحضرت طایف منزل کرد و یکجای عیدی که آنرا عیدیدیا میدند و آمده و هسری و هشت و بنام او مکره
و او بار بار از صاحب مادر برادر بود و چون زیاد از وی متولد شد و پدر او ستانده و نوکر او ای او را زیاد بن سیدیدیا میگویند
و اما حقیقی زیاد بن سید میخوانند و بعضی زیاد بن سید میگویند یعنی سید کبر و کاهی که موی او را به برادری پذیرفت معروف زیاد
سالی سفیان شد اکنون بر سر من رویم چون چندین اقامه شهادت کردند او عمر بن اسلمونی برخواست و گفت یا
ایر الله من من دعا لیت حمار و دم و باع و سترای عمر و دیگر کارها معاش خویش را و تو میاد و من حمار و خاکی که سستی
او سفیان بطایف آمد و در سرای من سرولی کرد از سرای او و شراب کباب طعام با ختم چون آنکه شراب پرده است
گفت ای عمر بن قنانی ای سید من ای را سید حاضر کنی تا این شب با او بماند و کنم من خبر دیک سید رفتم و او را کنم ساعت
نصف شرافت حسب او سفیان را میداد و هشت رانی از من را میداد و استیانت اگر خواهی تا من گفت کیم اکنون سید را
چرا سید کن و گفت ای زیاد بن سید و خدا را بخور و و سید و من حاضر میوم من باز شد و او سفیان را انگی داد و من زانی و بر
میاد که سید دهم گشتان بر سید او سفیان گفت ای سید علی خذها و قد زها بی پاد و او را با هم که نعل او
و پیر می که او را است فقال کزینا و هم کزنا ما مریتم ایما لیت شاهد او که شغف شامنا را با کنت ای
او عمر بن زوم و هشت باشد تو را از سر شهادت خواسته اند تا از برای آنکه مادر مرستم کنی فخر کنی فقال ابو مریم

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

برخی اصحاب بکثرت عدو فروزی جوئی و ایشانرا در نسل و نسل خوانی موییه دشمنش در روی امروان کرد و قال الخرج
عندھا الخلع و کشف پروان کس از نزد من این جانی بیور را مروان کشت ای و اشد و بزرگ داشت به چنین کرد
باشد و او عامل امری شود اندو موییه کشف اگر علم و عصوم خود بخوف میداشتم توان او را کشتید و شمر او را
+ + + که در حق من ریا و کشف مروان کشف را بشواید تا به کشف موییه این کار قریب کرد

أَلَا أُنَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَحْزِبْ لَكَ أَتَى الْبَدَانَ
وَرَضِيَ أَنْ يَقَالَ أَتَى الْبَدَانَ
فَأَتَى الْبَدَانَ وَحَلَّتْ فِي بَدَانِهِ
وَأَتَى الْبَدَانَ حَلَّتْ فِي بَدَانِهِ

انگاه کشف سوگند یا حدی هرگز را و امسونخواهم داشت مگر گاهی که زیاده را از خویش نشود کند عدو الرحمن چپا
کشت و بدرخان زیاده آمد و عادت با طلب زیاده او را راضی باز نهاد پس چندی از قریش را رنجش تا
بروز زیاده آمد به شفاعت عدو الرحمن سخن کردند و رخصت و حول حاصل نمود پس عدو الرحمن در آمد و سلام داد
زیاده از روی کمر و جلا شمر را کاست و کمر بست و کفت توئی گوینده آنچه را کشتی عدو الرحمن کفت چه کشف کشتی
چهره را که کشف میشود
عدو مد نظما را و امر سپهر را گناه بگرد بر ناس که بر معاقت در آید و غیو حاضر از بر گناه بکاست اکنون

بشونایه گویم و این شاعر است و کرد

إِلَيْكَ أَمَّا الْعَبْرُ وَنَحْنُ بِمَا
وَأَكْصَا الْجَلْبُوتِ مِنْ حَتَّى
وَقُلْتُ لَنْ يَخْلُجَنِي فِي أَعْيَادِي
عَوْنُ الْحَيِّ بَعْدَ صِلَالِ بَدَانِ
وَبَادِرُ بَدَانِ مِنْ بَدَانِ غَضُ
أَرَأَيْتَ حَادِ عَمَّا دَانَ عَمِي
وَأَيْنَ بَادِرُهُ فِي الْحَرَمِ
أَلَا أُنَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَحْزِبْ لَكَ

فَالِدِ بَادِرُهُ أَلَا أُنَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَحْزِبْ لَكَ دَانَ بَدَانِ حَتَّى لَكَ سَلَامًا وَنَحْنُ بِمَا لَكَ حَلَّتْ

فَلَدِ بَدَانِ حَتَّى لَكَ سَلَامًا وَنَحْنُ بِمَا لَكَ دَانَ بَدَانِ حَتَّى لَكَ سَلَامًا وَنَحْنُ بِمَا لَكَ حَلَّتْ
در کجاست که از اندوه است خواه ما خطا ماشی و خواه سخط خواه غالب باشی و خواه مغلوب کنی یا نیت شمر را دشمن و
عذرت پذیرشم اکنون بگوئی تا چه جوابی کشف موییه را کتب کس که جرم مرا معفو دشتی تا او تیر مرا عفو فرماید
کاتب خویش را پیش خواست و بنویستاری و شری نکاشت چون آن کتب را موییه دید و کرد کشف تا زیاده
ندانست که عدو الرحمن در این مصرع چه کفت و آن باده فی الحزب و از جرم او در گذشت گنایت از آنکه

جنگ نام کتاب دوم ماسخ توارخ

زیاد را بنابر آل حرب کثرت بخوار داد آل حرب زیادتی و چندی نمود و بخوار و بنو عبد الرحمن را مغرور داشت و از اینگونه مردم فرسوان بودند که مویه او را در استیلاقی زیاد زبان هتویع و ششیخ کوفه چنانکه بنو عین مفرغ الحیری در زیاد گوید

عجمی

شَهِدْتُ بِأَنَّ أَفْكَتَ لَوْنِيَاثِرُ
وَلَكِنْ كَانَ أَمْرِي بِدَلِيلِي
إِذَا أَوْدَى مُعَارِدَتِي حَرِيْبِي
أَبَا سُفْيَانَ وَاضْعَا الْعِيَاثَ
عَلَى جَدِّ رَسَدِي وَارْتِيَاثَ
فَلَدُ شَعْبَتِ فَجَبَكَ بِأَيْضَالِ

و دیگر عبدالله بن عامر را در این استیلاقی بخان مگویند راست و آن چنان بود که عبدالله بن عامر که از جانب مویه میخواست بصبره و غرسان دشت مروی بنین الهمکه و استه بود و مردم را از نسل و در خاطر می داشتی را و میگردانید و از نزدی هزار و مسعایک بصبره دست بغیر و فدا و برآوردند و طریق هتویع و موح بهرند عبدالله بن عامر صورت حال را مکتوبی مویه فرستاد و از تعدی ایشان کثایتی شرح نگاشت مویه در سخ مشور کرد که انشایا بنو اباب بیشتر فرزندان و انا که کردن کنی کنند کردن بزن عبدالله بن عامر در جواب نوشت که من اصلاح امر ایشان را بعد از بغض خویش نخواهم کرد و چنانچه از اهل بصبره و مویه رو انداخت و این الگو ای لشکر برانیز ایشان کسبل فرمود چون کجاست بنام درآمدند و حاضر شد مویه شدند از ایشان بدر عراق را بر سپید و خاصه از اهل بصبره پرسش کرد و این الگو گفت ایشان بصبره میر بصبره را حاضر شد و مردم بصبره را بخوردند چون آن کرده از شام باز بصبره شدند و بخان بن الگو که شتر عبدالله بن عامر است گفت کیت از آل بنکر که با این الگو اخلاص و دار گفت عبدالله بن ششیخ ابیگری پس در بر غم این الگو که کیت خزان داد اما از انوی چون مویه فرستد کار بصبره را بدانت عبدالله بن عامر را راعل مگر کرد و او را حاضر شام ساخت این هر سنگام را بعضی رسانید که عبدالله بن عامر را بر من حقی است مگر خست رو داد و دیدار کنم و حتی از در محضر خفایات بکالم مویه گفت رو باشد بشرط که بچه در میان شمایه نیک و بد گفته شود با زانی و مرا برستی میرانی زیاد به پذیرفت و در رفت و چون بر عبدالله رو داد زیاد را مجال سخن گذاشت فَضَالُ الْأَنْبَاءِ عَامِرٌ هَيْبَةٌ مِمَّنْ هُنَّ أَفَادِي وَلَقَرَضُ لَعْنَتَا لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَلْبِغَا مَعِي مِنْ فَرْشِي بَحْلُفُونَ أَنْ أَبَا سُفْيَانَ لَوْنِيَاثِرُ مَهْمٌ فَطُرُ

این عامر گفت این و این ای سپهریمه آثار مرزشت میثاری و اهل مرزشتی نام میری مانا تقصیر غم داده ام که چنانی بزرگ انضادید قریش حاضر سازم که چه کسی کان مگویند یا کنند که ابوسفیان هرگز نمیرد و دیدار کرده است پس زیاد را نزد او باز شد مویه پرسش کرد که چه کشید و چه شنیدی زیاد خواست که بقتله دستور بدارد مویه را دست باز داشت تا بجا بیاورد که گفت مویه در ختم شده و حاجب را گفت هرگاه این عامر فرزند زاید و نیز دیگر من با وجود بر دهن اسب و بزن و از پایان درگاه او را باز زن و راه مگذار چون حاجب او را راه بدرگاه گذاشت این عامر چاره گشت و نیز از بنو عجمی مویه آمد و شکایت بدو آورد و نیز یک گفت همانا زیاد را به بدیدار کرده باشی گفت چنین است پس زیاد را بسبب مویه در آورد و مویه چون او را دیدار کرد و برخاست و میری درونی شد و نیز با این عامر گفت میباش کان میرود که بیرون شود پس از زنانی دراز بیرون شد و چون در دست دشت که بر او به بیت نیز و نیز مثل محبت

جنگ نام کتاب دوم

پیشین

جسده پنجم از کتاب دهم ماسخ التواریخ

۱۹۳

بود قدح قزو از ان روز را بگویم سوگند یاد کرد که چندانکه زنده باشد باز در شش زیاده سخن نکند این بود تا این که
که زیاده آنست که کرد ابو بکر و بعد از زیاده در آمد حاجب چون او را گرفت و دوان دوان نزد زیاده رفت
و کشتن آنست برادرت ابو بکر در میرسد زیاده را عجب آمد کشت تو او را دیدار کردی کشت آنست ابو بکر دست کرد
نه سخن بود که ابو بکر در رسید و زیاده را پسری که در دامن داشت ملا حجه سینود ابو بکر روی سخن را از زیاده و بگرداند
تا سوگند خویش را تابه نکرده باشد پس خطاب با آن کودک کرد و کشت با نای پس چگونه همانا پدرت در اسلام بر کار
بزرگ سوار شد و خطی عظیم آورد و کشتن با در خواست و ستم را بر ما نسبت کرد و رضا داد که ما را دوزنی را زین باشد و از فرزند
پدر تو عید سیرون شد سوگند با خدای هرگز ستمه ابو سفیان را دیدار نکرد و اکنون میخواهد حادثه از آن بزرگتر باشد
کند آنست آنست که نموده و از مدینه بایر شش عبور و او ام حبسه و شرا ابو سفیان زود بر سوختن است و از اذیت
مومنین است اکنون یاد او را خواهر خویش میخواهند و ناچار است که بسری آورد و او را دیدار کند اگر ام حبسه او را دهد و
برادر خواند آنست حرمت پیغمبر کرده باشد و اگر او را راه ندهد و در حجاب رود زیاده وضیعت شود این کشت با نایستاق فضائل
و زیاده از الله با آنجی عن النصیحه خبر کانت اذ انصب زیاده کشت ای برادر خداوند ترا
پادش نیک و ما که بشر وضیعت فامیخی خواه بر من شمشاک باشی و خواهر شود ابو عمر بن عبد البر که یهودیه از بر کار
تشد استحقاق زیاده و خواهر و را با پسری که که مخد نام داشت کاپن بست زیاده در خدمت مویه نذریم زیارت حج
کرد و بعد نه در آمد و بگویم ضیعت ابو بکر و دیدار ام حبسه و از ترک کشت بر و اتنی ام حبسه از وی در حجاب شد و بعضی گفته اند زیاده
در سفر که راه بگردانید و بدید و زیاده را سخن ابو بکر بروی راست نیاید قال الحسن البصری ثلاث کتب فی حق یوسف
لو لکن فیہ واحد منهن لکانت مؤیقه انما انزل الله علی هذه الامه بالشفها و حتی اقرها اخرها و
اسلمنا فی اخرها زیاده امر اعنه لقوله رسول الله الولد للفرش و للظاهر الخیر و کتله بخرید
حلی و انما و انما حج و کتله بخرید یعنی حجری کشت که مویه سپه خیر در اسلام آورد که در ایامی که از آنرا در درین
عمره هلاکت است کشتن قدرت دادن سفهای قوم را بر دست و زحمت مردم دوم استحقاق زیاده و بن ایدر از بفرزند
ابو سفیان و برادر ی خود بر خلاف حکم رسول خدای که فرمود الولد للفرش و للظاهر الخیر کشتن او و بخرید بر او ای برادر
از حج و احباب حج و هم در این سال مویه سفر که نمود با مردمان کج کشت و زیاده و بن ایدر از بفرزند
خو اهر مویه چنانکه بدان اشارت رفت زیاده را برادر ی نپذیرفت و از وی در حجاب برت و هم در این سال ام حبسه
و شرا ابو سفیان که شیخ رسول خدای بود و وفات نمود و مردان بن انکم بر او نماز گذاشت و بن پیش شرح حال او در کتاب
رسول خدای در ذیل احوال زو جات پیغمبر مطهر کشت و هم درین سال مویه فرمان کرد تا بر بن بطا بالشکری در خور
سجانب دهم تا شن بر و تا در قسطنطنیه بر بطا رقه و سپاه روم زرم داد

سجانب دهم تا شن بر و تا در قسطنطنیه بر بطا رقه و سپاه روم زرم داد

ذکر فرمان گذاران صحر

از بن برش رقم کردیم که قتیبه بن ابی سفیان که با مویه برادر اعیانی بود و از جانب برادر حکومت مصر داشت او در جنگ
جبل در پیش غایب بود و در میدان جنگ را عو گشت صمیمی گوید و از خطبای بنی امیه است و همچنان عبد الملک بن مروان
از خطبای بنی امیه داد در خبر است که قتیبه بن ابی سفیان کیتن از فرزندان خود را انکرست که مرد بر انحنش نهی کشت

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۱۹۰

در بعضی نسخ
در بعضی نسخ

مستم می کرد فقال له یا بنی ترو سمعتک عن استیاج الحاکم انما لیس انک عن الکلام میفان السمع
سهرشک الطایل وکذا وکذا کما فی اصل من فی السعدیهما من ردّها کما استثنی بها
فانها کما گفت ای پسر کن کوشش خود را منور دار استماع حق چنانکه زبان خود را یکسره می داری
از سخن کردن بختی وستم زیرا که سمع شریک است با کلاه کوبیده و سخن که جلال آن کلاه را فرود و معیده و چنانکه کوبیده
استغنی کرده در کتاب زبده العکره عتبت بن ابی سعیدان را انصاحت پارس استوده انداخته بختی بن ابی سعیدان چنانکه
بدان اشارت شده و از عجبان گفت موی بجای و عقید بن عامر بن حسن ابجی را فرزان حکومت مصر داد و مدوی عقیده و شعر
بود و دشمنار صاحب رسول خدای و مهاجر بن سابقین میرفت پس حکم موی با خصلت و خراج بر دوش و مملکت مصر را
مطام آورد و در اراضی از غنچه زمینی بود که از کثرت سیباج درنده و حیات گزنده و هوام الارض و کجکس را مجال
عبور بود و عوس منصور می سیکوید عفره خدای را بچاند و خواهند شد که آن جانوران را از آن زمین دفع و کشتند
با جایت مقرون شده ان جانوران را ازین طریق پروانندن پیش داشتند مردان از دور و نزدیک می بختند که
که سیباج بچکان خود را با بدن چلدا و پروان می نمودند ای انا ما ذلکون فی هذا فاطمونه ان ازین جانوران می شد
سینه خفروان را با نهاد و در بختان سیباجان می نمود و در امارت خویش محال پسندید معروف کشت بود که در تاریخ
مصر حکومت از غنچه و سیباجان فخران را با سیباج عتبت بن عامر رقم کرده و در زده العکره با سیباج عتبت بن عامر
مصر سده که غنچه کردم از دیگر کتا بجا عتبت بن عامر از مد مدت امیر المؤمنین علی علیه السلام بود و در جنگ همدان شهید شد
پس آنکه که بنای قبر آن کذاست عتبت بن عامر است چون زده ای بر این سپری شد موی سید بن محمد بن انصاحت
الانصار ای اطلب داشت حکومت مصر را با و کذاست عتبت بن عامر در شهر ریح الاول در سال چهل و هشتم هجری انصر
مرحبت کرده و مدت حکومت او و سال و سه ماه بود و هشتم در این سال مغرب شد که از جانب موی حکومت کوه داشت
صمصه بن جوهان را فرزان کرد که بر خیزد در میان جماعت علی بن ابی طالب علیها السلام را عن ای فرست صمصه بر جات
و در میان جماعت فرما برداشت فقال ان امیرکم هذا انکم علیکم فالتقوا و است
الله و گفت ای مردم که موی مغرب شد که امیر شماست را فرزان مید که علی علیه السلام را عن کس نیست کشید و را
که خدا ویدش کن که و از انعامی بن کلاه عن مغرب بن شعبه را در خاطر خدا و او را همسی عن فرستاد

د کرد و فاج سال چهل و پنجم هجری

عاصرت بن عبد الله ازادی از جانب موی حکومت مصر و داشت و او مدوی این امر که بود و مدوی است و
و کذا و قوت رفق و وفق نداشت لاجرم شهر را بمصر و دست ستم از استیج بر آورد و دزد و مردار با مال هبت عاصرت
راحتند تا مار عدل و قضا و سیلاب فتن و فساد و محو و منی کشت صنادید مصر را این شکوی موی بر دزد و ضعف و
ذلت عاصرت بن عبد الله را باز نمودند موی زیاد بن ابیه را که در دول داشت معارج معالی ارتقا دهد و وقت موافق آمد
پس عاصرت را از حکومت مصر باز کرد و زیاد بن ابیه را بکلومت مصر نامزد نمود و فرما کرد ازاری خراسان و بختان
و همد و بخرین عثمان را نیز با و غنچه فرمود اینوقت زیاد از دمشق حمله برون زد و در طریق بصره رسید و داشت و مانند
صرصر مملکتان شکن و سیلاب چنان کن و او را مصر کشت و همچنان از کرده و امجد جامع بناخت و در مرا

حکم مغرب صمصه را
دست علی علیه السلام

حکومت زیاد و بصره
و خراسان

در بعضی نسخ
در بعضی نسخ

انجن

شرح حالات حسن عتی علیہ السلام

عَلَيْكُمْ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ إِنَّمَا أَصْرُكُمْ عَلَيَّ أَصْرُ عَقْلٍ لَا أَصْرُ عَيْنٍ تَلَيْسَ تَحْتَ حُجَّاتِي عَطْلُ الْإِحْلَافِ بَيْنَكُمْ
 وَلَوْ أَنَا بِطَارِقٍ لَا يَلْبَسُ وَلَا مَالِيَا عَطَاءٌ وَلَا ذَرِيفًا وَلَا خَبِيرًا قَبْتُ فَأَدْعُوا اللَّهَ بِالْصَّلَاحِ لَا يَمُنُّكَ فَاثِمٌ
 سَأَسْتَأْذِنُكَ تَوَلَّوْا وَكَفَيْتُكَ الَّذِي لَيْسَ بِأَوْفٍ وَمَنْ يَصْلُحُوا أَصْلَحُوا أَفَلَا تَنْتَرِعُوا فَأَنْتُمْ لَكُمْ بَعْضُهُمْ
 فَلَمْ تَنْتَرِعُوا لِيْلَيْتُمْ بِكُمْ وَبَطُولٌ لِيْلَيْتُمْ خَيْرٌ نَكَمٌ وَلَا تَذَرُوكُمْ أَحَا جَعَلْتُمْ مَعَ آتِهِ لَا اسْتَجِبَ لِأَحَدٍ مِنْكُمْ لَكَانَ مَرَكُ
 حلاصه اشکات در داری چنان می آید میگوید بایر مردم صبر و مادی را فرود و کرای سرف و طغیان سندی طاعنی آن
 سوره است و در آن مکان شایع طغیان سپردند و فرزانگان شاکر و در دو کار اسهل و آسان شریک طغیان
 عظیم خطبه که است که گوید کاش شادان نشود و ناکسته و در کاش شاکر و بجزر که با بجزر جدا مصداق فرمودید و
 کتاب حذر از فرات کردید و ندانستید که خداوند فرزان بردارن را چه پادشاه داد و سپهرمان را چه کفر و نفاق
 در مدتی که هرگز بنیاد نشود آیا احطام و دینوی چشم تبار آورده بود و تنویر انسانی که کوشش شمار اگر شاکه که سرای
 فایز از جهان جاو دانی بر گردید هیچ فرای دینی آوردید تا این طلب عظیم که از آن پیش کس نشان نند و در اسلام آورید
 چه دست باز داشتید تا مردم مصعب بدست شتمکار و مشهور و منسوب گشتند و زنان بچاره در در و روشن سلب
 نهادند و حال آنکه شما محاسن و حدیث بودید آیا در میان شما سر و دندان نبودند که از سرف متب و غارت روز
 آن طاعیان را دفع و دست چاش و شمار که خوشا و نذا خود را دستار شد بدین ایش پای زید بی نام که
 عدد می شتمک توانید شد و متعدی شتمکار و اعطاکر دید همانا هر مردی از شما بود و آنجا خود را محفوظ سپیدار و
 محفوظ داشتند کسی که از خدا می ترسد و از رنج و خشم از شما از جماعت عقلا نیستید چو متابعت می نمود و بدو سوار
 ایشان را نیز دادید تا برده اسلام را چاک زدند و پوشید و از برای او نه گنیم یکبار شمارا امتاعت نمودند و در کاش
 شک و در پای حای که در حرام مادر و در جام و شراب ناکای که این کاش نخورد را اگر چه بدم و حشر باشد
 با زمین سنوی دارم تا من بهین امر ایش و ردی کردم و دستم که در آخر کار بدان سوال اصلاح پذیرد که از اول
 پذیرفت و آن رفیق پسینی است بیرون ذلت و ضعف شدت و عظمتی است بیرون ظلم و عطف گویند با خدا که من
 مولی را بصیایان عباد خود می دارم و مقیم را بجای می فرستیم و آینه و رنجفر و نده و عذاب می کنیم و صبح را بکناه
 مقیم عذاب می فرمایم همانا گنجی که بر سر از نگر گشتن جهان را فرود گیر و دست خویش زیانها کرد پس اگر من در دینی نیستم
 رو هست که با من مخالفت آغازید و بصیایان من در زید و کس که فرسایش زیانی پسند بر دست منت که زبان
 ادرا اصلاح نشد تا من بایر مردم بر نیز بر زبانیکه شبان تیر از سر می در شود بدیه کس که دست خود را در مقول
 سازم و شمارا محاسن حاد مبقدر مدتی که جبری بگوید و دود و موی شمش با زانند ان ایلام بر نیز بر از دعوت جا طیت
 را چون ما خود را در زبان شمش را ازین بآرم همانا حدیث کردید شما اعدای چند که ایچ پیش نشود و ما نیز حدیث کردیم
 از برای هر حصیتی خوبی پس کسیکه عرق کند پوت جماعتی را از دین سر و سازیم و کسیکه بر قوی ایش در اکلند و از
 با پس میسر کنیم و کس که مرغان کسی غلب افکند و قلب و لب نیم و کس که قبر را بنش کند و از نده و گویم
 پس است و زمان خود را از زبان من باز دارند و دست و زبان خود را از زبان شما از مردم که بر دین تکلیف

۱۹۷

کَلِمَاتُ اللَّهِ أَنْ تَعْبُدَ
 مَنْ تَعْبُدُ كَيْفَ تَعْبُدُ
 وَتَهْوِي أَنْفُسَكُمْ
 إِلَى اللَّهِ أَلَا إِلَهُ إِلَّا اللَّهُ
 أَلَا إِلَهُ إِلَّا اللَّهُ
 لِيُجِبَ تَعْبُدَ كَيْفَ تَعْبُدُ
 فَتَجِدَ كُلَّ نَفْسٍ لَهَا
 أَنْ تَبْذُلَ مِنْ نَفْسِهَا
 ظالم

شرح حالات حسن محمد بن علی اسلام

در این کس در بهان حاجت مردم هرگز محبوب بناسم در محافظان حدود و ثغور و بر سر شب در آید و حاجت مند در
 بندهم چون اینکلمات را گویند مردم ساحت بآرامگاه و بیست ستافت هم در کتب معاصره که باطنی از اهل سحر و مالک
 در اینک انداخته و باطنی صوت درآید و درینند زیاده گفت این صیت که شد چندین از مردم ترسید و ناگاه در زیر کمر افتد
 و ما و یکدیگر در روز ترا حمله میکند از بیم و نادی میافکنیم که اگر تو صاحبی و شوقی بدست شد میگوید باشد و اگر نه آنچه
 در حق تو روا داریم مورد ملائمتی بنامشیم این قصه حاضر زیاده از میزان غضب ملت به ساخت کشت پس من گفتم در هر یک
 بد چنانم در شب را بستی با یاد کرد و صبحگاه در آن کرد و آمدن را در سجده جامع اکنون یافته گفت ای مردم عادت
 ناست و دشوار را در تنم و بدیدم شمار یکجا و حمله محارم و اینست با ندازه و میر تمام و خراسان و حجاز است و حنین را
 و اینست و ساحت پذیرای منم در آن شود و این یکجا هر کس را بعد از نماز خفتن عوام من در کوی و بازار و سنگ گرسند سر درآید
 مردمان متفرق شدند و این را در بازار سخنان حکام سابق گرفته چون یکجا تمام سپری شد با صاحب شهر و صاحب القبه
 بر چهره بر بوی طلب کرد و گفت مردم خود را که در سواره و پیاده چهار هزار تن سواره و پیاده و ده حاضر کن بعد از
 نماز خفتن با ندازه که قاری یک سجده قرائت کند کجای باش نگاه مردم خود را در کوی بازار بر سر پران کند و کن
 هر کس دست بآید که چه سپهر عید الله باشد سر بردار و اگر گیت را مانده ای و یا زانی گریست بزم عید الله گرفت
 و شت گیتین بفرستد در پای افروز زیاده میکند و شت دوم بجای و سر پا در دو شب یکم یکم بر پا در دو شب یکم یکم
 برآمد و مردمان بعد از نماز خفتن چنان تخیل بوی خانه های بشتافتند که اگر کسی را فعل ایامی بیرون بیند چندین نمی پاشند
 که فعل خفتن فرا گیرد و مع قصه جز زیاده کار بر سر و انتظام کرد و حجت امارت را پذیرد و کمال رسانید بکوه و باطنی از
 عوامان و چون ای از نماز مان در کوی و بازار بر سر و عور و سید و اولو کسب این بن العدوی که ششینی سالخورده و دامنیا
 بود و زبانی گویند و حاضری را شنید و هشت و هشت عزلت می آید مردم بود مالک بختن با در سید همه قوم و محمد اسب
 هفتاد و گفت کبست این جلیب که در میرسد گفت زیاده ای بیفان گفت سو کند ما خدای از او صعبان خیزد و عوی
 و عینه و عینه و محمد فرزند ی بناده زیاده و کبست و از کجا خود را از او صعبان است و عوی به پوست این جنس زیاده
 برود را و را اده و آید گفت و دست و دینار زر با بوعریان فرست و دین این ملک را بر جوشن بسته و از زیاده از منجرب و اسب
 و هشت و دینار زر با بوعریان فرستاد چون رسول زیاده آن زر بجز با بوعریان آورد و گفت سپهر غم
 نوزاد من ابی صعبان که امیر عراق است این زر نزد یک تو هدیه فرستاد و اتفاق کبی با بوعریان گفت سو کند با جدا
 که او سپهر غم منت و صلح کردم که در دیر زیاده مالک امارت در کوی جو بر سید و مالک ابو کسب بارزا
 و بدست نالی خنایز بکشد و از بوعریان سلام داد و ابو عریان بخت بکشد این کرب صیت گفت ای دوست
 زیاده و صوت ابو صعبان راستندم این قصه را در خدمت محبوب شرح کرد و در او را شکست آمد و این اشعار را ابو عریان گفت

مَا أَتَيْتُكَ إِلَّا بِمَا يَرْضَى الْكَافِرُ
 أَنْ لَوْ تَنَكَّ مَا الْغُرْبَانُ الْوَارِثُ
 أَمْسَى الْإِيَّاتُ زِيَادُ فَيُؤْمِنُ
 تَكَرَّرَ أَصْحَابُ مَا أَتَيْتُكَ بِغُرْفَانَا
 لَللَّهِ زِيَادُ لَوْ تَنَكَّ مَا
 كَانَتْ لَهُ مَا أَتَيْتُكَ بِغُرْفَانَا

چون این اشعار را ابو عریان قرائت کرد در پاسخ گفت

قصه ابو عریان
 با زیاده

نویسنده حسن بن علی
 در کتب معاصره که باطنی از اهل سحر و مالک
 در اینک انداخته و باطنی صوت درآید و درینند زیاده از میزان غضب ملت به ساخت کشت پس من گفتم در هر یک
 بد چنانم در شب را بستی با یاد کرد و صبحگاه در آن کرد و آمدن را در سجده جامع اکنون یافته گفت ای مردم عادت
 ناست و دشوار را در تنم و بدیدم شمار یکجا و حمله محارم و اینست با ندازه و میر تمام و خراسان و حجاز است و حنین را
 و اینست و ساحت پذیرای منم در آن شود و این یکجا هر کس را بعد از نماز خفتن عوام من در کوی و بازار و سنگ گرسند سر درآید
 مردمان متفرق شدند و این را در بازار سخنان حکام سابق گرفته چون یکجا تمام سپری شد با صاحب شهر و صاحب القبه
 بر چهره بر بوی طلب کرد و گفت مردم خود را که در سواره و پیاده چهار هزار تن سواره و پیاده و ده حاضر کن بعد از
 نماز خفتن با ندازه که قاری یک سجده قرائت کند کجای باش نگاه مردم خود را در کوی بازار بر سر پران کند و کن
 هر کس دست بآید که چه سپهر عید الله باشد سر بردار و اگر گیت را مانده ای و یا زانی گریست بزم عید الله گرفت
 و شت گیتین بفرستد در پای افروز زیاده میکند و شت دوم بجای و سر پا در دو شب یکم یکم بر پا در دو شب یکم یکم
 برآمد و مردمان بعد از نماز خفتن چنان تخیل بوی خانه های بشتافتند که اگر کسی را فعل ایامی بیرون بیند چندین نمی پاشند
 که فعل خفتن فرا گیرد و مع قصه جز زیاده کار بر سر و انتظام کرد و حجت امارت را پذیرد و کمال رسانید بکوه و باطنی از
 عوامان و چون ای از نماز مان در کوی و بازار بر سر و عور و سید و اولو کسب این بن العدوی که ششینی سالخورده و دامنیا
 بود و زبانی گویند و حاضری را شنید و هشت و هشت عزلت می آید مردم بود مالک بختن با در سید همه قوم و محمد اسب
 هفتاد و گفت کبست این جلیب که در میرسد گفت زیاده ای بیفان گفت سو کند ما خدای از او صعبان خیزد و عوی
 و عینه و عینه و محمد فرزند ی بناده زیاده و کبست و از کجا خود را از او صعبان است و عوی به پوست این جنس زیاده
 برود را و را اده و آید گفت و دست و دینار زر با بوعریان فرست و دین این ملک را بر جوشن بسته و از زیاده از منجرب و اسب
 و هشت و دینار زر با بوعریان فرستاد چون رسول زیاده آن زر بجز با بوعریان آورد و گفت سپهر غم
 نوزاد من ابی صعبان که امیر عراق است این زر نزد یک تو هدیه فرستاد و اتفاق کبی با بوعریان گفت سو کند با جدا
 که او سپهر غم منت و صلح کردم که در دیر زیاده مالک امارت در کوی جو بر سید و مالک ابو کسب بارزا
 و بدست نالی خنایز بکشد و از بوعریان سلام داد و ابو عریان بخت بکشد این کرب صیت گفت ای دوست
 زیاده و صوت ابو صعبان راستندم این قصه را در خدمت محبوب شرح کرد و در او را شکست آمد و این اشعار را ابو عریان گفت

جلد پنجم کتاب دوم ماسخ التواریخ

۳۰۰

أَحَدًا لَنَا صِلَةً يَحْيَى الْقُتُوبُ بِهَا
فَذَكَرْتُ يَا أَبَا زَيْدٍ سَعْيَانَا
أَمَّا زَيْدٌ فَصَحَّحَ مَنَاسِبَهُ
عَيْنُهُ وَلَا تَفْخِرْ فِي الْحَيَاةِ نَهَانَا
مَنْ يَنْجِرُ الْبَصِيرَ جَنْبَ تَفَعُّلِهِ
أَوْ يَسُدُّ شَرَّ أَصْبِهِ خَبْرًا كَانَا

اگر چه زیاده زبان ثبات بود و غریبان و در نسب خود بطای دوست و دیار ز رفع کرد و کن نشان گزیند و او هر شست
در خاطرش نقل می انداخت بگوید بر فراز بنفشه و خدایا سباسب کجاست قسم قال الله انما بعد فان معاونه
عبر حروف علی و قومه و انما یکن الی الخ و یسبیه من البصر منه و قد شدید الشیء و یما قد باعکم و الخ و
اخر ان یمنع و الله حجت و وضع البینای کان علم و قد دخلت عنکم و انا اعرف صید بی من
عندکم قد مت علیکم و قد صا الی العد و صید بی و انا و امکا شیخا قلنا لیک
کل امرء علی ماله صدق و لا یکوثر کله شجرة یحجر علی اوداجه و لیعلم احدکم اذا
خلا فی نفسه انی قد یکوید موبد از قوم خویش خوفا که بود و بروی و جب نیست که می کند در نسب خود
بگوید که با نسب و هر بوطینت ها را که اوان نامه شهادت کردند بدان سان که شنیدید و دوستید لاجرم متابعت
حق و اهل قاصد و او حکم خدا و ندم را بر او در خواند و خداوند و انا تراست که در عقوبات امر و وضع سپند فرود آنگاه
گفت امان بودم من زبان سپاس و دشمنم و بر بنیر و دستان و دشمنان خود و انا و شناسا بودم اکنون بوی شما
باز آدم و نکرانم که دشمنان و دستان شدند و دستان دشمن گشتند اکنون فرض می باید که هر مرد از شما صبر خود
را بکوش نثار و زبان خود را کار و کدوی خود از دود بداند که بیشتر من در دست منت چون از پی نگاری بر کشم در
کشید و ندارم بچکلات بخت از بنبر و دشت
غلاف تخم و چو غلاف کدازم بر جوی
و کز بنیان قواعد و قوانین زیاده این سپه و نظم جرد و دیگر بلکن و سخت فزایدست

و انما بعد انما یکن الی الخ و یسبیه من البصر منه و قد شدید الشیء و یما قد باعکم و الخ و

سبابت زیاده و نظم
مملکت

چون زیاده این سپه بر سنده حکومت استقرار یافت مردم را از در پیم و امید و وعد و وعید عارف و غیره سنده دشت
عبادت بن حصین البری و امارت شرطه و او و جید بن حصین بنیه امارت شرطه دشت چهار هزار تن از اهل شرطه و بخت
فرمان ایشان بودند و اجماعت حفظ و حراست شهر و نظم و نسق کوی و برزن داشتند و این دوش که امیر بودند هر یک
حربه که علامت امارت شرطه بود در دست داشتند و با گروهی از پیش روی زیاده و گروهی و با زار و عور صید و ندیک و ند
چنان افقاده که جید بن حصین از پیش روی زیاده و با عید الله بن حصین سخن میجا صده و مناقشه می کردند این گروه را بر زیاده و ثوار افتاد
و با یک جید بن حصین زد که آن حسیه را که علامت امارت شرطه است بچکن می توانی جید از دست بکنند و از این منت
عزت گرفت و عید الله بن حصین ناگاه بیکه زیاده و داع جیان گفت امیر شرطه بود و زیاده و ابعاد است بود که هر شب از پس
عشای آخر که نماز خوان بچکل با سرهای خویش شده نماز می کردند و فرمان می کرد تا مردی سوره بقره را با امثال
آن سوره مبارک را بر تیر تیر از دست میگرد و چون از این کار فراموش می یافت حکم می نمود که صاحب شرطه فرمان برادران
خود را بر قامت میبرد و محنت کند و از این وقت تا هنگام باید و هر که را در کوی و با زار و عور و چار شود میسر برادران زیاده
اول کس بود که سلطنت موی و راهستوار نمود و هر در ابطاعت او باز و دشت بر کس از شیعیان علی علیه السلام
میدانست کردن بزد و فتنی و بیعت و ششبی قلیل و خستنی اندک هر کس را از دوستان امان علی علیه السلام میبرد و نذر بریدشت

شرح نامت امام حسن مجتبی علیه السلام

و مردم از بهلول هببت و همواره تر زلزل و مضطرب بودند و چنان بود که اگر چیزی از دست مردی با حیب زنی در ۲۱ بازار و کوئی بصره می افتاد و کسی را قدرت نبود که دست موی بکیر فرزند و پنهان بود اما حاصل بر کسیه و یا کس میباصت بر درختی ای بی شوهر در کسری خود بی اختیار ابواب خانه را میدوید و گشتند و از دزدان و مردم ترسید این بود که میبایست با کسی که ترسیده بود و میباید گفت این هببت گفتند که مرا خانه غیر میرسد گفت دست این کار بردارید من کفتم هر مال از هر کس برده شود بر دست من است او را گفتند بار کافان و عجب کردند کافان در شوارع و طرق از دزدان و راه زنان این هببت گفت من گشت بصره را با دیدم نظام کرد اگر میزدی اینجا را میبایستم چگونه حکم من بر دیگران در آن خوابد گشت که کار بصره را با تمام و دیگر شهر را و معا بر خواهم برداخت و سرانگشتم که اگر در میان من چند سران چیزی ضایع شود فاعل آن شر را میباشم و او را را میباید بقتل من محاب بود و ایشان را پیش و کلام رسید تا میباید در هم روزی میداد و عارض شدن بد را گفتند فی این شان را در حصال را بدیدار کرد و بدو فرستاد

الْأَمْسُ مَبْلَغُ عَنِّي زِيَادًا	فَقِيمَ أَخُو الْخَلِيفَةِ وَالْأَمِيرِ
فَأَنْتَ يَا مَامُ مَعْدِلٌ وَضِدٌّ	وَحَرَمٌ حَسْبُ تَحْضُرِكَ الْأُمُورُ
أَحْوَكُ خَلِيفَةُ اللَّهِ ابْنُ حُرَيْبٍ	وَأَنْتَ وَبَنُوهُ بَعَثَ الْوَزِيرُ
فَضَلُّوا عَلَى الْهَوَى وَنَاوَلُوا	حَبَّتَهُ مَا يَجِيءُ لَهُ الظُّمْبُ
مَا يَرَى اللَّهُ مَنْصُورٌ مَعَاذَ	إِذَا حَارَ الرِّجَّةُ لَا يَجُوزُ
بَدُو عَلَى بَدَنِكَ كَمَا أَرَادُوا	مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَحْلُبْ عَمْرٍوسُ
وَقِيمَ بِالْيَتَامَى فَلَا عَيْنِي	لَنْتَمُ بَتَّكَ كَيْتَ لَا تَنْتَمُ
لَنَا عَمَلٌ لِرَجَالٍ يَهْوَاهَا	فَمَا يَحْفَ ضَعَائِفُهَا الصُّدُورُ
وَحَافٍ لِحَاظِهِ وَنَ كَيْلُ نَادٍ	بُعِثَ عَلَى الْخَافَةِ الْوَلِيُّ
فَلَمَّا قَامَ سَبَقَ اللَّهُ فِيهِمْ	ذِيَادُ قَامَ أَبْلَجُ مُسَبِّحٍ
فَوَيْلٌ لِمَنْ خَذَنَ عَمْرٍوسُ	وَلَا مَصْرُغٌ وَلَا فَنَانٌ كَيْتُ

تا ما زیاد جامعی از هببت رسول خدا را حکومت داد و تقدیم خدمت خواست و از ایشان اسنانست حبت عثمان بن حصین لغاری را فضاوت بصره و عظامند و حکم من عمر لغاری را حکومت فرامان فرستاد و سمره بن جندب و انس بن مالک و عبدالرحمن بن عمرو را هر یک بجای کاشت و او اول کس است که جماعتی را حاضر بجای و عمو را بر پیش روی خود روان میداشت و ایشان را بقتل حارس بود ند که هم کلام میزد و کوئی باز را در پیش روی او عجب میدادند و چون حکومت کرد از جانب معاویه نیز با او تعویض یافت همچنان حکم من عمر لغاری را حکومت فرامان باز گذاشت و سایر رجال را که در هر عیدی از طلا و فرامان حکومت داشتند تحت فرمان او گذاشت و هم در این سال حکم معاویه روان بن حکم حکومت مدینه و نهب سیج سفره کرد و با مسلمانان حج گذاشت و هم در این سال حصه دختر عمر بن خطاب که زوجه رسول خدا بود و وفات نمود و مادر او زینب دختر معطون است و او با عبداللہ بن عمر بن خطاب از یک مادر است و ما شرح حال او را در کتاب رسول خدا در ذیل نزاجات مظهرات

وفاقیه رزوه
رسول حبت

جدید بنام ویم ماسخ لیداریج

وفات بدین

مرفوم دشتیم و او بسکام وفات نصت سال دشت دهم در این حال زید بن ثابت انصاری وفات نمود
 و او بشید عثمان بود و علی بن زید دست میداشت کتبت و ابو سعید است شرح حال او در کتاب رسول خدا در ذیل کتاب صحاب
 و دیگر کتاب ماسخ تواریخ نگاشته اند چنانکه رسول الله صلی الله علیه و آله قال له باذن الله
 و انانی کتب بالعبرانیة و الفارسیة و الرومیة و الا حب ان یقرأها کُل احد
 ذلک فینعلم هذه اللغات فانفعها و او در مدینه وفات کرد و مردان بن الحکم حاکم مدینه بر او نماز گذاشت و در وقت بجا
 و شش سال دشت ابن عبد البر وفات و او در سال بجا و ششم هجری دشت و در میان اصحاب پیغمبر خرد
 زید بن ثابت میت ابو بربره در وفات او گفت ملک خیر هذا الایامه و دهم در این سال عثمان بن حنیف برادر
 بن حنیف وفات نمود و او را و هند و خضر را بن عباس است افسند و او سب و او در کتاب اصحاب رسول خدا
 رقم کرده ام و قصه او را با عایشه و طلحه و زبیر در کتاب حمل مرفوم دشت و ششم از اصحاب علی علیه السلام حکومت بصره دشت
 و عمر بن خطاب و ارمباحه اراضی مالک مامور دشت و او خراج و جزیت بر امانی دارا منی مملکت است و عمر
 بن خطاب و او را وزی یک ربع مش و پنجره هم اجری میداد و او از کتبت و طوان ناسل فرات را ساخت کرد

وفات عثمان بن حنیف

و در وفای سال چهل و ششم هجری

عبدالرحمن بن خالد بن ابولید حکم معویه بالکری ساحه باراضی روم ناسخ بود و دهم در این سفر جلا دهنه نمود و حصنها
 کشود و بسیار کس از بطارقه روم را کجکت و بسیار وقت لشکر ملک روم را که این وقت منقطع دوم بود شکست
 نامش در بلاد بلند شد و شخص در خاطر با از چند کشت مردم شام طبعاً و سستار وی شدند و او را پشیمان اسلام
 دشت شحمت و بر جو یغییل اقاد و هم کرد که مبادا چون پدرش خالد بن ابولید در میان امت مکانی بدست کند
 که دلهاموی او رود و وزی مصدر رومی تواند شد پس او را از بلاد روم طلب فرمود و پوشیده این آمال اضرائی
 مکتوب کرد که چون عبدالرحمن از روم مراجعت کند و در محض نزول فرماید او را هر چند که دانی پاره از منم نفع بخوراند
 و ملاک کنی در پاداشش انجیزمت و در جزیت از تو بگیرم و بزیادت خراج محض را خاص تو گذارم که بکرم چون
 عبدالرحمن در مرجع از روم وارد محض کشت این آمال فرضی بدست کرد و بدست ممالک او پاره از جلاب
 مسموم بدو نوشانید و او در محض هلاک شد معویه حکم و فای عهد خراج محض را با این آمال عطا کرد چون این قصه
 شنید کشت و گوشه خاص و عام شد پس عبدالرحمن که خالد نام دشت برای عروه بن الرثبه بن العوام
 رفت و در نزد او نشست عروه گفت کیستی گفت خالد بن عبدالرحمن بن خالد بن ابولید عروه گفت ما فعل ان آمال
 چه کردی با این آمال چون خالد انجن بشنید متوالی از نزد عروه برخاست و بر اسب خود زین بست و در نشست و
 بجعل و ترهت نامحس برانند و در طریق این آمال گمین نهاد ناگاه او را انحرست که را که در میر سدا ز گمین کاههرون

قتل عبدالرحمن بن خالد بنسبم

بدر و در مدینه

حبت و این از جوزه بخواند

اَنَّا اَبْرَسْنَا لِلّٰهِ فَاَعْرِضْ
 لَعَلَّكَ الْاَحْصَى وَ دِیَنِی
 وَ صَدَائِمُ اَصْلَیْهِ عِیْیَی

و شیخ بر کشید و بر دوا این آمال را کجکت چون انجس معویه بر بند خالد را که گرفت و وزی چند مجوس بدشت

منهج حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۳
 ایضا این آری را دست داد و او را ساخت از بنف خاله از شام طریق مراجعت گرفت و میرآید و حاضر مجلس
 سرور شد چون عرو او را بحضرت چنان گفت و فاعقل انرا اقبال خاله در جواب گفت فاعقل انرا و لیکن بنا
 فاعقل انرا و لیکن بنا کسایت از آمدن این آری اقبال را که قائل پدرم بود بستم بکنش این جبر سرور را که قائل بدست پدرم بود
 بودند که اشتبه و خونخواهی کردند و بهم در این حال هم و عظیم و بصیرت سرور را که در غرض از شراست خوی زیاده
 بودند بستم بکتاب بود اگر بکین و روزی است از این سوی بمانوی شدند و تنویدی از اینکار بدست منوالست
 کرد تا جابر حجت نمود و پوشید و نیز نیست و شغای بکین باشد که زیاده و او را امان و عهد زیاده پذیرفت و او را
 امان نهاد و بچنان از شخص حال و دست باز داشت تا او را استیکر ساخت پس بفرمود او را بکشد و بر سر آری
 او را زدند و عظیم را چشت کرد تا از جبرین رجعت نمود و فرمود که اگر کسی خویش بیرون شود و مسلم برین سرور را
 فرمود بکشان و باشد بپسندانی بکشد بستم سرکار و در خانه سپردن شود برین سرور و شبنی نیز یک زیاده و گفت
 یک است عظیم در سر آری خویش نیست زیاده حکم داد تا او را نیز بکشد و هم در این حال بفرمود عظیم برین طایفه
 بفرمان صوبه با شکر و در حرجک با راضی مغرب فرمود که زیاده را از اسرار و بولین از رجعت فرمان آوردند
 و بخیری در راضی مغرب بن بیان کردند و آری بنام قیران خواندند و هم در این حال برین حجتان بپسندی
 الا از وی وفات نمود و او را بطلب اعمال حسین بطلب است از بنده و محمد بن بر بنز کاران مردم بصبر راست و در
 سار زاده و ثانی است که شنید که ای که وفات کرد و او را بکجا کسب و در زان را ازی فرود آورد و گرفت و هم در
 حال از خاک فرار سر کباب مشب بریدند این کلمات را با او بستم کرده اند که مشیت ما ان انبت مثل الشا و نام
 هان و بها و لا یمثل الحجة نام طایفه ما بنی ندیدم مانند این جسم که مردم از آن کزبان اند کن فاعل از آن
 دوست بجاری نیز نکرده که آن یمن باشند و چنان طالب حجت باشد و در تده سپردن شبنم که آن
 خبر جادوانی را در بماند با آنکه هر بن حسان از آن استغاف نمود و با عمر کتب کرد که در طاعت محل رجعت نیست
 دیگر با بیجا و بکار و هم در این حال عهد قدیم بنی اونی در کوفه وفات نمود و او آخر کس است از صحابه که در کوفه وفات
 نمود و هم در این سال عتبه بن ابی سفیان بکلمه بفرمود که در بماند از آن کشت
 در کوفت بپسند بن علفان در علسان بکلمه بفرمود بنی حسان

حکومت سید بن عثمان
 در علسان

خاله بن مترالد و بنی انست از عثمان صاحب امیر المؤمنین بنی علیه السلام بود و در کتاب او و جلا و تھا نمود و آری بیکو
 موزار کرد و دیگر کور بن عبداللہ طیشی دی نیز از بزرگان صاحب انحضرت بشمار میرفت چون از بزرگان بنی علیه السلام
 شربت شهادت نوشید و خلافت بر سویی استوار ایستاد و بفرمود خاله و عبداللہ و حبیب انرا که نیز سویی رود و
 پذیرای خسران را شوند و انها که از دست المال در وجه ایشان مقرر است ما خود دار ندانیم بسم بسج سفر
 کرد و بپشت آمدند و بر سر آری صوبه حاضر شده با طلبیدند و بر سویی در آمدند و سلام دادند صوبه ایشان را
 کرم پرسید و بنکد بنواخت و در رسیدن خالد بخت شاد خاطر گشت چه او را در حکومت خراسان بنی بنداشت
 و بی خوست عظیم آن ملک را بعد از مدتی در دست خود را در دیونوقت که نقش این بنی را در لوح خاطر صورتی است
 معید بن عثمان بن علفان از در آمدند و بر سویی سلام داد و صوبه مقدم او را بار ک شمر و در بپسندی خود جای داد

جلد پنجم کتاب دوم نسخہ انوارنج

٢٠٤

۲۰۴ و عظیم توارش فرموده و نگاه روی بدو آورد و گفت ای برادر زاده این چه سخن است که از تو بمن بر سر گشت چه گفت ام
مسیحی گفت میگویند که تو بی کسی که بعد از مسیحی خلافت حق منت وین سزاوارترم از فرزندان زید سعید گفت غلط ندادم
و خطی بنام و داده ام اگر گفته باشم من از زید بدین امر فاضلترم از سخن حق بنام بد چند سوگند با خدای گیاره که پدرم بهتر از پدر زید
و مادر من بهتر از مادر زید بود من محبتش را زید دیدم و با این همه طاعت تو را کردن بکار ایام و سپت تو را و حبش شمر
ام مسیحی چون این سخنان سخت از مسیحی شنید بکنجید و گفت ای برادر زاده سخن بصحتی که می داری پدر تو از پدر زید بهتر است چه
عثمان از من فاضلتر بود و مادر تو از مادر زید بهتر است چه مادر تو قرشی است و مادر زید یمنی است آنرا یک سکه میگویند من از زید
بهترم من سخن بکار داده و روی او از نهضت بکسوی شاهی سوگند بدان خداوند که او را مانند منیت که اگر از نافع عراق تا این بن
که من نشنیده ام رسی پرست کنند و کوش ناگوش آن رکن را مثال و اقران تو دوست در زند من زید را از بهرگان
فاضلتر تا من و دوستم دارم لکن ای برادر زاده و منزلت و حکمت تو عالمت من را فراموش میکنم و سعاد حاجات
مرا بر جوشن و حبس میدارم هم اکنون امارت خراسان را بعد از کفایت تو کردم منشور بکسر و علم بردار و بد کجاست
کوچ میدهد و بنام خداوند آن ملک را صافی میدار و بنظام میکند پس بفرمود تا منشور او را بکاشتش و علم بدادند
مثالی بر یاد بن با سپیدانوفت فرمان کند و بصبر و حسن لسان بود کاشت که ما سعید بن عثمان را بجانب بصره که سیل داشتیم
او را بر دو مال و هب و سلاح چند که والی خراسان را بکار راست بخرید لکن و از او را و نگاران مردی داشتند تا من
مکاب و لکن تا ارتفاع خراج و مملکت را بشمار تو ناکوفت اینوفت سعید غریب درست کرد که از انشام خیمه برون
نزد بر پای ابو بکر بن ابی قحافه عبد الله و عبد الرحمن بن زید و می آمدند و او را دیدار کردند و از حال او باز پرس
فرمودند عبد الله مکتوبی سر سته نزد سعید بخدا و گفت مراد بصبر و کسلی است و مکتوب با و نوشته ام بعد از او
بصبر او را حاضر کن و مکتوب تسلیم و فرمای آنچه از زو سیم بنزد تو آورد و فرمای و بچ سفر فرمای سعید مکتوب سعید
را بستد و راه بصبر پیش داشت بعد از او و در بصره چون زیاده بن با سپیدانوفت یافت مثال امر را که بر میان بست
مردم شریک و فرمان را چند که در زندان داشت بر آورد و بشمار گرفت چهار هزار مرد و برآید ایشان را هب و سلاح
بداد و ملازم رکاب سعید ساخت و چهار هزار درهم نقد بخرید و می نمود اینوفت بعد کسب سعید الله طلب نمود و کتب
و برانزد و اتحاد و جو کتب را خاتم بر گرفت و قرأت کرد و گفت سمعاً و طاعتاً و تم کرده است که چهار هزار درهم حلال
و داده و هر که فراموشی منم کنم سعید را از بن عظامی عظیم کشت آمد و مکان میداشت که برقم کاتب خطائی رفته است گفت
بندار میگویم که چنین فرموده باشد و کسب گفت این باریک باقی و دو سکا فی بر شما نباشد است تو این زیر سرده و مال فرا
فرایس و سعادت سفر کن سعید از گرم و کرامت سعید الله کشتی با گرفت مردی از زمین مکاب سعید گفت صوب
است که عظامی سعید الله را فرایس بریم که کار سفر با زو سیم خراسان تا زو سیم و از این افزون طبع کنیم و طلب افزایم
با آنچه سعید با آن سازد بر کمال سفر خیمه بر فرود و سهل و صعب من را در نور دیده و در پیش راس سعید

رسیدن ملک
بن ارب نبرد
سعد

رسید ملک بن ارب بنز و سعید عثمان بن عثمان
 ملک بن ارب مردی بود بخلات زبان و بلاغت پان معروف شجاعی بکمال و دیاری بکمال داشت بچند مدت در دولت
 مدینه بنارست بازرگانان و راه زدن بختاران روز بزدی و روز کار گذرانیدی مردان بن حکم که حاکم بنیز بود و جابر

و ملکان در شام و مکه و مدینه و بغداد و بخارا و سمرقند و در ایام ادکی حبش را و با شد که در اصلاح خیز احمد بن عیسی
 که از اجداد مویشین است که نیم خنک خواتون و در شمسیدین مبارک از جانب بخارا و سمرقند و همدان و احمد بن
 عیسی نام قادیان و قوخان را بر زبان میاور و دیار باد و بر این شخص نفرموده و آنگاه داشت اکنون بر سر سخن در دیم چون سعید بن
 عثمان بر در بخارا لشکرگاه کرد و سپاه را ساخته جنگ ساخت خواتون در خوشن آن نیز و ندید که با وی بنزد آمد
 جماعتی از سواد بخارا را نیز و یک سید کبیل داشت و چون دستار صلح و صلح گشت سعید است او را اجابت کرد
 بشیر را که هست تن از پسران ملوک بخارا را نیز و وی بکر دکان فرستد و سید سعید نیز در دیم نقد تسلیم دارد و از مکه و بخارا
 سمرقند و یمن را هر سه ملازم رکاب فرماید و راه گشاده و از دود و پخته را خنک خواتون بن پذیرفت و بر پخته صلح مقرر گشت
 و زیادت از این خنک خواتون حمل عظیم از تخم و همدی افتاد خدمت سعید داشت پس سعید از بخارا با جانب سمرقند روان
 شد چو نراه با شمر نیز یک کرد لشکرهای سمرقند او را پذیره جنگ شدند از دوسوی صحران راست کردند و وی در روی
 ایستاده شدند از میان سپاه سمرقند مردی دراز بالا و بزرگ شاخ و یال در میان آن مخوف شاخ اصلاح
 بمبران آمد و بر آبی که بر کوه آن آهن و دشت سوار بود در میان دو نصف از چپ و راست لختی بتاخت پس عثمان
 بکشید و مبارز و دشت از سپاه سعید بکس در قوت بازوی خود مذید که با او هم قرار زد و ملوک بن ارب گفت
 این کسیت و چه میگوید بکشند این بچهارمین است و هم آورد و مجوید و این لشکر مردان نشیند که با وی آرد وی نیز بکشند مالک
 گفت عظیم صید عاریت که بکشتن از لشکر اسلام در غبت جنگ و بکشند این بکشتن و عظیم بر آن گفتند
 هر دو تن چون شتر ستمیده و بیک صید دیده بر روی اسب دویدند و با نیزه های دراز از دم آغاز کردند و سندی
 پیش دستی کرد و نیزه خویش را بسوی مالک فرو دشت سنان نیزه بر ستام زمین آمد و خود در دیم شکست مالک از سپ
 در افتاد چون شیر زخم خورده و بجز و شید و جلدی کرد و از جای بکشت و نیزه بر سندی زد و او را از اسب بکشتند
 و مجال بگذشت که از جای جیش گشت خویش را بر زبر واکند و او را تنگ فرو گرفت و همی کشتن کشتاش سبند
 سعید او را سعید از جلاوت و انداز باز گرفت و آفرین گفت آنگاه فرو و این سندی سپهر و سبک گشت توانی و او
 مالک بجای او را از خون و دست و دشت سندی را بچهار صد در اسب فروخت و از اسب و سلاح او سپهر
 هشتصد درم بها گرفت و با بچهار دوازده میان لشکر سعید و شمر شد جنگ صعب شد و ناکامی تاریکی جبار از فرو رفت
 هر دو لشکر رزم زدند و از یکدیگر فرودان بکشد چو شب میا بکشت از هم باز نرفتند و با دوان بر سر جنگ
 آمدند بیکام تمام کار بد بخوال بر رفت و مالک بن ارب هر روز بجلاوتی ناز و بلند آواز و میکشت و در خدمت سعید
 بکاست و منزلت خویش میافزود لکن آن طمع و طلب که از نبل و جهان سعید داشت صورت نیست بقا نماند و کوی
 سمری گفت و سعید بر ستاد هم تابید

مَا زِلْتَ هُوَ الصَّغِيرَ عَلَوْنَا	مِنْ الْجَبِّ حَتَّى نَفُتْ أَنْ نَلْفُتْ
وَمَا كُنَّا فِي عَمَّا نَفُتْ عَلَيْنَا	مِنْ سَبِيلِهِ فِي هَطِيرِ جَبِّ أَقْبَارِ
وَلَوْلَا نَبُو حَبِّ لَفَلَكْ دِمَانَكُم	بَطُولُ الطَّيِّبِ بَيْنَ كِبَرِ أَعْوَادِ

چون شمارا و کوشش سعید گشت که فرار از جبر قتل نداشت لکن از اقوام و اقارب و یمنیگ بود و بخوار است خوشن را

سید شمس الدین حسینی

۲۰۸ رجال مردی را که در غر و غنیمت باشد گردید و چون ساز و سامان او را ساخته فرمای و بجز اسان مندرست چون زیاد و بیشتر
 معویه را مصلحت نمود و غلام تویش را مندرست بود و هم اکنون سرعت کن و حکم بن سید حسینی را حاضر ساز چون غلام سید حسینی
 زیاد امارت خراسان را بنام حکم بن سید حسینی کرد و بجزار سنس بنا شد و حکام بود و است از انوی غلام را خطا افتاد و بیکای
 حکم بن سید حسینی بن عمر و لغاری را آورد و زیاد چون حکم بن سید حسینی را دید و بدید کرد و دانست که غلام خطا کرده است و بنحیه
 و گفت من امارت خراسان را برای حکم بن سید حسینی و خداوند تبارک و تعالی از برای حکم بن عمر و خواست
 پس روی با حکم بن عمر و کرد و گفت هم اکنون برود و ساخته سفر شود و بدان که ترسانه نگذاری خراسان را دوم و بدفع
 عدوان و ارتفاع خراج بلدان که ششم و حکم بن عمر و مردی پارسا و پر سیر کار و رفعت رسول و ابر و خور و ابر و بود
 این همه حکم زیاد بن اسیر را با لغاری و مال حکومت خراسان بستند و بیج راه کرده و ندانند که هرگز از عجب جباه است
 اعدا و راه خراسان کند جماعتی با بنوه بروی کرد و آمدند به سکنان را و سید حسینی در روزی بدو جنبه سپردن و در راه و کار سر
 طریق خراسان پیش داشت و بجز نهر و دیه میر سید خراج میگرفت و میگرفت بدینگونه طی مسافت کرده و باراضی هر و آمد
 و در مرد بخجی سپاس و مردان و ابر و بود و سبجای سپاسان نورد و را جام داد و نایک قوی فرجی شد و نگاه و باراضی
 که مردش پسران بود و ندانستن کرد و سبب و غلبه بکشود و اموالی فرود بست کرد و غنیمت و از ان مازود و با بجزا و بر و رحمت
 نمود و صورت شج قلع و اخذ اموال زیاد بن اسیر نکاشت و زیاد نکاشت و او را معویه فرستاد معویه چون از قصه انکی یافت
 زیاد بن اسیر بکتوب کرد که در پاسخ حکم بن عمر و تم کن که بجزا و زرد و سیم بدست کرده است بدست معویه ای افتاد است
 احوال دارد و سبب و دیگر و بر لشکر محنت کند زیاد و بر حکم معویه صورت حال را بر بنوال سیدی حکم بن عمر و نامه کرد
 اَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَتَبَ إِلَيَّ أَنْ تُصَفِّيَ بِالْصَّفَاءِ وَالْإِصْنَاءِ فَلَا أَعْلَمُ بِمَا قُضِيَ مِنَ النَّاسِ
 ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً وَحُكْمُ بِنِ عَمْرٍو وَجَابَ بِنِ كِتَابَ لَا مِيرَ بِنِ كِرَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَتَبَ إِلَيَّ
 أَنْ تُصَفِّيَ بِالْبِدِّ بِالْصَّفَاءِ فَلَا تَعْلَمُ مَا قُضِيَ مِنَ النَّاسِ قَبْلًا وَلَا فِضَّةً لِي
 وَحَدَّثَ كِتَابَ لِي بِعَدَسِ كِتَابِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَوْ أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 كَانَتَا رِجَالًا عَلَى عَيْنَيْهِمْ أَفَأَنْتَ تَجْعَلُ لِي زَلَّةً فَمَا جِيئَ بِنِ بِمَا هَا حُكْمُ بِنِ عَمْرٍو وَحُكْمُ بِنِ عَمْرٍو وَحُكْمُ بِنِ عَمْرٍو
 کرد بر پشت و سکران را و بجزا و گفت ایضا اناس معویه مثال کرده است که بجزا بدست کرده ایم به دست احوال
 بشام فرستیم و من از رسول خدا شنیدم که فرمود اگر استمان و زمین مانند حلقه شود و در گردن مردی تسلط و در گردن
 او از خدای تبرسد خداوندش فرج دهد و از ان بگوید ما ندانیم پس از ان زول خدای را بپذیریم سید که تر از انست که قول
 معویه و فضل زیاد را همانا شما جناد کردید و جلالت نمودید و غنیمت یا شهید من حسن عفایم و هر و ن کسید و بجزا بجزا
 ما ندانم خاص شما باشد پس سلمان من هر و ن کرد و بجزا بجزا یا شهید من حسن عفایم فرمودند چون بجزا بجزا بجزا
 بدو نوشت اَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَتَبَ إِلَيَّ أَنْ تُصَفِّيَ بِالْصَّفَاءِ وَالْإِصْنَاءِ فَلَا أَعْلَمُ بِمَا قُضِيَ مِنَ النَّاسِ
 یعنی معویه سیدی من بکتوب کرده است که بجزا و زرد و سیم بجزا خاص بجزا است افتاد و اری و در انکی غنیمت
 که بجزا بجزا غنیمت را بر مردان محنت کردی حکم بن عمر و چون این بکتوب را قرائت کرد سکران را حاضر ساخت
 و گفت با عدوان و آمد و عمت انیم خود را مازود و ابر و در جواب زیاد نکاشت اَمَّا بَعْدُ جَابِئِ كِتَابَ لَا مِيرَ بِنِ كِرَانَ

بجزا بجزا بجزا

جلد ہفتم از کتاب فہم نسخ تواریخ

۲۱ مصر و مغرب یافت و کجیج صلاات و خراج بود خنت و فرمان او بر مصر و مغرب و افریقیه و طرابلس و فاس و آن گشت و ابو
الماجر غلام خود را کجیج گشت افریقیه فرستاد و چندانکه میویه زنده بود ابوالماجر را بانب مسله در افریقیه بود در ایام حکومت مسله

در سال پنجاه و سیم هجری سپاه روم بر سر شهر بکس ناخن آورد و آن شهر در کنار نیل نزدیک بدر با از طرف اسکندریه واقع بود که وی که از جانب مسلم حافظان شمرده می شد و در مقابله بیرون شده و آن غلام عمر بن العاص و جاعا از شما مقتول شدند و لشکر دوم شهر بکس را بکشتند و سربانی که عمر بن العاص در اینجا بر آورده بود از مسجد و حشر آن ویران کردند و در سال شصتم هجری مسلم سفر اسکندریه کرد و عباس بن سعید را از جانب خود در مصر باز گذاشت و در این سال مویه هلاک شد و بنید سلطنت یافت و مسلم را فرمان کرد که از خبر او از مردم مصر و مغرب بپرسد و عباس نیز در مصر از لشکر و خبر لشکر بپرسد گفت عبداللہ بن عمر بن العاص سربہ بپرسید و بنید در میان او و عباس حکم داد و اما بنیم حاضر کردند و فرمود تا پدرش عمر و عاص را از کور بر آورند و بپزند عبداللہ چون این بدید بپرسید بنید را گردن نهاد و چون مسلم از اسکندریه مراجعت کرد امارت شرط و تقضای مصر را با عباس گذاشت و مسلم در دست و بنیم رجب در سال شصت و دوم هجری جانا زید برادر و کرد و پانزده سال و چهار ماه حکومت داشت و بنیم بنی نصری ابتدای حکومت مسلم را در سال پنجاهم هجری دانسته من بنده تاریخ مصر را محکم فرود انتم و خلفا شصتم و نوزده قاضی سال چهل و شصتم هجری

محمود بن ابی سفیان چندانکه برار یک سلطنت جای داشت پشتر با سلطان روم قتال مباد و در این سال مالک بن هبزو را بالشکری لایق فرمان گردانا از جانب بخر با سپاه روم رزم داده و قسطنطین که این وقت سلطنت روم داشت دفع او را از ابطال رجال بکاشت و در میان ایشان جنگهای صعب رفت و عقبه بن هامر ابجینی بالشکری رزم کرد اما متعجز بر او پرداخت و غنائم فراوان بدست کرد و هم در این سال مروان بن الحکم که حکومت مدینه میداشت

ذکر وقایع سال حمل و نهم ہجری و ہلاکت مغیرہ بنت جعفہ

میخیزد بنی شعله یعنی در تنار طبعه ناله است از مهاجرین و گشت ابو عبد الله و برداشتی او عیسی بود و دو محبسه بن شعله
بن ابی عامر بن ابی مسعود بن محبت بن مالک بن عمرو بن سعد بن عوف و مادر او زنی از بنی انضر بن معاویه است
و میخیزد چنان دانسته و دایمی بود که او را محبسه الراهی بنامیدند و در پشتر غزوات رسول خدا صلی الله
علیه و آله حاضر بود و در بابه و فتوح شام و جنگ بربوک و جبرخی که در مجلدات نسخ ابن ابی اسحاق رقم کردیم شفاق
ابو عیسی و خالد بن الولید کوچ میداد و بختیج و در جنگ بربوک بنا شد و در جنگ قادسیه نیز حضور داشت عیسی بن
اسحاق کاهن و او را حکومت میداد چنانکه قصه زنا کردن او را در کوفه و در کتاب عمر فرم کردیم و در ایام معاویه حکومت
کوفه داشت تا این پنجاه سال عمرش بقضا رسید و کوفه و داع همان گفت بعد از وفات میخیزد معاویه بن ابی
سفیان حکومت کوفه را بنام زیاد بن ابیه مقرر کرد و بموی بصره فرستاد و زیاد نیک شاد و طاقت گشت و در خاطر نهاد
که شش ماه در بصره و شش ماه در کوفه اقامت کند پس سحره بن حذوب را در بصره بنیاست گذاشت و حذوف بن
کوفه بر داشت بعد از او رود کوفه مستادی کرد و مردم را در مسجد جامع انجمن ساخت و خود بر فراز بصره نمود

[illegible]

وفات
میغیر حکومت
زیاد در کوفه

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۱۱

وَأَمَّا الْإِمْرَءَانِیَّ دَاوُدَ وَزَكَرِيَّا فَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا الْإِسْلَامَ فَوَعَدَهُمُ بِهِ وَنَحْنُ إِلَيْكُمْ رَاكِعُونَ أَلَمْ نَكُنْ لَكُمْ كَذِبًا وَأَكْتُمُ كَلَامَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُعْلِمُونَ
 بیستم ما وضع الناس بعد از ستایش بزدان یاک گفت ای مردم که دو موبدین بنی صفیان امارت بن مله را من بخوش فرمود و مشورا بخیریت را در بصره بن خرمشاده خواستم داده هزارش از اهل شطه مدین شکر کوچ دم را بخواندندیدم که شما اهل حبیب دال حق را در فرمان پذیری حاجت شدت و عطف نیست و بری است که حق شما را باطل دفع داده است پس با اهل بیت خود آمد منست خدا را که بلند کرد و من چیز را که مردم بیت خواستند دست کرد از من پس زیرا که مردم لب بدو استند چون خطبه فراموشت جنت جاتی اهل شهر را که در حبیب که او منار بارانند و دشمنان صد سوی او مسک بار بار ایند مذ زیاد چون بن یکتی برسد از سر کشتن نگاه جمعی را حاسان خود را سر برد ناری محمد بر سر و دستند نگاهان را که هر کس در حای خود شسته مجلس خود را بخود دارد و کس که بدین مجلس خود را ندانم دشمنان نگاه حکم داد تا از هر دو راب مسجد سر بری مضرب کرد و مذاب بر سر نشست و بفرمود نام و نام جبارش ازین چهارتن کسی بر زیاد و عبید را دزد و سو کند یا دزد که ما سوی او مسک باره بفراسید ایم کس که سو کند یا دزد کرد و را بش چون بکار بختیاست شد من بن و بر و ایچی هستند بن بجای ما ندک سو کند یا دزد نکند پس حکم داد و دستهای ایشان را قطع نمود و ذوال کبیر را که زیاد و در که ذوالقبیل رسانید حصن بن ابی بو عبد الله بن

و حصن ما و بعه

صحب

همام اسلولی بن شردخ اومت

حبس صحی بر فید الرافه
 لبس عین و حبس اصفا

حبس الله سمع حین اذنه
 قاده الحین و الشفا و اذنه

زیاد بن ابیه از ان کین گوید که از امیر المؤمنین علی علیه السلام و سبعین انجمن در حاضر دشت چند که نو است و دستا ان امیر المؤمنین علیه السلام بر قتل بنوب و غنخ رحمت میگردد سعید بن ابی سرح سوی حبیب بن عبد الله بن سبعین علی علیه السلام بود و در که در بنزیت چون زیاد و در که در شدر در حاضر نهاد که او را بخود دارد و لقبش رساند سعید تخمینی را ترس کرد و از که در فسر کرده مدبره آمد و صورت حال را بر صرام حسن علیه السلام رسانید از انوی چون زیاد و در را و را بدانت فراوان کرد تا خانه او را با خاک بست کردند و برادرش را و زنش را بفرستد و در حبس خانه اکلندند و او را بس با غارت بردند و این سعید از جمله آن مردم بود که در کتاب صاحب الامم نام است با سعید بن زیاد بود که نامون موصون باشند با امام حسن علیه السلام بر او بن به بدیکه مکتوب کرد و حق حسن بن علی را زیاد افتا بعد فایک عذبتی لایحیل من السلیب که ماله و علی ما علیهم فعدمت داره و احدث ماله و حلیت اقله و عیاله فان اناک ظالمی فدا فاین له داره و اردد علی عیاله و اناک و تسعوی مع فدا فاین

ما امام حسن علیه السلام
 بزیاد بن ابیه

جواب نامه امام حسن علیه السلام
 از زیاد

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

کتوب جوینست گشت

اِذَا سَارَسَا رَا مَوْحِيَةً
وَذَا حَسَنٌ يَتَّبِعُهُ لَهُ وَتَطْبَعُ
بِأَمْرِ لَقَا الْوَابِدَ نَلَّ وَتَسْبِيحُ

و این شعر را در بیان

أَمَّا حَسَنٌ الَّذِي كَانَ قَبْلَهُ
وَقَدْ بَلَغَ الرِّسَالَةَ لَا تَنْظُرُ
وَلَكِنَّهُ لَوْ بَوَدُنَا إِحْلَامُ الْجَنَّا

در جواب میگوید حسن بن علی علیهما السلام با رخ مکتونی را که درختی معبدی در بی سرج بدو گماشتی من بر خستادم از تو بخت
گشت آمد و دستم تورا دو حصلت است یکی بوی بو سبیل و آتین و بکر سینه از جانب ابو سعید بن صاحب جسم
و علی و این بود و ای از جانب سید است که بوی حسن علیه السلام کتوب میکنی و بدو را در اشتریم باو بیانی و فاسق بخواند
قسم همان من که تو ادلائی نفس از پدر و امام حسن علیه السلام که نام خود را بر نام تو مقدم و هشت سینه از اوست اگر
همچون باز آری دانی که از تو رنگاست است آیات طحس علیه السلام بر تو حق اوست سلطنت مثل امام حسن کسی بر
هنال تو سعید نیست اما شفاعت امام حسن در نزد تو بجای بزرگ و جسد و عظیم بود که بوی تو فانی کرد و تو قدر ندانستی
و از جوش دفع وادی تا آنجس که از تو ادلی بود سپید بر هم کتون چون کتاب مرا مطالعه کردی بی تو ای را من هر کرا
از سعید بن ابی سرح ما خود دست و خانه اش را که خراب کردی بنیان کن بدانان که بود و اموال من را
باز ده و من امام حسن گماشتم که او را عجز سازد اگر بخواد در خدمت حسن علیه السلام باشد و اگر بخواد بگوید نعمت
ماید تو را بدست و زبان پس چه جوبه بر او حکومتی و سلطنتی نیست اما کتوب تو چون که او را موب پدید آمدستی و نام
مادر گماشتی و ای بر تو هر کس علیه السلام طرف بهتر اندو ما در میان تو را و با یک نام مادر موب داشته که
ذاتی قاطعه و خضر رسول خداست اگر با خرد و مقرون با نسی دانی که خنرین نیست از خدمت کجا این چند شمر که گشت
و باز نمود که حسن علیه السلام بر کسیت که چون آنکس مصاف نمودی هر کس ملازم کتاب او بودی از شیر خوار تر فرزندان
حسن علیه السلام فرزندان دست همانند و نام حسن کسیت که اگر حکم و حش را بسخی با که و بذیل و جل نیز سبزان رود
ابو حسن را به حدیث میکند که هند و خضر سبیل غی سر و کشت در کجای عبدالرحمن بن عباس بن سعید بود از پس او
جمع عبدالنذر بن عامر من که گشت پس از ایامی چند عبدالنذر او را طلاق گفت چون این خبر جوبه بود نزد بوی بزرگ و کونکر
که همدان از برای بزرگ کجای کن ابو هریره و آنکس سرای هند نموده در عرض راه حسن بن علی علیهما السلام با او باز خورد
و پرسش فرمود که آنکس کجا داری گفت میروم تا هند و خضر سبیل را از برای یزید بن موویه کاپس بیت جسم
علیه السلام فرمود مرا نیز از نزد هند مذکر و میس تا هر کرا خود میدوئی کسیر او ابو هریره بن عبد الله و قصه کوتاه
مویه را از برای پرسش یزید شرح کرد و از آنجکه حسن علیه السلام فرمود نیز مذکر نمود و هند گفت ای ابو هریره
تو چه صلاح میدانی از برای من بجز اجتناب از کن گفت من حسن را استیاء کردم پس چند بجای آنکس کجای حسن علیه السلام
داد چون مدتی سپری شد عبدالنذر عامر بید آمد و در حضرت امام حسن بن علی علیه السلام گفت که در نزد هند و مدتی است
آنکس بدان و دعیت حاجت دارم حسن علیه السلام او را با خود بدرون کسرای آورد و هند را حاضر داشت گفتن
عبدالنذر مدتی بخت بجز کسیت حسن فرمود اگر خواهی او را طلاق کویم تا با تو پیوسته شود و از برای شما محلی بهتر از من نیست
نمود و مدتی گفت نخواهم پس هند رفت و در محط با او و هر دور بر سر گشود و آن هر دور اگر بخود هرری بود عبدالنذر بی مغفنه

در شرح حالات امام حسن
و این شعر را در بیان
و کتوب جوینست گشت

شرح حالات امام حسن
هند و خضر
سبیل

شرح حالات امام حسن
و این شعر را در بیان
و کتوب جوینست گشت

و این شعر را در بیان

جمله پنجم کتاب دوم پاسخ التواریخ

۲۱۳

برگرفت و آن دیگر را باهمند گذاشت برت کونیند و خصال بن سرشوی که بدینسانم جمیعاً الحسنی و استخافتم انوار
و انجم عبد الرحمن عیاً و دیگر چنین افتاد که موی خواست و ادریان بنی هشتم دینی اسیر حدیث محمد و جادانی کند و سلف

خوبن در همان خود ستوار بار دوس بنوی مروان که حاکم مدینه بود مکتوب کرد که دختر عبداللہ بن جعفر بن اسطالب
و از برای پسر من بزرگ شو و بچ کن و در کاهن او همسر من کن عبداللہ رضاد دفران کند پذیرش و بشارت

از این دیون عبداللہ چندی که افزون باشد که بخت بر زمت منت و از نال خود تسلیم دارم و ای خواهم در بیان
بنی هشتم و بنی امیه این مختص با ملت بجای و این مناطحت بمباحث چون دوس مروان بن مکرز و عبداللہ بن جعفر

آمد و صورت حال امراض رسانید عبداللہ گفت مراد مثال مراد این بود چندی باری منت نکران بخت نکران حسن علیه
اسلام چه فرماید لا جرم مروان حاضر خدمت ما حرم شد و امیر بن برض رسانید فرمود مجلسی ساخته کن و از هر کس خواهی

ایمکن کن مروان برت و در نکران بنی هشتم و صداد بنی امیه را که فرستاد و بختی بزرگ در هم آورد و پس امام حسن مروان بن
الحکم نیز حاضر شدند و در جای خود مجلس نمودند و برت مروان پایی خواست محمد الله و آشتی علیه السلام قال اما

بعد فاک امیر المؤمنین معاویه امیر ان خطب بک عبداللہ بن جعفر علی بن ابی طالب و معاویه
علی حکم امیر الصداق و فضلاء دینة العالمات و علی صلح الحکم بنی هاشم و امیر و معاویه و معاویه و معاویه و معاویه

کفوف لا پس از آنکه خدا برانگاه داشت گفت معاویه که امیر المؤمنین است امر کرد که زینب و خرمسرا را
بن جعفر را از برای پسرش بزرگ شو و بچ کن و در کاهن او برضای پدر و فضایی دیون پدر است چندی که بزرگوار آمد و موجب

صلح و سلم بنی هشتم و بنی امیه است و بزرگ بن معاویه گفت که نظیر ندارد و قسم بجان من اما که عظم پسر زینب را در خنای انداخت
بزرگ فرزند از آنان که عظم پسر زینب در خنای انداخت و بزرگ کی است که برید بدارا و استفا میکند و بیکه مثل است و

عرب در مقام محمد و تنظیم کوید چون بنی بدارا آورد و در میان بوش شد و حسن علیه السلام فرمود محمد الله و آشتی
علیه السلام قال اما ما ذکرک من حجة امیر الصداق فانا لا نکرک لزعیم عرسه رسول

الله فی اهله و بناته و انما فضلاء دین امیر الصداق فانا لا نکرک لزعیم عرسه رسول الله فی اهله و بناته و انما فضلاء دین
الحکم بنی فاما ما ذکرک من حجة امیر الصداق فانا لا نکرک لزعیم عرسه رسول الله فی اهله و بناته و انما فضلاء دین

انک من عیلة مینا فان کانت الحافة فاف السوء فحق المغبوطون به و انک انت السوء
فانما الحافة فهو المغبوطون و اما قولک ان الغمام کسبشی بوجهه یزید فان ذلک

لنکرک الا لایال رسول الله و قد را بنان تزوجها من ابن عمها الفاسق بن محمد بن
جعفر قد تزوجها منه و جعلت مهرها صبیغی التی بالمدینه و کان معاویه

اعطانی بها عشرة الاف دینار و لما فيها عینی و کفایت عبداللہ ساس و
سنان بزرگان فرمود بیکه گمشد صدق زینب را پدرش عبداللہ معین کند و از آنجا رسول خدا صدق زمان

و دخترش است کرده و پسر من می شویم و اینکه گمشد دیون عبداللہ را چند آنکه باشد و ایمانندگی و کجا بود که زمان از آن
پدران خود را که هستند و بیکه گمشد ابن خویندانی سبب صلح و سلم میان بنی هشتم و بنی امیه شود اما بزرگوار و در راه

طریق معاد و عبارات بسیاریم از برای دنیا صلح نخواهیم کرد و اینکه گمشد در خوش و نازی بزرگوار است

خوشناری
معاویه و خرمسرا
جعفر از برای بزرگ

کلمات مروان
الحکم

کلمات
حسن علیه
السلام

کلمات
جعفر

کلمات
عبداللہ

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

خوب مردم میگویند از آن بهتر که نبرد در خوبی یا منبوط مردم شود یک پدرش اگر خلافت بر بنوت فروزی دارد ۲۱۰
 منبوط مردم خواهم بود و خوارا خواهد بود و اگر بنوت اشرف است از خلافت نبرد کنونی یا شرف خواهد شد
 منبوط مردم خواهد بود و اینکه گفتی صحاب بدیدار نبرد استقامت میکند ایستقامت جز از برای آل رسول الله نیست
 هم اکنون چنان مصوب است مردم که رب را بر پیش فاسم بن محمد بن حبه کاپن ندیم و او را با فاسم شروع کردم و
 کاپن او را فرمود که در دین و مردم و مسوید به هزار دینار من داده است منفرود استم و در رب را این سخن گفتایم که

مردان گفت ای سی با شتم با ما قدر کردید امام حسن علیه السلام فرمود و اجدد و اجدد و اجدد و اجدد
 اَرَدْنَا صِهْرَكَ لِنَجِدَ دَا وَ قَدْ اَخْلَفَهُ حَدَثُ الزَّمَانِ
 فَلَمَّا جِئْنَاكَ فَحَبَبْتَهُمْ وَ بَجَّيْنَا فِي الصَّيْرِ مِنَ الشَّيْءِ

و کرا ن بولی غنی با شتم او را بدین شعر پاسخ داد

أَمَّا اللَّهُ فَمِنْكُمْ كُلِّ رَحِيصٍ وَ طَهَّرَهُمْ بِذَلِكَ فِي الشَّيْءِ
 قَالَهُمْ سَوَاءُ أَهْمِي مِنْ بَدِيهِ وَ لَا كَفَوْهُنَا لَكَ وَلَا مَذَانِ
 أَجْبَلُ كُلِّ جَبَانٍ عَجَبٍ إِلَّا الْآخِيَارَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ

پس مردان صورت حال را بموی نجات فقال معاوية خطبنا للهم فاقموا خطبوا النبا الماددناهم
 بنی مازنی با شتم و دشمنی خواستیم خطبه کنیم رضا نداده و از ما نبرد نبرد کن کرانان و دشمنی را نخواستند و اجابت
 میکردیم و ایشان را سفر کردن موی از دشمنی زیارت کند منظمه
 در این سال چهل و پنجم هجری موی مروان بن حکم را از حکومت مدینه باز کرد و حکمرانی آن بلده را به عبید بن العاص داد
 و مدت حکومت مروان در مدینه در این نوبت هشت سال و دو ماه بود و هم در این سال موی غزیمت زیارت
 کرد که از دشمنی حیدر بیرون زد و با حاکمی از صنادید سام طی طریق کرده مدینه آمد مردم مدینه را در پذیره
 کردند و در آن روز مدینه حسن بن علی علیها السلام پیش او را دیدار کرد موی حنظل و شکیبایی عظیم در حسن علیه السلام
 کمر بست و مردم را نظار کرد که در راه او بعیدیت کامل از بیل جان و مال در پی نخواستند موی را بر حنظل اشرف
 صدای از میان صحاب خود با ابوالاسود دلی و سخاک بن قیس فخر را طلب فرمود و ایشان در کمر حنظل امام حسن
 بن موسی کرد و همی خواست تا با آن حضرت از در غافره و محاوره سخن کند و در شرم مردم شد و از بنگند فقال
 لَكُمُ الْاَسْوَدُ رَأَى اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اَفْضَلُ وَ اَرَى اَنْ لَا تَفْعَلَ فَاِنْ اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْ يَقُولَ فِيهِ قَوْلًا
 اِلَّا اَنْتَ سَامِعُوهُ حَسَدًا وَ دَعْوَاهُ صَعْدًا وَ احْسَنَ يَا اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مُعْتَدِلٌ تَبَابَةٌ اَحْضَرُ مَا
 كَانَ جَوَابَهُ فَاَخَافُ اَنْ يَرُدَّ عَلَيْكَ كَلَامُكَ بَوَافِدَ تَرْدَعُ سِهَامُكَ فَتُفَرِّجُ بِذَلِكَ طَبَنُوكَ وَ تَقْبَلُ
 يَدَ عِيُونِكَ فَاِذَا أَكَلَتْكَ فِيهِ صَارَ لَكَ فَضْلًا وَ عَلَيَّكَ كَلًا اِلَّا اَنْ تَكُونَ عَرِيضَ كَهْ عُبَّانِي دَيْبَ وَ قَبِيْ
 فِي حَسْبِ يَدِي قَوْلًا لَمَّا يَبْدَأُ اَصْبَحَ مِنْ مَرَجٍ الْعَرَبِيِّ عِزُّ لَمَّا يَبْهَأُ وَ كَيْسَمٌ تَحْدِيهَا وَ طَبِيعٌ صِرَ مَا لَكَ اَنْ تَفْعَلَ
 يَا اَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ابوالاسود با موی گفت یا امیر المؤمنین اگر چه فضیلت را می و خرد تو راست لکن من چنان نام
 که تقدیر بر این امر نرغانی چه تو خواهی بنمایان گزاشته و او را بهت کنی و حنظل را در الشکلی و شکیبایی سخن

حج که دشمن
 موی

تو از دود و دانه دانت و بر یکانت و نزلت و خواهند افزود و دانت به باش که حسن علیه السلام با عدل
 خضایل و کمال خضایل و جواب جان نرات و سنت تبرسم که کلمات تو را بخوان که زانیده قارعه خاطر تو کند و سهام تو را
 به تیرای شکافده حار و غیر تو که واند و تو را زبانی در بکنند و مشالک معایب تو را از کتک رکنه ایوقت آنچه تو
 گفته باشی از برای او فضل و فضیلتی است از برای تو خفی و ذوقی که کاهیکه او را کاهشی در ادب و کجوهی در حب نمانی
 حبت و این هر که نشو اند شد چو دحاس و خلاصه عرلبت با محلی منیع و محمدی جید و عفری طیب که هر سچس را
 دست رس منیت لاجرم ای امیر المؤمنین از پنجا و کناره اولی تراست چون ابوالاسود و عن بدخا و در و خفاک برین
 را بسنده نیفا و گفت یا امیر المؤمنین غریب خود را دستخوش توانی و تراخی کنی درای خود را تر نزل و مغرب ساز
 فَإِنَّكَ تَوَدُّ مَهْنَةً يَوْمًا وَارِضْ كُلَّامِكَ وَتَحْكُمُ جَوَابِكَ لَعَنَ ذَلِكَ لَكَ كَمَا بَدَّلَ الْبَيْعُ الشَّارِفَ مِنَ الْإِكْبِلِ
 گفت اگر تو حسن را هدف کند مکه ای سخن خود را پنجاهی استوار خود زانی دلیل و زبون تو شود و چنانکه شریب شتر جوان توانا را معویه
 گفت اصابع کردی و چنان کنم که تو کسی پس فرمان کرد تا ند و دادند و در و در و جهم دم بدنه را در سجد رسول ندای
 حاضر کردند معویه را آمد و بر بنبر و عود و اذین الله و انشئ علیه و وصلی علیه و ذکر علی ابن ابی طالب علیه الصلوة
 ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي سَبَّهْتُ مِنْ فَرَسٍ ذِي سَفَةٍ وَطَلَبْتُ وَتَلَكَّ مِنْ عَشْرِ أَغْصَانِ الْمَقَادِيرِ
 اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الشَّيْطَانُ وَدُسَمَاءُ مُقَاعِدَ وَالتَّنَمُّ ثُمَّ مَبَادِرَ فَبَاضَ وَفَرَجَ فِي صَدْرِي وَدَجَّ وَدَجَّ فِي حُجُومِ
 فَرَكِبَ بِهِمُ الزَّلَّ وَرَبَّيْ لَهُمُ الْحَطْلَ دَاغِي عَلَيْهِمُ السُّلَّ وَارْتَدَّ لَمْ إِلَى الْبَغِيِّ الْعُدَّانِ وَالْوَلِيِّ
 وَابْنِ الْهَيْبَانِ فَهَمُّ لَهُ شَرَّكَاءُ وَهُوَ لَمْ يَفِرْ مِنْ وَمِنْ بَيْتِ الشَّيْطَانِ لَهُ فِرَتَانِ فَنَاءَ فِرَتَانَا وَكَوْنِي لَهُمْ
 بعد از حمد دادند و در و در و رسول امیر المؤمنین علی علیه السلام را بنا شایست باد کرد و از معانی
 مدرش که معشان پذیر منیت بکاست انگاه گفت ای مردم جماعی از قریش که سفید و سبک شک مشرانند و حکم نقد بر
 بهر فقر و نا قانند لمیس و باغ ایشان ایشان را نشین ساخته و زبان ایشان را بر تبر فضل انداخته و در دلهای
 ایشان چینه نهاده و بچه آورده و سینه ایشان را جای شده اند کرده و ایشان را بر مرکب بندار و نفرش سوار نموده
 و دروغ زدن و راز خوانیدن و در چشم ایشان زینت داده و راه راست را از ایشان پوشیده داشته
 و ایشان را بهی و عدوان و دروغ و همتان دلالت کرده لاجرم ایشان را شرک شیطان و فریض طائف
 و شیطان به شرک و فریض است و کافی میباشم من از برای نادس ایشان و حق را بدینین است
 حو نعن بدین آورد ام حسن علیه السلام بر خاست و دست در عشاء و منبر زد فَعَلَى اللَّهِ وَصَلَّى عَلَى
 نَبِيِّهِ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي وَمَنْ لَمْ يَعْرِفَنِي فَأَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
 أَنَا ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ أَنَا ابْنُ مَنْ جَعَلَكَ لَكَ الْأَرْضَ مَسْجِدًا وَطَهُورًا أَنَا ابْنُ السَّرَاجِ الْمُبِينِ أَنَا ابْنُ الْبَشِيرِ
 النَّذِيرِ أَنَا ابْنُ خَاسِمِ النَّبِيِّينَ وَبَشِيرِ الْمُسْلِمِينَ وَأَمِيرِ الْمُتَّقِينَ وَرَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ أَنَا ابْنُ نَبِيِّ
 إِلَى الْحَيِّ وَالْأَبَدِيِّ أَنَا ابْنُ مَنْ رُبِّتَ دَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ فَلَمَّا سَمِعَ كَلَامَهُ مَعُوبَةً غَاضَ مِنْ طَعْنِهِ وَارَادَ أَنْ يَطْلُعَ
 فِي حَبْلِهِ فَقَالَ يَا حَسَنَ عَلَيْكَ بِصَفَةِ الرَّطْبِ فَقَالَ الْحَسَنُ الرَّيْحُ نَبِيْعَةٌ وَالْحَسَنُ نَبِيْعَةٌ وَالْبَلْبَلُ بَرْ
 رِيحٌ وَبَصْبَةٌ عَلَى رِيحٍ أَنْفِكَ يَا مَعْزُومٌ ثُمَّ أَجْلَّ عَلَى كَلَامِهِ فَقَالَ أَنَا ابْنُ السَّبَابِ لِلدَّجْوَةِ أَنَا ابْنُ الْوَلِيِّ الْفَضْلِ

خطبه معویه در مدینه

خطبه امام حسن علیه السلام در مدینه

خبر از حسن
علیه السلام

در جنب مبارک میزدند و در کتاب احتجاج از شبی حدیث یکصد و سی و سه در حدیث کای که مردم فریاد میزدند
بر خاست و گفتند در دم بزم المؤمنین علی علیه السلام آورد و نام حسن علیه السلام حاضر بود بیای فاست ثم قال له الله
لَمْ يَبْعَثْ نَبِيَّ الْاَجْبَلُ لَهُ وَصِيٌّ مِمَّنْ اَبْدَنَ بَدْنَهُ وَلَمْ يَكُنْ لِاَوَّلِهِ عَدُوٌّ مِنْ الْحَرَمَيْنِ وَارْتَضَى كَانِ
وَصِيٌّ لِرَسُولِ اللَّهِ مِنْ بَنِيهِ وَانَا ابْنُ عَلِيٍّ وَحَدَّثَكَ حَرْبٌ وَحَدَّثَكَ رَسُولُ اللَّهِ وَارْتَضَى لَكَ
اُمِّي فَاطِمَةُ وَحَدَّثَكَ حَبِيبُكَ وَحَدَّثَكَ نَبِيُّكَ فَلَعَلَّكَ اَلَا اللَّهُ الْاَسْمَاءُ حَسْبَا وَافْدَنَا كُفْرًا وَارْتَضَى لَكَ
فَرَدُّوا بَرَكَتِمْ بِرِيْكَ فَخَرَجْنَا اَلَا كَمَا وَارْتَضَى لَكَ اَوَّلُكَ وَارْتَضَى لَكَ اَوَّلُكَ وَارْتَضَى لَكَ اَوَّلُكَ وَارْتَضَى لَكَ اَوَّلُكَ
می دخی رسول خدا بود و منم پسر علی علیه السلام و تو یهو پسر حمزه می دخی رسول خداست و جد من رسول خداست
و مادر تو هند حبه خوار داشت و مادر من فاطمه است و جد من جد کبریا است و جد تو جد است پس خداوند لعنت کند
لیم ترین ما را از حسب کنه سیده و سابق ترین ما را از جنه کفر و خائستین ما را از جنه نام و نشان و شد بدترین ما را از جنه
نفاق چون سخن بد بجا آورد مردم مسجد برسم آواز بانگ در دادند که این عویله سخن خود را قطع کرد و از منبر فرود شد
بگوید که من عثمان بن عفان در نزد معاویه با اسامه پسر حارثی از حیطان بدین آقا و محاصمت بخدا اندک اندک کمای
کردن مطر کشت و آواز با سخن شد محاصمت اسامه بر عمر بن عثمان قتل افتاد بانگ بر اسامه زد که تو با من فرج
باب حضورت میکنی و حال آنکه تو غلام منی اسامه گفت بجای باشم سوگند با خدای من عید تو ششم با نوب است تو
بزارم بلکه عبد رسول خدایم و گفتم ای مردم نمی شنوید چگونه عید بر من بیاسخ میشد می کنید در وی با اسامه کرد
فَقَالَ يَا ابْنَ السَّوَادِ مَا لَكَ لَكَ يَ اَبِي بَكْرٍ كَرِهَ سَيَاءَ عَجَب طاعنی شدی و دلیر بر من آمدی اسامه گفت طغان نوار من
افروختند و تو بخت با خدای و اَللّٰهُ خَيْرٌ مِنْ اَيُّهَا یعنی در انبیر کن بسبب اسامه سوگند با خدای مادر من بهتر از مادر است
چرا مادر من ام بن کثیر رسول خداست و پسر او شاربست و او و اَللّٰهُ خَيْرٌ مِنْ اَيُّهَا و اَللّٰهُ خَيْرٌ مِنْ اَيُّهَا و اَللّٰهُ خَيْرٌ مِنْ اَيُّهَا
اللّٰهُ وَجِبَتْ وَقَوْلُهُ و پدر من بهتر از پدر است چه زید بن حارثه رفیق رسول خدا و محبوب او و غلام او است و او حلی
موت و رطاعت خدا و رسول خدا شهید شد و من انجیم که رسول خدا را بر پدر تو امیر کرد و او را دان که از پدر
تو بهتر بودند مانند ابوبکر و عمر و ابوعبده و بزرگان صحابه و حضار و در کتبت فرمان برداری من باز داشت تو
ای پسر عثمان بر من حاضر میکنی و فرونی مجبونی چون سخن بد بجا رسید عمر و فریاد بدشت که ای قوم که نمی شنوید این
عبد با من چگونه دبیری میکند و فرونی بگوید بوقت مردان بن حکم بر خاست و در کنار عمر بن عثمان نشست کنایت
از آنکه من جانب او را فرو نخواهم گذاشت از اینوی حسن بن علی علیه السلام بر خاست و در کنار اسامه نشست از آنوی
سعید بن عاص در کنار عمر و زفت و عبد الله بن جعفر در جنب اسامه جای کرد چون عویله بگریست که قبل بنی هاشم پیشوا
اسامه بر خاستند و بنی هاشم جانب عمر بن عثمان را گرفتند بر رسید که فتنه شد و خطبی بزرگ بدید کرد و گفت من
علم دارم که صاحب اینجا کیست گفتند که ما رضا و اویم بدیخه تو کوئی فقال مَعُونَةُ اشْقِدَاكَ رَسُولُ اللَّهِ
حَبْلَكَ لِيْ اَسْمَاءُ بَنِي رَدِيْلٍ ثُمَّ يَا اَسْمَاءُ مَا فَاقِيضُ حَاطَاكَ هَبْنِيَّ اَمِ يَسْمُو بَكْرِيْ كَيْفَ كُنْتُ كَوْنِيْ مَدِيْ هَمَّ كَرِهَ كَرِهَ كَرِهَ كَرِهَ
اینجا خط را از برای اسامه کرده است بر خیز زای اسامه و حاطی خود را ضبط کن بر تو کار باشد پس اسامه بر خاست و بنی
هاشم او را بگریه گفتند و بر فتنه انبوقت عمر بن عثمان در وی با معاویه کرد فقال لَا جَرَّ اِلَّا لَللّٰهِ خَيْرٌ كُنْتُ كُنْتُ

ترتیب احوال

شرح احوال امام حسن مجتبی علیه السلام

خداوند بزرگوار حضرت را در ایام دهم بود که برین مسجد وارد شدی و سخن ما را در دروغ باز دادی و محبت را از منج کردی ۲۱۱
و دشمنان را از منبت در بر ساختی فقال معاویه و نَحْنُ يَا عَمْرُو ابْنِ كَلْبٍ اَنْتَ فَوَلَا الْقَيْنَةَ مِنْ نَحْنُ فَقَالَ
لَا اَعْرِضُ لَكَ كَرْهًا لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَ اَلَيْسَ مِنْ نَحْنُ الْمَعَاذُ بِصَفِينٍ وَ كَا اَدْبَحْتَ عَلَيَّ
عَلَيَّ وَاَنْتَ مَنِّي يَا اَبْرَ عُمَانِ مِنْهُمْ وَقَدْ اَحْلَاوْا بِكَ وَ نَادَعُوْنِي مَعَهُ نَعْبِي خَلِيٍّ مَحْبُوْبٍ
مِنْهُمْ تَعْبُدُ بَنِيَّ عَظِيْمٌ وَ حَظِيْبِهِمْ فَانْصُرْ نَحْنُ مَحْلِقُوْنَ لَكَ خَيْرًا مِنْ حَاثِلِكَ
محبوب گفت ای عمرو ای برادر من ای جوان بی دشم را چون نخر نسیم که گشتاری که فرستد و پشتمانی اسامه که رسیده
پا آوردم و دو صفین را که چشهای ایشان در زیر منفر جهان دوران میکرد که نزدیک بود عقل من از حلال اشتراط
پد بردای پسر عثمان امین چشم از ایشان در این جماعت بگشاند که گردن پا بد تو را بچو کرد و ما جان من و در گشید
عبد از مصائب روان و در ایامی عظیم از دست ایشان نجات یافتم دست از این عا بطبار دار من بهتر از این چیزی
با تو خطا خواهم کرد و فاضل مجلسی از امامی شیخ حدیث میکند که محبوب در سفر که چون دارد مدینه شد بگردن سعد بن ابی
و فاضل عبارت خواست تا مجلس او را بدست محبوب مجلسیان را گفت بعد از او و سعد از علی بن ابی طالب ساسا شایسته
سوی سب پس رخصت کرد تا سعد را آمد و در کثرت رسول بر بر سر برادر شایسته ای وقت چکان علی علیه السلام
را ششم گردن حال سعد و دیگر کون شد و آن چشمش بر چهره مدیده و محبوب گفت با سعد این کوبه صیت سبکونی
که ششم گردن فاضل برادر عثمان را گفت سوگند ما خدای تو استم جوین را که بیا دارم مسا ناگاہی که ما از
که هجرت کردیم در بین مکان که سعد رسول خداست فرود آمدیم خا کا مادر شبان و در زمان در این مسجد بود
ما که فرمان رفت از حضرت رسول که ما از مسجد بیرون شویم و حسن علی علیه السلام کس ما ند و حکم برایشان نشاند
و شمت رسول خدا مانع بود که اینجسی را عرض رسانیم تا حرم فرزند عایشه آمدیم و بعنیم ام المومنین از اصحاب
رسول خدا ایم چاک علی علیه السلام همت و ما رسول خدا هجرت کردیم چاک علی علیه السلام هجرت کردیم چاک علی
از مسجد بیرون شدن فرمود و علی را کجای که است مگر خداوند را ششم گرفت با رسول خدا غضب فرمود ای
خادم که مراست با در حضرت رسول مذکور شد و ما چه فرما بد چون عایشه همچنین را بعضی رسانید فقال لها ما عایشه
لَا وَاللَّهِ مَا اَنَا اَحْرَجْتُكُمْ وَلَا اَنَا اَسْكَنْتُكُمْ بَلِ اللَّهُ اَخْرَجَكُمْ وَاَسْكَنْتُكُمْ فَرَمَوْا بِعَائِشَةَ سَوْدَةَ خَدَامِي مِنْ
اَبْنَاءِ زُهَيْرٍ كَرَدِمٍ وَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَا مَا كُنْ فَرَمُوْهُمُ مَلِكُهُ خَدَا وَ نَدَبْتُ زُهَيْرٍ مِنْ شَدْنِ فَرَمُوْهُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَا
عَايِدًا وَ دُوْكَرَ كَاهِي كَرْدُوْهُ وَ جَبْرُوْهُمُ هَسَا كُنْ نَزِيْزَتِ شَدْنِ قَالَ يَوَالِلَهُ لَأَعْطِيَنَ
الزَّائِدَةَ الْيَوْمَ وَ جَلَّالٌ حَيْثُ لِلَّهِ وَ دَسُوْلُهُ وَ حَيْثُ لِلَّهِ وَ دَسُوْلُهُ رَسُوْلُهُ عَزَّ وَ عَزَّ اَمْرُوْهُ وَ دَسُوْلُهُ
کسی میدهم که دوست دارد خدا و رسول را و خدا و رسول را و دستار ند پس علی علیه السلام را طلب فرمود چشم
او شدت در دند بود بر شمشیر از آب دهن مبارک چشم او را شفا داد و راست را بد سپرد و بر رفت و حصون
غیر را کشتاد و دیگر در غره و تنوک نایشه او را با رسول خدای پاد و پیغمبر را دواع گفت و بجز بیت رسول خدا
فرمود ای منی کوبه صیت عرض کرد چکو به نخریم و حال آنکه از دو زک نور احوال و مذموبت فرمود در هیچ غره و
از تو مخالف نمردم چه فاشد که مراد این غره بجای میکند اری فقال لَهَ الْيَقِيْنُ اَمَّا نَحْنُ فَاَنْ تَكُوْنُ مَعِيْ

در دو مسجد و فاضل
در مدینه محبوب

جلد پنجم کتاب دوم از شیخ انوار

فَرَدَنْ مِنْ مَوْلَى الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَصِيَّتِي هِيَ خَيْرٌ مِنْ مَوْلَى بَنِي إِسْرَافِيلَ
 نزد من چنان باشی که مادر من موسی را بود یعنی وصی و خلیفه من باشی الا که بعد از من پیغمبری نباید یعنی علیه السلام
 فرمود یعنی شدم و امکانات سعد بن ابی واد در احتجاج از سلیم بن قیس حدیث میکند تا موعیه در خاطر داشت که زلال صدق
 و صفای بنی هاشم را با یکدیگر بخاشاک حدیث و محبت کند و دارد و پس بگوید که در مدینه چنان افتاد که در مجلس موعیه
 جرحن حسین علیه السلام و عبداللہ بن جعفر و ابن عباس بن برادرش فضل بن عباس بن مکرر بنو کنون خاطر را ظاهر رخت
 در وی عبداللہ بن جعفر کرد و چاره را مردی شجاع و طاع و غیور میداشت گفت اعیان اندین شدت لعینم و مکررم تو از
 برای من حسین علیه السلام حیات ایشان از تو فاضلتر نیستند پدر ایشان از پدر تو بهتر نیست اگر نه این بود که او را
 ایشان فاطمه و خرم رسول خداست میگویم مادر تو اسنانبت عیس از مادر ایشان کمتر نیست عبداللہ از این کلمات
 چنان خشم آمد که او را رعدی فرود گرفت و گفت ای موعیه هانا تو از مناعت محل و جلالت قدر حسن و حسین و پدر
 ایشان و مادر ایشان اکی نداری سوگند با خدا می ایشان از من بهتر و پدر ایشان از پدر من بهتر و مادر ایشان از مادر
 من بهتر است من از رسول خدای بخشنیدم و حفظ کردم کسی که کودکی بودم موعیه گفت بگوی تا چه فرمود سوگند
 با خدای تو را دروغ زن ندادم عبداللہ گفت آن سخن نقل ترا از آنست که تو محل اصفا می آن توانی کرد گفت بگوی
 اگر چند از کوه احد و جبل ارقیث ترا باشد چنان مجلس از اهل شام کس مبت و خداوند طاعی شما را یعنی علی علیه السلام
 رکبت و جمع شما را بر کند و امر حدفت را بر من که اهل آن هستم فرود آورد و اکنون مرا باک نیست و زبانی
 من برسد از آنچه شما بخوید و نخواهید پس عبداللہ آغاز سخن کرد قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ أَنَا أَوَّلُ مَا يُؤْتَى
 مِنْ أَنْفُسِهِمْ مَنْ كُنْتُ أَوَّلَ مَا يَمُرُّ بِقَبْرِهِ فَأَنْتَ يَا أَخِي أَتَوَّلِي بِهِ مِنْ فِتْنَتِهِ یعنی شنیدم از
 رسول خدا که فرمود من سزاوارترم در تصرف جان و مال مؤمنان از ایشان هر کرا من سزاوارترم در امر او
 انفس او تو ای علی که برادر منی سزاوارتری در امر او انفس او و علی علیه السلام درین حدیث حضرت جایی داشت
 و در خانه حسن و حسین و عمر بن ام سلمه و اساتین زید و ابودر و تعداد و ز سپهر بن العوام و دیگران فاطمه و ام ایمن حاضر
 بودند و پیغمبر دست مبارک بر بازوی علی علیه السلام زد و سه مرتبه این کلمات را عادت فرمود انکاه امامت
 انما انتی عشر اصمیه و دست و از علی علیه السلام ما فاقم ال محمد صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم اگر گفت ثم قال صَلَّيْ عَلَى اللَّهِ وَآلِهِ
 وَآلِهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثًا عَشْرًا مَا مَضَى صَلَّيْ عَلَى اللَّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ صَلَّيْ عَلَى اللَّهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَرَجُلَانِ مِنْ مُهَاجِرِي
 كَتَبَا دُجَيْجَ الْإِسْخَرِ مَا أَضَلُّوا فِي أَعْيَانِهِمَا ثُمَّ تَمَامَا رَسُولُ اللَّهِ وَتَمَّتِ الْفِتْنَةُ انکاه رسول خدا
 فرمود در سپهران از برای است من دو دوده تن نام گمراه و گمراه کننده است و دو تن از بنی امیه و دو مرد از قریش و گناه
 تمام این دو دوده تن بر گردان دومر دست پس آن دو مرد قرشی را و آن دو تن بنی امیه را بنام بنمرد
 موعیه گفت اکنون تو نیز از برای من بنام شماره کن خداوند از ابوبکر و عمر است و اگر دو عثمان و موعیه را نام برد
 انکاه گفت هفت تن از اولاد حکم بن ابی العاص است و اول ایشان مردان خود را موعیه گفت اگر اینها که
 تو میگوئی از دود دست خلفای سه گانه قبل از من و صاحب رسول خدا انجاء و مضار تا بنین آن مردم

احتجاج
 موعیه با عبداللہ
 بن جعفر در مدینه

شرح احوال امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۲۱ که روز شنبه بخارین باکتاب آمد و چون نماز اهل بیت و شیعیان شهادت گنجی میت عبد الله گفت
 سوگند بخدا می نمایم از رسول خدا چنین شنیدم که با حسن و حسین علیهما السلام و ابن عباس گفت عبد الله حرم چه میگوید
 ابن عباس گفت امان جماعت که حاضر بودند حاضر کن و پیش روی من بگو که دست او در عین ام سلمه و آستانه من
 و هر کس این کلمات شنید بود و یا آوردند و هر کس که بصدق سخن عبد الله حاضر گواهی دادند و میگویند ای بنی
 عبد المطلب مدعی امری عظیم شدید و جهالتی نوحی بکنید و اگر ایمن حق است شما سر بارید و سرور و مرام نماند و اگر
 جاهل است بر او کت رفته و با حد ای و رسول کافر شدند بنی اهل بیت و آن که نظری شما بر نداشتند و نسو
 مردم عدوی قبل از این وقت ابن عباس روی با سوچه کرد و گفت قال الله و قتل من عبادي الشکور

آن بود چه از وقت ما و در محب ما و در بنی اسرائیل در شکلی باشی چنانکه ساحران فرعون گفتند فاقضنا آئند
 فاقض هر چه خواهی بکس و با موسی ایمان آوردند و در سپهر چنان بی اسرائیل در خدمت موسی در بار آمد و کردند
 و بی مجزات و شکستها سوار نمودند و موسی ایمان آوردند و بتوریت و دین موسی کردن محبت و با همه کس
 که با صفا و ایمان نمودند و از آنکه سب برستی نمودند فقالوا یا موسی اجعل لنا الهام کلم
 الله قالوا انکم قوم کاشفون برای ما خدائی منصب کن چنانکه این بیت پرستان خدا بان دادند و مردان هر
 یکان طریق کوساله برستی کردند فقالوا هذا الهکم و الله و موسی است خدا می نماید و موسی گاهی که
 موسی گفت یا قوم ادخلوا الاضرار فقالوا یا موسی اجعل لنا الهام کلم الله قالوا انکم قوم کاشفون
 فقال موسی لا املیک الا لکون فی الخلق فرفقتنا عرض کرد و گاه در مجزای خود را در مردم هر دو سلطنت
 ندادم ایمان من و این قوم فاست عبد الله یکن ایمان ما است این است او کرد و عمر و عثمان را با عازمت و موافق
 خدمت ایشان رسول خدا را و مصاهرت ایشان با رسول خدا و از ایشان بدین محمد صلی الله علیه و آله و از آن چندان
 سخت ماست چه بدست در شمار مونس بود و کسب و حدیث از آنجا است امام خود بکاست نامی خود را
 دست باز داشتند عجب تر از آن کرد و ای اسرائیل است که از صلی و زبور می خود کوساله با حشمت و عبادت
 پرورشند و او را سجد و کردند و پروردگار عالمیان داشتند و در هر کس برای موسی بجای نمادند و سپهر چنان
 علی علیه السلام را هر دو سلطان و او در مقام و زهر و مقام کس بجای نمادند و زهر و زهر سر بر نافت و آن سر تن
 امام خود مانند اسکا که و دواع جهان گشتند و ای معاویه از آن در شکستیم که خدا و امامان است را و احدا
 بعد از او احد نامبروار فرمود و پیغمبر در غدیر خم و دیگر مصلی است ایشان را مخصوص هشت و مردم را بطلاعت
 ایشان بکاست و اینها فرمود که اول اینان علی بن ابیطالب است و اوست ولی هر مؤمن و مؤمنه بعد از او
 و طایفه او و وصی اوست در میان است و مخالفین من از پیغمبر از این است انداختند و سر از فرمان بر نداشتند
 ای پیغمبر رسول خدا گاهی که پیش موته واردان میداشت جعفر بن ابیطالب را بر هر یکی ایشان بکاست و فرزان
 کرد که اگر حشر کنند نمود و حجابی او با شده و اگر بدین تر شربت شهادت نرسد عبد الله بن رواحه علم بدست گیرد و این
 هر سن متوال شد پیغمبری که از برای جیش موته سرور و خلیفه بنام و نشان مقرر و او است خود را بی تعیین

فَقَالُوا

وَبَيْنَ الْعَمَلِ وَالنَّاسِ

جلد پنجم کتاب دوم از نسخ النورنج

۲۲۲

امام و غنی میگرداند تا ایشان بهوای نفس خود غلبه غلبه کنند و امامی منصوب دارند که احسب که در اختیار است از رسول خدا پیروی دارد و بود که امری چنین عظیم را به احسب که در اختیار است که از دلا و الله رسول خدا ایشان را در غلبه کوری و فرشتش شک و در دست باز داشت و بی تعیین غلبه گذاشت و معنی این هر یک بر خاستند و کردند آنچه کردند تا آن چهار تن که علیه بر علی علیه السلام حستند و دروغ بر رسول خدا بستند و گفتند **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** **لَمْ يَكُنْ لَنَا آفَلُ إِلَّا لِلَّهِ الْبَيْتُ وَآلِهِ** یعنی فرمود در خانواده ما اهل بیت نبوت و خلافت با هم در میان بودیم و شهادت ایشان و کذب و کواشان بشبهه افتادند و گمراه شدند و میگویند که من تو را میگویند فرمود شنیدید آنچه گفتیم و شنیدید آنچه این عباس گفت هر وقت عجب میایدای صویبه وقت شرم و حیا می تو از اجرات تو برهنه و کاهای کشتی خدا و علفی شتار است و از اینجین امیر المؤمنین علی علیه السلام را دوستی و آن می صویبه از کد را در صبا حبس امیر ای تو تائید خلافتی و ما با بسیم و ای بر تو و بر آن ستم که قبل از تو غاصب حق شد و بدست کشید تا تو با حق بر این ستم نشین ساختی و این ستم بدست تو دادند اکنون بخنی چند خواهی گفت که تو تائید صهای آن نیستی بلکه از برای برادران و خویشا و ندان و پناه است که در گردن بگین اند میگویم همان مردمان در ضد را مردمان مخالفت و منافعت بر وجه نیست خدا و رسالت محمد صلی الله علیه و آله و صلوة و حسن و زکوة و صوم و حج و بیت و استیفاء در منافعت خدا که خبر خدا اخصا شوند کرد و خدا داد و در بر خرم زنا و سرفرازی و کذب و قطع رحم و حیانت و جزا و دیگر از معاصی خدا که جز خن و احقر تو اند سر برود کردن نهادند از کلاه و دام و لایب آغاز مخالفت نمودند و کردند و او شدند و یکدیگر را کشیدند و یکدیگر را لعن کردند و از یکدیگر بدادست حستند و از آنجمله ابیخناخت که خدا را طاعت کردند و شریعت را تعاقبت نمودند و از آنچه ندانستند سخن نگرفتند از دوزخ روی برافشید و بهشت جاودان یافتند پس کبر که خداوند این توفیق و اوست بر او بخداد و حجت بر او تمام گردان و رسالت پذیرا نشاند و ای امر بعد از علم و این کس از نزد خدا سعید است و از برای خدا و فی و قد قال رسول الله **رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا عَظِيمًا حَقَّقْتُمْ أَوْ مَكَّنْتُمْ قَسِيمًا** یعنی رسول خدا فرمود خداوند رحمت کند مردی را که حق را شناخت و سودمندند یا نادانند و عاقلان نشد و بدست حجت اکنون اگر اهل بیت رسول خدا ایم میفرمایم اما ان امت بیرون ما شوند بود و خلافت جز با ما اصلاح خواند یافت و این امر را خداوند حکم کتاب کریم نوشت رسول محمد خاص ما داشته و شایسته این امر باجم و علم بنامست و در نزد ماست و اکنون تا روز قیامت هیچ چیزی حادث نشود حتی ایستادن منست الا آنکه در نزد ما مکتوب است اما از رسول خدا خط امیر المؤمنین علی علیه السلام و مردمان گمان میکنند در تصدی این امر از ما اولی باشند حتی قوای پسرند همانا عمر بن الخطاب کس نزد پدر من فرستاد و پیام داد که میخواهم سهم قرآن را در مصحفی مکتوب دارم آنچه از قرآن کتابت کرده بمن فرست و امیر المؤمنین علیه السلام فرمود کاهی تو بر سر بردار کردن مرزاند با شنید گفت از خبر چه فرمود و از خبر سر که قرآن بنامست و در نزد اسخون علم هست و پس که خدای فرمود **الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ** را قصد کرده نه تو را و اصحاب ترا عماره در کعبه و گفت ای پسر ابی طالب ای کس که علم غیر از نزد تو نیست قرآن کرد تا هر کس از قرآن چیزی بخواند قرائت کرد حاضر شود مردمان که روی یکی از خدای دیگری پیدا نمند و هر کس با قرآن قرائت کرد و بخیر را که عمر بن الخطاب با کسی خود موافق یافت بفرمود تا مکتوب کرد و بدو یعنی او است باز

کلمات تمام
حسن علی علیه السلام
با صویبه درین

بیت

این کلمات را
در نسخه خطی
نویسند

ترجیح احوال امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۲۳

دشمنش لایحرم مردمان گفتند بسیار چیز از قواش نابود شد و لایحه‌ها نابود شدند و دزدان همسایه را بجمع و محفوظ است
و همچنان ولایات و قصبات خود را بر عمر بن خطاب فرمودند و که در مسائل و احکام شریعت اجتماع کنند و پسندید
خود و دین را خود را حق دانستند و بدان قضا را نداشتند و بسیار وقت عمر و قصبات و محصولات مسائل خود را مانند دایره بکوشن
علی علیه السلام داد ایشان بداد و بسیار وقت قصبات عمر درستی و احد بخلاف یکدیگر حکم را نداشتند و عمر
رو می‌داشت از خبر که خداوند او را حکمت و فضل خطاب عطا فرمود و کان میکنند محافلین با او تا آنکه که عمر
معدن خلافت و علم است **فَلْيَسْمَعُوا لِلَّهِ عَلَىٰ مَنْ ظَلَمْنَا وَبِحُجَّتِهِ أَوْ ذَرِكُمْ يَوْمًا بُنَا وَتَقِ لِلشَّامِ**
عَلَيْنَا مَا أَتَيْتُمُ بِمِثْلِكَ وَحَسْبُكَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ یعنی بهشتان بگویم از خداوند یکدیگر ستم کرد و ما را و انگار
کرد ما را و حق ما را و برگردن ما سوار شد و صفت کرد او را برای مردمان که همش ما را و کاستن شان ما را چنانکه قوای
معبود بر آنخت می‌کنی خداوند کفایت میکند ما را و محبت کنی است از برای ما انگار خبر بود مردم بر سر کوه اند
بلی مومن است که حق ما را می‌شناسد و بر ما ستم می‌دارد و اقتدا بما می‌کند چنین کس دست خداوند است و از
حق و دوزخ را بی‌جود و دیگر دشمن است و از ما برات خود بد و بر ما لعن کند و چون ما را حلال داند و حق ما را
انکار کند چنین کس کافر است و منکر است و فاسق است چنان است که خدا بر او خشمی کرده است و سب نموده است
لی آنکه بداند و عالم باشد و دیگر مردی است که می‌پذیرد چیزی را که متفق علیه است و در میکند چیزی را که نمی‌داند
چنانکه دلاست ما را و اقتدا بما می‌کند و حق را می‌داند لکن بجهل است باینکه می‌داند و ما را می‌داند و ما را می‌داند و ما را می‌داند
خداوند ما را مرد و از دخول بهشت و دفع نه بد چنین ستمی صیفت باشد این سرکارم غمنا بنهات شد مجلسیان
حاکمیش شد و معصوبه فرمود هر یک از اهل مجلس را صد هزار درهم عطا دادند و حسن و حسین علیه السلام و عبدالله
عبدالله را هر یک هزار هزار درهم عطا فرمود و است و دیگر آنانی که بعد از ابو عثمان حدیث میکنند که امام حسن علیه السلام
بر معصوبه درآمد و عبدالله زهر بر نیز حاضر مجلس بود معصوبه بجای که می‌دوست میداشت در میان قریش گسیب و گیدی
حدیث نمود ردی با حسن علیه السلام کرد و گفت یا ابا محمد علی علیه السلام و زهر که امام یک سبت افزون بودند
امام حسن علیه السلام فرمود اگر چه سپین عمر ایشان با هم نزدیک است کن علی علیه السلام این بود و از زهر رحم اند
علیاً عبدالله گفت رحم اند زهر ابو سعید بن عقیل بن ابی طالب حاضر بود و گفت ای عبدالله زهر تو ناگوار است
که حسن علیه السلام رحمت بر پدر خویش فرستاد و گفت من نیز رحمت بر پدر خویش فرستادم ابو سعید گفت چنان
مسبکی که زهر فرزن علی علیه السلام و گفتا دست عبدالله گفت چه زبان دارد و ایشان بر دوازده قریش اند و زهر
دعوی خلافت کردند و با انجام زهر و زهر ابو سعید گفت ای عبدالله چنین کوی علی از قریش است و از زهر
خداست چنانکه میدانی در خلافت استقراریافت زهر در حیثی است که رئیس آن حبش زنی بود و در
مسابقات آنحضرت آنحضرت و زهر با جنگ کرد و آن پیش که حق از باطل پدید نمود پس مردی که
اگر او را بعضی از اعضای زهر میزان بر روی خیف ترا می‌کردن او را زهر و جانه او را بر گرفت و سوار او را
حضرت امیرالمومنین آورد و علی علیه السلام بخش بود که از قدیم کار ستوده ای که چنانکه با سر عرش رسول خدا
بود رحم الله علیا عبدالله زهر گفت ای ابو سعید اگر حسن تو کس بدیگیات سخن بگوید میدانست چه بگوید

درود امام حسن
علیه السلام بر معصوبه
و عبدالله زهر

جلد پنجم کتاب دوم از نسخ التواریخ

۲۲۴ او رسید گفت نزد حاجی که توفانی بارگفت بدست نشو و میوه سخن بهمان بگفتند و ایشان را خاموش ساخت و بر
 انجلس را عارضه غصه دادند از این قصه باز دیگر و از ابو سعید بر در سرای عایشه عبودیه داد بانگ برداشت که
 یا ابا سعید انت لنا فی الاصحیح یعنی ای ابو سعید تویی که با هر خواهر من چنین سخن کردی ابو سعید روی بر تافت
 و بهسکس را یافت و قال قال لک الشبان هر اکت و لا تکرر گفت همانا شیطان ترا میپند و تو او را نمی پسندی
 عایشه بخندید و قال لله ابولک ما اذکر لک لسانک گفت از خدا بخیر و بد و در خاطر عشا که منبر رسول خدا را
 مع القمه چرمی و از کار مدینه بر دخت و خیم غرم داد که بجانب کعبه کوچ و در در خاطر عشا که منبر رسول خدا را
 از مدینه بجانب شام حمل دهد و در خاص خویش دارد و عیوس منصور در کتاب زبده انحر که خاصه در تاریخ
 بنی امیه نگاشته میگوید امر رسول الله صلی الله علیه و آله ان یحکول ککسف الشمس حتی رؤیت النجوم
 بادیه فاظم الناس ذلک یعنی مویه فرمان کرد تا منبر رسول خدا را از جای خویش دارند
 در زمان شمس کوف یافت و ستارگان با دید آمدند از این کردار بر مردم خیلی بزرگ انگار گشت معاویه
 خبر بیناک شد و بعد از آن زبان کشود و گفت من خواستم این خبر را از جای بجای بخونم هم بکبر خبر رسیدم
 که با او اراده آنرا زبانی را سازد خواستم تا آنرا رفع سازم و در یکده هفت هشت ز منبر برافرازم و بجا میپوشانم
 پس بفرمود تا بجای خویش باز کرد استدا نگاه آفتاب رویشی کبیر و ستارگان را ناپدید کرد و بوقت
 مویه از مدینه جنبه بیرون زد و عثمان بجانب کعبه که فرود داشت لکن از محنت حن علیه اسلام و بنی هاشم شقی عظیم
 در خاطر داشت و در این مال ایشان بن الاکین بن اوس را لاسی حسان را دواغ گفت و کینت او اوجوبه
 است و از اصحاب حدیده و ابیج تحت شجره است و انخل است که کرک با او سخن گفت سخت در بلاد سلم
 میریزت و در پایان کار ساکن کوفه بود تا وفات یافت هم در این سال یزید بن شجره و الهادی با از جانب
 بحر آنرا جنگ کرد و یزید بن مویه بر دیت عیوس منصور با اتفاق عبدالل بن عباس بن عبدالل بن عمر بن الخطاب
 و عبدالل بن الزهر و ابوب یسار

معاویه بن موی

وفا ایشان

ربیع الثانی

ذکر و قانع سال چاهم عیسوی و شهادت امام حسن علیه السلام
 و در خبر نقص و تقریر روایات مختلفه و حسب میکند که علمای اینبار و تواریخ رعایت اینجا را درست بزنند
 و چنان مستثنی از غث و پسین کنند و مختار خود را برگزینند و در احادیث که سند باشد و طهارت اسلام
 علیهم میرسانند و بخلاف بکبر روایت میکنند چون شیه با حیا را تواریخ نیست و بیرون ضرورت نیست
 باین علمای اسلامیه در زمین صحیح و مرسل و موثق و حسن در این احادیث هیچ نبرده اند لاجرم من سبده از
 ذکر روایات مختلفه گردی از مؤلفین و خبر را حدیث مستثنی جاعلی از حدیثین در شهادت امام حسن علیه السلام که ناره نخست
 و حمل این اصناف را بر خویشین سپرد و نمودم اکنون بر سر سخن رویم این عبدالل و کتاب استیجاب شهادت
 امام حسن علیه السلام را در سال چاهم عیسوی رقم کرده و مدت عمرش را چهل و هفت سال دانسته در کتاب کافی
 نیز شهادت آنحضرت در سال چاهم عیسوی سطور است مدت عمر فخریش را چهل و هفت سال نگاشته
 و در کتاب فضول المصنف فی فضائل الائمة همچنان شهادت امام حسن علیه السلام را در سال چاهم عیسوی رقم دانسته

شهادت امام حسن علیه السلام

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

مدت عمر مبارکش را چهل و هفت سال بخاشته این مختصر آشوبه نامت خود شهادت آنحضرت را در سال چهارم هجری
 داشتند و ولادت آنحضرت را در سال دوم هجری و اگر نه در سال سیم رقم کرده اند ازین روی مدت عمر آنحضرت
 را چهل و هفت سال و بر و ابی جیل و هفت سال هر قوم مژده در تاریخ معینی نیستند شهادت حسن علیه السلام در سال
 چهارم مسطور است بیست و یکمین ولادت امام حسن علیه السلام را در سال سیم هجری داشتند و در شهادت آنحضرت
 و بیست و یکمین مسافر در سال چهل و دوم هجری و بر و ابی در سال پنجاهم نگاشته در کتاب جنات آنخلود ولادت آنحضرت
 را در شصت و هفت سال سیم هجری و بر و ابی در سال دوم در ماه ششمان مسطور است سال شهادت آنحضرت در چهل و دو و اگر
 نه در سال پنجاه هجری است و بر و ابی گفتی ولادت آنحضرت در شصت و یکمین مسافر در سال سیم هجری است
 و شهادت آنحضرت در شصت و یکمین مسافر در سال پنجاهم هجری است ابو عبد الله بن اسد معروف با فاضی در کتاب مرآت الجنان
 شهادت آنحضرت را در سال پنجاهم هجری میکارود و مدت عمر مبارکش چهل و هفت سال میداند آنچسبده سال
 شهادت امام حسن علیه السلام را در سال پنجاهم هجری داشتند و امام ابو جعفر و اندی سال شهادت آنحضرت را
 در پنجاهم هجری و بر و ابی در پنجاه و یکمین هجری نگاشته اند آنخل جلی در کتاب برویه و معارج ولادت آنحضرت را
 در سال دوم هجری و اگر نه در سال سیم و بیست و یکمین مسافر در سال چهل و دوم هجری داشتند و مدت
 عمرش را چهل و هفت سال گفته و این جزوی در کتاب خواص لائیه فی معرفه لائیه شهادت آنحضرت را
 در بیست و پنجم ربيع الاول در سال چهل و پنجم هجری رقم کرده و مدت عمر آنحضرت را چهل و نه سال و بر و ابی
 چهل و هفت سال هر قوم داشتند و در کتاب مطالب احوال سال ولادت امام حسن علیه السلام در سال
 سیم هجری و شهادت آنحضرت را در سال چهل و پنجم هجری مسطور است و عبد الله بن محمد رضای حسینی در کتاب
 حلا اهلون خود شهادت آنحضرت را در بیست و هشتم صفر در سال چهل و پنجم هجری نگاشته است و عمر مبارکش
 را چهل و هفت سال داشتند و محمد خاندانه شاه در روضه اصفاد مدت عمر امام حسن علیه السلام را چهل و هفت
 سال هر قوم داشتند و در کتاب شرح شایعه مدت زندگانی امام حسن علیه السلام را در چهل و پنجم
 هفت سال هر قوم شده و ابو العجی غفصانی سند بغدادی آل محمد صلی الله علیه و آله میرساند و مدت عمر امام
 حسن علیه السلام را چهل و هشت سال میداند و در کتاب ربيع الاراد مدت عمر امام حسن علیه السلام را چهل و هفت
 سال آنحضرت شده و مسعودی در مروج الذهب مدت عمر امام حسن علیه السلام را پنجاه و پنج سال میگوید و در کتاب
 و در کتاب دزبیه اظهار ولادت امام حسن علیه السلام را بعد از چهار سال و شش ماه از روز آنحضرت نبوی
 میکارود و این نیز با کاتبه اخبار راست نیاید و در کشف الغممه ولادت آنحضرت در پانزدهم شهر رمضان سال
 سیم هجری است در تاریخ طبری شهادت آنحضرت باه ششمان در سال پنجاه و یکمین هجری است مدت عمر آنحضرت
 را چهل و شش سال رقم کرده و در تاریخ زبده الکنوز عیون مسعودی میگوید مدت زندگانی حسن علیه السلام
 در چهل و نه سال و در حدیث کرده اند جماعتی پنجاه و هشت سال و اگر دی پنجاه و شش سال و بر جمعی پنجاه و چهل
 نوشته اند و روایت پنجاه و پنج سال را
 و ما روت هذا الامر عجیب حقیقه
 صحیح شمرده و نمسک پایین شمرده که در کتاب امام حسن
 و شصت و ابی ثابته لا یفقد قابل

جلد پنجم کتاب دوم تاریخ نواریج

وَلَا فِي الَّذِي أَهْلِي عَلَيْهِ سَلَامٌ
وَأَنْتُمْ فِي رَحْمَةِ مَوْلَى دَاخِلُونَ

فَلَا أَنَا فِي الَّذِي سَلَامٌ عَلَيْهَا
وَقَدْ أَشْرَعَتْ فِي لَنَا يَا سَلَامًا

میرزا محمد
حسن علی

با اینکه عمو حسن منصور می وفات امام حسن علیه السلام را در سال چهل و نهم و بروایتی در پنجاه و نهم عسری در ششم کرده
هرگاه مدت عمر امام حسن علیه السلام پنجاه و پنج و پنجاه و شش و پنجاه و هشت سال باشد و حسب می کند که ولادت
آنحضرت در که ستمه هشت سال قبل از هجرت باشد و در این وقت فاطمه علیها السلام یکساله بوده است پس این روایت
ناموایب و نسبت این اشارت امام حسن علیه السلام نامقام است همانا من بنده و را برادری این روایت منصور می در است
نمیکنم چنانچه از آن خبر و مصو و سنیان است با اینکه ذمت خود را با این همه کوشش و پرتو هشت مشغول کرده ام و از خطا
خود امین نشینم و خوانندگان را بنایش می کنم و بنایش بطلبم و این ابی اکتد بددت عسر آنحضرت را
چهل و هشت سال و بروایتی چهل و شش سال و البته با اینکه در عین خبر بر این گفته برو و چندان از اینکه نگه نگار
کردم سر نه برده ام و قرات نمودم همگان بدینگونه متقارب یکدیگر با اختلاف چیزی نگاشته اند آنحضرت را
بنده چنین است که ولادت حسن علیه السلام چنانکه در صدر این کتاب مبارک رقم کردم روز ربه شنبه پنجم شهر رمضان
در سال دوم هجری است و شهادت آنحضرت در پست و تهم ششم صفر در سال پنجاه و نهم هجری است و مدت عمر مبارکش
چهل و هشت سال و پنجاه و دوازده و زیادت است و بعد از آنکه در مجمع روایات پیرون انجمن بنا شده که اگر کویم شهادت
آنحضرت در سال چهل و هشتم یا چهل و نهم هجری بوده و حسب می کند که عمو یا امام حسن علیه السلام را در مدینه بدر کرده
باشد چه موافق تاریخ نبی امیه که سلطنت آنحضرت را سال تا سال رقم کرده اند و اگر کتب دیگر و حسب روایات دیگر
معلوم است که آنجا که در سال چهل و نهم عسری معویه سیج سفر که منظم نموده در مدینه با امام حسن علیه السلام در چند
مجلس سخن با سخنجای گفتند و چون از مدینه بیرون شدند در قتل آنحضرت متفق گشت و اگر کویم مدت عمر آنحضرت پنجاه
چهار یا بود چنانکه معویه می گوید هم درست بناید چه بر این همه حکم معویه بعد از شهادت امام حسن علیه السلام
در قتل و نسب شیعیان را بر الوشین مدت کرد و زیاد در سال پنجاه و سیج هجری برای دیگر اقبال نمود و چنانکه
عسریب در کتاب امام حسین علیه السلام شرح خواهیم گشت مع لقصه بر من و حسب بود که نام چندین محدث
و مورخ بخارم و چندین کتاب را بنام و نشان یاد کنیم بلکه باید بحث را در سال شهادت امام حسن علیه السلام
و مدت عمر مبارکش را در سطر پیش رقم رقم کنیم بیچ این اطناب و حمل اینها از مردم بود بقول بر من میاید
که اگر از افواه رجال و صفای قوال سخنی برخلاف نگارش من بیاید در مدینه و از ارباب آرزوم پاک گشتند
و بروی حیا و پاک زنده و آغاز هرزه در آئی و از از حوائی فرامیند و مردم غوام چنان دهنه گامین بود بقول را
نفتی است ذم خورشید همچنان ذم خود است که دو چشم کور و نابینا است اکنون چنان خوب
می نماید که عثمان غامه را از اینگونه نکات کشیده و او هم و بر سر داستان رویم از آن رسول خدا صلی الله علیه
و آله و امیر المومنین صلوات الله و سلامه علیه از شهادت حسین علیها السلام فراوان یاد کردند و جزو داند من
بنده در کتابهای تاریخ نواریج هر یک را در جامی خود رقم کردم و همچنان حسن علیه السلام از شهادت
خود آشفته بود چنانکه در شرح شافیه موطا است که در جرایح حسنه مصادق آل محمد صلی الله علیه و آله نفتی نبود

شرح احوالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

[illegible][illegible]

جلد پنجم از کتاب دین محمد بن ابی طالب

قَالَ لَيْكُمُ مِنْ حَبْرَتِكَ عَلَى الشَّرِّ وَالطَّمْ فَاطِمَةُ وَطَعْنَةُ الْحَسَنِ فِي الْقَتْلِ وَاللَّيْمَ الَّذِي لُفِّقَ وَفُتِلَ
 الْحَبْرَتِ قَالَ قَبْلَكَ الْقَتْلُ الْبَيْتُ بَعْضُهُمَا قَتْلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا خَلَفْنَا رَثْبًا إِلَّا الْبَلَاءُ قَالَ الْبَيْتُ بَا
 عَلَى قَاتِلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَجَلَّ فَجَلَّ عَيْدِي إِنَّهُ لَا يُجَيِّتُكَ لَيْتِي عَلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَزُوهُ كَمَا يَكُونُ مِنْ فَاطِمَةَ وَحَسَنَ طَائِفَتِ
 حضرت رسول خدا بودیم بحاجت ما گمان شد که بران گشت کفتم با رسول الله چسبیدم نور سبک بر یادش بود
 میگردم بران پلایات که بعد از من بر شما فرود میاید کفتم آن چسبیدم فرود و سبک کردم بر آن زخم شیخ که بر فرق تو میساید
 و بر آن طعمه که فاطمه بدان زده میشود و بر آن زخم که بر آن حسن علیه السلام میترسند و آن ستم که او را مساقیت میکند و بر
 شهادت حسین علیه السلام پس اطمینت همچنان که بر منیند کفتم با رسول خدا و خداوند را خلق مکر و دوست مکر را برای بلا فرمود
 شهادت با تو را ای علی تنها خداوند با من همچنان بخدا که دوست منید را در ترا مکر مومن و دشمن منید را در ترا مکر منافق
 این سعد و طاعت رقم کرده است که امام حسن علیه السلام را در خواب نمودار شد که در میان هر دو چشم مبارکش
 کتب است قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اَعْلَى مِثْلِ اخْتِصَرْتُ بِدُخَانِ وَأَنَّ كَلِمَاتِ مَبَارَكِ شَاخِطُ شَرِّهِ وَحَسَنَ مَسِينِ
 این قصه بنده گفت اگر این خواب در شمار روی اوصاف است امام حسن علیه السلام فرمود از نسبت روز و نهار خدا بود
 بر از روی چند سخاوت یافت همانا سعید بن سبب حد و حرف بود اندر احوال مبارک گشت و تفسیر میکند که نازد و امام
 مشدود را در اناری بحرف نهاد و با آنکه از این پیش بدان شارت شد که در ایام توفیق معویه در مدینه از خدمت امام حسن علیه السلام
 و قبایل مردم و خدمت است پارس و در تبرید که با این نکات و فزانت که او راست میگردد و طلب حق خود
 براید و آغازنا جزیت مبارزت فرماید و همچنان در خاطر داشت که پیشش برید را بولایت عهد کار و خلافت
 را بعد از خود و او میگذارد و این نیز مردن غریب معاهده و صاحب بود که با حضرت استوار گردانید و با او چنانچه فعلی حضرت
 بست و آن ندرت داشت که اسکا را در قریب این امر عظیم بدارت نماید پس از ده روز که مکتبی بیاد شاه روم داد و
 که بوقت فسطط طعنب بوجا نا بود که گشته است و گشته است که در امتدادی قسم شمع حضرت خواهم که بدستیار ای آن
 دشمنی را از پای در آورم ای که گشود و از این شمشیر هم و لشکر چشیش فرایم که روم در پاسخ نکات که از ندرت و بن
 پروست که بنزد او هم و فعل کسی که با قتال عید معویه دیگر باره بسوی او آمد که در دست مردمی طلب ملک پدر
 پرورشده و دشمنی بزرگ پرید و آورد و بخدا هم پوشید و شتر او را بگردانید و این شهر بر خاسته را بشانم و بلاد و جا و از
 رخت و آسایش هم ملک روم چنینی از شایان غلبه بسوی معویه بخت و مهری ساخت و در غنای رستم قال نیز بد و فرستاد و بوی
 پوشیده کس نیز در یک جده و خورشید بن قسیر گندی که ضحیح امام حسن علیه السلام بود فرستاد که اگر این ستم را که معوی نو
 و نهادم شتم بحسن بن علی علیه السلام خواندند ای او استغفرل صاحبی مبلغ صد هزار درهم و در دایمی ده هزار دینار
 باز عطا کنم و در از غنی چند را سودا گوشت و شرب سورا خاص تو کرد و غم و تو را اینجا که نکاح فرزند خود نیز در آوردم همانا در
 نام و خورشید با خلاف سخن کرده اند بعضی از یکسینه کشاند و جماعتی عایشه نامیده اند و کوی ششاد اند و طبری
 در تاریخ خود را با ساقبت انشئت رقم کرده و در مناقب ابن شهر آشوب مسطور است که عجد و خورشید بن شمس است پس
 جلد و شش هزار بود و عجد اش ام فرده خواهر ابو بکر بن ابی قحافة میاید لکن هیچ اقوال است که نام او عجد است
 و خورشید بن قسیر است و ام فرده خواهر ابو بکر مادر او است با آنکه عجد بود عید معویه فرعیست و قبول امام حسن علیه السلام

الایم و طعن و فتنه

در تاریخ طبری

شرح احکامات امام حسن مجتبی علیه السلام

در پاسخ فرموده که با خدای من امر خلافت را با معاویه تسلیم ندادم الا که اگر کسی ناصری و معینی بنامم و اگر دیار و هضار بود
 برود و در همه شب با او نرم میزدم و قتل میدادم تا آنکه که خداوند در میان من و او حکم فرماید که شش ششتم از آن فرزند آدمی
 با کون بشمارا دستم هرگز بدست ایشان امری صلاح ندیرفت هرگز بشمارا و فاقبت و عهد ایشان قبول استوار
 باشد گفتار ایشان پسورد کردار ایشانست می گویند و لغای مایوی ستاست از انوی شمشیرهای ایشان کشیده و روی است
 بگوید چو حسن علیه السلام سخن بدینجا آورد و غلیان خون در سینه مبارکش چو تبیدن گرفت و مانند ناظمتی سپاوردند و صغنی
 از آن کوی مبارکش طشت رحمت گفتم باین سوال اندرین هیبت حال آنکه در تودوی رنجی بدیدار نیست فرمود چنین است ایما
 و به معنی آنجست مراستی باغ خزانیدر کعبه من افتد و اینک بار ای حکمرانت که دفع میشود عرض کردم جسد امیرا
 با پرواز بد فاعل قلستقلی مترکین و هذیه الشالیة لا اجید لها دواء فرمود در کورت مراستم خزانید
 بن کثرت شست و آنرا دوائی و بهودی بنام شد نگاه فقه حسن معاویه بنم را از یک راه بخوی که فرمودم خودم حکایت فرود
 یون باد که بار ای حکمران در معدود شود اندر بد معنی رخ شود الا که گویم از آن طرف که جگر منو خدا را از معدود خد
 ند چون زبان نم در رسید بخایان که خسته نموده و هم از آن کهای و قبیع بعد و خود غایب و آن خونی را قن باشد انگاه
 اش با فضل احد و پیوسته نموده و چنگد خونی بمقتضی بنه کرده و بقوت فی باره و باره سپردن شد این شکام که آن
 ز و را خون سببه خواهم روا باشد و اگر بار ای حکمرانم هم دروغ کشد با شیم جبار اطراف جگر دو شیده است
 اینه خود بار ساد کتاب فصل خطاب که از استغاثات دست کو بداد حسن علیه السلام شش کثرت نسیم خزانید ند و اینک
 بداد حسن علیه السلام فرمود و قیامت فاعل مراد فاعل مراد و او را بر این نیست و در وقت شوم غمی پس از شش غمی نیست
 ای حکامت معاویه که در شما اهل طاعت و حقیقت برود که روی مختلف اند و غایب مختلفند و اند در در هر طبقه از طبقات
 ام مبارکس ستود و کیش و جمعی بخوبید و آیین اند و شرح بخند و رنجام لایق بنما بد است الله اگر خداوند منم که است
 و این شست جمیع اودا با نرا بر می که در کتاب است جهان مانا حضرت که نگردام و ادای او بر این ایشان خواهم نکاشته کتاب
 به الا نرسند بجایا و بن ابی سیر شمشیر نموده و بگوید حسن بن علی علیه السلام در عرض موت در آمد و در پیش روی حضرت
 نم که سر را از خون بود و کعبه کجاست فقه فرود بر عت عرض کردم ای مولای من سپردا و انی سر را فاعل یا
 لا اله الا الله ما ذا الاعلی الموت قلت انا لله وانا اليه راجع فرمود ای سرده خدا را که اسماحیه خوان
 رو عطا بجایا من بخرت و قال و الله لفاعلهما النبیان سؤل الله ان هذ الامر یغیر لک انما اعتر
 الامامین و لدی علی و فاعلهما انما الاستقامت می گوید بان ای رسول خدا ما را خردا و که علی و فرزندان علی
 و ماهر و از زاده امام شریفه رسول خدا و صاحب خلافت اند و بجایا از امنیت انما که مسوم شود با مقتول کرد و امر کا طشت
 ر نرسد و کجاست کجاست عرض کردم ای سر رسول خدا مرا موغلی و نای قال نعم انی نعید لی قریک و حصی
 ز اذک فکل حلو لاجلک اعلم انک تطالب لدنبا و الموت تطالبک و لا تحل هم یومک لدی لم
 بای علی بومک الذی انت فی و اعلم انک لا تکتسب من المال شبا فوق ثوبک الا کنت فجارا
 لقریبک و اعلم انی فی حال لیا حیا با و فی حرمها عفا با و فی السبها عفا با و قول الدنبا عفا با
 الله عذرها ما تکتبک فان کان ذلك حلالا کنت قد رسلک فیها و ان کان حراما لم یکن فیها ذنب

فقه جبار و بن ابی
 با امام حسن علیه السلام

آو و مقول

جله پنجم از کتاب دوم ماسخ تہوارنج

فَاَخَذْتُكَ مَا اخَذْتُ مِنْ الْمَنَةِ وَانْ كَارَ الْعَنَابُ فَكَارَ الْعَنَابُ يَسِّرُ اَعْمَلْ لِي سَاكُ كَاثُكُ بَعْثُ اَمَدَاو
اَعْمَلْ لِاَخِيكَ كَاثُكُ عَدَاوَا اَزْدَتْ غَزَا بِاَلْعَشِيرَةِ وَهَيْبَةُ يَاسَلَطَانِ فَاسْتَسْمِعْتُكَ
مَعْصِيَةَ اللَّهِ اِلَى عَرَضَا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاِذَا نَاظَرْتَ اِلَى صَحْبَةِ الرِّجَالِ حَاجَةً فَاصْبَحْتَ قَرَانَا
صَحْبَةً زَانِكًا وَاِذَا اخَذْتَهُ صَانِكًا وَاِذَا اَرَدْتَهُ مِنْهُ مَعُونَةً اَعَانَكَ وَاِنْ قُلْتَ صَدَقَ لَكَ
صَلْتُكَ شَدَّ صَوْلَكَ وَاِنْ مَدَدْتَ يَدَكَ بِفَضْلِ مَدِّهَا وَاِنْ بَدَيْتَ عَنْكَ ثَمْلًا لَأَسَدَّهَا وَاِنْ رَأَى
مِنْكَ حَسَنَةً عَدَّهَا وَارْتَلَنَهُ اَعْطَاكَ وَاِنْ سَكَتَ عَنْهُ اَبْدَكَ وَاِنْ نَزَلْتَ اَحْكَمَ لِمَا اَنْزَلَ سَاكُ
مَنْ لَا يَلْبِثُكَ مِنْهُ الْوَاثِقُ وَلَا يَخْلُفُكَ لَبَّاءُ فِيهِ الطَّرِيقُ وَلَا يَخْلُفُكَ عِنْدَ الْحَقِيقِ وَاِنْ تَنَزَّعْتَ عَنْهُمْ اَتْرَكَ

فرمود بچاود بسج سفر کن در ساخته طریقی آخرت باش و زاد و آموه و از ازان پس که حرکت فرار سه و بدان ای جناده که تو
و بنا سبطی مرک تور طلب میکند پس باند و روز یک سه سوز و ریناید دست بر روز یک بدان نذر می کن و دست بر نذر می کن
افزون از نوت خوین و خیر و مکنی بخوبی منی می بناری بجزه و بنسب و نوبت بلکه از هر غیر خود بخوری و بدان که در حلال دنیا
حسابت در هر مش غناب در شیا و شبهه انگ غناب پس دنیا را بشمار مرداری بجز و ازان خود و از چرخ که تو را کافی باشد
اگر چنین مال از در حلال بدست کردی سعادت زیادتی یافتی و اگر حرام باشد نیز نوزدی کنای تو خواهد بود چه کای هر مردم
شک دست کوشت بسته حلال باشد و اگر بخود تو از شیا و شبهه انگ است خست غناب تو سهولت است کن و بدان که نادر
در کار دنیا هر چه بیاش من عجب کن بلکه چنان باش که بیا هر که نخواهی مرد و در کار آخرت کنی کن توانی بجوی بلکه چنان باش
که با فردا نخواهی بود و اگر عسرتی خواهی هست انصار و عشرت میستی خواهی بدست سلطنت از نصبت خدای است
باز دار و بطاعت خدا و نذر و نرسد که از رو کار حاجتی ترا از نوبت مردم ناکر بکنه صفت کسی بکن که ترا صیانت فرماید و اگر
و جب میکند ترا حمایت و اعانت نماید سخن تو را ختام صداقت بند صولات ترا نوت دهد و اگر دست شست بسوی
نوفرا زدن و اگر نکره در کار نو بدید شود آن نکره را سر رسید بشود و گوشه را از ذکر محاسن توانکده فرماید و مسائل ترا بقیه
قبول تلقی نماید و اگر نکره از نکره حاجت خویش ظاهر شود نشستی او با معاف حاجت تو باریت کند و اگر خطی بر روی خود آید هم
تو را ناکار و از چنین کس ترا بدید باید در مضایق حیرت و طرائق مختلف مخدول و محمول نمائی و اگر در امری تو را داد و را
سخن چسباج شد جانب خود را فرد گذارد و تو را بر خوشین برگزید و کشف بهتر از عمرین سخن حدیث میکند فال خدای
اَنَا وَرَجُلٌ عَلَى الْحَسَنِ عَلَى تَعْوَدِهِ فَقَالَ يَا قَالَانِ سَلِّتْ فَالِ لَا وَاللَّهِ لَا اَسْأَلُكَ حَتَّى يُعَايِنَكَ اللَّهُ
ثُمَّ لَسْتُ لَكَ فَالِ ثُمَّ دَخَلَ ثُمَّ مَرَّجَ النَّبَا فَقَالَ يَبْلُغُ قَبْلَ أَنْ لَا سَلِّتْ فَالِ قُلْتُ بَلْ يُعَايِنَكَ اللَّهُ
ثُمَّ سَأَلْتُ فَقَالَ قَدْ لَقِيتُ طَائِفَةً مِنْ كِبَرَاءِ السُّفْهِانِ وَاسْتَفْتَيْتُهُمْ فَرَأَوْنَاهُمْ اُسُوفَ مِثْلِ هَذِهِ الْمَرْءِ ثُمَّ دَخَلَ
عَلَيْهِ مِنَ الْغَدِّ وَهُوَ يَحْمِيهِ نَفْسُهُ وَالْحَسَنُ عِنْدَ رَأْسِهِ فَقَالَ يَا اخِي مَنْ يَنْتَهَمُ فَالِ لَكَ لَسْتُ لَكَ فَالِ لَمْ تَقُلْ
اِنْ كُنَّ الذِّى اَخْتَنَهُ قَائِمَةً فَقَالِ اَسَدٌ بَاسًا وَتَبَّكَالَا وَاَلَا يَكُنْ فَلَاحِ اَنْ ۲۰ سبک بود در نخل ستم من و مردی از

حسابت در هر مش غناب در شیا و شبهه انگ غناب پس دنیا را بشمار مرداری بجز و ازان خود و از چرخ که تو را کافی باشد

نکته

۲۳۴ میہم درین امر سچو کہ سخن گوی نگران با حسن تا خدای چه خواهد کرد و هر سچمان فرمود تو را با خدای مگویدم که نزدی
 دارم من یک مجید خون سودن با ایلا سود و در خدمت حسین علیه السلام بر امام حسن و امام حسین برادر را در آن
 رنج و سختی که گریست خود را بر روی آنحضرت افکند و سر و چشمش را بر سر زد و در کنار او نشست پس بر ما را چنین باز
 کرد و رقیه بن معقله که بد چون فاطمه حسن علیه السلام نزدیک شد قال اخبر جوی فی الصبح لعلی انظر فی ملک
 السماء یقول الا بائد قلنا اخرج یدیه قال اللهم احشيت بقضی عندک فانها اعز الانیفس عاکه
 و نمودم از زبر روان بجهن سدرای مثل دریا شد تا ملکوت تمانا نگران شوم چون آنحضرت را صبح و رحل دادند عرض کرد که
 من مناصب از تو بخرم و اطرفش خوش را از تو بطلبم که در نزد من عیسه افس است و لا شک نفس آنحضرت را غرضو سائل
 و آنحضرت بگفت که رقیه سخت برداشت این جوئی فقال له الحسین یا ابی ما هذا الخرج و ما هذا
 البكاء و انما یصلکم رسول الله صلی الله علیه و آله و علی ابیک و علی جعفر و فاطمة و
 خدیجه و قد قال جدک انک سید شباب اهل الجنة و لک سوابق کثیرة منها انک تحت ما شأنا
 خمس عشرة و فاصف الله ما لک مرتین و فقلت و عدت و عکاره و هو الله ما را و ذلک الا
 بکاء و انما بانم قال یا اخی انک اقدم علی مولای عظیم و خطیب جسیم لم اقدم علی مثله قط و لست ادری
 انصبر بقضی الی الثانی فاعز بها اولی الحجة فاهتبت بها حسین علیه السلام عرض کردی برادر اخرج صبت
 و این که باز بخرم همانا بر رسول خدا و او را در میوی و بر پدرت علی مرتضی و بر بنت جعفر و بر ادرت فاطمه و بر جدات خدیجه
 در رسول خدا تو رسید جوانان تا بل ایست فرمود و تو را در حضرت حق سوا حق عبادت است باز زد و کت پیاده
 حج که نشستی و دو کت رسالت را در راه خدمت کردی چنین چنان کردی از کارم آنحضرت فراوان بشودن گرفت
 و حسن علیه السلام بر کرسین پیروز و نگاه گفت ای برادر که من بر هر لنگ جانی بخرم و هر چه دارم می شوم که هر که بمش این
 و نعل نهد و ام و شیم که او شد با شوم و او بد و بخ بر نه و عذاب گشتند یا بخت بر نه و رحمت بخند تا قربت گویم یا بخت بخرم
 فکر بد فرزند حسن بن علی علیه السلام

ازین پس مردم افتاد و حسن علیه السلام برادر و بنیت فرمود که هر ادر جو را رسول خدا کجا که سپاه را بشو که نش بخت
 نشود و خونی رگینت نکرد و چون در نزد آنحضرت کثوف بود که عایشه و مردان و در کمر دم ازین امیه حاضر و این خواهند
 کشت اینوقت که وفات آنحضرت نیک نزدیک شد و حال منتظر از سر پاشا و قال الحسین یا اخی انک اقدم
 بویسته فاحفظها فاذا انما یتقیهت ثم و حینه الی رسول الله لا حدیث یدیه عند انتم اصبر فی الی
 اخی فاطمة انتم رقیه فادفعی الی الطبیع و اعلم الله سبب صبی منی من اخرج من اهل ما حکم الناس من خبیثها و عذله
 لله و لیسول عیله او بها التانی خبر و در حسین علیه السلام را که ای برادر صیت میکنم ترا و بخون خود را بر صیت مرا که یک جهان
 برود و مردم را سختی که کار مرا و جسد مرا بسوی شیخ رسول خدا صلوات الله علیه و خورش را با و نازد و کم و از کجا بخا کجا و مردم
 فاطمه برسان پس از کجا که برستان بقیع تحمل فرمای و با خاک سپار و او شد باش که از عایشه خبر بد بر میانید مردان
 و اما نیدر که او را و در برضوت او و در رسول را و در جمعی او اهل بیت را این نظر اثنوب که بد چون حسن علیه السلام
 شرف بر مرکب کشت قال له الحسین علیه السلام ان ایدل ان اعلم حالک یا اخی فقال الحسین یهتبت الی الله

اهل البیت

شرح حالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

عَرَبٌ وَأَطْرَافُ الْيُودِ حَوَّطَةٌ
وَلَا تَفْرَجُ الْبَابُ خِلَالِ النَّفْثِ
فَلَيْسَ حَرْبٌ مَنِ أَصِيبَ عَمَالُهُ
نَسِيبُكَ نَزَامُكُمْ نَاحِيَةُ طَبَعُهُ

وَلِكُلِّ قَوْمٍ لِّبَاسٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ لِّبَاسٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ لِّبَاسٌ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ لِّبَاسٌ

وزیر حسین علیہ السلام میفرماید

أَنْ لَّمْ أَتَسْفَعْ عَلَيْكَ فَفَدَّ

و محمد بن حنفیه بر قبر برادر اوستاد و دهرای ای مکرست و قال صحاک الله ابنا محمد بن عزن جانا ک فله هدی
فانک و لیم الروح و روح غیره بد ناک و لیم البدن بد نصقه کفتک و کف لا یکن هکذا و انت
عقبه المذنب و یحلف أهل التقوی و خامس أهل الکساء و الس محمد المصطفی و ابن علی المرتضی
و ابن فاطمه الزهراء و ابن شمره طویله عدناک ما یلقوی کما الحق و ان صعدناک شدی الامان و ربه
فیجی الاسلام و لک السوابی العظمی و العایان القصوی و بک اضلع الله تفریق عظیمین من
السلطین و لک شرف البیع فیک لک السلام و قلعد گفت خداوند بر تو رحمت کسادی و محمد و بهترین روح
روحی است که سر بران یافت در بدن تو و بهترین بدن بد نیست که مخوف گشت در کفن تو و چگونه باشد بزرگوار تر
دانی و حلیف تقوی و خامس اهل عسائی و پسر محمد مصطفائی و پسر علی مرتضائی و پسر فاطمه زهرا و پسر شمره طویله خدا و تو را
است خداوند رحمان و پسر و او تر استان ایمان و تربت یا منی در حجر سلام و از برای است سبقت در تقدیم و تقویم دین
و اصل ثواب حق البقیس و خداوند بدست تو اصلاح کرد میان دولت که عظیم را از مسلمانان فراهم آورد بدست تو بر کند ای
دین را سلام و بر تو که زنده و مودود تو یکوست اگر چند لغزش رخیش در مخالفت تو نبندد و ان شیم اعلی او محمد خداوند بر تو رحمت کند

سلمان بن قتبہ کو یہ

يَا كَذِّبَ اللَّهُ مَنْ نَفَى حَسَنًا
كَتُفُ خَيْلٍ وَكَتُفَ حَالِصَةٍ
أَجُولُ فِي الذَّارِ وَلَا أَرَاكَ وَهِيَ
بَدَلَتْهُمْ مِنْكَ لَبَّيْ أَتَاهُمْ

و غنیمت کو بد

لَعَنَ رِيَّانُ بْنُ مَرْزُوقٍ لَمَصَى سُوءَ

بِأَوْنِ اللَّهِ وَضَرْبِ الْوَصِيِّ

4

يَحْيَى الرَّمَانِ سَحَابٌ مُتْرَاكِةٌ

فَإِذَا الْهَوُومُ زُرَّكَتْكَ فَبِئْسَ

لَقَدْ لَكِذِيبٌ بَعِيدٌ حَسَنٌ
لِكُلِّ حَيٍّ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ
الَّذِي نَاسُ جَوَادِ مُوَعِنٌ
أَصْحَابُ بَنِي رُبَيْعَةٍ مَعْدُكُ

فَإِنَّ الْمَرْءَ لَبُئِيٌّ بِآخِرَتِهِ

وَبِجِ الْحُسَيْنِ وَبِئْسَ الْحِجْرُ

2.

عَنِ الْحَوَارِثِ بِالْفَوَاحِ حَمَّةً

بعضاً من أولاد السؤلة فاطمة

سترااند

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

بطریق داشت حتی است چه زیاده از در که ایشان از جنت عقیق هزاران خود در یکاد فزون باشند فقال گفت ای ابو جعفر ^{صلی الله علیه و آله}
 که ای رسول خدا و اهل جنان گفت و از من زمان بودند چون قاطع علیها اسلام حیات دشت پنج صاحب فرما بود ^{۲۴۱}
 زمان بجای ناک که حضرت هشت یک بیاید پس هرزنی را یکبار هشت یک برده برسد و از آنجا که سیر مد فونت بهره
 مایه جمعه فزون از شهری نیست چو نه ابو بکر و عمر در یکاد فزون شدند زیادت از این عایشه و حفصه رسول خدا را
 بهره و فاطمه و خرا و مرث بنزد سلطان مخیر از وجه کثیر و ظاهر است فقال ابو حنیفه بحوثه بحق والله لا یغنی کفون
 کسب از خود را ازین سو کند یا خدای
 اور فنی و خست است نیز خضر صبری گوید

لَوْنٌ عَنْكَ غَابَتْ نَعْسُ الْبَيْتِ	بَيْتِكَ حَلَّ الْفُتُورُ وَابْتَطَأَ
أَمَّا أَبُوكَ الْحَسَنُ إِلَى كَيْفَ تَرْتَدُّ	لَنَا مَصَّةٌ سَقَوْنَا مَائِقًا
هَرَفَ إِيَّاهُ كَيْدًا لَكَ كَرِيمَةً	مِنْهُ نَوَاحِشِيَاءُ وَأَصَالِيَاءُ
مَتَوَّاعًا لِحَوْلِ نَيْكَ فَرَانَةً	وَرَصَوًا بِحَبْلِكَ لِلْغِيَرَةِ حَقًّا
وَسَقَوْنَا حَبْلًا بِالطُّغْيُونِ عَلَى الْهَلَا	كَانَ كَلِمَةً فَاحْنًا لَهَا خَارِعًا
حَسْبًا يَلَا أَيْمُنًا عَلَى الْوَرَى	رَجُلًا لَهُ وَكَيْفَ سُرَى نَارِعًا

این بیت را در حدیثی از امام حسن علیه السلام نقل کرده اند که در آنجا که فرموده اند که ای رسول خدا و اهل جنان گفت و از من زمان بودند چون قاطع علیها اسلام حیات دشت پنج صاحب فرما بود

این چنان گوید

سَعَى فَنَلَيْهِ الرِّحْسُ نَهْدٌ	لِيُجِيَّ مَيْهَ أَخْفَادٍ أَوْ دَعْمًا
وَأَطْعَمَ بِهِ خَدَّةً أَمْ عَيْنِي	وَأَنْبُوبَ مَهَافِقَنَا سَمًا
فَنَادَعَهُ نَاسٌ لَمْ يَذُوقُوا	وَحَيَّ اللَّهَ لِلْإِسْلَامِ طَعْمًا
أَبْدَقُ شَأْنًا حَمْدًا حَبِيتِي	وَتَمَعُ سَيْطُهُ مَيْهَ وَحُجْمًا

و مسلم بن حاکم گوید

شَاعُوا يُبْقِلُ عَلَى سَطَبِ بَيْتِهِ	حَسْبًا وَتَوَاقِيْعُ لَانِدِ الْخَيْرِ
وَأَلْفَرُوا وَبَلَّغُوا رَأْسَ الْخَيْرِ عَلَى	وَنُجَّ طُفَافٍ فِي مَنَاشِئِ الْمَدِينَةِ
هَذَا لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ حَدَّثَهُمْ	أَوْضَحِيَّ حَبْلُهُ مَيْهَ الْفَرِ الْعَلِي

یعنی چون بنی هاشم از کوفه رفتند و در میان بنان بنی امیه نشستند و در آن
 بن کوفه بنی امیه بنی امیه آمدند و آن بدو فی الحس عید رسول الله صلی الله علیه و آله
 علیه و آله و اهل بیت و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه
 رسول الله علیه و آله و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه
 بهای که حکام مدینه است نیز رضا و امن مانع شدیم پس بنی امیه و معتمد بنی امیه
 مدون کرد و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه و معتمد بنی امیه
 رسید بحد و شکر کرد است و جماعتی که در اطراف او بودند سجده کردند نگاه بانک بیکر فرزند هشت و یکم از او
 شدند فاحه و خمر فوط بن عبد عمرو بن نوفل بن عبد مناف نیز یک موی به شتاب کرد و گفت یا امیر المؤمنین این را می

رسید خبر و امام حسن علیه السلام معویه

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

مانی و دیگر اسحق

بزرگوار می گویند که از امام حسن علیه السلام روایت آمده است که در روزی که از امام شایان تر است و در آن روز

همه بنشینند و دیگر استیخ بن نانه و دیگر استیخ بن نانه که از امام حسن علیه السلام روایت کرده اند

باب الحسین من سامی الروات

جابر بن عبد الله الأسفاری و دیگر کعبه العمدانی و دیگر جابر و درین مذهب و دیگر جابر و درین ابی سبیر از جماعت رواه اند

باب الحسین من سامی الروات

حسین بن عطاء و دیگر کعبه العمدانی و دیگر جابر و درین مذهب و دیگر جابر و درین ابی سبیر از جماعت رواه اند

از جمله زبان حسابه الهی است که از حسن بن علی علیهما السلام روایت کرده است

باب الحسین من سامی الروات

رشید البجری از جماعت روایت است و دیگر رفاعة بن شداد و نیز از روایت است

باب الحسین من سامی الروات

زید بن ارقم از انجم است که از امام حسن علیه السلام روایت کرده است که هر چه اعلی علیه السلام در کلمات

منها در جانت کرد

باب الحسین من سامی الروات

سلیم بن قیس الهذلی و دیگر سفیان بن ابی اسبی الهذلی و دیگر سفیان بن عمرو الخزازی و او خدمت رسول خدا بنابر

رسیده بود و دیگر کعبه بن محمد است

باب الحسین من سامی الروات

غلام بن عمرو و بعضی او را غلام بن غلام گفت اند و کثرت او ابو اسود الدغلی است

باب الحسین من سامی الروات

عباد بن عمرو بن ربیع و دیگر عمرو بن الحنفی الخزازی و دیگر عامر بن واثقه بن الاسف و دیگر کعبه بن حنفی بن عطاء و دیگر

عباد بن عباس بن عبد المطلب و او سمع بن یزید و با او ملحق شد حبیب که شرح رفت در مناقب امام حسن با

محمود و دیگر عمرو بن قیس الشمری است

باب الحسین من سامی الروات

قیس بن سعد بن عباد الأسفاری شرح حال در کتاب رسول خدا و در کتاب علی علیه السلام و در این کتاب بارگه و در این

باب الحسین من سامی الروات

کمال بن زیاد الخنفی عامل اسرار است و از جمله رواه و دیگر کعبه بن کلب کثرت او ابو صادق است

باب الحسین من سامی الروات

نوط بن یحیی کثرت او ابو مخنف است و او دست صاحب تاریخ متقل سید اشهد علیه آلاف التحية والثناء

باب الحسین من سامی الروات

مسلم بن الحنفی و دیگر کعبه بن ابی وائل و کثرت او ابو رزین است و دیگر کعبه بن عمار و دیگر کعبه بن یحیی و دیگر

جلد پنجم کتاب دوم از نسخ تهرانی

۲۴۸

مسلم بن عقیل بن ابی طالب علیه السلام والرحمة
باب انما من اسامی الرواة

طال بن سباق از جمله روایات است

ابو جحی الهمدانی و دیگر ابو جحی اسپسی بن کلیب ایشان نیز از اجله روایه حسن علیه السلام اند
باب انما من الرواة

فاطمه بنت حبابه الوهبیه بر دایت سعد بن عبداللہ از حنین علیهما السلام روایت کرده است
ذکر کرام خلق و محاسن اعمال و نوادر حجابات و فضائل و شرف حسن بن علی علیهما السلام

فضائل ائمه اطهار برین سلام الله علیه جمیع ازان افزونست که هیچ آفریده و دوست از من ادراک نتود و موضعیف که
از زوایای محاک میدان جوید و در معالی افلاک چگونه جولان کند که سبب ادب را باهند سه در بای میاباب چنانست
آید شد ذات را با وجات آفتاب جاشاب چنانست لالترا برب لا باب تا ناخال جود وجودت این انوار پاک در عالم
آب حاک تابشی کردند و فروغی کلند نه تا آنکه متعک حکم بالغه خواهند شد و دست جلال استین ولایت مطلقه خواهند
زود باز دارند و استعدا خود و بره بر بند و ضعیف گیرند تا نام درم بچنان باز دارند و دست استعدا و ظفر است
دینند و لیکن نسبت بهنم ولایت پستی و بلند می ایشان در بنمای نام و پلهای سلم است نسبت به شرف عظمی که چند این مردم که در شمار
بگیرند یکی مقرر آن و دیگر کمتر است لیکن هر دو این اندیشای کوناگون و جنایات رکارنگ کار و دیگر است خاک بر فرق
من و تیل من و اگر کنای حسن مجتبی ای نور چشم مسطفی ای قوت قلب مرتضی بر این بنده که شرف زبان بپیش ایشان آورده زبان مراد زیاد
فضائل خود تراشیش فرما و بخند مت ارسا را از این بنده و نارسا به پذیر که تو کرمی مبر که می و سپهر و کرمی غفرنا و لا بونا
تجدد و الله اطهار این اکنون بر سر سخن و دریم صدوق در امالی بخندیت و از صدوق آل محمد صلی الله علیه و آله رقم میکند که امام حسن
در زمان خود از همه کس خدایر استند تر بود و از همه کس فاضل تر و پادشاه تر بود و کما هی که زیارت حج شتافتی پیاده
رفتی و گاهای بای برهنه طی صاف کردی و چون ذکر موت فرمودی بگریستی چون از قبر نمودی بگریستی از قصه بعت فاشور
بگریستی و در ذکر عبور از مضارب بگریستی و در حدیث موصوف در نزد خدای تعالی فریاد بر آوردی و پنجه بستن شدی و
چون در نماز در استنادی کوتاست است اول نشش کردی و در ذکر مشیت و در زخمان باضطراب آغاز کردی و کلمی مارگزیده را
مانستی و از خدای جنت را خوشتر آمدی و از جهنم بگریز و نند چنانچه بگشتی و از کتاب خدای چون این آیت قرأت کردی
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هِيَ كُنْزٌ لَّكَ اللَّهُمَّ لَيْسَ لَكَ و در هیچ حال از سخن آن و غیر ذکر خداوند مشینه و شد و کلمات
جز صداقت بجز وضاحت منطوق و بد بخت در امالی صدوق سند بخیرت رضا علیه السلام متخی شود و حسن علیه السلام
همچو وفات می گریست که متداین رسول الله این گریه چیست حال آنکه تو سپر رسول خدای و رسول خدا و حق فرمود آنچه
فرمود و تو نیست گریست پیاده زیارت است الله مگر کردی و اموات را سه گزت بجا مت منت فرمودی در را خداوند
مژدی ناکش و پای افزار افتد لا ایما ایکی یخصلک بین لیل و المظلم و قیران الاجبة فرمود من بر دوزیر میسریم

کلمات امام حسن

کلمات امام حسن

یکی از خوف و شست قیامت و آن دیگر از خوف و شست
در کتاب فضائل سید ابی عبد الله متخی شود که شاکر بن رباب

حسن امام حسن
در حدیث عثمان

شرح حالات انام حسن علیہ السلام

مردنشته بود ناگاه مردی در آمد و نزدی سوال کرد عثمان و پاسخ در هم پیاچوں سال را کافی بنزد گفت مرا بر دی جواد ۲۴۹

[illegible]

نَسْتَلْ مَا لَيْ فِي وَحْدِهِ وَاجِدَةٍ مِنْ فَنَاءِ الثَّلَاثِ اَمِنْ فَرْدٍ سَوَالِ الْكَلْبِ الْخَيْرُ وَابْدَا بِمَنْ لَيْتَ كَمْ مَن كُنْ

همای خونی شود که بچاره گشایند است دوم فرضی است که قلب را زخم زنده است و دیگر فرضی است که گشای گشایند است

کبریٰ اگر کہ نام یک سوال سخن گفت سنت من از وجہ واحد است پس من علیہ السلام فرمودار اینجا و دنیا را عطا دادند و حسین

عجلہ اسلام شہت برادر کا گناہ داشت اور اجل و نہ دنیا عطا فرمود و عجب دامنہ جعفر سر کید یار کجاست و چهل و ہشت دنیا عطا

و این سخن را بگفت و دیگر کار و در عثمان عبور داد و این قصه شرح کرد عثمان گفت محکم اسرار او انفرادی شوند و اینک از این

الغیرمقطوعہ و حجاز و الجبل و الخندسی بنی تاسد کہ قطع کردند علم را بر غیر خود و فراهم آوردند خیر و حکمت را از برای خود در کتاب

الی الشیخ سند بابو عبد اللہ بھی منبذ کہ وخریٰ حسن علیہ السلام وفات یافت جماعتی اربعین بیان حضرت کتاب غربت

عن الصادق عليه السلام في جواب بيان بن محبوب ومحمود انما بعد هذا ينبغي ان يكون العزم في هذا انه عند الله

فَكَانَتْ سَاحِقَةً لِأَخْوَارِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي النَّارِ وَاللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ ذَكِيٌّ

لَا يَأْتِيهِمْ فِيهِ الْهَاجُ وَلَا الْخَوْفُ وَلَا يَمُوتُ فِيهِ مَرَضٌ وَلَا يَمُوتُ فِيهِ عِلَّةٌ إِلَّا أَن يُرْسِلَ إِلَيْهِ

رَحْلَةُ الْبُحَارِ وَالْأَصْلَاحِ بِهِنَّ وَلَا تَأْتِ الْأَوَّلَ قَوْلُ عَنْ قُرْبِ حَوَارِئِهِمْ مَا شَاءَ مِنْ أَهْلِهَا

اللَّهُ مِنْ أَوْ يَهْدِيهِمْ فَاخْتَصِمْنَا لَهُمْ أَوْ يَمْثِلْ لَهُمْ بَأْسًا فَتَكُنْ لَهُ أَصْحَابُ الْمَشْأَلِ

عَلَوِ مُصْحَفِهِ فَلَمَّا رَأَتْ فِي ذَلِكَ الدِّبَارِ الْمُوَحِّشَةِ وَخَرَجَتْ مِنَ الدِّبَارِ الْمُوَحِّشَةِ فَمَازَتْهَا مِنْ غَيْرِ

فَأَسْوَدَ عَنْهَا اللَّيْلُ وَكَانَ سَامَةً يَمْشُو كَمَا يَمْشُو كَيْسَرُ بْنُ سُلَيْمٍ وَأَمَّا الْوَلَدُ

تَسْبِيحُهَا الْآخِرُونَ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

بیت و حرمین تا ما و نیز فرزند است شمارا بجز و ثواب آن در تسلیم قضای او و صبر بر بلائی او اگر بدرد او آورد و نذر ما را مصایب

مرن و اندوهش که نه نوا سب در فراق و دوستانی که مالوف و مهربان بودند و برادرانی که دلها انتظار و پیمان شادخوار و

دوید و ابدیدار ایشان بجای ستند و داشتند همانا روز کاری بقای ایشان را منقطع ساخت و هر که بر ایشان دو سببه

تپس جیامی بگفت بگذاشتند و راه بود بپشتند و دستخوش مرک شدند و در شمار مردگان در آمدند و در وادی غاموسان

از کشتن با ضرب خوار یکدیگر را دیدار می‌نمایند که در حجامت ایشان از روح ایشان دور افتاد و اخوان ایشان در صحبت

آن مردان کسند هر که سر می برون سبزی یابان مدیدم و فرار گاهی چون مرغیان بنفیدم ارجامای ملوک و نوس
ست خالیه بطلسه بجای گرفتند و از پاکه در میان آنجا خاصه در میان آنجا خاصه در میان آنجا خاصه

بودیم که از آنجا که هرگز نکرده بودیم کار و بختی را که به ما میسر می شد.

بندگان از سر ایشان خواهند رفت و سلام در کنار صحنه الهی خواهد شد - شانه ۱۲۰

سَلَفَيْنِ أَحَدُهُمَا بِالْمَشْرِقِ وَالْآخَرَى بِالْمَغْرِبِ عَلَيْهِمَا سَلَامٌ وَآلِهِمَا وَآلِ الْكَافَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مکتوب الیام حسن
در جواب صحاب کہ
باو نغزیت نوشند

جناب امام حسین
از دوشهر شرق

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

فرمود که در حق است خداوند صبراید عزت خاص خدا و از برای رسول خدا و از برای مؤمنین است اصل بن عطا کرد
 حسن بن علی علیه السلام را بسیار می پسندیدند و در بهای باو شایان بود این شهر آشوب از وقت احوالین حدیث میکند
 که حسن علیه السلام گاهی که ابتدا می فرمود و در فاصل ترش ترش می رعد می افتاد و در خانه را بکشتن می فرمود و بخت
 کشید باین رسول الله بن چه عارض است فقال حق علی کمال من وقت ما بن بدی دت العزیز آن یقین
 لود و تو یقیناً مصطفی درود واجب میکند گوی که در برابر پروردگار ترش است و در رنگ رخسار ترش از خوف
 و شمت روز کرده و عیاش می شد و در بند مضطرب و در ترش باشد و گاهی که بیاب محمد بر سید سر بر داشت و بقول
 الی جنبک سیادت یا عیسی فدا انک المبی فجا و در فتح مناعی عیسی عیسی ما عندک یا کریم
 می فرمود ای خدای من همان تو بر در سراسر ای تو ایستاده شده ای پروردگار احسان کننده و با تا نزد تو گناه کار آمد پس در گذشت
 فای که در روز دشت بجای کسی که در روز دشت ای خداوند گریه در جز است که حسن علیه السلام گاهی که از نار صبح حرکت صحبت تا
 از آن که آفتاب بر از شرق بریزد بکس سخن می کرد و اگر چند در است غلاق بخضرت رخ می زد صادق قل الحمد لله یا حسن بن
 علی است بخ حرکت پیاده و از بدیهه بکس شفاف و در حرکت اموال خویش را و بدیهه ساخت یک عذر را اتفاق نمود و مرد و بانی
 در غایت پیاده و کس گذاشت در غایت یک بنده اموال خود را باندل بود و بگویم در کتاب جلاله و بایا که حسن علیه السلام فرمود جبا
 می کرد که خداوند را طاعت کنم و بجا ناورند بستم پس است حرکت پیاده و علی سافت فرمود و هم او که در حسن علیه السلام
 اگر است اموال خویش را و بدیهه ساخت و بانی را تصدیق او چنانکه یک فرد فعل خویش داشت و فعل دیگر را فقره گذاشت
 در سببی احادیث کثیره وارد شده است عبدالله بن عمر بن الخطاب را عبدالله بن عباس حدیث میکند که چون امام حسن
 شبید شد صوبه بن ابی صعبان گفت هرگز در هیچ خودم و خردن کشتن بریز می الا که پیاده زیارت که حاضر شوم
 و حسن بن علی میست بخ حرکت پیاده و علی سافت کرد و سببهای جنب را از پیش روی کشیده و در حرکت اموال
 خویش را و بدیهه ساخت و بانی را باندل نمود و بانی یک فعل خویش را داشت و بانی را یک فعل خویش را مضطرب و دیگر
 عطا فرمود و هم از این شهر آشوب مرویت که زنی صاحب جمال را عباس حسن علیه السلام در آمد گاهی که در میان زمینها
 بود بحسرت نماز سبک گذاشت و فرمود و را حاجتی است گفت آری زنی بی شوهرم و خیر و از من منتفع
 می کرد که بدین آرز و نذر یک تو آدم قال الی الله عتی لا یخیر فی فی الی الله و یقیناً فرمود و حسین را از من باز دار
 و در او خویش را دستخوش آتش کن و همچنان از زن خضر ترش را بجز خویش را بجز ترس میداد و کثرت می فرمود و بجا که
 الی الله عتی ما در او خویش را از من می گزیند چندان بگزیند که آن زن نیز آقا گریه نمود و بجهای های کر بستم
 گرفت از وقت حسین علیه السلام در آمد و ایمان را گریان یافت و بی تر شست و بگزیند و جماعتی از اصحاب را
 یکدیگر در آمدند و آقا گریه کردند و بانگ های بای بالا گرفت و بجا که زن عزا به بر عیاست و بیرون شد اصحاب نیز
 معز نشد و در روز کاری در از باری رفت و حشمت و جلالت حسن باغ بود که حسین از برادرش علیهما السلام بر سرش کشید
 که آن گریه را سبب بود و بعد از آن ابی سالی می کرد و حسن علیه السلام را بجز ستم که در آن فرات مرو شد و از برود
 ما در بر داشت گفتم ای کاش حسن ابن جباه را از زن دور کردی فقال یا ابا عبد الله انی انک لا یستطیع ان یز
 ساکنانند و می توان بود
 این شماره را امام حسن علیه السلام فرمود

جلد پنجم کتاب دوم از تاسخ التواریخ

۲۵۲

و کتب فی الزمان

الحسن

دَرْی کَذَرَا اَلْاَبَامُ اَرَقَافًا هَا
وَكَيْفَ بَعَثَ الدَّهْرُ مِنْ بَابِهَا نَفْسًا

وَلَى اَبَامُ الشَّرِّ وَاللَّعْنَةُ
وَبَعَثَ اللّٰهَ اِلَى حُكْمَانِ الْجَاوِدِ

وهم آنحضرت میفرماید

قُلْ لِلَّهِمَّ بِعِزِّ اِرَادَةِ
الَّذِينَ لَقِّنْتَهُمْ وَصَحَّبْتَهُمْ

حَانَ الرَّجَبُ فَوَدَّعَ الْاَجْنَا
صَادُوا وَاجْتَمَعُوا فِي الْقُبُورِ اَنَا

و نیز فرماید

يَا اَهْلَ لَدَا دُنْيَا لَا بَقَاءَ لَهَا

اِذَا الْمَنَامُ يَنْطَلِقُ اِلَى حَوْ

و نیز فرماید

لَكُنَّ مِنْ خِيَسِ الْجَنِّ شَيْعَةً
وَطَيْفَةٍ مِنْ جِنِّ التَّوْبَةِ كَانَتْ

وَسَبَّحًا مِنْ خِلَاجِ الْمَاءِ تَكْفِيَةً
حَبَابًا وَارِثَةً تَكْفِيَةً لَكُنَّ

و نیز فرماید

و در دهان حسن

با عرای

در جزات که مردی منت خویش بکفرت حسن علیه السلام آورد و فرمان داد تا بچاه هزار درهم و پانصد دینار از برای او حاضر کردند و جمالی را حاضر ساخت و او را نیز طلبی عطا فرمود و بکفرت حسن را که آنرا بر سائل میبرد و دیگر مردی از اعراب نیز بکفرت منت آورد و فرمود و چند که در خانه موجود است او را و چون بشناختند هزار دینار برآید و سه کمان را با عرین بدل فرمود و حال آنکه علی یا مولا ای آلاش کنی ابوجحیف و آنقدر بدی که گفت ایولای من مرا مجال مگذر هستی که عرض حاجت نمایم و تو را نرسد رحمت فراخ حسن علیه السلام این شعر را فرمود
تَحَنَّنَ النَّاسُ قَالَا نَاخَضُ
مَجُودٌ قَبْلَ السُّؤَالِ اِنْفُسَنَا
لَوْ عَلِمَ الْبَحْرُ فَضْلَنَا لَنَا
بَقِيَ فِيهِ الرِّجَاءُ وَالْاَكْمَلُ
خَوْفًا عَلَى مَاءٍ وَجَعَلَتْ لَنَا حَسْبًا
لِفَاضٍ مِنْ بَعْدِ قَبْضِ خَلِّ

این شعر را نویس این اشعار را نیز منسوب آنحضرت است

و نیز فرماید

خَلَفَتْ الْاَلْوَانُ مِنْ قَدَرَةٍ
فَاتَمَّ السَّيْحُ فِي رَاحِيَةٍ

فِيهِمْ سَيْحٌ وَمِنْهُمْ يَحْيَى
وَأَمَّا الْيَحْيَى فَمِنْ طَوِيلَةٍ

و نیز فرماید

این شعر را نویس در ساقب خویش آورد که حسن حسین علیهما السلام و عبدالله بن جعفر با شاق طریق یک پیش داشتند و زاد و راحله باز کردند و در عرض راحه جوان و عطفشان شدند و ناکاه در شوب جبال کیمه خلفان و عجزی توان باز کردند و از وی آب طعام طلبید و گفت مرا هیچی است بر چیزی جز آن قدر نیست که من از شما از او بچ کنم تا من را نیز بر شما طامی باز هم پس آن شاعر بخشید و عجز را زکشت آن کبابی بکرد و حاضر ساخت تا بخورد و گفتند با جماعتی از فرشیم و برادر خود میرودیم چون از این سفر باز شدیم نزد یک ما حاضر تو تا تو را خبری چیز دهم پس من بگفتم و بگفتند از پس ایشان تو هم عجز را آمد و این بقیده داشت و عجز را سخت زد و بسیار زد چنانکه تنهت در این خود زیست کند و لازم هر روز صد مدینه هست و از حسن علیه السلام او را دیدار کرد و در شناخت پس او را هزار همیشه هزار دینار و زر و خ

بهر خاطر و حق رسول خدایم در کمال بر مظهر راست که مروان بن حکم سخت متعجب است امام حسن علیه السلام بود این ابی تنقیس این بدینست با مروان گفت من حاجت ترا با صاف مقرون دارم بشرط که شئی حاجت من نماند فرمود مروان گفت زود با من گفت که با یکدیگر مروان و یحیی بن سعید بن زید بن فضال قریش خواهم برداشت تو مرا علامت کن که چه از حق من بخردی از این بر من منع در مجلس که مردم فراهم شدند بن ابی عقیق ابتدا بفضائل و آثار قریش نمود مروان گفت ان ای بن ابی عقیق را چه افتاد که از حق علیه السلام حق بخردی حال آنکه هیچ انفسه بدیده اند از دست این ابی عقیق گفت که من سخن از نهضت میزنم که رفته شبیا میگویم من را مقدم میدهند چون مجلس بیایم و امام حسن بن علی بیرون شد و بر استر نشست تا بمیز خویش رود و این عقیق از دنبال دست بافت بخفرت که بر میزد و وقت بود پس فرمود گفت مزاجه حاجت است عرض کرد که میخواهم سواری این استر مرا باشد حسن علیه السلام پیاده شد و استرا با او بدید فرمود ای الکرم اذ اخذت هذا فاما منی اگر چه از مردی که در جمعه طلب مال کنی و دست خویش را در جوش فرسپ مبارز و بدید آنچه میخواهی سپردا ز و نیز از مبرد و این غایبه مردیست که مردی شامی امام حسن را سواره بخیریت که عبور میدادند یحیی را هموار کرد و او را رعن ای حسنا امام حسن خاموش شد تا سخن او به نهایت رفت پس روی با او کرد و بناش و خندان او را سلام داد فقال ایها الشیخ اطلتک عربیا و اعلتک شیهة فلو استعذبتنا اغتبتک و لو ستلنا اعطتک و لو استرشدنا ارشدناک و لو استخلفنا اخلفناک و ان کنت جاثیما استغناک و ان کنت غلاما کسوناک و ان کنت حجاجا اغتیناک و ان کنت طریدا اوبناک و ان کان لک حاجة فضعنا لها لک فلو حوک رحلتنا و کنت صفتنا الی ذوقنا انما لک کان اعود علیک لان لنا موضعا رجبنا و جاهدنا عیننا و قال کثیرا فرمود ای شیخ کجا میگویم که تو عربی بدوی باشی و درین بنط افتاده و دیگر بر اخراج من خواسته بماند اگر از ما طلب حشود کنی رضای تو جویم و اگر کسوال کنی ترا عطا فرمایم و اگر طلب راه است کنی بدینست ما میم و اگر مرکوبی باید نو را سوار کنیم و اگر کسبنا باشی بکرم و اگر برهنه باشی بپوشانم و اگر محتاج باشی عتی کردانم و اگر رانده باشی منزل دهم و اگر ترا حاجی باشد از بهاف آن توانی بخویم و اگر دل خود را بدمای من محل ای ناکا بیکه بخوابی رفت میزبان میگویم و این را نه فرمودست در بازند زیرا که از برای ما کانت محلی وسیع و جای مرضی مالی کثیر است چون آمد و بیکلمات را بهمانند سخت بجز بستیم قال اشهد انک خلیفة الله فی ارضیه گفت شهادت میدهم که تو خلیفه خدا فی در مملکت خدا بماند و اند تهریب اند که رسالت خود را در که امام خانواده فرود آورد و از این پیش بچکس از نو و از پدر نو دشن ترنداشتم و اکنون بچکس از نو و از پدر نو دوست ترندام و هوالم و مقال خود را حمل داده بجنیف آنحضرت آمد و بیود ناکا ای که مر جبت فرمود و در شمار دوستان صادق آنحضرت رفت و در آنوقت ابی ثمر استوب مسطور است که یکروز مروان بن حکم خفته فرات ای کرد و در عرض سخن علی علیه السلام را ناچارو گفت و امام حسن حاضر بود و سختی نفرمود چون انخیز با امام حسین رسید یحیی مروان را دیدار کرد فقال یا بنو النبیاء انما لواقع فی فرمود ای پسران فاطمه کس باشی که علی علیه السلام را با نزارا کنی انگاه خبر بردارید فقال لسمع هذا لیسب باک و لا نقول انکم شایا فقال و ما عسی ان اقول لیرجل سلیط یقول ما یشاء و یغتر گفت ای برادر من دوستی که مروان بر تو را اسب میکند و تو او را پاسخ میگوئی تو فرمود چه بگویم با مردی که سلطنت را

در بند امام حسن
نجد عده روانرا

در عالم امام حسن
مرد شامیرا که

سین کرد

مستغنی

عبدالکبیر نعیمی

در علم امام حسن
در حق مروان علم

عَلَيْهِ كَلَامٌ

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

اَقْبَضَ اللَّهُ عَلَيَّ اَنَا لَكَ خَفَعْتَ جَارًا اِلَّا اَمَّا اَللَّهِي مِنْهُ مُنْطَلِكًا و مورد نورس که سیدیم بنی ۵۰
 که مرگد وادی هرگاه دشمن ستمکاره نور نور آید نزد من حاضر شود و خواهی کن در قیامت بن بر سر سوار است
 که کرد و بنی علیه اسلام حسن را فرمود بر سر خطبه قرائت کن تا سخن نور را گوشتن در عرض کردی پدر من چگونه قرائت
 خطبه کنم و بر روی تو کز آن استم از دم نور را می گذارد و امیر المومنین علیه اسلام زمان صاحب ولد و اهل بیت را فراهم
 آورد و خود تزاری شد تا گوش دارد که من چه گوید من علیه اسلام بر قامت فقال الْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ الَّذِي
 الْمَلَامُ بِغَيْرِ تَكْوِينٍ الْعَالَمُ بِغَيْرِ كَلْفٍ الْخَالِقُ الْوَلِيُّ بِغَيْرِ تَصْنَعٍ الْمُوصِفُ بِغَيْرِ غَايَةٍ الْمَعْرِفُ بِغَيْرِ حُدُودٍ وَفِيهِ
 الْعَزِيزُ لَا يَزُولُ فَلْيَبْتَغِ الْغَنِيمَ وَدَعِ الْفُلُوبَ لَهَيْبَتِهِ وَتَهْلِكِ الْعُقُولُ لِقُدْرَتِهِ وَتَحْصَعِلِ الْاَنْفُسُ
 لِقُدْرَتِهِ فَلْيَسْجُدْ عَلَى قَلْبٍ تَسْمَعُ جَبْرُودَهُ وَلَا تَبْلُغِ الشَّاسُ كُنْهَ جَلَالِهِ وَلَا تَبْصُرِ الْوَاصِعُونَ مَنَازِمَهُ
 لِكُنْهٍ عَظِيمَتِهِ وَلَا تَبْلُغِ الْعُلَمَاءُ الْبَابِ بَابَهُ وَلَا أَهْلُ الْفِكْرِ يَدْرِيهِمْ مُؤَرِّهَا الْعَمَلُ حَلْفَتُهُ الَّذِي بِالْجِدَّةِ
 لَا تَبْصُرُهُ الْاَنْصَادُ وَلَا يَدْرِيهِ الْاَنْصَادُ وَهُوَ الْلَطِيفُ الْخَبِيرُ اَتَانَعَدُ حَايَةً عَلَيْنَا نَابِتٌ
 دَخَلَ كَانَ اَيْتَانِ مَنْ سَخَّحَ مِنْهُ كَانَ كَايَرُ اَوَّلُ فَوَيْلٌ وَانْتَ نَعْبُرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ وَلَكُمْ
 بعد از پاس و سانس بر دامن پاک و ذکر وحدت ذات کمال صفات از منس و آب خاک غیر باید و لایب امیر المومنین
 علی علیه السلام مایست که هر کس محل تداواتش و درخ بر کشتن احسن کردی بر تافت در جوار ولایت علی علیه السلام
 در دنیا بد که فرستاد و وقت علی علیه السلام بر قامت و سر اور بر سب و قال يَا بَنِي اَبِي اَبِي مُرُو دَر دَاوَمِ دَوَامِي
 باد و این آیت مبارک را در قرآن کریم قرائت کرد و دِقَّةَ مَعْصَمَاتٍ بَعْضُهَا بِاللَّهِ بَعْضُهَا بِالْكِتَابِ کَافِي مَطْرَه است
 که حسن علیه السلام بعد از تسبیح را ملاقات فرمود فقال يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ بَكُنَ الْمُؤْمِنُ مُتَانِدًا وَهُوَ كَاطِفٌ خَفِيفٌ
 وَتَغْيِيرٌ قَبِيلٌ وَكَأَيَّ كَلْبَةٍ تَحْلِبُهُ اللَّهُ وَآنَا الصَّامِرُ لِمَنْ لَمْ يَجْعَلْ فِي فُلْكِهِ إِلَّا الرِّصَانِ اَنْ يَدْعُوا لِلَّهِ
 فَتُجَابَ اَلْكُفْرُ وادی عبداللہ جسکه من مومن بنوان گفتم کجاست که بر منت خود شکم بیدر و نرسد خود را جبر شمارد
 و حال آنکه خداوند او را شایسته پیغام دانسته و تقدیر در حق چنین را نداده اما ناین بنیادی بر قامت بر من است
 از برای هر کس که دلش خرم رضا بقضای حق واقع نشود و بر سر جبهه خدایا دعوت کند اجابت فرماید در خراسان که در پرتو
 جماعتی گشتند که حسن بن علی را مالی و ثروتی نحای مانده آنحضرت مردم را پیام داد و هزار درهم وام گرفت و سر
 مصدق بن سنان را که مبلغ صدقه مال است مردمان گشتند و بوی این در اهرام را صدقه فرموده همانا در نزد مالی
 است حاکمی در مالی آورده که حسن علیه اسلام فرمود من کان بِنَاهِي حَقِّي فَإِنَّ حَقِّي لَوَسْوَ لَوْ اَدَّكَانَ بِنَاهِي
 يَأْتِي فَإِنَّ اَيُّكَ لَوَسْوَ لَوْ اَدَّكَانَ بِنَاهِي يَأْتِي فَإِنَّ اَيُّكَ لَوَسْوَ لَوْ اَدَّكَانَ بِنَاهِي يَأْتِي فَإِنَّ اَيُّكَ لَوَسْوَ لَوْ اَدَّكَانَ بِنَاهِي
 با خود و مایست که در من قبول عذاست اگر برای خود نیاز دارد و با جبر مثل است در جبر است که امام علیه السلام
 یکروز مشغول کل طعام بود و در برابر آنحضرت سگی بنظر او بود امام حسن بر لقمه که در دامن مبارک میگذاشت لقمه
 بدان کلب می انداخت گفتمش باین رسول اللہ این کلب را از طعام خود میزانی قال دَعَلِي اِنَّهٗ لَا يَنْفَعِي مِنَ
 اَللَّهِ عَرَفْتُ اَنْ يَكُونَ دُوْرُ وُجْهِ سَبْطِي وَحَقِّي اَنَا اَكْلُ لَمْ لَا اَطْعِمُهُ فَرَمُو بَكْدَر اَو راس می گفتم
 از خداوند که جانوری بر من بکران باشد و من مشغول مالکول بکنم و او را طعام دهم و جبر است که مروان حکم

و در مقام تسبیح و تریف مومن

و در مقام تسبیح و تریف مومن

و در مقام تسبیح و تریف مومن

و در مقام تسبیح و تریف مومن

امام حسن رستم گفت آنحضرت خاموش بود تا سخن پای برد فال علیه السلام ای و الله لا احمو عندك شيئا ولكن مهلك الله فله كنن صفا فاحتراك الله يصيدك ولا كنت كاذبا فحتراك الله يبكى بك والله تعالى فرمود امير و ان من تراصفو مني دارم بلکه دوام ميکنم بخداوند که سخن جصدق کردی تو را جزای خیر دهم و اگر بخواهی چیزی کنی جزای کذب دهم زیرا که تمام خداوند از من شده تراست کوسینا غلامی در حضرت حسن مرتجب کانی شد که موجب عقالی گشت و فرمود که او را کفر کنند فقال يا مولاي والعابدين عن التائين فزودناه نور اصف و اشم قال يا مولاي والله نجيب المحبين قال انت محي لوجه الله ولك صغف ما كنت اعطيتك فرمود تو را در راه خدا آزاد کردم و از برای تو آنچه تو را اجری میدادم و چون دان فرمودم در کتاب کافی سند بابو جعفر و ابو عبد الله عليها السلام متفق میشود که جماعتی رفع سلت را حضرت امیر المومنین آوردند و حسن را بدیدار کردند و از امیر المومنین پرسیدند فرمود حاجت چیست عرض کردند داخل سلت کسبیم فرمود سلت کد است گفتید می روی زن خویش در راه و چون فرخت جت مرفت زن بر فاسد پاکیزه کرد که بنویز با که بود و ساحت نمود و آن نطفه که از مرد ما خود داشته بود جاریه بخت جاریه حامل گشت اکنون حکم صبت فقال الحسن مفضل و ابو الحسن لهما و اقول فان اصبحت فمن الله ثم من امير المؤمنين وان اخطأت فمر نفسك فان جوان لا اخطا انشاء الله بعد الى ابيه فوخذ منها مائة الجارية اليك في اول و هله لان الولد لا يخرج منها حتى يشق عذرها ثم من حم المرأة لانها محصنة و تظن بالجارية به حتى تضع ما في بطنها و تهرج الى ابيه صاحب النطفة ثم تجلد الجارية و تترك من يديه اسلام فرمود و حل مسائل مشکاة خاص علی علیه السلام من نیز میگوید اگر اصابه کردم از فضل خدا و توبه میبالمومنین است و اگر خطا کردم من کرده ام و امید بسره و که انشاء الله که خطا تخم نختن بهای مهر جاریه با که را از آن زن باید ما خود دشت چه شکام زادن بکارت و از این دو ازان پس آن نیز که شوهر دارد و محصنه است خدا را باید زکاه و خطا را بدید و بر نا بکار جاریه جل خود فرود گذارد و مظهر اصحاب سلفه که پدر است باز باید داد و به وقت جاریه زکاه باید زد بجماعت بکلمات بخشدند و چون حضرت امیر المومنین رسیدند بعضی ساینده و از آنحضرت نیز پرسش نمودند فقال لوانتي المسؤل ما كان عندك فيها اكثر مما قال ايستبي فرمود اگر من سؤل بودم افزون از آنچه فرزند من گفت در انيسله خبر بر نمی فرودم سید رضی در کتاب مناقب الفاخره فی القدره بطاهر و سندنابین سود میرساند که گفت روزی بر رسول خدا می در آمد و عرض کردم که طریق حق را بمن بنودار کن نابدان را و مردم نسود بدین صفت تو تاحی را و بدار کنی چون بدرون مقدم علی علیه السلام را نکرستم که را کعب و ساجد بود و در غصب صلوة میفرمود اللهم تجزئني عبيدك و رسولك اغفر لي خداوند را بحدی صلی الله علیه و آله سوگند میداد که اگر کتابکاران شیعیان را و کردند زدن سود کرد از بنجار و دشمنان رسول خدا را از این قصه آنکه هم چنان چهره را را کعب و ساجد باقم و همی گفت اللهم تجزئني عبيدك علي اغفر لي يا صاحبین من دی نیز خدا را بر علی سوگند میداد که عاصیان ایشان را سفودار داین سود از قصه غشی گرفت و پنخوشتن گشت رسول خدا را در بر گرفت افزود ای میر سودا یا کا فر شدی بعد از ایمان عرض کرد معاذ الله لکن علیه ایدم که جلیب خویش را از خداوند بجزست و طلب میکند و ترا نکرستم که حاجت خود را از خداوند بقرست علی

پان احم حسن
حل مشکاة
ساحت کینز

در فید خندان
جبار از زوال
عیا

سج حالات حسن مجتبی علیه السلام

اگر که در حدیثی نقلی است که از زمین بنور رسول خدا در قوم اعتاد و خلق عزت کردی بنور علی علیه السلام و در حدیث دیگر نقلی است که ۲۶۱

بنور رسول خدا در قوم گشت و خلقی که در میان بنور علی از هنر و ادب استغراب نماید چنانچه علی علیه السلام فرمود که اینها را از نور واحدند و از قریش بیکبار از شعله نور ایشان بدیدار گشت و از هر حلقه یکی از سببها را بر تو انوار هر یک از ایشان است گشتی

سخن مجتبی کرده باشی علیهم الصلوه و السلام در کتاب مدینه المعانی و کتاب دلائل الباطن و کتاب مسائل اهل بیت و سند

سلمان فارسی میگوید که فرمود و حاضر حضرت فاطمه علیها السلام شدم و در کتبم که من حسین علیها السلام در پیش روی و شنیدم

بلیب باشد در فرخی تمام فرود گشت زمانی و بر بر بنام که رسول خدای داخل می شد عرض کردم یا رسول الله مرا

جبر و اوصیلت حسن و حسین را من و حضرت زینان فرزند خود فقال یا سئلنا انک انک الیبر فی الی السماء

و اذ ادب جبرئیل فی سماء الیه و حثانیة فینا انا اذ و فی تصورها و کتبها و مقاصیرها اذ

ثم انت را حة طیبة فاعجبني تلك الرائحة فقلت يا جبري ما هذا الرائحة التي عكس على

والله الجنة كلها فقال يا محمد النفاحة حلقهما الله تبارک و تعالی بیده منذ نزلنا ماء غایم ما

نذری ما یهدیها فینما انا کذا و انک ملائکة و معهم نانا النفاحة و وصفها تحت جناح

جبرئیل قلت الی الارض اکتلت تلك النفاحة فجمع الله ما هنا فی ظهره عشت جبرئیل

بیت خود بید خلت بفاطمة علیها السلام من ماء النفاحة فادخ الله عز وجل ان قد ولد الله

حوراء الیثیة ففرح النورین فاطمة و علی فایة قد و رجنها فی الجنة و جعلت خمس الآخرة

مهرها و تسبیح فینما نذریة طیبة و دما سراجا اهل الجنة الحسن و الحسین و آتت

فرمود سلمان ان شب که در ایستای آسمان سیر و اند جبرئیل مراد آسمانها و پشت تصور و با من عبود می داد و ناگاه

استقام و ایچ بگوئی کردم و انا ان بوی خوش بگفت آدم گفتم ایتر ایچ حبیب که ربوبی هست غلبت جبرئیل گفت بنده

خدا و میبسی دست قدرت خود در سید سال آفرید و اید استیم از آن چه خواهد و این هنگام از میان آن

سبب ایشان بود که غنشد خدا و نذر اسلام میرا نذیرین سبب نذر شریف گفته میفرماید من ایست بکر دهم در برابر جبرئیل

کامیگر جبرئیل مرا نرسد و آن سبب را بخورم و خدا و ناسین سبب در دست من اراهم آورد و خدیجه و حضرت علی بن ابی طالب

بفاطمه حاضر گشت پس خدا و نذر حاجی فرستاد که از برای تو بار اسپه نذر شود و فرخ نور را با نور تو که کن منی فاطمه را با علی

کامین که من فاطمه را در دست علی کامین ستم خوش کامین از مغرور شتم و از زینت او من حسین که دو چراغ اهل

بشند و امانت باد بدیند و ایشان گفته شوند و محمد دل کرد پس ای بر قائل ایشان و عاقل ایشان

فصل من کتاب مدینه المعانی و کتب سید المعانی

در مدینه المعانی سید سلمان فارسی میگوید که دیدم و بنور رسول خدای در آمد و سیدم و اوم و اراهم انجا کجاست فاطمه آدم

در کتب غیرت سید سلمان

برای حسین

در کتب غیرت سید سلمان

برای حسین

در کتب غیرت سید سلمان

جلد پنجم کتاب دوم از پاسخ التواریخ

۲۰۲

حسین عطا فرمود و من بران دو نیمه کرد در دست حسین بود و نظار میکرد و سخت خواهند بودم فقال یا سَلَامًا لَهَا
 طَعَامٌ مِنَ الْجَنَّةِ لَا يَأْكُلُهُ أَحَدٌ سِوَايَ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ
 که در قامت صاحب نیت باز دوید در دیش بهما خبر هم سنجید بپرسد یکدیگر خبر شل از به از تخرج بهشت بخبرست رسول خدا
 هدیه آورد و در یک آن در دینه فخرش بهما که گفتی اهل مدینه خویش را عجز کردند و اندام با دین در منزل اتم سلمه رسول خدا آن
 اربع پنج بخش کرد و یک بخش بخود و علی و فاطمه و حسن و حسین را هر یک بخشی داد و آن بخود دنا هم سلمه عرض کرد یا رسول الله آیا
 من یک تن از ازواج تو شوم قال بلی یا ام سلمة و لکنها تحفة من الجنة انما بها جبرئیل امره ان اکل و
 اطعم غیره یا ام سلمة ان رجلا من اهل البیت هو صلة بالرحمن منوطه بالعرش فمن وصلها وصله
 الله و من قطعها قطع الله فرمود ای ام سلمه تو از ازواج من باشی که این از به تحفه است از بهشت جبرئیل آن را بر من
 آورد و او امر کرده از آن بخورم و اهل بیت خود را بخورم و آن ای ام سلمه رحم اهل بیت با رحمت پیوسته است با عرضش ربه و انکس که
 با ما پیوست با خدا است انکس که از انکست از خدا می گشت و هم در دیش بهما خبر مسطر است که سید رضی در کتاب
 مناقب الفخر و فی ائمه اطهار و سنده بعد از بن عمر بن الخطاب میرساند که از علی علیه السلام روایت میکند که فرمود و خالی
 در مدینه با دیدار رسول خدا فرمود ای ابوجحین بر خیز تا ما رحمت خدا را بنظر آوریم گفت یا رسول الله الا
 اصنع طعاما پاکو مضنا فقال البقی تخن فی ضیافیه اگر کم عرض کردم یا رسول الله طعم طعامی حاضر میکنم یا نبوتش
 حمل بهم فرمود و ضنف خدا و عظیم تر است پس روان شد و من با او رفتم تا باوادی عقیق رسیدیم پس بر لبی برآمدیم و ششتم
 اینوقت بری رسید بر ما سایه گفت که در یک کافرا داشت و طبعی از نزد رسول خدا می حاضر شد که در آن زمان بود که حضرت
 رمانه گرفت و در بنزلی که بر فتم و آنرا خودش ساختیم بوقت فاطمه و حسین را فراخا داد رسول خدا فرمود یا علی فرزندان
 خود و زوجه خود را یاد کردی نه رمانه بر کسیر بر فتم و آن طبعی بود علی آسمان بالا گرفت و ما بوی مدینه می جفت که در دم در عرض
 را با او بگرماد و چار شد و گفت یا رسول الله در کجا جای اوستید فرمود در وادی عقیق بودیم و او بگردا رسیدن من بخراشد
 و دهنست که بخیری کران کند ما دست من شرم داشتیم که از وی دریغ دارم دست فرازش داشتیم تا از رمانات چیزی برگیرم
 از رمانات چیزی بجای ندیدم پس استین برافتم تا او بگردا شد چیزی با من میت پس از یکدیگر جدا شدیم و هر یک
 طریق خویش گرفتیم چون بر باب سرای فاطمه رسیدیم استین خویش را اگر اسباب فتم و آن رمانات را بجای دیدم پس بدرود
 سرای شدم و فاطمه را دوام و باز شد و خبرت رسول الله آنحضرت تعجبی فرمود و گفت یا علی چنانست که من با تو بودام
 همانا چون او بگردا شد تا دل آن رمانه را نمود و جبرئیل بر بود و چون بیاب سرای خویش آمدی باز آورد یا علی انک کینه
 الجنة لا باکل من عافی الدنيا الا التبتون و الاوصیاء و اولادهم فرمود یا علی زیاده ای داشت
 نمیزود در دنیا که ستمبران و اوصای ایشان و اولاد ایشان و ایندخت از طریق که با منمستی اندک نیز دارد است هم در
 مدینه بهما خبر مسطر است که حسن و حسین علیا سلام روز عید حاضر حضرت رسول خدا می شدند و عرض کردند ما روز عید است
 و کدو کان غرب نیست کرده اند و جامهای میگو پوشیده اند و ما نیز تو آمده ایم و هیچ نخواهیم خبر غایب و رسول خدا
 ما عتی خاموش بود و یکریست و در خانه جائه لایق ندانست و فاطمه ایشان را شکسته میخواست لاجرم خدا را بخواند
 و قال الهی انبر لبلههما و نلبا امههما یعنی دل ایشان و مادر ایشان را شکسته بخواد و جبر کسرفرای در بوقت

درخت کردن خبر
از بهشت با اهل
بیت

در کفر علی رمانه
بهشت برابر
فاطمه و حسین

بجاست خدا را نظار کنیم عرض کرد و جبرئیل
که از آنچه در دست است گوییم تا از بهشت طعامی
بازم آنحضرت فرمود ما طعامی حاضر نمودیم

در آوردن جبرئیل
حلیه بهشت را
برای حسین

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

جبرئیل فرود شد و در غلظت سید عالمی بهشت پا و در پیغمبر نشاند و گفت: **قَالَ لَهَا يَا سَيِّدَتِي تَبَا لِيَا فَيْلَ الْحَيَّةِ** ۳۴
 هَذَا كَمَا اتَّوَلَّكَ حَالَهُ مَا لَكَ خَجَاذُ الْعَدْوَةِ عَلَى فَرْطِ طَوْلِكَ أَنْتَ كَمَا حَبَّبْتَ قُرْعَالِي الْعَبْرَةَ فَرَدَّ بِسَبْدَانِ
 جوانان اهل بهشت حیا طاق قدرت از عالم صلب با دانه نما از برای شما جا به دو مشه و حاضر کرده حسین علیه السلام طاهره
 گردانید و آن هنگام را منبذ کردند عرض کرد خدا را رسول الله که دو کان عرب جا همای الوان پوشیده اند رسول خدا ساحتی
 سر بر برکت جبرئیل برض کرد با رسول الله شاد و حاضر با حسن که هر رنگ که ایشان بخواهند خداوند عطا میسر نماید
 و مان کس ناطقی و ابرقی حاضر کنند چون حاضر شد بر شل گفت من آب میریزم و آب دست الش میده پس رسول خدا
 حایسین را در پشت نهاد و جبرئیل آب برکت و پیغمبر الش و دوی با حسن آورد که چه رنگ میخواهی گفت جبرئیل
 پس پیغمبر آن حله را مالش داد و مانند زبر حدیقه بر سر او آورد و حسن را داد و آنجا حله حسین را در پشت آنگذارد و حسین
 بعد مراد رنگ خوابی عرض کرد رنگ حمراء خوام پیغمبر آن حله را مالش داد و سرخ رنگ بر آورد و چون با قوت حمر
 و حسین را داد پس حسین جامهای خود را پوشید و مذشاد و مانه نکاحت را در دست یافتند و رسول خدا اینک تابا خاک پشت
 از وقت جبرئیل بگریست پیغمبر فرمود این گریستن مایه سنگام چیست بازگو و خبر از کجاست عرض کرد یا رسول الله
 و اینست باین که چندی را حسین هر یک را بوزن ما چار آبست که حسن علیه السلام را مترتیم بخوراند و جد مبارکش
 از این هم سبز گرد کرد و حسین علیه السلام را میکتند و برن مبارکش را بخون و خضاب میزدند پس پیغمبر نیز بگریست
 و سخت بخون گشت در مدینه ایضا حاضر فرموده الباء فی خبر سید که گفت در سفر مکه پیغمبر در آمد و داخل مسجد رسول خدا
 شدیم و دیدم آنحضرت نشسته و دو کودک در زد و دست گاهای این یک را بر سر میزد و گاهای از او در مان ماکوش بود مذ
 عرض کردم یا رسول الله اینان پسرا تو اند فرمود اینان پسران خضرین پسران برادر من پسران پسر عم من و محبوب
 ترین مردم منند و من و عزیز تر از چشم و کوش و جان من اند گفتم یا رسول الله هر عجب است از رخ تو باین کودکان فرمود
 است که من بفرستگان کردم و داخل بهشت شدیم و پیغمبر رسیدیم که او طلب را بیکه آن مرا شکلی گریست جبرئیل گفت یا محمد
 اینان پیغمبر شکلی بیکه از آنرا طلب است از آنجا که آنرا در آنجا میزدند و از آنجا که بیکه بر او را در آنجا میزدند و از آنجا که
 گفت از آنرا این پیغمبر نیز خبر که بر سر که شده است با شجره یسین **يَا أَتَلْبُظُ ظَلَمًا وَأَذَلًا** ۳۵ و از برون
 آن مرا بکنده آورد و بخوراند و بویابند گفتم ای جبرئیل من در اینجا میگردم و از این دو شجره مذید و ام گفت نام این دو شجره را
 مذانی کی حسن نام دارد و آن دیگر حسین که هر یک بر من میسر و دشمنی در ساعت با یکدیگر میسر میروند و از یکدیگر طلب
 آن هر که خورشش حاجتی متولد میشود فاطمه زهرا این را در برای برادرت علی نزد کن نام از برای تو و سپهر از دیگر
 حسن و آن دیگر حسین نام بگذار یا جبرئیل گفتم مرا شوق تمام است باین دو شجره و گفت هر وقت مشتاقی گل
 میزد این شجره میروی حسن حسین با بوی بوس که یکدیگر میسر میروند و شوق میروند و بوسیدی و قوت بوقوت
يَا أَصْحَابِ إِيَّايَ أَوْذَى أَنْ أَلْفَيْتُهُمَا حَبَابًا يَحْيِي لَهَا قُلُوبًا وَخَلَّاتِي مِنَ الدُّنْيَا وَبِكَيْفِي حَبَابٍ در دست
 میدارم من حسین را که دوست میدارم که مدت حیات خود را بر ایشان گشت نامم و ایشان ریحان منند از دنیا
 و خدیبه را از طرق دیگر در صدر کتاب نیز رقم کردم و هم در مدینه ایضا مسطور است که هنگام وفات چون
 بدن مبارک امام حسن از صورت تم رنگ حضرت آورد و حسین علیه السلام گفت چیست که رنگ تو را سبز

در وقت حیات پیغمبر
 حسن و حسین را در
 دست میزدند

پیغمبر شکلی
 داشت که بیکه
 از آنرا طلب
 بود

می پسندم امام حسن بکریست فرمود راست آمد حدیث قدس دست در کردن حسین آورد و زانی در از کبر سینه
 حسین علیه السلام گفت ای برادر از خود خوش چه بیندی فرمود جز او مرا جدیم که در شب محراب در در فضات جهان انصاف
 دیدم مانند و مجاد یکی از رزید جعفر و آن دیگر از یاقوت هر کس می ای جبرئیل چه بر برون بنید پاسخ داد و گفت مرا پاسخ
 نمونی گفت مرا شرم میاید گفتیم باید علیک آید آنکه مرا خبر می گفت حضرت قمر بنی هاشم خبر میداد که او را شربت تمام تقابستند
 و هنگام وفات بدن با کربش بزرگ در و حشرت قمر بنی هاشم حدیث میکند که او را میکشند و چهره و ساق او بدن شرفش را
 با خون و کلکون بیناید و وقت رسول خدا یا جبرئیل بکریست در مدینه بها خبر از جامع الاخبار حدیث میکند عن النبي
 مَنْ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فِي الْحَجَّةِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَرَّةٍ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُ حَرْأٌ فِي كُلِّ
 قَعَةٍ سَبْعُونَ أَلْفَ بَلَدٍ مِنْ لَوْلَا وَبِغَضَاءٍ فِي كُلِّ بَلَدٍ سَبْعُونَ أَلْفَ سَهْقَةٍ مِنْ ذَبَرِ جَدِّهِ
 خَضَاءٍ قَوْفٍ فِي كُلِّ بَلَدٍ سَبْعُونَ أَلْفَ قَرَارٍ مِنْ سُنْدٍ وَاسْتَبْرَقَ وَعَلَيْهِ ذَوْبُهُ مِنَ الْحَوَارِ الْعَيْنِ
 وَلَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ ذَا بَنٍ مَكَلَّةٍ بِالْبَدْرِ وَالْبَاقُوتِ عَلَى خَدَّيْهَا الْآبُورُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَعَلَى خَدَّيْهَا
 الْأَبْرُ عَلَى قَوْلِ اللَّهِ وَعَلَى جَبْهَتِهَا الْحُسَيْنِيُّ رَسُولُ خَدَّيْهَا مُحَمَّدٌ كَبُودِي بِنْتِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ خَدَّيْهَا وَدُرِّ بِلَدٍ
 از بسیاران گفته می باشد و هزار قضاوت سرخ در هر قصری همدا هزار خانه از هر وار بدین و در هر خانه همدا هزار اسیر
 از رزید جعفر و بزرگ بر سر بری همدا هزار فرانس از سندن و استبرق بزرگ بران فرانس و جواهر این نشسته و او را
 همدا هزار کیس که در شکل است از هر وار بدین و یاقوت در طرف راست چهره او نوشته است محمد رسول الله و در طرف چپ
 نوشته است علی و الله و بر پیشانی او نوشته است حسن و بر دوقن او نوشته است حسین و بر لبهای او که بسم الله الرحمن
 الرحیم است را وی عرض کرد یا رسول الله این که است از کسیت فرمود از برای آنکه از در تقییم حضرت قرأت کند که بسم الله
 الرحمن الرحیم را در آنالی شیخ میزند که بحدیقه ایمان میرساند که رسول خدا فرمود و بنشیند که بچهاره بر زمین بنامده ساعتی
 از این منزل خداوند اجازت خواست تا بر علی علیه السلام سلام کند پس فرود شد بر علی علیه السلام سلام فرمود
 وَبَشِّرْهُ أَنْ أَحْسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَا أَشْبَابِ أَهْلِ الْحَجَّةِ وَأَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْحَجَّةِ
 در حدیث اولی از طرفی اهل سنت جماعت وارد شده که آن فرشته بر سپهر آمده و پیچید آورد و در مدینه بها خبر
 مسطور است که خبر بدید خدیجه بن سعد لغاری و او خبر خدیجه ایمان است که در کتاب سماه شیعیه را از زندگاری که با کافران
 با کمال سبکی و با کمال کرامت علیه السلام محبوب را و اوع گفت و از که فطرتی بدیده گرفت شتر را با حملی کران همواره از
 من دی آنحضرت میکشید و عرض کرد من حبلت فداک این با سبب است که از تو جدا نیاید و فرمود این دیوان است عرض
 کرد چه دیوان فرمود دیوان شیعیان ما و هکامی شیعیان ما و آن است عزن کردم تا من را این بنامش بود
 با مدادان روز دیگر با برادر زاده خود حاضر حضرت شام چه را از وی قرأت نمود و او توانست قرأت کرد پس
 از آن جلد پس باقیم و فرمان کرد ما دیوان او سطر را حاضر کردند و برادر زاده هر کس نزد آن شخص که بخفت نام خود باقیست
 گفتیم بختک آنک نام مرا بگوی پس نفس کرد و با پا فت و بخت نهاد و شایع و برادر زاده من دور کاسب حسین علیه
 السلام ستادت یافت حرف از دین بخفتی در او و ایل آیت ابراهیم و از شیخ ابو جعفر موسی از رجال خود عبد الله بن
 عجلان بسکونی حدیث میکند قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَبِيقَةَ يَقُولُ بَلِّغْ دُعَايِي وَفَاطِمَةُ حُجْرَةُ رَسُولِ اللَّهِ

وَقَالَ مُحَمَّدٌ بْنُ
 عَبْدِ اللَّهِ
 وَكَانَ
 فِيهِ
 كَلِمَةٌ
 كَثِيرَةٌ
 مِنْ
 كَلِمَاتِ
 اللَّهِ
 وَكَانَ
 فِيهِ
 كَلِمَةٌ
 كَثِيرَةٌ
 مِنْ
 كَلِمَاتِ
 اللَّهِ

در حدیث
 اهل محبت

دکتر دیوانی
 شیعیان
 حسن

سنت حال است امام حسن مجتبی علیه السلام

رسید و دار و دیگر در طواف میان بیکرم کس جز تو عدت ایما ز اسما و شاد کوفت فرمود و ایما سیحان بنیان
 و دوسه مان ایشان اندر عرض کرد ای بچه چیرش نشسته بشو در میان دوستان ایشان قائل این را بهیتم بیکوایت
 الحمد لله ربهم الله الرحمن الرحیم والفون مثل ان کونج و سجدة الشکر و التحمیم بالعبین قائل این را بهیتم
 الی علی بن ابی طالب و محبتهم قال فله جکلت خطاب آنکه ای برادر بزرگوار من چو بر شاد شوی
 چنین بگوید چنانکه فراموشی تو اهل دوزخ است و بدین فرات کردن بهیتم اندر احسن الرحیم در کلمات شاد شوی سیم
 اقرار است فرات قبل از کونج چهارم سجده و در انجام نماز حج پیش بدین تحسینی است راست بر بهیتم عرض کرد ای مرا
 از ایشان و دوستان ایشان بحاجت خطاب آنکه سکت تو را با حاجت غفون و دیشتم و این است مبارک از
 اینجی چو سجد ده که در قرآن کریم فرود شده و آن فریضه لایسز بهیتم از حواء و نه قلبی سلیم مغفل بن
 عمران که بد کای که با حنفی احساس برک می کرد چو سید را روایت کرد و بر سجده و نادود در کشت معلوم است که او
 او چو سید برین آیت و دعاء است با و یک سبت در مدینه لها چو سید را راست که کای که بر دل خدا صلی الله علیه و آله
 این برای فانی را و اول گفت چو سید را که در فرشتگان که در لیل القدر بریزد فرود شد و کلاه کشت ابواب آسمانها بر
 بر زمین این فرشتگان دست باری کردند حضرت را و غسل و غنچه و غیره فرمود صادق علیه السلام فرمود و الله عا
 حمله غیره حق و اضعی و غیره کلام مع مکرر و موضعه و متکلم و فتح لایسز المؤمنین بقیعه بوضهیم
 بکی و دعایم بقیه لایسز و حمله و ایما هو صلی الله علیه و آله لایسز المؤمنین صریح فرمود و سکت با حادی
 حضرت فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله که او را در قبر نهاد پس فرود شد در قبر با شاق امیر المؤمنین جبرئیل بر سر
 در فرجای او اند پس چو سید برین آمد امیر المؤمنین بر کلمات حضرت را میشنو پس وصیت کرد ایشان را و علی بن ابی
 شینه که در فرشتگان در دست رسول عرض کرد که توانی بخونیم در قتال امر امیر المؤمنین هر دو بعد از تو صاحب است الا که
 از این پس ختم را با او امیکند این بودند که با یک امیر المؤمنین انجان در کشت حسن و حسین علیهما السلام دیدار کردند پس بر
 فرشتگان که در کشت و دفن امیر المؤمنین هر دو شدند چون امام حسن در کشت امام حسین بخوابت که چو سید و
 فرشتگان در کشت و دفن امام حسن هستند و چون امام حسین شهید شد علی بن الحسین بخوابت که در کشت و دفن امام حسن
 امامت بکنند فرشتگان را در انجام احسن علیه السلام و بیکو نه هر یک از ائمه فقیه عشر از انجان در یک شدند رسول خدا
 با اتفاق آنان که قبل از وی فات کرده بودند در کشت و دفن و فرشتگان را امامت میکرد و در مدینه لها چو سید صاحب
 لبنان و عظیم حدیث میکند که محمد بن ادریس گفت که بعضی از ائمه خدای را در کشت و دفن و مدفون بود و گفتیم چه
 افتاد و آنرا که از دین بدان خود باز نماندی و بدین شریعت پیوستی گفت بیکو نه توانی بدست کردم که عمر او کجا و است گفت
 دینی سفر با کردم و در میان بگریستی سنگته شد پس با حادی کشتی چو سید و سبیم و موج در با حادی بگریست بر و در
 بدست که از شاد شفت بود و غمهای شیرین تر از شاد شفت نهی که او را جاری بود پس خبر اسباب کشم و اکل
 از شرب پر و چشم چون شاد شاد نزدیک شد بر خنثی خبر بیدم و بر و چشمی صود و او در میان شاد شاد بخت شرب
 بهیتم رسید و نه را بر فراز است بخوابت که خدا را سنج بگفت و نقول لا اله الا الله العزیز الحکیم
 محمد رسول الله الی الخ خاتون علی بن ابی طالب صلی الله علیه و آله علی الکفار فاطمه و بنوفا

نقدیر اهل دیو

مَتَّقِينَ الْجَنَّةَ عَلَى مُبْغِضِهِمْ لَعَنَهُ اللَّهُ الْخَنَازِرَ وَمَا بَنَوْا لَهُمْ مِنْ دِينٍ إِلَّا الْهَادُ وَبِئْسَ مَا فِي السَّعِيرِ
 نبی کریم صلی الله علیه و آله فرمودند که لعن الله الخنازیر و ما بنوا لهم من دین الا الهاد و بیس ما فی السعیر
 الخادی الرشد علی ذال البایر التبدید فاطمة و بنوها خیر الرتب المحمید صلی الله علیه و آله
 الرتب المحمید چون از این کلمات به رحمت از دریا بخارا آید و راهی بود مانند ستر مرغ و چهره داشت
 چون خیزد ایشان دوست و پای و کج و وار شتر بود و دم او دم ماهی را مانند من جان خویش بر سیدم و از پیش
 روی و در آید ایستاد و دم گفت هانا انسانا باشی هم اکنون بر جای ایستاد و باشت و اگر نه دست فرود آید
 خواهی گشت اکنون بجوی بر جوی کشم بجیش مضاری میروم گفت ای بر تو طریق مسلمانان کبریا در خانه جماعتی از
 مسلمانان جن و دافند و که کجاست از ایشان مخلصی بدست نشود الا آنکه بر طریق مسلمانان رود کشم سلام چیت
 قَالَتْ تَسْمَعُونَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَكَانَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ مِنْكُمْ كَيْفَ تَكْفُمُ مُسْلِمًا كَيْفَ تَكْفُمُ كَيْفَ تَكْفُمُ كَيْفَ تَكْفُمُ كَيْفَ تَكْفُمُ كَيْفَ تَكْفُمُ
 بمولات علی بر اسم طالب و لا واد و معلوات بر ایشان بارت از اعدای ایشان بجهل را بسید فرمود و کشم بن شریع را
 که بر شما لعن کرد و گفت جماعتی از ما نزد رسول خدا حاضر شدند و شنیدند که میفرماید اذ کان یوم القیامة قال فی الجنة
 قُلْنَا دِی طَلَبِی بِالْهِی فِدُو وَعْدَی وَنَشَدُ ارْكَانَی وَتَبَرَّئْتَنِیْ یعنی در روز قیامت جنت حاضر شود
 و بزبان فصیح ندا میدهد که ای پروردگار من مرا وعده وادی که ارکان مرا محکم فرمائی و بر تبت کنی و از خدا و خدا
 جلیل خطاب برسد قد سَدَدْتُ ارْكَانَكَ وَتَبَرَّئْتُكَ بَابِئْتِی حَبِیْبَةً فَاطِمَةُ الرَّضَا وَبَعْلُهَا عَلِیُّ
 بْنُ ابِی طَالِبٍ أَمْلَتْهَا الْحَسَنِ الْحُسَيْنَ وَالتَّعْنِی مِنْ ذُرِّیَةِ الْحَسَنِ عَلَیْهِمُ السَّلَامُ خداوند سبحان
 فرمود من استوار کردم ارکان تو را و بر تبت و کردم بسبب و شریعت خود فاطمه را و شوهر و علی و پسران علی
 حسن حسین و ذرئ از فرزندان حسین علیهم السلام این هنگام و ابی گفت اگر خواهی اینجا میباشی و اگر نه تو را بسوی
 وطن باز گردانم کشم وطن باز تو میباشی یا سفینه دیدار شود ناگاه سفینه بادیستند آن دایه اهل کشتی را تشنه دادند
 نای ایشان را زود فی بسوی مکه رسید پس من بزورق نشستم و براندم تا بجستی در آمدم و دوازده تن از اهل
 مضاری در کشتی بودند چون در استان مرا حاضر نمودند بجهل مسلمانان کردند و در مدینه معاشرت با یسین بن بنابه شتی شود
 میگوید بر امیر المومنین در آمدم حسن حسین در خدمت کفایت بودند و امیر المومنین کرم در روی ایشان مظاره
 میکرد عرض کردم خداوند مباد که گشت و بر تو پشای ترا و بر سادات ایشان ترا بد آنچه از تو میبندد سوگند
 با خدا می نکرسم که کرم در ایشان نظر گردی مظاره تو بطول بخاید فرمود ای یسین چنین است از برای صدی خود ایسم
 گفت کشم جلبت فداک بغیرا فرمود من در سفینه خویش بودم و روز با سورت که بایه بند رسید و سخت گرسنه
 بودم فاطمه علیها السلام را کشم که توانی طعامی را ز بهر من بیا ز بر خاست تا این کار را ساختگی کشم در زمان
 هنگام صلوة رسید و حسن حسین رسیدند و در کنار ما در شب شد فاطمه گفت ای فرزندان من سخت ویرانید
 شما را که نگاه داشت کشم رسول خدا و دیگر جبرئیل حسن جبرئیل که من در حجر رسول خدا بودم و حسن در حجر جبرئیل
 من از کنار رسول خدا بجز جبرئیل رفتم حسین از حجر جبرئیل بخار رسول خدا آمد تا شمس بزوال رسید فاک جبرئیل
 فَمُفْصِلٌ فَأَذَاتُ الشَّمْسِ قَدْ ذَالَتْ جبرئیل گفت ای محمد بر خیز و نماز بگذار چه شمس بزوال رسید این بخت بجانب

ترجیح احوال امام حسن مجتبی علیه السلام

ایمان عروج داد و رسول خدا نماز برخواست و ماموی تو آمدیم چون چنین سخن بدیدیم آورد و بدینسان گفت با هر ۲۶
 انوشیروان چنین در چه صورت جبرئیل را کمان بودند فرموده همان صورت که بر رسول خدا نازل میشد آنکه او هر
 انوشیروان فرمود چون نماز برسد چرخ بر زمین میخیزد و بار رسول خدا میخیزد و این از نماز عرض کردم که
 حسین آمدند چنین معجزه کردند فقال رسول الله صلوات الله علیه انما نزلنا انوار جبرئیل بر رفوف بیتنا
 منذ اصبحتنا الى ان نزلت فقلت يا رسول الله قباي صودر كانا نبرهان جبرائيل فقال في
 الصودر التي كان يبرل فيها على رسول خدا فرمود پس برای من سخن صدق کرد و فرمود من جبرئیل را نخواست و از آن سر
 میگردیم ایشان را آنکه هر یک شمس بر ذوال رسید گفتم یا رسول الله بکدام صورت حسین جبرئیل را دیدار کردند فرمود
 بهای صورت که بر من نازل میشد در مدینه که با هر مسطور است که جامع از نزد علی علیه السلام حاضر شد و از وقت با
 دن بنالیدند حضرت حسن علیه السلام را بخواند و فرمود خدا را از جبر استقامت بخوان فقال الله فمحيج لنا
 الخطاب ففج الانوار ثمانية فنادت فردات كرد و ما می استغفار از آنکه حسین علیه السلام فرمود تا بدعای استغفار
 بردارد حضرت نیز گفت اللهم معطي الخبز اوف بدعای استغفار پودت هنوز ایشان از دعا فراغت نخبه
 بودند که جبرئیل کرد و بارانی شدت بارید سلمان گفتند یا ابا عبد الله این دعا را با ما نوز فقال و فيكم ان
 انتم عن حديث رسول الله حيث يقول ان الله قد اجري على السائر اهلي مني مصابيح الخ كذا
 سلمان فرمود وای سر شما که شنیده اید حدیث رسول خدا را که میفرماید خداوند تبارک و تعالی اصل حق حکمت را بر زبان
 اهل بیت من جاری ساخته در مدینه که با هر مسطور است که مردی از عربی بدوی از بهر زیارت که بودند و محرم گشت
 گیرد و بخواهد نماز در آمد و مضنه یافت از آن گرفت و کباب کرد و بخورد آنکه بخاطر آورد که در احرام صید کردن
 حرام است پس دارد و مدینه گشت و از خلیفه رسول خدا پرسش کرد و او را بفیروز بگردانست که در نزد او و عمر و عثمان
 و طلحه و زبیر و جماعتی از اصحاب حاضر بودند و اعرابی در آمد و گفت خلیفه رسول الله کدام است ابو بکر گفت یا
 اعرابی بگوئی آنچه خواهی مضنه فاه را به شرح کرد و گفت در صفر حج این صید بر من حلال بود با حرام است ابو بکر و ی
 باصحاب کرد و گفت اعرابی را پاسخ گوید زیرا که گفت و خلیفه رسول خدا بی برکت که او را اجابت کنی ابو بکر گفت
 ای زهر جبینی باشم در خاطر تو کم نواز است زیرا که گفت چگونه باشد و حال آنکه صیفه و دختر عبد المطلب عمه رسول خدا
 مادر منست اعرابی گفت تو مگر طریقی خاصیت که میشد و منست مرا پاسخ گفتند و بانگ در داد که ای اصحاب محمد که ما
 محمد از میان شما بیرون شد و دین او با او نیز برفت مردمان خاموش نشنیدند زیرا که گفت ای اعرابی این سبقت بر تو
 پوشیده است و در نزد انجمت نیز محمول است اعرابی گفت پس چرا چه باید کرد و پاسخ گفت حل این سبک یا کسی است
 که اولی داخل است از برای این مجلس اعرابی گفت مرا بسوی او دلالت کن فرمود از جانب من جماعتی سرور و گروهی بد
 معزونی بودند اعرابی گفت حق را بر پایی سبک دارد و از اظهار حق که است میباید عذر بر این خطاب گفت چندین بنیاد
 سخن را بدراز کشید بر خیزد تا به نزد علی شوم که جز او کس پاسخ این سبک را نداند پس همچنان در حضرت امیر المومنین حاضر شدند
 اعرابی گفت مرا ارشاد نموده بدی که خلیفه پیغمبر نیست گفتند خلیفه پیغمبر ابو بکر است لیکن حق وصی پیغمبر است و خلیفه پیغمبر
 اهل بیت پیغمبر و گذارنده فرض و وفا کنند و مو عید پیغمبر و وارث علم پیغمبر است اعرابی گفت ای بر شما که حسن که

النفس

استقامت حسن
 حکیم علی علیه السلام

از سبقت اعرابی
 در آمد مضنه فاه

چندین بنیاد
 سخن را بدراز کشید

جلد پنجم کتاب دوم از تاریخ لاهور

۲۶

خلیفه بنشینید و لای هیچیک از این صفات نیست گفت ای اعرابی تو از سبقت خویش پرسش کن و از آنچه در خود
 نویست سخن بگو ای بنو قریظ اعرابی گفت یا ابو الحسن من خواست تا ابتدا سخن کند علی علیه السلام و در مجال نخواست
 و قصه او را از منضمه تمام نخواست تمام مجلس ابو بکر با گفت اعرابی در عجب برقت و عرض کرد ای سولای من چنین است
 بگناه فرمود سبقت خویش را از آن کودک که در نزد تو است خود نشسته پرسش کن تا قوی و دلا اعرابی گفت انا لله وانا الیه
 راجعون امانا و این محمد بن محمد و مردم مرید شدند امیر المؤمنین فرمود و حاشا لشعوب الله دین محمد مرده است هرگز بنوا اعرابی گفت
 من سبقت خویش را بر خلیفه پیغمبر و محاب و حواری ما و عرض نمود و به شتم اجابت نفرمودند و بکفرت نوارشاد نمودند
 تو نیز بگو ای که نیک از بد ندانند و بنزد معلم جای دارد و حواله میفرمائی علی علیه السلام فرمود ای اعرابی از چیزی که ندانی
 سخن کن از آن کودک پرسش خبر و در راه اعرابی نیز در حسن علیه السلام آمد و آنحضرت کلکی در دست داشت
 و خطی بیکتاشت و مودب میگفت حسن این است بیک حسن اعرابی گفت ای مودب چنین و در خط میفرستی این
 کودک و خطی میگیری از وی چنان میباید که مودب است بیکان از کلمات او بخندیدند گفتند یا اعرابی بیکان
 مودب رسالت کن اعرابی گفت فذلک یا حسن ای حرجت من فوجی جاحلین هم ما خود دقت علی حرجت
 بیض نعام فتوت و کلمه غامضه ای تو شوم بکین من برای زیارت مکه بیرون شدم و در مکه شتم
 و در بیت شتر مرغی در آمدیم و چند قصه با هم گفتم کباب کردم و بخوردیم از روی دین از در بیان فقال له الحسن
 ذیبت فی القول یا اعرابی فوالک عالمیک که بکنی هذا امر فسیکلتک هذا عبث فرمود ای اعرابی لفظ
 عابد در این کلمات فتول دردی چهار شعله تو بیرون بود عرض کرد من بصدق کردی خبر ناسی نمودم بگناه حسن علیه السلام
 اینجا که قلم صحیفه دهنست و بیکتاشت فرمود و حذ بعد الذی بیض نوناً فاحمل علیها فیتفاننا بکفرت من
 فایلی فاجعله هذا باب الی الکعبه فانه کفاره فیکلک فرمود و شمار پهنه که برداشتی شتر ما و بیکبار در غل
 مکر حاصل کن بچه در سال آید بچه بچاند بیکبار ازادی کن بکعبه فرست بخار و بچه کردی فقال له اعرابی فذلک
 یا حسن ان من الشیء من یلوق فقال الحسن ان من البیض ما یمیز فف اعرابی عرض کرد فدای
 تو شوم تواندند که بعضی از شتران بچاند از من حسن فرمود تواند بود که بعضی از آن پهنه فوج نخواهند داشت اعرابی گفت
 این کودک را در علم خدا و ندرای است اگر حاضر بود بیکتم تو فی خلیفه رسول الله فقال له الحسن انا الخلف من
 رسول الله و ابی امیر المؤمنین الخلیفه اعرابی گفت پس ابو بکر صیبت فرمود از اینجا عبت پرس قوم بیکبار گفتند
 و شکستی گرفتند و از آنجا حسن علیه السلام صغایر نمود فقال امیر المؤمنین الحمد لله الذی جعل فی ذی القعدة
 هذا ما جعله فی اود و سلیمان اذ یقول عمره فایلی و ابن شهر آشوب حدیث میکند که حسن علیه السلام بعد از
 غلبه عبویه در مدینه مسجد رسول خدای درآمد و بر جماعتی از بنی امیه عبور داد و ایشان سبقت با حضرت عمر کردند حسن علیه
 اسلام دو رکعت نماز بیکتاشت بگناه فرمود و عمر شمار داد و بیکبار کردم اما والله لا یمکن لکون یوما الا ملکنا یومین و لا
 یسهر الا ملکنا سهرین و لا سدر الا ملکنا سنین و انا لکل فی سلطانا نکل و کثرت نلس و کثرت
 نکل و انکم لا تکرکون فی سلطاننا و لا تشرکون و لا ناکل و لا تکیون فرمود و سکن با خدای
 که شما مالک نیستید و روزی را انا انکه ما دور و زار مالک شویم و ماه و سالی را سلطان نمی شود انا انکه ما دور و

قصه غریبانه
 باب اول حسن

شرح احوالات امام حسن مجتبی علیه السلام

دو سال سلطنت میکنند و در سلطنت شما بخیریم و می توانیم و می پوشیم و سوار می شویم و در هیچ مسکیم و نهاده
 ما هیچکس را از خود بهره نخواهید داشت مری گفت یا من رسول الله شما احواد را رفت و از حسن و حسین
 بگویند سلطنت ایشان بهره مند دیدارشان بی بهره اند و در سلطنت شما قتال که تا تم غاده و نایک بید
 الشیطان و کذا الشیطان ضعیف و عاذ بنکم بکفید الله و کذا الله شد بد فرمودن ان که سبطان
 حضور میکنند و کید شیطان ضعیف است و بگوید خداوند با ایشان جنتی میکند و کید خداوند شدیاست در کتاب این
 شهر ثواب مسطور است که مری از حسن علیه السلام سوال کرد که زکوة چه وقت ادا نماید فقال ای الله تعالی
 الى ادم ان ذلک عن نفسك با ادم قال بارت و ما الزکوة قال صیل عشرة و کذا علی فصلت قال
 رب هذیه الزکوة علی و علی الخلی قال الله هذیه الزکوة علیک و علی ذلک المال من جمیع من ولیدک ما لا
 فرمود خداوند آدم منی را دمی خستند که از نفس خویش بذل زکوة میکنی عرض کرد زکوة چیست فرمود در گفت
 نماز بگذرد چون نماز بگذشت عرض کرد ای منبت زکوة بر من و بر خلق زمان آمد که این زکوة برست و بر فرزندان
 تو مال است بر نفس که مال انداخته است و او بمقتضی شبیانی از مال بی خویش را بن اید و کتاب خود سبب جابر بن
 حبه الله میرساند که در زبان مبارک امام حسن مثنی بود و فرمودت رسول خدا در عیدی از عید اید و هر دو سبب چون
 پیغمبر نماز فرمود و بخیر گفت بلاغت حسن در ادای پیغمبر ما سافقت دهفت کرت رسول خدا بخیر گفت و
 حسن نماست کرد در کرت معتم ای پیغمبر زبان حسن درست آمد و در کرت ثانی در کرت تخم زبان حسن در ادای پیغمبر
 نماشت در رسول خدا در تخم بر خم خوف نمود و این روش در صلوة عیدین است گشت مری و ابی حسین
 علیه السلام با پیغمبر این نماز گذارست و در خبر است که بر زبان حسن علیه السلام هرگز نکرده است درشت گشته است
 الا کما یکم با عمر بن عثمان بر سر ریزی محاسن و هست فقال له لئن لم یخرج عیننا الا ما نریع آفنه
 فرمود و از برای عمر و فرزندان پیغمبری منبت الا انکه مثنی و با کالیده نمود و میان خودی سبب این عباس میرساند
 که حسن علیه السلام با بنی مدینه بود در یک مجلس مشول با کل طلب شد و خبر بد گشت ای حسن همواره و ترا دشمن
 میدارم فقال الحسن انکم لا یبریک انما یلیک مشارک ابانک فی جماعه فاختلط الماء ان فاد و انک
 ذلک بعد ان فی لا الله فقال اهل اهل و مشارککم فی الاموال و الاولاد فرمود ای بریک شیطان
 با قدرت در جماعه شرک شد و آب ایشان در رحم مادرش مخلط شد و این اختلاط عداوت مری و طلب تو
 برات گذارست و مشارک الشیطان من با عید جماعه قولید انک تخف فایذک کان من غیر منک و الله
 و چنان سبب ان در جماعه حرب شرک شد و از ان روی با جبرئیل رسول خدا صلی الله علیه و آله
 دشمن بود در طلب کلب السؤل مسطور است که مری از ابی در سجد الحرام بر حسن علیه السلام در آمد جماعی در جنت
 او حاضر بودند پرسش کرد که انیز دگیت گفت حسن بن علی بن ابیطالب گفت من و او را می جویم ختم گفتند
 چه جوابی گفت بمن رسیده است که در کلام عرب خداوند اهل و بیاست من و او را و یا با ما فاعلم کرده ام
 و جبال شامخ در نوشته ام تا با او سخن در می کنم گفتند بخوان حسن بن علی علیه السلام و او خواب
 بسته حسن علیه السلام فرمود ای ابی جبرئیل فقال ای جبرئیل من الهی و جبرئیل و

در تحقیق اندکی
 در ذکر این پیغمبر
 سبب نقل زبان
 امام حسن

در حدیث حسن علیه السلام
 با عمر بن عثمان
 محفل این
 با بنی مدینه
 طلب

مشا و اعوانی با
 امام حسن علیه السلام
 در جنت
 در حدیث
 در حدیث
 در حدیث

وَالْأَبْنَاءُ وَالْحَبَنَاءُ... امام حسن مجتهد و فرمود ای عربی کلامی سخن کردی که جز مردم عالم فهم نهند و عربی گفت من از این افزون خواهم گفت آیا مرا پاسخ بگوئی عزیزان کلام من فرمود بگوئی که چو خواهی نام من نور با پاسخ گویم عربی گفت من مردی هستم بدوی و بیشتر خفالات من عراست بقانونیکه عرب راست حسن علیه اسلام فرمود بگوئی که چو خواهی ما جوابت ننویس

وَمَا يَزِيدُكَ إِلَّا عِلْمًا وَلَكَ جَنَّاتُ الْعُقُودِ
وَأَمْسَى قَدَعْنَا فِيهَا بُشًى بِأَيْدِينَا
وَفِي الدُّفْرِ أَعْمَاجٍ لِيُنْزِلَ عَلَيْهِ

لَا تَأْخُذْ بِهِنَّ مِنْهُ لَهُنَّ فِي كُلِّ عَصْرٍ

حسن علیہ السلام فرمود ای عربی کہنوں کو شن دار تا یا بنح شوی

فَارْتَمِ بَنَاتِي أَنْ مَخَابَدَ وَسَقِيَهُ

وَمَوْدٍ حَسَنٍ عَلَىٰ يَدَيْهِ

ابن جریر الدین جو دین خلافت
دکار بزرگ و دریا

وَقَدْ جَلَّلَ رِعْدَاهُ فَلَا دَمَ لِرِعْدِيهِ

فاحی ار سافیر

وَقَدْ كَانَ إِيفَاعُ عَصْرِ حَجَرٍ زَنْدَلَةٍ
فَلَمَّا عَمَّ السَّيْبُ الرَّاغِبَ نَادَاهُ
سَلْبُ عَنْ اللَّهْوِ الْفَيْتُ فَاغْتَمَحَ
فَلَوْعَلَّ ذُرْوَاهُ جَبَلٌ وَرَأْسُهُ

لَعَصْرَبِهِ

کوشش در تالیف و تحقیق

سورج الذی یبدر فی یومنا عینہ

وَدَلَّاحُ الْمَرْبِ دَنَاوَمُ سَمَّاكِبُ خِيَابِ

وفا احمد بن فراه فلا دم لبرقه بعد

الحجج الرقعي بجاء إذا ارحى طافية

ماہنامہ

بجوں مزی این سگار وارن علیہ السلام ایضا موجود ہے من سدا این سپر مدیدہ ام و کما یحب ساسی

عَلَّمَكَ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْفُسْطُوحَ حَتَّىٰ تَبْلُغَ الْمَدِينَةَ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

لَهُ عَلَى طَاهِرٍ نَفَقًا ۖ اِمْرًا عَلِيًّا ۚ

عزیز الی اکلمات حیرت علیہ السلام را صفای نمود گفت خداوند مبارک کند شما را که مردان روزنمان از او درون باشند

تمت عقیدت و بنک از نزد شما میروم و دوستانتان را هم و از شما را هم در کار الانوار سید محضرین محمد علیہ السلام مثنیٰ

دستی بود که روزی حیدر اعلیٰ حضرت غایت میرت یکر و بر تقسیم غم داد و حاضر حضرت شد امام حسن

نمود كيف اصحبت برجه من ابي فقال يا ابن رسول الله اصحبت بخلاف وحبب الله وحبب

الشَّيْطَانُ عرض کرد برای میروم و بر صفتی زیست میکنم که نه خود دوست دارم و نه خدا دوست دارد و نه

شیطان دوست دارد که حضرت محمد (ص) و فرمود این کار بر چه منوال است؟ قال: لا والله عز وجل يحب

أَصْبَعُ وَلَا أَصْبِيهِ وَلَسْتُ كَذَلِكَ وَالشَّيْطَانُ يُحِبُّ أَنْ أَعْبِيَ اللَّهَ وَلَا أَصْبِعُهُ وَلَسْتُ كَذَلِكَ وَأَنَا

حَيْبَانِ لَا أَمُوتُ وَلَسْتُ لَكَ عَرَضٌ كَرَدَانِ خَيْرُكُمْ خَدَاوَنُ دُوسْتِ مِيدَارُكُمْ طَرِيقِ طَاعَتِ سُبَّارِمْ

بر راده غصیان نرودم و چنین بنیت و شیطان دوست میدارد که خدای ارغصیان نغم و سراز طاعت بر سچا نغم

دوست چنین مومن دوست میبارم که هرگز نمیرم و همواره زنده باستم و نیست چنین و چون سخن بد بخاورد مردی

در این منزل گلی است که اندر و ابا و است فرمود چپین است چون پندیل طی سافت گردند آن سیاه و بد
 شد با غلام خویش فرمود هیک صاحب این است بشتاب و از وی بخواب و غلام نزدیک سیاه و آن گفت
 این دهن را زهر که بخوابی گفت از برای حسن بن علی بن اسطالبان سیاه با شاق غلام نیز بخفت آمد و گفت
 یا بن رسول الله من عبد توام و بهای روغن بخوابم کن خواهند ام که زنی حامله دارم و او را در دزدان فرار سید
 از خدای خویش تا رشو که مرا بری خطا کند فقال انظر الى فير لك فاذ الله تعالى قد وهب لك وكذا
 ذكركم اسودت فرمود و بنزل خود که خداوند تو را سیری سیکو عطا فرمود و بر دایب کافی فرمود و هوم شش
 با بک سیاه و بنزل شتافت و مود را بر یافت بتوانی باز شد و در خدمت بخفت شکر گفت بکذا شت
 و امام حسن ان دهن را در پای مبارک طلا فرمود و در زمان ورم بهبودی یافت و دیگر در خراج سطر راست که
 در عراق علی علیه السلام در رجبه جای داشت ناکاه مردی در برابر او ایستاده شد و عرض کرد کن بل ملکیت توام
 در عیت توام امیر المومنین فرمود تو رعیت من هستی و از اهل بلا دین بنامی بلکه سپهر صغری و معویه تو را برای سالی
 که برای او مشکل افتاده بنزد من فرستاده تا از من بفرموی او را انگی دی عرض کرد چپین است یا امیر المومنین
 و جز خدای از این را زکس انکی نهشت فرمود اکنون از این دو پسر من یکی را اختیار کن برش کن عرض کرد از صاحب
 کیوی پس کوکوش یعنی حسن پرسش توام که حسن فرمود پسر گفت در میان حق و باطل چه مقدار است و در
 میان زمین و آسمان چه است و در میان شرق و مغرب مباحثت چند است و فوسل قرح چیست و نهشت
 کدام است و اشیاء و ده کانه کدام اند که بعضی است از بعضی است حسن فرمود در میان حق و باطل چهار اصابت
 یکچشم بدی حست و آنچه کوکوش شنیدی باطل است بعد میان آسمان و زمین با اندازه دعای مظلوم و معذور
 نه بصیرت میان مشرق و مغرب میر میکرده آفتاب است قرح هم شیطانی است ان فوسل ابدت صورت
 و علامت از زانی و امان اهل زمین است از سفر و یاد غرق اما خشنی که کس نداند مرد است یا زن است پس اگر جنلام
 مینمرد است و اگر حیض میند و پستان بر آورد زن باشد و اگر از این دو صفت خبری ظاهر نشود زن است کن تا
 میند کند اگر میند و جستن کند مرد باشد و اگر پس رود و منتشر گردد چون بول شتر زن باشد اما آن دو
 چیز که بعضی از بعضی است اما حاد و نه حمر را شد یا آفرید و حدیث از حمر است چه حمر را حدیث قطع کنند و
 و شد از حدیث است چه باقی حدیث را مکیانند و شد از حدیث است چه باب انش را مپرانند و شد از
 اب صحاب است و شد از صحاب یا د است که خاب را حمل کند و شد از حدیث است که با و از اجای کجای
 بگرداند و شد از ان فرشته ملک الموت است که ان فرشته را مپرانند و شد از ملک الموت مرگ است که ملک
 موت را بنزد زندگند و شد و شد از مرگ خداوند نیست که مرگ را دفع دهد و دیگر این ششم آفتاب با سنا و
 محمد بن ابی و قسم میکند که بگرد از ابو سفیان بنزد علی علیه السلام آمد و گفت یا ابوجحس از برای حاجتی نزد تو آمدم فرمود کوکی
 ناچیت گفت با شاق من نزد پسرعت محمد صلی الله علیه و آله حاضر شود سوال کن که عقدی از برای استوار بندد و در
 کتبی را هم کند فرمود رسول خدا از برای تو عقدی منعقد فرموده که هرگز از ان بر منب کرد و نه وقت فاطمه علیه السلام
 از پس برد بود و حسن علیه السلام در نزد او بود و چهار ماه بود و ابو عیینان گفت یا پسر محمد بگو تا این طفل از

سخن کردن صحاب
 که بگو با سنا و

جلد پنجم کتاب دیم از نسخ توارنج

۲۷۸ محمد علیا سلام حدیث کرده اند که حسن علیه السلام قال لا هیل بدیهه یا قوم انی اموت بالیقین کما مات رسول الله یعنی اهل بیت خویش را آگاهی داد که من بضررت تمام از جهان در میگذرم چنانکه رسول خدا در گذشت گفتند کست تو را که سقایت کنم کند فرمود جاریه من و بر دانی زوجه من گفتند و از اسیری خویش بیرون کن فقال هیهات من الخراجها و میبستی علی بدنها مالی منها محجص و لو اخرجتها ما بقیت لنی غیرها کان فضاء مقضیا و آخر اوجبا من الله فرمود شوان اورا حسن را چ کرد و حال آنکه مرگ من در دست و دست و مرادی چهاره منیت دکنده من جزا و کس خواند بود و این کلی است واجب که از خدای روشه زمانی در این گذشت که معویه جده را بر بخت آنحضرت را بن سبوم سقایت کرد چون در جبه مبارک اثر سم یافت فقال یا عدوه الله فانی فی ذلک الله امانا و الله لا تضیبت من منی خلفا و لا تنالین من الفاسق عدو الله اللعین چیز از فرمود این دشمن خدا مرگشتی خداست بگذرد سوگن با خدای نه بعد از من خلفی خواهی داشت ساز معویه فاسق چیزی خواهی دید در کتاب نجوم از ابن عباس حدیث میگویند که یزداده کاوی حسن علیه السلام که مرگشت فرمود این کا و کتب است بر کو ساله ماده که پیشانی و دنباله دم و سفید است قناب که از امیر اند چون بچ کرد چنان بود که آنحضرت فرمود عرض کردند این رسول الله نه است که خدای کس عالم با رحام منست تو چگونه هستی فقال ما علم الاخر من المکون الاخر من المکونم الذی لم یطاع عابیه ملک مقرب فلا یبقی من سئل عن محمد و ذریه فیه فرمود من ایند اسرار مکنونه مکنونه را که هیچ ملک مقرب الکی نداده جز محمد و فرزندان او و دیگر در کتاب مولد منسی شیخ سفید از ابو جعفر حدیث میکند که بعد از شهادت علی علیه السلام جماعتی نزد حسن علیه السلام آمدند و گفتند چیزی از حجرات پدرت علی علیه السلام از برای اظهار فرنا گفت اگر چیزی از خبر شما بشنوا که من باب امت من ایمان میآورید گفتند ای فرمود امیر المومنین علیه السلام گفتند چگونه شناسم بوقت حسن علیه السلام دست فرابرد و پرده که در میان اوراق و نسخه بود پس کرد و بدید امیر المومنین علی علیه السلام از پس پرده نشسته است حسن علیه السلام فرمود نیشناسید او را بنگار گفتند اینک امیر المومنین علی علیه السلام است و شهادت میدهد که حقادی خدا و امام است بعد از پدر تو ای امیر المومنین را با ما نمودی بعد از موت او چنانکه پدرت علی علیه السلام پیغمبر را بعد از موت او در مسجد قبا با بکر بن و فقال الحسن و یحکم امانا معکم قول الله عزوجل و لا تقولوا الموت فیکل فی سبیل الله اموات بل احباء و لکن لا تشعرون فاذا کان هذا نزل بقرئ فی سبیل الله ما تقولون فینا فرمود وانی بر شما آبا کلام خدا را صفا فرمودید که میفرماید موبدانا که در راه خدا کشته شدند و کشته که زندگانند لکن شما نمیدانید اینکاه فرمود اینجا که حال شده چنین باشند در حق اهل بیت چه خواهد گفت شما ناخبر نمودار شدن رسول خدا را در مسجد قبا در کتاب بکر مرقوم داشتیم و دیگر در کتاب نجوم سنه بابی عبداللہ علیه السلام متبی میشود که بعد از مصاحبه حسن علیه السلام معویه و خنسله در یک مجلس نشین داشتند معویه گفت ای ابو محمد من رسیده که رسول خدا نخل را سبک و غرض میفرمود آیا تو را از ابن علم بهره و نصیب است شما شیعیان شما چنان دهنده کشتی در زمین آسمان نیست الا که شما بران عالمید و آگهی دازید و اما حسن علیه السلام فرمود ای رسول الله کان یخبر من کثیرا و انا آخر من عددا یعنی رسول خدا

ابدا
نزد حسن علیه السلام
بعد از شهادت

باب در فضیلت
نصرت

شرح حالات امام حسن مجتبی علیه السلام

حرس کرد کربل حس را ی نخل را و من غرض میجویم خود را فراموشی گوی خرمای این نخله بشمار چند است فرمود چهار
 هزار و چهار سبر بعد بر می آید موی گفت خرمای نخل را را کردند و بشمار کردند چهار هزار و سه سبر و بشمار رفت
 حسن علیه السلام فرمود سوگند با خدای من دروغ نگویم و دروغ بر من بسته نشود پس نفس کرد و یک سبر و در دست
 خدا نهد بن عامر بن کرز باشد ششم قال یا مَعْزُومُ اِنَّمَا وَ اَللّٰهُ لَوْ اَنَّكَ تَكْفُرُ لَاحْتِزَانَتِ بِنَا اَعْلَاهُ وَ ذَلِكِ
 اِنَّ رَسُوْلَ اللّٰهِ كَانَ فِيْ رَمَانٍ لَا تَكْفِيْكَ وَ اَنْتَ تَكْفِيْكَ وَ قَوْلُكَ سَمِعْتُ مِنْ حَدِيْثٍ عَلِيٍّ صَغِيرٍ سَمِعْتُ
 لَلْعَدُوِّ زَادَ اَوْ لَقَدْ تَلَقَّيْتُ حِجْرًا وَ حِجْرًا اِنَّكَ لَوْ تَرَى مِنْ يَدِيْكَ اِلَى رِجْوَادِ مَوِيٍّ سَوِيٍّ سَوِيٍّ سَوِيٍّ سَوِيٍّ
 پوشیده داشتی آنکی را دادم تو را بنامست کردار تو همانا رسول خدا در زمانی بود که او را تکذیب بخود نذر تو را تکذیب
 میکنی و میگوید کی و کجا از رسول خدا خبری شنیده است حال آنکه گوئی بود سوگند ما خدای تو را در باز میگذری و جهر را
 نقبل میرسانی و سراسر ای مسلمانان از شهر شهر سوی خود حمل میکنی و پهلای چنان بود که آنحضرت خبر داد عمر سرور بن
 حنظل الحزلی را بوی او حمل داد و چنانکه انسا مانده عفر بن در کتاب امام حسن علیه السلام شرح خواهد نمود
 و دیگر در کتاب خروج سند بابی عبدالله علیه السلام منشی میبود که دو مرد در نزد امام حسن حاضر شدند یکی فرمود
 که در پیش الله بن حنین چنان حدیث کردی آن مرد را سخت آمد و گفت تو از این حدیث است گاهی فقال اِنَّا
 لَنُكَلِّمُ مَا جِئْنَا لِنَلْقَا رَسُوْلَهُ اَللّٰهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالٰی عَلَّمَ رَسُوْلَهُ الْحَرَامَ وَ الْحَلَالَ وَ التَّوْبَةَ
 وَ التَّوْبَةَ اَبَلْ فَعَلَّمَ رَسُوْلَهُ اللّٰهُ عَلَيَّكَ اَعْلَاهُ كَلَهُ حضرت فرمود من گاهم بد بخیزد در دست و در قضا
 میرود و جاری میشود همانا خداوند تبارک و تعالی رسول خویش را از ضلال و حرام و حلال و اهل آنکی داد همانا رسول
 خدا آنچه آموخته بود تمامت علی علیه السلام را آموخت کاری بکرد و دیگر در کشف این سطور است که نقل از آنکه خلافت
 و امامت با حسن علیه السلام منشی میبود قال لَا يَبِيْهَ اَنْ يَلْعَبَ حَوْلَهُ وَ لَقَدْ وَجَّهَتْ اَلْبَهَا عَوَاذِبُ
 اَحْلَاهُمَا وَ لَقَدْ صَرَّ بَوَالِئِكَ اَكْبَارًا لَا يَلِيْكَ اَحْيَا بَشَرٍ حَوْلَكَ وَ لَوْ كُنْتَ فِيْ مِثْلِ وَ جَارِ الصَّغِيرِ
 یعنی من در حضرت پدر علیها السلام عرض کرد که از برای عرب جولانی است کتاب از آنکه در طریق باطل بخارست
 که بر میگردد بوی باطل و در اندیشهای ایشان و میفرمایند شترهای خود را و کجاست تو تا من میگردد و بزرگتر
 می آوند اگر چند در سوراخ گفتاری خرابیده باشی

و در بعضی از حساب که از مدینه اعجاز نقل میشود

مکتوف باو که من بنده در برابر او اجبار و احادیث غایت جدد در استقراء استیعاب مبذول میدارم اما
 در کتاب مدینه اعجاز آنچه سطور است بعضی از آن احادیث را در کتب عده دیده ام و بعضی را بطریق دیگر در کتاب
 بنافراهم نوازند بود که دست استقصای من را رسا افشاده لا حرم امکان را الحاشتم و این غنایم با ایندانی را بر
 مؤلف کتاب گذارم همانا در مدینه اعجاز از ابو جعفر محمد بن حریر الطبری مسند محمد بن اسحق میرساند میگوید حسن و حسین
 کودک بودند و لعاب شغال داشتند حسن علیه السلام کلمه میگوید و کلمه لیک زبان بجای آوردان شدند چون فرمودی
 که بوی پدر روان شود در کتاب الامام حسن مجتبی علیه السلام میگوید امام حسن را دیدم در زمان رسول الله
 که از شنگ خمره علی سفید برپا آورد امام حسن رسول خدا متصل الله علیه و آله و عرض کردم حال آنکه در آن

کتب معتبره است که در
 کتب معتبره است که در

چهارم در مدینه اعجاز
 چهارم در مدینه اعجاز

سراسر حسن علیه السلام
 سراسر حسن علیه السلام

در کتب معتبره
 در کتب معتبره

در کتب معتبره
 در کتب معتبره

شرح حالات حسن مجتبی علیه السلام

این دیدم که ایچرخسن دیدم مشکون با چار شد و با مویه طرق مصاحت سپرد و بکار بر اصحاب دشوار آمد ۲۸۱
 و من کین ارا با اس بودم آما ز غایت کردم فقال یا خای لا تعذبونی قد صدق رسول الله فی قوله ان
 انی فذا یبذل و ان الله تعالی یفعل به ین و ین و ین عظیم ین من السلیق و مردای حار غایت
 لمن مراد صدیق کن رسول خدا بر که رسد و این بر سر بدست که خداوند بدست و در میان دوست و عظیم مسلمانان
 کار مصاحت میرد با این کلمات هنوز قلب من با سایش یافت عرض کردم که نوازند بود ان مر از این پس ظاهر
 شود و عرض مصاحت با مویه نبات چارین با صادم غایت موشن و ذلت مسلمانان است با نوقت دست مبارک را
 بر من کشید گفت ان ای جابر دست فرمود شکست شدی کسم بیرون از این نیست قال انی
 ان استشهد و رسول الله صلی الله علیه و آله و آله حتی لا یتم فی فرمود دست داری که از رسول خدای
 بر ش کنی ناصدق منجین را از وی استماع عانی مر کفی آمد و ادی الارض من تحتی و رحلیما فذا یستفت
 اید رسول الله صلی الله علیه و آله و آله و علی و جعفر و حمزه و علیه افضل السلام و قد حوجوا
 فیها و ثبت فی رما قد عودا میکوبد با نوقت زمین در زیر پای بکافت رسول خدا و علی و جعفر و حمزه
 بیرون شدند من با نوقت دست بر جسم فقال الحسن با رسول الله هذا احار و قد عدلنی عما قد
 علیه حسن فرمود با رسول الله ایک مبارکست و مر اقامت میکند بچند بیانی نبی و صلح مویه فقال النبی
 صلی الله علیه و آله یا جابر انک لا تكون مؤمننا حتی تكون لایامک منیلا و لا تكون علیکم
 میا انک من غیر صاسیم لایام الحس ما فعل فان الخوف ان الله دفع عرجار المسلبین الا یضفلا
 یما فعل و ما کار فعل الا ان امیر الله تعالی و امری رسول خدا فرمود بکار بوسه نوالی بود با مری که
 که از دستیم شای حکم این خویش اعراض کن و سلیم شود بچند فرزند من حسن میکند چینی با دست هاما مسلمانان
 از تنب و قتل مر حراست فرمود بر حکم خدا و امر من اقدام در کاری بخود عرض کردم با رسول الله سلیم شد من بوقت
 دیدم که رسول خدا و علی رضی و جعفر و حمزه بکاسب اسکان مسعود و اندک با اسکان مهم و جل شدند و رسول خدای را پیش
 روی ایشان بود و هم در درجه ایچا جبر سطر است که مردی خبر حسن علیه السلام آمد و عرض کرد که جبر عا جبر کرد
 موسی از مسائل خضر فقال من الاکسید الاعظم و دست زد منک از خود فرود کنی پای پس
 پای مبارک در برابر خویش بر زمین کوفت با نوقت زمین بکافت و دو نهان که مجروح سپاده و دما سکا کشت و از
 این عاری که عین تر از کشت مراد بود و آمد و در کردن هر یک از ایشان زنجیری و شبیطانی با هر یک بسته
 بودند و آن دو تن هر یکی کشت با محمد و شیطانی سخن ایشان را رد و می کردند و گفتند سخن بکذب
 بی که بیگانه قال ایطیعی علیهما الی اوفی المعلوم الذی لا یقدم و لا یخسر و هو روح الفاسد
 المنطوق فرمود بچشیده بارید این هر دو را نا نوقت معلوم که رسائی نزدیک می شود و نه و این می افتد و آن سکام
 خضر قائم منظر علی چند و دلسد است از زبانش گفتی فرود گرفت و این سحر را در شمار بگردانست و بر رفت
 تا خبر را با کالاند و بخت و راجح و سبب در در زبان لال شد و بروی کس کردن یافت و در اندک العا صر
 از انب المناف سسده ساق علیهم السلام بر ماند که فرود یک روز رسول خدا با جابر ص و هضا جریل

حسن مجتبی علیه السلام
 ایچرخسن دیدم مشکون

حار جابر علیه السلام
 روز سید را

جلد پنجم کتاب دوم از مباحث نوارین

۲۸۲ جای داشت نگاه حسن علیه السلام دیدار شد که با کمال وقار و بی ادبالی عرض کرد یا رسول الله اگر مردمان
 دینی را ما خود نیم و سپا و رم فرمود بوسیل او جبرئیل و کمال با نشین بکاشان است و او فرزند من و جان من منسوبی
 از من است و دفره بعین من است پس برخواست و ما برخواستیم و همی فرمود انکب نقابا حجب و انکب حجب و انکب
 حجبی دست او را گرفت و سپا و رم و دست من بستیم و حضرت بشیر بن برین است ثم قال انکب حجب و
 بعدی هدی با مهدی با مهدی من قیام المیزان الی یومئذ عقی و بعث الناس اثنا و بی و بی سینه و
 ثقلی امری فی فقیله بنظر الله البتة و بی حجه رحیم الله من عجز فذلک و بی بی و فرمود زود باشد که
 من بدار من است را بودی و مهدی باشد و او هدیه است از خود و کار من بودی من اجازت را خبر میداد و مردم از آنجا
 من آنجا بودند و دوست مرا زنده خواهد داشت و امور مرا منوی خواهد بود خداوند بخیرم رحمت بسوی او
 بکران می شود خداوند رحم کند کسی را که حق او را بداند و در پذیرش امر او را بیکوئی کند و کرم بدارد و منور
 این سخن را قطع نکرد و گفتم ای اعرابی برسد چون چشم رسول خدا بر وی افتاد و قال فذلک انکب حجب و انکب
 و کلام غلبه نفس غیر منیه جلوه کرد و انکب حجب عن الامور الا ان لی کلاما یموتها هان
 ردی بر شما می آید و سخن میکند بکلماتی خوش چنانکه اندام شما را طربرا ندانند و از شما می پرسد سوال خواهد کرد الا انکب حجب
 سخنان اوستم آیت است باجمه اعرابی در آمد و جماعت را سلام فرستاد و گفت در میان شما محمد کدام است
 گفتند چه میخوای پیغمبر فرمود او را بگذارید بگفت ای محمد من تو را ندیده بودم و دشمن میدانستم اکنون که دیدار کردم
 بروشمنی چنانکه تو را می بینم از غضب شدند و قصد اعرابی کردند و پیغمبر اشارت فرمود که باز بنشیند و بگوید اعرابی
 آغاز سخن کرد و گفت ای محمد تو همان میکنی که پیغمبری باشی و دروغ بر زبان می بندی منیت چیزی در توان آنچه این پاره
 بود هم اکنون اگر تو را برانی است مرا خبر میدی پیغمبر فرمود اگر خواهی تو را خبر میدهم که چگونه از منزل خویش بیرون
 شدی و چگونه در مجلس قوم خویش موضع نهادی و اگر خواهی عضوی از من تو را خبر میدهم و این برمانی نوی شرت
 گفت عضو سخن میکند فرمود ای اعرابی حسن بر خیز و این عرا پرا در پاسخ خواهد رسیدار گفت این کودک با من
 سخن خواهد کرد و فرمود این کودک را هر چه اراده کنی عالمی خواهی داشت پس حسن علیه السلام اینها سخن

کرد و فرمود ای اعرابی استیجابش را بفرمات کرد

مَا عَسَىٰ سَأَلْتُكَ وَانْ عَجَبِي	بَلْ هِيَ مَا إِذَا جَهِلَ الْجَهْلُ	درا وجه من است
فَإِنَّكَ فَدَجَّلَكَ فَارْعَيْكَ	سَفَاءَ الْجَهْلِ مَا سَأَلَ السُّؤْلُ	و این است که از من پرسیدی
وَجَزَّ الْأَهْشَمُ الدَّوْلَةَ	ثُمَّ أَنَا كَانَ أَوْثَرُ الرَّسُولِ	و این است که از من پرسیدی

فرمود ای اعرابی لقد بسطت لیسانک و عدوت طودک و خادعک نفسک غیر
 انک لا یبوح حتی تؤمن فرمود سخن بد را از کسبیدی و از خود و خود بیرون دوییدی و سر نشسته هوای خویش
 شدی با اینها از آنجا بیرون نوی نا انرا الله شریف ایمان بدست نخی اعرابی بخندید و گفت بجای می باش
 و ناچه خواهی گفت فقال الحسن علیه السلام فلما جتمعنا فی نادى قومک و نذا کریم ما جری بکیم علی
 جلیل و خرف منکم و زعمتم ان محمد اصوب العرب فاطبه بغيض و طایبه لیه بنایه و زعمت

شرح حالات امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

أَتَيْتُكَ فَأَيَّلَهُ وَأَقَامَ فِي مَوْسَمِهِ ثَلَاثَ مِائَةٍ عَلَى ذَلِكَ وَقَدْ حَدَّثْتُ أَنَّكَ سَمِعْتَ نَبِيَّكَ وَرَبَّكَ يَقُولُ
عَلَيْكَ سَلَامٌ وَيَعْنِي عَلَيْكَ بَصَرٌ وَأَنْتَ إِلَى ذَلِكَ فَأَيَّلَهُ حَقًّا وَأَنْ سَمِعْتَ رَبَّكَ وَأَتَيْتُكَ بِرَبِّكَ
بِأَيِّ نَدْوَةٍ عَنْ سَمْعِكَ وَخَرَجْتُ لِنَدْوَةٍ فَخَيَّرْتُ أَرْصَفَ بَدْوَةٍ أَيْشَدَّ مَطْلًا لَهَا وَأَطْفَفَ
سَمَائَهَا وَأَعَصَرَ نَجْمَهَا وَأَيْشَدَّ نَجْمَهَا فَالْأَسْفَرَانِ فَلَمَّا خَرَجْتُ عَنْ عَمَلٍ لَدَيْكَ وَالْوَاحِشَةَ وَالْأَلْحَا
حُرْمًا لَدَيْكَ عَلَيْكَ غُيُوبُهَا وَتَوَارَتْ عَنْكَ مَجْمُوعُهَا فَلَا تَهْتَدِي بِحَبْلِهَا وَلَا بِأَيِّ الْأَمْعِ تَقْطَعُ
مَجْمُوعَهَا وَتَهْبِطُ لِحَبْلِهَا بِمَجْمُوعَةٍ فَتَرْجِعُ بِهِ مَجْمُوعَةً بِالْأَسْفَرِ أَفَعَلْتَ فَصَعِدَ الْوَدُنُ الرَّجْحُ
بِطَيْلُكَ فِي دَجٍّ عَاصِفٍ بِرَبِّ خَاطِبٍ قَدْ وَحَّشْتَكَ فَيَا رَاهُ وَطَقَعْتَ سِلَاحُهَا فَأَيَّضْتَ لَهَا

امام حسن علیه السلام فرمود همانا بگویند بنده و مومنه بنده بر طریق جبل و دماوی و لحمان که در بدنه خود بسرمدی
 بی سود و فزاید است و عرب بگوید دشمنان و بنده او را تو بخوابی میند و سپدار نمودی که او را تو ای گشت و گشتا
 امر او نوائی کرد و بنده خود را بدست کردی و قتل عا در انجیم خدمت داری بوفت ساخت طریق بر تو مشب
 افتاد و چشم تو از پیش باز ماند و از آمدن خود بسوی او استغفار و استخفاف را بر خود چنانک شدی اکنون
 تو را خبر میدهم از سفر تو همانا در ششی تا یک پیران مندی با یکی گنده بوزید و طلعتی شد بدید باو بد آمد
 و چون را از طلعت و ابرطبی بر سر او افتاد و بحجاب باریدن گرفت و تو سر گشته و حیران گشتی و ابر بار سر تو بار
 بار همی شد و ستارگان از تو روی بهفت نه استری و روشن بود که بدان هدایت نوی نه علی لا مع
 داشتی که اصاعت طریق غنائی همی راه بریدی و او از فراغ و افتادی در پایانی ای آب و کسب و
 و کاهی که طریقی صود گزنی جو هستی که برن باد تو را از جای کجائی برانده جهادشت آن تو را بدینشت افکنده
 و سنگت از پایت در آور و پس منصرف گشتی و اینک در نزد ما حاضر آمدی چست روشن گشت بر بنده زرب
 و بهار و روش دست با شعی اعرابی گفت ای غلام این چنان است که قلب مرا انگاشته باشی و ده جا با من باشی
 و هیچ امری بر تو مخفی نباشد همانا عالم انجیمی اکنون انسلام بر من عرض کن تا مسلمانی بدین
 کسم فقال الحسن صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ اللَّهُ اَكْبَرُ قُلْ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدًا رَسُوْلُهُ لَا شَرِكَ لَهُ وَ اَنْ
 مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُوْلُهُ پس غزالی اسلام آورد و در رسول خدا شاد و مسلمانان شاد و حاضر گشتند و پیغمبر خرمی
 از قرآن و ادرا سپاه و محبت عرض کرد یا رسول الله اگر اجابت رده بسوی قوم خویش را بر شوم و ایشان را بدین با منوم
 پس حضرت بافت و برفت و با جماعتی از قبیل خود باز آمد و دیگر کان مسلمانی که فرستاد و مردان و چندین نفر بیکدیگر
 ای گشتند بجز او را خدا می عطا کرد و هیچیک از جوانان را عطا نفرموده و در کتب حدیده و فقه شهادت قاسم بن
 حسن را رقم کرده اند و من بنده نیز شهادت در کتاب حسین علیه السلام خواهم نگاشتم بدین مجازات علی علیه السلام
 شمرده از آن خبر میگویم همانا در یوم عاشورا چون شور و حرب با کار طعن و ضرب کرم گشت و قاسم بن حسن را حسین علیه السلام
 حضرت مبارزت بجهت و اجازت نمی یافتند و حرمه خویش را نکال حزن بر آن نهاد و ناکاه او را فرمود و آنکه حسن علیه السلام تو بپای
 بر بازی راست و است و قال لا اَصْنَعُ اَلَمْ و هَمَّ فَعَلَيْكَ تَحِيْلُ الْعَوْدَةِ وَ قَرَأَ اِنَّمَا هَاجَمَ مَعْنَاهَا وَاَعْلَى كُلِّ
 طَائِفَةٍ مِّنْكَ وَاَبْنَاهَا بی او را فرمود هرگاه بخواهی و ایمی بر تو فرود آید و چه بکنی که این خود باز نودی خود

تفسیر

و ظاهر شد که
چنین علی بن
حسین

بختیانی و فرات گیتی یعنی آنرا بانی و بجهت نکاست است بکار بندگی قاسم با خود اندیشید که سالها برین گذشتند و
اندوختن از این برتر نکرده و ام پس دست فرار برد و آن بنویسد الجود و فرات نمود بدین شرح یا قاسم او جبهه
اَنْتَ اِذَا اَنْتَ عَمَّكَ الْحَسَنُ فِي كَرِّ بَلَدٍ وَ قَدْ احَاطَ بِهِ الْاَعْدَاءُ فَلَا تَرْطِبُ الْبِرَازَ وَ الْجِهَادَ لَا اَعْدَاءُ
اللّٰهِ وَاَعْدَاءُ رُسُلِهِ وَاَلَا تَجْعَلُ عَلَيْهِ مِنْ حَيْكَةٍ وَ كَلِمَاتٍ اَنْهَا الدِّعَيْنَ الْبِرَازَ عَاوِدُهُ لِبَنَاتِنَ لَكَ فِي
الْبِرَازِ لِحَقِّي فِي السَّعَادَةِ الْاَبَدِيَّةِ عِنْدَ نَبِيِّ فِرْزَنَدِ نَسَمِ حَسَنَتِ بَكْتَرِ نَوَاكِبِ اَبِي كَرَمِ خَمْسِ سَبْعِينَ
اسلام را در گردن ویدار کنی بکلامی که لشکر در گرد و پرده زده است از جنگ راه را جدا و با دشمنان خدا و رسول خودستین
واری کن و در بنایان خویش در راه او توانی مجوی و چند آنکه تو را از برای مبارزت اجازت فرماید بر کج و ابرام سقزای ما
حضرت بابی و از شهادت که سعادت ابدیست محروم نمائی پس قاسم بگفت از حضرت حسین علیه السلام آید و از برای
جای حفظ جواز یافت چنانکه هشتاد و شش شرح مرقوم خواهد شد این بابویه در امامی سند صادق است که محمد بن ابراهیم علیه السلام
از حضرت مسلم بن حسین علیه السلام بروی آورده چون را در راه دیدن از حضرت کربست امام حسن فرمود یا ابا عبد الله کربست
گفت بر تو میگویم که فرسایش چنین ظلم و ستم هیچ منی خصال که الحسن ان الذي باي في كسبه يدبر اليك فاضل
به ولكن لا يوم كيو مياك يا با عبد الله بن كلف لك ثلثون الف رجل ياتونك من اهل بيته من اهل بيته
و يخلصون دين الاسلام جميعهم على ذلك و سقك ميثك و انشائك حرمك و سبي زار بك
و سبائك و اخذ ثغلك فعند هذا اصابني امية اللعنة و عطر السماء و نادى و دعا و يبك عليك
كل شيء حتى لو حشرني في السموات و الجحيم في الدنيا ما حس عليه السلام من غير ما يدرك كرم اسم بخور اندک از کار هرگز
میکند لکن ای ابا عبد الله هیچ روزی سختی روز تو نیست همانا منی هزار تن جزو دشمنان که خود را دشمنانست جدا محمد بن
و از جمله مسلمانان بخوانند قتل تو و ریختن خون تو و خرد شدن جگر من و فرزند من و زمان تو و ما خود دشمن
وال ما نقاتل تو بعد است و بعد است و این هنگام بنی امیه ملعون میگردند و آسمان خون و خاکستر میبارد
و میگرد بر تو هر شیئی حتی دوش در محراب و ما میان در دریا و در مدینه کهما جز مسموم است که را و ندی سبزه بوی
بن جعفر میرساند که حسن و حسین بختستان بخود در آمدند از برای قضای حاجت پس دیوار می در میان این هر دو
در آمد و سائر هر یک از دیگری شد چون حاجت مرثع شد دیوار نیز از میان برخاست و نهری از آب صافی
آشکار شد تا حسین علیه السلام وضو بیا شد و روان شدند تا از برای نوشند در عرض راه مردی با غلظت خوی شزارت طبع
با نشان دو چار گشت گفت هیچ ز دشمن نخرسیدید که بگویند تا از کجا میرسد گفتند از بختستان بخور و از هر یک از ایشان کرد آکا
با یکی کوشتر حسین علیه السلام که رسید که بیدار نشد سلطان و بیدار نشد و ای بنی محمد علیه السلام و قد علیک
بالاتر من ماضی که تا اوتانما و اخذ فی ذلک و سقک فی غیر ذلک سلطان را در حضور یکدیگر باری رسول خدای هستی
و ای که دی چو کردی و اما در حسین چه حضرت انجمنی و در دین چه به عست آوردی بر طریق اطل فی بنوف حسین علیه السلام بروی
بر پشت و غلظت کرده او دست بر پشت بر روی حسین پس زند دست و تا میخکب بگشاید و از کارش لعبد از آن دست
چند را بر او و همچنان بر جای خشک شد بنوقت آغاز فرط نمود از نا برید و وجد میگوید داد و تا حدی را بخوانند
و او را از این راه میرد و ای محبت حسین دست بد عابد و پشت و کلمات طافه و جعل لیس فی هذا عجز و جعل ذلك

جلد پنجم کتاب دوم از نسخہ تواتر

[illegible]

شرح حال سپرای امام حسن علیہ السلام

[illegible]

این توفیق صدقات باز بقضای این شعر از محمد بن شهرنجاجی در مدح زید بن الحسن گوید

إِذْ أَنْزَلْنَا مِنَ الْمُصْطَفَىٰ طَبَقًا لَعَلَّهُ
 يَذُقُ دَرَجَاتٍ مِمَّا رَفَعْنَا فِي كُتُبٍ مَشْهُورَةٍ
 إِذْ أَخْلَقْنَا نَارًا وَأَوْرَعُودًا
 سِراجَ النَّارِ فَادْفَعُوا عَنْهَا
 إِذْ أَنْزَلْنَا مِنَ الْمُصْطَفَىٰ طَبَقًا لَعَلَّهُ

سیارکس از سترادر فضائل او سخن کرده اند و قد ازین موسی الحکم اشتر در رشتہ او کوید

فَإِنْ بَلَغْتَ رَبِّكَ غَالِيًا أَوْ شَحِيحًا
وَلَنْ يَكُنِيَ لَكَ مِنْهُ فِتْنَةٌ فَأَنْزَلَ
بَيْعَ الْمُعْتَزَّةِ بِمَا أَتَتْهُ
وَلَكِنْ يَفْضُلُ وَلَدًا حَطَرًا

اشتیق اودون بالدیبالا شتیق
دیاب جرحات کانه
منطقه بالدیبالا شتیق
اشتیق اودون بالدیبالا شتیق

لم يدور
الغتراندي بغير
المسألة ولا ليا لاله
هنا اسأل

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

إِذَا أَصْبَحَ الْوَعْدَ الَّذِي تَعْنِي بِهِ
مَبَازِلَ لِلْأَوَّلِ وَاجْتَابَ لِلْعَقْرِ
إِذَا انْخَلَعَ الْعِلَّ الْكَبِيرُ فَانْقَضَ
إِذَا انْخَلَعَ الْوَعْدُ فَانْقَضَ

إِلَى الْجَدِّ بَاءً لَهُ وَجَدُ
وَدَّ الرَّجُلُ عِنْدَ الشَّاهِدِ
لَمْ أَوْثِقْ مِنْكُمْ أَنْ تَكُنْ
كَيْفَ تَكُنْ تَعْدُو وَتَكُنْ

و از آنکه فرمودن در غرض از سخن کرده اند چنانکه ایشانند هر یک در جای خود شرح میدهند و گویند ما که در این حس بر هر که دعوی دارا است بخت دارد ششصد و هشتاد و یک این نسبت مدد است همان مردم ششصد و دو که در این یکی ششصد و یک و آن یکی که زیدی است یعنی خبر حادثیت منسوبه است که استوار داند و عاشق علما در اولاد امام حسن علیه السلام که در میان این سخن نشده است آن زیدی بعد از علی حسن و حسین علیهم السلام امام یکم را دانند که در امر خلافت و امامت جایگاهت بود و این حسن باسی این که در زمان تقیه را فرود گذارند و مانی این کار بر ایشان را میدارند و متعلقه اعمال ایشان نیست و دیگر جماعت حوثیه غریبی امیر را امام خوانند و ما در اولاد رسول خدا که استوار داند و منزه است از امامت و اخبار جماعت حکم شاری استوار نمایند و خارج کس را که امیر المؤمنین علی علیه السلام متولی و دوست باشد امام خوانند و بخلاف زید بن حسن پدر و جد را متولی بود لا جرم زید با اتفاق این طایفه که نامبردار شدند منصب امامت نماند و پشت از حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب که او را حسن مثنی گویند و خبر است که حسن بن حسن خواست دختر امام حسین علیه السلام را از عقیقه خود فرو برد که بعد از آنکه رسیدند رسید و اطلب فرمود و گفت این یک فاطمه و یکینه دختران منند هر یک را خواهی یا تو که این منم حسن بن حسن که شرم مانع آمد تا چیزی گوید سرور و دوست و سخن بگوید امام حسین علیه السلام فرمود و دختر خود فاطمه را که با مادر من ششصد و هشتاد و یک است و آن که پس بستم ابو نصر بخاری گوید فاطمه را حسن فرود داد و از وی سه پسر آورد نخستین عبد الله دوم اسماء و دیگر نام پدر و جد حسن نام داشت و یک پسر مثنی زوجه خود فاطمه را با یک دوست میبایست و فاطمه نیز با او همزمان بود و حسن مثنی و حبیال داشت که در مدینه باز آمد و در داد و او را در مدینه غرقه بجایک سپردند و پس از آنکه بر سر گذشت زید زنده بود و فاطمه بر قبر او خیمه برافراخت و کمال سوگاری و منسوبه نگاه پیوسته در جهت فرموده نگاه داشتی شنیدند که گویند و می گفت هزل و جد و اما فقه داد و دیگر و بر این حکمت نکت

لَبَّسُوا قَافِلَتَكُمْ وَ بَرَّانِي بِرَبِّكَ سَبِيلُ حَبِ

إِلَى الْحَوْلِ نَسَمُ السَّلَامَ عَلَيْكَ
وَمَنْ نَشَأَ حَوْلًا كَمَا مَلَاحِيَا غَدَا

و فاطمه را از کمال جمال بجز العین ششصد و هشتاد و یک که در این یکی که فاطمه و در سرای حسن مثنی و حسن دوست نام و در سرسبزین مخرمه را در و یک کند حال که المی و بالله بآل رسول الله لَوْ حَطَّتْ لِيَسْبَحَ بِعَلَاكَ لَوْ خَلَا
وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ إِنَّمَا فَا تَجْعَلُ مَعِي مِنْ خِيَمَةٍ مَا أَتَضَاهَا وَ تَحْطِي مَا اسْتَطَعْتُهَا وَ أَمَا أَعْلَمُ أَنِّي قَدْ
لَوْ كَانَتْ حَبَّةٌ أَفْزَرَتْ وَ حَبَّتْ عَلَى اللَّهِ اسْتَطَعْتُهَا وَ لَوْ كُنْتُ رَأَيْتُهَا لَوَدِدْتُ أَنَّهَا مَلَاحِيَا غَدَا
رضا دارم که منم که رسول خدا فرمود فاطمه تربت هر که رضای او بود رضای من جسته است هر که او را غضب آورد
عز غضب آورد است منم بدانم اگر فاطمه دشمن دل خدا زنده بود و تو با یک و در حسین علیه السلام را در سدر اعلی ناری
و در مرز این یک که غضب میاید یا که حسن متولی صدقات امیر المؤمنین علی علیه السلام بود و حسن مثنی گفت و نسبت

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ تواریخ

۳۹۰ صدقات بدر را بر سر زانو گشت از سر زانو و این داد و برانزد حاج بن یوسف افتخار آورد و حاج بکرد حسن را حاضر ساخت فقال لما دخل عمر بن الخطاب مكة فأتى به صدقة أبيه فأتته عاتك وتبعتها أهلياً فقال له الحسن لا أغير شرط علي ولا أدخل فيها لمن لا يدخل فقال له الحاج إذا أدخلنا أماناً فالحاج كفت عمر بن عبد الله بن عباس صدقات بدرش با خود شریک کن چو او غم و فقیهات است حسن گفت ای عمر بن عباس علی علیه السلام در جبات خویش این امر را با من بنویس فرمود و من شرایط امر او را بنویس بنویسم و داخل ملکیم در اینجا نیست کسی را که او اجازت نفرموده و حاج کفت من را داخل کردم و با تو شریک ساختم حسن دیگر سخن کرد و بی آنکه حاج را آنگهی دهد سفر شام فرمود بر باب عبد الملک حاضر شد و طلب بار فرمود و وقت سجی بن ام حکم بر سید چو حسن شنی را دیدار کرد سلام داد و نیک پرسش نمود و از قصه آگاه شد و کفت زود که از عبد الملک کاردار کردی و با اتفاق حاضر مجلس عبد الملک شدند و دست رحمت سبحانی آوردند عبد الملک حسن را از حب کفت نیک بخواست چون بار شیخوخت در حسن کزیت فقال له یا آبا محمد فقد أشرع البنا الشب فقال له ينجح ما عتبة لا ينجح شيبه أما أهل العيراني فقد عليه الركب بمؤنة الخلاف فاقبل الله الحسن ابن الحسن فقال له يا بشر والله الوفاء وقد لا لبس لك فقلت وأهل البيت أشرع البنا الشب عبد الملک کفت ای ابو محمد زود پیر شنی کی کفت بگویم بنزد اهل عراق فوج فوج بروی در میانند و او را باز روی خلافت میاندا زنده و حرمان این امر او را پیر مبارک حسن کفت سوگند با خدا می بدم ترس بود و در برت نیست چنین که تو گفتی لکن اهل بیت زود تو بر می شویم عبد الملک کفت این سخن را بگذار و بگو ای از چه چیز نظری عبد را پیمودی حسن قصه حاج را بترج باز کفت عبد الملک کفت بگویمت از برای حاج نیست دادا که تو بکرد در حسن که در امر حسن داین بشار و در پایان نامه دستم کرد

إِنَّا إِذْ أَمَلْنَاكَ دَوَّاعِي لَعُونِي	وَأَنْصَبَ السَّامِعُ لِلْعَانِ
وَأَصْطَرَبَ الْعَوْمُ بِأَخْلَامِهِمْ	فَقَضَىٰ عُكْرًا فَاَصِيلَ عَادِلٍ
لَا يَجْعَلُ الْبَاطِلُ حَقًّا وَلَا	نَشَاطُ دُونَ الْحَقِّ بِالْبَاطِلِ
نَحْنُ أَزْوَاجٌ أَهْلًا مَنَا	فَيَجْعَلُ الدَّقِيرَ مَعَ الْجَاهِلِ

حسن را بطای فراوان بخواست و حضرت مرجهت را حسن از زود و هر دو شد و روز دیگر سجی را دیدار کرد و دعا از عتاب نمود که در محضر خلیفه این جو کفت را با بهیجا روی کفت سوگند با خدا می این سخن بگویم جز آنکه اسان حاجت تو را خواستم اگر عبد الملک را زود بریم بنیادی هر که حاجت تو را و اسامی حسن شنی در یوم طف ملازمت رکاب غم خود و حسن علیه اسلام را داشت و در روز عا و را زخم فراوان یافت و در میان کشکان در فاشا که کاهی سر شهید را از زن دور میکردند خوشتند تا سر او را نیز بر گیرند و او را هنوز زخمی در تن بود اما بن عار جت بن عقیقه بن حصین بن عذیقه بن بدر انفرار کنت او را بجای کدرید تا خود در گذرد و او را بجای کدر شد و چو بن عبد بن زیاد آنگهی یافت کفت پسر خوار را بی حسان را پا او بگذارد و منجن از بهر آن کفت که مادر حسن شنی خوله دختر منظر را زنت پله فراره بود با بچه هسنا که منی با حسان بود حسن شنی را بگوید که او را در گذرد و ما صحبت یافت و از بکار و اندام بدین شد و ما شرح آنچه را هر یک از ما انداد در جای خود

چون حاجت
در کتب
نشد و در سجی
را با صاحب
و زنت کور کرد

جلد پنجم کتاب دوم مناجات مسیح تواریخ

۲۱۲

اسلام چهارم عبدالله الباهر و ام عبدالله سخت بزرگوار بود و در خبر است که روزی سخت عاصی نشسته بازگذاشت و تبارک شد که بر سر وی فرود آید فقال ما اذن الله لك ان تخط على الحائط حتى قامت فخرت فخرت امی عاصی حذا و ند ترا حفت فرمود که بر من فرود آئی پس دیوار بجای ایستاد ام عبدالله بر ناست و هر دو نشد و خشمم ام سلمه است ابو جحش عمری که از علمای نساب است گوید ام سلمه بیکال کجای عمر بن زین العابدین علیه السلام در آمد و محمد بن حبیب گوید مجرب بن منذر بن زبیر بن العوام شوی کرد و دختر حبیب ام امام حسن علیه السلام رفیق است و او نمبر و بن منذر بن زبیر بن العوام شوی کرد و از آنجا معلوم میشود که ام سلمه زوجه عمر بن زین العابدین بود و است

و ذکر فرزند زانوکان امام حسن علیه السلام

فرزند ام حسن
علیه السلام

مکتوف باد که از دختران امام حسن علیه السلام هر دو پنجارتی که مرقوم افتاد پس چکر اشوی بنوده و از ایشان خبری ما رسیده و از پسران آنحضرت هر دو پنجارتی پس چکر فرزند یار و در آنحضرت حسین ثرم دوم عمره و دیگر زبیر حسن چهارم حسن شنی اما حسن ثرم و عمر فرزند تولد شد لکن پس آمدند و مثل ایشان مقرر شد و اولاد امام حسن از زید و حسن شنی بجای ماند لا جرم سادات حسنی بکلیه توسط زید و حسن شنی با امام حسن علیه السلام پیوسته میشوند و اکنون من بنده ابتدا سبکم بزرگوار اولاد ایشان و بطنا بعد بطن نمود و اگر سبکیم تا سلسله سادات پرانند نموده و این کتاب مبارک شرح حال هر یک اشارتی خواهد شد و تفصیل حال ایشان را هر یک در هر زمانی که بوده اند و مجلدات تاریخ ابواب را نشانده مرقوم خواهم و هشتم چون بدین حسن پسر بزرگ تر است ذکر او را مقدم و هشتم

و ذکر فرزندان زید بن حسن بن علی بن ابیطالب علیه السلام

فرزندان زید بن حسن
علیه السلام

زید بن حسن علیه السلام مکتبی بود با او حسن چه پسر از حسن نام نهاد و ابو خرقاری گوید بابیه و دختر عبدالله بن عباس بن عبدالمطلب را عباس بن علی بن ابیطالب شریح فرمود و چون عباس در کربلا شهید شد زید بن حسن را کاظمین است و از وی دو فرزند آورد یکی پسر و او حسن نامید و آن دیگر دختر و او را زینب نام نهاد و زینب را ولید بن عبدالمطلب شریح کرد و از وی فرزند آورد و از آنجا است که چون زید بر ولید بن عبدالمطلب در آمد و او بر سر بر خویش جای داد و دوی هزار دینار و فقه واحد عطا کرد و بر وایتی مادر حسن بن زید زجابه نام دهشت و عقب بود و رفرق ابو حسن عمری که از علمای نساب است میگوید زینب و دختر حسن بن زید است و ابوجحش عبدالمطلب بن مروان در آمد و حامله در صروفات یافت مردم است که از محال صراحت او را بیکانته عظیم پاکستند و با او سوگند خوردند و فرود از بار نگاه است در جای که میگوید زید را بر حسن و زینب فرزند نبود و اینکه گویند او را پسری بود بنام یحیی و فرود در صراحت بنامی شاذ است چون این اخبار را بیکدیگر راست نباید معلوم توان دهشت که آنچه ذکر کردیم صحیح خواهد است

و ذکر حسن بن زید بن امام حسن علیه السلام

حسن بن زید مکتبی با او محمد است و او را منصور و در این حکومت مدینه و اعراض مدینه داد و او اول کسی است از غلو بین که نسبت بنی عباس را به سیاه و سفید دهشتاد سال زندگانی یافت زمان منصور و مهدی را و در کربلا و در بقیع حسن بن زید باقی نمود عبدالله محسن پسرانش محمد و ابراهیم که شرح حال ایشان در ذیل احوال اولاد حسن شنی مرقوم میشود پس نونتی دهشت و این هر حسن را مدح میکند و او را بر بنی اتمام تفصیل میکند و در این قضیه که مسکوب

همانا خود قریب است از قریای مدینه و نور السبب بدان قریه و آنده و دم محمد بطحانی برایتی بطحان بنفج بای موحده بر
 وزن شبحان نام محلا بیت در مدینه و بعضی او را منسوب به بطحان هشتمه اند و بنفج بای موحده اخوانه اند و در نسبت
 نون زاید آورده اند چنانکه اهل سنن و اخبار استانی گویند نسبت طول نامست در بطحان یا در بطحان منسوب بدان موضع
 شده و سیم حمزه را در او دم ولد است چهارم حسن و نیز نام ولد است اما دشمنان او که خد بکر داد و این نعم خود عبد
 العظیم بن علی اشندید بن حسن بن زید بن حسن علیه السلام شوی کرد و دم عمیده او و نیز در حباله کناح پسر عم خود طاهر
 بن زید بن حسن بن زید بن حسن بن علی بن ابطاله علیه السلام را دم که کوبه بن حسن بن قاسم را فرزند می بود بنام
 حسین و او سرود حکم کرد و او در می جبری باز نیامد اما شنج شرف نشاء که بید قاسم بن حسن بن زید را پسر افروز بن بود
 و آن محمد بطحانی و عبد الرحمن شجره و حمزه است و او را پسر بنده که حسن نام ده شده باشد تا او را پسر می تولد شود
 بنام حسن و سرود حکم کند اما در ولد آورده حمزه شنج شرف نشاء و ابو الحسن بن دینار سدی نشاء و عثمان بن نشاء
 نشاء و ابن خضاع الطاق و در نزد کشتن پسر حمزه علی نام ده شده است مادر او فاطمه دختر علی اشندید بن حسن بن زید بن حسن
 بن زید بن حسن بن علی بن ابطاله است و فرزند و بکوش که حسین نامست مادرش ام ولد و پسر دیگرش محمد نام
 ده شده است مادر وی نیز ام ولد است و او را در سر بود او که ام علی دوم نام احسن به دیگر گفته اند اما گفته را جعفر بن عبد الله
 بن جعفر بن محمد خنجره و روح کرد و او را در سر بود و او را در سر بود و او را در سر بود و او را در سر بود و او را در سر بود
 اما گفته به کناح در او آورده ابو الحسن عمری که بید حمزه را بیکه شرف و بیکه بود که سمون نام ده شده است و او را در سر بود اما گفته
 علیه السلام نزد و کوچ کرد و اما علی بن حمزه بن قاسم بن حسن بن زید بن حسن علیه السلام فرزند می آورد و او را
 محمد نام گذاشت عمری که بید از جبری بجای نهاد اما حسین بن حمزه بر و است عمری فرزندان او در ارضی بمایه کن
 نمودند اما محمد بن حمزه در سر آورده کشتن را بنام پدر خود حمزه نام نهاد و دم حسن بنده دیگر عبد الله و از این سر بر آورده
 حسن باطنی غم خود حسین بن حمزه در پیش کو بی غنول شد چنانکه از او را در سر بود و او را در سر بود و او را در سر بود
 محمد بن حمزه نشاء و لدی یغنی بنت و جماعتی از سادات در قزوین و در علم خود را منسوب می دارند یعنی و محمد
 ذکر جماعتی از سادات که نسب ایشان به و سیده بود اما محمد بطحانی

و کرد و او را در سر بود

مروم افشا که قاسم بن حسن بن زید بن حسن بن علی بن ابطاله علیه السلام را پسر بود یکی حمزه و او را در سر بود یکی
 از وی حسری رسیده باز نمودیم و دیگر محمد بطحانی و عبد الرحمن بن شرجب و ایشان پدر قبائل و صاحب اولاد و غیره
 سخت است اما میگویم بیکر او را در سر بود اما ابو الحسن عمری سند بابو اشندید می رساند که محمد بطحانی مردی فقیه بود و او سه
 دختر و تن پسر آورد و او دشمنان یکی فاطمه دوم مبارکه سه دیگر خند بچه نام ده شده است اما پسران اول احمد دوم ابراهیم
 سه دیگر عبد الرحمن چهارم علی پنجم هر بن ششم عیسی هفتم قاسم هشتم نیز ابراهیم نهم موسی و از فرزندان او اولاد احمد
 منقرض شدند و او را بر ابراهیم کشتن بلا عقب بود و هفت تن دیگر پسران او صاحب فرزندان بودند چنان که بنزد بزر
 کشتن عبد الرحمن بن محمد بطحانیست ابو الحسن بن المصطفی گوید در شرحه ابی عدی الدراج نشاء بنصری با قاسم که عبد الرحمن و
 پسر آورد و کشتن حمزه و آنند بیکر علی اما علی زباده از یک فرزند دنیا زد و او را محمد نام نهاد اما جعفر فرزند می آورد و او را
 احمد نام گذاشت حمزه و فرزند داشت و احمد را پسر آورد و کشتن طاهر و او در طبرستان متولد شد و دم عیسی او در

اولاد عبد الرحمن بن محمد بطحانی

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

مملکت ری بوجود آمدند و دیگر محمد ابو الحسن عمری گوید ما نیز برای عبد الرحمن ولدی بنام کنج جماعتی خود را با او دست کنند. ۲۹۵
مانند ناصر الدین علی بن محمد بن حسین بن زید بن محمد بن احمد بن جعفر بن عبد الرحمن بن محمد الطحانی دیگر
علی بن محمد طحانی سروایت این دیار را رواست و لد بود و دختر سخت مبارک دویم حدیقه سده دیگر فاطمه و چهار پسر
دهشت او کفاسم برده است ابو انصام در کوفه زن گرفت و فرزند آورد و بروایتی در طبرستان فامت نمود و دهم حسین
اطروش را و در جرجان سکون فرمود سیم علی او نیز در جرجان فرزند آورد و ابو انصام گوید در کوفه زنیست چهارم
محمد دی ساکن بلخ در سنان کشت اما ابو انصام گوید در کوفه جای دهشت لکن از وی پسری نام محمد و دختر که نام
نام دهشت مغیر طبرستان کردند و در اینجا ولد آوردند ابو الحسن عمری گوید بخفا ابو سدرت نبه دیدم که فرزند زان بن
بن علی بن محمد طحانی را بنواشد بدو رقم کرده بود و در غظار مده است چه شد بدو نصیب علی بن حسن بن زید بن امام حسن
نسبتی بن علی بن محمد طحانی نذر و لکن بعضی روایت کرده اند که محمد بن علی بن محمد طحانی را بنسبت بدو نصیب
داد و اند و اولاد او در کوفه و نصیب داد و بنواشد بدو سید و الله اعلم و حسین اطروش بن علی بن محمد
طحانی را هفت ولد بود و دختر یکی فاطمه و دیگر حدیقه و سه پسر آورد و سخت زید دویم محمد سده دیگر احمد و شش پسران
منقرص شد و دودن از پسرانش عقب آورد بدی علی که کنی با ابو الحسن بود و دیگر فاسم و علیرا پسری بود نام
حسین حسین را و دهم بود یکی احمد و اندیکر محمد اما هر دو بن محمد طحانی را هفت فرزند بود و دختر یکی امه و آن نیز
خدیجه حسین بن دیار سا به را کان این است که حدیقه بجای کحل عبد الله بن علی بن عبد الله بن علی الطیب بن
عبد الله بن محمد بن عمر بن علی بن اسطالب علیه السلام در آمد و از وی دختری آورد و بنام ام کلثوم با یکدیگر برای
هر دو پنج تن بود و اول محمد و دوم علی سده دیگر حسن چهارم حسین پنجم فاسمه و سی بن هر دو در بلاد ترک فامد و حسن
س هر دو در کوفه زنیست و فرزند وی آورد از نصیب ابو عزیز بنام علی و کنی باو عیسی اما محمد سروایت اینصام
ساکن مدینه کشت و از وی دو دختر و دو پسر آمد اما پسران نخستین داود و البر دوم داود اصغر سده دیگر ابراهیم چهارم
حسن پنجم سیم ستم محمد هشتم علی نهم حمزه دهم فاسم یازدهم حسین دوازدهم علی اما داود منقرص بود و
عزیز فامد و در نذر آورد حسن در مدینه عقب آورد و یکی منقرص شد و علی کنی باو یارب بود و حمزه در ری طبرستان
فرزند آورد و ابوعیسی ابو سدر را و کرده بروایتی ولد آورد و از وی حمزه و تولد شد و محمد پسری آورد و بنام حسین داود
کوفه سده پسر آورد و سه دختر اما دختران یکی ام علی داود در قزوین فامت حست و دیگر فاطمه و دیگر ام حسین داود پسران
سخت بن حسن معروف با حنی عمریه و عمریه خواهر اوست از جانب مادر و نامش کلثوم است و دختر عبد الله بن عبد الله بن
علی الطیب بن عبد الله بن محمد بن عمر بن علی بن اسطالب علیه السلام بروایت عمری بن حسن بن حسین را
فرزند بود و پنجم علی کنی باو عیسی ابو انصام گوید اولاد او را که جماعتی بود در کوفه بنوعیه نگه داشت سیم هر دو لا قطع کنی
ابو الحسن را و از رازی نام داشت و او در ری فرزند زان آورد و از اولاد اوست احمد بن حسین بن هر دو لا قطع کنی
باو ابوسعید بن طعنه بسید المود و برادرش یکی کنی باو طالع و طعنه بسید المود و طعنه بسید المود و طعنه بسید المود و طعنه بسید المود
هر دو در طبرستان و دهم میر سید و دیگر از اولاد محمد طحانی عیسی است داود در کوفه مردی بزرگ رئیس مودیت و
کشت فرزند دهشت پنج دختر اول زینب کبری دویم ام حسین سده دیگر ام سیم چهارم ام علی نهم زینب مغیری و سائر

اولاد علی بن محمد

طحانی

بسیار

اولاد هر دو

محمد

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات تاریخ

۲۹۶

بن پسران نخت یوسف دوم عبد الله سیم صالح که چهارم بن محمد بن حسین که ششم احمد که سیم بن محمد که ششم حمزه که
 ختم داد و سیم احمد که چهارم بن محمد بن حسین که ششم احمد که سیم بن محمد که ششم حمزه که
 شاهرزاد هم محمد بن ابی یوسف و در جوانی وفات یافت و عبد الله در طبرستان در گذشت و احمد که وفات
 آنجا بمقتضای بکشد و محمد بن کنی با بوتراب بود و در پنج سنه بمکه حلیل و جمیع الحسن بود اما حمزه ابی یوسف حمزه و حمزه
 طبرستان مقتول شدند با یکدیگر از فرزندان عیسی بلا خلاف دوتن را نسل منقرض بود و حسین که کنی با ابو محمد بود و در طبرستان
 کرد و از جنزیری باز نیامد و اولاد صالح هم از منقرض بود و ابی و شری از اولاد کاجرم بر داشت بهر بن چهار تن از اولاد
 عیسی عقب آورد و بدین چنین حمزه الاصفه دوم ابو تراب علی نقیب سه دیگر ابو عبد الله حسین چهارم ابو تراب محمد اما حمزه
 حمزه که در طبرستان مقتول شد شش فرزند آورد سه تن حمزه بود و بدین چنین محمود و دیگر مبار که سه دیگر صفیه اما پسران
 سخن بن عیسی کنی با ابو علی اشرف نقیب طبرستان و او در ری فرزند آورد و از اولاد او ست حمزه پسر محمد بن حمزه
 بن عیسی که کنی بود با ابو علی دوم قاسم الاصح که معروف بود بمکه و در طبرستان فرزندان آورد و بدین چنین احمد و دیگر حمزه
 و دیگر قاسم و دیگر محمیل و دیگر زید عمری که بود علی بن حمزه بن عیسی حمزه حلیل القدر بود و از اولاد حمزه و از اولاد حمزه
 ابو تراب علی بن عیسی بن محمد بطحانی پنج تن ولد آورد چهار تن پسر اولی و او دو دو هم حسین سه دیگر که از آنکس چهارم محمد
 و دیگر حمزه اما شش شرف میگوید در تحت نسب و بدین علی بن عیسی عمری و طفلی است پس بنده هاشمی دلداد و ارجا که
 نداشتند از میانگام در کتاب عمده الطالب فی نسب آل ابوطالب مقرر است که او و بن علی بن عیسی در دنیا نور
 قامت فرمود و چهار پسر آورد و بدین چنین حمزه و او از دنیا بزرگ کرده و در بلده و خند سکون چشم فرمود و دو هم حمزه سه دیگر
 احمد چهارم حسین که کنی با ابو عبد الله بود و طاعت بحدت کشت ابو الحسن عمری که بدین اهل دنیا بود و در نسب او و طاعت حق
 زود نکلن ابی هاشم تحت نسب و او در نزد خود ثابت میداند و ابو عبد الله محدث نیز فرزندان آورد و اولی محمد ابی یوسف و
 کنی با ابو الحسن بود و دو هم محمد اصفه و او کنی با ابو علی بود سه دیگر زید و او کنی با ابو القاسم بود اما محمد که در دنیا بزرگ پری آورد
 بنام حسن حسن پسر آورد یکی هاشم و او کنی بود با ابوهر کات آن و دیگر عبد الله و کنی بود با ابو القاسم و ابو القاسم ابی هاشم
 بود سه دیگر او اما محمد پسر پری آورد بنام حسن کنی با ابو محمد و پسر دیگر آورد بنام حسین کنی با ابو عبد الله و پسر
 دیگر آورد بنام داود و کنی با ابو حمزه اما زید را فرزند نماند و نسل او منقرض شد و بر دایه حسن بن محمد که بر او پسر بود یکی داود
 و اندکی محمد محمد را چهار پسر بود اولی محمد دوم احمد سه دیگر علی چهارم اسمعیل و محمد بن محمد بلا عقب بود اما او را پسر یکی
 بود بنام زید یعنی او را بلا عقب و هشتاد و ابو الحسن عمری که بدید که زید و چهار پسر بود که گفت زید دوم سرانگ است
 و دیگر علی چهارم گمانی و اسم گمانی محمد است و ابو عبد الله است و سرانگ را نیز فرزندی بود بنام مظفر و مظفر را
 فرزندی بود بنام حسن و زید بن زید را نیز فرزندی بود بنام محمد اما ابو عبد الله حسین بن عیسی و شری آورد که او را هم حسین
 مینامیدند و دو پسر آورد یکی محمد و آنکه دیگر علی اما علی بر دایه ابی هاشم سه ولد آورد یکی در قم دوم در ری سه دیگر در اوند
 کاشان اما محمد کنی بود با ابو عبد الله در پنج طبرستان مشهور بود بکار و معروف به شد بود و او پانزده سنه از دنیا رفت
 و در شری بلکه و آنکه دیگر سیکه در کرمان تولد شد اما پسران او که میر کاو و ابو بلا عقب است و دو هم سرانگ کنی با ابو یوسف
 و او در سیراف که در آنجا بود و در ساحل بحر فارس میزند و مقتول گشت و عقی میداشت لکن ابو هاشم که بدید در کرمان و شری آورد سیم

بنده

جلد پنجم از کتاب دوم من مجلدات ناسخ التواریخ

و بر حسین مردی دلب و فاضل و شاعر بود و از اشعار او است که وصف میکند کنیزی را که استعفی فروخته و دست و پایش
 حُكْرَتٌ لَنَا اَعْدَالِشَاءٍ يَتَقَعِدُ   فَكُلَّتْ عَوَصَ الْجَنَاحِ يَتَنَادِ
 و ذکر سادات اصفهان که معروفند با و اات کستانه

و از سادات کستانه
 اصفهان

ابو محمد بن علی و اما صاحب بن عباد که شرح حالش رقم شده و دختر زادگاهش پسری آمد بنام حسن چون بن شرفشاه بن عباد بن
 ابی ایوب محمد بن ابی عباد بن حسین بن لاطره بن حسن بن علی بن محمد طحانی بن قاسم بن حسن بن زید بن حسن بن علی بن اسطالب علیها
 اسلام قد سادات اصفهان است که معروفند بکستانه و این حسن بن شرفشاه را دو پسر بود یکی محمد و اندک بر علی بن محمد را پسر
 بود که علی نام داشت علی پسر او در بنام مرضی و همچنان مرضی را دو پسر بود یکی علی لقب بعماد الدین و مادر او بی بی
 خاتون و دختر جلالت الدین محمد بن علی کستانه و اندک بر محمد مادرش عامیه و عماد الدین بن علی بن مرضی را یک پسر دیگر دختر
 بود نام آن دختر زهره و نام مادرش کریمه و دختر علی از سادات کستانه و زهره را رسید کمال الدین محمد بن محمد بن محمد کستانه که این
 سبب و زمانی در آن زمان مد فوات یافت اما پسر عماد الدین مرضی نام داشت و لقب بود بفضیل الدین نام مادرش غریب
 و ضیا الدین و دختر زنده بود و یکی محمد و اندک بر علی در سنه مقصد و متعادنه و دیگری بود که بود و مادرش نام بی بی
 علا الدین محمد بن حسین بن ابی الطیغی غیب اصفهان بود اما محمد بن مرضی بن علی بن محمد بن حسن بن شرفشاه پسر او در بنام محمد
 و مادرش محمد و دختر سید شرف الدین جید بن اسماعیل کستانه و محمد بن محمد بن مرضی پسر او در بنام یکی مادرش
 سلطان و دختر جید بن محمد بن جید کستانه بود اما علی بن حسن بن شرفشاه دو پسر آورد یکی محمود و اندک بر اسماعیل اما محمود
 نیز پسر او در و مادرش محمود نام که داشت و مادرش خاتون و دختر شیخ صفی الدین بن محمد بن اصفهان بود و محمود بن محمود پسر او
 آورد و همچنان نام او با محمود گذاشت و لقب بود بقوام الدین و پسری دیگر آورد او را حبیب نام نهاد و لقب شد
 بروح الدین مادر ایشان بی بی خاتون و دختر سید کمال الدین جید بن محسنی و محمود و محمود بن محمود پسر او در بنام محمد و
 لقب شد بر کن الدین مادرش عاده و دختر امیر علی عامیه اما روح الدین حبیب سه پسر آورد و نخستین محمد و او بعد و سانش شرف
 بود و دوم محمد بن سه و دیگر حسین و مادر ایشان ملکه خاتون و دختر سید قطب الدین فضل الله بن جعفر بن اسماعیل کستانه اما اسماعیل
 علی بن حسن بن شرفشاه سه پسر آورد اول احمد و دوم جعفر و دیگر حیدر اما احمد دو پسر آورد و محمد و آن دیگر حیدر و همچنان محمد بن
 احمد دو پسر آورد یکی علی و او بلا عقب فوات کرد و اندک بر احمد و احمد پسر او در بنام محمد و محمد بن احمد بن محمد بن اسماعیل
 اما عباد بن احمد لقب بود بپیر الدین مردی عالم و فاضل بود و از برای دست کتب خفیف و تالیف و در عهد سلطان حمید
 او با بی توقضا و بتمه اصفهان و دست و پسری آورد و بنام یکی و دو دختر آورد یکی بلا عقب برود و اندک بر کریمه نام داشت سید
 عماد الدین علی بن مرضی کستانه شوهر کرد و دختر زنده آورد اما نجیب بن عباد مادرش بی بی خاتون و دختر سید شرف الدین
 حیدر بن اسماعیل کستانه و یکی جوان برود و پسری از وی ماند بنام عباد و لقب شد بپیر الدین مردی فاضل بود و مادرش محمد بن محمد
 مولی لها فاضل اصفهان شهرت شد بپیر الدین محمد بن محمد بن محمد بن کریمه بود و او دو دختر زنده آورد و پسری بنام علی و لقب شد بپیر الدین
 و دختری نامش بی بی و مادر ایشان فاطمه و دختر محمد بن محمد و صفهان عامیه بن بنت خاتون لب ایشان خالی از شرفی
 و صنیعت بن محمد فرزندان احمد بن اسماعیل بودند و اما جعفر بن اسماعیل سه پسر آورد یکی فضل الله لقب شد بقطب الدین و دیگر محمد

[illegible]

شرح حالات اولاد امام حسن عسکری علیه السلام

مغزالدوله بن بویه این مستند بنام خود ابو محمد عبد الله بن یحیی را فرمود تا جماعتی او را پذیرد و دست نه و باجستی تمام او را
 بنده و راوردند و مغزالدوله مقدم او را بزم محترم داشت و فرادان با ملاطفت و شفقت نمود و قطاعی کبیر بن یحیی
 و سیور عال عطا کرد و کشت چندین گرامت در حق او و حب بخشید است فرمود و بر من از مادر من اقر و ن است
 بنام مادر دیم من و ابو عبد الله در شمار کودکان بودیم اما ابو عبد الله سپهرام و قد و اما بود و مادر از غراره و او مطهر است
 سیور زن جهان ناما که با ابو عبد الله عبادت کودکان در نزد مادرش آنرا لعین نمودیم و گریه من بر او غالب نشدم
 و او را در کفتم *قُلْتُ لَئِنْ كُنْتُ بَنِي مَرَارٍ رَدَّ شِئْنِي حَتَّى يَصْلَحَ عَلَيَّ وَيَقُولَ تَزَكَيْتَ اِنَّ الْاَيُّمَاءَ*
 بر من زد و گفت بخوابی بر سپهرام سوختی منم آری چنانکه تو مرا ازین کوفتی و سواری شدی ابو عبد الله در قسم شد و
 مرا مضروب ساخت و چهرگان مرا خون آلود کرد و من با ملک بر آوردم و سخت بگریستم بوقت جبر و در رسیدن این
 بر ابو عبد الله عفتب کرد و او را نزد و سپارد و جهر و مرا از گردن سبزد و بر من ملاطفت سخ فرمود و عطا با و نهیب
 متواتر شد تا طر ساخت اکنون و حب بخشید که بیکو نهایی و راپه کتور و بی پادش گم بیکو یکا یکا مغزالدوله در هوا
 جای داشت ابو عبد الله محمد بن اخی نیز دوی آمد مغزالدوله مقدم او را گرم داشت و من خواست تا از وی فقه و کلام
 پاسوز دلخی پاسوخت ناگاه مبرض او رسید که جماعتی از دلم با او دست کرده اند تا از او خبر بخواجند که سرالدوله
 او را بگرفتند و بند بر بخاند و نیز برادرش امیر علی بن بویه بجا بست فارس کسل داشت علی بن بویه فرمود و او را قطع
 جرجان که از فرای فارس است یکسال دو ماه محبوس داشتند با هشت تن از مردم دلم آنجا شتافت بر جهم بن
 کاسک طبری را شد و با اتفاق بر سر هم خنجر کرد و بجا بست کرمان میر کرمان بوعلی بن ایاس مدعی بر سر هم پذیرد
 جنگ شد و بر سر هم را سر گرفت ابو عبد الله در خراج فرار کرد و در غواهی کرمان فرود آمد مردم بروی گرد آمدند و با او
 هفت کردند و او علی بن ایاس این بدانت خواست او را ماز و بداد ابو عبد الله بکران آمد و حاجت زدند و با او
 هفت کردند از من حدان صاحب کرمان او را گرفت و کباب تمان فرستاد و حاجت زدند بر چنان پوشیدند
 با او برین هفت و متابعت میر و زندگام کرمان او را ماز و دشت بجا بست بکر کسل نمود در ایام ابو عبد الله نیز در حقیقت
 نیز بست و مردم دلم با او مخفیانه بدل هفت می نمودند و ابو عبد الله را کار او آنگی یافت و او را بر سر خویش دعوت کرد
 و در وجه و پنجره در هم قطاع و صنایع مغزالدوله سال حبس و میر و توقف نمود و آنجا اجازت خواست بنگرند و
 و از میر و با هو از آمد و از آنجا نژاد و بداد و سفر نگه نمود و بعد از هفت در بند و اقامت فرمود و در علم و کلام دست
 کمال داشت و در حوادث بغداد و دست و شادی صادقی گشت در سال سیصد و چهل و هشت میری مغزالدوله را و او را
 بار سال مکاتبت و مهلات طلب فرمود ابو عبد الله حکم انقطاع از دنیا با بنو مغزالدوله الحاح از بند بر ابو عبد الله
 پذیرفتار گشت شریک که با طبلان بر روی در آید و با بس طبلان بر روی در آمد و خواستار منصب ثقات گشت و
 اساعت به طلب بر مغزالدوله معب سینود ابو عبد الله بنیست تا پذیرفت پس از نزد مغزالدوله با منصب ثقات
 برون شد و بنی طالب را و ایام ثقات و است عیش و رفاه است حال بدست شد و ابو عبد الله را در نزد مغزالدوله
 قریقی تمام حاصل گشت چنانکه در هیچ حال در و او را بر مغزالدوله حاجی و حاجری بنو چنانکه مغزالدوله قوی تر گشت
 و ابو عبد الله با جماعتی از طلبین او را عبادت کرد و بدین او را معتمد و مغزالدوله دست او را برای شهنشاهان داد

کتاب جامع
 فی تاریخ طایفه
 بویه در آن

جلد پنجم کتاب و نیمین مجلدات نسخ التواریخ

۱۳۴ اور پنجاه هزار در سیم مائة قطع مقرر دهشت نادر سال اخذ دارد در خبر است که ابو عبد الله دعوی در شامیل شایسته تمام با
 امیر المومنین علی علیه السلام دهشت چنانکه چندین اشخاص که علی علیه السلام را در خواب دیده بودند باید از ابو عبد الله
 مانند یا مانند آن شمایلی که از امیر المومنین نگاشتند از ابو عبد الله موافق میآمد مولد ابو عبد الله در سال
 سیصد و چهارم هجری بود در بلخ و دینم و در اینست که با مخرالدوله بود که کاتب مردم دینم میبود او متواتر بود
 و او را یکایک دینم و دعوت نمینمودند تا او بیعت کنند و ابو عبد الله سیم دهشت که اگر از مخرالدوله رضت بخواند
 مقصود او را باند خود در زندان خانه نشین از دارد و این بود تا گاهی که مخرالدوله که برای قتال با ناصرالدوله و ناصر بن
 حمدان هرون بنده و بصره و غزالدوله و بختیار را در بغداد و کد داشت چنان افتاد که یکروز ابو عبد الله بر غزالدوله و در آمد
 و در بای خود جلوس نمود و بختیار را بختیاران او را مخاطب داشت که اختلاف و مناقصه است که از طلبستین و با
 میشود و از کلمات او چنان ترشح نمود که ساحت ابو عبد الله نیز از آتیش این گناه صافی نیست بختیار او را ابو
 عبد الله شقیل افشا بروی انگاری سخت آورد و بر غایت مقصود اجلاس پرورنده و میری خویش آمد و یک دو
 روز مردم را بنویس باز نداد و سواری چند در برون بغداد اعداد کرد و در بیست و هشتم سوال در سال ملت و مومنین
 و ظنم انبیا بنی زلفا و پرورنده و زن و فرزند و مال و خیال را بجای گذاشت و سپهر بزرگتر خویش را با خود برداشت
 و جبیره ز موصف سپید در بر کرد و مصحفی حایل فرمود و شمشیری از گردن علاقه نمود و این قانون طلبستین بود در
 دعوت یعنی بختیار فرزان مجتهد مردم را با خدای میخوانم و آنکس که سر برتابد با این بیخ کردن نیز غم بدینگونه
 تا جو سیم که محلی از دینم است تا نشن کرد مردم دینم و او را پذیر و شد و مطاعت و بیعت او را کردن نهادند و ابو
 عبد الله در کمال زهد و پارسایی نیز نسبت از این آنکه بیعت عیث و نعمتهای کوناگون روزگار بردارایم دعوت بنان
 از و نهایی در مثال آن قناعت میکرد و اگر خوشیش نکفت گاهی که من از این نوی و در دوس هرون تو دم و طبع در
 یکدر سیم از نظام دینم بنده بیعت میفرمود و کد از دینم از مطاعت من پرورند و او مطاعت گشت به اهدی الدین الله
 و القائم بحی الله و تجیر لشکر پر دهشت و بی تو هست که بشهر طوس از بلاد روم که در میان انطاکیه و حلب است
 تا من بر این هنگام مردمی از آنجا حشمتین که او را امیر کا بر ابو الفضل الشافعی نام بود طبع در امر سلطنت ابو عبد الله نسبت
 چند آنکه ابو عبد الله او را بکامت و عطا نیز نصیحت فرمود فاندنی بدست نشد و میرکا تحمل کرد و تا من آن آور چون اینوقت
 سپاه ابو عبد الله اندک بود در زمکاه بدست میرکا اسیرت پس او را در قلعه خویش برده و محبوس بدانت
 مردم دینم خاصه اهل جبل که پنجاه هزار تن بشمار میرت و معروف باصحاب ابو جعفر بود ندعوض سپاه دادند و آنک
 میرکا نمود و چون میرکا را قوت رزم ایشان نبود ابو عبد الله را از محبوس برآورد و در زندان بجا است و خواهر خویش را با او
 ترویج کرد و او را با ساخت ابو عبد الله دیگر باره به سیم آمد و سلطنت او دیگر باره استوار گشت و پس از چند ماه
 در سال سیصد و پنجاه و پنجم هجری وفات نمود گفت میرکا خواهر خود را ستمی داد تا بد و خوارین الله اعلم بعد از دی کار
 بر میرکا است قتر یافت و نیز در همان حال و دواعی جهان کعبت و ابو عبد الله را و دپس روی علی کنی باو حسن و اند یک
 اجمعتی باو بحسین باو بحسن قبل از وفات ابو عبد الله میرای باقی شتافت و از وی میری میری بماند و دشری که
 ست باو نام دهشت و او را قبل از خروج با سپهر برادر حسن کا بن بست و مادر فرزندان او سینه و دشر علی بن

عبد الملک است بمن رسیده است که از وی نیز خبری که محمد نام دارد یکس باقی مانده و این که هر اربعه من من در آورده است
 انکاسی را طلب کرد و گفت فردا کاهی که نماز باران را در مسجد اعظم بخوانم و بیای بر وی فرمان کن تا ابواب مسجد را
 فرو بندند پس از آن یک باب را بگشایی و مردم را تن بر تن بگویم شش سانس و را بسکین تا کاهی که محمد را بدانی و او خود را
 چون نزد دیگر سراج کار بست که در مسجد است که او را می بیند و بیست و نه و و مختصر هر سوی که مران بود این وقت محمد بن
 زید بن علی بن الحسین بن علی بن ابراهیم علیه السلام با او باز خورد و او گفت که من را خبر دادی که گفت آن امیر و نو را
 سخت جرت زده می پس من گفتم و از گنجائی گفت که ما انان می بیند و من خود انان دادم و مجلس ترابری و من خود گفت
 منم محمد بن هشام بن عبد الملک اکنون بکوی کتبی بخت منم محمد بن زید بن علی و توئی پسر عم من بهشت تو قاتل زید
 بنودی و در قتل تو دراک خون زید نخواهد شد اکنون در خلاص تو ندی خبری می آید شام که چند بر تو کرده و آید باک در این
 بخت و ردای خود را بر سر روی محمد بن هشام آفکند و نیک بر تافت و او را کسان کسان بی آورد و بطه از پس بطه بروی
 ای زدن تا بر سر رسید فریاد را برداشت که یا ابا الفضل این جنیت شرابی است از اهل کوفه شری با من بگری داد و
 ذاهبا و راجعا و این که کتبی است و شتر را با مردم خراسان بگری است است و در این سخن شادان عدل است و تن
 از عارسان و عوانا را با من سهرار کن تا او را بنزد قاضی حاضر کند و من خود تن حارس با محمد بن زید سپرد و ایشان را بخیر کرد
 شد و چون بخی راه پیچیدند روی محمد بن هشام کرد که ای چنت اگر حق مرا از اینکین رحمت حارس و قاضی ندانم محمد
 بن هشام گفت یا بن رسول الله اطاعت نکنم محمد بن زید را عارسان گفت که بروفت بخدا و باز شود چون ایشان
 مر حجت کردند محمد بن هشام سر روی محمد بن زید را بوسه زد و گفت پدر و مادر من فدای تو باد خداوند دانا بود که
 رسالت را در چنین خانواده نهاد و گوهری پسرون آورد و عرض کرد که قبول این که هر اربعه من من را می فرمودی
 پسر عم ما اهل بی هستیم که در از این بذل معروف چیزی ما خود می آیدیم من در حق تو از خون زید چشم پوشیدم که هر یکیم
 اکنون خویش را پوشیده و اگر که من ضرر را در طلب تو جدی تمام است چون داعی سخن بدینجا آورد و فرمان داد تا آن مرد
 اموی را ماننا بکین از بی عبد مناف عطا دادند و چند تن از مردم خود را فرمود تا او را سلامت با عرضی برسانند و با کتبی
 او باز آید امری برخاست و مرد داعی را بوسه زد و بر فتنه داعی را که محمد بن زید بن محمد بن اسمعیل طالب الحجاره است
 دو سپر بود کشتن زید طعنت بر صنی مادرش ام ولد بود از بلاد ترک و نازاک اسم داشت و در بخارا زن گرفت پسری ارد
 و او را بنام پدر خود محمد خواند و پسری دیگر آورد و او را حسن نامیدند ابو نصر بخاری گوید فرزندان اسمعیل طالب الحجاره با چقا
 منتی می شود و حسب ایشان ملک که خود را بدین سلسله منسوب میدار و مغربی و متهم است و جاعنی بدین معنی دعوی دارد که
 در کوفه و دمشق جای گرفته و سخن ایشان توارش باشد و لا و محمد بن اسمعیل طالب الحجاره به ناسبت شد که کون فرزندان او را در میان این قوم
 و کردار او علی بن اسمعیل طالب الحجاره بن حسن بن زید بن حسن بن علی بن ابراهیم علیه السلام

اولاد اسمعیل طالب الحجاره

منبر حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

یکصد و بیست هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
چهل هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
و چون در این روزین و دو کوی و جلیسین در طواریک است و آن وقت طالع نیز رقم کرده و خانم بهادر و وزیر
طواریک و منصف طاسحت و مشور حکمت قوسان نیز سید جلال الدین که داشت و رعایت سید جلال الدین
از نزد وزیر سپرد و شد ولی برقرار است تا خود را با منی رساند و از آن ملک برآمد و میرست گفت ای پدر در جواب
کرد است که قبل از آنکه کار بر ما سخت گیرند ولی از ملک نالی بر گیریم و ما بایست که دست و عمل قوسان تنوم و
سال بجای بریم آنکه اگر ناکر بر بایستیم صیاع و عمار و شش را به مرض بیع و در آوریم و بهشتاد هزار و چهار صد و
قوسان را در ده اند باز در بیم و اگر نخواهیم آنکه در این سید جلال الدین این را می را جواب بشود و کاتب
قوسان روان شد و دست جرد و دستم از همین بر آورد و خاصه بر نیانی اعدا است و علم و ده ان از قون کرد و بعد از ایشان
صیغیه است و با نام است تا خود است و کاتب نیز داخل داد و در عمار و ناما پیروز و قوسان نیز در کنگری ساسر قصب
در علم سید جلال الدین مشرب است بخانواده و نیانی اعدا است و دولت است ایشان دست و کمال است و مشرب است
مکاتبا الموقد الطغون و الاله الشهداء و انفعته نبي و اناج

با آنکه چون سید جلال الدین غلامت حومات را بکاتب نهاد و عمل را در خوشین بر داشت و بعد از آنکه از آنجا متبدا و مشود و
معلوم است که در بعد از کار غلاما لا گرفته و در غلامت روز و روزار تقاضا پس بخیل کرد و خوشین را سید و در سینه
و شتابند و در بار وزیر آمد و دیداد و سند و در غمت خود و چندان خود و در قناع خراج قوسان که در خندان بر دست
او واجب است بود و شرحی عرض رسانید و چنانچه شد که وزیر و زان کند چند غلامت قوسان بکافی است بکلی
و دیگر حای عریادی کند ناصر سدی را بینه و ملاطمت سخاوت فرمود سید جلال الدین این حکم سید و غلامت
قوسان را عرض بیع در آورده و در روزی چند یکصد و بیست هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
معا و آنکه صد هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
وزیر آمد و هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
خاطر مجلس ناصر سدی می نمود سید جلال الدین این است که در عمار و ناما پیروز و قوسان نیز در کنگری ساسر قصب
صد هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
که بیست هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
خاص است سید جلال الدین و این را گرفت و عرض کرد که چون که خیفه می شود بشود و جنگ دید و نیز سراسر است اگر
خواهی حاضر مجلس کنم و در چون این بشیند و در و چندان سید جلال الدین و عمل شخصی گرفت و در اینک است
و گفت هر که کان بدستیم که این مبلغ از قوسان و دفع پذیرد و او را معویه بیک و خود تبدیل کرد و گفت خلیفه
این بیست هزار و سیصد و بیست و نه نفر است و اگر عمل قوسان از بسبب زیاده جاف و من از ۳۱۳
آن پس در نظر غلامت تا خود متعل نیست ناصر سدی بدین استیلا و سند وزارت جای داشت تا بیست و دوم
جمادی الاخره سال شصت و چهارم هجری صحیح که وفاته کرد که عوامان خلیفه در اطراف طریقه بودند و اندک است بر کسین

و کاتب قوسان

و کاتب قوسان
و کاتب قوسان
و کاتب قوسان

جمله خیم از کتاب دوم من مجلدات تاریخ التوحید

۳۱۶

قبای صغیر می رسد گویند بخدا کی زمان ایشان و کو کوان و میسر ایشان با ایشان شایسته خواهند کرد و بدست
خواهند داد و این گفت و بر فاخت بر پشت منصوره و اتق چون حاضر آن مجلس بود و قبای صغیر در پشت
نویز جعفر صادق را استوار میدهند از آن برودل در سلطنت بست تا که کسی که از آن نمود با کجده روزی چند برنگشت
او قبایس الخلیج با اهل خود میوشید و سرگود کرد و با اوسته حلال در آمد و بدست خود نموده و با اوسته اندیشه بسیار
مستور دست و خواست در میان و داد علی بن مطالب عباس بن عبد المطلب مجسمی میثوری آهسته کند تا بر خلافت
کفن ازین و سلسله متفق بود پس بوی که کس کتوب کرد نخستین جعفر صادق علیه السلام و دوم عمر بن علی بن
احمیس سیدیه باشد و در دیگر بعد از آن حضرت و این حکایت را بر روی سیرد و بکتابت می کشید و دست فرستاد و در
مسافت بود تا که با همی جعفر صادق علیه السلام در آمد و گفت من را بکتابت بوسله می آیم و کتوب و با آن حضرت پرور
بنفرید سلام فرمود مرا با اوسته مراد تو و وفا علی نیست چه او شنید دیگر کس است رسول عرض کرد کتوب و را
قوانت فرمای و با همی مرقوم دار آنحضرت خادم خویش را فرمود و چراغ پیش در و کتوب بوسله را بسوخت و گفت
جواب من است که کتوبی را بجرم رسول از نزد آنحضرت پرورشند و در عبدالله بن محمد آن کتوب بوسله تسلیم کرد
عبدالله آن کتوب پرورش و حضرت جعفر صادق علیه السلام آمد آنحضرت فرمود آن ای عبدالله چه خبر از یاد تو را و
اگر نه جی بود و مرا آنی فرستادی من نزد تو آمدم عبدالله صورت حال را عرض رسانید و گفت آن کتوب بوسله
مرا بخلاف دعوت کردند و من را و رنجاه و دست و ایشان را از خراسان نزدیک او حاضر شده اند آنحضرت فرمود ای
عبدالله شیعان تو که آمدند که تو بوسله فرمودی را ما موثر برسان نمودی و با جیه سیاه شارب خف و دما خشی را از این
شیعیان که میگویند بکس را بنام و تسان می شناسی گفت نمی شناسم فرمود چگونه سینه تو میوه جاعی که بسیار از این
شناسی ایانرا می شناسد عبدالله گفت بماند بخان تو چیزی نمی شناسی که از آنکه کرده میداری که این
امر بر من فرمود آنحضرت فرمود خدای میداند من بخت هر سطر بر خویش واجب شدم بگو یا رضیت تو دست
بازیر کیم خویش را اسیر از دناهای باطل کنی ثماند و لست را از برای بنی عباس تا پس نمودید هر که آن را طلب
نخواهد رسید بماند این سوال از آن پس که ترا دیدار کند نزدیک من آمد و ناخوشم پرورشند آنحضرت رسول و سطر کتوب عمر
علی بن حمیس را نیز فرمایند عمر کتوب و را در و کرد و گفت کاتب از من است نام با جواب گویم اما سپر ای عبدالله بن محمد
و بر تو هم سمواره در هوای خلافت میزبند و اعدا و خروج میگرداند تا که با همی که از خلافت بر او بهیاسخاف در دست
بنوقت قرار کردند و پوشیده میزبند تا خفاج عبدالله بن محمد بزرگ جیدت فرخواند که مرا میگرداند خبر است که
کیروز عبدالله بن محمد کتوب بیچگاه ندیدم که صد روز در دهم تمنا در تو من حاضر باشد خفاج گفت آنگاه خواستی و بر و خبر و صد روز
در جماعت فرگرد و عبدالله را و او کن با همی که از عبدالله پرسش میگرد که سپر ای تو محمد و ابرو هم در کجا باشد و عبدالله
از پرسش او دلشک بود و دیگر فرار برادرش را بهیچ نفر شکایت کرد و ابرو هم گفت این کثرت که پرسش کند بگویم ایشان
ابرو هم از حال ایشان آنگاه و او عبدالله بن محمد کتوب را میگوید که در رضا و ادم لاجرم نیکو است که خفاج پرسش کرد
عبدالله ابرو هم برادرش جواب فرمود خفاج میفرماید که ابرو هم را بخواب و او خلوتی ساخت و از برادر زادگانش
پرسش نمود و ابرو هم گفت ای امیر المؤمنین با تو چنان سخن گویم که رعیت با سلطان گوید یا چنان گویم که مردم با پسر عم خود سخن

جامعہ نسیم الزکات دوم من جلد اول نسخہ نواریخ

[illegible]

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

سپاه و انداز نهضه بود و با اتفاق طمای اجبار در سنده ماه متولد گشت و در نیمه شهر رمضان و در دهم بیستم پنجم شهر ۳۲۱
 حجب در سال کجید و چهل و نهم حجری معقول گشت مدت عمرش چهل و پنج سال و چند ماه بود و پشتر وقت مخفی بزرگ مغرب
 مهدی بود و باست فلک را تجدید گشت که از رسول خدای صلی الله علیه و آله آورده اند که فرمود ای المهدی من ولدت
 اینست اینست ایتم آیه ایست آنست خوشی را مهدی را نمود میگردونی دهم بیستم حجبی سطر خروج او بود و او
 نیز مردمی از انبیا و مسیح اینانست بود و خبر است که او جبر منصور و کربت با دوست کرد و کشت در کوه و بکر و در
 کاب او را بداشت تا مرگش مردی گفت ای ابو جعفر این کیست که چندین گشت او را نگاه داشتی گفت دای بر تو
 که نمایان می شود محمد بن عبدالله محض است مهدی اهل بیت است و کربت میگرد و بدین ما وسعت کرد چنانکه در ذیل قصه میسر
 محض فرمود شد و چون خلافت بر بنی عباس فرود آمد محمد و ابراهیم مخفی میسر شدند و محمد در شعب جبال و در مشرق چنانکه
 از محمد روایت کرده اند که گفت که امیکه در کوه و رموی جای داشتیم از امام و کذب بیست بود و ما که گفتند فدا که طای
 از بدیهه مطلب من در سر آمدن فرزندم و بدین فرزند را در آغوش کشید و بگفت ما که آن کودک از دست او
 رانده و از کوه و افشا و باره پاره شد محمد بن عثمان را کرد

مَنْ فِي الْحَقِّ يَشْكُو الْوَجْهَ   تَكُنْ أَهْلًا وَمِنْ حَيْدَا
 مَرَّةَ الْخَوْفِ فَادْرِي بِهِ   كَذَلِكَ مِنْ بَكْرَةِ الْحِلْدَا
 فَكَادَ فِي الْمَوْتِ لَهُ رَاحَةٌ   وَالْوَيْلُ خَمْفِي فِي دَيْفِ الْعِلْدَا

مع الهفته چون محمد بن عبدالله محض از بدیهه برای خروج مستقیم فرمود داد و برادرش ابراهیم را که در بصره بود و کسی فرستاد و نوشت
 مال ابلان مکتوف فدا و ابو جعفر منصور این کتب بدو فرستاد و معنی عبدالله علیه امیر المؤمنین علیه السلام محمد بن
 عبدالله امانت بعد از ائمه آل الدین بخارج بود و الله و دسوله و له عونه في الارض فدا ان تفلوا اذ
 تطلبوا او تطلع اليهم و ان جعلهم من خلاف و بقوا من الارض لك ثم حرو في الدنيا لهم في الايام
 عدل عظم الا آل الدین را بر او امیر قیل ان تعددوا عملهم و لك ذمه الله تعالى و عهده و ميثاقه و حق
 على صل الله عليه و آله و سلم ان تكتب في قیل ان اقدر و عليك ان اؤمّنك على نفسك و ذلك و ان
 اخوك و من بابك و ما بعك و جميع بشيعك و انصارك و ما ابعك على ذمك و اموالكم و
 اسودك ما اصبته من ذم اموال و اعطيك ألف ألف درهم و ما سئلك من الخايات و ان اولك
 من الیلا و حبث شئت و ان اطلق من في حبس من اهل بيتك و ان اؤمّنك كل من خالك و انا لله
 منصور در این کتب با آیه مبارکه نمود که خداوند میفرماید معنی فی الارض زیاده است با برادر و او که دستهای
 او را بخلاف یکدیگر از حبس راست قطع باید نمود و با نخی مله فرمود که اگر با یکدیگر نبوت و نامست که ابدان آن پس که و سبکتر آید
 آگاه و میگرد که من بعد و ميثاق با تو هست و اگر کم که اگر از این طریق که در بشیر داری باز شوئی آن پسر که بر تو دست یابم
 امان میدهم ترا و فرزند من ترا و برادر من ترا و اما که با تو نبوت کردند و ما که شیعان تو اند و حضرت خوشبختانند
 حلالان بدیم بر جان و مال ایشان و با دهن گنیم هر زبان که از من بجان آلی بر سیده است و هزار هزار درهم با تو عطا میکنم و آنچه

طریق حجب در سال کجید
 پیری
 مخفی میسر شدند
 حجب در شعب جبال
 از محمد روایت کرده
 از بدیهه مطلب من
 رانده و از کوه و
 محمد بن عثمان را کرد

مع الهفته چون محمد بن عبدالله محض از بدیهه برای خروج مستقیم فرمود داد و برادرش ابراهیم را که در بصره بود و کسی فرستاد و نوشت
 مال ابلان مکتوف فدا و ابو جعفر منصور این کتب بدو فرستاد و معنی عبدالله علیه امیر المؤمنین علیه السلام محمد بن
 عبدالله امانت بعد از ائمه آل الدین بخارج بود و الله و دسوله و له عونه في الارض فدا ان تفلوا اذ
 تطلبوا او تطلع اليهم و ان جعلهم من خلاف و بقوا من الارض لك ثم حرو في الدنيا لهم في الايام
 عدل عظم الا آل الدین را بر او امیر قیل ان تعددوا عملهم و لك ذمه الله تعالى و عهده و ميثاقه و حق
 على صل الله عليه و آله و سلم ان تكتب في قیل ان اقدر و عليك ان اؤمّنك على نفسك و ذلك و ان
 اخوك و من بابك و ما بعك و جميع بشيعك و انصارك و ما ابعك على ذمك و اموالكم و
 اسودك ما اصبته من ذم اموال و اعطيك ألف ألف درهم و ما سئلك من الخايات و ان اولك
 من الیلا و حبث شئت و ان اطلق من في حبس من اهل بيتك و ان اؤمّنك كل من خالك و انا لله
 منصور در این کتب با آیه مبارکه نمود که خداوند میفرماید معنی فی الارض زیاده است با برادر و او که دستهای
 او را بخلاف یکدیگر از حبس راست قطع باید نمود و با نخی مله فرمود که اگر با یکدیگر نبوت و نامست که ابدان آن پس که و سبکتر آید
 آگاه و میگرد که من بعد و ميثاق با تو هست و اگر کم که اگر از این طریق که در بشیر داری باز شوئی آن پسر که بر تو دست یابم
 امان میدهم ترا و فرزند من ترا و برادر من ترا و اما که با تو نبوت کردند و ما که شیعان تو اند و حضرت خوشبختانند
 حلالان بدیم بر جان و مال ایشان و با دهن گنیم هر زبان که از من بجان آلی بر سیده است و هزار هزار درهم با تو عطا میکنم و آنچه

متن حالات اولاد امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام۔

یعنی عیاس نیز و احساس جبر است و در وقت ایام یا در وقت دیگری بواسطه احوال و حاجت که سماع عمل ندارد ۳۲
زبان منزه شود و هیچ بگفت که نام جزو آئین است و هر یک باشد که مادر پیغمبر است و حال آنکه حسین بن علی و امیر
از فاطمه را در احوال طلب بود یکی خداوند بچیک از فرزندان او را بطریق اسلام بدایت فرمود خداوند بپیغمبر و پیغمبر
نودایت توانی بر کردار دست بر آری بلکه خداوند هرگز انجام بدایت کند بکار با لب و دست بودی و حسب ائمه
این حد اطلب در دخول حنا چه کسی بخت داشتی و ای که کوئی طایر و سوری است بهایم برساند و حنا از دوا حنا
حد اطلب محمی بنیت چه پیغمبر که شرف کائنات است از نجاس سنا هم بپوشیده شود و بیکه کوئی نمی آید پس رسول خدا ص
خداوند پیغمبر اید محمد پدر هیچکس بنیت علی شاد و خرداده رسول خدا بنید لکن بن حاتم میلث بنیت و عابز بنیت که
امانت است که خدا بگوید است از نرسبت و امانت ثبت کند و وارث خلافت بناید خداوند علی بن
هطلب فاطمه را در طلب خلافت بیرون فرستاد تا ایابو بکر طریق محاصرت بیرون برین کشت در گذشت و او را
منشب بکاک بیرون و مردمان جز ابو بکر و عمر را بنید برستند و بجان کاهی که رسول خدا از بجان می بکشد علی حاضر بود
لکن پیغمبر بکر برانرا جماعت اشارت فرمود و آنکه مردم بسیار کس از صحاب را بکفایت نام برد و او را علی را بگزیدند و
مجلس شورای عبدالرحمن بن عثمان بن عفان بخت کرد و چون عثمان در گذشت جماعتی با علی بخت کرد و طلحه و زبیر
از جماعت بر نماندند و قاصص بکفایت نشد و خلافت او را بنید برست بعد از علی با پیوسته بکشد و چون بخت
عمر بن عبداللهم خلافت را بموی تسلیم داد و دینار و درهم را خود دست بپیشیان خود را بموی پیغمبر و خود را بر دینار دست
اکثر را در این امر حق بود بموی فرستید و ای که میگوئی ما را خداوند در کفر گزید و غذا برابر پدر من سهل آورد و در شر چه
جستیار بست و در عذاب چه بیرون و هوای منرا و ارمیت که مسلم باش و در رخ مصافحت خود و در دانات که در آن
و دانی و ای که کوئی غم تو را نرساند و عرق ام زد و در تو نیست و تو واسطه بنی امی چنان منوم بنمود که تو خود را از تمام بنی
اشتم فاضلتر من از ابراهیم پیغمبر رسول خدا بهتر خواهی بود چه داد و امان و دلادت همچنان بعد از رسول خدا بکس را نمانست مگر
علی بن حسین بنیت و او از امان و دلادت و بکر محمد بن علی چند کلام و دلادت و بکر محمد بن علی از تو بهتر نداده است
کسی رسا و حکم کلین و ایشان او را در مصافحت خلق کردند و بجان حسین بن علی را من در جابه خروج کرد و او را و صحاب را
بکشته و شمارا چون سیران بر شتران حمل دادند و شمارا بر دند بسیار کس از شمارا خروج کردند و دست بنی امیه بکشته شدند
و بعضی را بر پیوسته و داندند تا کاهیک با پیروانند و خود شمارا را بکشتیم و منزلت شمارا بکشد که در میان پدر شمارا را بنی امیه
انجیر کردیم تا آنرا به پدر شمارا بفضیل مستودیم تا آنکه کان بکشی که او را از عمره و لباس جعفر فاضلتر استیم و ایشان سالم بر نشینند
و مسلمانان از ایشان سلامت بودند و در تو خوریزی کرد و عباس بن جابلیت سفایت حاج و ولایت زفر من داشتند و پدر
تو را و احتیاج نمود و عمر بن خطاب حکم یوایی را داد و کاهیک رسول خدا در گذشت از عیاست و جبر عیاس کننده نمود
و او بود و وارث پیغمبر و بنی عبداللطیف و بیکس از بنی اشتم بکفایت دست نیافت جز او را و عباس بن و کجای بی رسول خدا
بود و اگر فرزند عیاس را کار با مسعود بر تو فرمود و عیسیای تو عیسیای طلبا اگر سینه جان میداده و اگر کار پس عیسیای
بندند و چون سیرانند و بنی اشتم فاضلتر است و او را از امانت و شمارا را بخواری کردیم از کجای عاجز بودید و کجای از د
آوردیم که هرگز کسان ندانستند و اسلام مع تقصیر روز چهارم جمادی الاخره در سال و دست و پهل و عیسیای محمد بن عبداللهم

جلد پنجم اسرار و معجزات اسرار

۳۲۸

وَأَنَّا لَقَوْمٌ لَّاتَجِبُذُ مَوْعِنَا
وَلَسْتَ كُنْ تَكُنْ أَخَا يَعْقِبَ
عَلَىٰ خَالٍ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ
نُصْرًا مِّنْ مَّا مَعَكُمْ

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

بِأَلْبَانِ لَيْلٍ يَأْتِيهَا الْعَوْنُ مِنِّي
أَللَّهُ يَهْدِي لِي خُصْمًا
وَأَنَّا لَقَوْمٌ لَّاتَجِبُذُ مَوْعِنَا
وَلَسْتَ كُنْ تَكُنْ أَخَا يَعْقِبَ
عَلَىٰ خَالٍ يَتَذَكَّرُ لَكُمْ
نُصْرًا مِّنْ مَّا مَعَكُمْ

و خبر است که ابراهیم کاهی که خواست بر باطنی بنشیند نامردمان با او بیعت کردند و خبر از خبری بیاد و نند و کبیر و ندیان
وقت با وی سخت بوزید و خیر را پشت بروی کرد و طایر زمان بدیدند که صلاح کند فرمود دست باز دارد و همچنان بر
حصیر و از کوزه بنشست لکن خیال بد گرفت آنرا گرفت از چهره اش آشکار شد با بچه مردم با او بیعت کردند و ابراهیم انصهره
خیر بیرون زد و مختل نمیشد و بدین در رکاب ابراهیم کوچ میداد و چون ببرد رسیدیم در خانه سلمان بن علی بن ابی طالب
عباس فرود شد بدین از فرزندان سلمان که کودک بود انداخته بیرون شدند ابراهیم بیازاد خوش کشید و قال هو لا
وَاللَّهِ مِثْلًا وَنَحْنُ مِثْلًا إِلَّا أَن أَبَا قُحَيْلٍ قَتَلُوا أَيْنَا وَصَعُوا فَرَزْدَانِ عِيسَى غَمَّ غَمٌّ بَدَّ سَوْدُكَ بَاخْدِي أَرْزَا
باشند و از اینانم خبر اینکه بدیشان با مدد کرد و کجند از نو کردار بدی عباس تذکره فرمود بدین شعار مثل حسنه

مَهْلِكِي عَيْنًا ظَلَمْنَا
إِنِّي لَا أَخِي إِذَا انْتَبَهَىٰ إِلَى
لَيْلًا وَنَحْنُ مِثْلًا إِلَّا أَن أَبَا قُحَيْلٍ
بِجَنِّ سِلَاطٍ كَانُوا عِيسَى
إِنَّا بِنَاؤُهُ مِنَ الْعَصَا
عَيْنِي عَيْنِي وَمَعْتَصِرِي صِدْقِي
نُصْرًا مِّنْ مَّا مَعَكُمْ
تَكَلَّمْتُ يَوْمَ الْهَبَاجِ بِالْوَدِيِّ

مفضل گوید چون ابراهیم این اشعار را فرستاد که گفت این اشعار بدین جزالت فحاشمت زاده و طبع گیت گشت این شعر را
فرز ابن خطاب در غرضی شکرین بر رسول خدا در بوم خندق گفت علی رضی در صحنه و حسین بن علی و زید بن علی بدان مثل
چند با بچه ابراهیم کوچ بر کوچ طی سافت کرده نزدیک با خبر اکین نامی رسید و دیگر خبر مثل بعد از شرح کرد ابراهیم بدین شعر مثل

وَلَيْتَ أَنِّي دَبَّحْتُهُ أَجْعَلُوا
إِنْ قَتَلُونِي لَا تُصِيبُوا زَهْرًا
أَمْرًا لَّاهِلًا لِّلْفَتْلِ خَالِدًا
بَايَرُ دَبَّحْتُ الْقَوْمَ سَعْبًا جَانِدًا
أَدَى الْطَبِيبُ لَوَ أَن صَدَّكَ يَصْنَعُ
قَا نَارُ لِّلْبَطْلِ الْكَبِيِّ الْخَارِدَا

مفضل ابراهیم گفت گویند این ابیات گیت فرمود و خصوص بن جعفر بن کتاب یوم شب جلوه که یکدیگر قبایلی قریب طاعت
بنی تهم از آن زمان است کردند با بچه این هنگام لشکرهای منصور و و پیش در رسیدند و از و سوی صف راست کردند
و جنگ پیوستند نزدیک شد که لشکر منصور و و پیش منصور کرد و ابراهیم با مفضل گفت چیزی بگوئی که مرا از برای جنگ

انگیزش من مفضل این شعر را از عوف بنی قرار و تراست کرد

أَلَا أَيُّهَا النَّاسُ مَرَاهُ بَعْدَ مَا
أَبْكَ كُلَّ خَيْرٍ أَن يَشْبُ بُوَيْزُ
أَخَذْتُ لَيْسَ بِيَأْتِيَا أَلَا أَنْتَ خَالِمْ
وَمَنْ مِّنَ الْقَوْمِ إِذَا أَنْتَ نَائِمٌ

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

و نیز در مرتبه محمد بگوید و بروی بدین مثل حسنه

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

۳۲۱

أَوَّلُ لَيْلٍ بَارِئَةٍ لِقَائِهِ رَدَّوْهُمَا
عَلَى الْخُرَدِ فِي خَوَافِهِمُ الشَّكَاظِمُ
فِيهِمْ وَأَوَّلُهُمْ قَدْ بَلَغُوا الْحُلُمَ
وَقَدْ تَجَنَّبُوا لِمَا تَلْبَسُهُ الْكُلُومُ
وَقَالَتْ أَرَأَيْتُمْ كَيْفَ تَعْلَمُونَ
لَتَعْلَمَنَّ قَوْمِي تَعْدِيلَ الْكُلُومِ

ابوهم گفت این اشار را عادت کن و بگو به فرات که مردم بر ایشان شرم کرده اند و او را بر سر کمر و پشتگاه بر سر تن نگذازم
چنان بر سر رکاب استاد که گمان کردم که قطع علاقه رکاب خواهد کرد و حمله کرد و نکند چون بنیر تنگین احسن کرد
مردی از لشکر مسعود بر روی آورده و در میان ایشان چند طعن سینه بر پشت متصل گفت ای امام این چیست که سبکی
و دشمنی من با سر بر بیوی تو پشت توان لشکری و اینجا هست چشم بوی تو دارد که ترا از پی رسد گناین لشکری بجای نماند
ابوهم گفت ای فضل که با عویض بی تو زاده ای بنم که برین غلظت و بیکند و امیر و داور محرم میکند و بشود و بخای هر که بخواند

الَّتِي حَسَانٌ وَالْيَاثَمُهَا
أَحَادِيثُ غِيْثٍ وَاسْمُهَا
غُلَابَةٌ مِثْلُ سَبِي مَالِيشِ
فَقَالُوا لَيْسَ بِالْجِدِّاءِ غُلَامُهَا
وَأَرْكَبُهَا أَصْلَ بَنِي تَوَيْلَةَ
فَرَدَّ الْكَلْبُ بَنِيهَا مَعْلُوكَةً
يَهْلِكُهَا وَتَهْلِكُ دَامُهَا

مع لطفه ابراهیم چون برتر منده و پلک در دیر زمین و شمال حمد میکند و مرد و مرکب بجای خدمت و لشکر مسعود را منترم
ساخت بخبر نمی شنید و عیسی بن موسی که سپه سالار سپاه مسعود بود از خدای خیریتان شتاب گرفت این وقت
ابوهم بانگ بر سر کرد و دندارد و او را در لایق احدی متفرع مانی کسی از خدای هر بیتان صحن بخند لاجرم لشکر ابوهم
عنان باز کشیدند و طریق هر جهت سپردند لشکر مسعود چنان داشتند که ایشان بخرسب باز شدند پس سر برافشاد
حمله کردند جنگ صعب شد و توتور عرب فروخته گشت و از لشکر ابوهم بیشتر و خوش تیغ و تیر شدند و در غلظت ای
جنگ خدیجی بر پیشانی ابراهیم آمد فقال لعل الله اذ لنا انصر و اذ الله عن هرة آية لو بئس گفت سپاس خداوند را
ما را ده کردیم امری را و خدای تبارک تعالی جز از خواست اکنون مرا از اسب فرود آید پس او را از اسب پیاده
کردیم بدان و غم برای آخرت شتافت و در جز است که چون لشکر مسعود رستند و خبر بدید و بدید چنانچه چشم و تیر کشیدند
و قال قاتل قول صايد فيهم ابراهيم لعل الله اذ لنا انصر و اذ الله عن هرة آية لو بئس گفت سپاس خداوند را
بنی عباس خلافت بازی خواهند کرد هزاره بدان خبر نیست که ازین پیش گفتیم که در آن مجلس که از خبر غمناک بود که ابوهم
از هند بنی اشتم و بنی عباس ایشان همت کردند مسعود نیز در آن مجلس حاضر بود و ایشان همت کردند که بخبر صادق
علیه السلام حاضر شد این را منع کرد و فرمود این مصباح قبای صفر سر برد و مسعود قبای صفر در پشت از آن تیر و ز
دل بر خلافت بست چون دست بود که آنحضرت خبر صدق خبر بدید این هنگام که خبر غمت لشکرش منقوش نهاد و
عجب رفت و گشت خبر صادق ایشان چو شد و سخت مضطرب گشت زمانی دیر بگذشت که سواری از باختری را و کوفه
شد و سر ابراهیم را در پشت نهاد و نزد مسعود آوردند این وقت حسن بن زید بر حسن علیه السلام حاضر بود و سر بر سر هم در ایستاد

در این بین از باختر
فرزانه
مردی عیسی بن موسی
سینه بی شکست

سینه بی شکست

سخت بگریست مسعود گفت که صاحب این سر گشت گفت ای امام و بنی عباس
فَقَالُوا لَيْسَ بِالْجِدِّاءِ غُلَامُهَا وَتَجَنَّبُوا لِمَا تَلْبَسُهُ الْكُلُومُ

جلد پنجم کتاب دوم من مجد است تبارخ

از زنت است گفتی مروئی بزرگ تو از دو بو و مکن با خواست هر مرا نزد او بر ند جان افشا و کبر او را نیز من آوردند
 و من دوست نه شستم نمی خواستم که او طاعت من کند و بسیار کس از شعر او را و در پیش من که در امر گفتند نیز از انجا است
 بکفت بقدا المهدی اذ یبعثنا الیهیم
 فبقی علی القرائین آلوتی
 سلام و الجا بر اعظم الکبیر

ابو الحسن عری که قتل بر او سیم قتل از عری روز نیست و پنجم شهر ذی قعد در سال کحید و چهل و پنجم حج بود و او چهل و هشت
 سال بود و ابو الحسن عری که در سال چهل و پنجم در راه و پنجمه قتل گشت و سر او را در الکرام انجفیری بصره خستاد تا مردم
 بمصر قتل او را بدیند و بهای او مورت فتنه شوند

ذکر موسی بن عبد الله محض بن حسن بن علی بن ابی طالب علیهم السلام
 موسی بن عبد الله کنی بابو حسن بود و بر وانی گفتند او ابو عبد الله است و لقب بود چون و این لقب از او یافت شد و
 سیاه چهره و منور گشت و لون بدیش بسیار بی نزد یک بود و ازین روی گاهی که مادر او را در کودکی نقش میداد و میخواست بگوید
 اِنَّكَ اِنْ تَكُونُ جَوْنًا فَتَنَزَّعًا
 بُوْنًا اَنْ تَكُونُ دَهْمًا وَ تَنَزَّعًا

ابو حسن عری که در موسی مدعی او است شاعر بود گاهی که ابو جعفر و او پیش پدر او عبد الله محض را اخذ داشت و محبوب موسی
 حاضر کرد و فرما داد تا هزار نامه بر وی زدند و قال لَه اَنْتَ لَمْ تَمَّا هَذَا اِنْ اَسْبَحْتَ فَاِنَّ عَيْنَكَ مَبْتَدِئَةٌ
 میدانی این چیست این سخن و حال کی منتهی است از قبل من بر تو ازین پس ترا بجا بر میفرستم تا از برادر است محمد و ابو اسیم
 را آگهی دهی موسی گفت این چگونه تواند شد تو مرا بجا بر میفرستی و عیون و جو بس من میباشند چگونه و ابو اسیم خوشتر
 بر من ظاهر مسا از انوقت مضور مشوری بجا گم حجاز رفتم که مترض موسی نباشد و او را بسوی حجاز روان داشت
 موسی بر او حجاز رفت و بجا که گنجت و در آنجا بود تا برادرش محمد و ابو اسیم مقول شدند و نوبت خلافت مهدی بن محمد بن
 رسید هم در آن حال مهدی بر زیارت شرافت گاهی که مشغول طواف بود موسی بانگ زد که ایضا الایسر المان ده تا تو را موسی
 بن عبد الله محض دلالت کن فقال المهدی لَلَا لَآمَانُ اِنْ دَلَّلْتَنِي عَلَیْهِ مَدَى كُنْتَ تَوَالِمَان و ادم بشیر ط که مرا
 موسی دلالت کنی فقال لَللَّهِ اَكْبَرُ اَنَا مَوْسَى ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ كُنْتُ نَمُوْسِي پسر عبد الله مهدی گفت کیت که در این باشد
 و بصدق سخن تو گواهی دهد گفت اینک حسن بن زید و دیگر موسی بن جعفر علیها السلام و دیگر حسن بن عبد الله بن عباس بن
 علی بن ابی طالب بجا گواهی دادند که راست موسی بگویند پسر عبد الله محض پس موسی خطا مان یافت و بنامان هر دو را ازین
 بگردید هر دو را آمد و بر باطاهر و نغری کرد و در افتاد هر دو بجنبید موسی این بدید و قال یا اَقْبَرُ الْمُؤْتَبَرِ اِنَّهُ
 صَنَّفَ صَوْمٌ لَا تَصْنَعُ فَنَجُوْا این سستی از نصف روز است نه از نصف سستی مسودی در کتاب مروج الذهب از
 مضطرب بن ربیع حدیث میکند که عبد الله بن مصعب بن ثابت بن عبد الله بن زهر بن الوأم نیز دیگر هر دو را ازین که از
 موسی بن عبد الله محض آغاز نکات از در مصابت نمود و گفت موسی مرا بدعوت خویش میخواند تا بر تو خرج کند رشید کس
 فرستاد و موسی را حاضر ساخت حدیث زهر را اعادت کرد زهری روی با موسی کرد و گفت شما هر دو بر طریق خفی ما
 رفتید و ما سلب با کتباید و پستی دولت را خواستاید موسی گفت شما گیسید و چکس با ششید و کدام دولت با شماست که
 پستی از آنجا ابیم رشید را صفا می بینیم کلمات چنان خندان گشت که شنوات خوشترین داری کند چشم با شما در راق

شرح حالات دلاوا امام حسین مجتبیٰ علیہ السلام

کردند با جان بداد و قدر رسید بجای او فراس در عقبه که در کوشش لب بنی خراس میگذشت یکدیگر تمام تفسیر بجای خود میگرد میبود

خالد بن اوفی و هم که در آنجا
 عمار و الرشید و هم که در آنجا

۳۲۳
 ص ۳۲۳

يَا حَايِدَانِي مَسَادِ بِهَمِّكُمْ مَعَنَا
عَدُوَّ الرَّبِّ يُبْشِرُ بِكُمْ كَيْفَ كُنْتُمْ
عَنِ اسْرِ فَاِلَّا اَوَّلَ وَالْاَوَّلُ

وَأَنَّ الرُّسُلَ مِنْ عِنْدِ الْحَقِّ لَمَّا كُنَتْ

[illegible]

ذکر حال ادریس بن عبداللہ محض بن حسن مثنی بن حسن بن علی بن طالب علیہ السلام و زوال ادریس بن عیسیٰ

ادریس بن عبد اللہ کئی بار بعد ائندہ بود و احوال حسن عمری از کتاب طاهر ثناء حدیث میکند کہ چون یکی بن عبد اللہ صاحب دلم کہ شرح حالش مر قوم شد آغاز دعوت فرمود سلیمان بن جبر بر را بوی برادرش ادریس بن عبد اللہ رسول فرستاد و اورا دعوت کند سلیمان عرض کرد کہ اگر ادریس فرمان تو را نپذیرد اجازت میرود کہ او را دست خویش بنیض رسانیم فرمود و ابابند سلیمان بن جبر بر را بدین شد برادر دیگرش موسی چون با یکی گفت سلیمان را با غلظت طبع و تراست نوی بنزدیک

ذکر اولاد محمد نفس زکیه پسر عمده اند محض بن حسن متقی بن حسن بن علی بن ابیطالب علیه السلام

محمد که لقب نبض زد که بود چنانکه هر قوم شد یاد و فرزند دشت نشین سپهران بود دشت تخت عید اند و دم علی د مادر ایشان نام سید از سادات حسنی بود و دم طاهر و داد و د و ح و خ و ف و ج و ن و گ و ب و ز و ی و ا و و هم و مادر او ام ولد بود و هم حسن ادا و نیز نام و د و د است ششم کجی نام دشت نادر و خزن و ج و ن بود دشت نادر دوم و ز و پ و ی و ا و هم نام

جلد ہفتم کتاب دوم من مجلدات نسخہ آوارینخ

۲۳۴

[illegible]

اولاد عبد بنده شتر

و کردار و عبادت و شریعت و نفس و جثه بن عبد الله شخص بن حسن بن شی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
عبادت و شریعت و نفس و جثه بن عبد الله شخص بن حسن بن شی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
و جثه بن و اسیری بود بنام محمد و او را محمد کابلی می نامیدند و با و دشنام و دل بود ابو حسن عمری ابن و بنار حدیث کرده
که محمد در کابل متولد شد بعد از قتل پدرش از انجا کوچ داد و ابو جعفر بخاری گوید که ای که شریعت بنام پدر میگرد
جاریه حامل و کودکی با و بود بعد از قتل شریعت جاریه حمل کرد و او را محمد نامیدند و ابو جعفر حضور در حدیث
ابو جعفر بن عمر سندی میگوید بخوارزمی در مکتوب کرد و هم ابو جعفر صادق علیه السلام روایت میکند أَنَّهُ قَالَ كُنْتُ
مَلِكًا لِّلنَّبِّ يَكْتُبُ لِي جُلَّالَ إِلَهِ دَعَا إِلَهُامِ سَفَرًا يَكُونُ نَابِتٌ يَشُو ذُرَّاءُ وَ نَسَبٌ يَكُونُ مَدَى مَدَى و
حال انکه انیان باشند و حدیث را ابو بطنان یکی بن حسن بن عقیقی تبروایت کرده اند و انند علم انکه محمد کابلی

شرح حالات ولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۳۵

پسر عبدالله اشترجبار و فرزند آرد و زن دختر بود و نذول برهم دویم فاطمه و مادرش ابی اسلم میرانده سیم
 ام طوم مادر و محمد ابی چهارم زینب پنجم و ششم امام هفتم ام سلمه مادر و ازل که است ستم زینب و ششم
 سیم بنت ابی اسلم اول ظاهر و دوم کلثوم ام یک و اوست دوم علی سیم احمد چهارم بر اسم سیم حسن ابو
 احسن عمری گوید مادر و نیز بر پیر بود ابو خضر بخاری گوید مادر سیم ام ولد و مادر و نیز از سیم فاطمه بنتی گوید
 فاطمه بجباله کنج کین از سادات حسنی در آید و از دیگر دختر سیم خبری پرسید و از سیم ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بود
 برده است ابو حسن عمری کنی ابو خضر گوید مادر از اهل حسنی حسن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 گوید مادر و اولاد علی کس شناسم و الله اعلم اما احمد بلا عقب بود اما بر اسم ابو حسن عمری گوید در مصر سنان جوی
 فرزندان و با سیم حسن بن محمد کابا اعور بود و در سناری یکی از پنجای بی اسم میرفت عمری گوید و را در قصه
 و کجه در سال دویست و پنجاه و یکم هجری قمری فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 منقرضه فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و نیز از سیم ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 کلثوم نام دشت و ابو یاسمیل بن محمد کجغری ثوی گوید سیم کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری
 بن محمد کجغری کابا بن است پس این سیم و او را از سیم ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 بن از سیم ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 سیم عبدالله چهارم قاسم پنجم محمد فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و برده است ابو کوفه فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 آورده است علی کفی بود ابو تراب معروف با بن بنت افغانی و دختری آورده است فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 بر افغان اسم اسود همسری بصری در آید و او را در فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 علی بن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و دختری آورده است فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 محمد بن حسن بن محمد الکلبی و هم از این سیم است عبدالله بن حسن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 احمد بن محمد بن عبدالله بن حسن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و بلا عقب بود ابو حسن عمری گوید کابا کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری کجغری
 شیخ شرف نایب در فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 بخاری و کوفه ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و او حافظ قرآن بود و نیز از سیم حسن بن عبدالله بن حسن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 ابو اسلم در کرکان فرزند می آورد و بنام حسین کنی ابو اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 و او کاذب بود و هم از این سیم است عبدالله بن احمد بن حسن ابی اسلم فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی
 آورده است فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی فاطمه بنتی

شرح حالات ولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

ابراهیم قلیل باختری بن عبد الله محض بن حسن ثنی بن علی بن ابی طالب علیه السلام کنی بود ابو محمد و او فرزند
 آورد نام او قتی بود اما برادرش ابراهیم بن احمد چهار پسر آورد و اول عبد الله دوم محمد بن عیسی بن علی بن جبارم و این برادر
 دیگر احمد بن احمد کنی بود باو کسین معروف بود باخوین و در مصر و خراسان و ایران و اما برادر دیگر شمس الدین بن
 احمد سه پسر آورد و اول محمد دوم یحیی و دیگر جعفر اما برادر دیگر شمس محمد لاکبر بن احمد که کنی بود باو عطله پانزده تن و اولاد
 آورد و پشتر پسران بود غیاث حسن عثری که دیگر از اولاد و اما بنو قتی که چهار صد و چهل و سه سال هجرت سوی سیکند
 کبر از غنیه ام مکن و بعضی از شجرات و او دین ابی یحیی احمد بن محمد وید و شد و الله علم چنده فرزندان احمد بن ابراهیم
 ازرق بود و اما او و امیر پسر ابراهیم ازرق ده تن فرزندان و چهار و شری میوند و دوم کلثوم سه دیگر فاطمه حبیب
 انم البرکات و شش تن پسران بودند اول ابراهیم دوم عبید الله بن محمد بن جبارم سلیمان بن محمد حسن ششم محمد اما علی ده
 حسب وفات کرد و از برای او فرزندان بودند لکن منقرض شد و اما حسن و ازیز و دیگر که محبوبا و وفات یافت و از
 اولاد او است محمد و دیگر حسن و دیگر داود و نسب بدو میرسانند بنی عبد الله بن حسن بن داود میرانما محمد کنی بود باو پسران
 پشتر فرزندان او و بنحایت و وساحت معروف بودند از محمد بن موسی و محمد بن سلیمان بن محمد بن داود میر معروفند

ذکر اولاد محمد حجازی بن عبد الله بن حسن بن ابراهیم قلیل باختری بن عبد الله محض بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
 اولاد محمد حجازی

محمد حجازی برادر ابراهیم ازرق است و او معروف بود باغرابی بازده فرزندان و در سن دهم و اولاد او
 دو تن و بن سیم رقیه دهم تن پسران بودند اول محمد کنی بود باو سوید و دم و ادریس بن احمد جبارم عیسی بن محمد سلیمان بن
 حسن بن محمد بن علی بن ابراهیم اما او سوید هم بلاعت بود و ادریس منقرض شد اما محمد رقیه منع میرست و او را فرزندان
 عیسی بن سیم منقرض شد اما سلیمان دهم تن و رقیه آورد و منقرض شد اما حسن ابو الغنم که بدو بلاعت بود و جزا و گفته اند
 فرزند او و اما علی منقرض شد اما ابراهیم صاحب فرزندان بود و از فرزندان او است محمد ضریر بن احمد صاحب ششم تن
 محمد الاخرم بن احمد بن ابراهیم بن محمد حجازی و احمد بن ابراهیم را گفته اند پسر دیگر بود که فاسم نام داشت و اولاد ابراهیم
 قلیل باختری در خراسان و ماوراءالنهر و غریز و کوفه و خراسان بودند و همچنان فرزندان ابراهیم ازرق و محمد حجازی و ان
 شدند و دیگر گفته اند عبد الله بن حسن بن ابراهیم قلیل باختری را فرزند دیگر بود که علی نام داشت و دهم تن و منقرض شد و چنانکه
 ابو نصر بخاری که بدو منسوب است عبد الله بن حسن بن ابراهیم قلیل باختری از جهت علی بن عبد الله درست نباشد و احمد بن
 عیسی در کتاب انساب خود آورده که عبد الله بن حسن در وصال بای خود فرمود که مرا عیسی است اما از خود ابراهیم را غیر ایشان نام بردند

ذکر اولاد موسی بکون پسر عبد الله محض بن حسن ثنی بن علی بن ابی طالب علیه السلام
 اولاد موسی بکون

موسی بکون برادر محمد نفس زکیه و ابراهیم قلیل باختری است و فرزندان او را ریاست و عدت بود و از دین فرزندان آورد
 زتن دختران از آنکه هشت تن نامبر دارند و اول زینب دوم ام کلثوم سیم فاطمه چهارم رقیه پنجم حدیجه
 ششم ام کلثوم و او را سه پسر بود اول محمد دوم عبد الله سه دیگر ابراهیم و ماوراء الله و ابراهیم ام سلمه دختر محمد بن طلحه بن
 عبد الرحمن بن ابی بکر بن ابی منافذ بود و کان میرود که مادر محمد و بعضی از دختران مانند زینب بنواود و زینب کجابه کنخ
 محمد بن جعفر بن ابراهیم باختری در آمد و چهار پسر آورد و یکی عیسی دوم ابراهیم سیم و او چهارم موسی اما ریشه او را معنی

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ تهرانی

۳۴۲ غارت ایشان در پنج روز و وقتی در ایام متوکل عباسی ایشان طریق که بیرون آمد و در آن کبر و دارا خود ستاد و کبر کرد و نیز متوکل از دروغ فریب داد و در آخر من برای متوکل شد مدت جسم او بدو را کشید و او در حبس خانه

و از آن شکر گفت و متوکل را عیب داشتند و کلاه بر او نهادند
 طریبا القواد و عاد و آخراته
 و قدی له من زینب و ما الله بکرم
 بید و کجاست از او و و و و و
 قد نالینک کف لاح فلنطق
 فالثا و ما استلک علی وجهه
 و انما ما نتحت به انجنا

و سبب خلاص او از من اینست که بود همانا بر ایام من که در آن متوکل این قطعه را سپید از منتهای متوکل سپاس گفت و فرمود که بر متوکل تعقیب کن چون متوکل این اشارت را صفا نمود و گفت که من این شکر است ابراهیم بن ابد بر گفت محمد بن صالح بن موسی ایچون و بر دست گرفت که محمد ازین پس خروج کند متوکل او را با ساخت کن و دیگر باز و محمد حجت حجاز دست نیافت و در بغداد و بجان جاد و بدان شتافت و سبب حیات و شفاعت ابراهیم المدبر در حق محمد جانشین که شیخ سعید ناج الدین بن محمد بن محمد بن صالح میرساند که فرمود وقتی بر جغایان حجاز بیرون شدم وقت ال ادم و ایشان را مغلوب نمود و بر سر من بر ایام بودم که چگونه حجاب من بخند غنایم شغوب شد ناگاه زنی در میان هجوم نزدیک من آمد و گفت در این لشکر کسیت که شمر پیش را چه میکی گفت و استام که مردی از اول رسول خدا در این لشکر است و مرا با او حاجتی است گفتم آنک حاضرم بگوی تا چه خواهی گفت اینجا الشرف من و دهر ابراهیم بن مدبرم و در اینجا مال فراوان دارم از شر و حریر و شبای میروم و در این هجوم از خواهر شاه و با من بیست و خوراسو کند میدم کجاست رسول خدا می داردت فاطمه زهرا که این اموال از طریق حلال از من ما خود اری و کن زاری می هجوم من نزدیک نبود و از این افزون آنچه اموال خواهی بردست من است که اینجا حجاز بودم کرم و تسلیم دارم چون بکلمات در اینند من نایک بر صاحب خویش زدم که دست از زینب غارت باز گیرید و اینجا خود داشتید نیز و نایک من حاضر بازید چون حاجت کردید که شمر را با من بخشدیم و از اموال دیگر جغایان چشم پوشیدم از قبل و کسری از آن اموال بر کسرم و در قریب بوقت که در سر من برای محبوب من بودم بشی زنمان بان نزد من آمد و گفت زنی چند اجارت مبطین را بر تو در اینند یا خود میدم که از خویشاوندان من کسی خود را بدو رجعت کردم تا در آنند و از اشیای بسیار از ناکول و غیره ماکول بخود حمل و بشد اظهار محبت و وفاداری کرد و نزد من از عطا او و ندانم من برش و مدارا باشد در میان ایشان نیز زیادیم که از دیگران محبت افزون بود که شمر است گفت مرا ندانی که شمر ندانم گفت من شمر را بر ایام ابن مدبرم همانا فراموشش کرده ام نعمت ترا و شکر احسان ترا بردست خویش فرض دانسته ام نگاه و واع گفت و برت و چند که در زندان بودم از رعایت من است باز ندانست و او بد خویش را بکاشت تا سبب نکات من گشت و هم شیخ سعید ناج الدین بگویدم درم عراق خزان را بر ایام المدبر را با محمد بن صالح در این نزد و در دهن همت داشته گاهی که محمد از من در آنی محبت کس نیز یک ابراهیم فرستاد و حشر او را خواستاری نمود و قتال این را صفا میداد

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

احمد بن یزید و دیگر احمد و محمد و عبد الله و عقاب بی یوسف بن یزید و دیگر سعید بن علی بن داود و اسحاق ۳۴۵
و داود بن محمد و یحیی سهرامی علی بن علی بن سعد بن محمد فرزندان داود بن سلیمان و سلیمان بن سعد بن موسی اکوئند

ذکر اولاد احمد بن عبد اللہ بن موسیٰ الحون

احمد بن عبدالله لقب بود مستورا بهر آنکه در روز جنگ نوار در دست میگرد و عقیاب و را احمد بن بنیامیدند
او را سید پسر بود یکی محمد و آن دیگر داود و ستم صلاح نداشت اما محمد سید داشت بنام سحی لقب بر لوح بن محمد بن
محمد مستورا و را علایمان او در فرخ منقول ساختند و عقیاب و معروف شدند به بی اسلح و هم را عقیاب اداست
علی بن احمد بن یکی بن محمد بن احمد مستورا و دیگر عبدالله و موسی پسران حسین بن احمد بن یکی و دیگر حفص بن محمد بن احمد
لقب پیش و عقیاب و را یکی کشیش گفتند و پشتر در ارض مین و نواحی آن میرسنند و از این جمله است
جماعت مثنی و هو علی بن محمد بن احمد مستورا و او منسوب است بهمن که نمری را در اید است و او را معروفند بهمنش بنام
پایا زاموق گفته اند و بسیارند در حجاز و عراق و هم از ایشان است بنو مطرفی و مسلم بن اسحق بن حسن بن علی النعمانی
از بنی مطرفی است و این مسلم را بن سلیمة و مطرفی نیز گویند و از این جمله است علی بن ادریس بن عبد الله بن محمد
بن علی النعمانی و مادر او ام ولد است و دریم نام داشت عمری گوید او را انصری جابری منقول ساخت و او چهار بر مختلف
گذاشت و هم از جماعت عقیان است موسی بن قاسم بن عبد الله بن محمد بن علی النعمانی فاؤن و اذات حسنی بود و سیافازین
در سال چهار صد و سی و یک سال نمود و از وی دو پسر و دیگر خراجی ماند و هم از جماعت عقیان است و است که شاعر خلق گوید
لیدر دة ذکوان بنزاهیه
نگاه سازد الا فایق و ذکر محمد

[illegible]

اولاد احمد بن عبد الله

۲۵۵

میں نے اپنے

والجواب

محمد صالح المنجد

الحمد لله

مفتی محمد رفیع

وہابیوں کی سیدھی

سید محمد

دولہ و سوتوں

و اما در این باره

علاء الدین محمد بن ابی بکر

پورس مکرری ہفت روزہ

5/2

رسالة

کرمی باغیچہ

وہابیہ کو کھینچ کر

وہو

پروپوزیشن

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ تواریخ

ع ۳۴ کتابت آمد است وقتی مغری کرد و از وی خبری باز نیامد و از اشعار فضل است قصیده مشهوره که سید کجی بخیر را در کربکند

أَفَلَيْتَ فِي غَلَاظِلٍ وَحَصُودٍ
لَدُنِّي كَتَانٍ بِمِخْمُودٍ
بَاتَنِي أَنْتُ مِنْ خُضَايَةِ أَفْلَدٍ
السَّهْفُ الصَّهْفُ التَّالُفُ
فَأَنْتَ لَأَبْلُ إِنَّا لَنُتَمِيزُ الضَّحَى
بِأَذْنِ الْوَيْحِ إِنِّ بَدَا الْبُذُورُ
أَنَا نَزَعْتُمْ هُمْ أَشْرُ الْخَلْقِ
فَمَا لَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ
فَلَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ
فَمَا لَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ
فَلَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ
فَمَا لَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ
فَلَكُمُوتَ بَرَأَسِلِكُ الْلَمْعِ

نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی
نسخه خطی من عجب سیدی

و کرا و لاد و دین احمد بن محمد بن عبد الله بن موسی الجون

و از فرزندان داود است بنی حمزه بن عبد الله بن ادریس بن داود بن احمد بن سوره ایشان در بادیار ازاضی بخار نشین دارند
عبد الله بن ادریس را برادران بسیار است از غلات ایشان بنی کوی و جو حسن بن ادریس بن داود و از ایشان بنی
منزف یعنی بن حسن بن داود بن احمد بن سوره و از اولاد ایشان عددی کثیر در ریخ و نواحی آن جای دارند و از فرزندان
علی بن حسن است اول محمد دوم حسن سیم ابراهیم چهارم کجی پنجم خضر و از برادران او است علی دیگر موسی دیگر و کرا و لاد
و دیگر محمد و دیگر احمد و دیگر سلیمان و دیگر دهریس و از بنی دهریس است کجی بن داود بن حسن بن داود بن احمد بن سوره
و از ایشان است امیر ابو محمد فاسم بن جعفر بن داود بن حسن بن داود بن احمد بن سوره و برادر ایشان ابو جعفر احمد بن جعفر اما صالح
بن احمد بن سوره بن عبد الله بن موسی الجون از اولاد او است حسن بن احمد بن موسی صالح و دیگر عبد الله بن میمون بن
صالح بن موسی بن صالح بن احمد بن سوره ابو الحسن عسری که در ازا و لاد احمد در ازانی موصل شیخی حجازی بود که او را
حسن بن میمون الاحمدی مینامیدند و فرزندان او در موصل میرفتند و بعضی از اولادش در ارض صبح جای داشتند و شکله
بنی احمد بن سوره بن عبد الله بن موسی الجون که مرقوم افشاد

اولاد داود بن احمد

و کرا و لاد موسی بن عبد الله بن الجون بن عبد الله محض بن حسن ثنی بن علی بن ابی طالب

اولاد موسی بن عبد الله

موسی مکتی بود باو عمر و ادب موسی ثانی مینامیدند مردی بزرگ از روایات حدیث است ابو نصر بخاری که اوید در سوره مدینه
وفات یافت و ابو جعفر بن میثم الحنفی ثانی که اوید در سال دولت و پنجاه و شش هجری متوکل گشت مسعودی در مروج
الذهب رقم میکند که در ایام خلافت معتز بن عبد الله صاحب موسی و پسرش ادریس را ما خود داشته از مدینه بخراسان کوچ
سدا و چغنیق ایشان را از راهی زباله کار از راهی عراق است و ساینده جماعت بنی فزاده و خزان ایشان همدست شدند
که موسی را از سعید با رستنا نند سعید موسی را مترت ستم خوانید و بکشت بنی فزاده و پسرش ادریس بن موسی را
از دست سعید صاحب خلاص دادند اما موسی ثانی را نه دختر و نه پسر بود اما دختران اول ام محمد دوم زینب سیم فاطمه
چهارم ام موسی پنجم میثم ششم ام عبد الله هفتم امه ستم ملکه تخم و طه اما بخاری که اوید در کربکند که مریم مینامیدند
اما سیران اول علیی دوم ابراهیم سیم حسین الا که چهارم سلیمان پنجم کجی ششم عبد الله هفتم احمد هشتم حمزه نهم ادریس دهم
یوسف یازدهم محمد الا صفرو دوازدهم کجی سیزدهم صالح چهاردهم حسین الا صفرا پانزدهم حسن شانزدهم علی هجدهم داود و سیزدهم
محمد الا که را عیسی پیری آورد که مادرش حمیده نام داشت و او را عجب بنود اما ابراهیم در حبس مهندی عباسی وفات

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ التواریخ

۳۴۸

نسخه های مختلف

وَأَنَّ أَرَدْتَ جَمَادًا أَذْكَ بِكَ
فَوَيْلٌ لِّكَ بَيْنَكَ اللَّهُ مِنْ دَلِيلٍ
وَمَا لِحَاطَةِ مَخْصِيَةٍ وَخَنَا
لَوْ أَذْكَوْا لِحَاطَةِ مَخْصِيَةٍ
وَأَنَّ أَرَدْتَ جَمَادًا أَذْكَ بِكَ
فَوَيْلٌ لِّكَ بَيْنَكَ اللَّهُ مِنْ دَلِيلٍ

چون ابو الحسن بن مقبید را در تخریص ملک غیر زینب قتل اولاد حسن بن علی علیهما السلام گفت و خواب چنان دید که فاطمه دختر رسول خدا الطواف خانه خدا مشغول است پیش شد و سلام داد و بخت روی کرد و او پاسخ نداد ابو الحسن از در ذلت و شرمعت بیرون شد و از گناه خود پرسش نمود فاطمه علیها السلام در پاسخ او این تعارض را فرمود

حَاشَانِي فَاطِمَةُ كَلِمَةٍ
وَأَيُّهَا الْأَنَامُ فِي عَذْرَاهَا
فَبِئْسَ إِلَهٌ مَن جَعَلَهُ
أَعْنَ سَامِينَ وَلَدَى وَلَدٍ
فَاكْرَمَ لِعَبْنِ الْمُصْطَفَى أَحْمَدَ
فَكُلُّ مَنَاكَ مِنْهُمْ عَدَا
مِنْ خِصَّةٍ تَعْرِضُ أَوْ مَخِصَّةٍ
وَقِيلَ مَا لَكُمْ أَسَاءَ نَبِيًّا
إِيْمَانِيَا مَن مِّثْلَاجِنَا
يَجْعَلُ كُلَّ النَّسَبِ عَلَانَا
وَلَا نَهْنُ مِنْ كَالِهِ أَعْبَا
نَلْقَى فِيهِ فِي الْحَمْرِ مِثْلَانَا

از حضرت زینب بنت جحش
سبب مرگش

ابو الحسن با دِهشتی و رعدی تمام از خواب بیدار گشته شد و بدن خویش را از این جراحت که از بنی حرام شده بود باک برداشته و بدو هیچ مرضی در خود نیافت پس اشعار فاطمه علیها السلام را بنویشت از بزرگواری و این شعر را از زینب بنت معنرت بخت

عَنْدَ الْإِسْلَامِ الْهَدْيُ
وَوَيْلَهُ فَبِئْسَ مَا مَخِ
وَاللَّهُ لَوْ قَطَعَنِي أَحَدٌ
لَمْ أَرَمَا بَقَعَالَهُ سَيِّئًا
فَضَحَّ عَنْ ذَنْبِ حَيٍّ جِنَا
مَقَالَهُ تَوَضَّعَ فِي الْعَنَا
مِثْلَهُ دَسْفِ الْغَى الْوَلَانَا
بَلَّ إِلَهٌ فِي الْفَعْلِ قَدَاخَنَا

سبب مرگش

و این قصه مشهور است چه نیکو سعید ناج الدین محمد بن قاسم بن مخمخ حسن و دیگر استخ علاء فخر الدین محمد بن شیخ زین الدین حسین بن جدید الالاسدی را دو بنی ایشوخ حدیث میکنند که از ابو الحسن نه زینب بن جحش بن صفوان و در بیان ابو الحسن بن خنصر است با وادی از کتاب در تنظیم نرفته کرده و دیگر از بنی داود بن موسی است حسین بن ابی السبل ابن الحسن بن داود و دیگر از این سلسله اندر زلفه و این از ابو زینب که گویند و از ایشانست رضی معروف با بن زینبی و او در عراق بنی زینبست و او را دوسر بود یکی احمد و دیگری فضل بود و برادر وی از خود بزرگتر دشت که او را در غفلت و خطا بست دستی قوی بود و نیز صاحب له بود و هم از ایشانست احمد بن عیین در عراق مردی با مسکانت قدر بود دوسری آورد که سلیمان نام داشت و بختی از وی نامند و هم از ایشانست یحیی بن محمد بن داود دوسر بن موسی هاشمی و او صاحب له بود و از فرزندان اوست محمد بن یحیی بن محمد بن داود و یحییان محمد بن یحیی الهیری بود و بنامش و نیز گفته اند که محمد بن یحیی را پسری دیگر بود که حکمی دوست نام داشت و او جد شیخ محمد بن علی ابن عبد القادر الکبیری لیساز الاشب صاحب الخطوات است استخ سعید ناج الدین محمد بن مخمخ حسنی نام یکدیگر شیخ عبد القادر و عیاد را این نامست بنو داود و او یکبار و او را دوا و این فرادر را خود بنیستند و از عقاب او جاعمی که این سخن گفته اند سخن باطل است

محمد الاکبر را حرائی نیکفرد به مردی شجاع و دلاور بود و تا بر نیامیدند چه در بام خنجر در بر نه خروج نمود و اولاد او را هر چه
 میامیدند او را به پیر بود اول قاسم و دوم علی بن محمد بن حسین حصارم سبب الله بن محمد بن حسین و از فرزندان قاسم بن محمد
 بن موسی السانی علی است که طلق بود و یکم از فرزندان و ست محمد بن حسن بن کتم و هم از ست موسی بن احمد بن کتم
 و این موسی طلق بود یکم دره و از دولدی معلوم نیست و از بنی قاسم است محمد بن قاسم بن احمد بن قاسم و دیگر خلیفه
 ابن حیدر بن احمد بن قاسم و دیگر محمد بن کجی بن محمد بن قاسم و جزایان تا علی بن محمد الاکبر از فرزندان و ست احمد که
 طلق بود بخون و دیگر عثمان الا سود که مکتبی بابو الحسن تری کوید کار داشت پدر عثمان فرزندی او را بنویس تا از شراف
 نمود و عثمان را سپید رفت و او در ارض صحن نشین ساخت و هم از فرزندان علی بن محمد الاکبر بن موسی السانی است علی بن
 احمد بن علی بن محمد الاکبر و ابا باب الطبع میامیدند و قبیله داشت و هم از بن سلسله است علی بن صالح بن اسمعیل بن
 محمد بن علی و هم از بنان است عبد الله بن سلیمان بن علی

اولاد حسین بن محمد
 الاکبر

ذکر اولاد حسین بن محمد الاکبر بن موسی السانی

حسین بن محمد را در مکه و منبع ریاست امارت بود و او را سه فرزند نامیدند نخستین علی و دوم محمد الاکبر مکتبی بابو جعفر سه و دیگر محمد
 الاصفی مکتبی بابو باشم اما علی امیری بزرگ بود و از فرزندان و ست کجی بن ابی الحسن بن علی بن حسین بن محمد الاکبر
 ابو الحسن عمری کوید اینجا است اهل بیت ریاست امارت بود و از جانشان که در خراسان کجی در رتشد و امارت پسر
 خود را مقتول ساخت و هم از بنان است کجی بن علی بن حسین و دیگر سبب الله بن علی بن حسین اما ابو جعفر محمد الاکبر و
 پسر او و یکی عیسی و از حال وی چیزی باقی نمانده و دوم جعفر ناما جعفر در مکه مشغول نقاشی داشت پسر وی و در ده و هجده
 نام بود و گوشت داشت کجی ابو الفتح و اندک بزرگوار و شجاعت قلب بحدت در رقت و بن وضاحت
 مکانی نام داشت و شعر میگویند که گفت گویند وقتی خواهرش از برای بیع کند میبوی از او هم سوگو کرد و فرستاد
 ابو الفتح آن در هم را بدست کرد و با بخت با هم و سبایه یکبار افشار داد و چنانکه نقش در هم بر فاست دان در هم
 طلسم گشت آنگاه که در هم را با اندر هم نزد خواهر فرستاد و پیاد کرد که اندر هم مغشوش زلف است چون را هم
 طلسم کند مرا نزد خواهر بر بردند و قصه کفشد خواهرش دست فراموش کرد و قصه از کندم نام خود داشت و اصباح خود بخوان
 فشار داد که در حق گشت آنگاه نزد برادر فرستاد و گفت این کندم مغشوش و مغشوش با آنرا را هم طلسم نیز و افشار
 ابو الفتح این شعر است که گوید

نشد منجمی بچند
 شدن کار است
 از قدیمم کار خود

وَصَلَّيْتُ الْمُحَمَّدَ وَصَلَّيْتُ هَوَاكَ
 وَحَكَمْتُ لِي الرَّسُولُ إِلَيْكَ غَضَبُ
 وَجَعَلَنِي الرَّسُولُ مِثْلَ جَبَاكَ
 يَا كَلْبِي اللَّهُ شَرُّ مَا هُوَ حَاكُ

همانا ابو الفتح و سال چهار صد و یکم هجری سفر تمام کرد و مردم بخوابش دعوت نمود و طلق شد بر اثر بانه و ابوالقاسم
 حسن بن علی المغربي تشریف زارت و یافت از خجاست بنی الجراح از خجاست و بخت گرفت و از خدو تو نوات کعبه را از خجاست
 او سخن شمر تا بخیر نکرد که او را با مرض در مکه کوچ و او را بنوقت آنجا که بانه الاسماعیلی که یکی از سادات فاطمی است بر
 مصر و مغرب غلبه داشت میان بنی الجراح آمد و از بنان را با عیسی و طلق و طلق بنو طلق و بر ابو الفتح بر شوراست تا او را
 مقهور و محمد دل ساختند بنوقت ابوالقاسم مغربی در سال چهار صد و دوم هجری در شهر ریح استرازا ابو الفتح بر بخت

بنی طلق
 از خجاست
 و بنی طلق
 و بنی طلق

شرح حال ابی ولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

و ابوالفتح چهار ماهه از چار به ایام که باقی مانده پناه میبرد و در عصبان بخوابست و این کناره را تخریب ابوالقاسم مغربی
 حالت داد ایام که باقی مانده پناه میبرد و در عصبان بخوابست و این کناره را تخریب ابوالقاسم مغربی
 سال چهار صد و سی در گذشت سید علی که از قتل بدی و اسارت در اقصیه مدتی گذشت این شهر را آن حمله است

یا جاد لک الوالدین حفصه
 ایت الله ذی القدر و ذی القدر

هانا ابوالفتح فرزندی آورد که شکر نامه داشت و مکنی بود با بوعبدالقدوس طب بود بواج المعالی و بعد از پدر که حکومت
 داشت و امیری طویل جواد بود در چتر است که در زمان او مردی از عرب با وی سی دشت که مانند آنرا کنی یادداشت
 و مکنی یاد کرد و بود که آنرا نفوذ داشت و ابی سب عتیق و سب غلام و سب کثیر هزار دینار و سرخ و سب هزار
 درهم و بعضی اشیاء و دیگر چون پنجره بواج المعالی شکر آوردند غلام خویش را طلب کرده و نامت را نوال ابوالقاسم داد
 و او را با چند تن دیگر از خدمت خویش روان داشت تا آن سب را از عرب بدی بخزند و حاضر در کاخ سازند ایشان
 پرورند و طلی مسافت کرده و ساکنی بر عرب بدی در آمدند بدوی حاضر شادمانه و چمن کشاده بسیار از فرود آورد
 و بر نالی گردن ایشان آن شب پاس و ند و غنچه و ند چون یاد شد و روز پانزدهم صورت کار را بدی مکتوف و استند
 و جامی سب را عرض احوال دادند بدی گفت چرا دوش مرا آگهی ندادید و خبر خود پست و سرودم و قیام سب حاضر
 کرد و گفتند این چیست گفت می پریشیده و اهل مپ من از بن ترل کجای گیر کوچ داد و من برای انجام امری یک
 نده بجای ماندم و دوش که شما نگهان بومند آمدید از خوش خودی خبری در سر می من بود و لاجرم سب کشتم و خوردن
 ما حاتم نام تاج المعالی چون این بشنید گفت من از برای حج و حسن بیجا شدم و این نوال را تاج المعالی بخانه سیاهی کشتم
 فرمود و دیگر بآن خود بخند و دست فراز و این بگفت و او را یاد بدی که از دست باز شافت چون امیر تاج المعالی که
 خبر حاجت غلام را شنید شادمانه از سر می پرسون شافت تا سب را بخار و کند چون غلام را دید و کرد و پرسش فرمود
 صورت حال را عرض رسانید و صیافت بدی آشتن سب را شرح داد و فرمود چه شد آن نوال که با خود حمل ادی عرض کرد که با
 بدی که آشتن و طریق هر جهت برداشتم امیر تاج المعالی فرمود که با خدا می اگر جز این کردی سرت را از تن دور
 کردم و امیر تاج المعالی شکر را جز دشری نبود و اوتاج ملک نامه دشت عمری که بد محمد بن سعدان که از ارم میامیدند
 و ند و ابوالفتح بود و یکو بد و در تاج ملک و حشر مردی صیغری بود و او را سعدان در بلد و جری جاریه بد که با وی سیری بود
 و بد و را دخی شناسخت او را گرفت و تربت کرد و مودب ساخت و بجعفر عسکری خود نگاه و بدی سیری پرسد و گفت او را
 نیز بدی شکر حل میکن که سپر اوست و خود را پس و رنی چند سفر که خود را از انوی بدی رنی آن که کو در ابریک و سامان کرد و
 بهی که کسبل داشت چون او را نزد امیر شکر آوردند این سعدان طعنه بین حاضر بود و گفت ایها الامیر من در جری
 کثیر که را شما را دیدم این کودک را دشت و گفت امیر امیر است من از دی که مگر و سپردم و ند آشتن من بصدق می گوید
 یا دروغ نیزند امیر تاج المعالی شکر گفت انهما اند و مکنند با خدا می شناسم او را و این سعدان و در میری را جزای خبر داد
 نگاه و زمان سادات علوی بر آن کودک نظر و کردند و از این سعدان عادت آن حدیث میکنند و آن کودک را بر امیر شکر
 بستند و سخن بسیار شد و امیر شکر این بشنید این سعدان را گفت که از این پس تو را از این ملا و بدی را کتم سرت را از تن دور
 خواهم کرد این سعدان که من لغت دشت آن کودک را که جعفر نام کرده بود بدشت و میان جمعی از غنچه و کربن از غنچه

و این را از سر بخند
 و این را از سر بخند

جایی که چشم در می اند
 مکانی از حدیث
 منصور و منشی است
 و غنچه را در حدیث
 و یک سبک است

تغییر بنام محمد بن حسین
کوفه فتح شد و نام محمد بن حسین
در اجداد جلال بن ابی طالب
نقش است و بنام محمد بن حسین
اوران شده

۳۵۲ و ساکنین آل ابوطالب آورد و گفت اینک پسر ابو عبد الله شکر است که پدرش بموی مادر بنرسد جاعی عظیم بر وی گرد آورد
و بعضی از نمایان بجز اعضبا نمود و دشت و مالی فرو فرام کرد و کوچ بر کوچ تا کلیرا برانند و بقیع الترف ابو است این
اخی ابصری المعروف ابن بنت لاریق گفت این چه فتنه است که این معادن بر کجسته و جنگی برینا و سب جعفر
و مردم را پاک یابند تا از کثرت او را برانند و دست ندان معادن و جعفر بنسب از نقیب غایب شدند
و خبری از ایشان ظاهر نکشت در حال از ابو لهوش کس بجای نماند بخت متغیر شد
ذکر اولاد محمد بن حسین بن محمد الاکبر

محمد بن حسین کنی بود با ابو با ششم و بعد از پدر در مین امارت داشت و او را پسری بود بنام عبد الله و سنیر عبد الله را
پسری بود که محمد نام داشت و کنی بود با ابو با ششم و امارت مکه خاص او بود و او را پسری بود که جعفر نام داشت و کنی بود با ابو
عبد الله و بعد از پدر امارت مکه یافت و او را پسری بود بنام محمد و لقب بجبر العالی و کنی با ابو فضل و در حجاز امارت
داشت و او را پسری بود که سمیله نام داشت کنی با ابو نجاد و لقب بنسب العالی و او را پسری بود که قاسم نام داشت
و کنی بود با ابو با ششم و بعضی گویند قاسم بود و سمیله بود با نجاد قاسم در مکه امیری بزرگ و شجاع بود و جهان زو و مند بود
که کاهی بر مردی که خشم میکرد و دست سر او را زدن بر میکند و قتل میفراود و دیگر کس بر نمی یافت که حمل کند و پسر
اوست امیر فلیقه و او امیر حرین بنز بنعین بود که مدینه در تحت فرمان او میرفت و او را جبار پسر بود اول شکر دویم ملک
بنام با ششم جبار بن علی اما شکر بن فلیقه در حجاز امارت داشت و فرزندان او در وادی حنظل نزدیک مکه میزیستند
اما با ششم بن فلیقه طعنت بود لجمه الدین و امارت است در حجاز و فرزند می داشت بنام قاسم و او امیر الحرین بود و
اولادش در حجاز قاصت داشتند اما قاصی بن فلیقه او نیز امیر مکه بود و او سه پسر داشت اول برکه دویم و او سیم کثر
اما برکه امارت مکه داشت و اولادش در حجاز بود اما او و نیز امارت مکه داشت و اولادش در حجاز نیز سب است اما کثر
پسری آورد بنام محمد و امارت مکه یافت و او را اصحاب امیر ابو غر ز قاصده بن ادیس بن طاعن بطنیا مقتول شدند
و قاصده در شهر حرج در سال با پند و بهشت هجری بر مکه آمدند یافت و محمد بن مکرکه مقتول شد صاحب فرزند بود و با
رسید است که مکرکه خراج محمد عصب آورده بات با نجاد ابن بطین را که از اولاد ابو با ششم محمد بن حسین بن محمد الاکبر است
هو اشتم میامیدند و بنی مکرکه را مکاره می کشید و از هو اشتم است بر که بن محمد بن ملک الکی سبیدی جلیل القدر طیب
جهت بود و در نزد سلاطین عرخی کمال داشت قوم خویش را به نسبت خفا و حامی بود و پسر عثم و مبارک بن علی بن
ملک نیز مردی چنانکه مبارک بود سید بر که راجد و خیری که قاطعه نام داشت فرزند میاد و او را با مبارک کا مین سبت
و از مبارک چهار پسر آورد اول زین العابدین دویم محمد بن حسین چهارم حسین و ایشان در ارضی عراق و بلاد خراسان
میزیستند و از بنی مطاعن بن ادیس بن عراق یکی محمد و آنکه پدر ادیس و سیم ابو القاسم است اما محمد پسری آورد بنام ابی دین
مردی پارسا بود و بلا عصبه که نکشت اما ادیس پسری آورد و او را مطاعن نام نهاد و او مردی رشید فین از رجال
بی حسن بود اما ابو القاسم پسری آورد بنام مهدی و طعنت بنابر الدین مبارک از نشناختگان امارت بود و از او ششم

و کاکاره در حجاز و عراق بسیارند

ذکر اولاد عبد الله بن محمد الاکبر بن موسی ابی الهی بن عبد الله بن موسی الجوان

حیدر علی خان کتاب دوم من مجلدات نسخ تواریخ

۳۵۴ مکه گرفت قتی برسید که سواران بنی الحسین راه با کینه نزدیک کرده بودند از کرده خوشترین را بر آنجا عت زد و حاکم کران
 بکند و با سیف و سان آنجا دهن و ضرب فرمود سادات بنی الحسین نایب در ملک بنیاده و دهشت با جنگ دادند
 و طوق بایه پیش دهنش عیسی که سردار سپاه بود چنان میگردید که بنی از غمازه او منتشر شده از نهضای او کجا
 و غایت که ارض احمی ستر و سپرد سید تاج الدین جعفر بن مینه الحسینی که در عراق لسان بنی حسن بود در مدح ابوبنی

ابن شعر در این حسنی گوید

الَّذِينَ بَلَغْتَ شَأْنَهُ حُسَيْنٌ   وَقَرَّمْ وَمَا فَعَلَ الْحَرُوتُ
 قَبْلَ اللَّهِ بَأْسًا لِي سَيْحِي   وَتَعْضُ الْبَايِرَ يَتَّبِعُهُ الْخُونُ
 بِصَوْلٍ بَارِعِينَ عَلَى ثِيَابٍ   وَكَمْ مَرُوءَةً ظَلَمْتَ تَهَوُّنُ

روان سپهر
 و سیدی انصاری
 سرون

و هنوز سالیان عمر ابوبنی بعثت بن زبید بود و سپاه بنی حسین را بهر میت کرد و بگرد آمد و ادراک خدمت پر فرمود و کار کرد
 از دیر چنان فرزندش از و چرخ سنگت او را در مارت که شریک خوش ساخت او را با بدید و بعد از بدید فرزندش از او را از او
 و سال عمرش نزدیک متعین آمد و چند کرت در دیت مارت او را از او دفع دادند و دیگر از او شتابت بافت
 کز قتی ملک مصر بخام هم بهم بالشکری عظیم آنجا که کرد ابی بنی دهشت که با آن لشکر مشایخ و نیر و بی کار را ز ندارد و لاجرم که را
 بکشد داشت و بخمار می شناخت ملک مصر از زمانه که حج سه هزار تن از آنها میان ترک را بجای می گذشت و هر انصاف را
 با میری سپرد و بر این امر نیز امیر فرما بگذارد که تا ابوبنی را بکند راه ندهند و رعایت بود که امیر بزرگ هر با عدا و با هزار تن
 لشکر خوش ابی میرفت و ده امیر دیگر از ده جانب و دیگر سپرد و میشدند ابوبنی با سید بن عمار و همایون سپاده و در حقیقت
 لیکن نهاد و کاهی که لشکر ترک از بنی ابوی که مر جبت میکردند و ضاعفه شش بار بر ایشان تاخت و جز سرزمین لشکر غضب
 بعین ساخت نیز و میشت تا با میر سپاه رسید و از بنم نیز و از اسب در اذاعت پیدا کان و لکر ابی بنی ابی متعین را
 بگردشند و بر ششید مکرکس از مصر بان طریق سلامت بجبت چون انچه بدید و دیگر رسید و از آنکه نشدند از آنجا که
 بود ند راه مصر پس دهنش ابوبنی را مافی وارد و کشت از آن سوی چون انچه ملک رسید بجبت بر سفت و تخمیر
 سپاهی کران بردخت تا ابوبنی را که فرنگد مشایخ مصر نیز و دستند و کشفند چه میکی و چه خواهی کرد گفت بکه مر دهم
 تا ابوبنی و اهل او را با شیخ در کند و کشف تو میگو میگوئی لکن مردمان میگویند تو با حرم حرامی سبزی و خون و لا و صطی نیز می
 این سخن در خاطر ملک و قتی فتنل او بکند و از بن غریمت عثمان بگردند و با ابوبنی تمهید مکانیت و مر هلات نمود و داشت
 و دهشت از جانبین هر ترح شست و مارت حجاز را بر ابوبنی سلم دهشت این بود تا روز کاری بهری کشت و حشمت ابوبنی
 در خاطر با عظیم کشت ملک مصر از وی پنهان شد لاجرم بعضی از بزرگان در گاه را با ده هزار تن سپاه رزم خوش بجانب
 مکه روان دهشت چون انچه ابوبنی رسید با بنی عمام و اولاد و عشرت خوش سپاه او را پذیرد و در جاده که لاین دهشت
 کون بخداد و با عداوی که لشکر مصر هستند بگردند و کج دهند منافضه بر ایشان تاختن بر دو همای می کران تو از فرود و بسیار
 از آنجا عت را بجبت پرانند و ساخت با کج که بنی ابوبنی بالشکری و قبایل عرب بسیار است و شجاعت او کوشن دهشت

جایان کشته چنانکه انا الله و الی الله و در جای خود شرح میرود

و کرد و لا ابوبنی بن ابی سعد بن علی بن قتاده بن ادریس بن مطاعن بن عبد لکریم بن عیسی بن حسین بن

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ التواریخ

۳۵۶

میتواند استمداد بنیانی می بردی بزرگ شاعر بود این دو بیت از استعاره و است
لَبْسُ التَّلَافُلِ بِالْأَمَالِ تَزَيَّجُ وَلَا الشَّاعِرُ بِالْأَفْئَالِ لَيْنٌ هَبِي
وَلَسْتُ بِالرَّجُلِ الرَّاجِحِ غَيْرَ لَيْدٍ حَتَّى أَطْلَعَ الصَّلَاةَ الدَّوَادُ بِالْعِيدِ

سفر اول را بغیری از مذکور استنباط اقتباس فرموده و تمیید را پسری بود که حاضر نام داشت و حاضر پسری آورد بنام محمد
و او کمال قوت و شجاعت داشت و شش و پنج بنی جن بود در زمان سلطان و پس بنی امیر شش جن ایرانی آمد و از وی عساکر
بزرگ یافت و بوی مکه در محبت فرمود و هم در حجاز وفات یافت مادرش جن عرش حمیضه بود اما عطف بن ابی بنی از
وی خبری بهار رسید اما آنکس بن ابی بنی لقب بود پنج الدین مغر عراق کرد مدتی دراز توفیق فرموده و دیگر باره
بجواز شد و هم در اینجا وفات کرد اما مقبل بن ابی بنی مردی زورمند و دلاور بود و کما بنی بنی زنده بود و در شمار کواکان
میرفت یکروز سر کنگان سپاه ابی بنی بر سپاهای خویش سوار شده بر باب و حاضر شدند و شطرا پس زدند تا که از سر ایستاد
پرو شد و لاجرم هر یک پای خود را از رکاب پیرون کرده بر گردن سبب افتخده بودند و یکدیگر سخن میگویند مقبل که جوانی
بود از خانه پیرون شد و بر کمان هر یک این نواران عبور میداد و چنانکه او ندانند رکاب در باب دست خویش فشار میداد
چنانکه جانشین رکاب یکدیگر بر چرخید و از وی میگفتند و با سوار و یکدیگر میگویند که تا کجا ای کما بنی از خانه پیرون شد
چون سر کنگان خود پسند نظام شوند و بای در رکاب کنند و بر صف شوند مدخلی در رکاب نیافشد ابو بنی این
معنی را فهم کرد و کثوف افشا که خبر مقبل یکس از این پیرو تواند بود مردان از بن پیرو و زو و مندی شگهی گرفتند و مقبل را
در غزوات بدر آثار بزرگ پدید شد اما سیف بن ابی بنی او را آخر کس است که بعد از تمامت و لاد ابی بنی وفات نمود
و چهار پهلوان و لاد برادر است را دیدار کرد و او را پنج پسر بود اول احمد و دوم خرمسیم محمد چهارم حسن پنجم حمیضه و ششم
را عتب بنو اما احمد را دو دختر بود یکی فریبه و دوم رایه اما خرمسیم را سه پسر بود و یک دختر و اندک شرف نام داشت اما پسران
اول عقیل و دوم احمد و پنجم محمد و محمد نیز پسر داشت اول محمد و دوم احمد و پنجم عیال و دخترش مصباح نام داشت
و حسن بن سیف نیز پسر داشت اول علی و دوم محمد و پنجم حسن اما حمیضه بن ابی بنی نامی از قصبه او را از بن کباب
رقم کردیم و قتل برادرش را بدست او و پنج شتم گفتند او را و سفر بود اینجا که از سر عیال که رحمت چنانکه در
افشا و برادرش عبداللہ که فصد الدین لقب داشت هم در عراق بود و حمیضه که نه داشت سپاه و تر و اول لعین
و فاسی اغلب و پنجم لجه و دراز بالا و زورمند و توانا بود و از کمال تجربه نظام مکر است آن جنم احوال را شگ بر باخت
مردم از حمایت و دیدار او را یکبار است میدهند حمیضه نیز و ابی بنی سلطان سفر کرد و از خواستار شد تا
سپاهای ملازم رکاب و فرمایند تا ملک تمام و مصر را بجا بد سلطان مقدم و او را عظیم مبارک شمرده از دلاوری و
زورمندی او خبر یافتند و بود دیگر و خواست آن اخبار را بهترین است بسیار بنی بفرمود و باطنی از ده باب باقی آفریدند
و بلغی از کونست مشوی دین خاندان کما یک سلطان در کمان خوان نظام منبشت و سیچ نیند و بهای سلطان بجای
داشت و خلق را پیش نهاد سلطان الطبق را بر گرفت و بطرف سید لهات نمود و هر دو بختاد اما سلطان بر
دست و نهاد و هیچ در دست و جزا رسید لغزشی و بغیری دیدار شد همچنان عطق را بر گرفت می داشت تا سورت
و حذت عزارت آن شکست آنجا بدست برادرش نیکو در پلوش بجای داشت نهاد و کهنای حمیضه پست باز

حمیضه هر دو

شرح حالات و لوا د امام حسن مجتبی علیه السلام

۲۵۷

نزدت سلطان و بکنان از توانائی و یکسانی سید عظیم شکست گردفتد بآنکه سلطان اولجا تو لشکری لایق جنگ
معرض داد و امر طالب العیدی جمعی سینی را بر بجااعت سرزنش ساخت فاینا از اماندم رکاب فرمود کس حمیفه
چهره پرون زد و تا منزل فطیفه کوچ بر کوچ براندر آنجا خبر مرک اولجا تو سلطان را بدو آورد و بدو هم در بوقت رسید
الدوله وزیر سلطان که بامیر طالب خصمی دیرینه دشت شرحی بران سپاه نکاشت که امارت بامیر طالب را وقتی
گذارد و از کنار او برانگند و شود و از جانب دیگر ملک ناصر محمد بن علاون که حکومت مصر دشت چه غریب حمیفه
با دشت اعراب بنی طلی و دیگر قبایل را فرمان داد تا فراهم شدند و بعدا فطیفه و سپاه او پرون جاشد
بوقت حمیفه بامیر طالب عدوی قلیل از خاضعان از بجای بود چه سپاه سلطان فطیفه رسید و لد و تفرق
شدند حمیفه با آن عدد اندک چه فرستشتم اولو لشکر مصر را تعلق نمود و جنگ پیوست و چهارم از آن مرد که از آن پیش
کس پا دشت و لشکر مصر را شکست و اموال ایشان را ما خود دشت و بعضی متبوع حمل داد کرتی دیگر کرتی کرد و سپاه
مصر حملای کران منور ساحت تا ایشان را یکبار و از میدان ناور و هزیمت کرد قنات روات از امیر طالب
رویت گرد و آمد که محی گفت من حملات امیر مؤمنین علی علیه السلام را بچهره متبوعم از خضیه بیاندیدم بچگونه لشکر
سلطان از خدمت حمیفه سر برافشید با جمعی از غلمان و خاضعان خود بارهتی بکنند و مجازان و کاروانان مصر و
سام را عرض منب غارت بجی دشت کار در ملک ناصر صعب افاد و دوش از ملاحظه در فرمان کرد و تا بر دوش نشاند
و گفت ملک مصر را ختم گرفت و خواست تا را با بیع در کرد و از دوی بگره کشتم و بخت تو پاسبانده گشتم حمیفه
بنا را سپرد برفت شش ماه ملازمت خدمت او داشتند تا روزی فرصت بدست کرد و حمیفه را خون برکشیدند
امیر کشیدند تا عید الله منی فی غنی کتی بود با محمد ملقب بود بمصطفی الدین مردی دلاور و شاد بود و بدوار وی
برچند و او را بجله و سپید سیل دشت و حاکم زید را نکاشت که او را در سرای حامی مید و حافظ و حارس را و یکبار که از سر
پرون نمود حاکم زید را در رواقی جای داد که باقی از آهمن شبک داشت عبد الله بن ائمری دشت و شربا برین
که رکاه را سوار و یکبار و حاکم زید هر روز حاضر خدمت او میشد و دشت او را یکبار نگاه میداشت لکن او را از سرای
پرون نمود و یکبار داشت یکشب عبد الله آن در آهمن را بیک در زد و بخت بکشید و از جای بکند و پرون شد حاکم زید
چون بن بدانت میزوی نیز شک فریب را بجا می آورد و بخت از عبد الله سرنگان و دلاهرم باو نمی این قصه را
بیکامت از کجا بداشت و استغفار خود و او را بختبر کرده و راه عراق نمود و واقف حرمین را در آن حالک از کجا
اومی با او مقرر دشت عبد الله بعد از روز و دیرانی آنک خدمت سلطان غازیان نمود و سلطان مقدم او را
بزرگ سهر و در ویرا و از نهالین قطع توزیع دشت عبد الله بجا سطلر حجت کرد و در آنجا ماند تا امر برست
تا وای جهان گفت از وی فرزندی آمد نام محمد طیب بن محمد بن حسین الدین و حسن الدین را سه سیر بود و آل احمد و عم ابو لغیب
و ادراشانی و شربا بن ابی بنی بود سیم علی و مادر او ام ولد بود اما ابو لغیب سیر سیرا کرد و ایام حکومت شیخ ابو
اثنی در آنجا بلا عقب فات نمود و او را در خارج شیراز در شهید علی بن حمزه بن النکاظم بجاک سیر زد و اجیر شد از
ابو عقب فات یافت مدفن او در جوار قبر برادر است تا علی طغی بود بنور الدین مردی مالک النفس و کرم الخلق
او در عراق علیه سادات بود و رسال مخصد و فتاد دشت بجزی فات یافت او را و سیر بودی محمد طیب بن

فطیفه در آن زمان
قریبیت از یکدیگر
عقاب از آن محض
در آن زمان

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ تواریخ

۳۵۸

و اندک حبس شد و مادر ایشان شعیب و خورشید بن بوسیدان احمد بن میشه بن ابی نعی بود و فرزندان دیگر داشت
 افشس الدین صاحب ولاد بود یکی را احمد نام بود و مادر ایشان و خورشید علی بن امیر الکلی بود اما میشه بن ابی
 نعی طاعت بود با سدالدین مکتبی بود با بو عزا و بعد از ابو نعین در مدتی در امارت مکه دهشت و اوسیدی
 شجاع و جلیل القدر بود و شعر میگویند که گفت کاهی که پسرش الشریف احمد بر حله دست یافت آن بلدر با توابع
 و جمال تحت فرمان آورد و میشه قصیده بنظم آورد و به فرزندان و در آن قصیده از شرافت مکه و مدست عراق
 فراوان یاد کرده و نیزه را از صولت شدت منقول هم داد باشد که از اندیشه فتح مکه بازگویی مکه که اید احمد در پاسخ
 پدر قصیده را تا داد که در وجهت را بعد از چند تنگ شدن بود و ناسپاه منوال تا ختن کرد و او را عرضه هلاک
 و در دهشت چنانکه افتاد و در جای خود بشیر میرو و چون خبر قتل احمد پسر میشه رسید گفت من آن روز که بر بلاد منوال
 دست تصرف فرار بودم که کشته می شود از پس قتل احمد دیگر کاروان عراق بجانب مکه سفر تو نیست کرد تا کاهی
 که میشه جبار و ادع گفت میشه پسرش میر بود و آل احمد و هم سنده دیگر بخان چهارم نقیبه پنجم مقام ششم مبارک
 ذکر و لا و احمد بن میشه بن ابی نعی بن ابی سعید بن علی بن قباده بن ادیس بن مطاع بن عبد
 الکرم بن عیسی بن حسین بن سلیمان بن علی بن عبد الله بن محمد اکبر بن موسی السانی بن عیسی بن
 ابن موسی بن کون بن عبد الله بن الحسن بن حسین بن علی بن سلطان السام

اولاد احمد بن میشه

در ذیل قصه میشه اشارتی رفت که احمد مقتول شد اکنون بشرح آن قصه میروا و میروا اما احمد بن میشه مکتبی بود با بوسیدان و طاعت
 بود و شهاب الدین و شجاع بن شهابی بکال داشت و زمان سلطان ابوسعید عراق آمد و روزگاری با سلطان همی نشست
 کاهی که موسم رسید و کاروان عراق آنکس حجاز کرد و غیاب الدین محمد بن ابی سعید که منصب وزارت داشت بافقان
 کرد و بیاز و جوع عراق از برای زیارت بیت الله بنیرون زدند و شریف احمد با این جماعت طی مسافت کرد و یکجا که کاهی از این
 قصه عرفات هشتم مردم خود را فرمود تا ساکی ایلای حاضر شد اندکجا حکم داد تا محل عراقی را بر مصری مقدم داشتند و بر
 جبل عرفات صعود دادند مردم هر چون قوت مخالفت را نداشتند نیز یک پدرش میشه بداد خواهی شتافتند
 میشه از آن محمد و خنات که از سلطان ابوسعید با احمد رفته بودند نیست عذر و منع پسر برادر را جرم مردم مصر و سخوش
 ندان شدند و احمد مبلغی از دراهم مسکو که بنام سلطان ابوسعید بود با خود داشت فرماد که در یکجا آن دراهم داد و دست
 کنند و آنکس را نیز در موسم جاری ساخت آنکه با زیاران و کاروان عراق باز خست سلطان شد سلطان ابوسعید
 نیک و رابو خست و بکریم و تعظیم او پر خست امارت قبایل عرب عراق با او گذاشت چون قبایل عرب بفرمان
 بودند احمد بربانان و با خت و کجاعت را و سخوش قتل و غارت ساخت مالی فرمودند و خست مردم و خست فرزان
 کرد و آورد و چون سلطان ابوسعید در گذشت بجانب حله تا ختن کرد و آن بلدر را فرود گرفت و اموال کثیر را خود داشت
 و پنج ظلم وستم قوی گشت امیر شیخ حسن که چون این میشه چند کثرت بخیر لکر کرده بدفع فرستاد و بوی دست
 میا نمد بگشت از شتافتد انوقت امیر شیخ حسن خوشن اعدا جنگ کرده و بالکری عظیم جانب عین بلدر بنابر
 فرات را عبره کرد و تا در حله تا خت و آن بلدر را جبار داد و شریف احمد در وازای شهر را استوار فرستاد و چون
 از مردم حله که از فرزان کس کشته بود بخمار بر ایشان نداشت و از مردم حله جامعین مطیع خاطر بود لا جرم محمد بن نصر را

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

کشتن خلعت حامین بود با حاکمی بر یکی از دروازه های شهر باز بسته بود چون آن شهر باز دروخته گشت از آن پیش
 کار بطین ضرب شد و محمد بن اسحق قتل گشت و فرزندش او را بکشد آهسته و بیکرگاه و بپوشش حسن پانصد و شصت
 در بال غراب نیز از دست احمد میکوی که بخنجه سپاه و بپوشش حسن شهر را فرو گزید و بنوخت در نزد پدرش
 احمد جز احمد بن طایفه که کتین از فرسان بنی حسن بود و یک پسرش کس بخای بنو دین و دین بنو رزم زدند تا سر صند
 کنند لکن از تنب احمد بنوخت بر بام سرای خویش ایستاد و دود و بکینه خون شیر تر زده و مایه زهره زدم می داد
 چنان جنگ کرد که هیچ و مکهانی در صراط نداشت بسیار کس از راه و بجمعان بپوشش حسن را که خود آتش بر سر
 و دود عادی در بر داشتند و بشیر مهدی و دینچه ساخت و با ایهم کس او دست یافت و بچنان و بچنان در زخم زمان بچنان
 محنت کرد و آن کشت مردم آن محنت او را پذیره شدند و کفشد مادر خدمت تو در زخم می و بچنان و زهر بچکان
 نمود چون ناری که جبار را فرو گرفت بچکان که خواهی سلامت میر و با یکدیگر بن مایه بواب بر دینچه بود احمد بنوخت
 و بر برای قوام الدین احمد بن طلاس و محسنی انقیب نقباء الاشراف آمد چون بپوشش حسن این شهید شیخ الاسلام یار
 الدین معروف بن شیخ اشلاج را که مظاهر اس طلاس بود و مراد و فرستاد و خاتم ان عطا داد و او را بگویند ای
 بزرگوار من حاجت پس احمد بنوخت و با اتفاق شیخ بدر الدین طریقی خدمت بپوشش حسن گرفت و در عرض داد و ملازمت
 بشیر او را نمود و بسته احمد از انجمنی احساس شهری کرد و با بدر الدین گفت این چیست گفت ناظم من سولی بود و بمطالع
 کردم بد آنکه ما مور بودم با بچکان چون بنزد بپوشش حسن آمدند معذرت احمد را پذیرای کرد لکن احوالی را که از بلاد ما خود داشت
 بود طلب فرمود احمد گفت بعضی را اتفاق کردم و مرعی را بود و بیست و چهارم و چون ما ختم بپوشش حسن و دینچه و فغان
 طلب فرمود احمد با نمود فرمان داد تا چه که توانستند و از عذاب کردند و سوختند و از عذاب بپوشش حسن
 از راه یافتن او چنانک بود و خواست او را بقتل رساند و کثرت نداشت مرز نش کرد و او را بپوشش حسن و مرعی را طلب
 فرمود و گفت بچکان پدر احمد را اخصاص کن چنانچه محمد را احمد بسته بود و او بپوشش حسن و او را با هفت ضربت
 حد و از آب سیرت آورد و ندو و ندو و فغان ما خسته انگاه از انجا حمل داده و شهید تر بفرغ غروی آوردند و در جوار علی علیه السلام
 بکاک سپردند و سلطنت حمله تا بعد از و خرنبا و از بلاد عراق بر بپوشش حسن که بر مسلم گشت انگاه سید بن علی الدین
 محمد بن عبد الله بن ابی بنی را مورد و شقاق الطاف فرمود و اولاد اشرف احمد بن ریشه را نیز از کرام کرد و از برای ایتان
 در راه عطائی فرود است لکن در مدت حیات ریشه چنانکه از بین پیشان تار شد و طریقی و اقل عراق بجانب حجه
 سدد و بود چون سید ریشه و دینچه جهان گفت بنوخت ما رت مکه بعد از دین سید غزالدین بچکان رسید و بپوشش
 سراج الدین عمر قزوینی محدث و دیگر صاحب حسن بن ترکی بسوی شام سفر کردند و از انجا با قافه شام بچکان از آمدند و با
 غلبان در کار صلح فرودان سخن کردند و مبلغی از اموال در تقریر صلح بر دینت نهادند ایستاد بچکان بپذیرفت و
 نزدنش خضر با اتفاق انسان بسوی بغداد روان داشت بپوشش حسن مقدم خضر بن بچکان را مبارک شمر داند
 و در تقریر صلح نامبردار شده بود و در وجودی بزیل کرد و منافع و اوقاف عراق را که در مدت خلاصت مبارات عمال
 بپوشش حسن بدست کرده بودند با ایتنای دیگر تسلیم خضر فرمود لاجرم خضر بن بچکان خرسند و شادمان طریقی
 راجعت گرفت و قافه عظیم از عراق بجانب مکه کوچ داد و طریقی بزیل عراق کشاد شد و بپوشش حسن بپوشش حسن

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ تواریخ

۳۶۲

اولاد یکی صاحب علم

الثانی و فرزندان موسی ثانی بن عبد الله الشیخ اصالح و فرزندان عبد الله شیخ صالح و فرزندان موسی بچون بن عبد الله الشیخ
بن حسن بن شی بن حسن بن علی بن ابیطالب علیهما السلام که شرح فرست

و کرد اولاد صاحب علم یکی بن عبد الله المحض بن حسن بن شی بن حسن بن علی بن ابیطالب علیهما السلام
یکی را با زده فرزندان و چهار دختر اول رفیعہ دوم عاتکہ سیم قرینہ بنت المرتبه چهارم فاطمہ مادرش نام ولد بود و هشت
پسر داشت اول علی ثانی نامی که یاد مادرش نام ولد بود و دوم ابراهیم چنان نام مادرش نام ولد بود و سیم عیسی معروف بود
باجی صغیر و بی صفیہ و دختر علی الطیب بن عبد الله بن محمد بن عمر الاطراف از جانب مادر با عیسی خواهر بود و چهارم عبد الله که بزرگتر محمد
الاصغر ششم صالح بن البربریه هفتم محمد بن ائیمہ مادرش خدیجه دختر ابراهیم بن طلحه ایتیمی است در مروج الذهب
مسلط است که محمد بن جعفر بن یکی صاحب علم بجانب مصر سفر کرد و از اینجا مغرب شد تا قاف و جماعتی بروی کرد و آمدند
و فرنان و اراکون نهادند در میان ایشان کار عبد الله اقتصاد کرد و در پایان کار او را شربت ستم خوانیدند و مقتول
ساختند آن عیسی بن یکی دختری آورد که صغیر نام داشت اما عبد الله لاکبر بن یکی شیخ شرف نایب که با صاحب اول بود و او را
عمری که یاد پیری داشت بنام ابراهیم و ابراهیم صاحب فرزند بود و هفت یکی صاحب علم از پسرش محمد بود و او را پسر
کس بجای می نماند اولاد ایشان از فرزندان نام محمد بن یکی در حسین شید و داغ جهان گفت از وی که دختر که عاتکہ نام
داشت و چهار پسر باقی گذاشت نخستین عیسی دوم ادریس سیم احمد چهارم عبد الله نام عیسی بلا عقب در گذشت اما ادریس
مادر او فاطمه و دختر ادریس بن عبد الله بن حسن بن شی بن حسن بن علی بن ابیطالب است عمری از شیخ شرف نایب می کنند
که ادریس بن محمد بن یکی پیری آورد و بنام محمد کنی بابو عباس آورد و دختر آورد و در مصر ابوالضر بن جاری که با ادریس بن محمد بن یکی را
پسر بود و دختری آورد و او از آن پسر که شوی کند در گذشت مگر که نسب با ادریس بن محمد بن یکی میرساند و بی و کا دست
ملکه عقب از ادریس بن ادریس بن عبد الله بن حسن بن حسن بن علی است در حجاز و مصر فرزندان و فراد پسند اما احمد بن
محمد بن یکی و او کنی بود بابو حسین و ابرار ادریس از یک مادر بودند شیخ شرف نایب که یاد او را یک دختر و چهار پسر بود اما
و دختر قرینہ نام داشت اما پسران اول محمد و دوم احمد سیم سلیمان چهارم یکی اما محمد چهارم داغ جهان گفت و هفتی که نام داشت اما
احمد و نیز فرزندی نگذاشت اما سلیمان او را دختری بود که نام زمین نام داشت اما یکی پنج پسر آورد و اول عیسی دوم ابراهیم
سیم محمد چهارم صالح پنجم سلیمان و ابراهیم الاشراف سنی ابراهیم و محمد صالح و سلیمان را در مدینه ما خود داشت و در حسیب انداخت
و هر چهار تن را بر حنظل خان قتل ساخت و بعد ایشان را در بیاض بجاک سپردند و از بیاض حلقی بجای ماند جز ابراهیم را که دو
دختر باقی گذاشت و عقب یکی از پسران محمد بود عیسی و فرزندی چند داشت کین از ایشان در رم ابراهیم گشت آن کار را
جست ابو الحسن عمری از شیخ شرف نایب روایت میکند که اولاد عیسی مرد در اصرار دیدار کردم که ابراهیم بن زید بنامیدند
و از بنی عیسی بن یکی بن احمد بن یکی مردی طنب بطلیس و نامش یکی بن سلیمان بن عیسی اما عبد الله بن محمد بن یکی
صاحب علم با برادرش ادریس و احمد از یک مادر است او را چهار دختر بود اول فاطمه دوم رفیعہ سیم قرینہ چهارم زینب
و پسران اول احمد دوم محمد سیم ابراهیم چهارم سلیمان اما از آن حمولای باقی نماند اما از محمد سه دختر آمد و او را با زده پسر بود
اول یکی دوم و او سیم ادریس چهارم بن محمد صالح ششم حسین هفتم ابراهیم ششم موسی هفتم یوسف و نیز دو هم علم از ابراهیم احمد
اما یکی بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یکی از فرزندان دوست حسین بشیرانی و ابراهیم بشیرانی و این هر دو پسر زای یکی باشند

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

و دیگر یکی بن محمد بن عبد الله صالح را صاحب فرزند کشته اند و در کتاب ابو ایزد زنابه بسطور است که از وی فرزند نماند
و کرنی دیگر میگوید عتب داشت اما او بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی فردان فرزند آورد و از او است داود بن
ابی ابراهیم بن عبد الله بن داود بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی ابو الحسن عمری که بود او بن ابی ابراهیم صاحب اولاد بود اما او بن
بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی صاحب فرزند ان بسیار بود اما صالح بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی اولاد فردان
داشت از فرزند ان دوست ابو ابراهیم بن علی بن ابی الحسن علی بن محمد بن صالح بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی
صاحب علم ابو ابراهیم را در مغرب مقتول ساختند اما حسین بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی مردی تنگ دست و مسکین
بود اما ابراهیم بن محمد بن عبد الله بن محمد بن یحیی وی نیز ضعیف و مسکین بود اما موسی بن محمد بن عبد الله از وی جنری بمبا
رسیده اما یوسف بن محمد بن عبد الله را یوسف بخرنیا میداند و عقی از او و کشته اند اما حسن بن محمد بن عبد الله
صاحب لد بود اما احمد بن محمد بن عبد الله معروف بود با حمد ابراهیم بن محمد بن یحیی که بود صاحب ولد بود اما
ابراهیم بن محمد بن عبد الله فرزند ان او در عراق و خوزستان بسیار شدند و از او است ابو طاهر محمد بن یحیی بن یحیی
الاسود و حسن بن علی بن عبد الله بن ابراهیم بن عبد الله بن محمد بن یحیی ابو الحسن عمری که بود محمد بن یحیی و نام یحیی بود
و در نسب او قصه احدیست کرده اند و او در بغداد بمرد و او را پسرخمی بود و محمد بن عبد الله بن حسن بن علی بن عبد الله
بن ابراهیم مادرش علویه بود لکن او را زنی نصرانی که مریم نام داشت پرستاری کرد و با معروف شده و او را
خانق شده و بنام رفت محمد بن یحیی و فرزند ان و برادران بود و از بنی حسن بن علی بن عبد الله بن ابراهیم بن
عبد الله بن محمد بن یحیی است احمد بن حسن که لقب بود و فافا و از عتب و جنری جدا رسیده اما سلیمان بن عبد الله بن
محمد بن یحیی مکنی بود با ابو ابراهیم بعضی نام سلیمان را محمد داشته اند با حمد صاحب فرزند ان بود و از فرزند ان دوست علی بن
احمد بن سلیمان بن سلیمان بن عبد الله بن محمد بن یحیی و او را چند دختر و دو پسر و یک پسر که در خوزستان و از جنری باز میاید
و از او است سلیمان بن عبد الله است هصنام مقتول او را بر سر چاه یوسف علیه السلام اهل مغرب کشته شد و هو هصنام بن حسین
بن داود بن سلیمان بن عبد الله و از فرزند ان هصنام است داود و او مکنی بود با یوسف بن داود بن احمد بن محمد
بن قاسم بن سلیمان بن عبد الله بن محمد بن یحیی صاحب علم و از او است یحیی بن داود بن محمد که معروف بود بقیله و او را
نیز هصمی بن داود اولاد یحیی صاحب علم بنی بنی است در حجاز و عراق و از بنی هصمی است علی بن محمد معروف با بن
البنی و او مردی با شجاعت قوت بود و کجوی غریزی و قتل مادر نام داشت و جز در شب اهل مدینه نمیدانست روزی که
مقتول گشت و آن روزی بود که شریف احمد بن ریشة بن ابی بنی در حله خروج کرد و با علی بن محمد قتال داد اما که خدکی
که کارش شناخته شد برقتل علی بن محمد آمد و در کشت و از بنی بنی در حله جماعتی بماندند و آنچه اولاد یحیی صاحب
و یحیی بن عبد الله بن محمد بن یحیی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام است

در بعد او

و ذکر اولاد سلیمان بن عبد الله بن محمد بن یحیی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
سلیمان را دو پسر بود یکی عبد الله و آن دیگر محمد و مادر ایشان لبابه نام داشت از فسیله فرزند اما عبد الله و یوسف بنی
که بد جاعتی در حجاز خود را اولاد عبد الله دهند و از این زیاده شرحی نداده لکن شیخ شریف زنابه که بود عبد الله را عصبی
نبوده و فرزند یحیی بن داود اما محمد در جنگ فسخ نشید شد و از وی و پسران با ناول عبد الله و یحیی احمد بن محمد بن یحیی بن حسن بن علی

اولاد سلیمان بر عتب

بدیخیم از کتاب دوم من مجربات نسخہ لہواریخ

٢٤٤

پنجم برادر ششم بن محمد حسین ششم سلیمان خرم خرد و علی ابن عبداللہ حسن و احمد و ادیس صاحب فرزندان بودند و
 بکمان در مغرب باقی رستند و از ایشان خبری باز نیامد اما شوخی نسا کردید عبداللہ بن محمد بن سلیمان بگوید که خداوندی
 جلیل القدر و راوی حدیث بود و دو پسر او را یکی محمد و اندک بزرگتر او را ادیس و دو دختر او را یکی اسم عبداللہ و اندک بزرگتر او را فاطمه الحسن
 بن محمد بن سلیمان پسر او آورد و بنام عبداللہ و عبداللہ را دو پسر بود یکی حسین و اندک بزرگتر او را اسم ابو الحسن عمری و از او پسران اسم
 حسنی روایت میکنند که از این خداع نسا بهر سزاوارده است از اولاد سلیمان بن عبداللہ مخصوص باسخ و ادیست که سلیمان
 پسر او آورد و بنام داود و در سال دویست و شصت سه بعد از هجرت نبوی وفات یافت و داود بن سلیمان را شش پسر بود
 اول حسین و دوم حسن و سیم خرم و خرق چهارم علی پنجم محمد ششم ابو لہاکا و هفتم و در سال سیصد و پست چهار هجری وفات یافت
 ابو الحسن عمری گوید چنین روایت در کتاب ابن خلیع زیدیه ام خواند بود که پنجاهت فرزندان سلیمان بن عبداللہ بن ابی
 ابن عبداللہ بن حسن بن حسن باشند و کاتب اخطائی افزاد و ابو الحسن عمری گوید بیست و شش پسر از پنجاهم محمد بن ابی علی بن
 الحسن بن علی بن محمد بن جعفر الصادق علیه السلام شپ عکرم را و خوف و ادب و قه که در آن بود و ابو لہاکا را و علی بن علی
 ابن علی بن حمزه بن محمد بن سلیمان بن عبداللہ بن حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب که معروف بود با بن ابی طالب و
 از او و از اهل بصره بود و گویم نمی شناسم و دینداران این نسب را کجاست حاجب بن ابی الفضل بن ابی محمد بن فضال الشیرازی
 از زیتر تهادت داد که او از مردم بصره و کوفی صحیح اینست پسر عمر الشریف ابو حرب است بدینگونه خطی نوشت
 در سال چهار صد و بیست یک هجری و دو حجت که کشف الحال شود پنجاه فرزندان سلیمان بن عبداللہ بن حسن بن حسن بن ابی طالب
 ذکر اولاد ادیس بن عبداللہ مختصر بن حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب علی السلام

اولاد و ادریس بن عبد بن

ادریس بن عبد الله از جنگ فرج نجات بحبت بار اخی مغرب فرمود و سلطنت بزرگ یافت اما او اندر جای خود
 تمام حالاته غزوات و راجه ای هم نکات اکنون بخارش که چند میزد و این که سلسله نسب بنی احم که سخته شود کافی در نیم
 با اجماع ادریس بن عبد الله در ایام سلطنت خوین در ملکات مغرب چون فات نمود زنی در دست ام ولد از بربریه حال بود
 مردم مغرب به او بدید راسته غلام ادریس نام سلطنت را بر شتم که ولد که نشد تا کاهی که حمل یکداشت بهیرو آورد آن بهیرو را
 ادریس نام نهادند و ادریس بن ادریس بعد از چهار ماه از وفات پدر متولد شد جاعلی نفس این کو که از او شد
 حیثی کرده که ملک بر دی سپاید و ادریس افعلی بنوده و این سخن استوار نیست چه داود بن قاسم بخری که یکین از بزرگان
 علماست در معرفت انساب کالی سبز داشت حدیث میکند که من حاضر بودم در وفات ادریس بن ادریس فرزندش بود
 در مغرب با او بودم در حال حیات وجود و دوست همکار را میخواندیم قال علی ابن موسی الرضا علیه السلام التلا
 رحیم الله ادریس ابن ادریس بن عبد الله فایز کان بحبب لیل الیب و متخا عاهم والله ما نزل کفناش
 فرمود خداوند رحمت کند ادریس بن ادریس را که او بحبب شجاع اهل بیت است سوخته با خدای بنابر او در این بابی مانده است
 ابو باسم داود بن قاسم بن احم بن عبد الله بن جعفر و هیت میکند که ادریس بن ادریس از اشعار را در حق خویش برین فرست کرد

ادریس بن عبد اللہ و ولادت محم

جمع نیکو نامی
سین سرود فرق آید
ای جمع من سرود
من الما زاد

لَوْلَا جَبْرِ بَصِيرِ النَّاسِ كَأَنَّم
فَانِ الْأَحْيَاءُ فَاسْتَبَدَّتْ دَعْوَاهُمْ
كَأَنَّهُ جَبْرِي أَلْهَمَ ذِكْرَهُمْ

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

مغرب بود بدیاج الاکبر و او را الشریف انخاص بکشد و او پیش مغرب زنده بود و در جنگ فخر حاضر شد و او را یکدختر ۷۳
بود که نامش یحیی نام داشت و نیز دو پسر آورد یکی امام حسن نام بود و آن دیگر را ابراهیم نامیدند

اولاد حسن السیاح
دیگر

و کذا و لا حسن بن اسمعیل السیاح الاکبر بن ابراهیم الغریب حسن ششمی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
حسن بن اسمعیل کنی بود بابو علی و طغی بود با تلج و معروف بود با حسن السیاح از غازیان جنگ فرج بود و او را بر سر دوش
از شد بیست و نه سال محبوس است چون نوبت بمانون رسید و او را رها ساخت و او در وقت سه سالگی پسرایی
باو دیدن شنافت بر دایه است ابو الحسن عمری و او را یکدختر و دو پسر بود اما پسر یکی علی نام که بر حسن نام داشت و یحیی
نامیده و عتب حسن بن اسمعیل بروایت بخاری از پسر حسن است و این حسن را یکدختر و هفت پسر بود اول علی
و دوم اسمعیل سیم ابراهیم چهارم قاسم پنجم محمد ششم محمد هفتم ابانام ششمی نام بود پسر نجاری که بر حسن بن حسن
تلج را چهار پسر افزون بود اول محمد و دوم ابراهیم سیم علی چهارم اسمعیل و ابانام از مادر بای که اکنون بودند و همگان
فرزند آوردند و هم بخاری که یحیی بن عمری از فرزند آوردن اسمعیل نام دارد ابو الحسن عمری که یحیی بن محمد است و ابراهیم
عمری آورد و از برای قاسم نیز فرزندی نام نبرد و اندوهم عمری بروایت پدرش از انعام بن اصفی میگوید که یحیی
فرزندی باقی نگذاشت و بر و این فرزند آورد و اما محمد بن حسن بن حسن کنی بود با جعفر و طغی بود با تلج و فرزند از
او در مصر که بسیار شدند و از فرزندان او است حسین بن محمد پسر ابی عبد الله بن حسن بن بربری بن محمد تلج بن
حسن بن حسن بن اسمعیل بن ابراهیم بن عمری که یکدک استثنای حدیث کرد که از ابی الحسین بربری در مدینه عددی
بیشتر دیدار کردم و از او و لا محمد بن حسن بن محمد بن تلج مصری که طغی بود به ابو الحسن قزوین و مصر است ابو محمد بن
احمد بن محمد بن حسن بن اسمعیل السیاح و از فرزندان او در مصر و عراق و شس فراوان شدند و از جمله ایشان است
ابو عبد الله بن ابراهیم بن محمد بن ابی الحسن محمد مصری و ابو الحسن را سه پسر بود اول علی کنی بابو ابراهیم از وی یحیی نامزد و هم
ابراهیم در مصر خند و خرد و سیم زید و او در تنص صواب فرزند شد و از فرزندان ابو الحسن محمد بن محمد بن محمد بن
حسن بن حسن بن اسمعیل السیاح است و او را دو ائمه بسیار و پدر او علی بن عبد الله بن محمد بن ابراهیم بن محمد مصری است
و هم ابو الحسن محمد مصری پسر است بنام قاسم کنی بابو محمد و او مردی با احوال نشان کسان بسیار بود و اولادش در این شهر
ذکر اولاد علی بن حسن بن اسمعیل السیاح الاکبر بن ابراهیم الغریب حسن ششمی بن حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام
علی بن کنی بابو قاسم بود و مادرش میمه انصاریه است و اولاد او را میمه مذکور بسیارند و او خسر زندان آورد و یکدک
نابا ابو جعفر محمد بن علی بن یحیی صاحب کتاب مبوط و طغی و انصر من شد و از برای علی بن یحیی زاده ابو الحسن محمد
و از حسن بن علی بن یحیی و او را چند دختر و دو پسر آورد و باقی نامند و هم از اولاد او است ابو علی حسن بن محمد بن جعفر بن محمد
ابن حسن بن علی بن یحیی و او را در کوفه فرزند از ابی قرآن ابو عبد الله محمد بن الحسن در فرات قرآن خند بسیار
بود و نیز بکوفه رفت گفت سفر من کرد و درین موقوف شد و از این جمله است ابو احمد عبد العظیم بن الحسن الکوفی بن علی بن یحیی
اولاد او در کوفه و بر جی ادوی میر میسند هم ایشان را ابی عبد العظیم میامیدند و هم از ایشان است شمری از ابو قاسم
عبد الله بن محمد بن علی بن حسن بن علی بن یحیی است و یحیی بن محمد بن ابراهیم از ایشان است ابو طالب احمد بن محمد بن
ابن حسین بن علی بن یحیی سید و و یحیی سید بود و سفر کرد و فرمود مالی بیشتر اتفاق نمود و ابو الحسن عمری که یحیی

مغرب بود بدیاج
عنه کی آخر از یحیی
بن بربری

اولاد علی بن حسن

جلد پنجم از کتاب ویم من مجلدات نسخ التواریخ

۳۷۸

فرزدان ابو طالب فراوان شدند و از بنی علی بن عقیه الحسین بن عقیه الحسین القصری بن ابی طیب محمد بن حسین بن علی بن الحسین بن علی بن عقیه در قصری با هزار سکون حشمت بارگروند و از بنی الحسین القصری حسن بن علی بن منصور و علی بن علی بن الحسین و احمد بن علی بن ابی طیب اما احمد مقتول شد و آن حسن لقب بود بتاج اشرف چند دختر آورد اما علی و احمد ابن عمار بن عبد الله مقتول ساخت و او فرزدان بود و چون الحسین القصری خانواده معروف بودند عراق را یافت

تسلیت پیش
خداوندی که بپای
من و از یک نفر
چند
قادر برای دروغ
و هر که را در پادشاه
و پیغمبر و انجیل
طبیعی می خواند و سکون
خداوندین بود
نسخه پیغمبر و سکون
مجدد و فتح خداوند سکون
دال و حقه
و هر که سکون می نداشت

سید رضی الدین که پسر شاعر و از مشاهیر است

اَنَا اَنْ دُ سُوْلًا لِلدَّوْلَةِ وَ اَنْ لِّمُؤَلِّمِ
وَ اَنْ لِّمُؤَلِّمِ
وَ اَنْ لِّمُؤَلِّمِ
وَ اَنْ لِّمُؤَلِّمِ

در کمال زکی الدین ابو منصور حسن بن علی الدین حسن

زکی الدین لقب بود و بنظر الدوله و قسب اسادات و صدر البلاد بود و در نزد امیر ابو حسن صدق الله له لقب سیف الدوله بن بجار الدوله ابی کامل منصور بن ویم من بن علی بن فرید الاسدی الشامی صاحب حله منصب وزارت یافت و چنان فساد که بنظر الدوله و قسب بجایب که سفر میکرد و عرض را به جوانی بغدادی که نامش علی بود و حرفت حیاطت داشت ملازمست خدمت بنظر الدوله استیار کرد و کرد و کرد از غرقات بمینی که چون بیدارند ز نام نماند سید زکی الدین با علی حیاطت کشیدند

سید این شعر را می شنید

لَمَّا تَلَعَّ الرَّجَالُ فَلَا
عَلَى نَوَالِ الرَّجَالِ بَحْثُ
لَمَّا تَلَعَّ الرَّجَالُ فَلَا
عَلَى نَوَالِ الرَّجَالِ بَحْثُ

چون در منی فرود آمد علی حیاط که ز نام نماند دهشت بجایب که رنجت و چند که سید او را طلب کرد که از دفتر یافت بن یونان که سلطان محمد بن ملک شاه سلجوقی از سیف الدوله که معروف بمملک عرب بود بر چند و سپاهی بدفع وافر فرمود سیف الدوله در کمانه لشکر سلطان را تعقیب فرمود و قتال داد و در روز جمعه پنج جهادی را آتوقه در سال با قصد و یکم اجماعی و در آن جنگ مقتول شد و مراد را به جد و حمل و از بنظر الدوله و از آن روز مکه و سلامت بحسب لازم سلطان بجایب حجاز که رنجت و از آنجا نمانش کمتر و شتر سلطان خود طریق بمن گرفت چو مراد نزدیک کرد حاکم بلد او را استقبال نمود و مراد و آن نکریم فرمود و او را در بنکو تر خانه فرمود آورد و مایحتاج او را بنیامت مرتب داشت همه روز خود بنظر الدوله حاضر میشد و بنظر الدوله را هیچگاه از خدمت باز نداشت یک شب روی با بنظر الدوله کرد و گفت ایها النقیب ایامی شناسی مرا فرمود چون بنیست نام مردمی که یریم نفس و علی ایمنی و با من چنان کار نمایی که لایق امثال است گفت من انگو نه شناخت خودم بلکه خودم تو آگاه باشی که من غلام تو علی بغدادیم سید در عجب رفت و گفت اکنون قصه خویش را بگو علی گفت یاد ای ایتر و که ز نام نماند تو را یکشدم آند و شتر را آند و فرمودی فرمود آری گفن از قرأت آن قصه می شنیدم گفت بنیستم لکن در من ناشی کرد و خدمت ترا یکدم آند و با قافله بمن پیوسته شدم ما بدین بلد رسیدیم و در شهر حرفت حیاطت پرورد ختم و چنگیز و با حرفت انبار من نبود لاجرم کار من بالا گرفت و سلطان مرا مخصوص خویش داشت و در سرای خود جای داد و بعضی از عثمان خود را در نزد من گذاشت و این را حیاطت پامو ختم و بسیار وقت که از کار بافر رفتی دهشت با من سخن

شرح حالات ولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

میکرد تا صحبت من با نوس تند و مذہب مرا خود بخود یافت کرد و گفت مرا در حریت و با اهل این ملک بیا بنمویم
 بخت دارا با تو شریک میکنم این سخن بر من عظیم نمود گفت تو را چه افتاد من بدان حسا و ادا دم که گفتم و از آن وقت مرا
 در امور دیوان مدخلت داد و روزی که روز بزرگوار و روز قدر و منزلت من سپهر و دانا گما که هیچ کاری خریدت من بفساد
 یافت انگاه و خر خود را با من کا بن بست و چون همانرا و دایع گفت امارت استبر خاص من که گفت بشپ را سختی
 افزون گشت و در اینجا قاضی فرمود تا موسوم بر سید انگاه بر بارت نکست تا قاضی رسول سلطان محمد بن کنگاه با سلامت
 نصیب وارد نکست و از جانب سلطان و امانان داد و سید زکی الدین بشپ بکانت عراق مرحت فرمود
 و از ایران سید زکی الدین حسن است قاسم و او از بزرگان سادات علوی است علمی بود و صاحب ولعت بود کمال
 الدین و مصفد اوست و غایت داشت و به گرم و کرانت معروف بود و قوی از بارت بخت اسد سمر مکه
 و نمود از طرف تاج الدین ابو علی بن ابی طالب که عارض حش و نصیب که بود بخت هزار دنیا و دین بر دست داشت که
 بآمران ناصر خلیفه تسلیم دارد و او را بنروی او ای دین بدست نبود و جلال الدین حسن بن قاضی تاج الدین بکانت
 و ناصر خلیفه فرستاد چون وقت دای دین فرار رسید خلیفه جلال الدین را بکشت تا خود را بکشتن را کامی با شمس از تاج
 الدین را خود داشته من فرست جلال الدین بن پذیرفت و عذری چند برتر شد لاجرم ناصر تاج الدین را با خود داشته فرمود
 با انواع عذاب و عقاب و از رحمت کرده و بکشتن را با خود داشته و بدین چکر می شغری چند جلال الدین را با کشتن را بکشت
 کَمَا تَهَارَا لَظُفُوفُ وَاللَّهِ الشَّهَادَةُ دَارُ الْمُقَرَّبِينَ دَارُ

در مال الدین
 قاسم حسن بن بخت

سرمه حسن بن بخت
 حسن بن بخت

چون این سخن بکمال الدین رسید خون جگر می را در ساخت بهر سوی کس و طلب و فرستاد مکر را خودی عظیم فرود رفت
 و بهر جا که بخت کس را رجا نتوانست داد و ناچار بقتله ایشان کرد و مخالفت نکرد با جلال الدین و در آن وقت که بخت
 بَعُودُ لَدُوْمَ يَشْرِي الْمَدَامُ
 حَتَّى يَكْأَيَسَ وَطَائِسَ فَيَجْلِمُ
 يَنْتَهِ الْكَرْدُ مَعَ أَنْ الْكَرَامِ
 عَدُوَّةُ بَاءَ وَحَاءَ وَلَا يَمُ

يُنْفِجُ الرَّمْلَ

إِلَى أَيْمَنِ مَعَ الْعَالِ
 أَيْ جَعْفَرِ قَاسِمِ أَيْ الْحَسَنِ
 إِلَى مَا حَيْدَ اللَّهُ خَيْرُ الْ
 إِلَى الظَّاهِرِ الْعَلِيِّ الْخَلِيلِ

سَبِيلُ نَبِيِّ الرَّسُلِ

انقب جلال الدین در ایشا خت فرمان کرد تا در پیش روی او بنشیند و بوقت جلال الدین خراج ناصر خلیفه را داد کیسه
 می است که در هر کیسه هزار دینار در سرخ بود جلال الدین هزار دینار از خراج خلیفه را با حسری ببل کرد و کتاب عقیده
 او را بجای دینار در کیسه بخداد و صورت حال را مکتوب کرده با آن خراج بخلیفه فرستاد ناصر چون این بدید جلال الدین
 طلب داشت فرمود با بصیر شاعر خود را بمال من جایزه میدی چه او را بصیر فرستاد جلال الدین گفت این از بهر
 آن کردم که بگویند عالمی از اعمال خلیفه شاعر را هزار دینار از مال خلیفه عطا کرد ناصر از وی پذیرفت و غیب جلال الدین

حسن بن بخت
 ناصر بن بخت
 بیاض

عزت بن بخت
 عثمان بن بخت
 و همی عادت

نیز شعر گوید تو انت گفت از اشعار است
 تَمَّا لَكَ الرِّكَوْلُ الثَّلَاثَةُ لِلْعَلَا
 وَاحْمَدُ الدِّهْنَانُ وَالنَّجَّ وَالْعَرُ

شرح حالات ولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

۳۷۱

وَلَكِنْ دَهْرِي جَالِبٌ عَنْ مَارِجَةٍ
وَمَنْ غَالِبٌ كَلَامٌ بِفَخْرٍ وَفَتْحَةٍ
وَمَنْ غَالِبٌ كَلَامٌ بِفَخْرٍ وَفَتْحَةٍ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ

أَحْسَنُ الْفِعْلِ لَا تَمُتْ بِأَصِيلٍ
سَبْلُ الْمَرْءِ وَحَدَّةُ الْبَشْرِ يَحْدُثُ
إِنْ يَفْرَعُونَ كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ مَوْتُ

او در فرزند آن ذکر بود و در حیات پدر بود و در زمان زینب که بود

فَلَمْ تَوْفَقْ مَا تَبْلِي رَضِيعُ
دَهَابُ أَصِيلٍ مَوْتٌ مُرْعِي
كَتَبْتُ أَرْحِيهِ الْفِيَاءُ - د -
أَتَوَيْ لَيْلٍ عَلَى خَنَائِي - د -

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

لَعَابَتْ عَنْ نَابِلٍ بِالْحَيَاذِ
وَلَمْ يَلْعَبْ لَيْسَ ذَا الْعَنَا
فَأَنَّ لِكَيْلٍ دَمَانٍ لَبُوسًا
لَعَابَتْ عَنْ طَبِيبٍ بِحَبِ الْعِلْمِ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

أَبَى جَلَسَ أَرْحَمُ حَبْرِي كَوَيْدٍ
وَلَمْ يَلْعَبْ لَيْسَ ذَا الْعَنَا
فَأَنَّ لِكَيْلٍ دَمَانٍ لَبُوسًا
لَعَابَتْ عَنْ طَبِيبٍ بِحَبِ الْعِلْمِ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ
وَأَمَّا زَيْنَبُ فَهِيَ مِنْ عَصْرٍ وَطَبِيبٌ
مَأْمُورٌ وَمَنْ يَفْقَهُ بَابَ سَوِي حَبِ الْعُلُوِّ

جلد پنجم از کتاب دہم من مجلدات نسخ التوائنج

۳۷۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 فَلَقَهُ الْجَدَّ إِلَى أَنْ عُنْدَا
 كَذَلِكَ جَلَّاسَنَا نُظْفِيهِ
 مِنْ غَيْرِ مَا عَمِي وَلَا كَمَكَمَكْ

وقتی چنان فدا که محمد بن قاسم بن حسین بنا به فرزند خویش سید تاج الدین را که هنوز که یکی از آن سال بود فرمود ای جعفر
 شنیده ام شعر خوانی گفت این شعر را بنویس و صفت کن سید تاج الدین را بنویس و صفت کن
 وَدَّحْنَهُ لَهْفَتِ الْأَبْصَارُ نَظْفِيهِ
 هُبَّكَ فِي كُلِّ غَيْصٍ جَدُّ النَّاسِ
 كَأَنَّ أَفْصَلَ بِالْيَتِيمِ فِي حِلِّ
 خُضِرَ عَيْسُ بِهَا مَا مَاتُ الْبُكَارِ

و نیز از شعر رسید تاج الدین جعفر است که فرماید
 قَدِمْتُ سَبْعِينَ وَأَتْبَعُهَا
 غَامًا قَدْ أَطْمَعُ فِي الْمَكْشِ
 وَهَذَا عَشْرٌ قَدْ بَقِيَ ثَلَاثُهُ
 أَلَسْ نَكْتُ الْعُمْرَ فِي الثَّلَاثِ
 وَابْنَ ابْنِ سَخْنٍ كَيْسَالٍ
 قَدِمْتُ سَبْعِينَ وَأَتْبَعُهَا
 وَابْنَ ابْنِ سَخْنٍ كَيْسَالٍ
 غَامًا كَمَا أَتْبَعُهَا خَالِي
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى خَالِي
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى خَالِي

گویند تاج الدین جعفر خال تاج الدین محمد بن محمد بن علی که خال پدرش بود همانا سید تاج الدین جعفر را و آخر عمر ما میگذشت
 در زاویه که آنرا زاویه نام نهاد بود و عکاف حبست و مردمان بدیدار او حاضر شدند و ابن رضی الشاعر او را اراده میکند
 وَفِي الْأَرْوَاحِ لَا مَالٌ دَعَا عَامُهَا
 شِعْرِ شِعْرِ أَفْشَالٍ بِأَفْشَالِ

و سید تاج الدین جعفر را در بغداد و عطا بی مقر بود که هر سال با یکبار بسبب بومی و میفرستاد و یکسال چنان فدا که صاحب دیوان
 عطا ملک جوینی اسبی عود و کبر استن از برای سید ارسال است سید تاج الدین ابن شعر صاحب دیوان فرستاد
 أَهْلَهُمْ الْخَنْزَلُ إِلَى حَبْسِيهِ
 بُوْرَكَ كُوْرِبُورْكَ كُوْرِبُ
 وَمَا لَكَ فِي ذَلِكَ فَزَجَلْ
 سَحَابٌ مِّنْ قَدْ وَهَيْتُ الْأُمُودِ

صاحب دیوان بر پشت و از دراعتزاز بدیدار او استافت ای رویار بهد چه کند را بنید و دل دور بکشت و از آن شعر را که
 وَلِلصَّبْرِ صِدْقٌ إِذْ يَسْتَرْبِيهِ
 إِنْ شَاءَ كَامَةً أَوْ شَاءَ خَلَاءُ
 سید تاج الدین محمد گوید هرگز بروی عبور ندادم جز اینکه بر او سلام فرستادم و پدرش را بنویسید و بنویسید
 سید تاج الدین جعفر را ثنا گفت و اوضاع طاعت و بدین شاعر گفت

أَغْرَقَ وَالْأَعْرَاقُ دَسَاسَةً
 إِلَى خَوْفٍ لِّجَلْعِ الدَّلَا
 مَدَحْنَهُ وَالنَّفْسُ أَمَارُهُ
 بِالشَّوْرِ الْأَمَانُ فِي خَالِهَا
 فَكُنْتُ كَالْمُودِعِ بِطَيْخَةٍ
 مِنْ عَيْنٍ حَلَّتْ بَيْنَ خَلَا

سید بدین شعر را و از جایزه نیکو فرستاد و شاعر خجل و آزرده و نبرد یک سید آمد و زبان با اعتماد کرد و گفت چه فدا که مرا
 و شعر من عطا فرمودی و جایزه مرا فرستادی سید تاج الدین سر کجیب نظر فرموده و او را با سخنی بخت و سید

سید تاج الدین جعفر را که
 غنی در اندکی سخن بود
 درخت بزرگ و درخت
 و درش با کبریا
 بنال و شمس و بهر
 نقشه تازه و قدر و در
 قوام خرم و امنی بر
 نور خا و بنده و بنا
 ای قطعه من اسب
 مین بنی خرسیت

از بزرگ که خود را
 بجلالت و کبریا
 خرم و امنی بر
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین
 و سید تاج الدین

جیلڈیلم کرنا ہے تو ہم من مجلدات نسخہ تواریخ

[illegible]

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

۳۷۷

الدین و افاضی القضاة بود در شیراز و شرف الدین پنج پسر بود اول اسحق دوم اسمعیل سیم جعفر چهارم حسین پنجم
 یعقوب اما اسحق در شیراز فاضی القضاة بود و چهار پسر داشت اول حسین دوم اسمعیل سیم جعفر چهارم یونس و جزو داشت
 اول اسمعیل دوم فاطمه سیم مریم اما حسین بن اسحق طفت بود بنا صرا الدین و پسرهای او و بنام علی طفت بنصره الدین
 و پسر دیگر داشت بنام حسین کنی ابو سعید اما حسین را پسرهای بود که نامش معروف نیست اما اسمعیل بن اسحق را پسر داشت
 اول محمد دوم طاهر سیم اسحق اما محمد را پسرهای بود بنام اسحق اما طاهر پسرهای داشت بنام محمد و اما یحیی بن اسحق
 طفت بود و بنصره الدین و کنی بود با جعفر شرح حال او با ترسیده اما اسمعیل طفت بود و بنصره الدین کنی بود با جعفر
 و در شیراز فاضی القضاة بود و او را پسرهای بود بنام حیدر طفت محمد الدین و حیدر را پسرهای بود بنام احمد طفت محمد الدین
 و احمد را پسرهای بود بنام محمد و از وی یحیی اما محمد را جعفر بن فاضی شرف الدین طفت بود بنام جعفر و فاضی القضاة
 بود و دو پسر داشت یکی داد و دیگری محمد اما داد و شرح حالش معروف نیست اما محمد و شری در دانش فاضی الدین بن
 فاضی شرف الدین پسرهای آورد بنام زکریا اما یعقوب بن فاضی شرف الدین دو پسر آورد یکی محمد و دیگری جعفر بن اسمعیل بن
 ابو المعالی کنی بود با جعفر طفت بود و بنام الدین و او را پسرهای آورد که ابراهیم نام داشت ابراهیم را چهار پسر بود
 اول محمود دوم حسن سیم حسین چهارم اسمعیل اما محمود بن ابراهیم کنی بود با ابو المعالی و طفت بود شرف الدین
 و او را دو پسر بود یکی محمد کنی بود با جعفر و دیگری زید نام داشت از محمد یحیی بجای ماند و زید پسرهای آورد و او را
 محمد نام گذاشت اما حسین بن ابراهیم طفت بود و بنصره الدین و دو پسر آورد یکی مهدی و دیگری زکریا اما حسین بن ابراهیم
 طفت بود و بنام الدین و کنی بود با جعفر اما حسن او دو پسر آورد یکی ابراهیم و دیگری حسین اما حسین پسرهای داشت بنام حسن
 و از حسن پسرهای اند که احمد نام داشت و او را دو پسر داشت و کنیت او ابو الحسن است و القباش طفت الدین است بدست
 قازان خان مقتول گشت و اولاد او در شیراز منصب نقابت داشتند و عددی کثیر شدند و ابراهیم بن خاتم الدین
 پسرهای آورد که یکی نام داشت و دیگری را پسرهای بود بنام علی اما اسمعیل بن ابراهیم بن اسمعیل بن ابی المعالی طفت بود و بنام الدین
 و کنی بود با جعفر و پسر آورد و اول حمزه دوم ابراهیم سیم کنی بود و دو دختر داشت علی را دو پسر بود و ابراهیم طفت
 شد بنظر الدین و دو پسر آورد یکی ابو منصور و دیگری حسن و ابو منصور را نیز دو پسر بود یکی علی و دیگری محمد و علی را دو دختر
 بود و محمد را سه پسر بود اول منصور دوم حسن سیم او طاهر و از حسن فرزندی آمد بنام محمود اما حمزه بن اسمعیل بن ابراهیم بن
 اسمعیل بن ابی المعالی کنی بود با جعفر و طفت بود و بنصره الدین پسرهای آورد بنام علی طفت بنصره الدین و علی را سه پسر بود
 اول اسمعیل دوم محمد سیم حسن و از حسن و شری آمد و اسمعیل کنی بود با جعفر او را پسرهای بود بنام حسن کنی بود با جعفر
 طفت بنا صرا الدین حسن را سه پسر بود اول محمد دوم اسمعیل طفت محمد الدین سیم اسحق طفت بنصره الدین اما محمد طفت بود
 بنظر الدین و کنی بود با جعفر و او در عهد سلطان ابو سعید قاضی و شطب المالک بود و او را دو پسر بود یکی جعفر طفت
 محمد الدین و دیگری ابراهیم طفت بنام الدین و این جمله بنی رسی اند که هر قوم سه و بنی رسی در شیراز فراوان شدند
 ذکر اولاد حسین بن قاسم الرسی بن ابراهیم بن احمد بن ابراهیم طبا طباطبائی بن اسمعیل
 الذی صاحب بن ابراهیم بن حسن بن حسن بن علی بن مطالب علیها السلام
 حسین بن قاسم کنی بود با جعفر و بنصره الدین و او را دو پسر داشت و او را دو پسر داشت و او را دو پسر داشت

جلد پنجم کتاب دوم من مجلدات نسخ کتواریج

[illegible]

و ناصر در سال سیصد و پست چهار هجری وفات نمود و ناصر صاحب بن کجی الحادای رانچ و خرد بود و آل فاطمه ملقب بصباحی دوم
بن سیم پنجم چهارم حسنه منسی کلجم پنج فاطمه لغری و دینزد پسروشت اول شعیب دوم عبداللہ سیم محمد چهارم
رشید پنجم حسین ششم ابریم معتم علی ستم محمد هفتم اسمعیل دهم داود یازدهم حسن دوازدهم کجی بنیز دهم فاسم اما شعیب
ملقب بود اما عبداللہ ملکی بود باوجود و از وی و ختری اما داود ملکی بود باوجود اما شمس عمری کوید و خضر شری غلام شست
او را خد خزن زد و فرزندان او در مصر و حلب و دیگر بلاد بسیار رسدند و از ایشان است احمد کجی باوجود اما ملقب بشیر بن اللدوله
و از اولاد او دست ابو تراب و دیگر علی و دیگر داود و خزان ایشان اما رشید بن ناصر ملکی بود باوجود الفضل ابو حسن عمری کوید و اولاد
او و یلب سیم بن رشید اما حسن بن ناصر ملکی بود باوجود عبداللہ اولاد او در میان فاضل نمودند اما ابراهیم بن ناصر ملکی بود باوجود

مکتبہ اسلامیہ

جلد پنجم از کتاب دایم من مجدداً نسخہ تہوارنج

۲۵

کود فرزندان قاسم بن حسین بن قاسم المختار بن ناصر حکمان فقیه بودند اما احمد پسر او در دنیا هم حسین و شریح حال او معلوم نیست اما یحیی صاحب فرزند بود اما عبد الله زاهد فرزندان او را اما محمد یکتن از ائمه زیدیه است در سعد و
مین جای دهشت و بر و این منقر لقب داشت و او را که پسر بود اول قاسم دوم محسن ششم مظفر چهارم یحیی پنجم حسین
ششم یوسف هفتم حمزه هشتم ابو اسیم عظمی عبد الله اما قاسم و محسن فرزندان او بودند اما مظفر و یحیی و حسین با نیک اولاد
بودند اما یوسف حسن زندی آورد یکی باب القاسم مغرب سرور کرد و ابو الفتح عمری آتیه را دیدار نمود و در ایله وفات
کرد و او را راجا بجا نک پسر دزد و دیساز وی با نذا اما حمزه پسر او آورد اما ابوالبرکات سیم ملقب بود بموید صاحب والا بود
اما عبد الله ملقب بود بوغنیق و صاحب الا بود و آنچنانکه اولاد ابوالبرکات سیم هم خود نیک گرفت

ذکر اولاد حسن ثلث بن جن مثنی بن جن سبط بن امیر المؤمنین علی بن ابیطالب علیهما السلام
حسن ثلث ارشاد میسر بود اول طاهر دوم عباس سیم حمزه چهارم ابراهیم پنجم عبداللہ ششم علی اظہار وافرزند نمود اما
عباس صاحب دل بود لکن منقرض شد اما حمزه در حیات پدر وفات کرد اما ابراهیم شرح حال معلوم نشد اما عبداللہ
مکنی بود با جعفر و مادرش ام عبداللہ در شمار من شری بن عامر ملاعب لاسنه بن مالک بن جعفر بن کلاب بود
اورا منصور در این باب درش محبوس داشت در چهل و شش سالگی در حبس وفات نمود ابو نصر بخاری گوید او را عقیق بنود
ابو الحسن عمری گوید صاحب اولاد بود اما عقیق بنی بود ابو الحسن مردی عالم و پارسا بود و معروف بود لغنی عابد و زلفیات
اورا منصور در این باب درش محبوس داشت در حبس وفات نمود و سبکبازی که میر سجده داشت چون او را حبسش دادند
مکتوف شد که مرده است عمری گوید او را در حبس بکشید ابو الفرج صفهائی در کتاب مقاتل ابیطالبین گوید اولاد امام حسن
علیه السلام را چون نوشتند در حبس خانه از قید و بند را بانی دهند رضا دادند و گفتند ای خواهم نزد ابراهیم بن حنفیه و بنند
ملاقات کنیم عرض کنیم که از دو پیش بر سر چرا مارا در بند کشیده و ابو الحسن را چار و حشر بود اول رفیع دوم فاطمه سیم
ام کلثوم چهارم الحسن و پنج پسر داشت اول محمد دوم عبداللہ سیم عبدالرحمن چهارم حسن پنجم حسین دار ایشان زلف و خضر
عبداللہ محض است و شاهرش علی العابد الروح اصباح میامید نایب محمد و عبداللہ در حیات پدر وفات کردند اما عبداللہ
ابو الحسن و دختر او در کافه نام داشت

ذکر احوال حسین بن علی عابد صاحب بیخ

حسین بن علی العابد با جماعتی از سادات علوی و جمعی از اهل بیت خود در زمان نادی عباسی در طخستان پسر شد
و موسی بن علی بن محمد بن یحیی بن منصور بانشکری ساخته بقیات ایام خاند و در سال کعبه و شصت و پنجم هجری
و برده ای در سال نصد و هشتاد و بیستم ترویبه در ارض فح قال او و مذ جمعی کثیر از سادات علوی مقتول شد حسین نیز شهید
گشت سر او را حبل کرده نیز بادی آورده و نادی کرد و ارایشان را کرده و دشت و شرح این قصه انشا الله در جای خود مذکور
خواهد شد ابو نصر بخاری از امام ابو جعفر محمد باقر و بن علی الرضا علیهما السلام روایت کرده قال لَمْ يَكُنْ لَنَا بَعْدَ
الطَّيْفِ مَصْرَعٌ اعْلَمُ مِنْ تَجْرِيدِ ابْنِ اَبِي اَهْلٍ بَعْدَ زَكْرِيَّا قَتْلَ كَاهِي بَرْكَتِ رَنْجٍ و دیده شد حسین صاحب فح را
فرزند خود امام برادر شهید فح بن علی العابد که معروف است بمکفوف یعنی صاحب دل بود و او را حسن ثلث جز
از دی نیست و در اشعشع خبر بود و سه پسر امام پسران اول عبدالله و دوم محمد بن علی و مادر ایشان سکنیه دختر محمد فارسی است

احوال شہید فرخ

مکتبہ دارالعلوم دیوبند

بخش باغ ارض من
 عمارت کاف و ذوق بازمینا
 کاف و ذوق کین عمارت بازمینا
 باغ و ذوق کین عمارت بازمینا
 حسن عمارت کین عمارت بازمینا
 کاف و ذوق کین عمارت بازمینا

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبی علیه السلام

۳۸۳

و کرامت او

اولاد بن محمد باقر که یاد اولاد او در فاس فرزند و نیز از فرزندان ابوسلمان محمد بن عبد الله بن ابی کثیر است
 ابو محمد بن علی بن ابوسلمان محمد بن عبد الله و پشتتر از ایشان در شام رسیدند اما ابو الحسن بن علی بن محمد بن عبد الله غلبه
 بود باغزا و این لقب بدان یافت که با باغزا ترک غلام متوکل عباسی که مردی یزید مند بود و بیخ بر تن او کوفته اند مصراع
 کرد و در کتی با غلبه حبس نمود در حبس تند کشید را باغزا غلبه دادند و مادر او زنی شیبسان بود و
 و فرزند آن او فرزند او شد و از اولاد او است ابو کسره ابو جعفر محمد بن ابو الفضل محمد بن علی باغزا و او را غلبه بود و
 و فرزند آن او است ابو محمد و از اولاد او است ملا علی بن ابی طالب محمد بن علی باغزا و اولاد او در شام بنی
 رسیدند و از اولاد او است ابو شریف اصفی و از اینها ابوالقاسم علی و از اینها ناصر امیدند و ناصر بن محمد بن محمد بن محمد بن
 ابی طالب بن عبد الله بن علی باغزا مردی عظیم و صادق النعمه بود و در نزد سلاطین مکانی تمام داشت چند دختر آورد و از اولاد
 او است حمزه بن محمد بن عبد الله بن علی باغزا و از اولاد او است ابو الحسن کتیر از شایخ بغداد است مردی با درع و
 بار سا بود و مجاورت صفح حسین بن علی بن اسطالق علیه السلام را اختیار کرد و اولاد او در بغداد معروف بنی حمزه
 بود و از اولاد او است محمد بن ابی طالب بن عبد الله بن علی باغزا و از ایشان است شهاب ابو زید معروف بن ابی شعیب
 و ابو ابی کس علی بن حسین بن عبد الله بن علی باغزا و از ایشان است ابو شریف ابی طالب محمد بن حسین بن عبد الله بن علی باغزا
 بن عبد الله بن علی باغزا و ابو غلبه بود و از ایشان است بنی ابو زید بن عبد الله بن علی باغزا و از ایشان است ابو شریف ابو حسن
 ابو محمد بن محمد بن ابی کس محمد بن علی بن محمد بن ابو زید بن عبد الله بن علی باغزا و ابو الحسن صاحب ولد بود و بصبر و
 و ملت ابو زید در بصیرت بی دلیل بود و از ایشان است ابو شریف ابو زید بن علی بن ابو زید مردی با محاسن خلق و کرامت
 طبع بود و صاحب اولاد از جمله ابو شریف ابی طالب مردی که نفس واسع البصر بود و از آنجا بدست کسی که بدست
 دیگر بدل می فرمود و از آن ابو بدست ابو شریف ابو صفح محمد بن علی بن ابو زید برادر ابو شریف ابو منصور رفاقت صبر و
 داشت با صاحب جزاحتی و ذات یافت از او پسری که می نامند کثیر الصلوة سمع البید بن معروف ابو القاسم و اولاد
 او در بغداد و سراسر بر سر آمدند و از ایشان است سید علی بن محمد بن عبد الله بن علی باغزا و از او نیز بزرگ و ثروت بودند
 و از بنی باغزا است ابو الحسن بن ابی کس محمد بن محمد بن عبد الله بن علی باغزا و از او نیز بزرگ و ثروت بودند
 معروف با بنی باغزا می فرمود که بد مردی در دمشق که او را حضرت می نامند می بود که از اولاد میمون بن محمد است ابو القاسم
 که بد عبد الله بن میمون بن سب را انتخاب داشت و جامع می شد بن میمون از اولاد زناست و او را پسری بود که جعفر نام
 داشت اما ابو جعفر محمد بن عبد الله بن عبد الله بن جعفر و او طبع بود با درع و این ملت از آن یافت که
 صاحب ادرع بود و بر دینی شیر را کشت که ادرع بود که از بال و سوی رزده است و او در کوفه ریش بود و در آنجا
 برود و در کنار رود فرعون کشت اولاد او را در غیون کشت و در کوفه و خراسان و ماوراء النهر و حیران و فرغانه شدند
 از ایشان حبس ابو عبد الله محمد بن قاسم بن جعفر الادریج و برادرش ابو علی بن الملقب بالمحسوس این هر دو از فرزندان
 بودند و در حله معروف بنی الملقب از بنی قاسم بن ادریج است سمانه و او در شام بن ابی جعفر محمد ادریج است علما
 سمانه حدیث کرده اند که قاسم بن ادریج را ده بیج جاریه کرد و نام آن کنیز که فرغانه پوشش با کلاه امیر المومنین علی علیه
 السلام را در خواب دید که فرزند فرغانه را اجتناع کن که حامل است و هم در آن شب خواب را می بیند قاسم فاطمه علیها السلام

این کس که بنی کثیر است
 در میان فرزندان ابی طالب
 و بنی جعفر است
 و بنی جعفر است
 و بنی جعفر است

اولاد ادویه

جلد پنجم از کتاب دوم من مجلدات مانسوخ ہوا اینج

[illegible]

د ابوسلمان

ذکر اولاد ابوسلیمان و ائوبن حسن بن حسن بن علی بن اسطالب علیهما السلام
ابوسلیمان را دو دختر بود یکی ملکه و آندیکر حماد نام داشت و او را دو پسر بود یکی عبداللّه و آندیکر اسلیمان بنیامیدند
و مادر این چهارم کلثوم دختر زین العابدین علی بن الحسین بن علی بن اسطالب علیهم السلام بود اما ملکه بچاله کجالتی عیالش
حسن بن جعفر بن حسن بن حسن در آمد و حماد و ملکه دردی افتاد اموی شریج شد اما عبداللّه بن ابی اسلیمان دو پسر آورد یکی محمد
الارزق و آندیکر علی و او را از رحمت مادر این چهارم کفشتند اما حماد الارزق مردی فاضل و پارسا بود و او را پسری بود بنام
حسین مقلب بکامران و از فقر نشد اما علی بن عبداللّه در حبس مهدی حلیقه وفات کرد و او را از پسر و دخترش فرزندان
بود از ایشان است ابوعلی محمد بن علی بن عبداللّه و دیگر اسلیمان بن علی بن عبداللّه و او مردی با محمد و بزرگ بود اما اسلیمان
بن ابوسلیمان فرزندی آورد بنام محمد و مادرش اسما دختر سخی است از بنی مخزوم و او مقلب بود بر بربری و او را بنام
ابو اسر یا که ذکر ما لش رقم شد در مدینه خروج کرد ابو اسر بخاری گوید مقتول گشت ابو اسر غری گوید در حبسات پدر وفات
کرد این وقت کسی و سه ساله بود اما محمد بن سلیمان بن داود دشت تن و ولد دشت تن سه تن دختران بودند اول نام
دوّم ملکه سیم کلثم و پنجم بن پسر دشت اول سلیمان دوّم موسی سیم داود چهارم اسحق پنجم حسن ایشان از احسین
صورت بنجوم آل اسطالب میکنند و از شدت صولت رماح آل اسطالب بنیامیدند اما سلیمان از دشمن اتم ولد بود

شرح حالات اولاد امام حسن مجتبیٰ علیہ السلام

[illegible]

ابن ابی اوس بن ابی عبد اللہ محمد بن یحییٰ بن حسن بن محمد بن سیدنا ار حسن وجہ و لطف شایع مغفب بظاہر و س کشت
و دادا و در عراق می رستند و اینان است استید عالم الزاهد المصنف کلیل القدر خال الدین احمد بن موسیٰ محصر
اس محمد صاحب کنارہ مشرقی و کتاب الملو و بردار و استید الزاهد عالم صاحب الکلمات مغفب است
رضی الدین علی بن موسیٰ و دادا ایشان و شتر سنج زاهد الامیر و امام بنی عرب است و از اصحاب مکاتب شاعر و متفکرید
وَدَامَ حَدُّهُمُ لَا مِقْدَمَ وَ مُحَمَّدًا لَا اِتْبَاعُ مَحَدٌ

[illegible]

جمله نجم کتاب دوم من مجلدات نسخ لوازیخ

ع ۳۸ بدرالدین معروف باین شیخ افشاخ در آمد و پسری آورد بنام قوام الدین سنه ۷۰۰ بود که بدست داع جهان گفت
 اورا سلطان سعید و حاجی مطلب فرمود و برزائی خود نشانید و نیک بنوخت هم در آن کوکی و در ایامی بدست
 انتقاد فرمود اما از رضی الدین علی بن علی بن موسی و شری دیگر کجا که فخر الدین محمد بن کینه حسینی در آمد و پسری
 آورد که در اعیان احمادی می نامیدند و بلا عقب در حیات پدر و مادر وفات نمود و قوام الدین در پدر و در یکی علی بقدر
 کنی بابو بکر و مطلب نجم الدین و آمد بکر عمر ما نجم الدین ثقات بغداد و حله و ترمن رای یافت و بعد از پدر معروف
 به لقب انتقاد است لکن مردمی ضعیف الحال بود و بعضی اموال املاک خانواده خود را قوام الدین به پدر داد و آنچه از وی
 بجای ماند نجم الدین تلف کرد و در سال مفسد و مفساد و بیخجری وفات نمود و برادرش بجای او ثقات یافت و دیگر
 از بنی طاکوس در عراق سینه محمد الدین است صاحب کتاب بشاره و در آن ذکر چهارده آثار و اوله میساید و
 علیه مغل را در بلاد و اغراض دولت بنی عباس را ذکر میفرماید چون سلطان طاکو خان را با بغداد نزدیک کرد سینه
 محمد الدین با جماعتی از اسادات علمای حله و راه استقبال کرد و آن کتاب را بنظر سلطان رسانید و طاکو او را
 عظیم عظمت بخداد و حله و مشهدین و آن نواحی را حفظ امان فرستاد و چون بشهر بغداد در آمد فرمان کرد تا مستادی غذا
 در داد که هر کس از اهل حله و عامل آن بنده است سلامت بیرون شود و بجماعت بی ایستی و زیانی فراقی جهت بیرون
 در خانه کتاب اولاد حسن بن علی بن اسطالاب علیهما السلام گوید

مکتوف با و که شرح حال فرزند و فرزند و ذاکان حسن بن علی بن اسطالاب علیهما السلام تا بدینجا که رقم شد علمای سنای به
 در مصنفات خود رقم و شسته اند و سن بنده و نیز قضا بیشان کردم لکن اگر خواستم توانستم اولاد حسن علیه السلام را
 الی زمانها براهبر و نیکوتر از آن که پستینان رقم کرده اند بر نگارم چه طریقی علم آن بر من غایب نیست اسباب تنفیر
 و استقامت آن حاضر است اگر گویند چرا زنی بهمت را از انجام بخندمت بر کاستی و کردن آرزو دار و اسراف حاجت
 بر زیر پای کد استی در پاسخ می گویم که در این سرای فانی بر بقای زندگانی واقعی نسیم هم کردم که در وقت معلوم
 با اهل حق و دست در گریبان شوم و بخیر آثار و اجناس اهل بیت موفی بکرم ای فرسینده سپاه و عین رای
 پروردگار هم و حمید و لایت الله ندی را در پیشگاه رحمت و وسیع توفیق آوردیم که قوای مرقوم کنی و همش مرا
 سرازاری دای تا اجناس و آثار الله ندی را چنانکه رضای است محروم و مطلق سازم و بدیندست نبرز کن مضروب و موفی
 کردم بخندای بخشنده بخشای که از خیزمت خرد را از من بپذیری مرا سپاسم زنی بپذیر و مادر

مرحوم خود دی بختی محمد و آله اطهار بن صلوات

علیه السلام

کتاب محمد

جواد

کرم

کتاب لیل الاخصر لغای از علی اکبر ابی القاسم الحیدر فی تامل و عین شهر الصبا

استطاعت ناصرالدین شاه قاجار

و کرمه و جانه
و نغمه

استحضر فرمود نظام الملک
اعوام بیرون از نظام
و عرصه آرامه صولت از نظام
علم کاویانی بر زنده و پیم کیانی خوشیاد
زینت ایوان خسروانی با خلد تم و اندکین سلیمان
نیکویشان بفروع عدل و انصاف و انوشیروانی خرمین
پیشین برق سهیل سفیمانی منظر جلالت و جمال خود
سجانی مصدر قدرت و کمال حضرت نردانی ظل
فی الارضین ناصر الامام و امین
بن سلطان بن استخافان
بن استخافان بن استخافان
الوایط فرشتا
نخواه خراب است و کجاست
بزیو بطح
ممالک محروسه
ایران جهانناک
عقربان